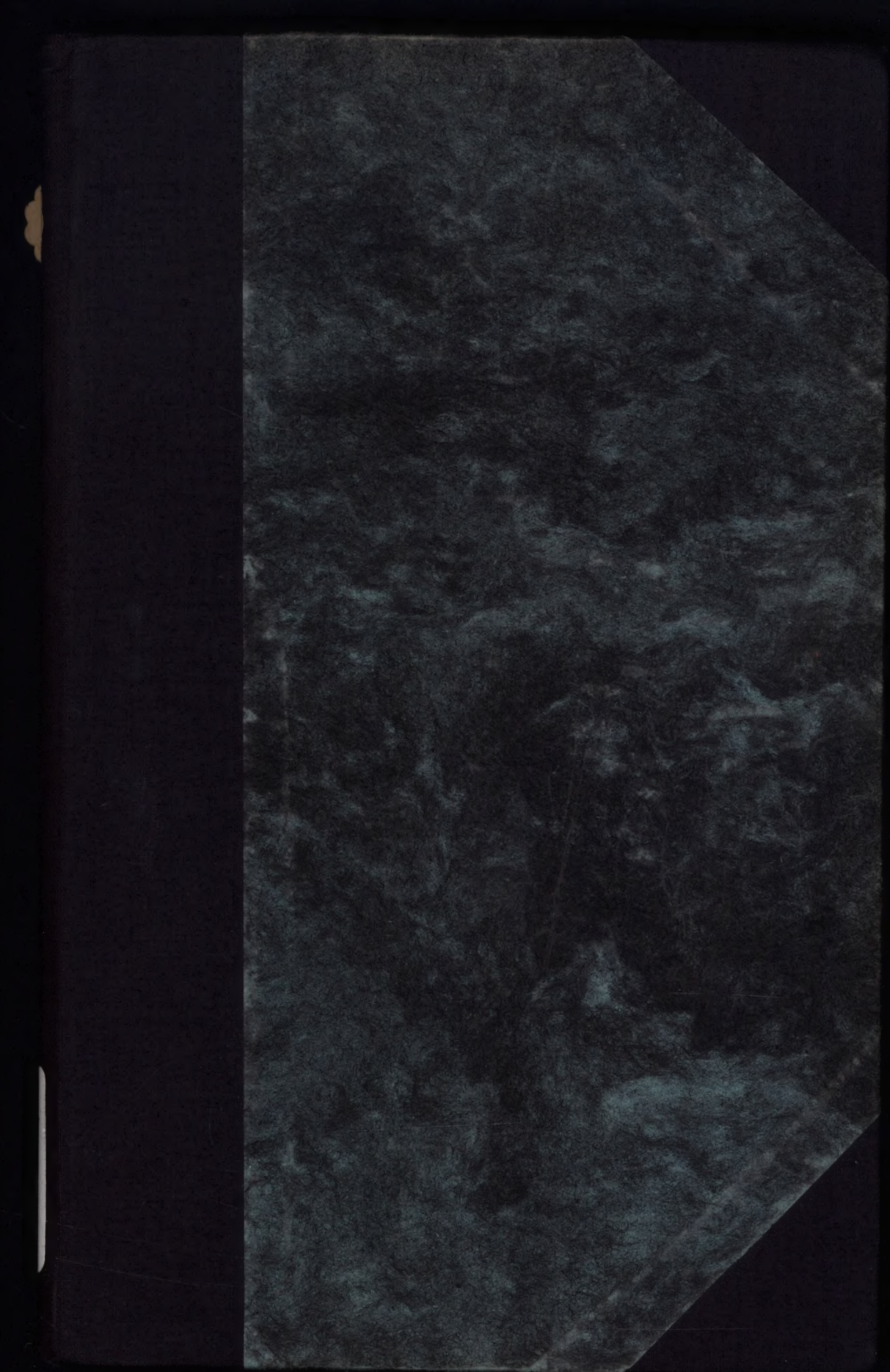
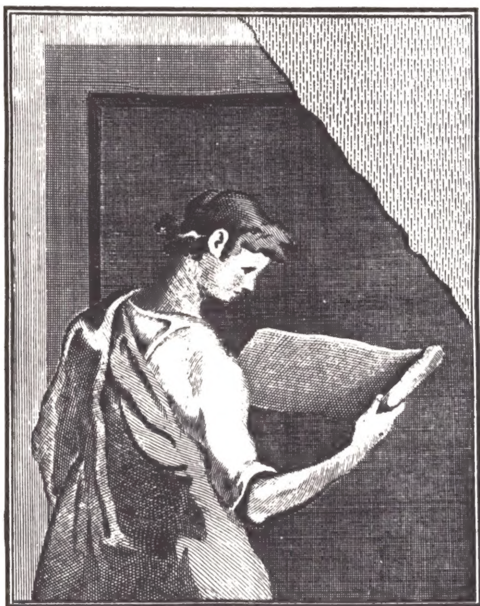

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD

UITGEGEVEN

op last van het Gemeentebestuur

DOOR

F. JOS. VAN DEN BRANDEN, Archivaris.

VIER-EN-TWINTIGSTE DEEL.

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS

PUBLIÉ

par ordre de l'Administration Communale

PAR

F. JOS. VAN DEN BRANDEN, Archiviste.

Colleg. Act. 4 Dec. 1581-16 Aug. 1582.

TOME VINGT-QUATRIÈME.

ANTWERPEN
DRUKKERIJ F. WAUTERS
St-Jansstraat, 56

ANVERS
IMPRIMERIE F. WAUTERS
Rue St-Jean, 56

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD.

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS.

ANTWERPSCH

ARCHIEVENBLAD

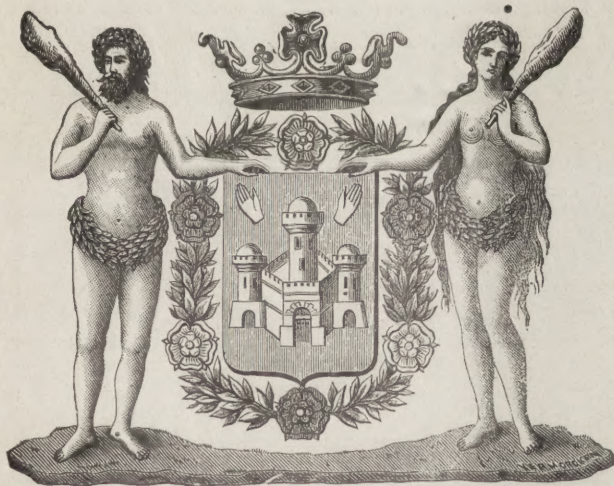
UITGEGEVEN

op last van het Gemeentebestuur

DOOR

F. Jos. VAN DEN BRANDEN, Archivaris.

VIER-EN-TWINTIGSTE DEEL.

ANTWERPEN
DRUKKERIJ F. WAUTERS, ST-JANSSTRAAT, 56

BULLETIN
DES ARCHIVES
D'ANVERS

PUBLIÉ

par ordre de l'Administration Communale

PAR

F. Jos. VAN DEN BRANDEN, Archiviste.

TOME VINGT-QUATRIÈME.

ANVERS
IMPRIMERIE F. WAUTERS, RUE ST-JEAN, 56

INHOUDSTAFEL.

TABLE DES MATIÈRES.

HET
ARCHIEVENBLAD
VAN ANTWERPEN

BULLETIN
DES ARCHIVES
D'ANVERS

1. De Spaansche Furie

(Vervolg)

1. La Furie Espagnole

(Suite)

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont in alder reverentie Uwe Eerw. goetwillige Artus van Vissenaken, gecommitteerde tot het fourieren, hoedat hy, desen benauden tyt sedert het sack, heeft zyn vuyterste debvoir gedaen om ten besten hem mogelyck zynde alle zaecken ten besten middele soe met de menichfuldige soldaten, Spaengiaerden als Duytsche, metten borgers taccommoderen, tot welcken eynde hy menichfuldige groote oncosten heeft moeten doen inden name ende ten dienste vande stadt ende dese gemeynte, ende oick, volgende dacte hierby gevuecht, soe aen hueringe van ammelaecken ende servetten voor den coronel Fronsberch ende oock voer den maestro del campo Baldez, ende voor denselven keerssen, oly, azyn ende sout ende andere service, dwelck alleenelyck ter maent bedraecht tusschen tnegentich ende hondert guldenen, salvo justo, van allen dwelck hiervore verhaelt hy, remonstrant, maer vander stadt wegen ontfangen en heeft, by acte, tsestich guldenen, Versuect daeromme dat Uwen Eerw. gelieven wille, ten behoeve als voere, myne Heeren den Tresoriers ende Rentmeestere tordonneren dat zy den remonstrant vuytreycken de somme van II^{c} guldenen, vande welcke deselve in tyt ende wylen mynen Eerw. Heeren (des versocht zynde) sal goede rekeninge doen dye geemployeert te hebbene ten besten prouffyte ende ruste deser stadt. Dwelck doende etc.. A. VISSENAKEN.

Is by myne Heeren de Wethouderen deser stadt geor-

donneert den Tresoriers ende Rentmeestere den suppliant, op rekeninge ende midts den redenen hierinne geruert, te tellene hondert guldenen eens. Actum XIXa Januarii anno 1577. A. DYCK.

Opten IX^en dach Februarii anno voors. geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt den suppliant vuyten selven redenen als boven alnoch vuyt te reycken ende te betalene andere hondert guldenen. Actum ut ante. A. DYCK.

Requestboek 1569-77, f° 216v.

---

22 Januari 1577.

Eerweerdige, Edele, Wyse, zeer Voersienige Heeren den gedeputeerden der stadt van Antwerpen, onse medebroederen wesende nu ter tyt tot Bruessele.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE, VOERSIENIGE HEEREN, BESUNDERE GOEDE MEDEBROEDEREN,

Wy gebieden ons vuyt ganßscher hertten tot Uwe Eer. derselver adverterende hoe alzoo hier inde stadt, midts de groote consumptie ende anderssints, sunderlinge dierte van beringe is, waer deur zoo de ingesetenen als soldaten geoirsaect zyn buyten inde omliggende dorpen te loopen, ende nyet alleene de beringe die zy daer vinden te nemene, maer oyck de goede luyden huysen ende schueren aff te

brekene, ende noch meer geschapen is tselffde te geschieden, ten ware dat de voors. dierte ende gebreck van beeringe versien werde, midts alhier vryelyck ende zonder belet toelatende beeringe, zoo te water als te lande, brengende, ende want tselffde nyet en can geschieden dan by pasport vanden Rade van Staten, soo eest dat wy dese tegenwoirdige aen Uwe Eer. zyn schryvende, ten eynde haer believe aenden Rade van Staten oft aende Generale Staten, de Staten van Brabant, oft elders daer en zoo sy sullen vinden behoorende, te versuecken dat zy, in respecte zoo vande borgeren ende ingesetenen deser stadt als vande omliggende dorpen, opdat se van voordere affbrekinge verhoet mogen worden, willen vrygeleyde, pasport ende versekerheyt verleenen denghene die, tware te watere oft te lande, beeringe nae dese stadt bringen, sonder denselven eenich empeschement te doene oft te laten geschieden. Ende alsoo oyck diversche borgeren heur granen by hen voer het saccagement deser stadt, gecocht hebben, zoo tot Ghendt als elders liggende, welck zy tot soulagemente van heurder grooter schaden dye zy in dese stadt hebben geleden ende tot hen eygen gebruyck geerne souden hier brengen, sal Uwer Eer. oyck believen te versueckene dat hen tselffde vryelyck mach toegelaten worden ende onse borgeren tot heuren gebruycke licentie gegeven om coren ende graen te mogen halen ende bynnen dese stadt brengen, dwelck wy hopen dat de Staten Uwe Eer. nyet en sullen weygeren, regardt nemende opde alende ende miserie daer die borgeren ende ingesetenen deser stadt, (zoo eenyegelyck kennelyck is) toe gebrocht zyn, ende dat se, in gevalle van gebreck van victuaillie ende beringe, in noch meerder verdriet souden geraecken te vallen als dat hen de soldaten achternaer (gelyck se hen wel vanteren) vuyter stadt souden met wyff ende kinderen jagen, daer se egeen middel hebben om hen tonderhouden, meest souden moeten van armoede vergaen, sal daeromme Uwer Eer. believen hierinne het beste te doene ende ons daeraff ten eersten doenlyck synde bescheet overscicken. Wy hebben Uwe Eer. brieven den negenthiensten deser gescreven desen naernoene ontfangen, ende dancken haer vande advertentie die zy ons daermede doende zyn, biddende daerinne te

willen continueren. Ende ingevalle hier yet occurreert, sullen nyet laten Uwe Eer. tselffde oyck te laten weten, kent Godt Almachtich, die U, Eerweerdighe, Edele, Wyse Heeren ende Medebroederen, wil nemen in zyn hoede. Geschreven den XXII[en] Januarii anno 1577.

Uwer Eer. goetwillige Medebroederen,

Borgemeester, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen.

Briefwisseling van het Magistraat.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheven in alder reverentie te kennen uwe onderdanige de vyff clercken dese onderteeckent hebbende, hoe dat zy, supplianten, achtervolgende der ordonnantie, eensdeels van Signor Jeronimo de Roda midtsgaders van Uwen Eerw., hebben metten officieren ende gedeputeerde vande Spaengnaerden midtsgaders de vyff wyckmeesteren gemaect de quohieren vande vyff quartieren deser stadt inde welcke dat zyn gefouriert de Spaenssche ende Italiaense ruyteren ende cryslieden, int maken vande welcke cohieren de supplianten hebben gevaceert ende oock de quohieren gescreven, gelyck naerdere inde requeste hier ane gehecht, staet verhaelt ende by der attestatien daerby gevuecht is blyckende, ter zaecken vanden welcken de supplianten hebben aen zynder Eerw. versocht ordonnantie ten laste van Signor Loys Davila, fourier generael vande voors. natie oft andere dyen tselve behooren soude van betalinge op welcke requeste zyne Eerw. heeft eerst geap-

postilleert dat de voors. Loys Davila hem soude informeren de welcke dyen volgende aen zyne Eerw. heeft gedaen raport ende den supplianten geaccordeert voor elcken dach van henne vacatien tot XLV int getale voor hen allen int voors. ommegaen gevaceert hebbende eenen daelder van XXXIIII stuyvers, met condicien dat daerinne soude wesen gecomprehendeert het scryven vande voors. cohieren by hen supplianten overgelevert, daeraff de sommige groot hebben geweest I^c LXVI bladeren, welck raport by zyne Eerw. gehoort, heeft Uwen Eerw. geordonneert hen, supplianten, tgene voors. is te betalene blyckende byder ordonnancien hier ane gehecht, midts den welcken den supplianten hen addresseren aen Uwen Eerw., Biddende in alre reverentie dat den selven gelieve wille den Rentmeestere deser stadt te ordonneren hen supplianten de voors. somme van XLV daelders vuyt te reyckene ende te betalen. Dwelck doende etc. ADRIAEN DE WITTE ; HENDRICK BATHEN ; A. COBBE ; SYMENS ; GEERT BOON.

Hoe wel de Heeren den supplianten nyet en hebben toegeseeght maer Signor Loys Davila die hen van sHoeffs wegen heeft geloeft te doen betaelen, is nyettemin by myne Heeren geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere den supplianten te betalene de voors. vacatien by hen verdient hierinne geruert tegens XVI stuyvers elcken van hen sdaechs. Actum XXIIII Januarii anno LXXVII. A. DYCK.

Requestboek 1569-77, f° 203v.

---

3 Februari 1577.

Eersame, Wyse ende Voersienige Meestere Janne Gillis, Raedt ende Pensionaris der stadt van Antwerpen, onsen bezunderen goeden vrindt, tot Bruessele.

EERSAME, BEZUNDERE GOEDE VRINDT ENDE MEDEBRUEDER,

Wy seynden Uw. E. neffens dese gevuecht dopinien vanden dry Leden deser stadt nopende de leste propositie henlieden gedaen, achtervolghende Uw. E. missive. Hiermede Uw. E. den Almoghenden bevelende, bidden dye te willen ghesparen in gesontheyt. Gescreven met haesten tot Antwerpen, den III[en] Februarii 1577.

Uw E. goedtwillighe,

BORGEMEESTEREN, SCEPENEN ENDE RAEDT DER STADT van ANTWERPEN

G. MARTINI.

Briefwisseling van het Magistraat.

---

13 Februari 1577.

BY DEN CONINCK.

Onsen Schoutet van Antwerpen ende Merckgrave ons lants van Ryen, oft zynen stadthoudere, Saluyt. Alzoo de Spaensche, Italiaensche, Bourgoenssche ende Duytssche soldaten, zoo te peerde als te voete, by quotisatien ende

exactien ontfangen hebben van vele steden ende dorpen merckelycke sommen van penningen, waervan zy heure obligatien ende recipissen gegeven hebben, ende want, om behoirlycke defalcatie ende affcortinge aende voors. soldaten daervan te doene, van noode zy de voors. originale obligatien oft recipissen in tyts ter hant te hebben, om dezelve den voors. soldaten in betalinge te geven, opdat hun vertreck nyet verachtert en soude wordden, Soo eest dat Wy, tselve aengemerckt ende ter deliberatien van onsen zeer lieven ende getrouwen die luyden van onsen Raide van Staten, by ons gecommitteert totten gouvernemente generael van onse landen van herwaertsovere, U ontbieden ende bevelen wel expresselyck, by desen, dat ghy terstont ende zonder vertreck doet kundigen, vuytroepen ende publiceren bynnen onse voors. stadt van Antwerpen ende allen anderen plaetsen onder uwen ampte ende offitie daer men gewoonlyck is vuytroepingen ende publicatien te doene ende daer ghy tselve bevinden zult te behoirene, dat alle ende eeniegelyck, hebbende duechdelycke bewysen, obligatien, recipissen oft inseignementen vande voors. Spaensche, Italiaensche, Bourgoensche ende Duytsche soldaten, zoo te peerde als te voete, die originele daervan seynden ende doen overbrengen binnen onser stadt van Bruessele, in handen van onsen Tresorier vander oirlogen, Aert Molckman, te wetene, deghene aengaende de voors. Spaegniaerden, Italiaenen ende Bourgoignons, bynnen XII dagen nae de publicatie van desen, ende degene belangende de Duytsche soldaten, bynnen XIIII dagen naede voors. XII dagen, om byden voorgenoempden Tresorier vanden oirlogen behoirlycke affrekeninge ende defalcatie daervan te doene mette voors. soldaten, respectivelyck op pene van hun actie te verliesen byden ghenen die daervan in gebreke souden wesen, Willende ende ordinerende nyettemin dat de copyen autenticke die zy daervan selen mogen nemen ende behouden onder het hanteecken vanden greffier van hun residentie hun valideren ende van weerden sullen zyn, als de voors. originale, om in tyden ende wylen hen daer mede te mogen behelpen. Des te doene met diesser aencleeft, geven Wy u volcommen macht, authoriteyt ende sunderling bevel, ontbieden ende bevelen eeneniegelycken dat zy U,

tselve doende, ernstelyck verstaen ende obedieren, U voorts ordinerende ende bevelende onsen lieven ende getrouwen de Cancellier ende luyden van onsen Raide in Brabant over te seynden behoirlycke certificatie vanden dagen ende plaetsen daer ende wanneer de voorscreven publicatie gedaen sal wesen, omme daermede voorts gedaen te worddene naer behoiren; want ons alzoo belieft. Gegeven in onse stadt van Brussele, onder onsen contresegel hierop gedruct in placcate, den XIII^en dach van Februario int jaer duysent CCCCC sevenentseventich. Ondergescreven: Byden Coninck ende geteeckent J. Boudewyns.

Op ten rugge stont gescreven: De publicatie van desen is gedaen geweest ierst aende puye vanden Stadthuyse alhier ende daernae ter Borsen, opte noene, ter borssentyde, ter presentien van Jonckeren Dieriicke vander Meeren, Onderschoutet deser stadt van Antwerpen, ende vele ommestaenders, opten XXIII^en Februarii XV^c sevenentseventich, by my, ende geteeckent A. de Wreede.

Placcaetboeck van den Hove 1576-1594, vol. 5, f° 4.

---

27 Februari 1577.

Eerweerdigen, Edelen, Wyzen, zeer Voersinnigen Heeren den Gedeputeerde der stadt van Antwerpen, wesende jegenwoirdelyck bynnen Brussel, onze bezundere goede Medebroederen.

Eerweerdige, Edele, Wyze, Voersinnige Heeren, bezundere goede Medebroederen,

Alzoo met gemeynen accorde ende consente zoo vanden Heeren Gedeputeerde vande Keyserlycke Majesteyt des Rycx, die vanden Raidt van Staten, ende Staten hier zynde,

alsoock van den Heeren Secretaris Escovedo ende Jeronimo de Roda, ten byzyne van diversche colonnellen ende capiteynen, desen morgenstont, naerdyen dat men de groote clocke een lange poyse geluyt sal hebben, ten negen uren, op die Merct voor het stadthuys, op een taneel, publiceeren de poincten ende articulen vanden peyse byde Hoocheyt van Don Joan, vuyten name vande Majesteyt vanden Coninck, metten Staten vanden lande aengegaen, ende sullen inde voirs publicatie hen oock present vinden de voirscreven Heeren ende wylieden, ende naer het publiceren gelyckerhant gaen inde kercke hooren een solempnele misse, die wy tot dyen eynde sullen doen doen, ende doen singen *Te Deum laudamus*, om vande goede tydinge daer zoevele aenhangt, God te loven ende te dancken, ende hem te bidden dat hy mach wesen geduerich tot zynder eeren ende des lants welvaren. Ende heeft Jeronimo Roda, tsoenens de Heeren commissarisen tot zynen huyse genoot hebbende, tselfde Uwe Eerw. wel willen adverteren, opdat se moegen daer oock van onse blyschap deelachtich wesen, hopende dat God, deur wyens gracie de saken zooverre gebrocht zyn, die voorts sal weten tot eenen goeden geduerigen eynde, daerdeur dese stadt eens mach vuyten grooten verdriet ende calamiteyte comen. Alzoo wy hier egeen bescheet en hebben nopende tgene men van dese stadts wegen soude pretenderen vande bede af te trecken als by de stadt aen de soldaten verschoten, ende alzoo nyet en weten oft daer yet onder is dat den Spaenschen soldaten raect, dat men hen in rekeninge soude moegen brengen, zal Uwe Eer. ons dairaff believen t'adverteren, ende ingevalle daer yet is dat ons tot tgene voirs. is zoude moegen dienen, ons overseynden, aengaende de XXXVI^{m} guldenen byde stadt verschoten, ende vande welcke wy geassigneert waren opden facteur vande Focquers Montprot, hebben wy noch nyet ontfangen, maer hebben noch sedert voor het volck vanden Grave van Eversteyn negen duysent guldenen verschoten gehadt, dwelck wy Uwe Eer. oock wel hebben willen adverteren, om dairop aldaer oock te moegen adviseren.

EERWEERDIGHE, EDELE, WYSE, VOERSINNIGE HEEREN,

Wy gebieden ons vuyt gansscher hertten tot Uwe Eerw. Gode Almachtich biddende deselve te nemen in syn hoede. Gescreven desen XXVII^en^ februarii LXXVII^tich^, na den acht uren.

Uwe Eerw. goede Medebroederen,

BORGEMEESTEREN, SCEPENEN ENDE RAIDT DER STADT VAN ANTWERPEN.

Briefwisscling van het Magistraat.

---

28 Februari 1577.

Op heden, datum van desen, is by mynen Heeren den Tresoriers ende Rentmeestere geordonneert den VII trompetters ende elcken van hen die ten tyde vande publicatie vanden edicte vanden peyse hebben opt tonneel met hueren trompetten getriumpheert, vuyt te reycken ende te betalen eene croone van XL stuyvers, maeckende tsaemen XIIII guldenen. Actum ultima Februarii 1577.

Collegiaal Actenboek 1569-77.

Christiaen van Queeckborne ende Peeter Leys, stadtschilders, de somme van derthien ponden, seventhien schellingen, ses grooten Artois, ter zaken van tstellen vanden thonneel daer men den peys op affgelesen heeft ende verschoten gelde, naer vuytwysen der rekeninge geattesteert, ordonnantie vander daten VII^a^ Martii XV^c^ LXXVII ende quitancie daerop dienende . . . XIII ₶ XVII sch. VI d.

Stadsrekening 1577, f° 336v.

Franchois Loerans, luyer op Onser Liever Vrouwenthoren alhier, de somme van vier ponden Artois voor de gesellen die de groote clocke geluyt hebben den XXVII^{en} Februarii anno XV^{c} LXXVII, als wanneer den peys worde ghepubliceert bynnen deser stadt, blyckt by ordonnantie ende quitancie . . . . IIII ℔.

Stadsrekening 1577, f° 382.

Den sanghers die de solemnele misse vander Pacifficatie gesongen hebben, de somme van sesse ponden Artois, naervolgende der acten collegiael vander daten III^{a} Maii LXXVII, ordonnantie ende quitancie daerop dienende... VI ℔.

Stadsrekening 1577, f° 388^{v}.

---

5 *Maart* 1577.

Eersame, Wyse ende zeer Voersienighe Heeren Joncker Giellis Happart ende Signor Jan de Poorter, Trezoriers der stadt van Antwerpen.

Eersame, Wyse ende zeer Voersienighe besundere goede Medebruers,

Ik hebbe Uw. L. bryeff den XXV der voerleder ontfangen, inhoudende in substantye hoedat de Spaensche soldaten souden vercleert hebben van daer nyet te willen vertrecken voer dat de ransoenen ende gegeven obligatyen zyn voldaen, oft, by gebreke van dyen, dat zy tzelve souden verhalen op huere goeden ofte vrinden sonder figure van

processe, etc. ende dat den Heeren leet soude wesen dat myne goeden ofte vrienden ter causen van myne gegevene obligatyen eenich scade zoude lyden ende dat zy nopende de gegevene obligatyen redelyck laten composeren, dat ick daeromme met huer zoude accorderen ofte doen accorderen zoe oock omme myne reputatye wille als anderssins, etc. Waerop voer andtworde zal dienen dat ick Uw. L. ende oock den anderen Heeren sorchfuldich wesende voer myne welvaren zeer bedancke van huere goede affectye ende voer zoevele het aengaet dat U. L. ende andere Heeren zyn radende dat men zoude maeken te accorderen, etc. sult verstaen hoedat die soldaten int innenemen van mynen huyse my hebben genomen allen het contant gelt, jouweelen, dat ick in myne casse was hebbende, ende den soldaet die myn lyff ende goet ierst heeft gesalveert ende die gelycke obligatye van my heeft ontfangen, dat denzelven is voldaen, ende alzoe dat daer noch 3 ander zyn, waeraff den eenen mynen jongen gevangen hadden, hebben my bedvongen om zekere obligatien te geven, soe is te wetene dat ick daerop aen diversche persoonen diversche sommen hebbe afgesproken, dewelcke noch tot mynen laste staen ende metter tyt zal moeten betalen, ende boven alle dyen zoe hebben dezelve soldaten naerderhant myn huys noch laten berooven ende spoelieren, inder vuegen dat ick ben benoyt geweest myne mueblen, boeken, pampieren, Scepenenbrieven, in diversche plaetsen wesende, daer ick die hebbe cunnen achtercomen, te moeten anderwerff ransoeneren ofte innecoopen tot grooter scaden, boven die comescappen ende mueblen die ick nyet en hebbe cunnen achterhalen ofte recouvreren, inder vuegen dat ick met 2 roeden geslagen zoude wesen, tegens recht, redene ende geconvenieerde ransoene zeer deerlycken ben getracteert geweest, soedat nyet en is te verwonderen dat ick teenemael ben onversien van gereet gelt om huer te contenteren, niettemin latende alle het zelve appaert ende op deen zyde, soe eest in allen gevalle oock naer luyt vander zelver obligatyen noch ter tyt te vroech om te spreken van eenighe betalinghe, wuyt dyen, als voers. is, ick geen contant gelt meer en hebbe noch en wete te becommen, ende andersins wuyt dyen myne obligatien ierst staen te betalen op Pasqua

Florida naestcommende, inder vuegen dat myne reputatye nyet en zal gecrènckt wordden al en betale ick die nyet voer hueren verschyndag, zoude daerom aen Uw. L. wel begeeren hierinne myne ontschult ende excusatie te willen doene, gelyck recht, redene, equiteyt ende oock cryschandele dat wuytheyscht, opdat ick tot mynder ontscult nyet en wordde bescadicht ofte verhindert. Int scryven van desen hebbe verstaen als datter sommighe by myne vrinden hebben betaelt eène van myne obligatye ende zal henlieden scryven myne intentye. Vorts voer die resterende etc.

EERSAME, BESUNDERE GOEDE MEDEBRUEDERS,

hulieden den Heere bevelende. Gescreven tot Gent, desen 5[en] Martii anno 1577.

Die al uwen diener ende vrint

JAN VAN STEENWINCKEL.

Briefwisseling van het Magistraat.

---

5 Maart 1577.

Eerweerdigen, Edelen, Wyzen, zeer Voersinnigen Heeren de Gedeputeerde der stadt van Antwerpen, onze besundere goede Medebroederen wesende jegenwoirdelyck bynnen Brussele.

EERWEERDIGE, EDELE, WYSE, VOERSINNIGE HEEREN, BEZUNDERE GOEDE MEDEBROEDEREN,

Alzoo den Heer Secretaris Escovedo tegens eenige van onse medebroederen vercleert ende geseeght heeft, hoedat hy verstaen heeft dat, ten versuecke vanden Staten tot Brussel, by placcate soude verboden zyn, gelt van eenige soldaten alhier op wissel te nemene, dwelck hy seyde hem

te duncken nyet alleenlyck tot achterdeel vanden lande te wesene, overmits dat de soldaten hier nyet vermogende het gelt op wissel te gevene dat zouden in specie vuyten lande dragen, ende het lant daerdeur berooft worden van gelde, maer oock daerdeur syn negociatien die hy hyer voer handen hadde om gelt te vinden om de Spaensche soldaten te betalen, ten eynde zy hier vuyte stadt souden vertrecken, souden daerdeur verachtert wordden, als hem benomen worddende de middelen om gevocchelycken, soo promptelycken als de sake requireerde, gelt te becommen; ende alsoe wy hyer van alsulcken placcaet nyet vernomen en hebben noch en weten te sprekene, zal Uwe E. ons tgene dairaff inder waerheyt soude moegen wesen, believen in diligentien tadverterene, ende ingevalle yet sulcx daer soude moegen wesen gepubliceert dat Uwe E. de hant daeraen believe te houdene dat tselfde mach alsoe haest alst mogelycken is by een ander placcaet oft interpretatie vanden voergaenden wordden geredresseert. Ende alzoo den voirscreven Heer Escovedo ons oock vercleert heeft dat het goet ware dat men den soldaten van tgene de borgers ende ingesetene alhier hen sculdich syn, ten besten mogelyck synde contentement gave, opdat se oock anderssins daerdeur egeenen voet en namen om eenige beruerte in dese stadt voirts te stellen, soo wy oock dagelycx zeer geimportuneert wordden vande soldaten die obligatien van onse borgers hebben, besundere vanden borgeren die absent zyn, seggende de voirs. soldaten met groote dreygementen (namelycken die obligatie van onzen Rentmeester Steenwinckel hebben) dat se sullen maken deur den eenen wech oft den anderen dairaff betaelt te worddene, eer sy vuyt deser stadt sullen trecken, begeerende oock sommige van hen de borgeren by executie bedwongen te wordden tot betalinge vande obligatien noch nyet vervallen, allegerende den dach nyet te mogen oft gehouden te zyne te verwachten, mits dat heur belast wordt voer den valdach derselver te vertrecken, deur welcke saken wy ons vinden hier in groote perplexiteyt, dwelck wy Uwe E. wel hebben willen adverteren, ten eynde heur believe aldaer daer oock op te letten ende ons metten eersten adviseren wat hen dunct dat wy in dese sake behooren te doene, opdat den

voirs. Spaenschen soldaten alle oorsaeck benomen mach wordden van deur faulte van betalinge oft anderssins hier eenich rumoer te stichten, ende heur vertreck vuyt deser stadt langer vuyt te stellen dan hen met dinsinuatie vanden tractaet vanden peyse wordt toegelaten, aengesien de stadt ende ingesetenen daer soeveel aen gelegen is dat se eens mogen van hen verlost wordden, gelyck Uwe E. wel kunnen considereren.

Alzoo Cornelis Vermeyen, brenger van desen, versocht heeft onse recommandatie aen Uwe Eer. ten eynde hun zoude believen hem alle addres neffens den Rade van Staten, de Staten generael ende elders, daer sy souden vinden geraden te doene, opdat zyn scepen met coopmanschap die hem belet wordden van die vander armeyde vanden Prince herrewaerts te bringen, mochten vry deur gaen, ende alzoo het tot voordeel vanden staet ende ingesetenen soude wesen dat tzelfde nyet alleenlycken in respecte vanden voirs. Cornelis Vermeyden toegelaten werdde maer generaelyck eenen iegelycken, soo wy in ons voergaende brieven oock gescreven hebben, ende schynt dat het tractaet vanden peyse ende publicatie desselfs wel behoert mede te brengen, sal Uwe Eer. believen met alder vliet de hant daer ende soo sy zullen vinden te behoorene daeraen te houdene dat metten iersten daerin versien mach wordden. Hiermede

EERWEERDIGHE, EDELE, WYZE VOERSINNIGE HEEREN,
BESUNDERE GOEDE MEDEBROEDEREN,

dese eyndende, bidden God Almachtich Uwen Eer. te verleenen zyn godlycke gracie, ons gebiedende in die van Uwe Eer. Gescreven desen V[en] Martii 1577.

Uwe Eerw. goede Medebroederen,

BORGEMEESTEREN, SCEPENEN ENDE RAIDT DER
STADT VAN ANTWERPEN.

Briefwisseling van het Magistraat.

---

9 Maart 1577.

Ten versuecke van Symone Bacx, Rentmeester generael vande drie Staten des lants van Brabant, int quartier van sHertogenbossche.

Aerdt Raessen, coopman van lakenen alhier inder stadt residerende, oudt ontrent XXXVII jaeren, *juravit* dat hy, op diverse dagen ende stonden, ontfaen heeft van diverse persoonen van wegen des voors. Bacx, producent in desen, (volgende der specificatie hierdeur getransfigeert synde) de somme van vyff duysent vier hondert LXXXVI guldenen ende XV stuvers eens, omme deselve gedirigeert ende bestelt te wordene aenden eersamen Meesteren Diericke vander Beke, Rentmeester generael vande voors. Staten int quartier van Bruessel.

Affirmeerde noch voorts dezelve affirmant dat hy oic, op diverse dagen ende stonden, deur handen van diverse persoonen aenden voors. vander Beke, in afcortinge ende betalinghe vanden voors. V^{m} IIII^{c} LXXXVI guldenen XV stuvers, gesonden ende gedirigeert heeft, volgende der specificatie hierduere oic getransfigeert synde, de somme van II^{m} VI^{c} LXXXV guldenen eens, als oick breedere (by de recipissen daeraff synde, die hy, affirmant, aenden voors. producent overgesonden heeft) blyckende is.

Affirmeerde noch voorts dezelve affirmant dat de resterende twee duysent VIII$_{c}$ eenen gulden ende XV stuvers vanden voors. V^{m} IIII^{c} LXXXVI guldenen ende XV stuvers hem, affirmant, inde saccagie deser stadt, met noch groote somme van penningen hem, affirmant, alleene aengaende ende competerende, al tzamen genomen ende geroeft is geweest by sekeren Spaensschen soldaet oft ruyter te peerde met syn compaignie, genaemt deselve soudaet, alzoo hy verstonde ende hem vercleert werdt, by toename Castilezio

(ombegrepen syns naems) wesende vande compaignie, alzoe hy oic verstonde, van Anthony Davilis, Capiteyn in Breda vande lichte peerden.

Ende affirmeerde noch voorts deselve affirmant dat hy (doende syne vuyterste diligentie omme de voors. reste over te syendene) aen diverse persoonen op diverse tyden ende stonden versocht ende gerequireert heeft de voors. reste by wissele oft anderssins aenden voors. vander Beke over te willen schickene, gelyc hy de voergaende genomineerde somme by diverse persoonen overgeschickt hadde, maer dat hy, affirmant, deur het perikel van reysen nyemande en heeft cunnen daertoe verwillighen, oft tot dien eynde goeden middele cunnen gevinden gelyc, indien des noot zy, hy, affirmant, wel doceren ende doen blycken sal.

Mede compareerde Laureys Dermuyen, poorter ende innegeseten deser stadt, oudt ontrent LI jaeren, wesende proprietaris vandes voors. Aerdt Raessens huys, geheeten *den Wildeman*, gestaen inde Cammerstrate alhier, ende heeft oic by gestaefden eedė lyflic aenden Heyligen gehouden, gezworen ende geaffirmeert dat hy daerby ende ane is geweest, ende gestaen heeft ten huyse voors. inde kueckene vanden voors. Aerde, ende dat hy aldaer gesien heeft dat de voors. soudaet, synen naem hem onbekent synde, met zyne compaignie gebrocht heeft zekere drie sacken met grooten nombre van diverse daelders gout, ende diversche munte ende gelde, ende dat zy tzelve aldair vuytstortende onder malcanderen, in absentie vanden selven Rase, gepaert ende gedeylt hebben.

Anno 1577, IXa Martii.

Scab. Prot. 1577, sub Moy & Neesen I, f° 26v.

---

29 April 1577.

Comme Son Altèze (1) faict déclairer aux Estatz qu'elle les désire gratiffier de ce que pourroit encores rester, iceulx ont bien voulu luy représenter et supplier en toute humilité les poinctz et articles ensuyvantz.

1.

Sçavoir de vouloir faire licentier de sa suyte et faire retyrer tous les estrangiers et leurs adhérens, dont vraysemblablement il se pourroit servir de conseil ou arrière-conseil, pour nempescher le droicturier gouvernement du dit pays.

2.

Item par ce que les affaires généralles des dictz pays ne sont encores achevées, il plaira à Son Altèze trouver bon que l'assamblée des dictz Estatz, qui sont à Bruxelles présentement, continue tant que la dicte assamblée trouvera convenir pour effectuer sans empeschemens les affaires pour lesquelles elle s'est unie, attendant celle des Estatz Généraulx telle commil est arresté au traicté de Gand le VIIe de Novembre dernier, ratifié par Son Altèze le XIIe de Fébvrier 1577, laquelle future assamblée on espère Son Altèze fera accélérer à son possible, et exécuter ce que y sera résolu et conclu.

3.

Et puisque les Etatz ont assez déclairé leur intention ne tendre que à l'avanchement du service de Dieu, conservation de la Religion Catholique Romaine et deue obéyssance au Roy, et à sasseurer et affranchir de toutes oppressions indeues par cy après, pendant que les pays de

(1) Dit stuk is zoo erg beschadigd dat de uitgelaten woorden daarin zijn verdwenen.

par-deçà se sont quités des Espaignolz, Allemans et aultres adhérens, Sa dicte Altèze veulle aussy trouver bon que les gens de guerre présentement en service seront continuez soubz les chiefz à ce ordonnéz et à ordonner, jusques au licentiement sur lequel ilz adviseront comme et quand il conviendra le faire selon leur plus grande commodité de deniers.

4.

Auctorisant Son Altèze tous les moyens et ordonnances que les dictz Estatz durant la présente assamblée adviseront estre requises pour lever deniers, et pour s'en décharger tant au respect du passé que pour l'advenir, et à cest effect consentir doiz maintenant que les provinces pourriont assambler leurs Estatz particuliers, membres et communes, quand ilz trouveront convenir, sans estre tenuz d'impétrer nouveau consentement.

5.

Que Son Altèze veulle advouer l'union faicte entre tous les Estatz et faire effectuer l'ordonnance de Messeigneurs du Conseil d'Estat à ces fins.

6.

Et comme par le Xe article du dict traicté, Sa Majesté a promis de maintenir et faire maintenir les privilèges, coustumes, franchises et usances anchiennes de tous les pays, villes et chastellenies, que pour le plus grand esclarcissement du dit article, plaise à Son Altèze déclairer qu'elle entend que ceulx en ayant esté dépossesséz, soient entenduz estre restituéz et redintégréz en leurs dictz privilèges *ipso facto* et par le dict accord, sans estre besoing poursuyvre particulière restitution en iceulx.

Faict à Bruxelles à l'assamblée des Estatz Généraulx, le XXIXe d'Apvril 1577. En bas estoit escript : Par ordonnance des Estatz Généraulx, signé : CORNELIUS WEELLEMANS.

Op den bladrand : Son Altèze ayant mis en délibération de conseil ces poinctz et articles, dict et ordonne sur chascun d'iceulx ce que s'ensuyt :

1.

Sa dicte Altèze déclaire que son intention n'est se servir en conseil ou arrière-conseil, directement ny indirectement, ès affaires concernans les pays de par-deçà, d'aultres que des naturelz d'iceulx, conformément au traicté et accord faict.

2.

Eu regard aux très urgentes nécessitéz auxquelles ne se peult pourveoir que par assistence des Estatz, Son Altèze trouve bon que ceste assamblée contenue tant que soit pourveu au plus urgent et nécessaire pour le service du Roy et bénéfice du pays. A quoy elle donnera de sa part toute faveur et assistence possible, requérant néantmoins (pour éviter tous inconvéniens procédans de la longeur et tardance et excuser les fraiz superfluz) que les députéz des Estatz veullent accélérér le tout au plus tost que convenablement faire se pourra, afin mesmes que la future assamblée promise par Sa Majesté se puist effectuer, comme désire grandement Sa dicte Altèze.

3

Quant à maintenir gens de guerre aux fins icy contenues, Son Altèze désirant en ce donner toute satisfaction aux Estatz pour le service de Sa Majesté et seureté du pays, en fera communiquer de plus prèz avecq les dicts Estatz.

4

Sa dicte Altèze, considérant combien il emporte à la masse des affaires de trouver promptement ung bon secours de deniers, ne désire riens plus que cela soit tost effectué par tous bons moyens, et ne fauldra aussy d'assister à la bonne volonté des Estatz. Néantmoins, comme elle espère qu'ilz tiendront compte de garder l'authorité compétante

au Gouverneur général, sans souffrir quelques nouvellitéz qui la pourroient imminuer, juge raisonnable que quand les assambléz trouveront convenir convocquer les Estatz particuliers de chascune province, ilz l'en advertissent, afin quelle les face assambler pour cest effect incontinent en la manière accoustumée, aussy que on luy déclaire les moyens de la levée pour éviter la confusion que aultrement en pourroit advenir, quand chascun vouldroit rejecter ses charges sur ses voisins, comme quelques fois est advenu, et les favoriser et assister joinctement de son auctorité, advis et conseil pour meilleur succès des affaires.

5

Sa dicte Altèze, après s'estre informée des causes de ceste union, ne peult trouver que bons les poinctz y contenuz, consistans au maintiènement de nostre anchienne Religion Catholicque Apostolicque Romaine, conservation de l'obéyssance deue à Sa Majesté, accomplissement de la pacification, entretènement des privilèges des pays et la sortie des Espaignolz qu'elle a jà effectué, comme elle fera aussy le demeurant en tant que en elle sera. A quoy les Estatz debvront aussy s'employer de leur part, se contentant partant Sa dicte Altèze que l'ordonnance sur ce faicte par le Conseil d'Estat sortisse son effect.

Le traicté a pourveu clairement à l'entretènement et restablissement des choses mentionnées en cest article. Et le fera Sa dicte Altèze bien punctuellement, réellement et de faict observer ; et si avant que aulcunes provinces, villes ou chastellenies luy donnent spécificquement à entendre en quoy leurs droictz, coustumes, statutz, privilèges ou anchiennes usances soient violées, elle pourvoyera au restablissement d'iceulx sans aulcun dilay. Ainsy faict au Conseil d'Estat tenu à Bruxelles, le VIme jour de May 1577. Signé: JEHAN. Et plus bas escript : Par ordonnance de Son Altèze, Signé : BERTY.

Ten versuecke van Jan van Steenwinckele, Rentmeestere deser Stadt van Antwerpen.

Jan van Boeckel, clerck vanden voers. Rentmeestere, out 34 jaren, Jan Verdure, out 44 jaren, ende Jan Schuermans, out oock 44 jaren, beyde knapen vande Rentmeesterscamere alhier, *juraverunt* etc., te wetene, de voers. Jan van Boeckel, hoedat des Donderdaechs, wesende den iersten dach Novembris lestleden, als clerck, getelt heeft aenden Graeve van Eversteyn, omme te distribueren onder zyn volck van wapenen alhier in garnisoene liggende, de somme van V^m VIII^c L guldenen eens, ende dat oock ten selven daghe hy insgelycx getelt heeft aenden Coronel Cornelis van Eyndt de somme van II^m III^c Karolus guldenen, op rekeninge vande II^m VI^c Karolus guldenen die denselven Coronel geordonneert waren te tellene, omme insgelycx te distribuerene onder zynen vendelen alhier oock in garnisoene liggende, maer alsoe ten selven daghe op de voors. camere egheene provisie en was omme de resterende III^c guldenen te voldoene, ende dat de voers. Colonel zyn recepisse ghaff vande geheele somme, zo heeft de voers. Rentmeestere den voers. Colonel gegeven eene bekentenisse oft obligatie vande voers. III^c Karolusguldenen, innehoudende beloefte hem die des anderen daechs te doen tellen, ghelyck oock die des anderen daechs opten noene getelt zyn gewordden aen Janne Verdure, omme die hem te dragene, ende tvoers. bekentenisse oft obligatie te lichtene, gelyck deselve Verdure hem, Colonel, die gedragen ende de obligatie gelicht heeft. De voers. Jan Verdure, hoedat hy daerby ende ane is geweest opten voors. iersten dach Novembris lestleden opde Rentmeesterscamere alhier, aldaer de voers. van Boeckel de voers. penningen zo aenden Grave van Eversteyn als den Coronel van Eyndt getelt heeft, ten eynde als voere, ende dat hy oock des anderen daechs daernaer, ontrent der noenen, ten huyse vanden selven Coronel, gelogeert wesende alsdoen ten huyse van wylen Heer Anthonise van Stralen, int Kipdorp gestaen, deur bevel vanden voers. Rentmeestere, gedragen heeft de somme van III^c Karolusguldenen eens

die hem des daechs te voren gebrekende waren tot voldoeninghe van II^m^ VI^c^ Karolusguldenen die hy, Coronel, hebben moeste omme te distribuerene onder zyn volck, ende heeft alsdoen vuyt handen vanden selven Coronel gelicht sekere bekentenisse oft obligatie die de voers. Rentmeestere vande voers. somme hem gegeven hadde, die hy denselven Rentmeestere wedergegeven ende gerestitueert heeft. Ende de voers. Jan Schuermans hoedat hy den tweeden dach van Novembris lestleden, deur bevel ende laste vanden voers. Rentmeestere, geghaen is op de accysen inde Nyeuwe Stadt ende elders, omme aldaer te becommen de somme van III^c^ Karolusguldenen die de voers. Rentmeestere ten selven dage te tellen hadde aenden voers. Coronel van Eyndt ende dat hy aldaer eenighe penningen ontfanghen heeft die hy voorts gelevert heeft op de voers. camere ten eynde als voere.

Die XIIII Maii 1577.

Collectanea 1550-82, f° 490.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Chomain Fresco, hoe dat hy zedert tvertreck vande Spaensche soldaten vuyt deser stadt, ende daer te voren tot nu toe, is continuelyck geoccupeert geweest metten secretaris vanden Colonel Escovedo in zaken den dienst van Zyne Majesteyt ende vanden lande van herwaertsover concernerende, deur bevel van welcken Escovodo ende van Zyne Altesen, hy, suppliant, heeft mette voors. Spaensche soldaten moeten reysen naer Maestricht, ende van daer naer Luxemburg, om de zelve Spaensche soldaten

aldaer te doen vuytreycken ontrent Ic m croonen, duerende welcke zyne nootelycke occupatien ende absentie hy, suppliant, verstaet in zeker zake die hy alhier voer commissarissen, Meester Cornelis de Wyse ende Meester Janne Bacx, tegens Janne de Grumaldis hangende heeft, diversche termynen gehouden geweest te zyne, daer by zynen procureur geordonneert is geweest te duplicerene ende dat hy, suppliant, oick eyntelyck, in zyne voors. absentie, zoude byde voors. commissarissen van duplicque versteken wesen, nyettegenstaende dat zynen voors. procureur tot meer stonden de voors. commissarissen tgeene des voors. is, heeft geremonstreert ende bezundere dat de zake daerinne de voors. duplicque dient gemaeckt ende overgegeven te worddene, is een materie van rekeninge, daervan noch zynen procureur, noch advocaet, noch yemant anders zonder zyns suppliants presentie verstant en can gehebben, zoe dat de selve duplicque nootelyck by hem, suppliant, oft emmers in zyn presentie moet gemaeckt wordden, Bidt daeromme ex grad. et causa, te consenterene dry weken oft XIIII dagen ten minsten, omme zyne voors. duplicque alnoch te mogen makene ende dienene, midts betalende de costen van retardatien, ingevalle daer ennighe zyn.

Myne Heeren vercleeren dat de remonstrant van duplicque zal zyn ende blyven versteken, salvo wes hy noch innebrengt infra XVm, sal ex grad. wesen ontfangbaer, midts by hem betalende de costen van retardatien. Actum XXIXa Maii LXXVII. MARTINI.

Requestboek 1576-77, f° 155.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Henrick Leurs, by Uwen E. geordonneert Wyckmeester opden Kipdorpsteenwech, nu eest zoe dat de Walsche soldaten ende buytenvolck vanden Hertoge van Aerschot, ten tyde dat de Spaensche soldaten van hier vertrocken, aldaer hebben vertheert, opden steenwech, de somme van LXXXI guldenen ende XIX stuyvers eens, dwelck hy, suppliant, heeft moeten verschieten, ende gemerckt deselve soldaten ende buytenvolck hen alsdoen zouden gespreyt hebben tot inden Pothoeck, zoe hebben de Wyckmeesters vanden Pothoeck, te weeten Peeter Thys, Adriaen Meermans ende Mathys Preters, den suppliant gelooft hetzelve peertvolck te helpen houden ende de costen die deselve soldaten vertheeren zouden, te helpen dragen ende betalen, waerinne de Wyckmeesters vuyten Pothoeck hen nu tsoecken maken om den suppliant te betalen, Bidt daeromme tordonneren ennige commissarissen vuyter Weth, te weeten Meester Jan de Pape, daervoren partyen henne questien mogen liquideren. Dwelck doende etc.

Is by myne Heeren voors. gecommitteert Merten van Ranst, Schepene, om te doen ende te besoigneren nae inhoudt van desen, denselven daertoe auctoriserende. Actum XXI Maii LXXVII. Martini.

Requestboek 1576-77, f° 150.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheven te kennen de dekens ende oudermans vanden ambachte vande Schippers deser stadt, vuyten name vande vrye suppoesten vanden selven ambachte, hoedat zylieden respective aender Majesteyt hebben gelaten ende geleent henne schepen, geschutten ende andere equipagien, dewelcke int aenveerden zyn geschat ende gepriseert geweest, elck naer zyn weerde, op seker sommen van penningen, van welcke schepen, geschutten ende equipagie wederomme te leveren aen henne proprietarissen oft de voors. geestimeerde sommen oft weerden te betalen, myne voors. Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, superintendenten ende commisen vande rekencamer deser stadt, vuyten name van der zelver stadt, hebben gelooft den supplianten respective te voldoene, daeraff elck vande voors. supplianten hen bescheedt zyn hebbende, ende eenige copyen hieraen gehecht zyn; nu eest zoe dat de voors. schepen, geschutten ende equipagien ledich zyn liggende inde vlieten alhier, ende op ander plaetssen, daer zy dagelycks zyn deteriorerende, bedervende ende gedemanueert worden, ende want de supplianten geheelyck gedepaupereert zyn met dese voerleden troublen ende saccagemente, geerne zouden hen broot gaen winnen met henne voors. schepen, geschutten ende geleende equipagien oft metten prys van dyen, ander coopen ende toerusten, Bidt daeromme dat Uwer E. gelieve in voldoeninge ende ontlastinge vander voors. schult ende borchtochte zoe vele te doene aen Zyne Hoocheyt, oft daert behoort, dat de supplianten ende elcken van hen den voornoempden Uwen E. als boven zyn borge gebleven, wordden gelevert henne schepen, geschutten ende equipagien, oft den prys van dyen, volgende der estimacie ende bescheede daeraff zynde, oft dat hen gelevert wordde by voorgaende estimacie ende priseringe, in affcorttinge van henne schult, alsulcken geschut, masten, seylen ende ander gereetschappen van schepen als nu zyn liggende binnen deser stadt, in dienste van Zyne Majesteyt, ende dat de schepen nyet vercocht

oft verandert wesende, mogen ontslagen wordden vuyt den dienste, opdat de selve proprietarissen vande selve schepen daermede mogen hennen cost winnen. Dwelck doende etc.

Zy gestelt in handen van Meester Engelbert Masius, Pensionaris, ten eynde dinhoudt van desen by de commissarissen te deputerene om naer Mechelen neffens Zyne Hoocheyt te treckene, aende selve Zyne Hoocheyt wordde verthoont, totten welcken de remonstranten zelen mogen vuegen ende mede seynden den deken vande Schippers ende eenigen anderen persoon, om de resolutie op dinhoudt van desen te vervolgene. Actum X^a^ Junii LXXVII. MARTINI.

Requestboek 1576-77, f° 164.

---

4 October 1577.

Inventaire des artilleries et munitions de gueres transportés du chasteau de la ville dAnvers et consignés par Artus de Proefst, commis garde des dicts artilleries et munitions de guerre, trouvés au dict chasteau, au sortier des Espaignolz d'icelluy en Anvers, de Signor Aert Schuyte et Maistre Henderick de Moye, respectivement Eschevin et Secrétaire de la dicte ville, à ce députés par la Loy d'icelluy.

Premiers.

Deus canons tirant XL ℔, aux armes de la ville dAnvers, fondus par Halut, montés d'affusz et roues et furnies de de chargoers, nettoyors et poussoirs.

Bouletz suivantz aus dicts canons, XII^c^.

Six demy-canons, tirans XXII ℔, aux armes de la dicte ville dAnvers, fondus par Maistre Jehan Tolhuys, les quatre lan XV^c LIII, et le cincqiesme lan LV, montés daffusz et roues et furnies de chargeoirs, nettoyoirs et poussors.

Ungne serpentine, tirant XII ℔, aux armes de la dicte ville dAnvers, nomée la Sereine, fondu par Maistre Hans Popenryter, monté d'ung viel affusz et roues tassis de fer et furnie de nettoyors, poussors et chargeors.

Ungne demye-serpentine, tirant VI ℔ et demy, aux armes de la dicte ville dAnvers, fonduee par Jan vanden Eynde l'an 1546, monté de chargeoirs, nettoir et poussoir.

Ungne demye-culeivrine, tirant six ℔ et demy, aux armes de la dicte ville, nommé la Planette, fondue par Cornelis Wagemans et monté comme dessus.

Ungne demie-serpentine, tirant six et demye libvres, aux armes de la dicte ville et de feu Sterck, fondu par Piere de Fine l'an 1542, et monté comme dessus.

Ungne demie-serpentine, tirant VI ½ ℔, aux armes de la dicte ville et de Liere, monté daffusz et roues et furni de chargeoir, poussoir et nettoyor.

Ungne demie-serpentine, tirant six ℔, aux armes de la dicte ville dAnvers, nommé Pegasus, montée dung vieul affusz et roues.

Ungne demye-serpentine, tirant cincq ℔ de fer, aux armes de la dicte ville dAnvers, fondue par Cornelis Pastenacken lan 1547, monté daffusz et roues.

Ungne demye-serpentine, du dict calibre, aux armes de la dicte ville, fondue par Remye Halut, et furnie de nettoyor, chargeoir et poussoir.

Ungne demye-serpentine, tirant cincq ℔, aux armes de

la dicte ville, donnée par la confrerie de Sainct-George, fondue par Jehan Tolhuyse lan 1542, monté d'affusz et roues, et furnie de chargeoir, nettoyor et poussoir.

Six faulconneaux, tirant deux ℔, aux armes de la dicte ville dAnvers, fondu par Remy Halut, montées de vieulx affusz, roues, et furnies de chargeors, nettoyors et poussoirs.

Six demye-faulconneaux, tirant trois quarts de libvre, aux armes de la dicte ville dAnvers, fonduz par Remye Halut l'an 1542, et montés daffusz et roues, de peu de valeur.

Ungne pièce à chambre de bronze, en longeur de quatre piedtz comprins la chambre, avecq vung escript dessus tout avant, large dembouchure de sept poulx, monté sur son affusz et roues.

Ung mortier de bronze, aux armes de la dicte ville dAnvers large dembouchur de six et demye poulx, monté comme dessus

Pièces de fer.

Ungne pièce de fer venue de la dicte ville dAnvers, tirant boulletz de XVII ℔, longue de XVII piedtz, monté daffusz et roues.

Ungne pièce de fer venant de la dicte ville, tirant boulletz de XV ℔, longue de XVIII piedtz, monté daffusz et roues, et furni de schargeoir, nettoyorz et poussoirs.

Ungne pièce de fer de la dicte ville dAnvers, tirant ungne libvre, sans affusz.

Trois pièces de fer, tirant boulletz d'ungne libvre, les deux de la ville dAnvers de nul service, dont l'ung est marcqué dungne lettre E, et le troiesme monté sur ung affusz

et roues de batteau, estant présent sur le bollvardt de la dicte ville, près la Porte de l'Empereur.

Ungne pièce de fer à chambre, longue de six piedtz et large dembouchure neuff et demy poulx, monté sur son affusz et furny de sa chambre.

Ungne pièce de fer à chambre pour tirer pieres, longue de deux piedtz et large dembouchure VIII poelz, venant la dicte dAnvers, monté sur son affusz et roues, et furnye de sa chambre.

Deux aultres pièces de fer à chambre, longues de six et demye et laultre de quatre et demye piedtz, et larges dembochure septz poulz.

Aultres deux pièces de fer à chambre pour tirer pieres, l'ung longue de treize piedtz, l'aultre de huict, et ambedeux larges dembouchure de six poulx.

Ungne aultre pièce de fer à chambre, longue de six piedtz et large dembouchure cincq poulz.

Ungne aultre pièce de fer à chambre, longue de six piedtz et demye, large dembochure trois poulx.

Huict pièces de fer à chambre, appelées basses, de divers qualibres et de peu de servir.

Treynte-huict aultres basses fort courtes, appellez *potshoofden*, estant en ungne casamatte consignéz par le susdict Piere Jasons.

Ung mortier de fer, monté daffusz et furni de son litteau, large dembouchure douze poulz.

Quatre grandtz mortiers de fer à jetter pierrez, les deux rombus et tous par terre.

Ungne quantité de boulletz de plomb, servantz tant aux harquebouses à l'Italienne que de harcquebouses de bronzes, pesant ensamble DXL ℔.

Ungne quantité de boulletz de piere, de divers qualibre, servantz aux susdictes pièces.

Ungne quantité de chambres de fer, tant grandtz que petitz, espars par les ramparts du dict chasteau.

Menue Artillerie.

Ungne harquebouse à crocq de bronze, aux armes de la dicte ville d'Anvers, de la longuer de cincq piedtz deux poulx, marcqué du calibre XIIII.

Quatre harcquebouses à crocq de bronze, aux armes de la dicte ville, le deux de la longuer de IIII piedtz et ung peu plus, toutes marcqués du calibre susdict et dont l'ung est en la dicte ville sur la dicte tour près de la cranne denglois.

Unze harcqebouses à crocq de bronze, aux armes de la dicte ville, de la longuer de IIII piedtz au environ.

Quinze harcquebouses à crocq de bronze, aux armes de la dicte ville, de la longuer de trois piedtz et demye, marcqué du calibre XII.

Cent et trois harcquebouses à crocq de bronze, aux armes de la dicte ville, la longuer de trois piedtz et trois poulx, marcqués du calibre douze.

Treize harcquebouses à crocq de bronze, aux armes de la dicte ville, de la longuer de trois piedtz moins deux poulx, marcqués du calibre susdict.

Ung harcquebouses à crocq de bronze, de la dicte ville, fondu lan 1525, de la longeur de III piedtz II poulx.

Trois harcquebouses de bronze à main, aux armes de la dicte ville dAnvers, de la longuer de deux piedtz et deux poulx.

Cent douze harcquebouses à crock de fer blancq, polies, aux armes de la dicte ville dAnvers, les soixante-quinze marqué du calibre douze et les XXXVII du calibre XIII.

Ung harcquebouse à crocq de fer de Glabbeque, aux armes d'ung lion, en la longuer de IIII piedtz et deux poulx.

Cent quatre-vingt-douze harquebouses à crocq, de la dicte ville dAnvers, de fer, vernies de noir, de la longeur de IIII piedtz et demy, furnies de chargeoirs, poussoirs et grattoirs.

Douze harquebouses à crocq de fer, de la confrérie du Vieul Abalaitre de la dicte ville dAnvers, les neuff de la longuer de III piedtz et demye, dont les IIII diceulx sont à chambre et manche de fer, et les aultres restantz de la longuer de IIII piedtz et IIII poulx.

Sept harcquebouses à crocq de fer, les affusz blancq bois.

Dix-sept harcquebouses à crocq, peinct rouge, à manche de fer.

Sept centz quatre-vingt-cincq harquebouses à main, de la longeur de quatre piedtz ou environ, montéz à l'Italiane et marcqué dungne main, avecque serures du tamps passéz.

Sept centz soixante-dix-huict arquebouses de Noremberghe, nommés *halfhaecken*, aux armes de la dicte ville, de la longuer de II piedtz et demy, montés à l'Alemande et ayant les serures à la viele mode.

Ungne quantité de boulletz de plomb de harcquebouses à main, consignéz par le dict Piere Jasons.

Six *poshoefden.*

Cent XX flasques et flasquilles, à la ville mode, de noir cuir, venant de la dicte ville dAnvers, les gernitures de cuivre.

En ung tonneau, aultres quatre-vingt-quinze flasques et onze flasquillez, de cuir noir.

Harnas, cossoletz, picques, etc.

Douze harnaes ou cossoletz d'archiers, blancqz, furni de heaulmes, gorgerins, et neuf paires avant-bras.

Deux cossoletz à la Walonne, procédé de la susdicte défaicte.

Vinte-six cossoletz Allemans, furnies de morilons, gorgerins et de dix-sept paires de tassettes, procédés de la susdicte défaicte.

Treynte-sept cossoletz des Allemans, furnies de morilons à creste, gorgerins et tassettes.

Seize cossoletz blancqz de bourgeois, furnies de treize gorgerins, huict morillons, six paires avant-bras, sans les gardes, et sept paires de tassettes.

Ung cossolet à l'Allemande, rayé de noir et blancq, furnie de morillon, gorgerin et tassettes venus desdicts bourgeois.

Sept cossoletz noirs desdicts bourgeois, furnyes de gorgerins, quatre paires de tassettes, trois avant-bras et dung par de quissotz.

Ung noir cossoletz desdicts bourgeois, à l'Allemande, furny de son gorgerin court.

Deux noirs cossoletz à lames, furnye davant-bras, tassettes, ganteles et quissotz.

En vung tonneau, marqué n° I, cent devantures de cossoletz Allemans, procédéz des mortz de la défaicte de la dicte ville dAnvers.

En ung tonneau, n° II, cent doz de cossoletz Allemans, procédés du désastre susdict.

En ungne tonneau, marcqué n° III, vingte-cincq davantures de cossoletz avecq leurs tassettes, cincquante-cincq vieulx morilons, et seize paires vielles tassettes dAllemans, procédés du susdict désastre.

En ungne mande, marcqué n° IIII, six vieulx cossoletz, le devant et derière seulement, vingt-ung longs gorgerins allAlemande et quarante paires de ganteles d'archiers de diverse sorte, procédés comme dessus.

En ung aultre mande, marcqué n° V, cincq harnas d'archiers, le devant et derière seulement, avecq vingt paires avant-bras, non sorties, procédéz *ut supra.*

En aultres deux mandes, marcqué n° VI et VII, ungne quantité de pièces de harnas ou cossoletz dAllemans et Walons, non sorties, procédéz comme dessus.

En ung aultre mande, marqué n° I, cincq poitrines, soixante doz de harnas et quinze loing gorgerins sans lames, venus de bourgeois.

En ung tonneau, n° II, cincquante poitrines, parmy les bonnes et mouvayses, des cossoletz de bourgeois.

En ung aultre tonneau, n° III, treynte poitrines et doz de cossoletz de bourgeois.

En sept tonneaux, marcqués n° IIII, V, VI, VII, VIII, et IX, plusieurs pièces de harnas, non sorties, avecq dix poitrines et doz de cossoletz de bourgeois.

En ungne mande, sans nombre, ungne quantité de pièces de harnas, non sorties, avecq treinte-huict paires mavais ganteles.

En ung aultre mande, cincquante-cincq morillons blancqz à creste, de peu de valeur, venuz des bourgeois.

Six cossoletz noirs, furnys de gorgerins tant seullement venus des bourgeois.

Huict cossoletz blancqz, de bourgeois, furniez de gorgerins.

Vingte-huict cossoletz Allemans, furnies de morillons et gorgerins, venue de la dicte ville dAnvers.

Treize cossoletz ou harnaes d'archiers, furni de heaulmes, gorgerines et avant-bras.

Ungne grande quantité de vieulx espieulx, hallebaerdes et bâtons, venant de bourgois, la pluspart ayantz les bâtons vermoulus.

Ungne aultre quantité de battons, appelléz *morgensterren*, de peu de valeur, venu de la ville.

Deux espés à deux mains, venu des Allemans.

Seize lanches bonnes, du susdict désastre.

Cent quatre-vingt picques vermolues et de nulle valeur, venu de la susdicte défaicte.

Cincq bondes de picques sans fer.

Quatre-vingt et neuf bondes de picques, contenantz chascune bonde sept picques, venus de la dicte ville.

Cincquante-sept bondes de picques vielles, venus de la dicte ville dAnvers, les ung sans fer.

Seize bondes de demy-picques sans fer.

Quatre-vingt-cincq bondes de javelines d'Espaigne, contenantz chascune bonde sept pièces avecq leur fer.

Deux cent trente-cincq chauses de picques, de trippe de velour, venant de la dicte ville.

Une grande tenoille de fer à tirer quelque artillerie noyée ou semblables pesants pièces hors l'eaue.

Quinze chevilles de fer servans aux avantrains des artilleries, grossez.

Six chaines de fer pour tirer l'artillerie.

Treize cameaux de fer pour s'en servir aux pièces d'artillerie de navires.

Vingte-une queues de fer, servantz pour les pièces de fer.

Une teste ou mouffle de ghindaes, furnie de deux meullettes de cuivre.

Ung long vis de fer avecq une teste de bronze, ne schachant à quoy il sert.

Trois livres de fer, l'ung rompue.

Douze eschielles ployantz, l'ung rompue.

Ung grande quantité de vielles javelines.

Douze formes de bronze à manches de fer, servant à jecter boulletz de fer et plomb.

Ung mouffle de cuivre, à manches de fer.

Trois cricqz, de peu de valeur.

Ung mande de vieulx espés, venant de la désastre de la ville d'Anvers.

Trois centz picquez, livréz à Lazarus Struck, pour rompre les murailles du dict chasteau.

Deux centz pellez, livréz à la dicte Struck, pour servir au dict chasteau.

Deux barcques, livré à la ville, pour s'en servir aux fosséz du dict chasteau.

Ung triépiedt de fer.

Je, Lazarus Struck, comme ayant charge de recevoir les artilleries et munitions de guerre, ensamble aultres armes apertenant à la ville d'Anvers, certiffie que Artus de Proefst, commis à la garde des dictes artilleries et munitions de guerre du dict chasteau d'Anvers, ayant eu en garde les dictes artilleries, munitions et aultres armes, a délivré en mes mains, en présentie de Willem Schoyte, Eschevin, et Maistre Henderick de Moy, Secrétaire de la ville d'Anvers, toutes les parties en cest inventaire comprins, le tout conforme à la spéciffication d'icelluy, tesmoing mon seing manuel ci mys le IIIIe d'Octobre 1577 ; soupsingné : LAZARUS STRUCK.

Nous, dessoubz nomméz, avons esté présent, comme commissaires ad ce deputéz, là où les dictes partyes cy-dessus spécifiéz feurent délivréz par Artus de Proest, commis à la

garde des dictes artilleries et munitions du chasteau, à Lazarus Struyck, aussy commis pour les recepvoir du dict Proest, et ce le IIII dOctobre et aultres jours ensuyvantz lan 1577, ce que attestons avecq cestes

H. DE MOY.

---

6 November 1577.

Jehan d'Offegnies, escuyer, Seigneur de Rouvroir, commis par Messeigneurs le Prévost et Eschevins de la ville de Mons, en Hainault, pour faire ce que s'ensuict, comme il dict, et at recogneu et confessé et confesse par cestes avoir eu et receu de Artus Proest, commis à la guarde de la munition du Roy, nostre Sire, au chasteau de ceste dicte ville, les pièces d'artillerie ensuyvantes, appertenantes à la dicte ville de Mons, asscavoir une serpentine tirant cincq livres, aux armes du dict Mons, fondu lan 1543 ; item ung falconneau tirant deux livres, aux armes de la dicte ville de Mons, et une demye serpentine tirant troix livres et demye, aux armes du comte vanden Berghe, des quelles pièces il at, en la dicte qualité, deschargé et descharge par cestes ledict Artus Proest et tous aultres ayans mestier de descharge, promectant de ne les inquiéter ou molester ou laisser molester ou inquiéter en aulcune manière, soubz l'obligation de sa personne et biens présens et advenir.

Die VI Novembris anno 1577.

Certificatieboek 1577-1578, D. II, f° 74v.

---

7 October 1577.

Ten versuecke van Pedro de Orosco, Spaens coopman.

Joncker Jan van Brecht, Schepen deser stadt, ende Hans Lambrechts, scryvende inde Greffie alhier, *juraverunt*, te wetene, de voers. Joncker Jan van Brecht byden eede ende den voers. Hans Lambrechts by gestaefden eede, waerachtich te zyne dat, alsoe zy gecommitteert zyn geweest by mynen Heeren Burgermeesteren ende Schepenen deser stadt, volgende de brieven van Zyne Hoocheyt, omme op te teeckenen de schulden die de Duytsche Coronellen Focker ende Fruntsberch ende heure soldaten den borgeren ende coopliedden deser stadt schuldich waren, so heeft de voers. Pedro dOrosco hen overgebrocht drye diversse obligatien, onderteeckent byden voers. Coronel Focker, bedraegende tsamen de somme van VIc ₶ Vlems, daeraff dat eene is van IIc LXXX ₶ Vlems, die de selve Orosco voer den voers. Focker geloeft hadde te betaelen aen de weduwe ende erffgenamen van Jeronimo Linda, ende hebben zy, deponenten, de voers tachterheyt ende schult alsdoen opgeteeckent mette andere schulden, ende is voorts oversonden aenden Tresorier Aert Molckman tot Mechelen. Affirmerende voorts de voers. Hans Lambrechts dat gemerct de voers. Aert Molckman de voers. commissarissen zeer presseerde om te hebbene de namen vande voers. crediteuren, en heeft hy, deponent, daeraff gheen copie noch double gehouden maer heeft het originaal overgesonden.

VIIa Octobris 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 70

———

(*1577*)

A Messeigneurs les trois Estatz du pays et duché de Brabant présentement assambléz en la ville de Bruxelles.

Remonstrent en toute révérence les Bourgmestres, Eschevins, Trésoriers, Recepveur et Conseil de la désolée ville d'Anvers, que les wyckmestres, doyens, anchiens et aultres suppostz des mestiers de la dicte ville, aveeq les chieffz, doyens, anchiens et communs suppostz des six confréries sermentées de la mesme ville, les ont requis de leur assister envers Voz Seigneuries en la présentation des requestes qu'eulx, comme représentans les membres de la dicte ville, en acquict de leur serment et en accomplissement de l'obligation qu'ilz ont au bien commun dicelle, ont faict concepvoir et addresser à Voz Seigneuries, estantz les mesmes requestes assez conformes au dispositiff, et par les raisons y au long déduytes, tendans affin que Voz Seigneuries vouldroint assister aus dicts membres, tant envers le Conseil d'Estat, commis par Sa Majesté au gouvernement général des pays de par-dechà, comme aulx Estats Généraulx des mesmes pays et allieurs, où que besoing sera, affin que la ville soye délivrée et deschargée de la guarnison des gens de guerre, mesmes des Allemans, dont les habitans présentement sont chargéz, et que la garde et deffence de la ville, aveeque celle des cleffz estantz présentement ès mains du Coulonnel Frunsberch, soyt enchargé au Magistrat et aux dictes confréries jurées aveeque les aultres bons bourgeois et habitans, en cas de plus grand besoing, selon qu'icelle leur avoit compétée de toute anchienneté et de faict leur avoit esté promise, et en oultre le chasteau que le Ducq d'Alve y avoit faict bastir, seroit abatu et desmoly comme ne servant aulcunement au bien et conservation de la ville ; et bien prez ayant par plusieurs fois causé l'enthière ruyne et désolation de ville marchande, si renom-

mée, comme jusques allors tousjours avoit esté, et n'estoit plus la dicte ville d'Anvers. Et comme les remonstrans, ayantz mis les dictes requestes en délibération de conseil, treuvent en leur consciences que l'effectuation d'icelluy non seulement est prouffitable ains enthièrement nécessaire pour le bien et seurté de la dicte ville, à cause de plusieurs raisons importantes, lesquelles en cest endroict méritent estre pesées, les remonstrans n'ont sceu délaisser de les représenter par ceste à Voz Seigneuries pour les induyre affin d'estre d'aultant plus favorables et assistans aux dicts membres, à l'effect que dessus. Et pour aultant que concerne le dict deschargement des gens de guerre, à cest effect les remonstrans supplient que Voz Seigneuries veuillent considérer les grandes, énormes et continueles charges et despens que ceulx de la dicte ville si long espace de tamps ont souffert et encores journellement souffrent, tant à cause de la dicte citadelle que de la garnison, en oultre la grand pitoyable perte et dommaige que le corps commun et les particuliers bourgeois et habitans ont enduré tant allors que les souldartz Espaignolz amutinéz s'estant empariez de la ville, comme aussy depuys mesmes au jour du saccaigement y advenu au mois de Novembre dernier, quand nulle espèce de cruault ou tirannye a esté obmise, tant des Allemans que des Espaignolz, que avecque toute furie n'aye esté respandue sur les pouvres bourgois et habitans, au regardt de quoy présentement ilz méritent tout raisonnable soulaigement, du moings de sorte qu'ilz soyent deschargéz des gens de guerre qui sont esté participans au faict, comme pour la pluspart sont esté les Allemans y estants encores en garnison, dont la quotidiane veue et rencontre leur refraischist aussy journellement la playe et cause nouveau regret. Et pour aultant que touche le faict du chasteau, au regardt d'icelluy convient estre considéréz, soubz meillieur advys de Voz Seigneuries, que suyvant les privilèges et joyeuse Entrée de Brabant, n'y debvroint par les gouverneurs estre bastye aulcuns chasteaulx, sinon en faisant auparavant aparoir de la volunté expresse de Sa Majesté, et en oultre avecque préallable advoy et consentement de Voz Seigneuries, comme représentans les trois Estatz du pays de Brabant, lesquelz, devant qu'y

consentir, debvront auparavant s'informer si la structure de la citadelle sera nécessaire, du moings prouffitable ou non, ou lieu où que l'on l'entendt mectre, et par quel moyen, après estre bastie, pourra estre entretenue et ses despens et charges nécessaires fournyes ; ores au regardt de la citadelle d'Anvers n'est apparu de la volunté et intention de Sa Majesté, ny aussy du consentement de Voz Seigneuries, lequel ne leur at esté oncques requis et moings par eulx donnée, conste aussy que les chasteaulz tant seulement servent ès lieulx frontiers, pour par le moyen d'iceulx empescher les incurssions et invahyes des ennemis, et point au millieu du pays où qu'ilz ne sont d'aulcung bien ny service, ne se pouvant deffendre le pays par le moyen d'iceulx, et estantz de petite deffense et résistence, quant les ennemys seroint venuz sy avant, signamment les chasteaulx ne duysent aux villes marchandes, d'aultant que le marchant n'a rien plus recommandé que sa liberté et seurté, laquelle il n'ose fier aulx lieulx où qu'il y a des chasteaulx comme estans en la subjection des gens de guerre y logeantz, lesquelz sont adonnez à tous changemens et altérations, et par soy inclins aulx séditions et esmeutes facilz à attenter des entreprinses estranges, hazardeuses et pernicieuses, comme par plusieurs fois est advenu et de faict ont monstré ceulx quy ont eu en garde la citadelle d'Anvers, lesquelz, au lieu de deffendre la ville, par plusieurs fois sont esté l'instrument pour la perdre et ruyner du tout, selon que bien amplement est déduyt par les requestes des dicts membres. Et entendent les remonstrans que la pluspart, tant des bourgeois que des marchans estraingiers, n'entendent de continuer plus longement en la dicte ville leur résidence et train de marchandise, si n'est qu'en cest endroict leur soyt donné meillieure seurté, comme Voz Seigneuries pouront estre informées par la requeste de la nation et aultres que l'on entend leur estre présentées, et ce à cause qu'il leur semble qu'en retenant le chasteau et demeurant la ville au pouvoir des gens de guerre, ilz n'y pouroint vivre pour l'advenir, sans estre subjectz aulx dangiers et inconvéniens aulxquelz par plusieurs fois, ces années passées, ilz sont tombéz et à toutes heures sont à attendre des souldartz mercenaires, ne pouvant comprendre pourquoy qu'iceulx seront tenuz de meillieure foy et crédit

que non les bons subjectz et vassaulx de Sa Majesté résidans au dict Anvers, estans pour la pluspart gens de notable qualité et opulence, soigneulx de conserver la ville de Sa Majesté, leur propre mesnaige, femme et enfans avecque la substance que Dieu leur a donné, dont l'on debvra avoir plus seure fiance qu'ilz ne mancqueront aulcunement à l'endroict du serment et obligation qu'ilz ont à l'entretènement de la susdicte Religion Catholicque Romaine et au service de Sa Majesté, que ne font souldartz mercenaires estantz pour la pluspart gens de vile qualité et de mauvaise conduyte. En quoy d'aultant moings pour le présent doibt estre faicte aulcune doubte ou difficulté pour ce que Sa Majesté, ensuyvant les vestiges de ses nobles prédécesseurs, at déclaré qu'elle entend traicter et gouverner ses subjectz en toute clémence, ayant à tel effect icy envoyé son frère unicq, le Sérénissime Seigneur Monseigneur Jehan d'Austrice, quy par plusieurs fois at asseuré le mesme tant à Voz Seigneuries qu'aulx Estatz Généraulx. Adjoustant à ce que dessus que si avant que ce nonobstant l'on vouldroit retenir en pied la dicte citadelle, ne se pouroit faire sans s'assubjecter à très grandes et insupportables charges et despens qu'annuellement il conviendroit supporter, et mal pouroint estre fournyes par Sa Majesté pour la tenuité des domaines et revenu ordinaire d'icelle, ny aussy pour la dicte ville d'Anvers, estant si énormément chargée, comme l'on sçait, et à tant le debvroit en soubstraire à ses rentiers et aultres crédíteurs, auxquelz elle se treuve plus avant obligée qu'elle n'a du moyen pour leur satisfaire, et ce en partie pour ce que jusques à ceste heure l'on l'a forcé de supporter plusieurs despens et charges indeues, tant pour la citadelle que la garnison, à quoy l'on a esté nécessité d'employer le revenu de la ville au préjudice des dicts rentiers et créditeurs, à l'occasion de quoy et affin de prévenir et empescher que les dicts notables bourgeois et marchans, tant natiffz qu'estraingiers, ne se retirent ny aillieurs transportent la trafficque, selon qu'aultrement ilz entendent faire, reviendroit non seulement au indicible préjudice de la ville, ains aussy à perte irréparable de Sa Majesté, mesme et de touts les pays de par-deça, et signamment de celluy de Brabant, auquel

convient et importe grandement de retenir dedens ses limites ung empoire si renommé. Les remonstrans ne peulvent délaisser de recommander par ceste a Vostre Seigneurie le dispositiff des dictes requestes le plus affectueusement et instamment que faire peulvent, les suppliantz qu'il leur plaize tenir la bonne main et aus dicts membres impartir leur assistence, tant envers le Conseil d'Estat qu'envers les Estatz-Généraulx et aillieurs où que besoing sera, affin que la ville, pour les dictes raisons et aultres que Voz dictes Seigneuries par soy peulvent considérer avecque la première commodité, soye délivrée et deschargée des dicts gens de guerre y tenantz présentement garnison, et que la dicte citadelle, pour les respectz icy devant déduytz, soyt abatue et desmolye et les dicts bourgeois et habitans de la ville remis en l'asseurance que la liberté du commerce requiert. A quoy les remonstrans avecque les dicts membres offrent toute bonne ayde et assistence, selon que leur prédécesseurs tousjours ont faict et par le moyen desquelz la ville en plusieurs dangereuses occurrences par cy-devant a esté gardée et conservée au service de Dieu et de Sa Majesté, au bénéfice commun du corps enthier et à l'asseurance de tous bons bourgeois et marchans y traffiquantz. Et Voz Seigneuries s'y employant feront œuvre pieuse et obligeront tous les habitans à leur servir quandt ilz auront le moyen, et les encouraigeront d'avecque telle promptitude comme ilz ont faict tousjours et plus grande, si faire se peult, advancher les moyens du traficq de commerce servant à la commodité et utilité générale en tous les pays de par-deça.

(1577)

Messieurs, En ce pied et conjoincture où se retreuvent présentement les affaires de ceste guerre et de tout le pays, nous n'avons voulu laisser pour l'acquit de nostre debvoir de vous informer particulièrement de l'estat de

ceste armée ensamble d'aulcuns poinctz d'importance ausquelz nous a samblé grandement convenir que debviez donner promptement ordre, ayans sur iceulx pour d'aultant advancher les exploictz adjousté noz advis avecq les raisons quy nous meuvent, vous prians que veuillez y adviser et briévement en résouldre affin que les puyssions mectre en exécution aussy avant que nous sera possible et selon que trouverez convenir.

En premier lieu, comme sur remonstrances faictes le dixièsme de ce mois par Monsieur de la Motte de la nécessité du camp, auriez faict délivrer la somme de dix mil florins qui ont esté distribuéz ès pretz aux compaignyes qui se retrouvoyent avoir le plus de besoing, nous avons faict que la gendarmerie a esté jusques à présent maintenue en toute discipline soubz asseurance que leur donions que avant le XXIIe de ce mois, leur seroit plus amplement satisfaict selon que aviez faict promesse audict Seigneur de la Motte.

Mais la nécessité s'aucmentant de jour en jour et s'expirant le terme sur l'attente duquel ilz ont esté contenuz, ne trouvons plus aulcun moyen de maintenir le camp en estat, sy promptement n'est satisfaict à ladicte promesse.

Pour laquelle deuement effectuer, est requis que sans ultérieur dilay soit payé aux compaignyes qui sont à la charge de la généralité des Estatz du moins deux mois de leurs gaiges depuis la dernière monstre, sur quoy néantmoins se pourront déduire les prestz que leur ont esté avanchéz ausquelz on ne peult toucher en leur faisant payement seullement que d'ung mois, et pour en dresser l'estat, avons icy spécifié le nombre desdictes compaignyes restantes de présent au camp quy sont soixante-deux, assçavoir :

Un régiment de Monsieur le Duc, nœuff enseignes.

Le régiment des Escossois, dix-sept enseignes.

Un régiment du Seigneur de Beerssele, sept enseignes.

Un régiment du Seigneur de Heze, quattre enseignes.

Un régiment de Monsieur d'Egmond, deux enseignes.

Le régiment de Bertelentes, sept enseignes.

Le régiment de Monsieur de Noyelles, sur l'Escault, six enseignes.

Le régiment de vanden Temple, sept enseignes.

Et des Françoys, III enseignes.

Auquel susnommé régiment de Monsieur le Duc conviendra payer ung mois davantaige de leur bien d'ensuyvant la convention faicte avecq eulx à leur venue en vostre service.

Et semblablement que aux compaignyes entretenues spéciallement par les provinces soit donné moyen de vivre et s'entretenir et cause de raisonnable contentement, desquelles en avons encoires au camp le nombre de dixneuff, assçavoir :

Un régiment de Monsieur le Visconte de Gand, à la charge de ceulx d'Artoys, quattre enseignes.

Un régiment de Monsieur de Rassinghien, à la charge de ceulx de Lille, Douay et Orchies, trois enseignes.

Un régiment du Seigneur de Ville, à la charge de ceulx de Haynault, cincq enseignes.

Un régiment du Seigneur de Noyelles, à la charge de ceulx de Flandres, sept enseignes.

Estant en tout nécessaire en vuyder sans différer dadvantaige, aultrement toutte l'armée est apparente de s'en aller

en désordre et confusion sans obéyssance ou respect aulcun, voires non sans danger de pis, selon que par plusieurs fois vous avons préadvisé, dont n'en faisons icy redict.

Davantaige qu'il est du tout que le camp se desloge doresenavant du lieu où il est et a esté, par l'espace d'ung mois à raison qu'il ny se retreuve plus aulcun fouraige requis tant aux gens de pied que de cheval, joinct qu'il ne convient du tout ruyner ce quartier, lequel est temps désormais soulager de quelque peu.

Et pour changer le camp samble fort expédient de le faire marcher à la sieulte des Espaignolz pour plusieurs raisons, signamment par ce que ilz ont contrevenu directement à l'accord et pacification, tirans hors du chasteau d'Anvers l'artillerie et munition que emmènent quant et eulx ausquelz à ces fins conviendroit escripre, affin qu'ilz eussent à incontinent les restituer, ensemble les Seigneurs prisonniers que sans aulcune apparente raison ilz détiennent, et en cas de refuz, on pouroit user en leur endroit comme se trouveroit convenir, soit par voye de faict ou aultrement, y joinct que oultre la réputation telle suyte sera cause de les faire avancher et tenir serréz, puis approchant nostre armée de Maestricht, on ostera aux Allemans le moyen de riens emprendre, soit par intelligence avecq les Espaignolz pour leur payement, ou aultre voye, selon que l'on n'est sans occasion de déffiance et ce lieu la asseuré, l'on pourra traicter avecq eulx beaucop plus commodément.

Touchant le faict desdicts Allemans, au cas qu'ilz refusent d'obéyr à l'ordonnance de Messeigneurs du Conseil d'Estat qui suyvant nostre advis leur ont ordonné certaines places pour se retirer attendant leurs descompte conformément à l'édict de pacification, on pouroit adviser de les constraindre par armes, et les forcer à la raison, et à ceste effect seroit bien expédient de penser dès maintenant à faire provision de ce qu'il seroit requis audict cas.

Finablement ne fault oublier de penser et se résouldre

de bonne heure quelle ordre on entendra d'ensuyvre après le sort de la guerre expirée, à retenir soldatz et en casser et sur quel pied il seront payéz et renvoyéz, auquel effect il convient promptement arrester avant tout sur ce que depuis peu de temps ledict Seigneur de la Motte vous a remonstré de nostre part, tant de bouche que par escript, sur quoy désirons bien fort d'avoir prompte, finale et absolute responce pour, suyvant la résolution, de ce faict adviser à tout le surplus qui en dépend.

Voylà, Messieurs, les principaulx poinctz ausquelz nous a samblé requis de bien tost y pourveoir, vous prians de y vouloir adviser et nous advertir de voz résolutions sur chascun d'iceulx, affin que, suyvant ce, eussions à nous régler. Soubzsigné : Philippe de Lalaing.

(1577)

Comme les Estatz-Généraulx se treuvent en grande nécessité des promptz deniers pour licentier une grande partie de soldatz estraingiers comme Hault- et Bas-Allemans, Escossois, pareillement ceulx envoyéz de par Monseigneur le Prince d'Orainges, au payement et licentiement desquelz, ne soit que de brief y soit pourveu, il est à craindre que lesdicts Estatz tomberont en inconvéniens irrémédiables, dont la totalle ruine du pays pouroit advenir, suyvant les rapportz que de ce en avons d'heure à aultre, ce que Dieu ne veuille, tellement que toutes aultres choses omises fauldra que les provinces se évertuent pour recouvrir le plus tost qui sera possible une notable somme de deniers, estant à tout le monde notoire la charge que lesdicts Estatz ont tant des dicts Allemans que des aultres estraingiers. Et comme la somme requise doibt prestement estre à la main, veu

aussy le peu de moyen qu'il y a pour ce faire, ont lesdicts Estatz trouvé nécessaire de faire une assiète générale sur touttes les provinces contribuables de la somme de XIIe mil florins, pour par ce moyen commencher à délivrer ces pays tant désoléz, mangéz, fouléz et exactionnéz, pour par ce moyen les remectre en leur anchien vigeur et prospérité et restaurer la justice tant pessundée dont à grande peine, où lesdictes garnisons se tiennent, aulcunes vestiges en apparente. Et comme il y a petite apparence de povoir desdictes provinces retirer la dicte somme prestement, ont advisé ce que s'ensuyt :

Premièrement qu'on feroit ladicte assiète de cent mil florins par mois à recouvrer sur la généralité des dictes provinces contribuables à trouver par forme de quotization.

Assçavoir qu'on quotizeroit aus dictes provinces les abbayes, collèges, villes, chastellenies, villaiges et aultres personnes particulières, tant ecclésiasticques que séculiers, estans de quelque qualité ou povoir, selon leur puissance et au moindre intérest d'iceulx, avecq condition que ce qu'ilz auront presté et déboursé leur sera rendu sur la fin de l'année, en leur donnant pour leur asseurance les moyens généraulx et noz obligations, s'ilz les requièrent.

Et où lesdicts moyens ne pourroyent satisfaire audict advanchement par les particuliers faict, que les Estatz leur promecteront hypotiquer à la fin de l'année rentes annuelles au denier XII et XIIII et viagières à une vie au denier VI, et à deux vies au denier VIII, avecq condition expresse que les moyens généraulx auront cours par toutes les provinces jusques que lesdicts deniers ainsy advanchéz seront avecq l'intérest y dépendant rembourséz.

Car de asseurer les abbayes, collèges, villes, chastellenies, villaiges, particuliers qu'ilz auront advanchéz les dicts deniers sur lesdicts moyens généraulx ayans à présent cours, il semble qu'il ne seroit de nul prouffict, veu la charge présente à laquelle avecq iceulx on doibt subvenir aux aultres charges

pour point tomber en plus grand désastre, veu aussy que en tant moins d'icelles les dictes provinces ont advanché notables sommes de deniers.

Laquelle somme de XIIc mil florins estant comme dessus dict est arrestée et asseurée, samble qu'on aura moyen pour traicter avecq quelques marchans pour prestement d'eulx tirer la somme de IIIc mil florins pour procéder au licentiement des dicts estraingiers, ce que de tout est nécessaire pour éviter plus grandz inconvéniens lesquelz sont devant la main comme dict est, ne soit que de brief y soit pourveu.

Et ayant moyen de asseurer lesdicts marchans, on les facilitera tant plus pour prestement servir ausdicts Estatz en donnant en assignation ladicte somme de XIIc mil florins, avecq obligation particulière que chascune province donnera de sa quote, avecq promesse expresse que lesdicts deniers ainsy collectéz, ne seront convertiz en aultre usaige que pour furnir la susdicte somme de XIIc mil florins.

Et où lesdicts Estatz n'auroient moyen de donner une telle ou semblable asseurance, il n'y aura point d'apparence d'eulx tirer aulcune notable somme de deniers pour l'urgente nécessité.

Et pour plus seurement procéder à ladicte quotization, il samble qu'il sera du tout nécessaire d'avoir ung exécutorial.

Item ne doibt personne en ce faire aulcune difficulté ou refus, veu que est pour leur propre bien et le salut de la commune patrie, oultre ce qu'ilz seront rembourssèz de leur principal avecq l'intérest lequel pour la plus grande partie par ce moyen demourera au pays, ce que se faict grandement à considérer.

Et samble que la charge ne sera trop grande, veu que chascun particulier par mois pourra satisfaire à sa quote avecq quelque pièce d'or ou d'argent, selon sa qualité.

IV.

13 November 1576.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren gecommitteert Joncker Philips Veusels, Schepene, omme metten Auditeur Generael vande Spaenssche soldaeten te besoegneren van ende aengaende den swaricheden vande goeden ende coopmanschappen byden soldaeten aenveerdt ende by hen vercocht oft ten vilen pryse overgelaeten aen eeneghe vande natien oft andere, die dezelve in heure packhuysen oft solderen hebben versteken, ten eynde de borgeren oft innegesetenen hen eygen goedt zouden mogen wederomme hebben ende redimeren voere denzelven prys als zy die vande soldaeten hebben innegecocht. Actum XIII Novembris 1576.

Collegiaal Actenboek, 1576, f° 1v.

---

20 November 1576.

A Monseigneur,
Monsieur l'Evesque de Liège, Duc de Bouillon, etc.

Monseigneur,

Nous sommes asseurément advertiz que les soldatz Espaignolz, ayans butinéz et saccaigiéz la ville d'Anvers, font mener leur pillaige vers Allemaigne à chariot et à cheval, prenans leur chemin vers Maestricht, Liège et places cir-

convoisines, au grand et inestimable préjudice et perte des marchans et bonnes gens, dont n'avons voulu laisser par cestes advertir Vostre Grâce Illustrissime, la suppliant de vouloir donner ordre que les chariotz, marchandises et biens passans par le pays de Liège soient arrestéz, détenuz et saisiz, pour en faire la restitution aux propriétaires d'iceulx, si avant qu'il sera possible. En quoy Vostre Grâce Illustrissime fera ung œuvre méritoire vers Dieu et les bonnes gens ausquelz les dicts biens appartiennent, et nous obligera de le recognoistre à nostre possible. Ce sçait le Créateur, auquel supplions ottroier à Vostre Illustrissime Grâce toute prospérité, après noz très affectionnées recommandations à Icelle.

De Bruxelles, ce XXme de Novembre 1576.

De Vostre Grâce Illustrissime,

Très affectionnéz amys,

LES ESTATZ DES PAYS-BAS.

---

26 November 1576.

Op heden, datum van desen, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat zy allen de craenpeerden die zy eenichssins cunnen becommen ende achterhaelen, zullen recouvreren, rantzonneren ende innecoopene vande soldaeten die se onder zyn hebbende, ende oyck van andere die se vande soldaeten zouden mogen gecocht ende aenvierdt gehadt hebben voere denzelven prys dat ze gecocht zyn. Actum XXVI Novembris XV^c^ jaer ende LXXVI.

Collegiaal Actenboek 1576, f° 4.

(Nov.-Dec. 1576.)

Advertissement que faict Jehan Carpreau, fort utile et nécessaire, servantz à la recouvrance et restitution des biens saccagiez en la mesirable furie d'Anvers, Mastricht et aultres villes estant encore détenuz et secrètement cachiez aux grand détormient et ruyne des bons seygneurs, marchantz et aultres bourgeois.

Premièrement, que en toute diligence que on doict expédier mandement et édict publicq, contenant que toute manière de gens, tant de nations, marchantz, bourgeois, inhabitans, bancquiers et aultres, sans personnes exemt estre, seront tenus instament après date compétent comme sera trouvé expédient, de eulx présenter en personne pardevant telles commissaires et négotiateurs, lesquelz seront ad ce commis par Messeigneurs les Estatz-Généraulx pour leur venir purger et déclairer tout les biens, tant marchandizes, baghez, joyealx, meubles et aultres denréez estantz saccaigéz et robbéz en la dicte ville d'Anvers, Mastricht et aultres, la spécification et sorte des dicts biens estant à eulx engaigéz ou donné en garde par les vouleurs et ennemis du pays, ensemble la désignation des places et pachuyse, tant dedens les dictes villes, que aux maisons sur le plat pais, sur payne d'estre tenus pour fauteurs et complices aultant que les dicts voleurs ennemis et en oultre estre corrigiez en corps et en biens.

Samblablement, que les dicts dessus nommez seront tenuz de exiber par escriptz ès mains des dicts commissaires la spécification de tout leur acchatz des biens par eulx acchatéz des dicts vouleurs, avecq déclaration et quantitéz des sortes et espèce de tous biens et denrée, soit marchandise ou aultres, avecq le pris, combien il en ont payéz ensemble le tanps et terme d'icelles advenuz, avecq désigna-

tion des les personnes que leur auront vendu et la qualité et résidence d'iceulx.

Parreylement, seront tenuz tous et quelconques personnes, tant hommes que femmes, serviteurs que servantes, de eulx venir purger et déclairer tous les venditions, engaigemens et aultres transportz par eulx faict, soit par force, contrainte ou bénévolence, à la requeste des dicts voleurs ennemis, et en quelle place, lieulx et avecq quelle gens il ont eu affaires, avecq le pris, venditions ou aultres engaigemens.

Ensemble que tous pacqueteurs, brouteur, mannœuvres et chartiers seront tenus de rendre déclarations des biens par eulx pacquetéz, chargéz et conduictz, avecq désignation des places et pachuyse où que les dicts biens saccaigéz et robbéz sont transportéz, avecq les noms d'iceulx que les tiennent en garde, soit par venditions ou engaigementz, en sorte que se soit, sur payne d'estre chastiéz comme dessus.

Que toute sorte de gens, marchantz et aultres, endommaigiés, se poulront informer où que leur biens poulroient estre vendu, cachéz, engaigéz et couvertement détenuz, et avecques souffisantes informations se poulront trouver les négotiateurs ad ce commis, lesquelz en tiendront note, et leur donneront toute ayde, confort et assistence selon que trouveront expédient.

Que tous tollieux, garde des passaiges, tant pour eaue que par terre, seront tenus d'avoir bon regard à toute marchandise estant en pacq ou en tonneaux, fardeaux et aultres, sortant du pays, pour descouvrir, sur umbres d'emmener marchandize, aulcuns biens estant saccaigéz et dérobbéz à la suyte des ennemis voleurs, de laquelle en icelle trouvant, seront tenus de la détenir et faire décharger et d'en faire déclarations aus dicts négotiateurs, pour en faire rapport ou d'en user comme de raison.

Et comme il est rayson devant Dieu et le monde que

ung chascun doibt par charité et compassion donner assistence à tous affligéz lesquelles sçavent à parler de quelcque biens estant engaigéz, fraulduleusement venduz ou secrètement détesnuz, pour en tamps oportun le faire délivrer aux ennemis voleurs, iceulx qu'il le viendra annoncier au dicts négotiateurs, proufitera la VIe part des dicts biens ou selon que les dicts négotiateurs trouveront convenir selon l'exigence et valeur d'icelles à leur discrétion.

Samblablement, que toutes putaynes, mousaschen, boutefeux et aultres malfacteurs ayant servy les ennemiz voleurs du pais, qu'il vouldront annonchier et descouvrir quelques biens estans saccagiéz et encores secrètement détenuz aux proufitz de leur maystres, auront part comme dessus, avecq rémision de leur forfaict, comme sera trouvé de rayson convenable.

Lesquelles négotiateurs auront commission exprès de appoincter, besoingner et procéder tant à la recouvrance des dicts biens que à la restitution d'icelles, selon l'exigence et la congnoissance que les pouvres afligéz leur ferront apparoir souffisament leur bien retrouvéz à eulx appertenir.

(*December 1576.*)

PAR LE ROY.

A nos améz et féaulx les Gouverneur, Président et gens de nostre Conseil provincial en Artois, salut et dilection. Comme les Estatz-Généraulx de nos pays de par-deça, présentement assambléz en ceste nostre ville de Bruxelles à la réquisition des trois Estatz de nostre pays et duché de Brabant, nous ayent bien particulièrement faict remonstrer

le grand désastre et dépopulation de nostre ville d'Anvers et que, pour éviter l'entière ruyne et désolation des marchans, bourgeois et manants d'icelle, il estoit très requis et nécessaire d'y remédier par publication d'aulcuns poincts et articles contenuz en leur remonstrance et, entre aultres que tous biens procédans du pillaige naguerres faict en la dicte ville par les Espagnolz amutinéz et leurs adhérens, en quelle main iceulx fussent trouvéz, tant en leur première forme que changéz, pourroyent estre vendicquéz ou repétéz par le propriétaire en espèce ou valeur, en faisant apparoir sans résouldre le pris de leur achapt, que toutes obligations et promesses, tant principalles que fidémissoires changes ou rechanges faictes par les dicts bourgeois ou manans durant la force et pillaige susdict ou après, soubz quelque nom, tiltre on couleur iceulx pourroint estre émanéz, colouréz ou inventéz seroient casséz et annuléz.

Défendant à ung chascun d'en faire aulcun payement ou accomplissement aux pillarts, ou leur ayans cause, ou aultres, à paine d'estre réputéz pour fauteurs d'iceulx, et comme plusieurs pillartz ou aultres de leur part ayent desjà donné à change et rechange les deniers pilléz et desrobéz au dict Anvers, à les rendre en Espaigne, Italie, France et aultrepart, ou aultrement, ayant déposité telz deniers sur quelques comptoirs ou bancqz pour les pouvoir trouver en ces pays ou ailleurs, qu'il fût ordonné à tous marchans, tant estrangers que aultres, ayans receu quelques deniers à change ou rechange, prest ou deposito, doiz le IIIIe de Novembre dernier passé, qu'ilz eussent à déclarer à certains commissaires à ce deputéz pour illecq et devant iceulx estre débattue la qualité de la debte endéans certain jour, et si les deniers originelz sont aulcunement procédéz du dict pillaige ou point, à paine que dessus, enchargeant bien expressément à tous marchans et aultres ayans depuis le dict temps receu quelques deniers à change, prest ou deposito, dont ilz pourroient avoir envoyé leurs lettres pour les payer en aultres provinces, foires ou places, qu'ilz eussent incontinent à réclamer et révocquer les dictes lettres, en faisant l'insinuation à leurs facteurs, agentz ou aultres ausquelz les dictes lettres de change ou obligation pourroyent

estre addressées, soit qu'elles fussent acceptées ou non, de ne payer les dictes lettres, sur paine de refondre les deniers originelz.

Aussy qu'il fût deffendu de mener hors des pays de par-deça, par terre ou par eaue, aulcuns biens pacquetéz ou non pacquetéz, soubz umbre de marchandises ou aultrement, sans premièrement estre visitéz par les commis des tonlieux ou officiers, pour veoir s'il y a entre les dicts biens quelque chose pillée ou desrobée au dict pillaige et saccagement d'Anvers.

Pareillement que ceulx qui auroyent scientement donné aulcune ayde à faire telz transportz ou presté leurs noms, fussent puniz comme fauteurs, en quelque temps que ce fût, et qu'on le pourroit sçavoir ou prouver à l'advenir, et que ceulx ayans presté leur nom ou qui auroyent scientement laissé empacqueter telz biens pilléz avec les leurs, quant ores iceulx fussent esté en tierce main, perdroyent leurs biens propres, et que par-dessus ce ils seroyent pugniz et corrigéz arbitrairement.

Et que oultre la recerche des pacquetz qui se debvra faire indifféramment pour veoir s'il y a des biens pilléz, le propriétaire en estant requis seroit tenu faire son serment que les dicts biens ne procèdent du dict pillaige et qu'il n'y auroit eu aulcune participation en icelluy pillaige, directement ou indirectement, par forme d'achapt, eschange ou aultrement, en quelque manière que ce fust, et que sur ce leur fussent dépeschées noz lettres patentes de placcart en tel cas pertinentes, Pour ce est-il que, les choses dessus dictes considérées, inclinans favorablement à la requeste et supplication des dicts Estatz Généraulx et désirans obvier à la totalle ruyne des bons marchans, bourgeois et manans de nostre dicte ville d'Anvers, si énormément endommaigéz par le pillaige et saccaigement d'icelle ville, à nostre grand regret, nous, pour ces causes et aultres à ce nous mouvans, avons par l'advis et délibération de noz très chiers et féaulx les gens de nostre

Conseil d'Estat par nous commis au gouvernement général de noz pays de par-deçà, ensemble des chief présidens et gens de nostre Conseil Privé, ordonné et statué, ordonnons et statuons, par ces présentes, les poinctz et articles que s'ensuyt :

Premièrement, que tous biens procédans du pillaige et saccaigement susdict, en quelle main iceulx soient trouvéz tant en leur première forme que changéz, se pourront vendicquer ou repéter par le propriétaire en espèce ou en valeur, en faisant deuement apparoir sans en debvoir refondre le pris de leur achapt, pourveu toutesfois les juges faisans en sommière justice y prendront tel et si bon regardt que en toute raison et équité sera trouvé convenir.

Que toutes obligations et promesses, tant principalles que fidémissoires, changes ou rechanges, que durant la force et pillaige susdict ou après auront esté faitz par les dicts bourgeois ou manans, soubz quelque nom, tiltre ou couleur que iceulx pourroient estre émanéz, couleuréz ou inventéz, seront casséz et annulléz, comme aussy les cassons et annullons par ces dictes présentes, défendant à tous d'en faire aulcun payement ou accomplissement aus dicts pillars, ou en ayans cause, ou aultres, à paine d'estre réputéz pour fauteurs d'iceulx.

Et à ce que l'on puist tant mieulx consuyvir les deniers pilléz et desrobéz au dit Anvers que les pillars ou aultres de leur part peuvent desjà avoir donné à change et rechange, selon que dict est cy-dessus, nous avons ordonné et ordonnons par ces lettres à tous marchans, tant estrangers que noz subjectz qui depuis le dit IIIIe de Novembre dernier auront receu quelques deniers à change ou rechange, prest ou deposito, qu'ilz ayent à le venir déclairer aux commissaires à ce députéz de nostre part en nostre ville de . . . . assçavoir Maistre Jehan de Pape et Nicolas de Vooght, Eschevins de nostre ville d'Anvers, et Maistre Guilliamme Martini, Greffier d'icelle ville, ou deux d'iceulx, pour pardevant iceulx commissaires estre débattue la qualité

de la debte, et si les deniers originelz sont aulcunement procédéz du dit pillaige ou non, et ce à certain jour à ce à préfiger par les dicts commissaires, à paine que dessus, enchargeant bien expressément à tous marchans et aultres ayans depuis le dit temps receu quelques deniers à change, prest ou déposito, dont ils peuvent avoir envoyé leurs lettres pour les payer en aultres provinces, foires ou places, que incontinent ilz ayent à réclamer et révocquer les dictes lettres, en faisant l'insinuation à leurs facteurs, agentz ou aultres, ausquelz les dictes lettres de change ou obligation pourront estre addressées, soit qu'elles soyent acceptées ou non, de non payer les dictes lettres à paine de refondre les deniers originelz.

En oultre deffendons et interdisons à tous, par ces dictes présentes, de mener hors de noz pays de par-deça, par mer, par terre ou eaue doulce, aucuns biens pacquetéz ou non pacquetéz, soubz umbre de marchandise ou aultrement, sans premièrement estre visitéz par le commis des tonlieux ou officiers, pour veoir si entre les dicts biens y à quelque chose pillée ou desrobée au dit saccagement d'Anvers.

Vuellant et ordonnant que ceulx qui scientement auront donné aulcune ayde à faire telz transportz que dessus, ou presté leurs noms, soyent puniz comme fauteurs, en quelque temps que cela se puist sçavoir ou prouver à l'advenir, et ceulx ayans presté leur nom ou qui scientement auront laissé empacqueter telz biens pilléz avecq les leurs, oires que iceulx biens fussent esté en tierce main, perdront leurs biens propres, et oultre ce, seront pugniz et corrigéz arbitrairement, iceulx biens à applicquer l'ung tiers à nostre prouffit et l'aultre tiers au prouffit du dénunciateur, et le troisiesme tiers au proffit de l'officier qui en fera l'exécution.

Veullant et ordonnant au surplus que oultre la recherche des pacquetz qui se fera indifféramment pour veoir s'il y en a des biens pilléz, le propriétaire en estant requiz soit tenu faire serment que les dicts biens ne procèdent du

dit pillaige, et qu'il n'a eu aulcune participation en icelluy pillaige, directement ny indirectement, par forme d'achapt, eschange, ny aultrement en manière quelconcque.

Et affin que de nostre présente ordonnance, interdiction et deffence nul ne puist prétendre cause d'ignorance, vous mandons et commandons que incontinent et sans dilay ayez à faire publier ces meismes présentes par toutes les villes et lieux de nostre pays et conté d'Arthois où l'on est accoustumé faire criz et publications, et à l'entretènement et observance d'icelles procédez et faictes procéder contre les transgresseurs et désobéyssans par l'exécution des paines dessus mentionnées, sans aulcun faveur, port ou dissimulation, de ce faire et qui en dépend vous donnons plain povoir, auctorité et mandement espécial, mandons et commandons à tous que à vous le faisant ilz obéyssent et entendent diligamment, car ainsy nous plaist il.

Donné en nostre ville de Bruxelles, soubz nostre contreséel cy mis en placcart le . . . . jour de Décembre XV^{c} soixante-seize. A v^{t}.

---

24 December 1576.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen Jehan de Gouwy, als gemechticht van Herri Mallet, dat alsoo Gillis Carpentier, van wegen des voors. Herri Mallet, hadde geransoent desselfs Mallets coopmanschappe van Camerycx goet, grovegreynen ende camelotten die de soldaten vuyt zynen huyse hadden nae hen genomen, voor de somme van een duysent

guldenen, soe heeft eenen Messire Ortensio Magni Cavalli de voors. somme verschoten ten versuecke vanden voors. Gielis, die de voors. geransonneerde coopmanschappe den voors. Ortensio heeft in handen gegeven, al in absentie des voors. Mallet, die welcke commende bynnen deser stadt ende hebbende vernomen tgene des voors. is, heeft hem geaddresseert aenden voors. Messire Ortensio, van hem begeerende de voors. gerescatteerde coopmanschappen, ende dat die selve Ortensio de betalinge vande een duysent guldenen soude vinden by compensatie in alsulcke partyen van meerdere somme die hy den voors. Mallet schuldich is comptant te betaelen, als over lange vervallen wesende, volgende der rekeninge daervan zynde; ende hoewel dat de voors. Ortensio daermede hem behoorde te contenteren, als egeene betere betalinge connende ontfangen dan by compensatie van tgene dat hy selve schuldich is, ende de voors. coopmanschappe hem, suppliant, te laeten volgen, soe is hy nochtans in gebreke sulcx te doene, al sonder fundament, ende aengesien dat dese zaecke dependeert vanden voors. reschatte ende dat dyen aengaende egeen formele proceduere en behoorde te geschiedene dan sommierlyk, Soe bidt die suppliant dat Uwen Eerweerdicheden gelieve te ordonneren eenen commissaris vuyter Weth, voor die welcke die voors. Messire Ortensio gehouden sal zyn te compareren ende te aenhooren alsulcken versueck als die suppliant zal willen doen ten eynde van restitutie te hebben vande voors. zyne coopmanschappe onder de compensatie, ende denselven commissaris te auctoriseren omme te geven alle vonnissen interlocutoir totter deffinitiven toe excluys. Dwelck doende etc. Onderteekent : Da. Kempeneer.

Syn by myne Heeren gecommitteert Meester Merten van Ranst ende Balthasar van Vlierden, Schepenen, omme te besoigneren volgende den dispositive van desen, denselven auctoriserende omme te gevene alle vonnissen interlocutoir totter diffinitiven toe excluys. Actum XXIIII^{a} Decembris 1576. Blyhoofft.

Requestboek 1569-77, f° 181.

---

24 December 1576.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheven ootmoedelyck te kennen Matheeus vanden Watere ende Peeter de Lichte, crediteuren van Peeter de Hase, Peeterssone, jonckgeselle was, ende met hem Jan de Hase, vervangende Andries de Hase, zynen broedere, vuytlandige, ende Jouffrouwe Paesschyne vander Hagen, als oppermom boiresse van hare kynderen, daer vader aff was Peeter de Hase, des voors. Peeters broederen ende susteren, hoedat des voors. Peeters wooninge int innecomen vande Spaenssche soldaten is verbrant met alle tgene dat daerinne was, vuytgesteken sekere carseyen die inden keldere vander straten zyn gesalveert, ende alsoe die voors. Peeter sindert nyet en is te voorschyne gecommen, noch zy, supplianten, van zyn leven nyet en weten te spreken, soe en weten zy anders nyet dan dat hy gebleven moet wesen, ende ten eynde dat het sterffhuys soude mogen geadministreert wordden tot behoeve vanden genen die aende achtergelaeten goeden souden mogen gerecht wesen, soe hebben zy, supplianten, verworven den persoon van Niclaes Huybrechts de jonge, denwelcken zy wel souden willen laten auctoriseren omme de administratie vanden sterffhuyse te aenveerden oock tot behoeve vande absente crediteuren, soeverre datter eenige souden moegen wesen, des zy, supplianten, noch nyet en weten, ende omme hierinne sekerlycken te handelen, Soe bidden die supplianten dat Uwen Eerw. gelieve den voors. Niclaes Huybrechts te aucthoriseren, als curateur vanden voors. sterffhuyse, omme de goeden onder inventaris te mogen administreren onder sufficiente cautie van te doene goede rekening bewys ende reliqua tot behoeve vanden genen die men bevinden zal daertoe gerecht te zyne, sonder dat die voors. naeste vrienden noch ter tyt het voors. sterffhuys zyn aenveerdende. Dwelck doende etc. Onderteeckent : Da. Kempeneer.

Sy gethoont Jouffrouwe Paesschyne vander Hagen, in dese requeste geruert, omme bynnen den derden dage tantwoorden soe zy thueren rade zal bevinden te behoorene. Actum XXIIIIa Decembris 1576. Blyhoeft.

Requestboek 1569-77, f° 181v.

---

31 December 1576.

Ten versuecke van Boudewyne Bucns, weduwe wylen Jacques de Vick.

Franchois Moens, lywatier, woonende inde Coppenolstraete alhier by de Engelsche Borsse, out 34 jaren, Roelant Tancre, lakenbereydere, out 45 jaren, Joos Lauwers, coopman, out 38 jaren, Jacques Denys, maeckelaere, out 32 jaren, ende Willem Henricxssen, grofsmit, out LXVIII jaren, alle residerende alhier tAntwerpen, *juraverunt* etc. waerachtich te zyne, te wetene de voers. Françhois Moens, Roelant Tancre ende Joos Lauwers, dat zy wel kennen ende over langhe wel gekent hebben de voers. producente, zo deur conversatie als anderssins, ende dat zy wel weten ende waerachtich is dat ten tyde van het innemen vande stadt byde Spaensche soldaten, dwelck was den vierden November lestleden, de voers. producente haere camere ende woenstede hadde ende houdende was ten huyse vanden voers. Franchoyse Moens int Coppenol gestaen, hebbende aldaer haeren huysraet, cleederen, juweelen ende andere dinghen dienende totten voers. huyse, hoewel zy ten selven tyde vuyter voers. stadt was ende geweest hadde omtrent XIIII daghen te voren ; de voers. Jacques Denys dat, alsoo hy, Franchois Moens, ten selven tyde van het innemen vuyt synen huyse was ende hy, deponent, hem des Dysendaechs vont op ter straeten, zo heeft hy hem, Franchoise, in zyn huys genomen, ende zyn voorts tsamen in het huys ende packhuys vanden voers. Franchoyse geghaen, omme te besiene hoe datter al stont ende oft men soude connen verrantsoenen,

ende comerde int selve packhuys, hebben bevonden datter anders nyet inne en was dan sekere quarteelen van amandelen, sonder eenich ander coopmansschap, de welcke de voers. soldaten oock daernaer vuyten voers. packhuyse gehaelt ende gevuert hebben int casteel ; ende de voers. Willem Henricx hoedat hy ende Bernaert Janssen, arbeydere, des Dysendaechs naer het voers. innenemen, deur bevel ende laste van sekere Spaegnaerden, die het huys vanden voers. Franchoys innegenomen hadden, gevuert hebben vuyten packhuyse desselfs Franchois, staende onder thuys, int casteel alhier sekere percheelen van lywaet, huysraet, cleederen ende dierghelycke waren die inden voers. huyse ende packhuyse liggende waren. Verclarende ende affirmerende voorts de voers. Franchois Moens, byden voers. zynen eede, aenghaende alsulcken pack lywaets als Jan Theunissen, coopman van Elten, hem, affirmant, in handen gegeven heeft omme alhier te vercoepen ende penninckweerden tot zynen proffyte ende behoeve, ende mette penningen daeraff procederende te contenteren ende betalen der voers. Boudewyne Buens alsulcke somme van penningen als de selve Jan Theunissen haer schuldich is, dat het selve pack lywaet, ten tyde van het innenemen van deser voers. stadt, in het voers. zyn packhuys onder zynen huyse was ende dat het selve mette andere packen, goeden ende waren daerinne wesende, byde Spaensche soldaten geplundert ende genomen is gewordden, sonder dat hy tselve pack lywaet oft oick eenighe andere goeden, waren ende coopmanschappen heeft connen verrantsoenen, oft dat hy oock tvoers. pack nade voors. neminghe oyt gesien heeft; voordane *constituit* de voers. Franchoys Moens, Joose Lambrecht, procureur tot Brugghe, omme etc. te ghaen ende te compareren voer wethouderen van Brugghe voers. ende alomme elders daer des van noide wesen zal, ende aldaer anderwerven den voers. eedt in zynen ziele te doene, te vernyeuwen ende voorts etc., alwaert etc., gelovende etc.

Die ultima Decembris 1576.

Certificatieboek 1575-76, f° 464.

2 Januari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen Jouffrouwe Marie Lybroecx hoedat zy, suppliante, in differentie is met eenen genaempt Geerbrant Henrichssen, ter zaecken vanden rantsoene van zekere haere goeden dewelcke de voors. Geerbrant pretendeert te belasten metten rantsoene by hem aende soldaten betaelt, ende aengesien partyen dyen aengaende voor goede mannen geweest zynde, nyet en hebben connen veraccorderen, Bidt daeromme ootmoedelyck dat Uwen Eerw. gelieven wille partyen te verseynden voor Jan Bacx, oude Schepene, ende Meester Dionys vander Neesen, ende deselve als commissarisen daertoe te committeren als wesende vanden voors. different seer wel geinformeert, *cum auctoritate interloquendi et referendi.* Dwelck doende etc.

Syn by myne Heeren gecommitteert Meester Jan Bacx, oude Schepene, ende Meester Dionys vander Neesen, Secretaris deser stadt, omme te doene ende te besoignerene naer inhout van desen. Actum IIa Januarii 1577. A. Dyck.

Requestboek 1569-77, f° 186.

---

7 Januari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelyck Ancelmus de Cocquel, ingeseten coopman deser stadt, dat eenen Michiel de Requisen, boeckhoudere van Signor Cipriaen Campo Menoso, Italiaen, hem heeft vervoordert opden II^{en} dach inde voorleden furie ende pillagie deser stadt, met sekere Spaensche soldaten, te commen bynnen den huyse des suppliants ende daervuyt te dragene ende te brengen ten huyse van zynen voors. Meester, sekere parcheelen van silverwerck hiernae volgende, eenen bierbeker, een lampet met een schale, ende drye silveren lepelen, een vergulden tantstoker ende meer andere dingen die hy in eenen sack hadde, als blyct by preparatoire informatie hieraen gehecht. Nu gemerct dat deselve Michiel een vremdeling is ende eenloopich geselle, ende dat zynen voors. Meester den selven oirloeff heeft gegeven vuyt oirsaecke van tgene voors. is, soe de suppliant verstaen heeft, Soe bidt de suppliant dat myne Eerweerde Heeren gelieve te consenteren dat hy denselven Michiel zal mogen doen apprehenderen ende bewaren totter tyt dat de selve zal hebben gestelt sufficiente cautie van hem, suppliant, te rechte te stane ende tgewysde te voldoene, ende bovendyen te committerene iemandt vanden Wethouderen omme hen vande gelegentheyt vande zaecke nadere te informeren ende de getuygen preparatorie gehoort nadere te examineren, maer dat deselve Michiel eerst ende alvore zal wordden geapprehendeert, want indyen hy verneempt dat tegens hem informatie wort genomen, ontwyffelyck hy zal hem versteken ende den suppliant van zyne voors. goeden frusteren ende frauderen. Dwelck doende etc. Onderteeckent : Roelsius.

Is by myne Heeren gecommitteert Meester Michel Knobbaert,

Schepene deser stadt, omme hem opt innehouden van deser requesten te informeren omme, zyn raport gehoort, alsdan voorts geappoincteert te worddene zoe behooren zal. Actum VIIa Januarii anno LXXVII. P. Charles.

Op den bladrand : Daernae gesien de informatie byde voors. commissaris genomen, is by myne Heeren den Bourgemeesteren ende Schepenen den suppliant geconsenteert de apprehensie in desen geruert te mogen doene. Actum XIIIIa Januarii 1577. A. Dyck.

Requestboek 1569-77, f° 188v.

---

8 Januari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen uwe onderdanige Marten Baseliers, viscoopere deser stadt, hoe dat hy duer de destructie van Antwerpen opden vierden Novembris lestleden, es geheelycken gepilleert geweest soe van alle de gereede penningen als andere diverse meubelen in zynen huyse doen tertyt bevonden, ende daerenboven noch excessivelyck geransonneert, soe van zynen persoon als andere resterende muebelen, de welcke vuyt zynen huyse qualyck te verporren waeren, alle welcke zaecken (des versocht zynde) breedere blycken sullen ; soe eest dat den voors. suppliant, onder alle zyne voorgenoemde gereede penningen, onder gehadt heeft van eenen Laureys Rycx, innemeester vanden visch, de somme van een hondert seven Carolus guldenen, XVIII stuyvers eens, ter causen van gemynden visch, de welcke voors. somme van 107 guldenen, 18 stuyvers eens hem,

suppliant, met zynen anderen gelde deen metten anderen geheelycken vande Spaenssche soldaten genomen es ; ende dies nyettegenstaende heeft den voors. suppliant zyn vuyterste beste gedaen om den selven innemeestere te betaelen, alst blyct dat hy, suppliant, alreede de hellicht vande voors. 107 guldenen 18 stuyvers hem betaelt heeft ende noch zyn vuyterste beste es bereet te doene om te betaelen, soe haest alst mogelyck es, tzy by termyne, te weten een derdendeel te Paesschen naestcomende, een derdendeel Sint Jansmisse midtsomere naestvolgende ende het laeste payement te Bamisse daernae anno 1577, tot zynder volder betalinge, presenterende den voors. suppliant daervore sufficiente borge te stellene. Biddende daeromme myn Eerw. Heeren dese zaecken te willen modereren ende regard te nemen op onse quade fortuyne, op dat den voors. suppliant (door de rigoreuse ordonnancie byden voors. innemeestere geallegeert) nyet geheelyck overvallen en wordde. Dit doende etc.

Sy gecommunicheert partye, omme hieroppe te seggen tgene hem goetduncken zal. Actum VIIIa Januarii anno LXXVII. A. Dyck.

Requestboek 1569-77, f° 190v.

---

11 Januari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen de weduwe van Franchoys La Cendre, ingeseten poortersse deser stadt, hoe dat zy, suppliante, in gebreke wesende van gelde, heeft doen

dragen XVII goude knoppen bynnen de Lombaerde deser stadt, daerop zy gehaelt heeft thien daelders van XXXII stuyvers tstuck, dwelck gebuerde omtrent X dagen voor desen voorleden troubelen, hebbende de suppliante oock ten tyde dat den staten volcke werdden innegelaeten, des smorgens gegaen inde voors. Lombaerde, nemende met haer huer billet begeerende hueren pandt te lossen, midts betalende tcapitael metten intereste, hebbende oock dyen volgende tvoors. brieffken boven gedragen, maer overmidts dat den voors. Lombaert oft eenige van zynen voors. complicen gesien hebben dat den pant gout was, hebben tegen de suppliante geseyt : het en is nu geen tyt om sulcx te lossene, in sulcker vuegen dat de voors. suppliante, naer date vande voors. troubelen, soe vele heeft gesolliciteert dat tot huerder kennisse gecommen is (gelyck den voors. Lombaert nyet en can ignoreren) de selve knoppen aldaer noch wesende, gelyck hy oock de selve suppliante heeft gethoont, dat hoewel den voors. Lombaert geen recht oft actie voordere en can pretenderen dan alleenelyck voor zyn capitael metten intereste, vuyt dyen de suppliante, voor datum vanden sac, begeerde huer panden te lossen, soe en wilt nochtans den selven hem daertoe nyet verstaen, maer de suppliante daerenboven noch heysschen sesthien karolus guldenen tot hueren grooten achterdeele, soe dat zy huer keert tot Uwer Eerw., Biddende ootmoedelyck de voors. suppliante dat Uwen Eerw. gelieven wille den voors. Lombaert te ordonneren, belasten ende bevelen de voors. suppliante te laeten volgen den voors. hueren pandt, midts betalende tcapitael metten intereste, oft by gebreke van dyen, dat hy zal wesen daervore executabel. Dwelck doende etc. Wouwere.

Sy gethoont partye omme hieroppe te seggene tgene hem goetduncken zal ende dat bynnen den derden dage naer dinsinuatie van desen. Actum XI^a Junuarii anno 1577. A. Dyck.

Requestboek 1569-77, f° 193.

24 Januari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen in alder ootmoet Uwer Eerw. onderdanige Jan van Valckenborch, hoe dat hy ten tyde de gemutineerde Spaengiaerden alhier inder stadt waren, opgebracht ende geleent heeft tot behoeff vande betalinge der selver, de somme van tsestich Carolus guldenen eens daeraff Jan de Poortere, Rentmeestere, zyn bescheet gegeven heeft ende want het selve bescheet, met meer andere brieven is bedorven, gelyck dat is blyckende byde stucken hierane gehecht, Bidt daeromme dat Uwen Eerw. gelieven wille den voors. Janne de Poortere te ordonneren ende belasten dat hy hem, suppliant, geve ende verleene gelyck bescheedt als hy tanderen tyden van hem gegeven heeft en hierane gehecht is, omme etc.

Sal de suppliant naerdere doen blycken van zynen pretensen bescheede hierinne geruert. Actum XXIIIIa Januarii anno 1577. BLYHOEFT.

Requestboek 1569-77, f° 203.

1 Februari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelyck Jan van Valckenborch, hoe dat hy, suppliant, omme te salveren vuyte troubelen onder andere oyck sekere quantetyt van zyne obligatien, heeft

deselve geleeght in sekere secreet onder daerde, ende naede troubelen daer nae gesien hebbende, heeft bevonden dat den meestendeel van dyen is metten watere bedorven geweest, des nochtans nyettegenstaende, soe hebben eenige van zyne debiteuren (gesien hebbende maer een cleyn lickteecken oft stuxkens van henne obligatien) hebben getrouwelyck hem, suppliant, henne schulden, die vervallen waeren, betaelt gehadt, doende tgene dat eerlycke luyden schuldich zyn te doene ; nu es alsoe dat onder de voors. gescheynde obligatien is oock geweest een obligatie van Jan de Poortere, als Rentmeestere deser stadt, van tsestich guldenen toecomende van geleende gelde der stadt gedaen ter tyt doen de gemutineerde Spaengiaerden alhier wilden betaelt zyn, ende gemerct dat des Rentmeesters onderteeckening (staende onder de selve obligatie) was metten watere verdwenen ende verdonckert, soe heeft de suppliant by cortte requeste versocht gehadt te hebbene een andere ende nyeuwe obligatie, hebbende het reliqua vanden papiere vande voors. obligatie mede overgegeven in collegio, op welcke requeste heeft Uwen. Eerw. gelieft tappostilleren dat de suppliant soude naerdere doen blycken van zynen pretensen bescheede daerinne geruert, blyckende byde requeste ende appostille in date den XXIIII^{en} Januarii anno LXXVII hierane gehecht, daeren tusschen is, tsy in collegio oft anderssins, onder den greffier, by inadvertentien, tvoors. reliqua vander stadtobligatie noch meer gemindert, gelyck dit by oculaire inspectie can geblycken, den goeden Heeren die memorie mogen hebben van dat se het eerste reliqua hebben gesien ende tselffste memoriter confererende mette resterende reliqua hierane geattacheert zynde, ende gemerct de suppliant hem soude geerne reguleren naervolgende der voors. appostille met desser aencleefft, Soe bidt de suppliant, dat Uwen Eerw. gelieven wille hem daertoe te verleenen eenen commissaris vuyter Weth, die hem van als zal mogen informeren ter causen van tgene des der voors. obligatie is aenclevende, ende daerane maer en dependeert de somme van tsestich guldenen eens, omme des commissaris raport gehoort, alsdan voorts opde voors. eerste requeste geappoincteert te wordden soe dat behooren zal. Dwelck doende etc. C. Gabri.

Is by myne Heeren gecommitteert Joncker Merten van Ranst, Scepene, omme hem in presentie van Janne de Poortere, Tresorier, volcommelyck te informerene op het innehouden van desen omme, tselve gedaen ende des voors. commissaris raport gehoort, voorts geordonneert te worddene soo men zal vinden te behooren. Actum Ia Februarii anno 1577. A. Dyck.

Requestboek 1569-77, f° 211v.

---

4 Februari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheven ootmoedelyck te kennen Willem van Immerseele en Augustyn Valck, vervangende Franchoys van Blanckelaer, hoedat zy zyn by Uwen Eerw. gecommitteert als curateurs vanden persoon Wouters van Immerseele, den innocenten, ende administrateurs van zyne goeden ; nu ist soe dat alsoe dese stadt, byde Spaenssche soldaten is, opten vierden dach der maent Novembris lestleden, geinvadeert geweest, ende dat den persoon ende het huys desselfs Wouters is by N. de Luna met zyne complicen als soldaten aengeslagen, ende dat tselve saulffvement vanden persoon des voorgenoemden Wouters ende van zynen huyse ende goeden daerinne berust, is ten rantsoene gestelt van duysent guldenen eens ende alsoe de supplianten egeen competentie en hebben ander omme met gereeden gelde de voors. duysent guldenen te betaelen, noch oock en weten eenige andere middele dan dat men soude vermogen de selve somme becommen midts belastinge van desselfs Wouters erffgoeden ende gronden van erven, waertoe de voors

supplianten nyet en souden connen verstaen sonder oirloeff ende auctorisatie van Uwen Eerw., Bidden daeromme de supplianten in alder ootmoedicheyt dat Uwer Eerw. gelieve, aenschouw nemende opt gunt voors., de voors. supplianten in de marge van desen consent te verleenene, omme de selve erffgoeden ende gronden van erven desselfs Wouters van Immerseele te mogen belasten met rente totte voors. somme toe van duysent guldenen eens, de selve supplianten daertoe auctoriserende ende sult wel doen etc. BERCX.

Is by myne Heeren gecommitteert Joncker Merten van Ranst die hem aengaende dese requeste zal informeren, omme, tselve gedaen, voorts geordonneert te worddene soo men zal bevinden te behoorene. Actum IIII^a^ Februarii anno 1577. BLYHOEFT.

Gehoort traport vanden voors. commissaris, is by myne Heeren den supplianten midts desen geconsenteert ende gepermitteert de goeden van Wouters van Immerseele, in desen geruert, te mogen belasten met rente ter somme van duysent guldenen toe eens. Actum V^a^ Februarii anno eodem. BLYHOEFT.

Requestboek 1569-77, f° 213.

---

6 Februari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen uwe onderdanige Henrick de Wyse, ende met hem gevuecht Cornelis de Wolff, hoedat hy, Cornelis de Wolff, ten tyde vanden saccagemente deser

stadt, heeft gedepositeert ten huyse des voors. Henricx de Wyse, sekere henne kiste met goeden, ende alsoe, ten tyde vanden voors. saccagemente, de soldaten de voors. kiste hebben opengesmeten, hebbende alleenelyck daervuyt genomen sekere silveren ketene, sonder meer, soe is gebuert dat zy, supplianten, respective gemissen eenige goeden by den voors. soldaten nyet genomen, presumeren dat deselve soude mogen ontvrempt zyn by sekere maerte des voors. de Wyse, dewelcke nae date vanden voors. saccagemente is vertrocken vuyten huyse des voors. de Wyse, dewelcke oock nae date van dyen is vuyt deser stadt vertrocken. Nu eest soe dat zy, supplianten, verstaen dat de kiste is berustende ten huyse van eenen genaempt Hans, ombegrepen zyns toenaems, woonende inde Prekerstrate, der voors. maerten broedere, ende zy, supplianten, geerne souden de voors. kiste doen visiteren, omme daer vuyte te hebbene tgene wes bevonden soude wordden hen te competerene ; maer want tselve nyet en soude mogen geschieden sonder consente van Uwen Eerw., Bidden daeromme de voors. supplianten dat Uwen Eerw. gelieve hen te gunnen appostille opde marge van desen, waerduere hen, supplianten, wordde geconsenteert de voors. kiste te mogen visiteren, ten eynde als boven, ende dit al in presentie van twee poorters, nae maniere van doene. Dwelck doende etc. Onderteeckent : Liecke.

Sal de kiste hierinne geruert wordden gevisiteert in presentie van Bastiaen tsHeeren dienaer, ende twee poorters deser stadt, ten eynde breedere hierinne gementionneert. Actum VI[a] Februarii 1577. A. Dyck.

Requestboek 1569-77, f° 239v.

XVa Martii 1577.

Franchois Dore, tenghieter ende poorter deser stadt, bekende ende verclaerde alzoe inde beroovinghe deser stadt, gebeurt den vierden Novembris lestleden ende andere navolgende dagen, hem genomen ende afhendich gemaect zyn verscheyden zyne meuble goeden ende coopmanschapen, ende hy alnu eenige vande selve zyne goeden heeft achterhaelt ende gevonden in handen van sekeren Spaenschen soldaet opten casteele alhier, genaemt Jehan Pico, ende hy, comparant, omme meerdere schade te verhuedene, deselve zyne goeden gheerne soude ransoenen ende hercoopen jegens den voors. soldaet, zoe en wilt deselve soldaet totten selven ransoene gheenssints verstaen, ten zy dat hy, comparant, meteenen ende *quant à quant* mede coope ende aenveerde sekere andere goeden hem, comparant, nyet toebehoort hebbende. Ende want hy, comparant, hem is beduchtende dat daerdeure hem namaels eenige blamatie ende schande soude mogen volgen ende hy soude mogen beschuldicht worden van eenige geroofd goed gecocht te hebben, dwelck hy om gheene sake wille ter werelt en soude willen doen, Soe eest dat hy, mits desen, verclaert ende protesteert, al eest zoe dat hy deselve goeden hem nyet toebehoort hebbende ende dairaf de specificatie hieronder volghen zal, meteenen benoot wort inne te coopen ende met zyne eygen goeden taenveerden, dat hy daerdeure gheenssints en verstaet te contravenieren de placcaten ons Heeren sConincx opt incoopen vande geroofde goeden gepubliceert, noch oic omme dairby in eeniger wys te proffiteren, maer alleenlyck om zyn eygen goeden voors. voor zoevele hy can te salveren, maer zoeverre namaels yemant zy die eenige vande voors. goeden hieronder gespecificeert zyn can maken, dat hy, comparant, willecoert ende te vreden ende bereet is die den waerachtigen eygenaer te laten volgen, behoudelyck dat hy hem te goede come ende helpe gelden in tgene hy, comparant, voor deselve goeden betaelt zal hebben ende dairop

hy, ten minsten hy sal connen, metten voornoempten soldaet in meyningen is te overcomen, oft emmers in sulcker wys als lieden van eeren sullen oordeelen te behooren, versueckende etc. Actum inden raedthuyse tAntwerpen, *presentibus* Adriane Onder de Lynde ende Severyne Rubbens, oic Notarisen, als getuygen.

P. Fabri, *Notarius scripsit.*

Protocollen van den Notaris P. Fabri, 1573-79, f° 192.

---

21 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen Hans Sterck, coopman deser stadt, dat inden rooff gedaen van dese voors. stadt byde Spaenssche soldaten, hem, suppliant, onder andere goeden, zyn affhendich gemaect ende geroeft geweest XXIIII balen meede, de welcke de suppliant by goede diligentie by hem gedaen, achterhaelt ende gevonden heeft in esse ende wesen, ende zyn gelegen in sekere huys van Pauwels van Dale, gestaen tegens over het Engels huys, ende want by placcate des Coninckx ons Heeren, gegeven ende gepubliceert inde stadt van Bruessele opden XVIII^en^ dach van December lestleden, geordonneert ende gestatueert is geweest, onder andere, dat alle goeden, waren ende coopmanschapen, procederende vanden rooff ende plunderinge deser voors. stadt, onder wyen deselve bevonden souden wordden, soe wel in huere eerste vorme als verandert zynde, souden byden proprietaris gevendiceert, gerepeteert ende wederomme geheyst mogen wordden, in spetie oft in weerde, midts

daer van duechdelycken doende blycken, sonder den prys vanden coop daeraff te moeten restitueren ; ende want de voors. suppliant, volgende den voors. placcate, sal duechdelycken doen blycken, altyt alst noot is, dat de voors. XXIIII balen meede zyn zyn eygen goet ende hem toebehoorende, Soe bidt de voors. suppliant Uwen Eerw. in alder ootmoet dat de voors. balen meede die sulcx voorhanden ende noch in wesen zyn, ende liggen als vore int voors. huys van Pauwels van Dale, (waerinne tehans nyemandt sekers en woont, waeronder die souden moghen wordden gearresteert ende sekerlycx bewaert) hun gelieve te ordonneren ende consenteren dat de suppliant die zal mogen aenveerden ende lichten vuyten voors. huyse emmers ende in allen gevalle onder sufficiente cautie ; hetwelck doende, etc. HANS STERCK.

Syn by myne Heeren gecommitteert Joncker Merten van Ranst, Schepene, ende Meester Janne Asseliers, omme hen te informerene opt innehoudt van desen, omme, het raport gehoort, voorts geordonneert te worddene naer behooren. Actum XXIa Martii anno 1577. A. DYCK.

Op den bladrand : Daernae gehoort het raport vanden voors. commissarisen ende gesien de informatie by hen genomen, is by myne Heeren geappoincteert dat de XXIIII balen meede hierinne geruert sullen wordden gesequestreert tot behoeff vanden genen daertoe gerecht te zyne. Actum XXIIIa Martii anno XVc LXXVII. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 95v.

22 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen Hans Sterck, coopman deser stadt, dat hebbende op gisteren Uwen Eerw. gepresenteert requeste tenderende ten eynde dat hy soude mogen aenveerden ende lichten in allen gevalle, onder sufficiente cautie, sekere XXIIII balen meede die hem inden rooff gedaen van dese stadt zyn affhendich gemaect geweest, ende nu ter tyt noch liggende zyn in sekere huys tegens over het Engels huys, den selven Uwen Eerw. belieft heeft by appostille daer oppe gegeven te committeren commissarisen omme informatie vander zaecken te nemen ; ende alsoe de suppliant ten effecte vander selver informatien voorde voors. gecommitteerde commissarisen heeft beleet ende bygebrocht sekere getuygen die de waerheyt vander saecken souden verclaeren, maer want om tselve te doene, van noode is dat de selve getuygen de voors. balen meede *oculariter* moeten sien, ende dat thuys daerinne die liggen, gesloten staet ende by nyemanden en is bewoont, Soe bidt de suppliant dat, ten fyne hy tot zynen goeden rechte soude mogen geraecken, hun gelieve tvoors. huys *ex offitio* te doen openen, opdat de getuygen die de suppliant intendeert te beleyden tot informatie ende verificatie vander zaecken, de voors. meede mogen sien ende daerinne verclaeren hunlieden kennelycheyt. Dwelck doende, HANS STERCK.

Sy gestelt in handen vande commissarisen hierinne geruert die daerinne selen provideren gelyck zy nae gelegentheyt vander zaecken selen bevinden te behoorene. Actum XXII Martii anno 1577. P. CHARLES.

Requestboek 1576-77, f° 95v.

22 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen Jan Gamel, coopman deser stadt, dat inde pillage gedaen van dese stadt van Antwerpen byde Spaenssche soldaten, hem, suppliant, affhendich zyn gemaect geweest vuyt sekere packhuys, onder andere goeden, XXIII Engelssche fyne lakenen, die hem, suppliant, verbonden ende geypothiceert waren als pant metter minnen gelevert; ende want de suppliant geinformeert is dat de XXI vande voors. laeckenen gecommen zyn ten huyse van eenen Spaignaert, genaempt Jan Fernandes de San Victoris, ende dat, by placcate van zyne Majesteyt, gegeven ende gepubliceert inde stadt van Bruessele opden XVIII^{en} dach vander maent van Decembri lestleden, onder andere geprovideert ende geordineert is dat alle goeden procederende vande pillaige ende rooff deser stadt, onder wyen die oock souden wordden gevonden, soe in hunlieden eerste forme als oyck verandert wesende, souden mogen byden proprietaris wordden gevendiceert ende gerepeteert, in spetie oft inde weerde, midts daervan doende behoorlycken blycken, sonder nochtans gehouden te zyne te rembourseren oft voldoen den prys vanden coope van dyen, Soe bidt de voors. suppliant Uwen Eerw. in alder ootmoet dat, in respecte ende achtervolgende den voors. placcate van zyne Majesteyt, hun gelieve te committeren ende versien dat de voors. XXI Engelssche fyne laeckenen, die sulcx in handen des voors. Jannen Fernandes de San Vitores zyn gecommen ende noch moeten wesen, oft emmers de weerde van dyen, selen moeten ende behooren den suppliant gelevert ende in handen gegeven oft voldaen wordden, inde weerde als zynen pandt metter minnen gelevert, ende dit emmers ende in allen gevalle onder sufficiente cautie. Dwelck doende. JAN GAMEL.

Sy gethoont partye, omme bynnen XXIIII uren na de receptie van desen, daeroppe te commen antworden soe zy tot hueren raide sullen vinden te behooren. Actum XXII^a Martii anno LXXVII. P. Charles.

Requestboek 1569-77, f° 240v.

---

23 Maart 1577.

Condt ende kenlick sy eenenyegelicken die dit jegenwoirdich instrument selen sien oft hooren lesen, hoedat ick, Jan Dries, openbaer Notaris byden Raede van Brabant geadmitteert totter exercitien van notarischape, tAntwerpen residerende, opden XXIII^en dach Meerte anno XV^c ende LXXVII, ten versuecke van Jan van Walen, woonende tot Swyndrecht, voor hem selven ende inden name van Elisabeth vanden Broecke, weduwe wylen Peters Vergouwen, woonende tot Borcht, my metten getuygen ondergenoempt getransporteert hebbe ten huyse van Godevaert Mellens, oudtcleercoopere, woonende opde Vrydaechs merct alhier, alsdaer deselve Jan van Walen bekent ende verclaerdt heeft aen Anna, de huysvrouwe vanden voors. Godevaert, alsdat hy inde Schuytstrate alhier gehadt heeft drye bedden, dewelcke int saccageren van deser stadt byden Spaenschen soldaten oft anderen genomen ende gespolieert syn ende hy soevele heeft gedaen gehadt dat hy, vernomen hebbende na syne voors. bedden, gegaen is in Sint-Jansstrate alhier, int straetken sonder eynde, by sekere Walinnen die by de Spaensche soldaten saten, die hem wesen byden voors. Godevaert, aldaer sy de voors. bedden aende voors. Anna vercocht ende gelevert hadden ; soe ist gebeurt, omtrent drye weken geleden, dat de voors. Jan van Walen gecomen is ten huyse vanden voors. Godevaert met een vande voors. Walinnen (die heur, Annen, haelden inde voors. Sint-Jansstrate

om de voors bedden aldaer te coopen) om wederomme te hebben de voors. bedden, waertoe de voors. Anna nyet en heeft willen verstaen, maer hem, Jan van Walen, dreygende mette Spaengiaerden, soe en heeft hy daernae nyet voorder dorven talen, dan heeft heur expresselyck belast ende bevolen dat sy de voors. bedden nyet en soudė vercoopen, gemerct dat se hem ende der voors. Elisabeth gestolen ende gerooft waren. Ende de voors. Jan van Walen, nu vindende dopportuniteyt om de voors. syn bedden te gecrygen, soe ist dat ick, de voors. Notaris, van wegen als voere, versocht hebbe ende versuecke, mits desen, aende voors. Anna, des voors. Godevaerts huysvrouwe, ten eynde dat sy den voors. Jan van Walen levere ende doen hebben de voors. bedden, gelyck dat behoort achtervolgende den placcate van Syne Coninncklycke Majesteyt, den XVIII[en] dach Decembris lestleden tot Bruessele gedaen, oft anderssins ende by gebreke van dien, soe protesteert de voors. Jan van Walen van alle costen, schaden ende interesten by hem ter saken van dien gehadt ende geleden ende noch te hebbene ende te lydene, omme alle de selve op heur ende den voors. Godevaert, heuren manne, ende heure goeden te verhalene, daer ende ten tyde soe hy tsynen raede sal vinden behoorende. Waerop de voors. Anna ter antwoirden gaff dat men heur restituere de XVIII Carolusguldenen by heur voer de voors. bedden gegeven, sy soude hem, Jan van Walen, de voors. bedden doen hebben ende laten volgen. Van al dwelck de voors. Jan van Walen begeert heeft hem van my, Notaris, gemaect te wordene een openbaer instrument oft meer inder bester formen, ter presentien van Christoffel sHuys, doosmakere, ende Geeraert Engelbert Leutinck, arbeydere, ingeseten poorters deser stadt, als getuygen daertoe geroepen ende gebeden.

Daernae, des achternoens ten voors. dage, heeft Hans van Kempen, gesworen sHeerendienaer alhier, ten bysyne vanden voors. Jan van Walen ende Elisabeth vanden Broecke en van my, Notaris voorgenoempt, aender voors. Annen, huysvrouwe des voors. Godevaerts, versocht oft sy den voors. Jan van Walen ende Elisabeth vanden Broecke de

voors. bedden wil laten volgen, ende, in gevalle van weygeringe, dat men alle de costen, schaden ende interesten op heur sal verhalen, ende dat navolgende den placcate tot Bruessele als voere gedaen ; daerop sy hem ter antwoirden gaff, dat sy heur dien placcate nyet aen en droech, maer dat sy was in een stadt van rechte ende dat men heur hier aenspreken soude, ende seyde heur jonckwyff dat sy de bedden liever in hondert stucken soude snyden dan hen weder te geven.

In kennissen van al tgene des voors. is, heb ick, Notaris boven genoempt, myn gewoonlick hanteecken hieronder gestelt.

J. Dries, *Notarius admissus scripsit.*

Protocollen van den Notaris J. Dries, 1564-79, f° 266.

---

26 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen Meester Robrecht Gielis, hoe dat hy, suppliant, ten tyde vande pillagie van Antwerpen, heeft moeten betaelen sekere rantsoen aen twee Bourgoignons, ende nyettegenstaende hy oock berooft ende gepilleert is geweest van de voors. twee Bourgoignons, soe van juweelen als meublen, ende aengesien een vande voors. Bourgoignons heeft met hem gevoert gehadt een jonge dochtere, woonende ten huyse van eenen leertouwere, op een camere inde Blindestrate, tegens over Meester Govaert Snyers, hebbende

met haer notoirlycken geboelcert gehadt, ende want de Spaenssche soldaten, Bourgoignons ende andere henne adherenten, vertreckende, hebben hier gelaeten de voors. dochtere, ten huyse voors., huer gelaeten hebbende sekere muebelen ende juweelen des voors. suppliants, namentlycken sekere silveren messen, dewelcke zy dagelycx is dragende, weerdich zynde thien oft XI guldenen, item eenen hoet van naepistolet, weert zynde XIIII guldenen, item een gouden huyve, weerdich zynde XVI guldenen, ende meer andere den suppliant toebehoorende, Bidt daeromme de voors. suppliant, dat Uwer Eerw. gelieven wille by appostille opde marge van desen te ordonneren eenen oft twee dienaeren te laeten gaen ten huyse voors. om aldaer op zyn onversiens, op dat zy egeen tyt van versteken oft verborgen en soude hebben, huyssoeckinge te doene ende alsdan tgene bevonden sal wordden den suppliant toe te behoorene, te laeten inventarieren ende stellen in sequester handen, om daeroppe recht te doene, soe behooren zal. Dwelck doende. Onderteekent. R. Gielis.

Syn by myne Heeren gecommitteert de Schouteth ende Meester Michiel Knobbaert, Schepene, omme de muebelen hierinne geruert te visiteren, inventarieren ende oyck sequestreren tot behoeff vanden genen die men bevinden zal daertoe gerecht te zyne. Actum XXVI^a^ Martii anno 1577. A. Dyck.

Requestboek 1576-77, f° 99^v^.

---

26 Maart 1577.

BY DEN CONINCK.

Lieve ende Beminde,

Wy zeynden U hiermede sekere gedruct placcaet, van onsen wegen gemaect, daerby allen coopluyden, burgeren ende ingesetenen onser stadt van Antwerpen wort geaccordeert heure goeden by de gemutineerde Spaingnaerden ende heure aenhangeren gerooft ende geplundert, te mogen vendiceren, ende voirts inhoudende anderen poincten ende articulen, om voir te comen ende te verhueden die geheele bederffenisse van der voirs. stadt ende ingesetenen derselver, ende ordineren U ende bevelen seer ernstelick by desen, dat ghy tselve terstont ende sonder merckelick vertreck doet cundigen, vuytroepen ende publiceren bynnen onser voirs. stadt van Antwerpen ende alle andere plaetsen onder uwen ampte ende offitie daer men gewoonlick is vuytroepinghen ende publicatien te doene, opdat eenyegelick hem daernae mach weten te reguleren, procederende voirts ende doende procederen jegens den overtreders ende ongehoirsame by executie vander penen in tselve placcaet gementionneert, sonder eenige gunste, dissimulatie oft verdrach, U voirts ordinerende ende bevelende onse lieve ende getrouwe die Cancellier ende Luyden van onsen Rade geordineert in Brabant over te seyndene behoirlicke certificatie vande dagen ende plaetsen daer ende wanneer die voirs. publicatie gedaen sal wesen, om daermede voirts gedaen te wordene nae behoiren, ende des nyet en laet, want onse geliefte sulcx is, Lieve ende Beminde, onse Heere Godt sy met U. Gescreven in onser stadt van Bruessele, zessentwintich dagen in Martio int jaer XV^{c} ende sevenentseventich. Onderteeckent : BOUDEWYNS.

Op den rugge stondt gescreven aldus : Onsen lieven ende beminden den Schouteth onser stadt van Antwerpen, oft synen stadthoudere.

Ende daerondere : *Recepta* XXIX[a] Martii 1577.

By den Coninck.

Onsen lieven ende getrouwen die Cancellier ende Luyden van onsen Rade in Brabant, Saluyt ende dilectie. Alsoo de Generale Staten van onse landen van herwaertsovere jegenwoirdelick vergadert bynnen dese onse stadt van Bruessele, ten versuecke vande drye Staten van onsen lande ende hertochdomme van Brabant, ons hebben wel particulierlicken doen verthoonen het groot misval, ongeluck ende depopulatie van onser stadt van Antwerpen, ende dat, om te verhueden de geheele bederfenisse, desolatie ende ruyne vanden cooplieden, burgers ende ingesetene van diere, ganslicken van noode was daerinne te versien by publicatie van eenige puncten ende articlen, in heure remonstrantie begrepen, ende onder andere, dat alle goeden, waren ende coopmanschapen procederende vanden rooff ende plunderinge bynnen de voirs. stadt byde gemutineerde Spaengniaerden ende heure aenhengeren onlancx gedaen, onder wyen deselve bevonden souden worden, soo wel in heure eerste vorme als verandert wesende, souden mogen byden proprietaris gevendiceert, gerepeteert ende wedergeeyscht worden, in spetie oft weerde, mits doende daervan blycken, sonder den prys van heuren coop weder te keeren oft restitueren, oick dat alle obligatien ende beloeften, soo principale als op borchtocht oft fidejussoire, wisselingen oft wederwisselingen byde voirs. borgers oft ingesetenen geduerende de fortze, gewelt, rooff ende plunderinge voirs. oft naderhant gedaen, onder wat name, tytle, verwe oft decxel deselve souden gemaect oft geinventeert wesen, gecasseert, geannulleert ende te nyete gedaen souden worden, verbiedende

eenenyegelicken daervan den plundereers oft actie van hen hebbende oft andere eenige betalinge oft vernuegen te doen, op pene van geacht te worden als faulteurs van dien, ende alsoovele der voirs. plundereers, oft andere van heurentwegen, die penningen tAntwerpen gerooft ende gestolen, alreede by wisselinge ende wederwisselinge wtgegeven hebben, om die in Spaengnien, Italien, Vranckrycke ende elders oft andersins gerestitueert te worden, hebbende sulcke penningen geleyt oft gedepositeert op eenige comptoiren oft bancken om deselve bynnen dese landen oft elders te mogen vinden, dat men ordineren soude allen cooplieden, soo wel vrempde als andere, die eenige penningen by wissel oft wederwissel, leeninge oft depost ontfangen hebben sedert den vierden dach van Novembri lestleden, dat sy tselve souden moeten verclaren ende te kennen geven aen sekere commissarisen daertoe gedeputeert, om aldaer ende voir deselve commissarisen gedebateert te worden vande qualiteyt vande schult bynnen sekeren dage, ende oft die originele pennnigen vanden voirs. roof eenichsins geprocedeert syn oft nyet, op pene als boven, belastende wel expresselick allen cooplieden ende andere, die sedert den voirs. tyt eenige penningen by wissel, leeninge oft depost ontfangen hebben, daervan zy heure brieven souden mogen gesonden hebben om die te betalen in andere landen, provincien, mercten oft plaetsen, dat zy deselve briefven van stonden aen wederroepen ende revoceren, doende daervan dinsinuatie aen heure facteurs, agenten oft andere aende welcke de voirs. wisselbrieven oft obligatien souden mogen geaddresseert oft geschiet syn, tsy dat deselve geacccepteert waren oft nyet, de voirs. brieven nyet te betalen, op pene van de originele penningen te moeten wederkeeren ende restitueren. Dat insgelix verboden soude worden wt de landen van herwaertsovere te mogen vueren, te lande oft te watere, eenige gepacte oft ongepacte goeden oft waren, onder tdeexel van coopmanschap oft andersins, sonder eerst ende alvoren gevisiteert te syn by de gecommitteerde van de thollen oft officiers, om te besien oft onder de voirs. goeden ende waren yet soude mogen wesen dat inden rooff ende plunderinge van Antwerpen gestolen soude wesen. Van gelycken dat degene die huns wetens eenige

hulpe gedaen souden hebben om sulcke transporten oft vuytvueringe te doen, oft hun namen daertoe geleent, gestraft ende gepunieert souden worden als faulteurs, te wat tyde men tselve naderhant soude mogen weten oft doen blycken, ende dat deghene heuren naem daertoe geleent hebbende oft die huns wetens sulcke geroofde goeden metten heuren souden hebben laten packen, al hadden deselve in derder hant geweest, hun eygen goet souden verliesen, ende dat sy dairenboven arbitralicken gestraeft ende gepunieert souden worden, ende dat boven het ondersoeck vande packen, twelck indifferentelicken gedaen sal worden, om te besien oft daer eenich gerooft gaet inne waren, den proprietaris, des versocht synde, gehouden soude wesen synen eedt te doene dat deselve goeden vanden voirs. rooff nyet en comen ende dat hy egeen deel oft part gehadt en heeft inden selven rooff, directelyck noch indirectelyck, by coope wisselinge oft andersins, in wat manieren tselve soude mogen wesen, ende dat hen daerop souden worden geexpedieert onse opene brieven van placcate daertoe dienende, Soo eest dat wy, de saken voirs. overgemerct, genegen wesende ter bede ende begeerte vande voirs. Generale Staten, ende begeerende te verhueden de gansche ruyne ende bederfenisse vande goede cooplieden, borgeren ende ingesetene van onse voirs. stadt van Antwerpen, soo grootelicx beschadicht deur den roof ende plunderinge derselver stadt, tot onsen groot leetwesen ende mishagen, wy, om dese ende andere redenen ons daertoe bewegende, hebben, by advyse ende deliberatie van onse seer lieve ende getrouwe die Luyden van onsen Rade van State, by ons gecommitteert totten gouvernemente generael van onse voirs. landen van herwaertsovere, mitsgaders vande Hooft-President ende Luyden van onsen Secreten Raet, geordineert ende gestatueert, ordineren ende statueren by desen de puncten ende articulen hiernae volgende : Inden iersten, dat alle goeden, waren ende coopmanschapen procederende vanden rooff ende plunderinge voirs., onder wyen deselve bevonden sullen worden, soo wel in heure eerste vorme als verandert synde, sullen byden proprietaris gevendiceert, gerepeteert ende wederom geeyscht mogen worden, in specie oft in weerde, mits daervan deuchdelic doende blycken, sonder den

prys vanden coop dairaf te moeten restitueren, behoudelick nochtans dat de jugen ende rechteren daervan sommierlick recht doende, sulc ende soo goet regard daerop sullen nemen als zy na redene ende billicheyt bevinden sullen te behoiren, dat alle obligatien ende beloeften, soo principale als fidejussoire, wisselingen oft wederwisselingen die geduerende de fortze, gewelt ende roof voirs. oft daernae, byde voirs. borgers oft ingesetene gedaen syn geweest, onder wat naem, verwe oft tytel deselve souden mogen geemaneert, gemaect, gecoloreert oft geinventeert wesen, sullen gecasseert, geannulleert ende te nyete gedaen worden, gelyck wy oick deselve casseren ende annulleren by desen, verbiedende eenenjegelicken daervan eenige betalinge oft vernuegen te doen aenden voirs. plundereers oft actie van hun hebbende oft andere, op pene van geacht te worden als faulteurs van dien ; ende opdat men des te beter soude mogen achterhalen die penningen bynnen Antwerpen gerooft, die de plundereers oft andere van heurentwegen alreede by wisselinge oft wederwisselinge wtgegeven mogen hebben, soo voirs. is, hebben wy geordineert ende ordineren by desen allen cooplieden, soo vreempde, wtheemsche als onse ondersaten, die sedert den voirs. vierden dach van Novembri lestleden eenige penningen by wisselinge oft wederwisselinge, leeninge oft depost ontfangen sullen hebben, dat sy tselve comen verclaeren aenden commissarisen daertoe van onsentwegen gedeputeert bynnen onse steden van Mechelen, Ghendt, Vlissingen ende andere, te wetene, Meester Jan de Pape ende Nicolaes de Voocht, Scepenen van onse voirs. stadt van Antwerpen, ende Meester Willem Martini, Greffier derselver stadt, oft de twee van henlieden, oft sulcke andere als deselve commissarisen te dien eynde sullen mogen denomineren ende subdelegueren inde voirs. steden, om voir de voirs. commissarisen gedebatteert te worden vande qualiteyt vande schult, ende oft die originele penningen eenichsins geprocedeert syn vanden voirs. rooff oft nyet, ende dat tot sekeren dage die de voirs. commissarisen daertoe stellen ende prefigeren sullen, opde pene als boven ; belastende wel expresselicken allen cooplieden ende andere die sedert den voirs. tyt eenige penningen by wisselinge, leeninge oft depost ontfangen sullen hebben, daervan sy

heure brieven gesonden mogen hebben om die in andere landen, provincien, mercten oft plaetsen te betalen, dat sy terstont deselve briefven wederroepen ende revoceren, doende dinsinuatie aen heure facteurs, agenten oft andere aende welcke de voirs. wisselbrieven oft obligatien geaddresseert oft geschict mogen wesen, tsy dat deselve geaccepteert syn oft nyet, de voirs. brieven nyet te betalen, op pene van doriginele penningen te moeten wederkeeren ende restitueren. Verbieden ende interdiceren voirts eenenyegelicken, by desen, wt onse voirs. landen van herwaertsovere te vueren ter see, te lande oft over soete wateren, eenige gepacte oft ongepacte goeden ende waren, onder tdecxel van coopmanschap oft andersins, sonder eerst ende alvoeren gevisiteert te zyn byde gecommitteerde vande thollen oft officiers, om te besien oft onder de voirs. goeden yet ware dat inde plunderinge van Antwerpen gestolen oft gerooft soude mogen zyn, willende ende ordinerende dat deghene die huns wetens eenige hulpe gedaen sullen hebben om gelycken transporten oft vuytvueringen te doen, als voiren, oft daertoe heuren naem geleent sullen hebben, gestraeft ende gepuniceert sullen worden als faulteurs, tot wat tyde men tselve hiernamaels sal cunnen weten oft doen blycken, ende deghene die heuren naem geleent oft sulcke geroofde goeden huns wetens by den heuren sullen hebben laten packen, al waert dat deselve goeden in derder hant hadden geweest, sullen hen eygen goet verliesen, ende dairenboven sullen arbitralicken gestraeft ende gecorrigeert worden, deselve goeden tappliceren deen derdendeel tonsen profyte, dander derdendeel tot profyte vanden aenbrengere, ende tderde derdendeel tot profyte vanden officier die daervan dexecutie doen sal ; willende ende ordinerende voirts meer dat boven tondersoeck vande packen, twelck indifferentelyck gedaen sal worden om te besien oft daeronder geroofde goeden syn, den proprietaris des versocht synde, gehouden sal wesen eedt te doen dat de voirs. goeden vanden voirs. rooff nyet en comen oft procederen, ende dat hy inden selven rooff egeen deel oft part gehadt en heeft, directelick noch indirectelyck, by coope, wisselinge, noch anderssins, in geenderhande manieren. Ende ten eynde dat van onse jegewoirdige ordinantie, interdictie ende verbot nyemant ignorantie en

soude mogen pretenderen, ontbieden ende bevelen wy u dat ghy terstont ende sonder vertreck dese jegewoirdige doet kundigen, wtroepen ende publiceren alomme bynnen de steden ende plaetsen van onsen lande ende hertochdomme van Brabant ende van Overmase daer men gewoonlicken is wtroepingen ende publicatien te doene, ende tot onderhoudenisse ende observatie van diere procedeert ende doet procederen tegens de overtreders ende ongehoirsame by executie vande penen boven gementioneert, sonder eenige gunste, dissimulatie oft verdrach. Des te doene, met diesser aencleeft, geven wy u volcomen macht, aucthoriteyt ende sunderling bevel, ontbieden ende bevelen eenenyegelycken dat sy u, tselve doende, ernstelycken verstaen ende obedieren, want ons alsoo gelieft. Gegeven in onser stadt van Bruessele, onder onsen contresegele hierop gedruct in placcate, den XVIII^en^ dach van Decembri int jaer XV^c^ sessentseventich.

Onder stondt aldus : Byden Coninck in Synen Rade, ende daer beneden : D'OVERLOEPE.

Daeronderc stondt gescreven aldus : Ende sullen de commissarisen hierboven geruert sitten ende sal men die vinden int Hoff van Sinte Bernaerts, daer men nu jegenwoirdelicken het raedthuys houdende is.

Ende daeronderc stondt gescreven aldus : Gepubliceert tAntwerpen, ierst voir den stadthuyse, ende daernae, opte noene, ter borsentyde opte Borse, ter presentie Jončher Dierickx vander Meeren, Onderschouteth, ende vele ommestaenders, opten XXX^en^ Meerte anno XV^c^ LXXVII by my, ende onderteeckent : A. DE WREEDE.

Dinhouden van desen placcate, in date XVIII Decembris anno 1576, is openbaerlick ter puyen aff bynnen der stadt van Lyere gepubliceert, ter presentien vanden Schouteth derselver stadt, den lesten dach Martii anno XV^c^ LXXVII by my, ende geteeckent : DORNHOVEN.

Het tegenwoirdich placcaet is gepubliceert bynnen Herentals,

ter puyen aff, ter presentien van Jan Vrancx, Vorstere, ende meer andere ommestaenderen, opten laetsten Martii XVe jaer ende LXXVII^tich. Onderteeckent : A. Elen, 1577.

Gepubliceert dinnehouden van desen placcate bynnen der vryheyt van Turnhout, ter presentien vanden stadthoudere Jan van Schaluynen, Henrick van Roy ende Peter Dircx, Scepenen, opten I^en dach Aprilis XVe jaer ende LXXVII. Onderteeckent : J. Walscharts.

Dinhouden van desen placcate is bynnen der vryheyt van Hoochstraten, ter puyen aff, gepubliceert, ter presentien van Anthonis Pauwels, Schepen der vryheyt, ende Geert Seelkens ende Hubrecht Matheeus Alaerts, Scepenen vander buytenbanck van Hoochstraten, ende meer ander ommestanders, den I^en Aprilis anno XV^c LXXVII. Onderteeckent : G. Wagemans

Placcaetboek van den Hove, vol. 5, f° 18.

(*Maart 1577.*)

A Messeigneurs du Conseil d'Estat.

Remonstrent très humblement les marchans de diverses nations, bourgeois et aultres résidens en la ville d'Anvers ayans soubscript la présente, que combien au tamps du sacq de la dicte ville ny aultrement, ilz ne se sont mellés de nulle chose que de faire l'office de gens de bien vers les aultres bourgeois et manans d'icelle ville et que le placcart du XVIIIe de Décembre l'an septante six ne leur doibt toucher, toutesfois pour le bon zèle qu'ilz portent

vers le bien publicq et signament vers la dicte ville et le train de trafficque et marchandise, considérans les inconvéniens qui procéderoyent par l'exécution du dit placcart, en telle sorte qu'il samble que aulcuns le veullient entendre interpréter et extendre à grant grief et regret de plusieurs gens de bien et en préjudice et diminution de la dicte trafficque et de plusieurs marchans, qui pour éviter le dict grief seroyent contrainctz de cercher aultre résidence hors de la dicte ville et pays de par-decha, ne fut que promptement y fut pourveu par bonne interprétation ou modération du dict placcart, Sy n'ont les dicts remonstrans voulu faillir d'advertir Messeignieurs les remonstrances subséquentes :

Premièrement poura sambler, soubz correction, le dict placcart du XVIII[e] de Décembre l'an XV[c] soixante seize, estre dérogé par le placcart de la pacification du XVII[e] jour de Fébvrier l'an septante et sept, pour aultant que par le premier article d'icelle pacification est ordonné que toutes choses faictes ou commises par tous et chascuns les inhabitans des Pays-Bas, en quelque lieu ou manière que ce soit, tant en général qu'en particulier, seront et sont obliées et réputées pour non advenues, de sorte que à l'occasion d'icelles n'en seroit jamais faict mention, molesté ny recerché sur aulcuns des demeurans et inhabitans susdicts, comme aussy de droit les dernières ordonnances dorogent aux précédentes.

Et sy avant que la dicte ordonnance du XVIIIe de Décembre ne fut dorogé par le dict édict de la pacification, et que icelle ordonnance eust lieu à l'endroit d'aulcuns qui auroyent rachapté quelques biens procédans du sacq de la dicte ville, pour en prouffiter, sy ne debvroit icelle ordonnance, soubz correction, obtenir lieu en respect de ceulx qui à bonne foy et pour faire bon œuvre et service aux bourgeois et manans; la dicte ville auroyent à la prière et requeste des propriétaires, de leurs procureurs, facteurs ou aultres amys, rachapté aulcuns biens des souldartz ou aultres, car debvroit ung tel rachapt estre réputé comme ayant esté faict par le propriétaire mesme, par assistence

d'ung tel bienveuillant ou amy luy auroit presté ou déboursé les deniers du dict rachapt ou aultrement seroit à ung tel bienveuilliant et amy son office et bienveuilliance nusable et dommageable, contre toute équité, droict et rayson.

Mesmement aussy considère que les dicts souldarts s'estans adonnéz à faire le pire qu'ilz pouroient, ont contrainctz plusieurs bourgeois et manans de ladicte ville à rachapter leurs biens ou marchandizes, et suyvant qu'ilz n'eussent trouvé personne qui les eusse assisté d'argent ou crédit, eussent en la fureur où ilz estoyent, entrestué et mis le feu en plusieurs maisons et marchandises, de sorte que les dicts rachapts ont servi non seullement pour adoulcir la fureur des dicts souldarts, mais aussy à la conservation des pouvres bourgeois et manans oppresséz et de leurs biens.

Par la mesme rayson ne debvroit la dicte ordonnance avoir lieu, parlant tousjours avecques révérence et soubz correction, en préjudice de ceulx qui ont assisté les bour geois et manans de la dicte ville, requis par prest ou promesse servans aulx rachapts de leurs personnes et biens, lesquelz biens les dicts bourgeois auroient délivré comme gaige conventionelle ou hipothecque et asseurance du payement et rembourssement desdicts deniers, attendu que en tel cas celuy qui auroit presté ou promis les dicts deniers et pour son asseurance receu quelques biens, n'auroit faict l'office de ung homme de bien.

Et touchant les obligations, lettres de change et deniers dépositéz, dont la dicte ordonnance du XVIIIe jour de Décembre faict semblablement mention, samble, soubz correction, que la dicte ordonnance ne seroit practicable sans faire tort et confusion à ceulx qui l'ont mérité et à qui en cest endroict riens on ne debvroit imputer.

Car premièrement, *rebus sic stantibus*, comme celles estoyent durant la dicte sacq et après, durant le temps que les souldartz espaignolz ont tenu et occupé la dicte

ville et chasteau, le moindre plaisir et service que ung marchant, bourgeois ou manant de la dicte ville povoit faire ung souldart, estoit luy garder son argent principallement estant en subjection d'iceulx souldarts.

Comme aussy les lettres de change et obligations que ceulx qui ont eu en leur garde ou déposite quelque argent appertenant ausdicts souldarts, ont donné ausdicts souldarts pour les payer ou faire payer en Italie ou Espaigne, les deniers comptans en icelles n'ont estans dommageables au bien publicq ne aulx bourgeois et manans de la dicte, mais au contraire prouffictable non seullement en ce respect que les deniers demeurent icy au pays, et que rien ne s'en transporte vers aultres pays que les lettres de change et obligations, mais aussy que les dicts manans qui auront recheu quelques deniers en garde appertenans ausdis souldartz, par ce moyen auroyant esté accommodéz tant en respecte du terme que du lieu des payemens desdis deniers là où que aultrement ilz eussent esté contrainctz de promptement payer ausdicts souldarts en la dicte ville d'Anvers, comme à cause du bruict dudict placcart qui alors n'estoit encores publié, les souldartz ont desjà emporté grandes sommes de deniers qui aultrement fussent icy demeuréz.

Samble aussy, soubz correction, que la dicte révocation des dictes lettres de change et obligations ne seront aulcunement practicable par ce, nonobstant ceulx qui ont donné leurs lettres de change ou obligations ausdicts souldartz sont et demeurent tousjours débiteurs de ceulx à qui ilz ont fict leurs dictes lettres de change et obligations, lesquelles nonobstant telle révocation et non acceptation des lettres de change en Italie ou Espaigne, pourront en leurs personnes, biens, marchandises, deniers et actions qu'ilz ont en Italie, Espaigne ou alleurs hors des pays de par-decha, estre chargées, saisies, arrestées et contrainctz au payement d'icelles lettres de change et obligations, attendu que ung marchant qui ait icy receu quelque somme de ung souldart ou aultre, et promis de luy rendre ou faire rendre en Italie, Espaigne ou allieurs, et qui à cest

effect en a donné ses lettres de change ou obligations, en faulte d'acceptation et payement au lieu destiné, peult par tout allieurs estre contrainct d'en faire le payement, et combien qu'il pouroit refuser de payer ès pays de pardecha, soy deffendant avecques la dicte ordonnance, sy ne luy serviroit touttesfois icelle ordonnance hors des pays de par-decha ou que sa personne, biens ou argent pourront estre rattaints comme bien facillement pouroit avenir, attendu que la trafficque des marchans s'estend d'ung pays en l'aultre, etc.

Supplient pourtant très humblement les supplians que le bon plaisir de Messeigneurs soit de prendre considération à ce que dict est, et en cest endroict faire telle déclaration et modération que en droict et bonne justice on trouvera convenir, affin que tous inconvéniens puissent cesser et que la trafficque de marchandise puysse librement et paysiblement avoir son cours, sans, soubz umbre dudict placcart, estre aulcunnement empesché ou molesté. Quoy faisant etc.

---

27 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelyck de dekens vanden Graencoopers ende met hun Willem Anthonis ende Caerle Geubels, hoedat, alsoe in desen voorleden trouble, by maniere van plunderinge, henlieden is affhendich gemaect, te weten, de voors. dekens sekeren boeck concernerende dambacht vanden Graencoopers, daerinne men gewoonelyck is op te teeckenen den valeur vanden mercten vanden graen, ende dat van elcke

weke besundere, midtsgaders sekeren rentbrieff ende andere stucken ende munimenten, ende den voors. Willem Anthonis ende Geubels, huerlieden muebelen, cleeren, lynen ende wullen, bedden, tennewerck ende anderssints alles gespolieert by den busschieters doen ter tyt vanden casteele, namentlycken Willem vanden Werve, Nys de Raymakere, Jan de Slootmakere ende meer andere, hebbende eenige van hun alreede daervan begonst te restitueren een groffgreynen vliegere, een Spaenssche sargie ende meer andere cleyn parcheelen, refuserende de reste ende de grootste parcheelen van gelycken te restitueren, onder tdecxele dat deselve hun souden mogen competeren vuyt crachte van hunnen dienst ende anderssints, dat deselve souden mogen vertiert oft verhandelt zyn, contrarie der ordonnancie ende placcate den XVIII^en^ Decembris, henluyden, supplianten, ende alle andere gespolieerde permitterende huere goeden te mogen vendiceren ende tegens de spoliateurs henne actie te instituerene, Bidden hieromme dat Uwen Eerw. gelieven wille ende den voors. busschieters, tsamen ende elck soevele als hun aengaet, den voors. boeck, midtsgaders alle de voors. resterende parcheelen hun, supplianten, te doen restitueren. Dwelck doende etc. Goossini.

Is by myne Heeren geappoincteert ende midts desen den busmeesters ende elcken van hen geordonneert den supplianten den boeck ende allen anderen parcheelen hierinne geruert, den supplianten toebehoorende, te restituerene ende te laeten volgen, ten ware zy hadden redenen hen moverende ter contrarien, waeraff zy myne Heeren sullen gehouden zyn te adverteren bynnen XXIIII uren na de insinuatie van desen. Actum XXVII^a^ Martii LXXVII. A. Dyck.

Requestboek 1576-77, f° 100.

---

28 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Remonstreren uwe onderdanige ende goetwillige in alre ootmoet ende reverentie Cristiaen van Weert, Jan Knyff, Jan vanden Ryn, alle oudecleercoopers, poorters deser stadt van Antwerpen, staende tot goeden name ende fame, hoe dat zy, supplianten, inde furie ende spoliatie deser stadt, geplundert ende geroeft zyn van haere goeden tot haerder ruyne ende bederffenisse, Godt betert ; nu eest soe dat sy, supplianten, respective weten tachterhaelen haerlieden gerooffde goeden, die zy, supplianten, volgende den placcaten ende previlegien mogen versuecken ende becommen, Soe eest dat de selve supplianten midts desen ernstelyck (duer benautheyt) zyn versueckende, begeerende ende ootmoedelyck biddende omme uwe onderdanige ende goetwillige te helpene tot henne gerechticheyt believen wille te auctoriserene eenen commissaris omme, in zyne presentie met eenen geadmitteerden Notaris oft anderssints, te inventariеrene haerlieden gespolieerde goeden, ter plaetsen aldaer zy mogen connen becommen, ende besundere de gene die zy anomineren ende alreede wel weten waer zy wesen, dwelck doende, zal Uwen Eerw. wel doen ende besundere thoonen te wesene herders ende voorstaenders haerder gemeynte etc. J. DE HANE.

Syn by myne Heeren gecommitteert Joncker Willem Borrewatere, Schepene, ende Meester Dionys vander Neesen, Secretaris deser stadt, omme hen te informerene opt innehoudt van desen. Actum XXVIIIa Martii anno LXXVIItich. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 102v.

29 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen Alaert Goyvaerts, coopman, ingesetene poortere deser stadt, hoedat, ten tyde van den saccagemente deser stede, tot zynen huyse gecommen is sekere vrouwepersoon, wesende een vuytdraechstere, woonende int Oudaenstraetken, inde *Drye Papegaykens*, de welcke geassocieert zynde met een oft twee Spaignaerts, huer heeft vervoordert mede vuyten huyse des suppliants te roovene, te nemene ende tot hueren huyse te dragene diverse des suppliants goeden, als namentlyck twee heele ende sesse halve Engelsche laeckenen, bedden, cleeren, lynwaet ende meer andere muebelengoeden, de welcke de suppliant, geassocieert met eenige andere, omtrent een maent daernae, voor den meestendeel ten huyse vanden voors. vrouwepersoon gevonden ende gesien heeft, hebbende oock daernae tenselven huyse gerantsoent sekeren zynen nachtabbaert; ende want de suppliant vastelyck meynt ende presumeert, dat diverse zyne gerooffde goeden alnoch zyn ten huyse vande voors. vuytdraechstere, de welcke zy lichtelyck soude connen versteken ende verdonckeren, dat oock op huer cleyn verhael is, Soe bidt de suppliant ootmoedelyck dat Uwen Eerw. gelieve te ordineren commissarisen vuyter Weth, de welcke op tgene des voors. staet mogen informatie nemen, ende daeraff sommierlyck gebleken zynde, hem te consenterene dat hy de voors. vrouwepersoon bynnen hueren huyse mach doen bewaren ende, in presentie vande voors. commissarisen, aldaer ten huyse ondersoeck doen, opdat hy, suppliant, tot zyne gerooffde goeden mach geraken. Dwelck doende, etc. Onderteeckent: sHERTOGEN.

Syn by myne Heeren gecommitteert mynen Heere den Schouteth ende Meester Balthasar van Vlierden, Schepene, omme te gaen ten huyse hierinne gementionneert ende

aldaer by voorgaende informatie aldaer te inventarieren ende sequestreren de goeden in desen geruert. Actum XXIXa Martii 1577. Blyhoeft.

Requestboek 1576-77, f° 104v.

---

3 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheven ootmoedelyck te kennen Marie Symons, Pauwylyne Verbruggen, Jan Janssen ende meer andere innegesetenen deser stadt van Antwerpen, hoedat de supplianten, benoot wesende van gelde, huere cleederen ende juweelen gedragen hebbende inde taeffele van leeninge bynnen deser stadt, daerop zy gehaelt hebben sekere somme van penningen, elck int zyne naer advenant, navolgende den billietten daervan zynde, dat, hoewel de supplianten aende voors. taeffelhouders metten gelde ende voors. billietten hebben versocht gehadt om te lossen henne panden, midts betalende den behoorlycken intereste, is nochtans onwillig deselve te restitueren, vuytdyen dat hy is seggende dat de voors. tafele van leeninge is by de soldaten gerooft gewordden ende dat hy alle de panden vande selve heeft gecocht gehadt voor sekere somme van penningen (soe hy seeght) willende daeromme vande supplianten hebben tegen recht ende redene noch eens soevele penningen als de voors. Lombaerde daeroppe geleent heeft gehadt, sonder dat hem tselve is geoirloeft oft gepermitteert gewordden soe vanden Hove als Uwen Eerw., ende geconsidereert dat opden VIen Novembris lestleden openbaerlycken werdt vuytgeroepen ende interdict gedaen dat nyemandt geene gepilleerde goeden

en soude van eenige soldaten mogen coopen, ten ware dat hunne eygene propre goeden waren, ende dat op pene volgende den teneure vande placcaten ende verbodt daerinne begrepen byden Secretaris vander Neesen gepubliceert, hebbende oock de weduwe van Franchoys Lecendre, om te hebbene restitutie van heure panden, den voors. taeffelhouders voor Uwen Eerw. doen dagen, in welcke saecken soeverre is geprocedeert dat by collegiael vonnisse geseet is deselve panden, als wesende goude knoppen, te moeten restitueren, midts betaelende metten intereste sedert den III^{en} Novembris lestleden ; tis nu soe dat de voors. taeffelhouders zyn practiserende, soe wanneer yemandt, soewel vanden suppliaten als andere, seggen dat deselve panden inde voors. taeffele nyet en zyn, dwelck in effecte is bedroch, overmidts dat daervuyt te presumeren is dat de panden daer zy gelt op geleent hebben, drye mael meer weerdich zyn, dan tcapitael metten intereste achterwaerts zyn houdende, Bidden daerom de voors. supplianten dat Uwen Eerw. gelieven wille den voors. taeffelhouders tordonneren ende bevelen dat zy den supplianten van stonden ane selen wederom geven ende laeten volgen henne panden volgende den billiette, midts by hen betaelende tcapitael mette intereste van dyen, volgende huere octroye die zy ter saecken van huere taeffele van leeninge van Zyne Majesteyt hebben moeten impetreren. Dwelck doende etc. DE WOUWERE.

Sy gecommunicheert den taeffelhoudere hierinne geruert, omme hieroppe te seggene tgene hem goetduncken zal bynnen den derden dage naer dinsinuatie van desen. Actum III^{a} Aprilis anno LXXVII. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 112v.

11 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelyck Guilliam Geleyenssen, alsoe hy, suppliant, vande Spaensche soldaten is gespolieert van alle zyne goeden ende coopmanschappen ende van egeenen en heeft connen achterloopen, dan alleenlyck dertich stucken smalle boldanite canefassen, als wesende zyn eygen goet, dewelcke hem ontvreempt ende ontvuert zyn van eenen Spaengiaert, genaempt Pedro de Sommariba, als wesende in de Spaensche soldaten dienst, houdende huys ende domicilie alhier met zyn concubyne oft wyff ende kinderen, ende alsoe den selven Sommariba vuyt deser stadt is, ende zyn concubyne oick vuyt huer woonhuys is gaen woonen in een herberge alhier, int secreet, om huer nyet te vinden, deur dyen dattet notoir is dat huer man oft boel veel gestolen goets heeft gecocht oft gestolen, ende deur dyen den selven suppliant vreest dattet tselve canefas is voorts aen andere vercocht oft ten minsten in secrete plaetssen verborgen oft versteken, hoe wel nochtans zal genouch doen blycken met diversche persoonen, als dat den voors. Pedro tselve heeft gecocht ende tsynen huyse is gebrocht, ende oick tsynen huyse in een bossche kiste is gezien staen etc., daerom denselven suppliant versueckt ende bidt dat mynen Heere de Schouteth alle zyn debvoir zal doen, tz͏̈y bÿ dreygemente als anderssins, dat men de voors. concubine oft ten minste het jonckwyff van den voors. Sommariba, woonende by de vrouwe alhier, zal mogen vangen oft in bewarenisse houden, totter tyt ende wylen zy tselve aen myne Heeren zal vercleert hebben waer tselve canefas is gebleven, aengezien genouch zal doen blycken tselve jonckwyff dit tvoors. canefas thueren huyse heeft laten brengen ende tselve wederomme met stucken appart int secreet vuytgedragen etc., versoeckende oick dat alle de coffers, bahuen ende

kisten wesende ende vindende alsnu by deser vrouwe oft zyne concubyne in dese herberge, genaempt *de Meereminne*, zal gebrocht wordden, voer mynder versekeringe oft ander daerinne gerecht zynde opt stadthuys alhier, want zy vertrecken wil, ende in faulte van dese aentastinge van dit voors. jonckwyff ende vrouwe, omme gelyck zy aen dese voors. myne canefassen te gerakene. Dwelck doende, etc.

Sy gethoont den Schouteth omme hem tinformerene op dinhoudt van deser, omme die gesien, voorts geordonneert te worddene naer behooren. Actum XI Aprilis anno XV^c LXXVII. A. Dyck.

Requestboek 1576-77, f° 113v.

---

12 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Guilliam Bormans, hoe dat alsoe in zyns suppliants absentie, alle zyne meublen ende gereetschap van zynen winckel in dese voerleden troublen ende saccagemente deser stadt zyn by Janne de Keyser, oudtcleercooper alhier, vercocht geweest, soe heeft hy, suppliant, den voors. Janne de Keyser aensocht metter minnen ende oick anderssins met Notaris ende getuygen doen aensoecken, ten eynde dat hy zoude vercleeren wye hem hadde te wercke gestelt ende tot wyens behoeve hy het voors. vercoopen hadde gedaen, maer alsoe de voors. Jan de Keyser hem tot het voors. vercleeren nyet en heeft willen verstaen, zoe is hy, suppliant, geoorsaeckt geweest aen Uwen E. over te gevene requeste ende by den despositive

derselver te versuecken appostille, by de welcke de voors. Jan de Keyser zoude wordden geordonneert tvoors. vercleeren te doene, ende is dyen volgende, opden II^en deser maendt, opde marge van de selve requeste geappoincteert, dat de voors. Jan de Keyser zoude schuldich zyn hem te reguleren naer inhoudt der selver, ten waere etc. ; ende al eest zoe dat de voors. requeste is geinsinnueert geweest byden officier vande cortteroeden opden voors. II^en *hujus*, blyckende byden indossemente vander voors. requeste, is nochtans de voors. Jan de Keyser in gebreke gebleven van het voors. vercleeren te doene, sonder dat hy nochtans ennige pertinente redenen heeft van weygeringhe, gelyck hy myne Heeren daeraff binnen den voors. geprefigeerden tyde nyet en heeft geadverteert, ende gemerckt dat hy, suppliant, by gebreke van tvoors. vercleeren grootelyckx is geinteresseert, midts dyen dat hy ignoreert tegens wyen hy de reparatie ende reintegratie zal mogen vervolgen ende dat, ter contrarien, de voors. Jan de Keyser by tvoors. vercleeren nyet en can geprejudicieert wordden, zoe verre hy de voors. vercoopinge heeft gedaen by laste van eenen III^en ende ter goeder trouwen ende nyet vuyt zyn eygen temeriteyt, Bidt daeromme omme appostille vuyt cracht vande welcke de voors. Jan de Keyser zal wordden gecondempneert tvoors. vercleeren te moeten doen, oft anderssins ende, by gebreke van dyen, hem, suppliant, zal wordden gepermitteert de reparatie ende reintegratie van de voors. goeden opden voors. Janne de Keyser te mogen verhalen, condempnerende den selven inde costen ter causen van desen gedaen, midtsgaders oyck inde schaden ende interesten die hy, suppliant, midts der weygeringe des voors. Jans de Keysers alreede heeft geleden ende mocht lyden. Dwelck doende etc. BORCOUTS.

Sal de suppliant partye mogen doen dagen tegens d'I^e toecomende rolle ende alsdan nemen alsulcke conclusie gelyck zy tzynen rade zal vinden. Actum XII Aprilis LXXVII. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 114^v.

11 Mei 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Guillielme Bormans, hoe dat hy, sup pliant, als aenleggere alhier voer de commissarissen vande ordinarise ende extraordinarise rolle respective heeft hangende twee diversche processen ter causen vande relaxatie ende reintegratie van zyne meuble goeden ende gereetschap, van zynen winckele, die welcke in zyn absentie ende hem, suppliant, midts der lestvoerleden trouble ende saccagemente deser stadt, van hier vertrocken zynde naer Gendt, zonder acte oft vonnis, oft by Herman vanden Putte ende Franchois Massart pretenselyck zyn vercocht geweest, maer gemerckt dat hy, suppliant, geschapen is op de voors. twee rollen, ter causen vande voers. versochte reintegratie te moeten sustineren langduerige processen gelyck zyne partye adverse huer hebben vermeten, waerby hy, suppliant, grootelycx zoude zyn beschadicht ende geincommodeert, midts dyen dat de meublen ende gereetschappen vanden winckele die hy nu ter tyt is gebruyckende ende bezigende, hem zyn by vrinden geleent, die daeraff nu ter tyt restitutie zyn heyschende, als deselve nyet langer connende gederven, Bidt daeromme, regardt nemende op de voergeallegeerde redenen, partyen in desen te verseynden voer Meesteren Michielen Cnobbart, oft yemanden anders, omme voer den selven de voors. twee zaken voorts vervolcht ende geinstrueert te worddene naer behooren, auctoriserende etc. Borcouts.

Syn by myne Heeren gecommitteert Meester Michiel Cnobbart, Schepene, ende Meester Henrick de Moy, Secretaris, om te besoigneren naer inhoudt van desen, auctoriserende deselve commissarissen omme tusschen deselve partyen te geven alle appoinctement interlocutoir totten diffinitiven toe excluys, omme, hen rappoert gehoort, voorts geappoincteert te worddene zoe behooren zal. Actum XIa Maii LXXVII. Charles.

Requestboek 1576-77, f° 140v.

15 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheven ootmoedelyck te kennen de borgers deser stadt hier onderschreven, hoedat zy, supplianten, hebben huere huysen verloren doer destructie van dese stadt opden IIII^en Novembris lestleden dat daeraff gebrant zyn veel I^c huysen, als myne Heeren wel kennelyck genouch is, ende alsoe zommighe borgers doende zyn om huer huysen ende panden op te maken met de hulpe van Godt, ende alsoe de voors. borgers diversche werckluyden te werck hebben gestelt ende de voors. werckluyden hebben huer metten I^en redelycken laeten contenteren, maer nu tertyt soe slaen se alle weken den arbeyt hooger ende hooger oppe, zoedat zy hun vanteren dat zy de borgers noch XX stuyvers sdaechs, alst oick is gebeurt, zommige vande supplianten die welcke hadden onvrye steenhouwers te wercke gestelt, die welcke zy voerleden dagen gevrocht hebben voer acht stuyvers ende deselve is nu op Saterdage lestleden vuytgesteken van de vrye deser stadt ende deselve vrye huer vanteren sdaechs te willen hebben XV stuyvers, soe verzuecken de borgers dat men zoude ordonneren dat nu voortane zal mogen comen wercken alle buytegesellen, zonder vuytgesteken te wordden, eenen tyt van twee jaeren, als te weetene metsers, timmerlieden ende steenhouwers, oft dat myne Heeren den tyt stellen alsoe lange als myne Heeren believen zal. Dus doende etc. Onderteeckent : Franchois de Schot, Wouter Bosschart, Cornelis de Schot, Denys Nuyt ende Gillis Vermuelen.

Syn by myne Heeren gecommitteert Merten van Ranst, Willem Schuyt ende Meester Cornelis de Wyse, Schepenen, omme metten dekens vande ambachten respective hierinne geruert te communiceren ende hen op dinhoudt van dese vol-

comelyck tinformeren, oick op allen anderen arbeyders, loon ende salaris vanden gemeynen arbeyders deser stadt, omme, tselve gedaen ende trappoert vande voors. commissarissen gehoort, voorts geordonneert te worddene nae behooren. Actum XVa Aprilis LXXVII. A. Dyck.

Requestboek 1576-77, f° 117.

---

16 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheven te kennen Michiel Gysels ende Jozynken Coninex, zyne huysvrouwe, hoedat zy ontrent vier maenden voer de leste furie hebben gestelt inden winckele van Tanneken ende Beatricx Wageneers, gestaen tegensover het Torffhuys int huys genaempt *Sint Anna inde Gulde Poorte,* dwelck huys alsdoen bewoonde ende alnoch bewoont Hans Vinck ende Margriete, zyne huysvrouwe, zeker comcoffere, beslagen met ysere banden, daerinne waeren meest alle de costelycke cleederen vande voors. Josynken Coninex, midtsgaders huerlieder supplianten beste lywaet, als manshemden, twintich ammelakenen ende slapelakenen ende ander dyergelyck lywaet; ende alsoe dese stadt innegenomen werdt zoe is den voors. winckel berooft gewordden, alsoe wel van achter oft van binnen den voors. huyse als van voere aende strate, ende is alsdoen oick tvoors. coffer der supplianten opengebroken ende daervuyte genomen heeft allen tgeene dat daerinne was ende bezunder eenen samaris der voors. Jozynken, wezende het buytenste daeraff van Ryssels groffgreyn ende binnen gevoedert met swertte vellen, geboort geweest zynde met frengien, welcken voors. bouwen de

voors. supplianten hebben bevonden dat de voors. Margriete, huysvrouwe vanden voors. Hans Vinck, heeft gehadt ende dagelyckx gedraegen heeft zedert de voors. furie oft innemінghe deser stadt, tot dat zy, supplianten, denzelven bouwen nae vele moeyten ende naedyen zy, Margriete, den zelven bouwen hadde ontkent te hebbene vande voers. Margrete hebben wedergecregen, dwelck tegens dezelve maeckt eene groote suspitie dat zy alnoch moet onder hebben dander resterende goeden die int voors. coffer geweest hebben, te meer dat zy, supplianten, verstaen dat de voors. Hans Vinck, der voors. Margriete man, heeft bekent naer date vande voors. furie alsdat dezelve zyne huysvrouwe hadde gerantsonneert oft gecocht vande soldaeten eenen sack daerinne waeren den voors. samaris by de supplianten wedergecreghen ende noch eenen anderen samaris met vele meer andere dingen. Ende want ter kennisse vande voors. supplianten is gecomen als dat de voors. Margriete heeft alnoch in diversche huysen berustende, binnen deser stadt gestaen, diversche kisten ende tonnen met goeden alsoe de voors. Hans Vinck oyck zelver bekendt heeft tegens ennige persoonen, dat hy daeroppe heeft arrest gedaen gehadt ende dat de supplianten voer zeker houden dat inde voers. kisten ende tonnen zelen bevonden wordden dander resterende goeden die in huerlieden voors. coffer geweest hebben, ende dat eenenyegelyck is geoorloft ende toegelaten by den placcate van Zyne Majesteyt nu onlancx alhier gepubliceert, de goeden die hen inde voors. furie gerooft onde gestolen oft oyck vercocht zyn, te mogen aenveerden alomme waer zy deselve binnen dese landen connen oft mogen achterhalen, Bidden daeromme etc. tordonneren eenen commissaris vuyter Weth alhier, die hem zal mogen informeren op dinhoudt van deser, omme, de voors. informatie gezien, hen, supplianten, te consenteren openinghe vande voors. kisten ende tonnen in presentie vande voors. commissarissen op dat zy, supplianten, mogen zien oft daerinne nyet en zyn huere voors. resterende gerooffde goeden die inne tvoors. hueren comcoffer geweest hebben, ende dezelve inde voors. kisten ende tonnen metter waerheyt bevindende, te mogen aenveerden volgende den voors. placcate. Dwelck doende etc.
SYMONS.

Is by myne Heeren gecommitteert Merten van Ranst, Schepene, omme te doene ende te besoigneren naer inhoudt van deser. Actum XVI[a] Apprilis anno LXXVII. A. Dyck.

Requestboek 1576-77, f° 118.

---

17 April 1577.

Marie van Aelst, weduwe wylen Mathys Verpoorten, woonende opt Sant inden *Gruenen Schilt, juravit et affirmavit* dat eenen Spaenschen soldaet, genaempt Anthoni, wesende eenen witten moor, hebbende een snede oft scrabbe in zyn caken, ende de vrouwe daeraff was genaempt Lysken, haer, deponente, den IIII[en] ende V[en] Novembris lestleden, int innemen van dezer stadt, heel ende seer fortselyck gespoilleert ende berooft heeft van alle heure muebelegoeden, ende alzoe tot haerder deponente kennisse gecomen is dat den officier der stede van Douay oft yemanden anders eenighe van hare berooffde goeden aengehaelt ende in handen gecregen hebben, soe heeft zy, comparante, *cum tutore*, wettelyck mechtich gemaect ende in heure stede gestelt, maecte wettelyck mechtich etc. Jasparen van Aelst, *opidanus*, ende Elizabeth Verpoorten, haerder dochter, *pariter et insolidum*, omme alle de voors. heure goeden te aenveerden, tapprehenderen ende vuyt handen vanden voors. officier oft andere te lichtene ende daer voor, eest noot, borghe te constitueren, getrouwicheyt te geloevene ende haer constituante persoon ende goeden te verbindene ende te verobligerene *et quitandum, et si opus fuerit lites jurandum, arrestandum, executandum, cum potestate substituendi* ende voorts alwaert geloevende, *sub obligatione.*

Die XVII Aprilis 1577.

Scab. Prot. 1577, sub Moy & Neesen, II, f° 151.

---

20 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Hans Bachgracht, lakenbereyder binnen deser stadt, hoedat, opden V^{en} der voerleder maendt Novembris, alsoe de Spaensche soldaten des daechs te voren deser stadt hadden overvallen ende ingecomen, zyn binnen den huyse des suppliants gecomen eenen vande voors. Spaensche soldaten, met eenen mouchache ende oick de dochter van eenen genaempt Aelbrecht, woonende int Kipdorp, impotent te bedde liggende, ende hebben tsamen vuyten huyse des suppliants genomen ende ewech gedragen, in diversche reysen, een bedde, diversche sitte cussenen ende oircussenen, midtsgaders oick groote quantiteyt van ten oft tennewerck hem, suppliant, toebehoorende, ende is alle tvoors. goet ende huysraet gedragen geweest ten huyse vanden voors. Aelbrecht, wesende in de gebuerte, aldaer de voors. suppliant woonachtich is ; is oick waerachtich dat, ontrent twee maenden geleden, die vanden huysgesinne des voors. Aelbrechts hebben geveylt zeker bedde, dwelck zy begeerde te vercoopene, dwelck vuyten huyse des suppliants is genomen ende gedragen geweest, want in conforte van dyen, is waerachtich ende zal blycken dat alsoe die geene die tvoors. bedde pretendeerde te coopene, werdt gevraecht tegens den geenen diet veylde, van waert selve bedde gecomen was, hy daeroppe heeft geantwoerdt dattet zelve bedde gecomen was vuyten huyse vanden lakenbereyder woonende in Sint-Annestrate, in een groote poorte, dwelck is thuys des suppliants ; ende want eenenyegelyck geoorloft is, volgende den placcate van Zyne Majesteyt in date den XVIII Decembris lestleden alhier gepubliceert, te mogen aenveerden alle ende yegelycke de goeden ende meublen die hem inde voerlede troublen byde Spaensche soldaten alhier zyn gerooft ende affhendich gemaeckt, alomme waer

zy de zelve zouden connen becommen, ende dat de suppliant wel verhoopt dat tvoors. bedde, midtsgaders de voors. ander meublen, alnoch zyn in wesene ende onvercocht ten huyse des voors. Aelbrechts, Bidt daeromme te committeren eenen commissaris vuyter Weth, die hem op dinhouden van deser zal mogen informeren, ten eynde dat de selve informatie by Uwen Eerw. gezien ende sufficent bevonden worddende, hem, suppliant, zal wordden gepermitteert metten voors. commissaris te mogen gaen ten huyse vanden voors. Aelbrecht, omme aldaer met alder civiliteyt te mogen hebben openinge vanden huyse desselfs ende de goeden daerinne wesende, ende bevindende daerinne de voors. gerooffde meublen oft eenich deel van dyen, de selve byden commissaris selen wordden geinventarieert ende gesequestreert, opdat de suppliant daermede naerder bethoonende dat hem de zelve zyn toebehoorende onvercocht ende onverlooft hem, suppliant, de zelve meublen zelen volgen, achtervolgende den voors. placcate ende dat totten dyen de voors. commissaris zal zyn gepermitteert gecomen zynde ten voors. huyse omme de voors. openinge te hebbene, de dochter des voors. Aelbrechts te mogen ondervragen opt geene des voors. staet, zoe verre hem tselve goetdunckt, tot meerder versekerheyt des suppliants. Dwelck doende etc. Embrecht Borchgracht, als sone des suppliants.

Sal de suppliant zyn versueck doen voer recht *presente parte*. Actum XX^a^ Aprilis anno XV^c^ LXXVII. Martini.

Requestboek 1576-77, f° 123.

30 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheven te kennen Jan Fyen, Jan de Poortere, moutmakere, Willem Anthuenissen, Jaques Le Roye, Caerle Geubens ende Jan Jorissen, alle poorteren etc., hoedat de busschieters vanden casteele ende Jan vanden Werve met zynen sone, Willem vanden Werve, Henrick Savele, Gillis van Dermonde, Jan de Slootmaker, Nys de Rademakere, Jan Wolff ende Adriaen den slootmaker, ten tyde vanden saccagemente deser stadt overcomen, alle diezelve persoonen tsamen hebben gesaccageert ende gepilleert der supplianten huysen van allen hen meublen ende goeden inden huyse wezende ende allen tselve ewech gevuert ende gedragen hebben, ende alsoe deselve persoonen alnoch zyn tegenwoerdich bevonden binnen deser stadt ende eenige opden casteele, zoe hebben de supplianten aen huerlieden versocht restitutie van huerlieder goeden, daervan dat de supplianten ennige percheelen van cleynder importantie hebben becommen, maer de reste ende het beste zoe hebben de voors. persoonen behouden, tselve den supplianten nyet willende restitueren, gelyck zy nochtans volgende de placcaten dyenaengaende gemaeckt wel behooren te doene, Bidden daeromme etc. de voors. persoonen tsamen ende int besundere tordonneren ende dat zy de supplianten restitueren de goeden henlieden affgenomen, oft hen te betalen de weerde vande percheelen die zy nu ter tyt nyet en zouden connen restitueren. Dwelck doende etc. KEMPENAER.

Syn by myne Heeren gecommitteert Meester Jan de Pape ende Meester Niclaes de Voocht, om hen tinformeren op dinhouden van deser, om, hen rapport gehoort, voorts geordonneert te worddene nae hehooren. Actum ultima Aprilis LXXVII. CHARLES.

Requestboek 1576-77, f° 131v.

27 Juni 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren endè Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheven te kennen Jan Fyen, Jan de Poortere, Carel Geubels ende Jan Jorissen, poorters etc., hoedat zy, supplianten, als aenleggeren, alhier proces hebben hangende voer myne Heeren de commissarissen sittende ter audientie vande gerooffde goeden tegens Jan vanden Werve, oudecleercooper, verweerdere, inden welcken zoeverre is geprocedeert dat de voors. verweerdere antwoerdende heeft generalyck ende specialyck comen ontkennen alle ende yegelycke de feyten byden voors. aenleggeren *concludendo* geposeert, omme welcke voors. feyten te thoonen, zal hen van noode wesen te hebben extract auctentyck vuyten boeck vanden clerck vanden bloode van zeker depositien voer commissarissen deser stadt, ter presentien van Jeronimus Michielssen, Schoutet, gedaen by zeker busschieters, gevangen geweest hebbende opten casteele alhier, welcke voors. busschieters zyn altesamen medeplichtich geweest metten voors. Jan vanden Werve, oudecleercooper, int berooven, paerten ende deylen vande goeden vande supplianten in desen, zoedat zy, supplianten, nyet en twyfelen dat de voors. depositie ter verificatie van hennen intendit teenemael zal peremptoir ende relevant zyn, Biddende daeromme etc. te ordonneren den voors. Jeronimus Michielssen den voors. aenleggeren te doen hebben extract auctentyck vande voors. depositien ende dat thennen coste, om hen in rechte daermede te behelpen zoe zy thennen rade bevinden zullen te behooren. Dwelck doende. L. Crol.

Sy gethoont mynen Heere de Marckgrave, om, zyn advys gehadt, voorts geordonneert te worddene zoe behoeren zal. Actum XXVII$_a$ Junii LXXVII. Blyhooft.

Requestboek 1576-77, f° 177v.

12 Juli 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Jan vanden Werve, oudecleercooper, hoedat hy, suppliant, wesende een oudt man, zieckelyck ende gevangen, is hebbende zeker proces jegens Jan Fyen, *cum suis*, voer mynen Heeren de commissarissen vande gespolieerde goeden, daermede dat de voors. Fyen met zyne consoerten hebben, zoe by requeste aen myne Heeren, als voer de voors. commissarissen by huerder aenspraecke ende replicque belast, daerinne zoeverre is geprocedeert, alsdat partyen oft VI oft VII dagen ten thoon gewesen zynde hy, gevangene, by zynen procureur zynen thoon heeft affgeleydt ende de voors. Fyen over al egeenen thoon en heeft noch en weet te leyden, dan alleenlyck by hem geemployeert zynde zeker informatie tzyns suppliants laste, zoe hy verstaet, genomen zynde vanden voors. zynen thoon ende voorts van alles is versteken ; desen al nyettegenstaende ende nyet jegenstaende oick dat de voors. Fyen met zyne consoerten van hem heeft acte gegeven van dat zy den voors. suppliant, als gevangen zynde, ontslaen, zoe vervoordert hem Jeronimus Michielssen, als Onder-Schouteth, den suppliant tot grooten verdriete van hem, zyn wyff ende kinderen, gevangen te houden daer jegens noch oick jegens mynen Heere de Marckgrave in egeen proces ter weerelt zynde, dan dat de voors. Michielssen, zoot schynt, vuyt enckel envye ende vindicte, de selve zake dirigerende hem by den clerck vanden commissarissen vindende ende excuserende dat hy de zake zoude ophouden dry oft vier dagen, omme binnen middelen tyde de pretense informatie te mogen gecrygene, om der welcker wille hy, suppliant, zelve heeft diversche requesten geexhibeert, ten eynde hy, suppliant, daeraff zoude mogen hebben copye oft

visie, om hem daerjegens te opponerene, zoe zynen raet gedragen zoude, daer hem by appostille nyet en is verleent, zoe dat te presumeren is datter overal egeen informatie in yemants handen en is berustende oft exterende, emmers die tzyns suppliants achterdeele zoude wesen ende goet is te gevuelen int secreet anders geen partye te hebbene jegens recht, nochtans daervan den voors. Michielssen door den voors. Fyen consoerten alleenlyck als instrument etc., des te beter daervuyt bemerckende dat op den X^n^ Julii daenleggeren by myne Heeren de commissarissen tot desen geordonneert, zyn belast de voors. informatie te doen overbrengen in handen vande voors. commissarissen oft anderssins dat de zelve zoude blyven vuyten processen, achtervolgende welcken appoinctemente heeft den voors. Michielssen belieft gehadt te brengene de voors. informatie in handen vanden clerck vande voors. commissarissen, den selven verbiedende dat de gevangene daeraff egeene copye en zal wordden gelevert, Biddende hieromme etc. tordonnerene den voors. Michielssen, oft andere aen dyen des behoort, den voors. suppliant van stonden aene te ontslaen oft doen ontslaen ten alderminsten onder de cautie van Ic ₶ Vleemsch by den suppliant aen den officier alreede ende over lange gestelt oft onder de selve cautie te vernyeuwen, midtsgaders oick onder den eedt van zynen persoon in rechte te presenteren *toties quoties*. Dwelck doende etc. JAN VANDEN WERVE.

Sy gethoont mynen Heere den Schouteth Jeronimus Michielssen, omme hieroppe binnen den III^n^ dage naer dinsinuatie te zeggene zoe hy te rade zal vinden te behoorene. Actum XII^a^ Julii LXXVII. C. BLYHOOFT.

Requestboek 1576-77, f° 200.

---

2 Mei 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Jacop Steltius, advocaet alhier, hoedat al eest by alsoe dat, naevolgende den placcate van Zyne Majesteyt, de betalinge van alle obligatien, wisselbrieven op interest loopende ende ander schulden van coopmanschappen zyn expresselyck geprorogeert ende verlinght totten lesten Maii naestcommende, vuyt regardt ende overmidts het groot misval, rooff ende plunderinge onlancx binnen deser stadt geschiet, ende deur de ellendicheyt ende benautheyt daernae onder de coopluyden, borgers ende ander gevolcht, dyennyettegenstaende heeft eenen Ypoel van Uffele, onlancx geleden, tegens hem, suppliant, vercregen zeker provisionael vonnis vande somme van III^c^ guldenen, dwelck hy pretendeert tegens hem texecuterene al tonrecht, ende want hy, suppliant, hem daermede bevindt gegraveert, Verzueckt aen myne Heeren alhier dat hy vanden voors. vonnisse zal mogen cruycen ende van dexecutie van dyen, midts etc. STELTIUS.

Sal de suppliant mogen provoceren midts inneleggende volgende dordonnantie, des zal de suppliant gehouden zyn zyne grieven te proponerene *ad Sabbati proximo, salvo* weete aen partye, oft anderssins zal tvonnis *a quo* effect sorteren. Actum II^a^ Maii LXXVII. P. CHARLES.

Requestboek 1576-77, f° 133.

7 Mei 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelyck Gillis de la Fonteyne hoedat hem, in November lestleden, int innemen ende saccageren van dese stadt, byden Spaengiaerden oft Duytschen rebellen van Zyne Majesteyt onder ander is affhendich gemaeckt ende genomen geweest eenen silveren beker, denwelcken hy nu in Aprili lestleden becommen ende gevonden hebbende by Jaspar Vlemincx, weerdt in de *Vier Arnoutskinderen* in de Cammerstrate alhier, heeft vanden zelven daeraff, nae vuytwysen des placcaets van Zyne Majesteyt, restitutie geheyscht, die welcke tselve weygerde te doene, ten waere hy ierst ende alvoren waere voldaen van tgeene daervoere, zoe hy zeyde, de soldaeten denselven beker hadden versedt, oft hem in versekeringe gegeven, bekennende alsoe doen ter tyt genouch den voors. beker onder te hebbene, ende hem, suppliant, proprietaris vanden zelven te zyne, dewelcke suppliant oick dyenvolgende heeft denselven beker onder den voors. Jaspar als zyn eygen goet met eenen sHeeren dienaer doen arresteren. Ende hoewel dat de voors. Jaspar doen ter tyt tvoors. arrest accepteerde, soe heeft hy nochtans nu onlancx wederomme int vrindelyck vermaent zynde denzelven beker te willen restitueren, denzelven tegen de waerheyt geloochent onder te hebbene, meynende alsoe hem, suppliant, van zyn eygen goet te frustreren ende tselve tegens recht ende redene te behouden, Bidt daeromme etc. te committeren commissarissen vuyter Weth, omme hen van deser zaken ende gelegentheyt derselver te informeren ende partyen, opdat se connen, te veraccorderen. Dwelck doende etc. GILLIS DE LA FONTEYNE.

Is by myne Heeren gecommitteert Meester Niclaes de Vocht, omme te besoigneren nae inhoudt van desen. Actum VII^{a} Maii anno XV^{c} LXXVII. C. BLYHOOFT.

Requestboek 1576-77, f° 137^{v}.

8 Mei 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelyck Jan de Hertoge, *cum suis*, hoedat alsoe een genaempt Osvalder, wisseleer, woonende alhier in *de Sonne* int Wisselstraetken, heeft hem vervoordert van de Spaengiaerden oft ander soldaeten te ontfangen ende aff te coopene, alsoe hy zeeght, diversche rentbrieven, scheydingen, testamenten ende ander munimenten den supplianten, meest weesen wesende, competerende, ende dat partyen respective, om te hebbene restitutie vande voors. stucken ende munimenten, zyn geweest ende gecompareert voer mynen Heere Jan de Pape, commissaris, alwaer byden voors. commissaris den voors. Oswaldus is geordonneert ende belast geweest dat hy zoude moeten brengen alle de voors. brieven in handen vanden selven commissaris, tot dyen fyne oyck mennichreysen aen hem, Oswalde, insinuatie ende rechtelycke weeten oft dagementen gedaen zyn geweest, nemaer dyen al nyettegenstaende zoe en wilt de voors. Oswalde nyet obtempereren ende blyft in gebreke van tselve te doene, al tot groote prejuditie vande voors. suppl ianten ende oick in versmadenisse vande justitie, zulcx dat de voors. supplianten benoodich zyn hen taddresserene aen Uwen E., Biddende daeromme etc. te belastene den voors. Oswalder, op merckelycke penen, dat hy binnen XXIIII uren nae dinsinuatie van deser zal schuldich zyn te voldoene dordonnantie ende appoinctement vanden voors. commissaris, ende, dat doende, onder den selven commissaris te brengen de voors. brieven, stucken ende munimenten die hy is onder hebbende den supplianten competerende, omme, tselve gedaen, etc. BERGAIGNE.

Is by myne Heeren voors. geordonneert partye haer te regulerene nae inhoudt van deser, oft anderssins zelen myne

Heeren hier voorder inne versien zoe zy tot volcominge vanden appoinctemente in desen geruert zelen bevinden. Actum VIII^a Maii LXXVII. MARTINI.

Requestboek 1576-77, f° 138v.

---

8 Mei 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Willeboort de Vischere hoedat hem, suppliant, ten tyde vanden saccagemente deser stadt overcommen, zyn affgenomen gewordden, onder ander goeden, XXIIII witte Engelsche lakenen, vande welcke dat hy, suppliant, heeft becommen een laken, berustende in handen van Peter Formentoys, boekmaker, in *de Swane*, dwelck hy heeft vervolcht ende in desselfs Peters bereyders handen gearresteert, omme van tselve laken versekert te zyne ende dat hem tselve zoude volgen, gelyck hy, suppliant, vermach te doene, volgende den placcate by Zyne Majesteyt gegeven in date den XVIII^n Decembris lestleden. Ende hoewel dat de suppliant in de redelyckheyt midts den voors. Peter heeft begeeren te verstaen, zonder nochtans ergens inne gehouden te wesen, zoe maeckt de voors. Peter refus van tvoors. laken den suppliant te laten volgen ; ende omme dat desen aengaende egeen formel proces en zoude wordden gesustineert, als requirerende sommiere kennisse van zaken, soe zoude de suppliant geerne het debat dyen aengaende doen oick sommierlyck voer ennige Heeren by Uwen E. daertoe tordonneren, Biddende daeromme etc. tordonneren eenen commissaris vuyter Weth, te weetene de gedeputeerde totter voors. zaken vande gerooffde goeden, die welcke de

voors. Peter zal gehouden wesen te compareren ende de zake debatteren, ten eynde dat den voors. suppliant het laken zal volgen, ende voorts dyenaengaende tusschen partyen ordonneren zoo bevonden zal wordden nae recht te behoorene. Dwelck doende etc. KEMPENAER.

Selen partyen hen addresseren aende commissarissen by den Hove in desen ende andere gelycke zaken geordonneert, die ten I[en] dingdage zelen te rechte sitten. Actum VIII[a] Maii LXXVII. MARTINI.

Requestboek 1576-77, f° 138[v].

---

8 Mei 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Henrick de Laet, vleeschouwere alhier, hoedat zyn huysvrouwe, opden IIII[en] Novembris lestleden, omme tontvlieden de furie vande soldaeten ende oick den brant die vande Silversmitsstrate ende der Braderystrate naer tVleeschuys overquam, is des avonts met twee stockborssen, daerinne waeren ontrent de VI[c] guldenen, gesteken in een smalle huycksack, die zy achter op huer lyff hadde, hebbende noch ander gelt in huer borsse ende properheyt inden arm, van aen tVleeschuys gegaen na den Blauwenberg, om in zekeren stal die de suppliant daerby hadde staende, huer ende huer voers. gelt te salveren ; maer aleer zy inden zelven stal conste geraken, zoe hebben zeker Spaensche soldaten oft mouchachen ontrent den voors. Blauwenberg huer aenveerdt ende aldaer, voer in huys van

eene weduwe genaempt Lynken de fruytenistere, huer affgenomen de voors. properheyt met het gelt dwelck zy in huer borsse hadde, zonder achter onder huer cleederen getast oft gevonden te hebben de voors. twee stockborssen, zoe dat zy die in salvemente, metten voors. gelde daerin wesende, alnoch behield, der voornoempder Lynken tselve te kennen gevende, om te weetene oft zy eenen regenback oft ander plaetsse in huys en hadde, daer zy de voors. stockborssen in zoude mogen verbergen voer ander aencomende soldaten, die huer daertoe een privaet binnens-huys gewesen heeft, zeggende : werpet daerin, ghy sullet er wel wederomme vuyt crygen, want de privaet is onlancx geruympt geworden ; alsoe dat zyns suppliants huysvrouwe de voors. stockborssen metten gelde daerinne geworppen heeft, ende voorts van daer gegaen zynde, zoe heeft de voors. fruytenistere, met een ander vrouwe die boven op de camer woonde, eenen rattenvanger, nu ter tyt gevangen zynde te Gendt, ende de weerdt daer tegensover, *int Blauw Vylken*, elckander gaen opruyen dat zy de stockborssen metten gelde vuyt tvoors. privaet zoude visschen ende onder henlieden paerten ende deylen, gelyck zy dat gedeylt hebben gehadt. Ende naderhandt ennige van henlieden daeraff peniterende, hebben den suppliant oft zyn huysvrouwe in dry partyen daervan gerestitueert tsamen de somme van Ic LXII guldenen, ende de reste en can hy voorts van henlieden nyet gecrygen, vuyt dyen dat zy tfeyt deen tot des anders last zyn leggende ende anderssins hen oick excuserende dat zy de mecht niet en zouden hebben tselve gereet te connen wederom geven etc. Soude hieromme alle deselve persoonen geerne in recht betreeken ende tegens hen ende elcken van hen *insolidum* concluderen tot remboursement vande reste van zyne voors. penningen, ten waere dat hy hem beduchte daerom langduerich proces te gecrygen, dwelck hem nyet wel en zoude gelycken, overmidts dyen dat hy meer ander groote excessive schade geduerende desen troubel, zoe vande Spaengiaerden als vande vrybueters en ander gehadt heeft tot zynder geheelder bederffenisse, Bidt daeromme etc. te committeren yemanden vuyter Weth daervoer hy de voors. persoonen mach ontbieden, ten eynde als boven, om hem vande voors. zaken

te informerene ende partyen sommierlyck zonder forme van proces taccorderen, oft anderssins rapport doen. Dwelck doende etc.

Selen partyen hen addresseren aende commissarissen byden Hove in dese ende andere gelycke zaken geordonneert, die ten I[en] dage zelen te rechte sitten. Actum VIII[a] Maii LXXVII. Martini.

Requestboek 1576-77, f° 139.

---

7 Juni 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Peeter vander Goes hoedat hy, suppliant, onder ander vele parcheelen van goeden die hem berooft zyn vuyt zyn packhuys inden saccagemente van Antwerpen, genomen heeft geweest eenen sabelen mantel int root boeraen gevoeyert cappotsgewysde, wat verlegen, ende zoe nu by myne Heeren de commissarissen gevisiteert geweest zeker huysinge inde Meere, waeraff hem, suppliant, de weete is gedaen zeker sabel mantel gevonden te wesen, Bidt daeromme dat Uwen E. gelieve tappostilleren dat hy, suppliant, totte selve mach acces ende visie hebben, om te bezien het zyne zoude mogen wesen, dwelck hy hoopt jae. Dwelck doende. P[r]. vander Goes.

Is by myne Heeren geordonneert den commissarissen in desen geruert den suppliant acces ende visie te doen hebben vanden mantel hierinne gementionneert. Actum VII[a] Junii LXXVII. Blyhooft.

Requestboek 1576-77, f° 166[v].

---

17 Juni 1577.

Jeronimus Petiteau *constituit* Jacquese Boel ende Jacquese Goos *pariter et insolidum* omme van synentwegen ende in zynen name te vervolgene, te heysschene, te manene, te vendicerene, te gegrygene, tarresterene, tapprehenderene ende taenveerdene alle ende iegelicke de goeden, waren, coopmanschapen ende meublen by hem, constituant, alreede bevonden ende die de voirs. gemechtichde alnoch in eeniger manieren sullen connen becomen ende bevinden hem, constituant, toebehoirende ende in dberooven van dese stadt (gebeurt den vierden Novembris lestleden) hem gerooft ende gestolen, ende tselve in allen plaetsen, landen ende coninckrycken daer men die eenichsins sal connen achterhalen ende bevinden, deselve aen te slaene, te saiseren ende onder justitie te sequestreren, die te lichtene tsy onder cautie, borge oft andersins, ende dairaf sulcke quitantien, geloeftenissen van indempniteyt ende andere bescheet als noot ende gerequireert sal worden te gevene, passerene ende verlydene, zyns constituants persoon ende goeden daervoere te verbindene, *et si opus fuerit, lites* te paserene etc. *cum reliquis clausulis ad lites in amplissima forma, arrestandum, componendum et tractandum, cum potestate substituendi,* ende voirts alwaert, gelovende, *sub obligatione sui et suorum.*

XVII[a] Junii 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 624.

6 Juli 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Jan de Gril, timmerman, hoe dat hem den IIII^n Novembris lestleden, inden saccagemente, genomen is met zyne meuble goeden, eenen schepenenbrieve van X guldenen erffelyck, die zynen broeder ende suster jaerlyckx heffende zyn op tIX^e in een derdendeel van eenen hoveniershoff, gelegen buyten deser stadt, inde Losane, toebehoorende Anthoni Bouryn, ende want hy den voors. brieff nergens becomen en can, wat diligentie hy daeromme gedaen heeft, Bidt daeromme tordonneren den Secretarissen tordonneren den voors. suppliant eenen nyeuwen brieff te leveren, midts doende eedt etc.

Myne Heeren voors. ordonneren den Secretarissen deser stadt hen te reguleren nae inhoudt van desen. Actum VI^a Julii anno LXXVII. C. Blyhooft.

Requestboek 1576-77, f° 190v.

---

21 Augustus 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Hans Vrits, ingezeten etc., hoedat int saccagement deser stadt hem, suppliant, tzynen huyse, by

zeker Spaensche soldaten tselve ingenomen gehadt hebbende, zyn genomen zekere juweelen hem, suppliant, als pandt metter minnen in handen gestelt by Anthoni Couvreur tot versekerheyt van tgeene dezelve hem schuldich is, welcken aengaende de suppliant geerne thoon zoude leyden valetudinarie, ten eynde hy in tyden ende wylen nyet en zoude ongeprovideert zyn van thoon, wanneer hy des van doene zoude hebben ende den voors. Couvreur alhier in rechte connen aenspreken, die welcke tegenwoordelyck hem elders is houdende ende langen tyt van hier vertrocken ; maer en zoude om tselve te mogen doen nyet geadmitteert wordden zonder consent van Uwen E. Bidt daeromme etc. hem te consenteren dat hy zynen thoon valetudinarie zal mogen produceren, behoudelyck dat deselve blyve secreet. etc. UFFELE.

Syn by myne Heeren gecommitteert Joncker Gillis van Marsselaer, Schepen, ende Meester Dionys vander Neesen, Secretaris, om des suppliants getuygen te mogen valetudinarie examineren ende overhooren, behoudelyck dat de getuygenisse blyve secreet *donec et quousque*, partye gereserveert huere reprochen ende den suppliant daertegens zyne salvatie. Actum XXI Augusti 77. BLYHOOFT.

Requestboek 1577-78, f° 21v.

---

26 Augustus 1577.

Allen denghenen die dese letteren selen zien oft hooren lesen, saluyt. Alzoo eenen Wendel Breil, geboren van Mentz, soldaet vanden regimente van Carel Focker, inde maent van Novembre anno XVc LXXVI, hadde, met zeecker zyne

complicien, int saccagement van Antwerpen, ten huyse van Jouffrouwe Cornelia Valcx, weduwe, woonende tAntwerpen inde Meere achter het waechuys, eerst vermoort Cornelis van Oprode, coopman canifassier, zyeck wesende vanden flederzyne ende ongewapent, ende daernaer syn huysvrouwe, ende ten derden hennen sone, oudt ontrent XVII jaeren, ende ten lesten die voirs. weduwe Valcx, oudt wesende omtrent LXXXV jaeren, zoo qualycken getracteert dat sy miraculeuselycken de doot is ontgaen, ende boven allen desen het huys vande voirs. Cornelia Valcx gespoilleert van alle meublen, gelt, silver, ende vele schoone juweelen, bedragende eene seer groote somme van penninghen, ende de voirs. Wendel Breil, om zynen rooff goet te houdene, hadde vanden voirs. gerooffden gelde inde maendt van December daerna op wissel gegeven aen Hans Eller, coopman van Francfort, de somme van X^{c} florynen, tot XXVII Brabantsche stuyvers tstuck, om betaelt te worden aenden voirs. Wendel Breil oft zyns actie hebbende inde vastenmisse lestleden, waeraff de voirs. Hans Eller aenden voirs. Wendel zyne obligatie ende wisselbrieff gegeven heeft, ende dat na de voirs. halffvastenmisse, by consente van partyen, de voirs. wyssel is geprologeert geweest te betalen in Septembri oft herfftmisse toecomende; ende wandt de Coninck-lycke Majesteyt van Spaengien, onsen Genadighen Heere, geadverteert synde vande enormiteyt vanden voirs. moort ende saccagemente dien van Antwerpen tonrechte aengedaen, hadde by deliberatie vanden Raede van State ende Secreten, by oepenen placcate ende edicte in date 18 December anno XV^{c} LXXVI lestleden ende tAntwerpen openbaerlycken gepubliceert den XXX^{en} Meerte daernaer, opentlycken vercleert de voirs. moordinge ende roovinge qualyck gedaen te zyne, willende dat alle gerooffde goeden zouden byden propretarissen gevenduceert, gerepeteert ende wederomme geheyst moghen worden, in spetye oft in weerde, ende dat alle obligatien ende beloeften, soo principale als fidejussoire, wisselinghen oft wederwisselinghen die geduerende den rooff oft daernaer gemaect ende vuyt zouden zyn gegeven, souden gecasseert, geannulleert ende te nyete gedaen worden met verbot van vuyte crachte van dien eenige betalinge te doene, op pene van geacht te worden als fauteurs vande

voirs. moirders ende roovers, welcken volgende ende nadien de voirs. Jouffrouwe Cornelia Valcx is aen de wete gecomen dat van haren geroofden gelde den voirs. wissel was gemaeckt, dwelck oock by wettighe informatie daertoe theuren versuecke genomen, bevonden is waerachtich ende alzulcx geschiet te zyne, soo is den voirs. Hans Eller, debiteur vande voirs. wisselen, wettelyck verbot gedaen den voirs. wisselen nyet te betaelen oft doen betaelen, maer dyenaengaende contentement te geven der voirs. jouffrouwen Cornelia Valcx oft haer actye hebbende, volgende den voirs. placcate, gelyck hy oock dienvolgende zyne Schepenenobligatie ende verbintenisse aen de voirs. weduwe Valcx heeft gegeven, ende wandt de voirs. Hans Eller, coopman, debitteur vande voirs. wissel met eender betalinghe behoirt te gestaene ende vuyt tghene voirs. is opentlyck blyckt dat de voirs. zynen vuytgegeven wisselbrieff is gecasseert, doot ende te nyete gedaen, ende dat hy gelyck voirs. is ende besunder volgende den voirs. placcate der voirs. weduwe heeft moeten contenteren ende vernueghen, soo eest dat wy, Borgemeesteren ende Schepenen voirs., allet tgene des voiren geseet is, hebben midts desen eeneniegelyck wel begeren te adverteren, versueckende aen allen rechteren, wethouderen, justicieren, officieren ende andere, dien dese gethoont selen worden dat zy den voirs. Hans Eller laten ongemolesteert ende onbecommert vande voirs. wissel ende hen noch zyn goeden ter causen van dyen nyet en gedooghen oft laten aenspreken, heysschen oft inquieteren, by wat forme ende maniere dattet zy oft mach wesen, mits den redenen boven geruert, ende sal daernae geschieden wes recht ende redene is. Sonder argelist. Ende des toirconden etc., opten XXVI^{n} dach Augusti anno XV^{c} LXXVII.

Collectanea 1550-82, f° 462.

9 November 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelyck Cornelia Valcx, weduwe lestwerven Meesters Jan van Eynde, hoedat zy, suppliante, int saccagement van Antwerpen, onder ander, boven de enorme moorden van hueren swagere, dochter ende hueren oudsten sone, oick is berooft gewordden by eenen Wendel Breyl met zyne complicen, soldaet van Carel Focker, van zeker merckelycke quantiteyt van schoone oude goede munte, als groote crusaten van Portugael, roosenoblen, goude leeuwen, angelotten ende realen, heele ende halve saluyten, dobbel Philippusguldenen ende dyergelycke goude penningen, van welcke goude penningen eenen Hans Peck, geweest hebbende zoetelaer onder de Duytsche, by practycke heeft in handen geeregen eene merckelycke quantiteyt ter sommen toe van VI^c LXVI guldenen ende stuyvers, blyckende by zeker informatie ten versuecke vande suppliante by commissarissen vande Weth genomen, daertoe de suppliante huer is refererende. Ende want nu onlancx byde wachtaende poorte is aenveerdt zeker coffer toebehoorende den voors. Hans Peck, waerinne, onder ander, bevonden is een roy borse ende daerinne een blauw snoer oft lint ende daeraene gevouwen XXVIII roosenobels, ende apart noch twee groote Portugaelsche crusaten, wesende in specie vanden gerooffden gelde vande suppliante, Versueckt daeromme dat Uwen E. gelieve huer de voors. XXVIII roosenobels ende twee crusaten te laten volgen als huer eygen proper goet, dwelck zy volgende den placcate vermach te vendiceren, immers ten minsten by provisien ende onder cautie by huer te stellene tegen eenenyegelycken die hem hiertegen zoude willen opponeren. Dwelck doende etc. C. GABRI.

Syn by myne Heeren voors. gecommitteert Meester Adolff

Blyleven, Schepene, ende Meester Henrick de Moy, Secretaris, om desen aengaende rapport te doene, om, tselve gehoort, voorts geordonneert te worddene zoo behooren zal. Actum XXXa Octobris LXXVII. MARTINI.

Gehoort het rapport vande bovengeschreven commissarissen ende gezien hebbende zeker requeste vande guldebroeders op heden datum deser mynen Heeren gepresenteert, hebben myne Heeren in plaetsse vande voors commissarissen gesurrogeert Meester Jan de Pape ende Meester Nicolaes de Voocht, om in deser zaken te besoigneren achtervolgende den appoinctemente opde voors. requeste gestelt. Actum IXa Novembris LXXVII. HOBOKEN.

Requestboek 1577-78, f° 102.

---

31 Augustus 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Franchois vanden Steene, hoedat alzoe, ten tyde vanden saccagemente hem, onder andere zyne goeden, mede is gerooft gewordden zekere zyne orgele oft posityff met eene clavesingele daerop staende ende dienende, ende naderhandt vernomen hebbende dat tselve was bevonden ende staende inde huysinghe geheeten *den Wappere*, te weeten, int groot huys vanden grooten huyse, heeft tselve by zekere requeste oick te kennen gegeven, inder vuegen dat, vuyt crachte ende volgende de appostille inde marge vande selve andere requeste hieraene gehecht zynde gestelt, tvoors. instrument vuyten voors. huyse is gehaelt ende gebracht ten huyse van Meester Nicolaes de Voocht, als

in sequestre, alwaer tselve alsoe heeft gestaen ende alnoch staende is, des is meer dan drye maenden geleden, Biddende daeromme etc. tordonneren den voors. Meester Niclaes de Voocht, Schepene, dat hy tvoors. instrument hem, suppliant, late volgen, midts by hem, suppliant, thoonende oft hem doende blycken dat tselve instrument voer daete ende ten tyde vanden saccagemente deser stadt was toebehoorende ende hem oick alsdoen is gerooft ende gepilleert. Dwelck doende etc. VLIERDEN.

De suppliant doende blycken dat het positiff met het clavesingele hierinne geruert voer date ende ten tyde vanden saccagemente was toebehoorende ende hem alsdoen is berooft ende gepilleert, zullen hem dezelve wordden gerestitueert. Actum ultima Augusti LXXVII. A. DYCK.

Requestboek 1577-78, f° 27.

---

19 December 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Anna Buyschers, weduwe wylen Michiels van Bergen, hoedat zy, suppliante, voer de commissarissen geordonneert byden Raet van Staeten omme kennisse te nemen vande questien ende geschillen rysende ter causen vande gerooffde goeden, proces heeft gehadt tegens eenen Diego de Vides, ter causen van diversche goeden byden zelven vuyt huers soens packhuys gerooft ende gepilleert, waerinne zoeverre is geprocedeert dat de

voors. Diego de Vides opden XVII Septembris lestleden gecondempneert is de conclusie der aenleggersse te voldoene ende dyen volgende restitutie te doene vande selve goeden in *quantitate et qualitate* ende weerde zoe die waeren ten tyde als hy de selve hadde aengeslaghen ; ende alsoe de voors. Diego de Vides voer date van den voors. vonnisse was vuytgeseegt ende dat hy van dese stad was vertrocken, zoe heeft den Cappiteyn Lion Le Petit met zyne compagnie aengeveert ende naer hem genomen twee cofferen met diversche goeden den voers. Diego de Vides aengaende, waerinne onder meer andere bevonden zyn diversche lappen van raesche ende stamet ende Engels laken huer, suppliante, toebehoorende, weerdich wesende ontrent X oft XII ℔ Vlems ombegrepen, die de voors. Vides huer vuyt tvoors packhuys heeft gestolen, de welcke de voors. lappen de voors. cappiteyn weygert der suppliante te restitueren ende te laeten volgen, wat vervolch ende debvoir nochtans dat zy aenden selven heeft gedaen, ten waere dat hem tselve geordonneert ende bevolen werdde van rechtswegen, zoe hy zeegt, Bidt daeromme omme appostille byde welcke den voors. Lion Petit, ende alle anderen des van noode wesende, zal bevolen wordden vande voors. lappen rasse affstant te doene, ende der suppliante de zelve costeloos ende schadeloos te laeten volgen, als wesende huer eygen propre goet ende huer overzulcx by vonnis geadjudiciceert. Dwelck doende etc. Borcoutz.

Sy gethoont den Capiteyn Lion Le Petit om binnen den III^{n} dage nae de insinuatie van dese te zeggen zyn goetduncken. Actum XIX^{a} Decembris LXXVII. Hoboken.

Requestboek 1577-78, f° 139.

---

20 December 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheven te kennen Dierick Dombre ende Alexander Doublet, edelmans vande artelerye, hoedat zy byde Staeten zyn gecommitteert omme, onder andere, te saiseren ende hen te versekeren vanden persoon ende goeden van Matheeus de Fort, hier binnen deser stadt gepilleert hebbende ende wesende jegenwoerdelyck by Don Jehan, ende alsoe zy becomen hadden zeker penningen den voors. de Fort competerende, meynende dezelve penningen naer hen te nemen, zoe heeft Janneken Haps, haer zeggende des voors. Matheeus Defforts huysvrouwe, dobligatie van de voors. penningen gebrocht in handen van Meester Niclaes de Voocht, omme dewelcke obligatie te lichten, hebben zy, supplianten, aen Uwen E. requeste gepresenteert, dewelcke de voors. Janneken Haps is gecommuniceert omme daertegens te rescriberen, ende is dyenaengaende by maniere van processe supplicatoir zoeverre geprocedeert dat de voors. rescribente op gisteren dach heeft gedient omme tegens de replicque der supplianten te dupliceren, maer alsoe de voors. rescribente des is in gebreke gebleven zonder van duplicque gedient te hebbene, anders nyet zoeckende dan de supplianten tot huere groote costen te houden gaende vuyt hueren dienst, Bidden daeromme dat der rescribente zal wordden geordineert op heden te dienen van duplicque oft daeraff zyn ende blyven versteken, ende dat myne Heeren zullen recht doen. Dwelck doende. BORCOUTZ.

Sal de rescribente schuldich zyn by den anderen stucken te vuegen haer duplicque binnen den III^{n} dage nae dinsinuatie deser, oft anderssins zelen de Heeren op de gefurneerde stucken recht doen, salvo weete. Actum XX^{a} Decembris LXXVII. HOBOKEN.

Requestboek 1577-78, f° 140.

---

3 Maart 1578.

Die vander Weth der stadt van Antwerpen, gesien hebbende de requeste gepresenteert aen myne Heeren vanden Rade van State by eenige borgers ende ingesetenen, proprietarisen vande huysen verbrandt ten tyde van het saccagement derselver stadt, ende voldoende de appostille gestelt opde marge vande selve requeste, daerby denselven geordonneert wordt hun advys over te schryven op het innehoudt der selver requeste, seggen voor hun advys, onder correctie van Syne Hoocheyt, dat mits den redenen aldaer byden supplianten int lange verhaelt, wel meriterende eenige gracieuse verlichtinge, men de voors. verbrande huysen soude moigen gunnen de vrydicheyt ende excemptie byden supplianten versocht, voor den tydt van ses jaeren, het beginsel daeraff te rekenen vanden tydt aff des voors. saccagemente, mits dyen dat in alle belastinge tsedert gevallen opden huysen ende gronden van erven der voors. stadt de selve affgebrande huysen actuelyck ende metter daet daeraff syn bevryt geweest, ende dat oyck myne Heeren de Staten Generael bevindende redelyck dat men alsulcke huysen eenige gratie doen soude, hebben wel expresselyck in het consenteren vanden C^en^ penninck sedert geaccordeert, ondersproken dat deselve vande betalinge vanden selven C^en^ penninck vry ende exempt souden syn, ende souden die voors. vande Weth vinden geraden opdat die voors. supplianten te vryelycker ende volcomelycker vande voors. gratie souden moigen genyeten, dat de voors. requeste met dit jegenwoordich advys den voors. Staten Generael werdde gecomuniceert, omme insgelyckx hun advys hierop te verstane, ende opdat de voors. vrydicheyt ende exemptie die hun Syn Hoocheyt gunnen sal, voor den voors. termyn van tyde oyck stadt grypen in respecte vande belastingen die deselve Staten van nu voortane consenteren selen op huysen ende gronden van erven, stellende nochtans allen tselve ter correctien van Syne Hoocheyt ende vande Heeren vanden Rade van Staten. Actum IIIa Martii anno 1578.

Collegiaal Actenboek 1577-78, f° 128^v^.

V.

23 *Januari* 1577.

Ten versuecke van Segher Philips, van Waelwyck, inde Langhstrate.

Pieter Mathyssen, seylmakere, oudt omtrent LX jaren, *opidanus*, Heer Dierick Mathyssen, priestere van Rotterdamme, oudt XXX jaren, Engbert Kemp Aertssone, van Gorcum, apteeckere, oudt omtrent L jaren, ende Andries Adriaenssen, coópman ende ingeseten poortere deser stadt, oudt omtrent XXVI jaren, Ende hebben, te wetene, de voers. Peeter Mathyssen, Engbert Kemp Aertssone ende Andries Adriaenssen, by gestaefden eede, ende de voers. Heer Dierick Mathyssen, by zynen ordinaris, hebbende zyn hant op zyn borst, lyflick aende Heylighen gehouden, gesworen ende geaffirmeert warachtich te zyn dat sy, deponenten, wel kennen ende omtrent twee jaren lanck wel gekent hebben den voers. Segheren Philips, ende dat sy, deponenten, alsoe wel weten ende warachtich is dat de voers. Segher is ende alhier gehouden, geacht ende gereputeert wordt voer den man van eeren, staende tot goeden name ende fame, ende dat sy, deponenten, oick wel weten ende warachtich is dat de voers. Segher (ten tyde als wanneer dese stadt gesaccageert werdt) mede is geweest in alsulcken staet van syn lyff ende goet te verliesen als andere goede borgeren ende ingesetenen deser stadt geweest hebben, ende alle tgene dat de voers. Segher Philips doen ter tyt hadde, hebben hem de soldaten affgenomen, gelyck sy andere borgeren ende ingesetenen deser stadt gedaen hebben. Redene alligerende van heure wetentheyt, te wetene, de voers. Pieter Mathyssen, Heer Dierick Matthyssen ende Engbert Kemp Aertssone, want de voers.

Segher Philips, ten huyse vanden voers. Peeter Mathyssen, met hen, deponenten, gelogeert was, ende de voers. Andries Adriaenssen, want soe hy, deponent, alleene thuys was bynnen den huyse geheeten *de Sterre*, opt Sant alhier gestaen, badt hy, deponent, den voers. Segeren dat hy by hem, deponent, soude willen comen logeren, dwelck was Sondaechs tsavonts als de meeste furie over was, ende bleeff alsoe de voers. Segher twee nachten lanck tot zyns deponents huyse, van waer de selve Segher doen ter tyt wederomme quam logeren ten huyse vanden voers. Peeteren Mathyssen. Sonder argelist.

Anno 1577, XXIII^{a} Januarii.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 4.

---

11 Februari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen Christoffel Gonsales, coopman vande Spaenssche natie, hoedat hy, suppliant, ten dage van het innecommen vande Spaenssche soldaten bynnen deser stadt opden IIII^{en} Novembris lestleden, hem heeft gevonden achter straeten, omtrent den avont, wesende te peerde ende verselschapt met eenen Peeter Willekens, borgere deser stadt, in alre diligentie omme te voorderen dat den brant soude mogen geslist wordden, hem dirigerende aen ende in diverse cloosteren vanden Vrouwenbroeders, Predickheeren, Cellebroederen ende Begaerden, omme henlieden te induceren dat zy souden tot blussen vanden brande vuytcommen, gelyck zy oock, door zyne inductie ende

versekeringe dat hen nyet en soude geschieden, henlieden daertoe heeft gebracht dat zy vuyten cloostere gecommen zyn totten brande, daerinne dat die suppliant hem heeft geemployeert ten gemeynen beste ende vuyt de goede affectie die hy tot deser stadt ende de innegesetene die hem waeren bekent, ter plaetsen daer den brant opgegaen was, is dragende ende gedragen heeft bynnen den tyde dat hy bynnen deser stadt heeft genegocieert, ende daeromme vele borgeren ende cooplieden deser stadt heeft grootelyckx behulpich geweest inden noot ende int ransoenen, sonder daervan yet genoten te hebben, gelyck hy oock de liste vanden cooplieden van zynre natie die gepresenteert hebben de geransonneerde goeden te restitueren, heeft onderteeckent, nyet dat hy eenige goeden soude hebben gecocht, helpen coopen oft daerinne participeren, maer alleenelyck omme hem te purgeren tegens die gene die seggen souden willen by hem, suppliant, eenige goeden gecocht te zyne, des nochtans metter waerheyt nyet en zal blycken dat hy, suppliant, soude hebben gedaen. Ende want hem, suppliant, van noode is desen aengaende te doene eenige productien ende overhooren van eenige getuygen, omme in tyden ende wylen hem te behelpen, des noot zynde, Bidt daeromme de suppliant dat Uwen Eerw. gelieven te ordonneren eenige commissarisen vuyter Weth, voor die welcke dat die suppliant sal mogen doen zyne productie op alsulcken intendit ende feyten hem dienlyck wesende. Dwelck doende etc. DA. KEMPENER.

Syn by myne Heeren gecommitteert Joncker Janne Damant, Schepene, ende Meester Jan van Asseliers, Secretaris deser stadt, omme hen te informeren ende voorts te reguleren naer innehoudt van desen. Actum XI^a Februarii anno 1577. A. DYCK.

Requestboek 1569-77, f° 217.

---

13 Februari 1577.

A instance et requeste de Messire Charles Lanfranchi, marchant Lucquois.

Charles Salemons, marchant et bourgeois de ceste dicte ville d'Anvers, *juravit* etc. que, au jour de sacq de ceste dicte ville, que fust le Dimenche IIIIe jour de Novembre dernier passé, estant à sa maison faisant ses affaires, y vinrent deux soldatz Espaignolz, forchantz sa dicte maison, luy prennant son argent et biens, et le batirent et blessarent sur sa teste, et le voulant tuer, s'est enfin mis à ranchon pour cent florins pour saulver la vie, ce que les dicts soldatz luy accordarent. Et ne ayant le dict déposant l'argent incontinent prest à la main pour le leur donner, comme les soldatz le demandarent, il les at requis qu'ilz le voulsissent mener à la maison du dict producent, que, ayant cognoissance à luy, il feroit tant que il luy presteroit les dicts cent florins, ce que les dicts soldatz firent et le menarent à la maison du dict producent, lequel ne povant venir à la porte à parler à luy, déposant, les dicts soldatz par pluisieurs fois l'ont volu tuer, dont les gens du dict Lanfranchy, se trouvans en hault à la fenestre et voyantz l'outraige que les dicts soldatz Espaignolz luy voulurent faire, sont descenduz en bas et ont ouvert la porte. Et estant entré à la dicte maison, icelluy déposant at parlé au dict producent, lequel, voyant le dangier auquel le dict déposant estoit, il se contentoit de promectre les dicts cent florins aux dictz soldatz, lesquelz ne se voulurent contenter de la promesse, ains voulurent avoir incontinent l'argent. Et estant encoires à la porte, parlant aus dicts soldatz Espaignolz, y sont venuz troix chevaulx-légiers Albanois, lesquelz firent tant avecq les dictz Espaignolz, qu'ilz se contentarent avecq la dicte promesse du producent pour troix jours, par où luy, déposant, fust délivré des dicts Espaignolz demourant à

la maison du dict Lanfranchi, et y trouvant beaucoup des hommes, femmes et enffans de ceste dicte ville, qui estoient illecques venuz, craignantz d'estre tuéz à leur maison, et en laquelle maison du dict Lanfranchi sont lors demeuréz, les dicts troix chevaulx-légiers et ont illecques pilléz, saccagéz et prins ce que leur a pleu, et après pluisieurs menasses et coups, ont mis sa personne et la dicte maison à rachapt pour la somme environ de deux mille cincq cens florins, sans qu'il scait la juste somme, mais il scait fort bien que le lendemain il faloit que le dict Lanfranchi alloit à la maison des Bonvisi pour prester à argent et parfaire la dicte somme, laquelle ayant payé, ung des dicts soldatz Albinois est party et sont les aultres deux y demeuréz par pluisieurs jours, durant lequel temps il at veu que le dict Lanfranchi faloit donner les despens à eulx et leur chevaulx. Affirmant en oultre que durant le temps que luy, déposant, estoit à la maison du dict producent, il n'at pas veu que le dict Lanfranchi ou quelcque ung de sa maison ait achapté au faict achapter aulcune chose du sacq, et que aussy jusques à présent il n'at entendu ou appercheu que icelluy Lanfranchy ou ceulx de sa maison auroient depuis faict quelcque achapt de quelcque chose que fust, déclairant aussy que il at négocié et hanté avecq le dict Lanfranchi par l'espace de six ans, et que durant le mesme temps il l'at cogneu pour ung marchant de bien, de bonne fame et renommée.

Anno 1577, XIII[a] Februarii.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 12.

13 Februari 1577.

Ten versuecke van Caerle Lanfranchy.

Guillielme Bruyninex, cleermaeckere alhier, out XL jaren, *juravit*, etc. waerachtich te zyne hoedat hy, des Maendaechs, den V^{en} dach Novembris lestleden, ten tyde vande pilleringhe deser stadt, des morgens geghaen is ten huyse vanden voors. producent, hem vraeghende oft hy met zyne huysvrouwe ende kinderen hem tsynen huyse soude moghen salveren, dwelck de voors. producent hem consenteerde; ende is alsoe ten selven daghe tzynen voors. huyse geghaen, blyvende aldaer tot des Donderdaechs smorgens, etende, drinckende ende slaepende, ghelyck oock gedaen hebben meer andere persoonen die aldaer ten voors. huyse waren. Ende heeft hy, deponent, gesien dat ten selven tyde de voors. producent den borgeren ende innegesetenen deser voors. stadt was doende grootte assistentie ende addres int salveren van heure persoonen, sonder dat hy, deponent, gesien, gehoort oft vernomen heeft dat de voors. Lanfranchy oft eenighe van zynen huyse hen souden gemoeyt hebben mettet sack deser voors. stadt, maer, ter contrarien, dat hy, deponent, ten selven tyde gesien heeft dat drye Albinoisen peerdevolck zyn huys innegenomen hadden ende dat bewarende waren, tselve pillerende ende roovende ghelyck andere soldaten doende waren.

Anno 1577, XIII Februarii.

Ten versuecke als voere.

Thomas Betten, out 50 jaren, *juravit*, waerachtich te zyne hoedat, des sWoensdaechs naer het sack deser voers. stadt, hy gecommen is ten huyse vanden voers. producent, staende

naest den huyse van hem, deponent, int Kipdorp alhier, gemerct in zyn huys volck was, ende heeft aldaer gevonden sekere soldaten Albinoisen, met heure peerden, die hetselve huys innegenomen hadden, blyvende hy, deponent, alsdoen metten voers. producent eten ; ende, over tafele sittende, heeft hy, deponent, gesien ende gehoort dat deselve producent mette voers. soldaten grootte wordden hadde nopende het ranchoen van zynen huyse, maer voer hoevele hy hetselve gerantsoent hadde en is hem nyet kennelyck. Affirmerende voorts de voers. deponent dat hy nyet gesien noch gehoort en heeft dat de voers. Lanfranchy, oft eenige van zynen huyse, gedurende tvoers. sack, hem eenichssins daermede soude gemoeyt bebben, oft eenighe goeden, coopmanschapen ende andere gerooft wesende, gecocht hebben in eeniger manieren.

Anno 1577, XIIIa Februarii.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 13v.

(*Februari 1577*).

Certificamus dat alzoo de coopluyden vander natien van Florentien binnen deser stadt residerende, over zekeren tyt geleden, ons te kennen gegeven hadden, dat al wast zoo dat zy nyet en wisten oft en geloefden dat eenige vande suppoesten van heurder voirs. natien hen eenichsins vervoirdert hadden vanden goeden oft coopmanscappen byden soldaten oft andere vuyten borgeren oft ingesetenen deser stadts huysen gerooft oft genomen inne te coopene, deur hen selven oft yemanden anders van hennen twegen, sy nochtans om dairaff te beter versekert te zyne, ende dat het selfde eenyegelyck mochte blycken, om hen daermede te moegen behelpen, daer ende zoo zy souden vinden van noode te wesene, aen ons versocht hadden dat men by openbaeren edicte soude laten weten ende cundigen allen borgeren ende ingesetenen deser stadt dat zoe verre zy yemant vanden suppoesten vander voirs. natien van Florentien wisten die eenige van heure goeden ingecocht oft

onder hadden, dat zy tselfde ons te kennen souden geven, zy souden hen de selve goeden doen restitueren ende wederomme geven, welcken achtervolgende, ende omme die vander voirs. natien daerinne te believen, wy de publicatie dairaff soe voer den Raidthuyse als opder borsen alhier ter gewoonlicker vergaderinge vanden cooplieden opden iersten dach Decembris lestleden, hadden behoirlycken doen doen ende eenenyegelycken laten weten, die dat eenichsins aengaen mocht, dat ingevalle sy yemanden vande suppoesten vander voirs. natien van Florentien wisten hen geroofde goeden deur hen selven oft yemanden anders ingecocht te zyne oft die onder te hebbene, datse tselfde bynnen acht dagen na de voirs. publicatie ons souden aengeven, men soude se de selve by die vander voirs. natien, achtervolgende hen geloefte, doen restitueren, ende alzoe den termyn inde voirs. publicatie alreede overlange is geexpireert ende nyemanden en is gecompareert die yet, ter causen van tgene voerseyt is, Carolo Lafrancqui, coopman bynnen deser stadt residerende, een vande suppoesten vander voirs. natien van Florentien, heeft commen eysch oft daermede besculdigen, noch oock anderssins tot onser kennisse gecomen is dat den voirscreven Lafrancqui enige geroofde goeden oft coopmanscappen innegecocht oft ondergehouden soude hebben, ende dat wy oock den selven Carolo Lafrancqui langen tyt bynnen deser stadt hebben weten woonen ende negocieren, staende tot goeden name ende fame, Soe eest dat wy tzynen versuecke ende contemplatien, bidden ende begeeren aen allen Heeren, Capiteynen, Wethouderen, Justicieren, Officieren ende allen anderen dyen dese jegenwoirdige gethoont sullen wordden, dat zy den voirgenoempden Carolo Lafrancqui ende syne goeden willen allomme vry ende ongemolesteert laten passeren sonder hem eenichsins onder het voirs. deexel oft preteext cenige molestatie oft becommeringe aen te doene oft te laten geschieden, maer den selven believen wille alle hulpe ende assistentie nootelycken wesende te bewysene. Sonder argelist.

Scab. Prot. 1577, sub Martini & Kieffel, II, f° 560.

---

23 Februari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen in alder reverentie Diego de Guenarra, dienaer van Zyne Majesteyt, hoedat hy in dese landen gewoont heeft badt dan XXII jaeren, wesende gehoudt ende aldaer gedaen hebbende zyne affairen ende negotien sonder eenige reproche ; ende alsoe hy, ten tyde van het innemen van deser stadt, geweest is opt casteel ende namaels eenighe souden willen seggen dat hy hem soude mogen gemoeyt hebben met het pilleren ende saccageren alhier geschiet, die hem daermede valsschelyck ende tegens de waerheyt belasten ende inculperen, ende opdat zyne innocentie eeneniegelycken zy, Bidt daeromme de voors. suppliant seer ootmoedelyck dat Uwer Eerw. gelieven wille te consenteren dat men by openbaeren edicte ende vuytroepinge condige ende laete weten eenenyegelycken, van wat qualiteyt hy zy, dat soe wie yemandt wilt seggen oft pretenderen dat hy, suppliant, eenige vande goeden ende waeren alhier geroeft oft genomen soude onder hebben, directelyck oft indirectelyck, dat zy tselve mynen Heeren alhier commen adverteren bynnen den tyde van eene maent naestcomende, hy sal henne goeden wederomme geven ende restitueren, sonder yet daervoren te dorven oft gehouden zyn te geven, gelyck hy geloeft midts desen, by hem onderteeckent wesende, ende hem voorts van als te verleenen behoorlyck bescheet. Dwelck doende etc. Diego de Guenarra.

Is by myne Heeren de Wethouderen deser stadt den Secretarissen belast dese publicatie te doene, in sulcker formen als de voorgaende zyn gedaen. Actum XXIII[a] Februarii 1577. Blyhoeft.

Requestboek 1569-77, f° 224.

---

23 Februari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen in alder ootmoet Pedro de Arcante, Contador vande armeye van Zyne Majesteyt, dat, al eest soe dat geduerende den tyde dat hy in dese landen geweest is in den dienst van Zyne Majesteyt, hy hem altyts gedragen heeft gelyck een man van eeren schuldich is te doene, sonder eenige reproche ; nochtans beduchtende hem, aengesien hy ten tyde van het innemen ende pilleren van deser stadt was opt casteel alhier, dat eenige souden mogen suspiceren ende quaet vermoeyen hebben dat hy, suppliant, hem eenichssins mette selve pillage soude mogen gemoeyt hebben ende daeraff culpabel, tware directelyck oft indirectelyck, en hem daermede valsschelyck ende tegens de waerheyt belasten, gemerct hy hem voor Godt ende voor de werelt ontschuldich kent, nyettemin, opdat zyne innocentie eenenjegelycken kennelyck zy, Bidt daeromme de voors. suppliant seer ootmoedelyck dat Uwer Eerw. gelieven te consenteren dat men by openbaren edicte ende vuytroepinge condige ende laete weten eenenjegelycken dat, soeverre daer iemandt is, van wat qualiteyt hy zy, die can bethoonen oft seggen metter waerheyt dat de voors. suppliant eenige van zyne goeden onder gehadt heeft oft alnoch onder heeft vande gene alhier gepilleert wesende, dat hy tselve Uwe Eerw. comme denuncieren ende aengeven, den tyde geduerende van eender maent, hy zal die terstont wedergeven ende restitueren, sonder yet daervoren te dorven geven, gelyck hy tselve geloeft by dese jegenwoordige, by hem onderteeckent, ende hem voorts van als te verleenen behoorlyck bescheet. Dwelck etc. PEDRO DE ARCANTI.

Is geappoincteert als boven opde requeste van Genarre. *Actum ut ante.*

Requestboek 1569-77, f° 224.

---

25 Februari 1577.

A la requeste et instance de Jacques de la Chiesa, chirurgien, natif de Valence del Po, au duché de Milan en Italie.

Maistre Segre Cobelgiers, médecin juré de ceste ville d'Anvers, eaigé de LXXXV ans, Maistre Jehan van Werfven, licentié ès loix et advocat juré de ceste ville, eaigé de . . . . ans, Laurens Mureau, nepveu du dict Maistre Segre et chez luy demourant, eaigé de trente ans, bourgeois et manans de ceste ville d'Anvers, *juraverunt*, asscavoir les dicts Maistres Segre et Maistre Jehan, par leurs sermens par eulx respectivement faictz et prestéz aus dicts leurs offices, et le dict Laurens, par serment solennel par luy faict et presté aux Sainctz, qu'ilz cognoissent très bien et par plusieurs ans enchà ont cogneu le dict Jacques de la Chiesa, et qu'avecq luy ilz ont souventes fois et familièrement conversé et fréquenté, et qu'ilz l'ont tousiours trouvé et tenu et réputé et d'ung chascun sceu tenir et réputer homme de bien et de bonne fame et renommée. Item qu'ilz scavent et est vray que, du temps que le Conte Hannibal, lequel avecq ses gens de guerre avoit esté en garnison en ceste ville, se partist d'ichy, le dict Jacques aussy s'est retiré de ceste ville vers Italie, et peu de jours après sa femme (qu'il at passé de trois à quatre ans espousé en ceste ville) avecq ses enffans et biens, s'est retirée hors du chasteau lez ceste ville, là où le mesme Jacques par aulcun temps avoit servy de chirurgien, et s'est venue tenir et loger en ceste dicte ville à la maison du dict Maistre Segre Cobelgiers, et y est, durant l'absence de son dict mary avecq ses dicts enfans et biens continuellement demourée. Et estant le dict Jacques retourné d'Italie en ceste ville, qu'estoit au mois d'Octobre dernier passé, et advenant le malheur que ceste ville d'Anvers fust envahie et saccagée par les soldatz Espaignolz et aultres qui par le dict chasteau

entroyent, que eulx, attestans, scavent et qu'il est vray et véritable que aulcuns jours devant que les gens de guerre des Estatz entrèrent en ceste ville et du temps qu'iceulx estoyent en icelle, et que les soldatz Espaignolz après la prindrent et saccagèrent, le dict Jacques de la Chiesa, avecq sa dicte femme et enfans, estoit et at esté et s'est tenu en ceste mesme ville à la maison susdicte du dict Maistre Segre, et point au dict chasteau; et se faisant le saccagement susdict, le dict Jacques s'est tenu quoy et de tout son povoir esvertué et faict debvoir d'assister et assistoit au dict Maistre Segre et au dict Maistre Jehan van Werven, ensemble à Daniel Hoochsteter, marchant Allemant (présentement absent de ceste ville) voisins du dict maistre Segre, faisant le mesme Jacques à eulx et à leurs familles singulier bénéfice, service et ayde contre et envers les dictz soldatz Espaignolz et Albanois, usant envers iceulx de tous moyens à luy possibles pour les induyre de se contenter de raisonnable ranchon et les détourner d'injures et oultrages, de sorte que par les raisons susdictes et aultres vrayes circumstances, eulx, attestans, scavent bien asseuréement que le dict Jacques ne s'est aulcunement meslé ne entremis de la prinse et envahissement susdict de ceste ville, ny du saccagement, meurtres et aultres insolences et oultrages ensuyvies, ains at luy-mesmes beaucop eu à souffrir pour s'estre retiré et s'avoir absenté du dict chasteau, là où, après le dict saccagement, il at esté menné prisonnier et par ainsy forcé de retourner en son service, comme le dict Maistre Jehan van Werven dict par diverses fois avoir entendu, et les dicts Maiste Segre Cobelgiers et Laurens Mureau disrent et affirmèrent de bien scavoir d'aultant que au minuict d'entre le Dimenche et Lundy, quant le dict saccagement se faisoit, sont entréz en la maison du dict maistre Segre Cobelgiers ung corporal du chasteau avecq aulcuns soldatz Espaignolz lesquelz, y trouvans le dict Jacques, le voulurent tuer, l'accusans de trahyson, pour s'estre absenté du dict chasteau, comme dict est, et enfin, par prières et intercession des soldatz qui avoient ranchonné la dicte maison, ilz ne le tuèrent point, ains le mennoyent prisonnier avecq sa femme en la *Coepoortstrate* en la maison dicte *de Witte Lelie*, et de là au dict Lundy, au chasteau

susdict pour illecques curer les blesséz, et auquel chasteau par le terme d'un mois et demy, il luy a falu demourer enclos, sans ce pendant avoir peu sortir du mesme chasteau.

Anno 1577, XXV^a Februarii.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 559.

25 Februari 1577.

A la requeste que dessus.

Jehan Pellicorne, marchant, *opidanus*, eaigé de.... ans, Henry vander Dorth, taincturier, *etiam opidanus*, eaigé de LII ans, et Anthoine Muet, eaigé de LIIII ans, manant d'icelle dicte ville, et ont aussy, par leurs sermens par eulx solemnellement faictz et prestéz aux Sainctz, juré et affirmé, asscavoir le dict Muet, qu'il cognoit et passé plusieurs années enchà at cognu le dict Jacques de Chiesa et avecq luy souventefois et familièrement conversé et qu'il le tient et répute icelluy Jacques pour homme de bien, de bonne fame et renommée, sans oncques en luy avoir trouvé le contraire en aulcune manière ; item qu'il scait que, au temps que le conte Hannibal de Alta Emps partist de ceste ville, le dict Jacques de Chiesa s'est aussy party de ceste ville vers Italie, ayant alors le déposant luy donné l'adieu, et estant le dict Jacques ainssy party, at sa femme faict tirer hors du dict chasteau avec ses biens, meubles et enfans, et les mis et logé en ceste ville, en la maison de Maistre Seger Cobbelgiers susdict, où que elle avecq ses enfans durant l'absence de son mary s'at continuelement tenue jusques à son retour. Disant encores le dict Muet que, le troisiesme jour du mois de Novembre 76, quand les gens des Estatz entrèrent en ceste dicte ville,

le dict Jacques se tenoit en icelle et y s'at tenu sans rentrer ou retourner au dict chasteau, en manière que, quand les soldartz Espaignolz sortans du dict chasteau, la reprindrent et saccagèrent, icelluy Jacques alors y estoit encores, ayant le dict déposant depuis plusieur fois endendu des diverses notables personnes que le dict Jacques a de tout son pouvoir assisté à plusieurs bourgeois et voisins du dict Maistre Seger Cobbelsiers, pour les défendre des injures, forces et oultrages des dicts Espaignolz.

Et les dicts Jehan Pellicorne et Henry vander Dorth qu'ilz cognoissent pareillement très bien et passé longtemps ont cogneu le dict Jacques de la Chiesa, l'ayans eulx, attestans, tousiours estimé et réputé pour homme de bien, de bonne fame et renommée, et que est vray qu'au temps et devant que les gens de guerre des Estatz entroyent en ceste ville et quand après les Espaignolz la prindrent et saccagèrent, le mesme Jacques estoit en icelle ville, l'ayans eulx, attestans, alors veu et parlé et depuys par plusieurs fois oy et entendu de gens de bien et dignes de foy tout ce que chy-dessus par les dicts aultres déposans est dict et attesté, tellement que, pour les raisons susdictes et pour la preudhommie du dict Jacques qu'en luy tousiours ont apparceu et trouvé, les dicts trois derniers déposans croyent fermement et se tiennent pour bien asseuréz que le dict Jacques de la Chiesa ne s'est aulcunement meslé ny entremis de la prinse et envahissement de ceste dicte ville ny du saccagement, meurtres et aultres insolences et oppressions ensuyvies.

Déclarans et attestans en oultre tous les dicts déposans que, du temps qu'ilz ont comme dessus cogneu le dict Jacques de la Chiesa, ilz l'ont tousiours veu et sceu faire profession de chirurgien et point de soldat, ne portant espée ne aultres armes, comme est l'ordinaire des soldatz.

Anno 1577, XXV^{a} Februarii.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 559v.

---

25 Februari 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen in alder ootmoet Jan Martines de Recalde, Generael vande armeye van Zyne Majesteyt, dat. al eest soe dat hy, geduerende den tyde van zyne residentie in zyne Nederlanden, te wetene zedert de compste alhier vanden Hertoch van Medina Celi, hem altyts in zyne offitie van generaelschap ende anderssins gedragen heeft sonder reproche, ende hem in geenre manieren gemoeyt en heeft met het sack ende pilleren deser stadt. Nochtans opdat tselve eenenyegelycken kennelyck zy ende hy hem in toecomende tyden mach hebben bescheet van zyne innocentie tegens degene die hem daermede eenichssins souden willen belasten, gemerct hy ten selven tyde opt casteel is geweest, Bidt daeromme seer ootmoedelyck dat Uwer Eerw. gelieven wille by openbaeren edicte voor den raedthuyse alhier te doen condigen, soeverre daer iemandt ware, van wat qualiteyt ende natie hy zy, die yet aen hem, suppliant, wilt oft pretendeert te heysschen aengaende het voors. sack ende pilleren, van dat hy mede soude mogen gepilleert oft oyck cenige goeden ende waeren daeraff procederende gecocht hebben, directelycken oft indirectelycken, dat hy tselve Uwer Eerw. comme adverteren ende condigen bynnen eene maent naestcomende, hy zal hem daeraff verantwoorden ende de goeden sonder hueren cost wedergeven ende restitueren, gelyck hy sulcx geloeft te doene by desen jegenwoordigen, geteeckent met zynen name, ende voorts hem te verleenen auctentyck bescheedt op zynen coste. Dwelck doende etc. Juan Martines de Recalde.

Is by myne Heeren den Wethouderen deser stadt den

Secretarissen belast dese publicatie te doene in sulcker formen als de voorgaende zyn gedaen. Actum XXV[a] Februarii anno 1577. BLYHOOFT.

Requestboek 1569-77, f° 227.

---

2 Maart 1577.

Ten versuecke van Hans van Doerne.

Dierick van Amelfort, oudt XLVI jaren, ende Peeter Cornelis, oudt XXXIII jaren, beyde hellebaerdiers vanden castellain vanden casteele alhier tAntwerpen, *juraverunt citati* dat sy, deponenten, inde spoliatie ende saccagemente deser stadt, bynnen derselver vuyten casteele gecomen zynde, gevallen syn inden huyse van Hans van Doerne voors., ende dat sy, den selven Hans gevangen nemende, ierst geleyt hebben naer de Vrydaechsmerct ten huyse van eenen cousmaker, woonende op eenen hoeck aldaer, alwaer sy, den voors. Hans met diversche coussen ende bocxens ladende, van daer voorts nae den casteele als gevangen man geleyt hebben; ende naer dien sy, deponenten, hem, producent, aldaer sesse daghen continuelick gevangen hebben houden sittende, syn ten lesten met hem van rantsoene overcomen ter sommen van twintich Conincxdaelders, behalven de verteerde costen bynnen de sesse daghen opten voors. casteele by hem gedaen, waeraff sy hen kennen te vollen voldaen te zyne, sonder dat de voors. producent oynt eenich deel, prouffyt oft genyet van eenige spoliatie ghehadt heeft, maer daeraff geheelick innocent is. Vercleerende voorts sy, deponenten, by hueren voors. eede den voors. Hansen van Doerne mette voors. cousens

ende bocxens geladen te hebbene, om hem alsoe syn lyff te preserveren, ende gevuechlycker totten casteeele te brenghene ende totten rantsoene alsoe te geraeckene. Sonder argelist.

Anno 1577, IIa Martii.

Certificatieboeck 1577-78, D. I, f° 8v.

---

7 *Maart 1577.*

A instance et requeste de Gabriel Correas, Portugalois.

Jehan Baptista Gualterotti, Florentin, eaigé de LXXXII ans, *juravit* etc. qu'il cognoist bien et deux ans passéz ou environ il at cogneu le dict producent, et qu'il scait et est vray que icelluy producent est marié en ceste dicte ville, y tenant femme et enffans, ayant demeuré par l'espace de deux ans, comme encoires présentement il demeure au voisinage de luy, déposant, en la ruette dicte *het Swanestraetken*, en la paroche de Sainct-Jacques. Affirmant en oultre le dict déposant que, le IIIIe jour du mois de Novembre dernier passé, au temps que les soldatz Espaignolz entrarent en ceste dicte ville, il at veu que le dict déposant estoit en la dicte rue, parlant et s'entremectant aus dicts soldatz, affin qu'ilz ne boutassent le feu ès maisons de la dicte rue, comme ilz menassoient de faire, et qu'il faisoit beaucoup de bien et plaisir aux habitans de la dicte ruette, comme en accordant les ransons avecq les soldatz que aultrement, ayant aussy à luy, déposant, et au curé de la dicte église de Sainct-Jacques assisté à faire leur dicte rantson bien gracieusement. Affirmant en oultre que, au mesme jour et

quelcques jours après le dict Correas at retenu en sa maison les personnes de deux ou trois ménaisges de son voisinage pour les saulver de la fureur militaire, et qu'il n'at aulcunement veu, entendu ny apercheu que le dict producent au dict temps du sacq de ceste dicte ville s'ait meslé d'icelluy sacq, soy porté comme soldat ou aulcunement prouffité, fust directement ou indirectement.

Anno 1577, VII^a^ Martii.

Collectanea 1550-82, f° 475.

Ten versuecke als voere.

Hans de Riddere, huyckmaeckere, woonende inde Huydevettersstraete alhier, out 40 jaren, *juravit* etc. waerachtich te zyne dat, ten tyde doen de Spaensche soldaten alhier inde stadt quamen, te wetene den IIII^n^ Novembris lestleden, wesende hy, deponent, opter straeten ende meynende te ghaene ende hem te salveren in thuys van Luycas Anthonis, zynen swagere, woonende int Swanestraetken naest den huyse vanden voors. producent, en heeft daer nyemant thuys gevonden, maer staende sekeren manspersoon, wesende vande gebueren vanden voors. producent, inde deure vanden selven producent, heeft hem, deponent, gesecht ende geroepen dat hy daer insgelyckx soude commen, dat hy, swagere, met zyne huysvrouwe daer was, gelyck hy, deponent, gedaen heeft ; ende is aldaer gebleven tot des anderen daechs snoenens toe, dat hy naer huys is geghaen. Affirmerende voerts den voors. deponent dat hy aldoen in tselve huys gesien heeft diversse andere persoonen die hen aldaer waren salverende, ende dat de voors. producent ende zyn huysvrouwe hen deden alle behulp ende addres omme te salveren hen mogelyck wesende ; Ende en heeft oick nyet gesien oft gehoort dat de voors. producent, ter causen van het salveren vande voors. per

soonen, yet gehadt, genomen oft oock begeert heeft, dan dat hy tselve was doende vuyt sunderlinghe affectie, ende ghelyck borgeren ende innegesetenen in gelycke saecken behooren ende schuldich zyn te doene.

7 Martii 1577.

Collectanea 1550-82, f° 475.

Ten versuecke als voere.

Loys vande Weet, verguldere, out 48 jaren, Dierick van Halle, aerbeydere, out 26 jaren, ende Merten Willems, leertouwere, out oock 26 jaren, alle *opidani, juraverunt* etc. te wetene de voers. Loys vande Weet, dat des Maensdaechs smorgens naer dyen de Spaensche soldaten in dese stadt des daechs te voren, te wetene des Sondaechs den IIII[n] Novembris lestleden, in dese stadt gecommen waren, hy, deponent, met zesse zyner kinderen, eene vrouwe die tzynen huyse op de camere woende met twee haerer kinderen geghaen is ten huyse vanden voers. producent, wesende zyne grootte kennisse ende vrient, omme hen aldaer te salveren vande furie vande soldaten, hebbende met hen genomen sekere quantiteyt van lywaet, cleederen ende andere meubelen, opdat die voorts tzynen huyse nyet en souden wordden gespolieert ende genomen; ende heeft aldaer ten huyse vanden voers. producent geweest met zyne voers. kinderen de geheele weke deure, die hen grootte vrientschap gedaen ende bewesen heeft. Item de voers. Dierick van Halle, hoedat hy, deponent, ten voers. Maendaghe des middaechs naerdyen de soldaten zyn huys gespolieert hadden, met zyne huysvrouwe ende drye kinderen ende alle tghene wes hy noch in zyn huys behouden hadde van meubele goeden, als ten, bedden, lywaet ende andere, geghaen ten huyse vanden voers. producent, omme heure persoonen ende goeden aldaer te salveren, gemerct hy metten voers.

producent kennisse ende aldaer een halft jaer gewoent hadde, ende heeft de voers. producent hen minnelyck ende vriendelyck ontfangen ende is hy, deponent, mette voers. zyne huysvrouwe ende kinderen aldaer gebleven XXIIII daghen, gemerct de soldaten van zyn huys eenen peertsstal gemacct hadden. Ende de voers. Merten Willems, hoedat, ten voers. daghe des Maendaechs inde pilleringhe, de huysvrouwe vanden voers. producent gesonden heeft tzynen huyse haere dochtere (gemerct zyne huysvrouwe aldaer ten huyse vanden producent de wasschersse is) ten eynde dat hy ende zyne huysvrouwe thaeren huyse souden commen omme hen te salveren, ende is hy, deponent, nemende met hem sekere bedden ende andere meubele goeden, metter voers. dochtere geghaen ten voers. huyse ; ende aldaer wesende ende zeggende tegens hem, producent, hoedat hy noch sekere III^c^ guldenen in zynen keldere onder tgemul geborgen hadde, heeft de voers. producent terstont zyn peert doen halen ende is met hem, deponent, gereden tot zynen huyse, aldaer hy de selve III^c^ guldenen gehaelt ende tot zynen huyse gebrocht ende gelaten heeft. Affirmerende voorts alle drye de voers. deponenten dat zy aldaer ten huyse vanden voers. producent gevonden hebben vele ende diversse persoonen die hen ende heure goeden aldaer salveerden, ende dat zy nyet gesien noch gehoort en hebben dat de voers. producent oft yemant van zynen huyse yet gehadt oft geproffiteert heeft oft willen hebben oft proffiteren vande persoonen ende goeden die aldaer ten huyse ghesalveert waren, maer heeft hen, heure goeden gewillich ende sonder nyet met allen gerestitueert. Verclarende oock nyet gesien oft vernomen te hebbene dat, geduerende ten tyde vande pilleringhe van dese voers. stadt, hem eenichssints daermede soude gemoeyt hebben, maer ter contrarien dat hy alle debvoir ende neersticheyt gedaen heeft omme de borgeren te assisteren ende behulpich te wesen.

Anno 1577, VII^a^ Martii.

Collectanea 1550 82, f° 475^v^.

26 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen in alder ootmoet Emanuel Mendis, Portugalois, hoe dat hy geweest zynde in den dienst van Zyne Majesteyt onder den Coronel Francisco Baldiez ende het vendel ende Capitain Pedro de Paez, Sergent-maior onder tvoors. regiment, ende van meyninge wesende nyet meer noch langere te dienen als soldaet, gelyck hy daer te voren merckelycken tyt gedaen heeft, ende in welcken dienst van Zyne Majesteyt hy hem altyts eerlycken, hofflycken ende vromelycken heeft gequeten, soe ende gelyck een oprecht, goet, getrouw ende vaillant soldaet hem behoort ende schuldich is te quytene, Soe eest dat hy hem heeft begeven om te vertreckene vuyt dese Nederlanden naer Portugael, zyn vaderlandt, ende gecommen zynder bynnen der stadt van Brugge, int geselschap van eenen Gabriel Correas, is aldaer duer eenige accusatien die tegens den voors. Correas by eenige persoonen gedaen zyn geweest, metten selven Gabriel Correas gevangen geconstitueert, sonder dat nochtans yemandt tegens hem, suppliant, eenighe clachte van ombehoorlycheyt metter waerheyt heeft connen gedaen, Ende want hy, suppliant, nyet en meriteert noch gemeriteert en heeft eenige detentie oft gevanckenisse, ende vele min eenige corporele punitie, als hem gedragen hebbende in den dienst van Zyne Majesteyt wel ende hoffelyck ende gelyck een vroom soldaet hem behoort te dragene, gelyck voors. is, Soe bidt de suppliant dat Uwen Eerw. believen wille te committeren eenen vanden Heeren vuyter Weth ende eenen Secretaris deser stadt, die hen opt leven, name ende fame ende conversatie des suppliants sullen mogen informeren, by maniere van informatie precedente ende hem daeraff tsynen redelycken coste leveren bescheedt in behoorlycker formen, om daer by te mogen

thoonen het gene des voors. is ende dat hy nyet anders en behoort gehandelt oft getracteert te worddene dan een goet, vroem, eerlyck ende getrouwe soldaet van Zyne Majesteyt, verlaetende den dienst desselfs ende willende hem voordaen tot ruste geven, en meriteert. Dwelck doende etc. SYMONS.

Syn by myne Heeren gecommitteert Meester Michiel Knobbaert, Schepene, ende Meester Denys vander Neesen, Secretaris deser stadt, omme te besoigneren naer innehoudt van desen. Actum XXVI[a] Martii anno 1577. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 98v.

26 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen in alder ootmoet Gabriel Correas hoedat hy, zynde gereyst tot Brugge, is aldaer gevangen geconstitueert duer onwarachtige accusatien van ennige persoonen, van dat hy in de leste troubelen ende dinnemen deser stadt mette Spaensche soldaten mede soude hebben geroeft ende gepilleert de innegesetenen ende borgeren deser stadt, dwelck men nemmermeer metter waerheyt bevinden en zal, maer ter contrarien dat hy (wesende een Portugaloys) heeft in zyne gebuerte, wesende inde Swanestrate alhier, aldaer hy heeft woonachtich lest geweest, heeft ten tyde van tvoors. innemen deser stadt bynen zynen huyse gesalveert meest alle de gebueren inde voors. strate woonende, die anderssins ende sonder tusschenspreken des suppliants waeren in grooteren hasaert ende pericule van hueren lyve, soe hy, suppliant, oock heeft ten voors. tyde ende bynnen zynen huyse gesalveert ende verborgen

meest alle de goeden, gereet gelt, gout ende silvere, cleeren, juweelen ende commenschapen derselver gebueren, ende voort deselve zyne gebueren helpen maken hen rantsoen mette Spaenssche soldaten tot soo cleynen pryse alst hem mogelyck is geweest ; ende heeft de voors. suppliant oock beleth dat de Spaenssche soldaten die de voors. strate hadden innegenomen ende metter furien in meyninge waren deselve te verbrandene, alsoe zy daertoe huere preparatie ende gereetschappe hadden gemaect, deselve nyet en hebben verbrant. Ende want hy, suppliant, tot zyne ontlastinge de voors. ende andere feyten geerne by maniere van precedente informatie soude thoonen ende verificeren, soe byden gebueren vander voors. strate als by andere persoonen die daeraff ende van zynen levene ende conversatie goede kennisse hebben, Soe bidt de suppliant dat Uwen Eerw. gelieven wille daertoe te committeren eenen vanden Heeren vuyter Weth, midtsgaders eenen Secretaris deser stadt, daervoore de voors. suppliant zal mogen doen nemen de voors. informatie, soewel opte voors. feyten als op andere interrogatorien by hem oft van zynentwegen den voors. commissarisen over te leveren, ende dat hem, suppliant, daeraff zal wordden gegeven tsynen coste behoorlyck bescheet, opdat de suppliant in zynen goeden rechte ende defensien nyet en wordde verongelyct. Dwelck doende etc. SYMONS.

Syn by myne Heeren gecommitteert Meester Michiel Knobbaert, Schepene, ende Meester Denys vander Neesen, Secretaris deser stadt, omme te doene ende te besoignerene naer inneboudt van deser. Actum XXVI[a] Martii 1577. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 99.

1 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Gabriel Correas, gevangene bynnen der stede van Brugge, hoe dat hy, suppliant, eenige dagen geleden, is tot Brugge, door onwarachtich aenbrengen ende aengeven van eenen Anthony Couvreur, bynnen deser stadt woonachtich, gevangen geconstitueert, vuyt saecken van dat hy, suppliant, inde voorleden invasie ende sacq deser stadt mede soude hebben helpen pilleren, hebbende daeromme de Wethouderen van Brugge, van officien wegen, ende ten vervolge des voors. Anthony Couvreur ende des suppliants, alhier gesonden aen Uwe Eerw. sekere huerlieden missive requisitoriael, om te hebbene informatie preparatoir vande levene, conversatie, name ende fame des suppliants, hebbende oyck de suppliant de voorleden weke, des Maendaechs, overgegeven sekere requeste aen Uwen Eerw., omme te hebben commissarisen daer voore van des suppliants wegen soude mogen gehoort wordden alsulcken getuygen als de suppliant tot synen defensien soude begeeren te doen overhooren, ende syn daertoe gecommitteert Meester Michiel Knobbaert, Schepene, ende Meester Dionys vander Neesen, Secretaris deser stadt, de welcke zyn die selve commissarisen gecommitteert totter voors. informatien by de Wethouderen van Brugge versocht, welcken volgende is van wegen des suppliants syne voors. requeste terstont gelevert in handen vanden voors. vander Neesen, om te verstaen tot het overhooren vande voors. zyne getuygen, maer alsoe de voors. Anthony Couvreur den voors. commissarisen de geheele voorgaende weke soe seer importuyn is geweest, int aenbrengen ende overhooren vande getuygen die hy, Couvreur, bynnen deser stadt heeft alomme gesocht en weten te vindene, dat zy, commissarisen, de leste daeraff yerst hebben geabsolveert te overhooren ten Saterdage lestleden,

sulcx dat den voors. commissarisen nyet mogelyck en is geweest toverhooren de getuygen die de suppliant op zyne innocentie ende tot zyne defensien produceren sal, daertoe de voors. commissarisen hen dach hebben bescheeden tegens heden desen dach, gelyck de suppliant hem des refereert totte voors. Heeren commissarisen ; ende want, nae alle redene ende natuere ende gescreven rechten, nyemanden, wye hy sy ende met wat groote ende sware delicten hy geaccuseert ende gevangen soude mogen wesen, en mach in rechte nyet benomen wordden zyn defensie ende contrarie feyten defensionael ende de verificatie van dyen, desen nochtans nyettegenstaende, soe heeft de voors. Anthony Couvreur gepretendeert de informatie alhier ten laste des suppliants tsynen vervolge genomen, den voors. commissarisen te doen int nette stellen ende naer Brugge te dragene, sonder dat soude mede wordden overgesonden de informatie die ter defensien ende tot ontlastinge des suppliants noch moet genomen wordden, meynende de voors. Anthony Couvreur, tegens alle redelycheyt, den suppliant te benemen zyne contrarie feyten ende defensien, de suppliant en can geweten vuyt wat oirsaken, midts dat hy den voors. Couvreur noch den synen oyt en heeft misdaen, jae en kent den selven nyet, is daeromme de voors. informatie byden voors. commissarisen ten laste des suppliants genomen in handen des voors. Meester Dionys vander Neesen gearresteert totter tyt toe dat dinformatie van wegen des suppliants oock zal wesen genomen ende dat die alsdan tsamen aenden voors. wethouderen van Brugge mogen wordden gesonden ende tsamen gesien mogen wordden gelyck dat behoort ; Bidt daeromme de suppliant dat Uwen Eerw. gelieve den voors. commissarisen te ordonnerene dat zy de voors. alreede genomen informatie onder hen behouden tot dat des suppliants informatie die tot zyne defensien genomen zal wordden, zal wesen gehoort, omme *simul et semel* overgesonden te worddene, opdat de voors. suppliant in zynen goeden rechte, defensie ende innocentie nyet en wordde verongelyct ende vercort. Dwelck doende, etc. SYMONS

Sy gestelt in handen van de commissarisen hierinne geruert

omme de getuyghen des suppliants in alder diligentien te examineren ende over te seyndene mette informatie vander partyen wegen genomen. Actum Ia Aprilis anno LXXVIItich. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 106v.

---

6 Maart 1577.

Ten versuecke van Marie van Wervick, weduwe wylen Dominicus de Milde, inwoonende poirtersse deser stadt.

Gielis Zavelants, out viertich jaren, ende Huybrecht van Tongerloo, out vyfendertich jaeren, beyde poirters deser stadt, *juraverunt* warachtich te zyne dat zy, tusschen die zeven ende acht jaren geleden, wel gekent hebben de voirs. producente, die welcke zy altyt geacht ende gereputeert hebben ende alnoch achtende ende reputerende zyn voer een vrouwe van eeren, staende alhier tot goeden name ende fame, zonder ter contrarien van dyen te weetene oft gehoirt te hebbene, ende dat zy, deponenten, oick wel weeten ende hen kennelyck is dat de voirs. producente alhier lestwerven gewoont hebbende in Sint Anthonisstrate, inde maent van Novembri lestleden, als wanneer de borgeren ende ingesetenen deser stadt overvallen zyn geweest vanden crysvolcke ofte soldaten, mede berooft is geweest van haren gereeden ende meublen goeden. Voer redene van wetentschap allegerende, want zy, deponenten, tot vele ende verscheyden reysen metter producente in geselschap geweest ende als voere goede kennisse hebbende zyn. Sonder argelist.

Anno 1577, VIa Martii.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 73v.

---

7 *Maart* 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen in alder ootmoet Uwe Eerw. onderdanige Bartholomé Planes, hoedat hy alhier in dese Nederlanden gehoudt wesende, hebbende kynderen, tsedert twee jaren herrewaerts gevolght heeft den legere van Zyne Majesteyt, vercoopende aldaer alderhande waren ende coopmanschappen ; ende hoewel geduerende den selven tyde noch oock daer te voren hy hem anders nyet gedragen en heeft dan gelyck een man van eeren behoort ende schuldich is te doene, nochtans, aengesien dat hy, ten tyde van het innemen ende pilleren van deser stadt, geweest is opt casteel alhier, beducht hem dat in toecommenden tyde hem oft zyne kynderen soude mogen naegeseeght ende verweten wordden dat hy, suppliant, hem soude mogen gemoeyt hebben met het pilleren oft ennichssints daeraff gerouffiteert, tegens de waerheyt ende tot zynen grooten achterdeele, ende dat zyne ontschult eenen yegelycken kennelyck zy ende oock men weten mach hoe hy hem ten selven tyde gegouverneert heeft, Bidt seer ootmoedelyck dat Uwen Eerw. gelieve wille by openbaere vuytroepinge te doen ende laeten publiceren dat, in soeverre daer iemandt is die wilt pretenderen dat hy, suppliant, eenige goeden soude onder hebben, hoedanich die souden mogen wesen, alhier gepilleert wesende, dat hy tselve Uwen Eerw. comme denuncieren ende aengeven geduerende den tyde van XIIII dagen, hy sal hem alsulcke goeden wedergeven sonder yet daervoren te dorven geven, gelyck hy sulcx, by dese by hem onderteeckent, geloeft te doene, ende oock voorts te committeren eenen Schepene vuyter Weth alhier met eenen Secretaris, om te overhooren ende examineren alle alsulcken getuygen als hy, suppliant, nopende hetgene ende den bystandt die hy den borgeren ende innegesetenen alsdoen

gedaen heeft in meyninge is te leyden ende produceren, ende hem van als doen expedieren behoorlyck bescheedt. Dwelck doende, etc. BARTHOLOME PLANES.

Is by myne Heeren den Secretarisen belast dese publicatie te doene, in sulcker vuegen ende formen als de voorgaende zyn gedaen; ende voorts aengaende dexaminatie vande getuygen die de suppliant is in meyninge te leyden, zyn daertoe gecommitteert Meester Michiel Knobbaert, Schepene, ende Meester Jan Asseliers, Secretaris, die deselve selen overhooren ende examineren, behoudelyck dat den thoon blyve secreet ter tyt anders zal wesen geordonneert, midtsgaders gereserveert partye daertegens zyne reproche ende den suppliant zyne salvatie ter contrarien. Actum VII[a] Martii anno 1577. BLYHOEFT.

Requestboek 1569-77, f° 233v.

9 Maart 1577.

Ten versuecke van Bartholomeo Planes.

Augustyn Beve, coopman van Oistersssche natie, hier binnen deser stadt residerende, woonende inde Cammerstrate in *den ghulden Cordewaghen*, out omtrent LV jaren, *juravit* waerachtich te zyne hoedat, des Sondaechs snachts ontrent den thien uren, ten tyde vanden saccagemente deser stadt, tot zyns deponents huyse gecommen is de voors. producent Bartholomeo Planes, wesende van zyn oude kennisse, ende vraechde hem oft hy eenighe soldaten in huys hadde, segghende dat, ingevalle hy egheene soldaten gehadt en hadde soude daer in zyn huys gecommen hebben om dat te salveren; ende alsoe hy, deponent, eenen soldaet in zyn huys hadde, sprack de voors. producent denselven toe ende bat hem dat hy met hem, deponent, eerlyck ende

gracelyck soude leven, segghende dat hy, deponent, grootte schade gehadt hadde; ende van daer wechghaende, seyde tegens hem, deponent, dat soverre men hem eenighen overlast dede, dat hy hem soude commen halen daerby inde gebeurte, daer hy ghinck oock om eenen goeden vrient te salveren, hy soude hem commen bystaen.

Anno 1577, IXa Martii.

Ten versuecke als vore.

Martynken Bocx, huysvrouwe van Christoffel Vermeeren, woonende byde nyeuwe Borsse alhier, out 50 jaren, *juravit* etc., dat, alsoe zy des Maendaechs naer het innemen van deser stadt, dwelck was den Ven Novembris lestleden, moeste gheven sekeren Spaensschen soldaet, wesende opt casteel alhier, die tot heuren huyse gepilleert hadde, sekere vyftich goude croonen in specie, voer sekeren lywaet dat de selve soldaet tot heuren huyse gelaeten hadde, ende wetende gheenen raet om die op te brenghen, gemerct alle heur goet ende gelt genomen was, zo heeft zy ten lesten gedocht opten voers. producent, die eertyden tot heuren huyse verscheyden goeden, daermede hy is ommeghaende, gecocht hadde, wesende, zo zy meynde, opt fort in Vlaenderen. Ende derwaerts ghaende met haren behouden sone, heeft zy den selven producent ten lesten gevonden ten huyse van Niclaes vanden Berghe, gestaen in de Cammerstraete, ende hem sprekende ende hem biddende dat hy eens tot haren huyse soude willen ghaen, heeft tselve terstont gedaen, ende aldaer commende ende wesende aldaer de voers. soldaet die de vyftich croonen moeste hebben, heeft de voers. producent voer haer ende haren manne de voers. vyftich croonen verschoten ende den soldaet gecontenteert, presenterende de voers. producent, indyen zy yet meer van doene hadde, dat hy haer gheerne helpen

ende assisteren wilde, leenende oock haer alsdoen noch seven daelders om te coopen wes in haer huys van noode was. Verclarende voorts de voers. deponente dat zy nyet gehoort oft verstaen en heeft dat de voers. producent eenichssints soude gepilleert, gerooft oft eenighe goeden gecocht ende daervan geproffiteert hebben, gelyck zy oock hem daervoere nyet en is houdende noch reputerende.

Anno 1577, IX[a] Martii.

Niclaes vanden Berghe, schoenmaeckere, woonende inde Cammerstrate alhier, out 36 jaren, *juravit* etc., waerachtich te zyne hoedat, des Sondaechs avonts, tusschen de thien ende elff uren, ten tyde doen de Spaenssche soldaten alhier spolieerden, tzynen huyse gecommen is de voers. producent, cloppende aen zyn deure ende vraeghende naer hem, deponent, ende de soldaten zyn huys innegenomen hebbende voer de deure ghaende ende hem innelatende, heeft terstont gevraecht naer hem, deponent, gemerct hy over sekere jaren kennisse met hem gehadt hadde ; ende hy, deponent, hem siende heeft hem terstont om den hals gevloghen, hem biddende dat hy hem soude willen salveren, dat hem vande soldaten nyet en soude geschieden, seggende dat hyt al quyte was, ende zoverre hy twee uren eer gecommen hadde, dattet hem wel IIII[c] guldenen soude geproffiteert hebben. Ende de voers. producent, aensiende de miserie, heeft alle debvoir ende neersticheyt gedaen aende voers. soldaten dat zy metten voers. deponent redelyck souden leven ; ende is de selve producent dyen geheelen nacht aldaer tot zynen huyse gebleven ter grootter begeerten van hem, deponent, tot des anderen daechs smorgens, dat hy sekere cooplieden van Maestricht, kennisse van zyne huysvrouwe, ten huyse vanden voers. deponent gebrocht heeft omme gesalveert te worddene. Verclarende voorts de voers. deponent dat de voers. producent ten selven tyde alle debvoir ende neersticheyt gedaen heeft omme hem, deponent, te salveren ende bevryen vande voers. soldaten, sonder dat

hy oyck gesien, gehoort oft vernomen heeft dat de voers. producent hem eenichssints gemoeyt heeft met het pilleren ende rooven van deser stadt, oft dat hy daeraff yet soude geproffiteert hebben.

Anno 1577, XIIIa Martii.

Collectanea 1550-82, f° 478-479.

---

8 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Uwe Eerw. goetwillige Hortensio Magni Cavalli, coopman vuyt Italien, bynnen deser stadt residerende, hoe dat hy hem beduchtende dat men hem soude mogen culperen ende tegens rechte ende redene imputeren dat de voors. Hortensio inden sacq van deser stadt geschiet, dat hy vanden soldaten eenige goeden soude gecocht hebben oft anderssints hebben geprouffiteert gehadt, tot zynre grooten achterdeele ende schade, ende op dat de contrarie van dyen eenenyegelycken kennelyck mach wesen midtsgaders vande beneficie ende diensten die hy in dinnemen van deser stadt byde soldaten den borgeren ende innegesetenen heeft gedaen, te wetene dat hy inde meeste furie ende doen de soldaten met vechtender handt innequamen, hy, remonstrant, staende voor de poorte van zynen huyse, siende van zyne gebueren seer perplex ende bevreest vande groote furie vanden selven soldaten, heeft se bynnen zynen huyse ontfangen ende gesalveert, dwelck siende andere borgeren daer omtrent ende voorby gaende, hebben hen insgelycx daerinne geworpen, sulcx dat bynnen cortten

tyde groote menichte van volcke aldaer bynnen zynen huyse vergadert was, vresende daerduere dat hem ende zyne goeden eenige inconvenienten soude aengedaen wordden gelyck oock diverse soldaten dreychden de poorte van zynen huyse te verbranden, ende metter daet souden hebben gedaen en hadde tselve duer den Heere Marquis Horatio Pallavicino de Scipione, die daer voorby quamp, gave verhuet geweest, hebbende oyck hy, remonstrant, duer assistentie vanden voors. Heer Marquis, den borgeren ende innegesetenen gedaen andere beneficien, soe int maecken ende minderen vanden rantsoene metten soldaten, als oyck van obligatien byde borgeren gegeven als principael tonderteeckenen ende daervore te sprekene, daerenboven oock ontfangende, bynnen zynen huyse, diverse goeden ende coopmanschappen om aldaer bewaert te worddene, gelyck se oock bewaert ende beschermpt zyn geweest sonder daeraff ennige bate oft prouffyt te treckene noch te begeerene, ende vele min van zyns selffs gelt den borgeren te leenene oock egeen interest te nemene, hebbende dyen volgende den borgeren ende innegesetenen alsdoen gedaen (soo oock de necessiteyt wel verheyschte) vele assistentien ende hulpen, gelyck tselve claerlyck blycken zal by informatien daeraff te nemene ; ende al ist soe dat hy, remonstrant, onlancx geleden tselffde (als een vander natien van Lombardyen wesende) by ordonnantie van Uwen Eerw. heeft by openbaren edicte doen cundigen ende eenenyegelycken laeten weten, dat indyen daer jemandt ware die yet op eenige personen vande natien voors. wisten te seggene datse eenige geroeffde goeden souden innegecocht, onder oft daeraff geprouffiteert te hebbene, datse tselffde souden bynnen sekeren doen geprefigeerden tyde commen aengeven, men soudet hen doen restitueren ende wederomme geven, sonder gehouden zyn yet daervoren te gevene, welcken tyde nu geexpireert zynde ende nyemanden gecompareert en is die yet tot laste vander voors. natien heeft commen aengeven, nochtans om daeraff ende van allen tgene dat men hen soude mogen tonrechte naergeven ende omme zyne eere ende goede reputatie nyet te verminderen noch te verliesene, Bidt daeromme dat Uwen Eerw. believen wille te committeren jemanden vuyter Weth met eenen Secretaris die

hun op tgene voors. is sullen informeren ende Uwe Eerw. daeraff raport doen ende hem, remonstrant, tot zynder defensien nu ende in toecommende tyden te verleenene behoorlycke certificatie onder den segel deser stadt. Dwelck doende etc.

Syn by myne Heeren gecommitteert Meesteren Michielen Knobbaert, Schepene deser stadt, ende Meester Jan Asseliers, Secretaris, omme hen te informeren opt innehouden van desen, omme, hen raport gehoort, voorts geordonneert te worddene nae behooren. Actum VIII[a] Martii anno 1577. CHARLES.

Requestboek 1569-77, f° 235.

---

13 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen uwe onderdanige Lazarus Pico, Italiaen, residerende bynnen deser stadt van Antwerpen, hoedat hy, suppliant, als coopman, met diverse coopmanschappen ende cremeryen heeft gevolght gehadt den leger van Zyne Majesteyt onder de Spaensche soldaten, daermede hy hem heeft geneert gehadt om den cost te winnene, sonder dat hy, suppliant, is geweest inden dienst vande selve Zyne Majesteyt, hebbende hy, suppliant, ten tyde als de Spaenssche soldaten, opden IIII[en] Novembris lestleden, bynnen deser stadt zyn gecommen, vele vanden borgeren, in zyne gebuerte woonende, geassisteert gehadt ende geholpen tegens de oultragie vande selve soldaten, sonder dat hy, suppliant, hem eenichssins heeft onderwonden tegens de borgers yet

te attenteren oft den voors. soldaten te assisterene, gelyck hy, suppliant, met gelooffweerdige persoonen tselve den rechte genoech zynde wel can doen blycken. Ende alsoe de voors. Spaenssche soldaten van hier zyn vertreckende ende dat hy, suppliant, alhier zyne residentie met zyne familie geerne soude blyven houden, soe beducht hem nochtans de suppliant dat, naer het vertreck vande selve soldaten eenige quaetwillige hem, suppliant, souden mogen commen injurieren oft hem obycieren eenige ombehoorlycheden, dewelcke souden tenderen tot oneere oft schandale des suppliants, grootelycx tot zynder innocentien ende onschult. Om dwelck te verhuedene, zoe soude hy, suppliant, geerne *ad perpetuam rei memoriam* produceren eenige getuygen opde voors. zyne innocentie ende ontschult, ende opdats noot ware, hem oyck daeraff te purge stellen, om hem te valideren soevele nae rechte behooren zal, midts denwelcken soe bidt de voors. suppliant ten eynde dat Uwen Eerw. gelieve wille te ordonneren ende te committeren eenige commissarisen vuyter Weth alhier, voor dewelcke de voors. suppliant zal mogen produceren de getuygen die hy in meyninge is te leydene opde voors. zyne innocentie, om hem te valideren tegens alle degene die hem eenichssins yet dyenaengaende souden willen inculperen. Dwelck doende. GENTIUS.

Syn by myne Heeren gecommitteert Michiel Cnobbaert, Schepene, ende Meester Jan van Asseliers, Secretaris deser stadt, omme te doene ende te besoignerene naer inhoudt van desen. Actum XIII[a] Martii anno 1577. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 91.

14 Maart 1577.

Bernaert Audaens, passementwerckere, woonende int Schuttershofstraete, int *Bylken*, out 35 jaren, gedaecht ende geedt, tuycht opt dinnehouden vander voers. requeste,

waerachtich te zyne hoedat hy des Sondaechs, des achternoens omtrent den twee uren, doen de Spaenssche soldaten in dese stadt quamen ende die pilleerden, wesende den vierden Novembris lestleden, met sekere vrouwe persoenen, siende den voers. Lasarus in zyne deure staen met zyn geweer, beschermende zyn huys, in het huys vanden voers. Lasaro geghaen is, omme hem te salveren, gemerct de selve Lasaro onder de Spaegnaerden bekent ende met hen in stadt gecommen was. Ende aldaer commende, heeft de voers. Lasaro gesecht dat, voer also vele als heure persoonen aenghinck, dat hy hen wel beschermen soude in zyn huys, maer, nopende heure ghoeden, dat hy hen nyet en coste gehelpen ; ende is hy, deponent, mette voers. vrouwen aldaer ten huyse continuelyck gebleven, sonder vuyte te ghaene, tot des Dysendaechs smorgens toe, dat de voers. Lasaro hem, deponent, ende de andere dyer noch waren, quam seggen datter sekeren soldaet, wesende eenen Roorock, aldaer geweest hadde, hem segghende dat hy genoech geinformeert was dat tot zynen huyse vele volcx was ende datter vele ghelts moeste zyn, ende indyen dat hy boven quame, dat hy hen al vermoorden soude, als wanneer hy, deponent, ende de andere al van daer geghaen zyn, hebbende de voers. Lasaro hem, deponent, zynen knecht geleent, omdat hy hem soude leyden ten huyse van zynen broedere inde Cellebroerstraete, welck huys oock gesalveert was by Geronimo de Roda. Ende geduerende den tyde dat hy, deponent, ten huyse vanden voers. Lasaro geweest is, als voere, zo en heeft hy, deponent, nyet gesien noch connen geweten dat de selve Lasaro vuyt zynen huyse geweest is, maer is daer continuelyck inne gebleven, tselve bewarende ende beschermende, ghevende den voers. persoonen ghoeden moet ende couragie, sonder dat hy, deponent, gehoort oft verstaen heeft dat hy hem eenichssints soude gemoeyt oft oock geproffiteert hebben met oft vanden rooff deser stadt, oft yet vanden ghenen die hen aldaer salveerden genomen oft begeert, maer ter contrarien dat hy zynen gebueren ende andere geduerende de voers. pilleringhe gedaen heeft alle addres ende behulp hem moghelyck wesende.

Anno 1577, XIIIIa Martii.

Balthasar Durpierre, coopman van tapitseryen, woonende tegens over den huyse vanden voers. comparant inde Schuttershofstraete, out XL jaren, gedaecht ende geedt, tuycht etc. waerachtich te zyne dat hy, des Sondaechs, des achternoens omtrent den twee uren, doen de furie van het innemen ende pilleren van deser stadt beghonste, geghaen is ten huyse vanden voers. Lasaro, die alsdoen mette soldaten innegecomen was, omme hem te salveren, ende is hy, deponent, aldaer continuelyck gebleven tot des Dysendaechs des achternoens daernaer, ende zo lange de furie was duerende, sonder eenichssints daervuyte te ghaene. Ende heeft hy, deponent, den tyt geduerende, gesien dat de voers. Lasaro noynt vuyten huyse geweest en is, maer is continuelyck daerinne gebleven, tselve bewarende ende beschermende vande soldaten, sulcx dat hy, deponent, wel weet dat hy alhier nyet gespolieert noch gerooft en heeft, maer dat hy vele persoonen en haere goeden gesalveert ende bewaert heeft, zo deur ten besten te spreken als anderssints.

Anno 1577, XIIII[a] Martii.

Anna Rielens, huysvrouwe van Franchoys Heylen, out 55 jaren, Anna Maes, weduwe wylen Laureys van Valckenborch, out LXXII jaren, Tanneken van Heire, huysvrouwe van Peeter van Gornenberch, out L jaren, Grietken van Vornenberch, huysvrouwe van Hans Reyns, out 28 jaren, Marie van Vornenberch, jonghe dochtere, out 25 jaren, Anthonia Wiggers, huysvrouwe van Merten Happelincx, out 50 jaren, Anna van Valckenborch, weduwe van Meester Willems van Heesvelt, out 49 jaren, alle woonende inde gebuerte vanden voers. comparant, geedt, tuygen, opt inhouden vande voers. requesten, hoedat zy, des Sondaechs, doen de Spaensche soldaten alhier in stadt quamen ende die spolieerden, te wetene den IIII[n] Novembris lestleden, ten twee ende zesse uren respective geghaen zyn ten

huyse vanden voers. producent, die alsdoen mette Spaenssche soldaten innegecommen was, omme hen aldaer te salveren. Ende by hem minnelyck innegelaten ende aenveert wesende, zyn aldaer gebleven tot des Dysendaechs daernaer, behalven Grietken van Vornenberch, die alleenelyck gebleven is tot des Maendaechs achternoens, ende hebben zy, deponenten, gesien dat de voers. Lasaro, geduerende den voers. tyde, noynt vuyt zynen voers. huyse geweest en is, noch des nachts noch des daechs, maer is daer continuelyck innegebleven, tselve bewarende, ende salverende de persoonen van hen, deponenten, ende van vele andere die hen aldaer gesalveert hadden, mitsgaders vele goeden, sonder dat zy, deponenten, gesien oft oick gehoort hebben dat de voers. Lasaro hem eenichssints mette pilleringe van deser stadt soude gemoeyt oft daeraff eenichssints geproffiteert hebben, gelyck hy oock van hen, deponenten, nyet begeert en heeft van dat zy hen aldaer gesalveert, ende hy hen oock teten, te drincken ende goet vier gegeven hadde, daeraff zy hem zeer zyn bedanckende.

Eodem die et Anno.

Steven Pick, cleermaeckere, out 33 jaren, ende Quinten van Valckenborch, schildere, out 44 jaren, alle woonende inde gebuerte vanden voers. Lasaro Pico, inde Schuttershofstraete alhier, geedt, tuyghen etc. waerachtich te zyne hoe dat zy, ten daghe doen de Spaensche soldaeten in deser stadt quamen, te weten des Sondaechs den vierden Novembris lestleden, tusschen vyff ende zesse uren des avonts geghaen zyn ten huyse vanden voers. producent, omme hen aldaer te salveren. Ende aldaer commende, hebben gevonden vele ende diversse persoonen die hen aldaer salveerden, ende zyn zy, deponenten, aldaer gebleven tot des Dysendaechs toe sonder vuyte te ghaene, geduerende welcken tyde zy, deponenten, gesien hebben dat de voers. Lasaro altoots thuys gebleven is, sonder dat zy hem oynt gemist hebben, hebbende binnen dyen tyde gedaen alle neersticheyt ende

debvoir omme de persoonen die tot zynen huyse waren, mitsgaders oick eenighe huysen vande gebueren te salveren, sonder dat zy, deponenten, etc. *prout in precedenti.*

Eodem die et anno.

Collectanea 1550-82, f° 453-454.

---

14 Maart 1577.

Ten versuecke van Cornelis Leys, van Gendt, trompettere vande benden van Don Bernardino de Mendoca.

Jan van Stae, cleerbessemaeckere, woonende in *tgulde Trompet* int Moelenghat alhier, out 50 jaren, ende Hans Sucant, suyckerbackere alhier, out 35 jaren, *opidani, juraverunt* etc. waerachtich te zyne, te wetene, de Jan van Stae, hoedat des Sondaechs opten IIII^{n} dach Novembris lestleden, ten tyde doen de Spaenssche soldaten binnen deser stadt quamen ende die spolieerden, omtrent den vier uren des achternoens, tzynen huyse gecommen is de voers. producent omme zynen persoon ende huys te salveren, ende dat deselve producent zedert ten tyde aff dat hy in zyn huys, als voere, gecommen is, hy continuelyck aldaer gebleven is, sonder daervuyte te ghaene, drye daghen ende drye nachten ende so langhe de spolieringhe was duerende, inder vueghen dat hy, deponent, zeer wel weet ende hem kennelyck is dat de voers. producent, ten voers. tyde, alhier nyet gerooft noch gepilleert en heeft ; verclarende oock voorts dat hy voer het salveren van zynen huyse ende vande persoonen die hen aldaer oock salveerden, wesende meer twintich persoonen in getale, nyet met

allen gehadt oft begeert en heeft. Ende de voors. Hans Sucant, hoedat ten selven Sondaghe, vierden Novembris lestleden, naerdyen de soldaten, als voere, innegecommen waren, hy, deponent, zyn huys vanden brande gesalveert hadde, hy, deponent, geghaen is voorts ten huyse vanden voerghaenden deponent (alwaer zyne huysvrouwe met twee kinderen geghaen was van des achternoens te vier uren) omme hem aldaer te salveren vande furie vande soldaten, ende aldaer commende, heeft aldaer gevonden den voers. producent, die het huys ende alle de persoonen dyer inne ende zeer vele waren salveerde, ende hy, deponent, met zyne huysvrouwe ende kinderen aldaer blyvende zo langhe de pilleringhe duerde, te wetene drye daghen ende drye nachten, heeft gesien dat de voers. producent aldaer oock gebleven is, sonder geduerende de voers. drye daghen ende drye nachten continuelyck vuyten voers. huyse geghaen te hebbene; verclarende oock voorts de voers. deponent dat de voers. producent van hem noch van alle deghene die aldaer hen salveerden nyet gehadt noch begheert en heeft, ende dat mits den redenen voerscreven hy, deponent, wel weet dat de voers. producent alhier nyet gespolieert noch oock vanden rooff yet geproffiteert heeft.

Anno 1577, XIIII^a Martii.

Collectanea 1550-82, f° 470v.

---

14 Maart 1577.

A la requeste de Melchior de Bruyne, cousturier.

Andrien de Vergas, soldat de la compaingnie du capitain Ortis, eaigé de vingte-huict ans, *juravit* que le quatriesme jour de Novembre dernièrement passé, venant du chasteau

de ceste ville, et entrant en la mesme ville, at, environ l'esglise de Sainct-Jacques, trouvé sur les rues le dict producent, auquel il ait constrainct par force, ou aultrement qu'il luy eust tué, d'aller avecq luy ès maisons où le vouldroit mener et porter touttes les biens que le dict affirmant at saccagé, sans que le dict Melchior ait monstré aulcunes maisons des bourgeois ou oncques soy meslé du sacq de ceste dicte ville.

Anno 1577, XIIII^a Martii.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 211.

23 December 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont Melchior de Bruyne, jongen van ontrent XX jaeren, sone van Salomon de Bruyne, langen tyt gedient hebbende mynen Heere de Herde, Schepene, hoedat hy, suppliant, heeft doer dreygement ende vuyt groote vreese ende anderssins van dootgeslagen te wordden, opten IIII^n Novembris LXXVI, moeten volgen ende onderdanich zyn zekeren Spaensschen soldaet, genaempt Andries de Vergas, die hem, suppliant, ten voors. dage ontrent ten vier uren, vondt by Sinte-Jacopskercke opte straete, hebbende den suppliant denselven soldaet den geheeelen nacht ende tsanderdaechs den geheelen dach alomme moeten volgen ende helpen doen alle bystant in cas van roovinge ende opbreken vande kisten ende dyergelycke zaken naer de beliefte des voers. Andries, emmers zoe langen tyt tot dat hy, suppliant, is vuyt zynen handen verlost geweest, dwelck is gebuert in dese manieren, dat Dyssendaechs nae tsacaggement nae der noenen, des suppliants moedere opter straete rescontrerende,

den voors. Andries metten suppliant in desen, ten aensiene van alle de werelt ter aerden op huer knyen is gevallen, hebbende met groot misbaere den voors. soldaet gebeden dat hy haer hueren sone, suppliant in desen, zoude laeten volgen, dwelck de voers. soldaet, hebbende medelyden gehadt opt groot misbaer dwelck de moedere des suppliants was thoonende, oick heeft gedaen gehadt. Ende de suppliant, zulcx vuyt handen vanden voers. soldaet verlost zynde, en heeft hem de pillagie nyet gemoeyt, inder vuegen dat allet geene dwelck de suppliant in deser heeft tSondaechs ende daernae ter presentien ende doer bevel vanden voers. soldaet gedaen gehadt, anders nyet en is gedaen dan deur enckel vreese van anderssins dootgeslaghen te moeten zyne, gelyck tselve wel weet Steven de Poortere, wyens huys de voers. soldaet innegenomen hadde ende gelyck de voors. soldaet dat oick in Meerte anno LXXVII voer zyn vertreck oick voer Schepenen deser stadt geattesteert heeft gehadt, blyckende byden schriftelycken bescheede daervan zynde, ende byder attestatien des voers. Stevens de Poorters, ende anderssins noch naerder blycken zoude, waert van noode, als te weetene oick onder andere dat de suppliant nyet en heeft voorts gekeert dan in presentien ende ten beheete des soldaets, des nochtans nyettegenstaende zoo hebben hen vervoordert Mertinus Dolphin ende Peeter Boschet den suppliant in deser tapprehenderen ende gevangen in Oostenryck te leyden, ende hem daernae te laten gaen zoo wanneer zy genoech hadden geslampampt, ende gevraecht zynde vuyt wat crachte zy de voers. apprehensie waeren doende, hebben geantwoerdt dat zy waeren vrybueters, ende in rechte opgeroepen zynde extraordinarie hebben byden advocaet Basyn de sake willen verantwoerden, eyntelyck is de sake versonden opde rolle, ende de pretense vrybueters ziende datse henne pretense vrybueterschap nyet en consten ten effecte gebringen, hebben voer den advocaet, hem baptiserende notaris te zyne, sommige persoonen doen overhooren gesustineert naer hennen appetyte, hebben hen oick de pretense vrybueters hen vervoordert de voers. notariale overhooringe te leveren in handen van mynen Heere de Marckgrave, die van hen nyet en heeft connen ontslagen zyn zonder den suppliant te vangene, hoewel den officier

vuyt crachte van notarialen depositien, die nul ende van onweerden zyn, nyemandt en behoort te apprehenderen, nyettemin gemerckt de suppliant nyet en wilt ontkennen hy en heeft doer vreese zynen voors. soldaet behulpich geweest int sacq ende dat alsoe allen tgeene dwelck men hem, suppliant, zoude connen overthoonen, is geschiet doer bevel van zynen presenten soldaet ende alsoe doer vreese, Bidt daeromme etc. tordonneren den Marckgrave dat hy den suppliant onder eedt *de revertendo toties quoties* relaxere besundere den selven eet verborgende met sulcke somme pecuniaire als myne Heeren gelieven zal, oft tordonneren eenen commissaris die hem op de gelegentheyt vander saecken zal mogen informeren, om alsdan, gehoort zyn rapport, gedaen te worddene zoe behooren zal. Dwelck doende. C. GABRI.

Sy gethoont mynen Heere de Marckgrave omme binnen den III[n] dage nae dinsinuatie van deser te seggen tgeene hem goetduncken zal. Actum XXIII Decembris LXXVII. A. DYCK.

Requestboek 1577-78, f° 142

---

14 Maart 1577.

Ten versuecke van Jan France, geboren tot Ast, in Piemont, ende Anna van Aswelder, zyne wettige huysvrouwe.

Peter Kint, capelmeester vanden Backersambachte deser stadt, out omtrent LIIII jaren, Laureys Andries, cleermakere, out omtrent XXXVIII jaren, Hans van Eetvelt, coopmans dienaer, out XLVI jaren, Anthonis van Cutseghem,

spellemakere, out XXVII jaren, Peter Moren, weetwerckere, out XXXV jaren, Adriaen Verbeke, schoemakere, out omtrent viertich jaren, Hans Helschevier, boecdruckere, out XXX jaren, Hans Adriaenssen, cleermakere, out XXXVIII jaren, Marc Jacobssen, saghere, out vyftich jaren, ende Elizabeth Pauwels, weduwe wylen Willems Claessen, out XXVI jaren, alle *opidani*, *juraverunt* dat zy wel kennen ende over drye jaren herwairder gekent hebben den voors. Jan France ende Anna, zyne huysvrouwe, als hebbende binnen den voors. tyde van drye jaren continuelicken gewoont inde gebuerte van hen, attestanten, in de Jesusstrate alhier, ende dat zy denselven Janne France ende zyne huysvrouwe voornoempt altyt geacht ende gehouden hebben ende bevonden lieden van eeren, staende tot goeden name ende fame, ende dat zy noyt en hebben gehoort, verstaen oft vernomen dat deselve Jan oft zyn huysvrouwe hen eenichsins souden gemoeyt oft onderwonden hebben den innemen ende berooven deser stadt, oft eenige geroofde goeden innegecocht oft anderssints vanden selven roof geprofiteert oft genyet gehadt souden hebben in eeniger manieren, maer ter contrarien, is warachtich ende hen, attestanten, kenlyck dat, ten tyde dese stadt innegenomen ende berooft werdt, de voornoempde Jan France henlieden respective sonderlinge hulpe ende dienst gedaen heeft tegens de soldaten die henne huysen innamen ende beroofden.

Anno 1577, XIIII[a] Martii.

Ten versuecke als vore.

Alart Sinthelaire, wyncooper ende tavernier, out LI jaren, *opidanus*, *juravit* dat, ten selven dage dese stadt byden Spaenschen soldaten overvallen ende berooft wert, tzynen huyse, geheeten *den Granaetappel*, aende Borchtkercke alhier gestaen, gecomen is de voornoempde Jan France (metten welcken hy, attestant, sekeren tyt te voren kennisse gemaect ende een kint over de vonte geheven hadde) ende is ten selven

zynen huyse gebleven ende heeft hem, attestant, ende zyne goeden beschudt ende behuet van allen overlast ende beroovinghe tot inder macht toe als wanneer hy, attestant, met zyne huysvrouwe ende huysgesinne ende zyne goeden die hy voor de hant gevuechlic cost vervueren, wt zynen voors. huyse is vertrocken ende byden voornoempden Jan France geleyt int huys, geheeten *de Caerde*, inde Jesusstrate gestaen, aldair hy hem met zynen huysgesinne ende goeden heeft gesalveert ende gehouden omtrent acht dagen, sonder dat te dyer oirsaken den voors. Janne oft yemande anders yet ter werelt gegeven te hebben, hoe wel hy tzelve te verscheyden reysen den selven Janne France presenteerde, ende dat hy den selven tyt geduerende, ende oic voor ende naer, noyt en heeft gehoort, verstaen oft gemerct dat de voornoempde Jan France oft yemant van zynen huysgesinne hen onderwonden hebben de beroovinge voors. oft dairaf eenich ghenyet oft profyt gehadt soude hebben, by coope oft anderssints in eeniger manieren.

Anno 1577, XIIII[a] Martii.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 561.

---

16 Maart 1577.

Ten versuecke van Andries Marcus, fourier-maior vanden regimente vanden Meestere de Camp Francisco de Baldez.

Jehan Baptista de Taxis, postmeester van Syne Majesteyt alhier tAntwerpen, oudt omtrent XXXIII jaren, ende Charles de Taxis, synen broeder, oudt XXXI jaren, *juraverunt*, warachtich ende hen respective kenlyck te zyne, dat ten

tyde dat de soldaten dese stadt innamen, dwelck was den IIII^en^ Novembris lestleden, is bynnen hennen huyse gecomen de voirscreven Andries Marcus, synde de groote foule ende desolatie van deser stadt, hem addresserende aenden voirscreven deponenten, seyde hen dat se nyet vervaert en souden wesen, hen en soude nyet miscommen, gelyck hy oock metter date betoonde, blyvende aldaer ten huyse stevast twee dagen lanck sonder eenige insolentie aldaer te doene, noch oock eenige goeden noch plaetsen bynnen den huyse wesende tondersoeckene ofte aentastene, ende dat warachtich is dat de voirs. Andries Marcus, geduerende den tyde dat hy aldaer in huys was, hy vele diensten ende vrientschapen dede den borgeren ende ingesetenen deser stadt, soo int salveren van hunnen lyve, taccorderen metten soldaten nopende hen rantsoen, als anderssins, ende naerdyen hy vuyten voirs. huyse gegaen was, is ondertusschen dicwils wedercommen omme te besiene oft hen eenige moeyte van andere soldaten aengedaen werdt ; item dat hy, Andries, voer het innemen ende bewaren van hunnen voirs. huyse nyet geheyst en heeft, remitterende tselfde tot hunder discretien ende indyent hy daermede yet verdient hadde, hem te willen gheven tghene dat hen goet docht, des neen, dat hy te vreden was met eylder hant daer vuyt te gane, waerop sy, deponenten, hem een gifte oft gentilesse presenteerden waermede hy sonder tegenseggen oft replicke zeer wel te vreden was, ende oock in dincommen van hennen huyse, vraechde aen hen, deponenten, oft zy moeder ende susters hadden, de welcke hy begeerde te spreken, seggende dat se souden gerust syn, ende nergens aff vreese hebben ; ende dencken datter een in huys gecomen was om hen te salveren ende bescermen tegens allen inconvenienten, gelyck hy oock metter date wel genouch betoont heeft.

Anno 1577, XVI^a^ Martii.

Scab. Prot. 1577, sub Martini & Kieffel, II, f° 568.

16 Maart 1577.

Ten versuecke van Martin Sanchez de Venesa, Spaegnaert.

Aert Raessen, lakencooper, woonende in *den Wildeman* inde Hoochstraete alhier, out 37 jaren, *juravit* etc. waerachtich te zyne hoedat de voers. producent tzynen huyse is commen logeren ende thuys liggen omtrent Bamisse anno XV^c LXXIIII, ende dat hy dyen tyt geduerende altyts tot zynen huyse thuys gelegen heeft totten iersten oft II^en Julii nu lestleden, sonder van daer te logeren ende dat ten tyde hy aldaer gewoent heeft gehadt, heeft de cleederen naervolgende te wetene : twee cappen deene van rasse ende dandere van laken, beyde gevoedert met gefigureert fluweel, een capote van levants taff, gevoedert met voeyeringhe, twee sattynen rocxkens wambeysgewyse gemaect deene van grouwe sattyn ende dander van swert zattyn, geboort vol corden, een paer deursneden seemen coussen, geboort met grau corden ende gevoedert met grau sattyn ende grauwe gebreyde sayetten neerbasen, een paer swertte fluweelen coussen met sneden, geboort met coorden met swert sattyn deurtrocken ende met swertte zyde neerbasen, een dosyn hemden, een fluweelen scheede met een fluweelen hancxsel, ende een ongeschoren fluweelen bonnette, alle welcke parcheelen gepact zyn in seker coffer, gemarct metten marcke inde marge van desen gestelt, zo hy, deponent, verstaet. Verclarende oock voorts hy, deponent, dat hy nyet gehoort, vernomen oft verstaen en heeft dat de voers. producent, ten tyde doen de Spaenssche soldaten binnen deser stadt quamen, den vierden Novembris lestleden, soude gepilleert, gerooft oft hem eenichssins mette pilleringhe gemoeyt oft daeraff geprofiteert ende genoten hebben, maer ter contrarien is waerachtich dat de huysvrouwe van hem, deponent, hem gesecht heeft (gemerct

hy nyet thuys en was) dat de voers. producent, ten selven daghe, ontrent een ure naerdat de voers. Spaegnaerden inne gecommen waren, tzynen huyse gecommen is omme zyn huys te salveren ende bewaren, soverre daer gheene soldaten geweest en hadden, ende nyettemin dyen nyettegenstaende is aldaer continuelyck gebleven tot des sMaendaechs smorgens, deur begheerte ende ten versuecke vande voers. zyne huysvrouwe, opdat haer oft haren huyse gheen voorder leet en soude geschieden. Hebbende oick geduerende zyne kennisse den voers. producent gehouden voer een man van eeren ende voer sulckx dat hy hem daermede nyet en soude willen moeyen.

XVI Martii 1577.

Collectanea 1550-82, f° 479v.

---

18 Maart 1577.

A la requeste de Franchois Doré.

Diego de Picole, soldat Espaignol au chasteau lez ceste ville, eaigé de vingt-trois ans, *juravit* que le dict Franchois Doré at rachapté ou ranchonné de luy, affirmant, certaine quantité de biens et meubles par luy, attestant, en partie gaigné au sac de ceste ville et pour la plus grande partie appartenans au mesme Franchois, et pour aultant que touche à aulcunes parties que au dict Franchois n'ont appartenues, que luy, attestant, n'a voulu laisser rachapter les biens que au dict Franchois avoient appartenues, ne fust qu'il print et rachapta quant et quant celles qu'à luy comme dessus n'avoient appartenues, de sorte que, si le mesme Franchois ne l'eut voulu rachapter tout à ung coup, il

n'auroit peu ravoir le sien propre, et que pour le mesme rachapt il a payé a luy, attestant, la somme de cent et cincq daldres, à trente-quatre patars pièche; déclairant en oultre le dict attestant que entre les biens n'ayans appartenues au dict Franchois y a aulcunes parties que luy, attestant, mesme de ses propres deniers at achepté devant le saccagement de ceste ville.

Anno 1577, XVIII^a Martii.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 562v.

---

2 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelycken te kennen Margriete Vermuelen, ingesetene poortersse deser stadt, hoe dat Hans Kemp ende Hans van Ghoel, gesworene colffdragers, ter instantien van mynen Heere den Onderschouteth alhier, haer, suppliante, op gisteren omtrent der noenen hebben aengetast ende gevangen genomen, vuyt oirsaecken van zekere spoliatie, nu onlancx by sekere soldaten op tcasteels gevangen sittende, alhier int Eyckstraetken aengericht, onder tpretens van Spaenssche soldaten goeden te suecken, overmidts dat zy, suppliante, alhier inde Pelgrimstrate, inde herberge genaempt *den witten Engel,* voor de voors. spoliatie by haeren behouden sone ontboden zynde, die aldaer mette selve soldaten sat en dranck, is nae tvoors. gespolieert huys gevraecht geweest, oft zy nyet wel en wiste alsdat daer by de Spaenssche soldaten gerooffde goeden ingedaen waren,

daerop dat zy voor haer kennelycheyt anders nyet en heeft geseeght, dan datter Spaigniaerden thuys gelegen hadden, maer nyet en wiste oft daer noch eenighe van huerlieden goeden in waren oft nyet, dit aldus geseeght hebbende ter goeder trouwen, wandelende sonder te wetene dat de voors. gevangen soldaten yet quaets inden sinne hadden om tvoors. huys te spolieren, gelyck zy oock daertoe raet noch daet en heeft gegeven, paert noch deel aff gehadt, alsoe de selve gevangen soldaten, die op gisteren voor de voors. colffdragers (haer suppliante, daer by opt casteel geleyt hebbende) hebben verclaert gehadt, blyckende hiervuyt genoech dat zy, suppliante, vande voors. feyten innocent is ; ende hoe wel desen aengesien de voors. officiers haer behoorden gerelaxeert te hebbene, soe en hebben zy tselve nochtans nyet gedaen, maer opden steen gesedt, desen aengesien ende dat zy thuys noch jonge weesen gade te slane heeft, Soe bidt de suppliante om gracie ende om Goidts wille, dat Uwe Eerw. gelieven wille voor Uwen Eerw. tontbieden de voors. officiers, ende hunlieden tondervragen op tgene voors. is, om, tselve gedaen, de suppliante vande hachten tontslaen, tzy onder cautie *desistenda persona*, oft anderssins te doene den officier haer betichten om etc. Dwelck doende etc.

Is by myne Heeren gecommitteert Meester Jan de Pape, Schepene, omme hem te informerene opt innehouden van desen, omme, zyn raport gehoort, voorts geappoincteert te worddene soe behooren zal. Actum II[a] Aprilis anno LXXVII[tich]. P. Charles.

Op den bladrand : Daernae is by myne Heeren geappoincteert ende midts desen Jeronimo Michielssen geordonneert hem ten 1[en] Vrydage te funderene oft anderssins zal de gevangene wesen ontslegen. Actum XVII Aprilis LXXVII. A. Dyck.

Requestboek 1576-77, f° 108v.

3 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelycken te kennen uwe onderdanige Matheo Fernandes, coopman vander Spaensscher natie, hoe dat Guillielme de Catere, bynnen deser stadt woonachtich, (nyettegenstaende dat hy, suppliant, is een coopman van eeren, staende tot goeden name ende fame, alhier gewoont fixe domicilium gehouden hebbende, den tyt van vyffthien oft XVI jaren) is gecommen gisteren acht dagen geleden ten huyse des suppliants, gestaen inde Lange Nieustrate, verselschapt metten Drossaert van Contick ende eenige soldaten vanden Staten, de welcke terstont hebben opgeslagen met fortse ende gewelt de sloten ende schapprayen vanden selven huyse, nemende daer vuyte tgene des hen goet dochte, makende in desselfs suppliants huys sulcken ramour ende getier, dattet scheen dat zyt al om den hals souden gebrocht hebben tgene datter bynnen den selven huyse was, onder tdecxele dat de voors. de Catere pretendeerde vanden suppliant te hebbene ende bynnen den voors. huyse te vindene sekere sattyne cappote, met fluweel geboort, die hy pretenteerde dat de suppliant vande Spaenssche soldaten soude gecocht hebben, inder vuegen dat de suppliant met zyne kynderen, maerte, knape ende familie vuyt vreesen het voors. huys hebben moeten abandonneren ende verlaeten, gelyck hieraff ten voors. dage opt voors. fortselyck feyt is by Uwen Eerw. volcommen informatie genomen ende volgende de selve gevangen geconstitueert den voors. Drossaert van Contwyck, de welcke ter zaecken vanden voorgenoemden fortselycken gewelde ende delicte, is en Vrydage lestleden by mynen Heere den Schouteth ter Vierscharen gebrocht ende criminelycken aengesproken ende beticht ; ende alsoe de voors. Drossaert van Contwyck is gisteren duer de versuymenisse van mynen Heere den

Schouteth (alsoe de suppliant verstaet), vuyter gevanckenisse gelaeten, soe is de voors. Guillielme de Catere, ten selven achternoene, omtrent den twee uren, wederomme gecommen, verselschapt met noch eenen anderen manspersoon, ten huyse des suppliants, makende aldaer wederomme tegens den suppliant groot getier, seggende tegen den suppliant, in presentie van diverse cooplieden van eeren, dat de suppliant zyne cappote hadde ende moeste hebben, ende dat hy, suppliant, hem, de Catere, de selve soude moeten terstont restitueren, vuegende daer toe alnoch de voors. de Catere diverse dreygementen, die hy alsdoen tegens den suppliant was doende ende oproepende, waerop de suppliant, met schoone woorden antwoorde, dat hy de voors. cappoote nyet en hadde, ende dat hy hem, suppliant, daeromme met vreden soude laeten, en dochte hem dat hy daertoe ware gerecht, dat hy hem, suppliant, met rechte soude aenspreken, midts dat de justitie alhier voor hen beyden was openstaende, daeroppe de voors. de Catere replicerende, persisterende by zyne voorgaende dreygementen, seyde dat hy metter justicien nyet te doene en hadde, maer dat hy de voors. cappote wel by andere middelen vanden suppliant soude weten te crygene, soe ende in sulcker vueghen dat de suppliant, boven het groot verlies van zynen goeden ende de schade by hem in zynen huyse ende huysraet geleden, duer toedoen ende berocken des suppliants, nyet en can met ruste in zyn voors. huys gewoonen ende geblyven, dwelck zyn zaecken van seer quader exemple ende consequentie, de welcke tenderen tot opruere ende seditie ende tegen de tranquiliteyt, rust ende vrede vande gemeyne welvaert die in dusdanige stadt van rechte nyet en behoort verdragen noch getollereert te worddene, Bidt daeromme de suppliant, dat Uwen Eerw. believen wille hierinne den suppliant te versiene ende dat doende, den voors. Guillielme de Catere wel scherpelycken te ordonneren ende bevelen, op corporele punitie ende correctie, dat hy hem verdrage den suppliant, soe wel tsyns suppliants huyse, als allomme elders, by hem selven oft by iemanden anders van zynen twegen te misseggene oft te misdoene, in woorden oft wercken, in eeniger manieren ; ende soe verre de voors.

de Catere yet soude willen pretenderen tegen hem, sup pliant, ter causen van eenige cappote oft vuyt eenige andere oirsaecke, dat hy tselve schuldich sal zyn te doene voor Uwen Eerw., soe dat behoort, ende zal de suppliant hem aldaer te rechte staen ende tgewysde voldoen, blyvende de suppliant op zyn geheel nopende den verliese ende schade by hem gehadt ende geleden duer het toedoen des voors. de Catere tegen den selven de Catere ende zyne goeden, soe hy, suppliant, te raide zal bevinden te behoorene. Dwelck doende etc. MATEO FERNANDES.

Sy gethoont Guillielme de Catere, omme hieroppe te seggene tgene hem goetduncken zal, interdicerende den selven den suppliant bynnen zynen huyse oft opter straten te misseggene oft misdoene, by hem selven oft iemanden anders in enniger manieren, opte correctie vande Heeren ende vander stadt. Actum III[a] Aprilis anno XV[c] LXXVII[tich]. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 110.

---

11 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelycken Jan van Stae, schamel wageman van zynder neeringe, hoe dat hy staende voer de dore van Peeter de Puttere, backer, aengaende wat getier daer zommige soldaten deden, werdde byde huysvrouwe desselfs Peeters, die de soldaten hielen gevangen, ingeroepen, begeerende van hem dat hy, suppliant, zoude den soldaten willen wysen thuys genaempt *den Kuyl der Leeuwen,* in Sint-Jansstrate, den welcken soldaeten de huysvrouwe des voors. Peeters hadde wys gemaeckt dat int tvoers. huys

waeren Spaensche hoeren ende Spaensche goeden, omme alsoe vuyt hueren handen te gerakene ; ende heeft de suppliant den voors. soldaeten tvoors. huys gewesen, die aldaer hebben genomen ettelycke vrouwecleederen, daermede zy zyn gegaen byde Vrydaechsmert, zynde in meyninge die aldaer te vercoopen, ende omme tselve te gevuechelycken te doene, begeërden vanden suppliant, dat hy zoude aldaer hem gelaeten al oft hy die cleederen hadde van Mechelen gebrocht ende dat hy wachte omme zynen vrachtloon te hebbene, dwelck de suppliant zulcx dede, ende naer dyen de voors. cleederen waeren vercocht, soe hebben de soldaten den suppliant gepresenteert te geven eenen daelder, die hy int beginsele nyet en wilde aenveerden, dwelck siende de soldaëten, wierpen den daelder voer zyne voeten ende hebben alsoe den suppliant overdrongen den daelder taenveerden, dwelck vernomen hebbende de huysvrouwe van Willem vander Bancke, der welcker de voors. cleederen waeren toebehoorende, heeft den suppliant in deser doen apprehenderen ende met requeste versocht commissarissen, die hen vande voors. geschiedenissen zouden informeren op datse alsoe doer middele vande voors. apprehentie zoude mogen wederomme geraken aen huer cleederen, ende mynen Heere de commissaris Veusels, Schepene, heeft vanden suppliant genomen de voors. informatie, inder vuegen dat de huysvrouwe des voors. Willems vander Bancke heeft huer voors. cleederen wedergecregen, hebbende alsoe opten Steen, ter presentien van alle de weerelt den suppliant, voer alsoe vele alst huer aengaet, ontslaen, ende en wilt mynen Heere de Schouteth den suppliant nyet ontslaen zonder consent vander Weth, Bidt daeromme dat Uwen Eerw. gelieve taenhooren trapport vanden commissaris Veusels, vanden welcken zullen mynen Heeren, soe de suppliant verhoopt, verstaen dat de suppliant nyet en heeft misdaen vuyt enniger quaetwillicheyt, maer doer versuymenisse van verstande, ewat oyck by drancke wesende, ende dat hy, suppliant, is *vel solo alloquio de visu et facie* sulck een persoon, dat hy meriteert wel vergiffenisse vanden voors. misverstande ende apparente misdaet, Bidt voorts de suppliant dat Uwen Eerw. gelieve hem, suppliant, voor oogen te doen comen, dwelck doende, sult metter waerheyt bevinden dat de suppliant is

zoe goeden mensche van imborst, dat hy nyet sonder redene is, midts desen biddende omme vuyt gratien vander hachten ontslagen te mogen wordden, daer hy 14 dagen inne geseten heeft, op dat hy voer hem ende voer zyne twee jonge kinderen ende oock voer zyne jonge vrouwe grootgaende voer huer III[e] kint, mach winnen zynen cost met mennen van wagenen. Dwelck doende etc. C. GABRI.

Sy gecommuniceert den Schouteth omme hierop te seggene tgeene hem goetduncken sal. Actum XI[a] Aprilis LXXVII. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 113.

---

19 April 1577.

Joos Vincart, woonende binnen dezer stadt ende cassier wesende van Signor Andries de Burgos, verclaerde dat alsoo Antonio Ramirez, by syne brieven binnen Brugge gescreven aen den voors. Andries de Burgos den XVII[en] dezer maent, hem, comparant, nascryft als dat hy tegens yemanden verclaert soude hebben dat dezelve Antonio int innemen ende berooven van de Spaensche soldaten deser stadt, geschiet den IIII[en] Novembris lestleden, zoude vermoort ghehadt hebben acht persoonen, ende willende de voors. comparant de waerheyt daeraf int openbaer brengen, soo eest dat hy, comparant, by synen eede by hem aenden Heyligen gedaen, gesworen ende geaffirmeert heeft noyt sulcx by hem, deponent, tegens yemant ter werelt geseeght noch verclaert te wesen, noch oick en weet wat daeraf is, noch oick daeraf oyt gehoort heeft. Sonder argelist.

XIX Aprilis 1577.

Collectanea 1573-82, f° 77.

---

24 April 1577.

Ten versuecke van Domenico Boglione, Italiaen.

Jan Pellicorne, coopman, woonende inde Huyvettersstraete alhier, out 62 jaren, *juravit* etc. waerachtich te zyne hoedat hy wel kent ende omtrent de acht jaren wel gekent heeft den voers. producent ende dattet waerachtich is dat de voers. producent, des Maendaechs naer het innenemen ende rooven van deser stadt, dwelck was den vierden Novembris lestleden, deur de kennisse ende vriensschap die hy met hem, deponent, was hebbende, van Liere tzynen huyse gecommen is om zynen persoon, familie ende huys te salveren vande furie ende gewelt vande voers. soldaten, maer dat hy te spade quam, gemerct Spaenssche soldaten zyn huys alreede innegenomen hadden ende dat voorts van dyen tyde aff deselve producent altoos by hem, deponent, ende tot zynen huyse gebleven is, sonder vuyt te ghaene geduerende deselve pilleringhe, ende daer naer noch omtrent XIIII daghen, alswanneer hy wederomme trock naer Liere, in zulcker vueghen dat hem, deponent, zeer wel kennelyck is dat de voers. producent hem gheenssins gemoeyt en heeft mette selve pilleringhe ende roovinghe deser stadt, maer heeft hem, ghelyck voers. is, stille ten huyse van hem, deponent, gehouden.

Die XXIIII Aprilis anno 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 91v.

27 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Seeght in alder ootmoet Henrick van Eynde, poorter, etc., hoe dat, geleden acht oft X dagen, hy gevangen is geworddden van Jeronimus Michielssen, Schouteth deser stadt, ende dat vuyt oorsaken dat de gevangen zoude hebben geinjurieert eenen Diego de Veda, ter causen vande spoliatie deser stadt, ende alsoe Uwen Eerw. genouchsaem vande zaken by gelooffzame persoonen ende getuygen is geinformeert, dat de voors. gevangen tsyner grooter ontschult ende oick tegen deser stadt recht in apprehentie wordt opden Steen gehouden, Bidt daeromme etc., tordonneren den Schouteth den voors. gevangen vande voors. pretense apprehentie tontslane, costeloos ende schadeloos, alsoe de zake nyet en concerneert ennich criem, maer zoe verre de voors. Schouteth ende die voors. Diego de Vides yet zoude willen pretenderen ter zaken vande voors. injurien *per via ordinaria*, gelyck men schuldich is ende behoort te doene van zynen persoon nyet te absenterene. Dwelck doende.

De gevangene stellende cautie van zynen persoon nyet tabsenterene, maer te rechte te staene *toties quoties*, zal vander hachten wesen ontslegen, ordonnerende den Schouteth binnen den III^en dage nae dinsinuatie hem desen aengaende te funderen, oft anderssins zullen myne Heeren voorder appoincteren zoe behooren zal. Actum XXVII^a Aprilis LXXVII.
Martini.

Requestboek 1576-77, f° 129.

30 April 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Diego de Vides, coopman alhier, hoedat, al ist zoe dat hy, suppliant, van over XXX jaeren ende meer, alhier binnen deser stadt heeft geresideert ende alhier zyne trafficque ende coopmanschap eerlyck gedaen, zonder van yemanden zyns persoons ende leven aengaende oyt gereprocheert geweest te zyne, ende alsoe altyt heeft gestaen ende alnoch is staende tot goeden name ende fame, gelyck eenenyegelyck zyne kennisse hebbende tselve kennelyck is ende over zulcx attesteren zullen, sulcx dat nyet geoorloft en is geweest yemanden hem, suppliant, te injurieren *verbis aut facto*, welcken nochtans nyettegenstaende, zoe heeft, onlancx geleden, hem vervoordert eenen genaempt Henrick van Ende, mandemaker eertyts geweest zynde, nyet alleenlyck hem, suppliant, met grooter insolentie ende contrarie der waerheyt tinjurieren, maer oick met fortsse ende gewelt te commen voer de dore van des suppliants huys, daeroppe cloppende ende metten rappiere stootende, dreygende den suppliant te evelen vanden lyve, zeggende de voors. Henrick den suppliant valschelyck nae ende roepende met luyder stemmen als dat hy hem mette Spaensche soldaten zoude hebben gemoyt int plunderen ende saccageren van deser stadt ende deselve geholpen, dwelck is contrarie der waerheyt, daeraff nemmermeer blycken en zal, nemende alsoe hem, suppliant, zynen naem, eere ende fame, want, ter contrarien van dyen, zoe zal wel blycken alsdat de suppliante egeenssins en is culpabel nopende de voors. plunderinge, maer dat hy ter grooter begeerten ende instantien van vele borgers, vanden casteele, alwaer hy was gevlucht midts de troublen, binnen der stadt is gecommen ende heeft vele ende diversche borgers geholpen tegens de furie ende insolentie vande Spaensche soldaeten, aende welcke hy heeft ten besten gesproken ende

henne huysen ende goeden voer redelycken prysen helpen rantsonneren ende doen bewaeren, zulcx dat hy, suppliant, tot zynder grooter ontschult wordt vanden voors. Henrick geinjurieert ende befaemt, in recompense van dat hy, suppliant, den voors. Henricken het leven heeft gesalveert ten tyde de Spaensche soldaeten innequamen, als wesende binnen den huyse des suppliants gevlucht, midts dat hy doen ter tyt was inden dienst vande Staten, al dwelck als den suppliant nyet staende te verdragen, heeft mynen Heer de Schouteth geremonstreert ende te kennen gegeven, die welcke den voors. Henrick heeft geapprehendeert gehadt, die welcke nyettegenstaende nochtans dat tegens hehoorde rigoreuselyck onder correctie geprocedeert te worddene onder cautie van zynen persoon te representeren *toties quoties*, is vuyter hachten ontslegen die oick alnoch nyet en cesseert alomme hem, suppliant, met tgeene des voors. is te injurieren ende zynen naem ende faem te nemene, dwelck hem, suppliant, van alsulcken quidams nyet en staet te lyden noch te verdragen, zulcx dat hy, suppliant, geerne van de contrarie feyten hierboven geposeert ende van zyne innocentie zoude thoonen om hem te valideren in toecomende tyden tegens eenenyegelycken, oick om alle voordere inconvenienten te schouwene, midtsgaders oick om tegens den voors. Henricken te doen procederen zoe nae recht behooren zal, Biddende daeromme etc. tordonnerene eenen oft meer commissarissen, voer dewelcke hy, suppliant, zal produceren alsulcken getuygen als hy tot zynder defentien ende innocentien zal bevinden te behoorene, om daerenteynden voorts te procederen tot purgie civile, oft anderssins zoe hy, suppliant, tzynen rade zal vinden te behoorene. Dwelck doende, etc. D. de Vides.

Syn by myne Heeren gecommitteert Meester Jan de Pape, Schepen, ende Meester Dionys vander Neesen, Secretaris, om de getuygen byden suppliant te produceren toverhoorene, omme, tselve gedaen, voorts geordonneert te worddene nae behooren. Actum ultima Aprilis LXXVII. Charles.

Requestboek 1576-77, f° 132.

---

18 Mei 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Remonstreert Jan vanden Werve, hoedat alsoe Jeronimus Michielssen, Onderschouteth, hem, suppliant, nu onlancx geapprehendeert hebbende ende tsedert continuelyck hem houdende blyven sitten opden Steen alhier, onder het decxsel dat hy, suppliant, ten tyde vanden saccagemente mede zoude hebben gepilleert, des metter waerheyt ten geenen dage en zal blycken, des oick wel te presumeren is dat de voors. Schouteth daertoe geen stoffe noch redenen en is hebbende, overmidts hy den zelven suppliant, volgende der stadt ende vierscharen recht, nyet en heeft beticht noch aangesproken, nochtans gevangen geweest tsedert Saterdach ende alsoe acht dagen, des hy nochtans binnen den III^en^ dage hadde behooren te doene, spruytende tvoors. dechsele ende presumptie hiervuyte, dat, gemerckt de voors. suppliant mede is een oudecleercooper, ende voer zulcx geschat hebbende zeker diversche meublen goeden by diversche busschieters vanden casteele alsdoen gepilleert boven zeker III guldens, die dezelve busschieters hem schuldich waeren van verschoten penningen, voer zynen dienst ende vacatien heeft ontfangen des Woonsdaechs inde zelve weke vande saccagie, een paer coussen, III hemden, eenen vlieger, III tinnen schotelen, een commeken, twee oorcussens, een paer slapelakenen, de sommige daeraff noch in wesen synde, nyet weetende wyen dezelve parcheelen zouden mogen toebehooren ende bereet zynde die den rechten proprietaris ende heere te restitueren, zoe verre hy die can becomen, voorder ende anderssins hem geen zake gemoyt te hebbene, als ten tyde vanden saccagemente continuelyck thuys hebbende geseten ende op het casteel zyn wacht gehouden, daervore alles eedt presenterende, Biddende daeromme te belastene den voors. Schouteth,

dat hy hem tegens den suppliant volgende tvoors. stadtrecht van stonden aene fundere, ende dat *interim* de voors. suppliant onder de borchtocht van VI^c guldens by hem voer zyn meublen alreede gestelt ende daertoe doende eet te rechte te staene ende zynen persoon te representerene *toties quoties,* zal worden gerelaxeert zonder prejuditie van des voors. Schouteth actie ende recht by hem collegiael oft anderssins te institueren. Dwelck doende etc.

Sy gethoont den Schouteth Heronimus Michielssen, ten eynde hy hem regulere naer inhoudt van desen, ten waere hy ennige merckelycke redenen hadde hem moverende ter contrarien, waeraff hy sal schuldich wesen myne Heeren binnen den III^en dage tadverteren. Actum XVIII Maii LXXVII. MARTINI.

Requestboek 1576-77, f° 148.

---

31 Mei 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Alonso Manricques, vischcoopere, poorter etc., dat, hoewel hy zeer langen tyt van jaeren alhier binnen deser stadt met huysvrouwe ende kinderen gewoont ende zyn voors. neeringe eerlyck gedaen heeft, nochtans, den III^en dach der maendt van November LXXVI, merckende dat het volck van wapene die van wegen de Staten binnen deser stadt gecommen waeren, begonsten de huysen vande Spaensche cooplieden alhier te plunderen, omme het inconvenient te schouwene dwelck hy, suppliant, vande selve natie wesende, doen ter tyt merckte hem ende ander te

nakene, is gevlucht opt casteel, latende zyn huysvrouwe, kinderen ende huysgesinnne met alle zyne goeden binnen deser stadt, ten huyse van zyne residentie. Ende naedyen de stadt wederomme byde Spaensche soldaten innegenomen was, hy, suppliant, boven maten besorcht wesende voer zyne voors. huysvrouwe, kinderen, huys ende goeden, is in alle neersticheyt vuyt tvoors. casteel nae zyn voors. huys comen geloopen, ende bevindende in zyn voors. huys alleenlyck eenige van zyne kinderen ende zeker Spaensche soldaten ende dat zyne huysvrouwe mette andere kinderen elders gevloden was, heeft mette voors. soldaten, die binnen zynen huyse waeren, geaccordeert ten besten hem mogelyck zynde, ende byde selve zyn voors. huys doen bewaren, zynde voorts in alle neersticheyt gegaen inde Beddestrate in zeker huys, geheeten *Cameryck*, daer men hem seyde zyne voors. huysvrouwe te zyne, alwaer hy oick eenigen tyt gebleven is, omme tselve huys te bevryen ende beschermen, tot dat hy twee soldaten van zyne kennis gevonden hadde, dewelcke hy induceerde huerlieden peerden ende dienaers aldaer te latene omme tselve huys te bewarene, dwelck oick alsoe gebeurt is ten koste des suppliants zelve. Dwelck alsoe gedaen zynde, heeft de suppliant hem voorts geemployeert zoe inde voors. Beddestrate als boven de Vischmerct inde strate daer hy selver woonachtich is, omme de gebueren tassisterene ende anderssins oick omme den brant te resisterene, waerinne hy, suppliant, zulcke neersticheyt ende goede offitie gedaen heeft als dezelve gebueren ende andere breeder zullen mogen attesteren, van welcke dingen hy, suppliant, tot zyne ontlastinge tegens alle calumnien van alle quaetwillige wettich bescheedt ende getuygenisse geerne zoude nemen ende zyne voors. gebueren ende andere die vande waerheyt weeten, doen overhooren eer dat deselve hem zouden mogen ontvallen, midts dat eenige van dyen dagelyckx van hier vertrecken ende zommige oick zouden mogen sterven, gelyck datter alreede gestorven zyn, Bidt daeromme etc. hem te consenterene op tgeene des voors. is de voors. gebueren ende andere te produceren ende henlieder getuygenisse by geschrifte te laten stellen ende hem, suppliant, daeraff opene certificatien

ende attestatien onder den zegel deser stadt te verleenene, ten eynde dat hy, suppliant, hem ende zyne goeden daermede buyten ende binnen deser stadt daert van noode wesen zal, mach van ende tegens alle contrarie calumnien defenderen. Dwelck doende etc. P. Mallery.

Is by myne Heeren gecommitteert Meester Baltasar van Vlierden, Schepene, ende Meester Dionys vander Neesen, Secretaris, omme te examineren ende toverhooren de getuygen die de suppliant in meyninge is tot zyne ontschult te leyden. Actum ultima Maii LXXVII. C. Blyhooft.

Requestboek 1576-77, f° 157.

13 Juni 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Diego Manricques, ingezeten etc., dat nu onlancx tot zyne kennis gecomen is, dat eenen genoempden Jaques van Schoonhoven, suyckerbackere, hem zoude vervoordert hebben hem, suppliant, over langen tyt ende noch dagelyckx te diffameeren ende naer te zeggene dat hy, suppliant, opden IIII[en] dach Novembris anno LXXVI, ten II uren naer middach oft daer ontrent, oft emmers inde meeste furie op de Mert alhier, vergeselschapt wesende met thien soldaten ende als vuerder vande zelve, gewapent met een corselet, morillon ende javelyne, zoude over de brugge achter het nyeuw stadthuys gecomen zyn ende vandaer voorts zyn huys zoude innegenomen hebben ende gespolieert van zyn gereet gelt, zyn huysvrouwe met zyn volck vermoort, ende voorts tvuer int zelve huys gesteken gehadt hebben, met noch meer dyergelycke circumstantien, daermede de voors. Jaques van Schoonhoven den suppliant

enormelyck diffameert, injurieert ende oick zoe hy, suppliant, verstaet, hem metten vinger opter straten ende elders aen ander wyst, zeggende, dat men zulcke moorders, dieven ende brantstichters alhier inde stadt nyet en behoorde te lydene, maer de zelve om den hals te brengene, daermede het volck oproerich makende ende inciterende oft hisschende opten suppliant, in zulcker vuegen datter vele ende diversche luyden van eeren ende andere van hem, suppliant, kennis hebbende, daerdeure wordden geschandaliseert ende geinduceert omme quade opinie vanden suppliant te hebbene, jae is de suppliant, zoe hy nu onlancx verstaen heeft, in groot dangier geweest van opte Meere ende elders opter straten by andere die de voors. Schoonhoven op hem, suppliant, geinciteert hadde, vermoort oft anderssins qualyck getracteert te worddene, nyetjegenstaende dat allen tselve is by den voors. Jaques van Schoonhoven valschelyck versiert ende dat hy, suppliant, ter contrarien wel zal doen blycken dat hy, zonder jactantie gesproken, is een man van eeren, staende tot goeden name ende fame ende alhier binnen deser stadt met huysvrouwe ende kinderen huys houdende ende oick opten IIII^en^ Novembris ende daer te voren gehouden hebbende, dewelcke ten selven tyde was met zyn huysgesinne binnen zynen huyse met ander poorteren ende ingezetenen alhier gebleven, zonder van zynen persoon oft goeden opt casteel yet gevlucht te hebbene ; Item dat hy, suppliant, opten selven IIII^n^ Novembris, ten tyde van het innemen vande Mert ende vande principaelste furie ende daernaer is met zyn voors. huysgesinne ende ander goede borgeren ende ingezetene deser stadt binnen zynen voors. woonhuyse, gestaen inde Keyserstrate, nues tegenover de huysen van Loys Peres, geweest, verwachtende de zelve fortuyne als dander borgeren, etc. ; Item, dat hy, ten tyde van het voors. innemen vander stadt was binnen zynen huyse over tafel goede chiere makende met eenen commissaris vande Staten, die tsynen huyse gecomen was omme te logeren ende zeker ander ingezetenen alhier met eenen canoninck van Haerlem, zonder eenich quaet achterdencken te hebbene, tot dat ander gebueren hem, suppliant, als voren over tafele sittende, quamen adverteren dat de Spaensche soldaten inde stadt waeren ende dat men de clocke vreeselyck

hoorde slaen ; Item dat den selven gebuerman, die den suppliant de voors. advertentie gedaen hadde, is van stonden aene met zyn huysvrouwe ten huyse des suppliants gecomen ende gebleven, gelyck noch diversche ander persoonen, poorteren ende ingezetenen hen oick gesalveert hebben, zoe ten huyse van hem, suppliant, als van Signor Diego Dyala, als in effecte al een erve wesende ende achter eenen doorganck hebbende, ende naer dyen des suppliants woonhuys by de soldaten innegenomen was ende hy, suppliant, van zyn rantsoen ende anderssins met de zelve was overcomen, zoe is hy, suppliant, voorts in zyn voors. woonhuys gebleven by de geene die aldaer gevlucht ende verborgen waeren, omme deselve te salveren ende by te staene, gelyck hy metten donckeren ontboden werdde by een borgere die snoenens met hem, suppliant, als voren geten hadde, ten huyse vanden selven borger te comen, gestaen inde Achterstrate byde nyeu Wage alhier, omme hem ende zyne goeden mede te helpen salveren, oft ten minsten ten besten te sprekene, welcken achtervolgende heeft de suppliant den soldaet die zyn huys hadde geoccupeert, verwillicht dat hy met hem, suppliant, is gegaen ten huyse vanden voors. borgere inde Achterstraet voors., alwaer de zelve soldaet heeft zynen dienaer gelaten, die welcke dry dagen lanck tselve huys ende goeden heeft bewaert voer eenen redelycken penninck, die den voors. borger hem betaelt heeft, ende van daer is hy, suppliant, met zynen voors. soldaet terstont wederomme thuys gecomen ende gebleven ende de voors. suppliant alsoe opten voors. IIII^{n} Novembris metten donckere wederomme thuys gecomen zynde, heeft hem geemployeert omme zyn voors. gebuermans goeden binnen zyns suppliants huyse te helpen salveren ; ende dewyle hy, suppliant, met het volck van zynen huyse bezich was omme zyn voors. gebuermans goet te salveren, zyn Joachim Vermeeren, droogist, woonende int straetken, int *Steenken*, inde Keesstrate, ende Jan Verjuys, met henne huysvrouwen ende kinderen, met noch meer ander, wyens huysen int brant stonden, aldaer voer des suppliants huys gevlucht gecomen, dewelcke de suppliant al binnen zynen huyse heeft ontfangen ende twee oft dry dagen ombegrepen gehouden, ende alle deselve persoonen die binnen zynen

huyse waeren ende ander van zyne kennisse naer zyn vermogen alle hulpe ende bystant gedaen, zonder dat yemant vande geenen die binnen zynen huyse waeren van rantsoen oft anderssins aldaer yet is geheyscht oft affgenomen geweest, zoe dat hy, suppliant, binnen den voors. IIII[en] dach van Novembris, ten huyse des voors. Jaques van Schoonhoven, noch opde Mert alhier, noch elders dan voors. is, en heeft geweest, noch anders gedaen dan doffitie van een man van eeren ; ende want hem, suppliant, egeenssins en staet te lydene oft te gedoogene, dat de voors. Jaques van Schoonhoven (den welcken de suppliant, zyns weetens, tot nu toe nyet gezien en heeft, noch oick kennen en zoude, ten waere dat hy hem gewesen werdde) hem, suppliant, zoe enormelyck tegens de waerheyt zoude diffameren, ende daerdore hem, suppliant, van zyn eere, goeden name ende fame berooven, ende daerenboven in dangier stellen van om den hals te comen, jae oick een oproer in de stadt te makene, zoe en heeft de suppliant nyet mogen laten alle tselve aen Uwen Eerw. te kennen te gevene, ende te versueckene dat hem hiertegens met prompte remedie wordde versien, Bidt daeromme etc., tordonnerene den voors. Jaques van Schoonhoven de voors. enorme diffamatien openbaerlyck te revoceren als tegens de waerheyt versiert zynde ende hem te interdiceren van gelycke meer te zeggene oft te doene, by hem zelven oft yemanden anders ende den selven desnyettemin van zyn voors. misdaet ende oproerich voorstel te corrigeren ende zulcke amende te doen doene, als Uwen Eerw. naer gelegentheyt vander zaken bevinden zelen te behoorene. Dwelck doende etc. MANRICQUES et MALLERY.

Myne Heeren voors. interdiceren Jaques van Schoonhoven, suyckerbacker, in desen gementionneert, den suppliant te misseggen oft misdoen by hem zelven oft yemanden anders, op de correctie vanden Heere ende der stadt ; ende zoe verre de voors. Jaques van Schoonhoven yet pretendeert op den suppliant, zal den selven rechtelyck moghen aenspreken ende dat binnen acht dagen naestcomende *salvo* weete, zoe ende gelyck hy tsynen rade zal bevinden te behoorene. Actum XIII[a] Junii LXXVII. C. BLYHOOFT.

Op den bladrand : Sy dese anderwerff geinsinueert Jaques van Schoonhoven, ten eynde hy binnen den III[en] dage naer dinsinuatie van desen fundere, oft anderssins zullen myne Heeren desen aengaende voorder appoincteren zoe behooren zal. Actum XXVI Junii LXXVII. MARTINI.

Requestboek 1576-77, f° 169.

3 Juli 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Alonso Manricque, droogenvischvercooper, poorter etc., hoedat tot zynder kennisse gecomen is, dat Anthuenis de Mangeleer ende Franchois Wouters hen zouden vervoordert hebben, hem, suppliant, naer te zeggene ende te diffamerene, dat hy ten tyde vanden saccagemente deser stadt, hem anders zoude gedragen hebben dan hy behoorde, met noch meer ander leelycke ende onverdrachelycke injurien van verraet, moorderyen ende dyergelycke, hebbende daerenboven eenighe zulcke feyten schriftelyck in handen van mynen Heere de Marckgrave gegeven oft doen geven, ende huerlieder namen op een ander pampierken bezundere gestelt oft doen stellen als denonciateurs, clagers ende pretense getuygen over ende ten laste vanden suppliant, hoewel dat hy, suppliant, hem daeraff onbeschuldicht ende suyver kent, als ter contrarien ten selven tyde doffitie van een man van eeren gedaen hebbende, gelyck hy, suppliant, alreede hoept geverificeert te zyne by dinformatie van wegen Uwer Eerw. tot zynen verzuecke alhier genomen ; ende want hem, suppliant. zulcke leelycke diffamatien nyet langer en staen te verdragene als nyet

alleenlyck tenderende tot quetsinge zynder eeren, goeden name ende fame, maer oick van zynen persoon, dewelcke deur zulcke diffamatien zoude mogen geraecken in peryckel te vallene van dootgesmeten te worddene oft ander dyergelycke inconvenienten, tot zynder ende zynder huysvrouwe ende kinderen ewelycke bederffenisse, ende oick tot excitatie van eene beroerte, ten waere daertegens werdde versien, Bidt daeromme tordonneren ende bevelen den voors. Anthonis de Mangeleer ende Franchois Wouters henlieden vande voors. beroevinghen ende diffamatien ende voorts van allen tgeene zy op hem, suppliant, weeten te zeggen, van stonden aene te funderen, oft, hy gebreke van dyen, dat hen een ewich geswych zal wordden geimponeert, dezelve desnyettemin *interim* interdicerende hem, suppliant, te misseggen oft te misdoene, noch te diffameren op de correctie vande Heeren ende vander stadt, ende dit al sonder prejuditie vander actie van injurien, schaden ende interesten hem, suppliant, tegens dezelve competerende, daeraff hy protesteert geheel ende onvermindert te blyvene. Dwelck doende etc. P. MALLERY.

Myne Heeren voors. hebben geordonneert ende ordonneren midts desen Anthuenis de Mangeleer ende Franchois Wouters in desen gementionneert, dat zy hen zullen schuldich zyn te funderen van tgeene zy op den suppliant weeten te seggen, interdicerende dezelve den suppliant te misseggen oft misdoen by hen zelven oft yemanden anders, op de correctie vande Heeren ende vander stadt. Actum III[a] Julii LXXVII. C. BLYHOOFT.

Requestboek 1576-,77 f° 186.

3 Juli 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Jaques van Schoonhoven, hoe dat eenen Diego Manricques, hebbende eertyts commissie gehadt op de schepen van orlogen vander Majesteyt, opten XIII^{n} Junii lestleden aen Uwen Eerw. heeft gepresenteert requeste ende by dezelve te kennen gegeven, dat de suppliant hem vervoordert zoude hebben, den voors. Diego over langen tyt ende noch dagelyckx te diffameren ende naer te zeggen dat hy opden IIII^{n} dach Novembris LXXVI, ten II uren naer middach oft daerontrent, oft emmers inde meeste furie, opde Merct alhier vergeselschapt wesende met thien soldaten ende als vuerder vande zelve, gewapent met een corselet, morielloen ende javelyne, zoude over de brugge achter het nyeuw stadthuys gecomen zyn ende van daer voorts zyns suppliants huys zoude ingenomen hebben ende gespolieert van zyn gereet gelt, zyn huysvrouwe met zyn volck vermoort, ende voorts tvier int selve huys gesteken gehadt hebben, met noch meer dyergelycke circumstantien, pretenderende daerby de voors. Diego enormelyck gediffameert te zyne, hebbende voer zulcx by het dispositylf vande zelve requeste versocht dat Uwen Eerw. zoude gelieven den suppliant tordonneren de voors. gepretendeerde enorme diffamatien openbaerlyck te revoceren ende hem te interdiceren van gelycke meer te zeggen oft te doen zeggen, by hem zelven oft yemanden anders, ende den selven nyettemin te corrigeren ende zulcke amende te doene, als Uwen Eerw. naer gelegentheyt bevinden zouden te behooren, op welcke requeste heeft Uwen Eerw. belieft den suppliant tinterdiceren den voors. Diego te misseggene oft misdoen by hem zelven oft yemanden anders, opde correctie vande Heeren ende der stadt, ende zoe verre de suppliant yet pretendeert opden voors. Diego, dat hy den selven rechtelyck zoude mogen aenspreken ende dat binnen acht dagen,

alsdoen naestcomende, *salvo* weete, zoe ende gelyck hy tsynen rade zoude bevinden te behoorene, naer den welcken heeft de cortteroede Rideau, opden XXVI^n Junii hem, suppliant, geinsinueert zeker ander appoinctement mette voors. requeste, innehoudende dat de suppliant zoude schuldich zyn binnen den III^en dage naer dinsinuatie van dyen hem te funderen, oft anderssins zouden myne Heeren voorder appoincteren zoe behooren zoude, welck appoinctement is directelyck contrarie tverzueck byden voors. Diego inde voors. requeste gedaen, midtsgaders den voors. appoinctemente ende zoude de suppliant daerby oick grootelyckx gegraveert zyn, want de voors. Diego heeft by de voors. requeste zelve hem gefundeert ende actie van injurien geinstitueert, ende versocht condempnatie ten laste des suppliants tot honorable ende proffitable amende, ende by den voors. appoictemente vander selver requeste is den suppliant gepermitteert, indyen hy yet opden voors. Diego zoude pretenderen, hem dyen aengaende rechtelyck aen te spreken, dwelck oft den suppliant nyet gelegen en waere te doene, gelyck hy oick noyt des en heeft gepretendeert noch gedacht en zoude daertoe nyet connen bedwongen wordden naer recht noch naer styl van procederen, *nemo enim juvitur agere aut accusare tenetur*, ende indyen de voors. Diego pretendeerde te practiseren *L. diffamari C. de Juge* : *manu.* ende indyen de suppliant hem hadde gediffameert ende gevanteert te ageren, des neen, zoe en zoude hy anders nyet hebben connen versuecken, dan dat de suppliant soude schuldich zyn hem daeraff te funderen binnen zekeren tyt oft dat hem zoude geimponeert wordden een ewich geswych van zyne vantisen, zonder dat voorder conclusie oft versueck in dyer materien zoude behooren oft connen gedaen wordden, nyettegenstaende dat hy, des versocht ende by den rechter geordonneert zynde, nyet en compareerde gelyck den text daeraff notoir is in *dicto L. diffamari,* in der vuegen dat gemerckt de voors. Diego tot dyen eynde nyet en heeft geconcludeert noch verzueck gedaen, maer zelve als voors. is, geinstitueert *actionem injuriarum* ende dyen aengaende in forma geconcludeert oft versueck gedaen, ende dat hem, suppliant, by egeen appoinctement van Uwen E. en is geordonneert

geweest te rescriberen oft te seggen tegens dezelve actie ende requeste des voors. Diego, ende tot dyen dat den voors. Diego alreede is aengewesen deffect vande voors. rechten, *L. diffamari,* by den voors. interdicte ende dat anderssins Uwen Eerw. by den voors. appoinctemente alleenlyck hebben gezeeght dat de suppliant hem zoude funderen, zonder daer by te vuegen, dat by gebreke van dyen, hem zoude wordden geimponeert *silentium*, maer dat daerinne anderssins zoude wordden voorder versien, daerby hem benomen zoude wordden zyne defentie die hy in tyden ende wylen zoude mogen doen, ende belast wordden te ageren ende institueren een actie dwelck hem nyet en is gelegen ende daertoe oick hy nyet en is bedwanckbaer, Bidt daeromme dat Uwen Eerw. gelieve in faveur van justitie tvoors. appoinctement van XXVI Junii te revoceren, doot ende te nyete te doene ende indyen de voors. Diego tegens den suppliant voorder versueck desen aengaende zoude pretenderen te doene, alsdoen te ordonneren gelyck naer recht behoort. Dwelck doende etc. UFFELE.

Sy gethoont partye, omme binnen den III[n] dage hier op te zeggen na de insinuatie van desen, tgeene hem goetduncken zal. Actum III[a] Julii LXXVII. A. DYCK.

Requestboek 1576-77, f° 187.

---

1 Juni 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Gregorio Ruys de Juramiendi, hoe dat hy als rescribent oft verweerdere alhier heeft zeker proces tegens Jouffrouwe Barbara Keteleers, ter causen van zeker Hollants lywaet, die zy tegens de waerheyt pretendeert by den suppliant, deur zynen dienare, van zekeren Spaenschen

soldaet vuyten huyse van Jeronimo de Canepanona gehaelt te zyne, ende want hy, suppliant, deur neerstich onderzoeck (naedyen zyne voors. tegenpartye hem den naem des voors. Canepanona behoorlyck gedeclareert hadde) achterhaelt heeft den geenen die tvoors. lywaet ende ten versuecke van zynen meester vuyten voors. huyse gehaelt heeft, de welcke nu vuyt zyns voors. meesters dienst wesende ende alhier egeen huys houdende, lichtelyck van hier zoude mogen geraken te vertreckene, waer deure hy, suppliant, zoude geschapen wesen vande getuygenissen desselfs gefrustreert te worddene, tot grooten achterdeele van zyne goede zake ende vande waerheyt, zoe verre etc. Bidt daeromme etc. hem, suppliant, te consenterene den voors. persoon, Niclaes genaempt, valetudinarie te mogen produceren op de feyten in zyns suppliants schriftuere inde voors. zake geallegeert. Behoudelyck etc. MALLERY.

Fiat, *salvo* dat den thoon blyve secreet ende partyen respective in tyden ende wylen huere reprochen ende salvatien ter contrarien. Actum prima Junii LXXVII. MARTINI.

Requestboek 1576-77, f° 158.

---

7 Juni 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Hans Struyck, poorter etc., hoedat hy, suppliant, verstaet dat hy by eenige die hem sinistre affectie zyn dragende, is geculpeert van dat hy eenen Spaengiart, die en Dysdage lestleden by ennige vande gemeynte alhier is omgebracht, zoude hebben gequest oft

geslegen ; vuyt welcker oorsaken zyn de colffdragers oft sHeeren dienaers gestelt ende geleeght in des suppliants huys ende goeden, al tonrechte ende tegens de waerheyt, want is waerachtich dat de voors. Spaengiaert met eenen anderen, die binnen deser stadt gerooft ende gemoort heeft, zyn by ennige vande gemeynte gevolcht geweest van *de roode Crane* aff tot in de Meere, aldaer de suppliant naer huys gaende ende ten aengange comende, heeft mede na de voors. Spaengiarts gezien, ende *justo dolore motus*, alsoo zyn huysvrouwe, kint, dienstmaerte, ende ander vrinden, inde roovinge ende moort byde Spaengiaerts binnen deser stadt zyn geperpetreert, zyn vermoort ende omgebracht geworden, gezeeght dat men nyet en zoude behooren te gedoogen dat diegeene die in dese stadt zoo leelyck gerooft ende gemoort hebben, alhier voer de oogen vande borgers achter straten zouden gaen, zonder dat de voors. suppliant den voors. Spaengiaert geslagen, gequest oft voordere gevolcht heeft dan alleenlyck van het waeckhuys inde Meere alhier tot het straetken loopende vande selve Meere na de Borsse, aldaer de suppliant wederomme te rugge nae huys is gekeert, zoe oick de voirs. Spaengiart aldaer nyet en is gequest geworden, gelyck de suppliant allen tselve presenteert te thoonen met diversche gelooffweerdige getuygen ; Bidt daeromme etc. tordonneren twee commissarissen vuyter Weth, voer dewelcke de suppliant zal mogen produceren zyne getuygen opde voors. ende ander feyten dienende tot zyns suppliants ontlastinge ende voorts tordonneren dat des suppliants meublen zullen wordden geinventarieert, ende, midts byden suppliant stellende cautie voer de weerde van dyen, dat de voors. colffdragers zelen vuyten huyse des suppliants gaen ende vertrecken. Dwelck doende etc. sHertogen.

Is by myne Heeren gecommitteert Joncker Jan Damant; Schepene, ende Meester Dionys vander Neesen, Secretaris, om te doene ende te besoigneren nae inhoudt van desen. Actum VIIa Junii LXXVII. C. Blyhooft.

Requestboek 1576-77, f° 162.

9 Juli 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Dorothea de Saure, huysvrouwe van Meester Govaert van Velthoven, ingezetene deser stadt, hoedat zy, suppliante, vele maenden geleden zeer incivilyck is geapprehendeert gewordden ten versuecke van eenen Huybrecht Maes ende dat omme te hebbene restitutie van zeker rentbrieven ende anderssins, die hy pretendeert hem by de Spaensche soldaten gepilleert te zyne, vande welcke voors. rentbrieven zy, suppliante, nyet en weet te sprekene, als de zelve noyt gezien hebbende, maer verstaet dat die zyn gecomen in handen van mynen Heere den Pensionaris Maes, die welcke de voors. rentbrieven den voernoempden Maes heeft gerestitueert, desen nochtans nyetjegenstaende, zoe is de voors. Huybrecht Maes huer, suppliante, gevangen houdende ende in langdueríghe processen de suppliante, gelyck hy zeeght, opden steen te laeten verrotten; nu eest zoe dat zy, suppliante, altyt huer vuyterste debvoir heeft gedaen, omme de zake te accelererene ende ten eynde te brengene, maer en is tselve nyet mogelyck geweest, midts het treyneren des voors. Maes, inder vuegen dat zy middelertyt wel behoort gerelaxeert te worddene vande voors. apprehentie, inde welcke zy tot noch toe gecomen, meer tot vindicte ende omdat de voors. Meester Godevaert, huer man, is gecomen inden dienst vanden provost Camargo, dan anderssins, hoewel nochtans dat kennelyck is, dat de voors. hueren man, zynen dienst geduerende, heeft mennigen tyt gesalveert zyn lyff ende goet, ende des te meer behoort de voors. suppliante middelertyt gerelaxeert te wordene, zoe midts dyen den voors. aentast is gedaen directelyck in vilipendentie van Uwen Eerw. ende der justitien, te weetene, byden soldaten egeen recht van apprehentie hebbende ende op hen sinistre vercleeren des voors. Maes,

van dat hy zoude hebben consent van Uwen Eerw., dwelck nochtans in alle apprehentie tot civile saecken opde borgers ende ingesetene te doene, ierst ende al vorens is gerequireert, als oick doer dyen de voors. Maes egeene fixe domicilie binnen deser stadt ende is houdende, zulcx dat zy, suppliante, dobbel gelt heeft moeten geven omme de voors. Maes, nyet vintbaer wesende, te zoeckene, om hem te doen sommeren, blyckende byden relase vande cortteroede hier aen gehecht, ende dat oick de voors. Maes malignerende ende accuserende diversche persoonen, ende alsoe oproer makende onder de gemeynte, heeft geaccuseert vande gestole goeden, ende onder ander, aen die vanden Breeden Rade eenen genoempden by toename Manricques, die welcke is innocent bevonden zoe genouch notoir is, gelyck hy oick de suppliante in desen vuyt enckele envye is accuserende, gelyck zy oick in tyden ende wylen innocent bevonden zal wordden, ende want alsulckdanige aentasten ende lanckduerighe detentie in gevanckenisse, principalyck van vrouwen persoonen, zyn odieux ende dat oick de suppliante, sittende in stricter gevanckenisse, nyet en can huere voors. zaken ende goet recht vervolgen, Bidt daeromme etc. te consenterene ende tordonnerene dat de suppliante geduerende den voors. processe vander voors. apprehentie zal wordden gerelaxeert. Dwelck doende etc. Dorothea de Saure.

Is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert partye adverse oft procureur, binnen XXIIII uren naer dinsinuatie van desen, op dinhoudt der selver tantwoerden oft te zeggen tgeene hy te rade zal bevinden, oft anderssins zelen myne Heeren appoincteren dat de suppliante onder cautie juratoir *desistenda persona* vander hachten zal wesen ontslegen. Actum IXa Julii LXXVII. Martini.

Requestboek 1576-77, fo 192v.

---

3 Januari 1578.

A l'instance de Fernando Perez, Francisco Ramiz, Jehan Baeca et Martin Alonzo Lopez, Espaignolz, résidens en ceste ville d'Anvers.

Guillaume de Catere, eaigé de XXXIX ans, Ambroise Pottay, eaigé d'environ XLV ans, Gille Thibaut, eaigé d'environ XL ans, marchants, Jehan Walewyns, Notaire, tous résidens en ceste dicte ville, *juraverunt* estre vray qu'ilz coignoissent bien et passé XVIII ou XX ans ilz ont cogneu aus dictz producents, qui l'espace du dict temps se sont tenuz en ceste dicte ville, et esté réputéz d'ung chascun en ayant de leur cognoissance, comme marchants de bien, de bonne fame, renommée et conversation, sans que oncques ilz ont entendu au contraire. Affermans oultre ce les dictz comparants par leur dict serment estre vray que les dictz producens, au temps du sacq et invasion de ceste dicte ville, se sont tenuz bien honnestement à leur maison, sans qu'ilz alors estoient sortiz d'icelle, ou leur avoir meslé du dict sacq ou invasion de ceste dicte ville, mais bien ung chascun des bourgeois et inhabitans de ceste dicte ville, et en particulier aus dictz affermans saulvé à leur maison et les donné bon entretiènement, les ayants aussy accommodé d'argent pour payer leur ranchon et autrement, ayant partout esté leurs bon intercesseurs pour sauver leur maisons et famille, de sorte que ung chascun ne les peult bonnement remercier du bon service alors à eulx, affermans, et plusieurs aultres presté, rendans raison de leur science pour avoir au dict temps, comme dict est, leur sauvé à leur dicte maison, et illecq avoir eu et veu ce que dict est. Comparurent aussi pardevant nous les dictz producens *et juraverunt* que comme ainsi soit que par venture, ilz pouroyent en temps advenir estre d'intention pour les troubles présens de se retirer avecq leur famille en quelcques autres lieux, où qu'ilz ont aussi leur comptoir, maison, domestique et trafficque,

que ce non obstant ilz laisseront aussi en ceste dicte ville leur maison, quelcques biens, famille et marchandises, et qu'ilz ne parteront aucunement en préjudice des placcartz de Sa Majesté et Estatz Généraulx des Pays de par-deça. Prions et requérons partant très instamment à tous Seigneurs, Gouverneurs, Capitaines, Coulonnels, Lieutenants et à tous autres Juges et Justiciers, qu'ilz laissent aus dictz producens, avecq leur dicte famille et biens, partout librement et franchement passer, repasser et séjourner sans leur faire mectre ou donner aucun destourbier ou empeschement, ains les faire et donner tout adres et assistence possible.

Anno 1578, IIIa Januarii.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 426.

---

14 Januari 1578.

A l'instance de Diego de Villalobos, marchant, résident en ceste ville d'Anvers.

Jacques Grammay, Superintendent et Administrateur des tailles et aydes du Roy, nostre Sire, au quartier de Brabant, Loys du Bois, eaigé de XLV ans, et George Ghys, eaigé XLIX *jaren*, ambedeux marchants résidens en ceste dicte ville, *juraverunt* estre vray qu'ilz cognoissent bien et passé plusieurs ans ilz ont cogneu au dict Diego de Villalobos, qui l'espace du dict temps s'a tenu en ceste dicte ville et esté réputé d'ung chascun en ayant de luy cognoissance, comme marchant de bien, de bonne fame, renommée et conversation, sans que oncques ilz ont entendu au contraire. Affermants oultre ce les dictz comparants estre vray, par leur dict serment, que le dict Diego de Villalobos, au temps du sacq et invasion de ceste dicte ville, s'a tenu bien honnestement, sans qu'il s'a meslé du dict sacq

et invasion, mais bien (après que mesmes a esté pilliéz et saccagiéz comme autres inhabitans) ung chascun des bourgeois et inhabitans de ceste dicte ville et en particulier aus dictz affermans leur vie sauvé à sa maison et les donné bon entretienement, les ayant aussi accommodé d'argent pour payer leur ranchon et autrement, ayant partout esté leur bon intercesseur pour sauver leur vie, maisons et famille, de sorte que ung chascun ne le peult bonnement remercier du bon service alors à eulx, affermans, et plusieurs autres presté. Rendans raison de leur science pour avoir au dict temps (comme dict est) leur vie sauvé à sa dicte maison et en particulier le dict Jacques avecq sa femme et famille, et illecq avoir eu et veu ce que dict est. Comparut aussi pardevant nous, ledict Diego de Villalobos *et juravit* que comme ainsi soyt que par venture il pouroyt en temps advenir estre d'intencion pour les troubles présentes, de se retirer avecq sa femme et famille en quelcques aultres lieulx où qu'il a aussi son comptoir, trafficque et maison domesticque, que ce nonobstant il laissera en ceste dicte ville son comptoir, quelcque famille et biens et marchandises, et qu'il ne partera aucunement en préjudice des placcartz de Sa Majesté et Estatz Généraulx des pays de par-deçà. Prions et requerrons par ce très instamment nous, Bourgmestres, Eschevins et Conseil susdict, à tous Seigneurs, Gouverneurs, Capitaines, Coulonnelz, Lieutenantz et à tous autres Juges et Justiciers, qu'ilz laissent au dict Diego de Villalobos, avecq sadicte femme, famille et biens, partout librement et franchement passer, repasser et séjourner, sans leur faire mectre ou donner ne souffrir estre faict mis ou donné aulcun destourbier, molestation ou empeschement, ains les faire tout addres et assistence possible et comme Voz Seigneuries vouldroyent estre faictz à iceulx par Voz Seigneuries à nous recommandéz. Le tout sans fraude ou malengien.

Die XIIII Januarii anno 1578.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 473.

---

30 Januari 1578.

A l'instance de Fernando Perez de Montalban et Jehan Castellanos, son cousin, ambedeux marchants Espaignolz, résidens en ceste ville d'Anvers.

Jaspar Henricques, *out* LX *jaren*, Nicollas van Beselar, eaigé de LIII ans, ambedeux marchants, Maistre Pierre Verstraten, procureur juré de ceste dicte ville, et Maistre Cornille Gillis, eaigé d'environ XL ans, tous bourgeois et inhabitans de ceste dicte ville, *juraverunt* estre vray qu'ilz cognoissent bien et passé dix ou douze ans ilz ont cogneu en ceste dicte ville aus dictz Fernando Perez de Montalban, et quatre ans au dict Jehan Castellanos, qui l'espace du dict temps se sont tenuz et d'ung chascun en ayant de leur cognoissance este réputéz pour marchants de bien, de bonne fame, renommée et conversation, sans oncques avoir entendu au contraire, déclairants oultre ce les dictz Gaspar Rodriguez et Maistre Pierre Verstraten, par leur dict serment, estre vray que, au temps de l'invasion et sacq de ceste dicte ville, asscavoir le IIIIe jour du mois de Novembre l'an LXXVI, ilz se sont avecq femme, famille et enfans saulvé en la maison du dict Fernando Perez de Montalban, où qu'ilz trouvèrent alors aussi le dict Jehan Castellanos qui bien subit voyants iceulx, affermans, courrir par les rues vers sa maison, l'ont faict toute diligence possible pour à eulx ouvrir la porte et tirer les hors les mains des souldarts Espaignolz, de sorte que iceulx Fernando Perez et Jehan Castellanos les entretenirent et sauvèrent à leur dicte maisons cincq, six et plusieurs jours après ledict sacq, ayants aussi aus dictz déponents et plusieurs autres notables inhabitans de ceste dicte ville, qui illecq aussi leur saulvèrent, donné bon entretienement, de sorte qu'ilz scaivent et est vray que les dictz Fernan Perez et Jehan Castellanos ne leur ont meslé ou entremis de la dicte

invasion ou sacq, ains se tenuz bien quoy à la dicte leur maison, n'estans sortiz d'icelle sinon à sa voisinaige où qu'ilz ont aussi a ung chascun chercé de sauver leur vie, commilz virent, les ayants aussi accommodé d'argent pour leur entretienement, sans qu'ilz ont veu ou entendu qu'ilz ont achaptéz ou saulvéz aulcuns biens au dict sacq pilliéz, mais que mesmement lesdictz Fernando Perez et Jehan Castellanoz, comme autres inhabitans, ont esté travailléz pour donner ranchon pour leur biens, ce qu'ilz aussi donnèrent en leur présence et en particulier avecq l'argent que le dict Gaspar Henricques les avoit empresté. Item le dict Nicollas van Beselar, que icelluy avecq femme et enfans, le IIIme jours après le dict sacq, s'a aussi saulvé à la maison du dict Fernan Perez de Montalban, où qu'il a veu, eu et entendu tout ce que dict est, et le dict Maistre Cornille qu'il scait aussi que le dict Jehan Castellanos avant la dicte invasion s'est retiré à la maison du dict son cousin, laissant à sa maison propre son frère, par lequel icelluy Maistre Cornille avecq sa famille et plusieurs aultres s'est sauvé. Comparurent aussi pardevant nous les dictz Fernan Perez et Jehan Castellanos, et *juraverunt* que comme ainsi soit que par venture ilz pouroyent en temps advenir d'estre d'intention pour les troubles présentes de leur avecq femme, famille et quelcques biens retirer vers Rouen, qu'ilz ne partiront toutesfois en préjudice des placcartz de Sa Majesté ou Estatz Généraulx des pays de par-deçà. Prions et requérons partant etc.

XXX Januarii 1578.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 474.

---

25 Februari 1578.

Ten versuecke van Alonso Menriques, coopman.

Gillis van Kessel, coopman van keerse, woonende opde Boterroye, in *de Twee Scupkens*, oudt omtrent LII jaren, Claes Paschman, keescoopere, woonende in Peeters Potstrate, in *de Zeeptonne*, oudt omtrent XXXVI jaren, David Mathyssens, weerdt in *de Goudblomme* kercke woonende in Peeter Potstrate alhier, tegenover de Keeswage, oudt omtrent 36 jaren, ende Syken Mathyssen, des voors. Davidts huysvrouwe, ende Daneel Rintssen, keescoopere, woonende in *de Meerminne*, opde Boterroye, oudt omtrent 38 jaren, *juraverunt* etc., te wetene, de voors. Gillis van Kessel, dat hy wel kendt den voors. producent ende over langhen tyt wel gekent heeft gehadt ter Borssen alhier hanterende ende oock met hem gehanteert hebbende ende metten selven gefrequenteert meer dan twintich jaren lanck, hebbende altyt denselven gehouden ende geacht, weten houden, achten ende reputeren voor een man van eeren, staende tot goeden name ende fame, als een goet borger ende ingesetene dezer stadt, ende dat de voors. producent byden voors. Gillis is gehaelt geweest deur de voors. goede kennisse, corts na den saiccagemente deser stadt, omme met hem te gane in Peeters Potstrate, inde herberge genaempt *de Kercke*, alwaer inne gecomen waren sekere Boschayen, dewelcke aldaer groote insolentien ende fortsen waren voortskeerende, waerom de voors. Alonsoo, ten versuecke desselfs Gillis, terstont gewillichlycken met hem is gecomen inde voors. herberghe ende heeft deselve soe geinduceert ende met suete woirden soe gepaeyt dat deselve van daer zyn vertrocken ende ewech gegaen, dwelck byden voors. producent alsoe gedaen wesende, is metten voors. Gillis voorts gegaen ten huyse van Henrick van Landonck ende in meer andere huysen daer omtrent, ende heeft oock aldaer zyn vuyterste debvoir

gedaen ende de goede luyden bygestaen ende grootelyckx geassisteert ende voor sulcx gethoont een oprecht ende getrouw borgher ende liefhebbere vande gemeynte. Verclarende voorts dat de voors. Alonzo ten selven tyde met hem, deponent, oock gegaen is ten huyse van Peeter Wybrants, in *den witten Hert*, opde voors. Boterroye gestaen, alwaer sekeren soldaet was doende groote insolentie boven opde camer vanden achterhuyse, denwelcken de voors. Alonzo sulcx heeft geinduceert dat hy denselven soldaet dede beneden comen ende vander selven insolentien cesseren. Item de voors. Claes Paschman, dat hy oock goede kennisse heeft aenden voors. Alonso ende dat denselven is een man van eeren ende over sulcx van eenenyegelyck altyt weten achten, houden ende reputeren, ende dat hy, opden IIII[en] Novembris LXXVI, ten tyde vanden voors. saccagemente continuelyck is geweest inde voors. Peeters Potstrate, omtrent zynen huyse als wanneer de Spaensche soldaten daerduere ende voorby passeerden, zonder dat hy den voors. Alonso heeft gesien in eenighe wapen noch met eenighe soldaten inne comen, maer dat hy van zyn gebueren wel heeft gehoort dat de voors. Alonso de voors. zyne gebueren groote vrientschap getoont ende bewesen heeft ende in perickel van zynen lyve hem daervoor gestelt. Item de voors. David Mathyssens ende zyn huysvrouwe, dat de voors. Alonzo thueren huyse is gecomen metten voors. Gillis van Kessel ten voors. tyde, die hem tot hueren huyse sulcx heeft geemployeert dat hy de Bosschayen ende soldaten, die aldaer waren groote fortse bedryvende, met goede woerden heeft geinduceert dat deselve vuyt hueren huyse vertrocken syn, sulcx dat denselven Alonzo daer ende alomme daeromme heeft getoont groote effectieuse vrientschap ende broedelyck lieffde bethoont vande gemeynte ende in perickel zyns lyffs gestaen. Ende de voors. Daneel Rintssen dat hy wel kent ende over veele ende langhe jaren wel gekent heeft den voors. Alonzo ende dat denselve is een man van eeren ende over sulcx van eenenyegelyck hebben weten achten, houden ende reputeren, sonder oynt ter contrarien van dien gehoort te hebbene ende alzoe de voors. Alonzo wesende in dienste vande Majesteyt hy, deponent, gelevert hadde voor de provisie vande scepen

die om Middelborch alsdoen tontsetten waren gedestineert, sekere groote quantiteyt keese ende syne betalinghe van Jan Moreno ende andere doen ter tyt bewyndt hebbende, nyet cunnen gecryghen, heeft zyn clachten daeraff aenden voors. Alonso comen doen, die hem, deponent, het gelt alsdoen doer tclaghen van hem, deponent, vuyt zyn borsse heeft verschoiten ende betaelt; verclaert voorts dat hy den voors. Alonso des Maensdaegs oft Dysendaegs na den voors. saccagemente heeft gesien bynnen dezer stadt gehabitueert met een gruen mandillie roxken, met eenen swerten mantel daerop, thoonende over al syn diligentie omme den goeden borgeren ende ingesetenen tassisteren ende te helpen daer overlast vande soldaten gebuerde, inder vueghen dat hy alzoe wel weet dat de voors. Alonzo nyet anders en heeft gethoont dan borgerlycke lieffde, affectie ende goede vrientschap tot eenenyegelycken.

XXV Februarii 1578.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 193.

---

5 Mei 1578.

A l'instance de Alonso Ruiz de Cordua, marchant Espaignol, résident en ceste ville d'Anvers.

Guillaume van Horen, succrier, eaigé de XL ans, Claude de Hennin, eaigé de XXXVI ans, Peeter van Offenberch, eagé de L ans, et Jehan Smits, eaigé d'environ LII ans, tous marchans, bourgeois et inhabitans de ceste dicte ville, *juraverunt* qu'ilz cognoissent bien et passé plusieurs ans ilz ont cogneu le dict Alonso Ruiz de Cordua, et qu'ilz

scavent bien et est vray que icelluy Alonso Ruiz de Cordua pour ung chascun en ayant cognoissance a esté et est tenu et reputé pour marchant de bien, dé bonne fame, renommée et conversation, sans qu'ilz ont oncques entendu au contraire. Affermans oultre ce les dicts comparans par leur dict serment qu'ilz n'ont entendu ny scaivent que le dict Alonso Ruiz de Cordua s'auroit meslé ou entremis du sacq ou invasion de ceste dicte ville, mais bien qu'il s'a alors tenu quoyement et sauvé plusieurs inhabitans de ceste dicte ville à sa maison ; rendans raison de leur science pour aultant qu'ilz ont plusieurs ans avecq le dict Alonso Ruiz de Cordua bien familièrement et en train de marchandise hanté et fréquenté et qu'ilz ont au temps du dict sacq trouvé et eu bonne assistence du dict Alonso et illecq saulvé leur vie. Comparut aussi pardevant nous le dict Alonso Ruiz de Cordua, *et juravit* que comme ainsi soit que icelluy soit d'intention de partir d'icy vers Rouen, pour illecq veoir et visiter sa femme et enfans et diriger ses affaires, qu'il ne parte par ce en préjudice des placcartz de Sa Majesté ou Estatz Générauix. Prions et requerrons partant à tous Seigneurs, Gouverneurs, Colonnelz, Capitaines, Lieutenants et à tous autres Juges et Justiciers qu'ilz laissent au dict Alonso Ruiz de Cordua (à nous aussi bien cogneu) partout librement et franchement passer, repasser et séjourner, sans luy faire, mectre ou donner ne souffrir estre faict, mis ou donné aulcun destourbier, empeschement ou molestation, ains luy faire et donner tout addres et assistence possible et comme Voz Seigneuries vouldroyent estre faict à ceulx par icelles à nous recommandéz.

V^a Maii 1578.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 481v.

29 October 1579.

Jacques Gillis, mexier, poortere deser stadt van Antwerpen, out omtrent XLVI jaeren, dewelcke gevende waerachtige getuychenisse vander waerheyt, des versocht ende daeroppe beleet, als getuyge by maenissen Gielise vanden Bossche, openbaeren geadmitteerden Notaris, heeft, by gestaefden eede lyflick aenden Heyligen gehouden, gesworen ende gecertificeert te syne waerachtich ende de rechte waerheyt, dat hem gevonden hebbende hy, deponent, opden X^{en} dach vander maent van September nu lestleden ende van desen tegenwoirdigen jaere LXXIX inden woonhuyse van Aert Kint, coopman, cruydenier ende poortere deser stadt van Antwerpen, ende daer sprekende met den outsten sone des voirs. Aert Kint, genaempt Hans Kint, deselve Hans Kint des byden deponent gevraecht synde, hem, deponent, vercleert ende in goeder trouwen gecertificeert heeft dat, ten tyde vande Furie in dese stadt vande Hoochduytsche soldaten ende als sy de stadt verlaten hebben ende die wtgeloopen syn (dwelck geweest ende gebeurt is opden II^{en} dach van Augusto anno XV^{c} ende LXXVII) Peeter van Breusegheem, doude, (des voers. Hans Kint oom ende dewelcke Peeter van Breusegheem een coopman geweest is in dese stadt ende hem sedert eenige jaeren herwaerts meest gehouden heeft in Vlaenderen op syn goet dat hy daer heeft, ende dewelcke comende by tyden in dese stadt, syn logys heeft ende hebbende oft nemende is ten huyse des voers. Aerdt Kint) is geweest ten tyde ende dage vander voirs. Furien vande Hoochduytschen buyten dese stadt van Antwerpen ende op syn voirs. goet in Vlaenderen, ende dat selfs de voirs. Peeter van Breusegheem, doude, opt voirs. goet in Vlaenderen van dan af voirdane altyt ende continuelyck is geweest ende gebleven in Vlaenderen op zyn voirs. goet, sonder bynnen Antwerpen gecomen te hebben, tot omtrent Bamisse doen ter tyt ierst volgende, ende dat selfs hebbende de voirs. Hans Kint tselve doen ter tyt (present hem, deponent,) sulx gevraecht

tot syns vercleeren meerder sekerheyt van het opperjoncwyff vanden huyse, tselve joncwyff oick terstont vercleert ende gecertificeert heeft dat het alsoo seker ende waerachtich was. *Comparuit* etc. Adriaen Spielman, poortere deser voirs. stadt, out XLIIII jaeren, ende heeft insgelix ten versuecke ende by eede als voere geaffirmeert, dat allen tgene ende soe voirs. is, hem oick alsoo vercleert ende gecertificeert is byden voirs. Hans Kint ende oick by tvoirs. joncwyff den XXIII[en] Septembris des jaers LXXIX voirs.

XXIX[a] Octobris 1579.

Certificatieboek 1579, f° 607v.

Den XII[en] Meerte 1580.

Comparerende etc. deersame Adam Reyniers, poorter ende ingesetene deser stadt, out ontrent LXX jaeren, Peeter Reussen, laeckenbereyder, oudt LX jaeren, Peeter de Bot, schoenmaecker, oudt XLII jaeren, alle poirters ende ingesetenen deser stadt, tuyghen eendrachtelyck opten eedt by henlieden respective in handen myns Notaris gedaen, daertoe versocht zynde van wegen Diego de Fantoga, waerachtich te zyne hoe dat sy over zekere jaeren gekent hebben ende noch kennen den persoon van Diego de Fantoga ende denselven gehouden voor een man met eeren, ende dat de selve, int saccagement deser stadt, woonende in hunne gebuerte, hunlieden alle hulpe ende bystant heeft gedaen ende hunlieden rantsoen helpen maecken, soo hy van gelycken gedaen heeft in respecte van andere syne gebueren ; vercleerende oyck de voors. Adam Reyniers ende Peeter de Bot dat sylieden hem ten selven tyde ten huyse des voors. Fantoga hebben gesalveert, gelyck oock gedaen hebben meer andere persoonen, ende dat deselve hunlieden

alle goeden dienst, offitie hem mogelyck synde heeft gedaen ende bewesen; vercleerende dit gesceght te hebbene voor de gerechte waerheyt. Van welcke dingen begert werden van my, Notaris, gemaect te wordene openbaere instrument van attestatien, een oft meer, in behoorlycker formen. Aldus gedaen tHantwerpen, ter presentien van Jacques Sophie ende Niclaes Anchora, ingesetene deser stat, als getuygen hiertoe geroepen ende sunderlinge gebeden.

Protocollen van den Notaris J. Nicolaï, Sr, 1579-1583, f° 41v.

Den XIen Meerte 1580.

Comparerende etc. Jan vanden Bossche, schilder, poortere ende ingesetene deser stadt, out XXXVII jaeren, tuycht onder eet, daertoe versocht zynde by Diego Fantosa, waerachtich te syne hoe dat hy, ten tyde vande sacagemente deser stadt, heeft gesalveert ten huyse des voors. Diego de Fantoga, alwaer oyck gevlucht waeren diversche andere persoonen, hebbende hy, attestant, doen ter tyt ooc gesien dat hy deselve persoonen ende andere syne gebueren alle goeden dienst ende offitie heeft gedaen, ende hen geassisteert, soo int maecken van hunne rantsoen als anderssints, vercleerende dit geseegt te hebbene voor de gerechte waerheyt. Aldus gedaen tHantwerpen ter presentien van Peeter Schock ende Niclaes Ruytruck testis. Was onderteeckent : Hans vanden Bossche.

Protocollen van den Notaris J. Nicolaï, Sr, 1579-1583, f° 42.

(11 Maart 1580)

Hans Joris Reyns, coopman van Duytsche natie, binnen deser stadt residerende, oudt XXVIII jaeren, tuycht onder eedt in handen myns Notaris gedaen, ten versuecke van Diego de Fantoga, waerachtich te syne dat de voors. Diego de Fantoga, inde saccagement deser stadt, woonende tegens over syns attestants huys hem, attestant, alle goede hulpe ende bystant heeft gedaen, soo int maecken van zyn rantsoen als anderssints mette soldaten die hy binnen syne huyse hadde ten besten te sprekene, gelyck hy oock van gelycken heeft gedaen aen andere syne gebueren. Vercleerende etc. Actis Antwerpie, ter presentien van Melchior Hack ende Rutgeert Proost, als getuygen hiertoe geroepen ende gebeden.

Protocollen van den Notaris J. Nicolaï, S^r^, 1579-1583, f° 42^v^.

Den XI^en^ dach Martii anno 1580.

Comparerende etc. Wouter Goosens, coopman, poorter ende ingesetene deser stadt, tuycht onder eedt in handen myns Notaris gedaen, daertoe versocht zynde by Diego de Fantoga, maeckelaer van wissele, waerachtich te syne dat, ten tyde vande saccagement deser stadt, by hem, attestant, heeft gewoont zekere jonckman, genoempt Arnout, dewelcke ten selven tyde met syne wapenen, gelyck andere borgeren, vuyten huyse des attestants gegaen was om de vyanden te resisteren, ende daervuyt gebleven den tyt van vier oft vyff dagen, soodat hy, attestant, hem voor doot hiel, hebbende hem tot dyen eynde onder de dooden gaen soecken, maer alsoo de voors. Arnout naer de voors. vier oft vyff dagen onbegrepen wederomme thuys gecommen

was, soo heeft deselve hem, attestant, geseeght hoedat hy gevlucht ende hem gesalveert hadde ten huyse van Diego de Fantoga, ende dat deselve hem aldaer verborgen ende alle dienst ende hulpe gedaen ende bewesen hadde, gelyck hy oock meer andere persoonen, die aldaer gevlucht waeren, gedaen hadde. Vercleerende dit geseeght te hebbene voor de gerechte waerheyt. Aldus gedaen tHantwerpen, ter presentien van Niclaes Gillis, Procureur der voors. stadt, ende Rutgeert Proost, als getuygen, etc.

Protocollen van den notaris J. Nicolaï, S^r^, 1579-1583, f° 42^v^.

VI.

7 Maart 1577.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft ootmoedelyck te kennen Uwer Eerw. goetwillige Francisco de Lixaldi, Pagador vanden legere van Zyne Majesteyt, hoedat, alsoe hy op veerden is jegenwoordelyck te vertrecken vuyt dese Nederlanden naer Spaengnien, ende opdat eenenyegelycken mach hebben goet contentement van hem ende betaelt ende voldaen wordden van tgene hy hem in zynen eygenen name eenichssins mach schuldich wesen, vuyt wat oirsaecken ende redene dattet zy ende wesen mach, ende oyck oft er yemandt ware die hem nu

oft in toecomenden tyden soude willen inculperen ende belasten van dat hy hem soude gemoeyt hebben mettet pilleren ende rooven van deser stadt ende daeraff geprouffiteert hebben, tware directelyck oft indirectelyck, ende opdat daeraff van zyne innocentie blycke ende die eenenyegelyck kennelyck zy, Bidt de voors. suppliant dat Uwen Eerw. gelieven wille, by openbaren edicte voer den Raethuyse alhier, naer de gewoonelycke coustume, ende opter Borssen te laeten publiceren ende condigen, soe verre daer iemandt is die hem soe in synen eygenen name als ter causen van het sack ende pilleren weet te heysschen, dat hy, bynnen den derden dage nae de publicatie, comme by hem, suppliant, hy zal hem ende eenenyegelycken goet contentement geven. Ende gemerct hy, suppliant, voor het innemen ende pilleren van deser voors. stadt, gehadt heeft verscheyden goeden op het casteel alhier gepact wesende, ende opdattet blycke dat hy die nyet geroeft en heeft oft van eenige gerooft hebbende gecocht, ende deselve goeden voorts vry ende vranck mogen gesonden wordden sonder eenich obstakele ter plaetsen daer hem gelieven zal, Bidt insgelycx hy, suppliant, dat Uwe Eerw. gelieven wille te committeren eenen commissaris vuyter Weth alhier met eenen Secretaris, omme te overhooren alsulcke getuygen, als hy dyen aengaende in meyningen is te leyden ende hem voorts van als te geven behoorlyck bescheet onder den segel ten zaecken deser stadt etc. Dwelck doende, etc.

Syn by myne Heeren gecommitteert Joncker Philips Vuesels, Schepene, ende Meester Jan Asseliers, Secretaris deser stadt, omme te doene ende te besoigneren nae innehoudt van desen ende den suppliant te verleenen van alles behoorlyck bescheedt. Actum VII[a] Martii anno 1577. A. Dyck.

Requestboek 1569-77, f° 234.

26 Maart 1577.

Ten versuecke van Signor Francisco de Lixalde, Pagador,. etc.

Melchior Asselberch, packer, out 36 jaren, verclaert hoedat hy, deur laste vanden selven Pagador, opt casteel alhier, acht dagen voer Alderheyligen lestleden, gepact heeft seventhien stucken, zo kisten, coffers als twee packen van Spaensche stoelen, gemarct wesende metten marcke respective inde marge van desen gestelt ende genombreert van n° 1 tot n° 17, maer wat inde voers. kisten ende coffers geweest is, en weet hy, deponent, nyet, gemerct hy die nyet open gesien en heeft.

Affirmerende voorts de voers. deponent hoedat hy, des is geleden omtrent veerthien daghen, ten huyse vanden voers. Pagador, gestaen int Beddestraetken alhier, gepact heeft, zo coffers als packen, twintich stucken, gemerct metten voers. tweeden marcke ende van n° 18 tot n° 37, daerinne geweest hebbende cleederen, lywact, tapitseryen ende andere meubele goeden, den voers. Pagador, zyner huysvrouwe ende zynen huyse ende huysgesinne aengaende ende toebehoorende, zo hy, deponent, aldaer ten huyse verstont.

Loys Hallemans, oock packer, out 31 jaren, verclaert etc. *ut precedens.*

Mateo de Fort, natif de Jalliha, pays de Liége, eaigé de 25 ans ou environ, tesmoing produict et examiné, déclaire par serment que, comme par l'espace de neuf ans il at demeuré à la maison du Pagador Francisco de Lixalde,

il a esté présent où les 37 coffres, pacquetz et fardeaulx, tant avant la feste de Toussainctz que après, ont esté remplyz et aussy par les emballeurs tesmoingz précédens empacquéz, tant au dict chasteau que en ceste dicte ville à la maison du dict Pagador, et qu'il scait et est vray que ès dicts coffres et fardeaulx n'est aultre chose que tapitseries, accoustremens, toilles, linges, vasselles d'argent. et générallement toutte sortte de ménaige, qu'il at eu longuement avant le saccagement et pillage de ceste dicte ville en sa maison, de sorte que ès dicts coffres et fardeaulx il n'y at chose que at esté saccagée ou pillée en aulcune manière. Déclairant que, pour la raison dicte, il scait fort bien que le dict Pagador ne s'est meslé du dict saccagement, ains faict plussieurs plaisirs et services aux bourgeois et manans de ceste dicte ville.

Affirmant en oultre, touchant certains six coffres, marcqéz de la dicte croix double et fleur de lis, estans près les aultres 37 coffres et fardeaulx, que iceulx coffres ont esté à la maison du dict Pagador, passéz an et demy empacquéz et dadvantaige, appertenans iceulx à certain parent et amy du dict Pagador, estant party vers Espagne environ deux ans passéz, sans scavoir touttesfois ce que est des dicts six coffres.

Collectanea 1550-82, f° 449.

21 Juni 1577.

A instance et requeste de Damoiselle Marie de Malla, vefve de feu Francisco de Lixalde, Pagador de Sa Majesté.

Pedro Martines de Aratia, demourant en ceste dicte ville, eaigé de 39 ans ou environ, *juravit* etc. estre vray que, comme luy déposant, en l'an XV^{c} LXVII, at eu le

général gouvernement en la maison du dict Lixalde de tout ce que y fust de besoing de négocier, luy, déposant, au dict temps at veu et tenu en ses mains certaines lettres soubzscriptes par l'Excellence du Ducq d'Alve, lors Gouverneur ès pays de par-dechà, et signées par le secrétaire Albornoz, par lesquelles il escript au dict Pagador que la volunté de Sa Majesté et la sienne est que, comme tel officier de Sa Majesté, il demeure en possession et possède la maison de Fernando de Bernuy, gisante en la rue dicte *het Beddestraetken*, dévolue à Sa dicte Majesté par confiscation, sans en payer annuellement aulcun louage, d'aultant que estoit officier de Sa dicte Majesté, comme dict est, comme aussy le dict feu Pagador, durant le temps qu'il at demeuré en la dicte maison, il n'at payé aulcune chose à cause du dict louage, fust au recepveur des confiscations Le Saige, ou aultre, ne aussy à cause d'icelluy louaige il at esté molesté ou demandé par le dict Le Saige, ou ses serviteurs en son nom.

XXI Junii 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 110.

12 Juli 1577.

A l'instance de Diego de Chiavari, marchant Espaignol.

Gerard de Rasier, silversmit, woonende inde Meere, out XLI jaeren, ende Abraham Goossens, oyck silversmit, werckende by den voers. Geeraert, oudt XLVI jaeren, ierst rechtelyck gedaecht synde, *juraverunt* waerachtich te syne dat sy, geleden ontrent vyff maenden, gemaect ende gewrocht hebben gehadt voer wylen Francisco de le Chalde, Pagador van Syne Majesteyt, een silvere lampe met dry silvere ketenen ende dry knoops tusschen beyden, dienende

ten dienste vander kercken, weghende tsamen omtrent hondert ende vyffentseventich oncen, ende dat de voerscreven Francisco de Lixchalde den voers. Geeraert deselve lampe voldaen ende betaelt heeft gehadt. Verclarende voorts noch waerachtich te syne de voornoempde Geeraert de Rasier, dat hy ten selven tyde noch vercocht heeft den voernoempden wylen Francisco eenen vergulden leeuw met een silvere huybeken om vuyt te drincken, ende dat hy, deponent, denselven leeuw ende huybeken gecocht heeft gehadt van burgers deser stadt, van allen dwelcke de voers. de Lischalde hem te vollen betaelt ende gecontenteert heeft gehadt. Allen dwelck oyck de voerscreven Abraham Goossens verclaerde alsoe waerachtich ende hem oyck wel kennelyck te syne, als by denselven coop present geweest zynde. Verclaerende alsoe de voers. deponenten dat de voers. parcheelen van silverwerck binnen deser stadt ten tyde vanden saccagemente derselver nyet en syn gerooft, noch gepilleert oft genomen geworden.

Die XII Julii anno 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 147.

9 Augustus 1577.

Ten versuecke van Jouffrouwe Maria de Malea, weduwe wylen Francisco de Lixalde, Pagador was vanden volcke van wapenen van Zyne Majesteyt, ende van Diego de Echavari.

Meester Jan de Pape, Schepene deser stadt, ende Jeronimus Michielssen, Onderschouteth derselver stadt, *juraverunt* byden eede etc., te wetene de voers. Meester Jan de Pape, waerachtich te zyne hoedat hy, inde maent van Junio lestleden, tot twee distincte reysen, te wetene ten huyse vande

voers. producente ende inde Nyeustadt alhier, gevisiteert

heeft de quantiteyt van LXIX stucken, zo coffren, barilen als andere toebehoorende den sterffhuyse vanden voers. Pagador ende den dienaers ende maerten desselfs, gemarct al metten marcke inde marge van desen gestelt ende van n° 1 tot n° 69, ende dat hy inde selve LXIX stucken nyet bevonden en heeft eenighe goeden die alhier inder stadt ten tyde vanden saccagemente ende pilleringhe souden genomen oft gerooft geweest zyn ; ende de voers. Jeronimus Michielssen hoedat hy, ten voers. tyde ende plaetse, vele stucken metten voergaenden deponent gevisiteert heeft, sonder te weten hoe vele oft met wat marcke die gemarct zyn geweest, ende dat hy insgelycx nyet bevonden en heeft inde selve stucken die suspect waren van alhier gepilleert te wesene.

9 Augusti 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. II, f° 118v.

4 December 1577.

Ten versuecke van Jan Patersen, Bailliu vanden wateren in Walcheren.

Peeter Tack, besaenvercooper, out omtrent XXXIIII jaren, woonende op Onser Liever Vrouwenkerckhof, *juravit* ierst etc. warachtich te syne dat alsoo in Novembri inden jare LXXVI, deser stadt van Antwerpen is ghesaccageert byden Spaengnaerden ende andere soldaten die deselve stadt invadeerden, zoo is gebeurt dat eenen Martin de Malier, wesende, soo hem, deponent, onderichl is, den broeder vande huysvrouwe van Francisco Lixaldi, Pagador in zynen levene, gelogeert geweest zynde ten huyse van Fernando de Bernoille, staende

inde Beddestrate binnen deser stadt, gecommen is, des Sondaechts achternoens omtrent tusschen dry ende vier uren, ten huyse van hem, deponent, hebbende aen een swart corselet, de randen vergult, ende naer syn best onthouden een helmet opt hooft ende een bloot rappier in de hant, roepende « de gelte » « de gelte, » die van hem, deponent, naer voorgaende drygementen gecregen ende hem afgenomen heeft wel de somme van twee hondert goude croonen, dwelck hy, deponent, deur ontsach in twee reysen heeft moeten haelen van boven syns deponents comptoir, welck gelt de voors. Martin heeft genomen ende gesteken in syn cousen, die men noompt geusecousen, van swert fluweel. Vercleert voorts de voors. deponent, onder den voors. synen eede, wel te weten dat den voors. Martin hem het voors. gelt heeft afgenomen ende doen geven, mits dyen dat syns deponents huysvrouwe omtrent VIII oft XII dagen onbegrepen daernaer, hem, Martin, heeft gewesen, sittende de voors. Martin inde Lieve Vrouwe Kercke inde gestoelte voor den autaer van Sint Niclaes, sulcx dat hy, deponent, den voors. Martin doen ter tyt siende, wel sach dat dyen persoon was den genen die hem, deponent, hadde geplundert ende het voors. gelt afgenomen.

IIIIa Decembris 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 164v.

Ten versuecke als vore.

Marie vanden Beempde, wettighe huysvrouwe des voors. Peeters Tack, out omtrent XL jaren, *juravit*, ierst etc. allen tghene des byden voors. haren manne hiervoren geseeght ende vercleert is warachtich te syne, vercleerende de redenen van wetentheyt vuyt dyen zy vanden eersten totten lesten present geweest is, ende dat zy haren man den voors. Martin inde kercke ter voors. plaetsen gewesen heeft.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 165.

4 December 1577.

Ten versuecke als vore.

Christina Backers, wettighe huysvrouwe van Thomas Banden, woonende inde voors. Beddestrate, in *Sinte Niclaes* aldaer, tegensover den huyse vanden voors. Fernando de Bernoille, out omtrent XXXV jaren, *juravit* ierst etc. dat zy goede kennisse heeft dat ten huyse vanden voors. Bernoille gelogeert is geweest de voors. Francisco de Lixaldi, Pagador in synen leven van Synre Majesteyt, ende alsoo wel te weten dat de voors. Pagador geweest zynde vuyter stadt ten tyde als des Staten volck binnen Antwerpen waren gecommen, inder selver stadt gecommen is des Maendaechs voor de noene vanden casteele by Antwerpen, daerop hy hem met meest alle zyne goeden gevlucht hadde wel omtrent dry weken voor date vanden saccagemente deser stadt overcommen, als wanneer de voors. Pagador heeft gewilt dat men haer, deponente, en haren man opt casteel soude leyden, soo hy oick heeft gewilt dat men doen soude meer andere gebueren ende namelick Servaes Bas, die te bedde gequetst was, ende Niclaes Wynants. Ende alsoo des Dysendaechs oft Goensdaechs de Spaengnarden ende ander soldaten der voors. stadt noch saccageerden, soo is gebeurt dat Martin Malier, cosyn vanden voors. Pagador, met noch eenen geheeten Juanico, oick wesende vanden voors. huyse des Pagadors, met sekeren soldaet die sy tot hulpe namen, oick het jonckwyf vanden selven Pagador, geheeten Marie de Soet, zyn gecommen ten huyse vanden voors. Servaes Bas, ende hebben daer genomen diversche goeden als sargien, cleederen, lywaet ende dyergelicke, dwelck zy al hebben gebracht ten huyse vanden voors. Pagador ; wesende oick warachtich dat de voors. Marie is geweest ten huyse van eenen genaempt Godevaert Pennicx, vettewarier, naest den huyse vanden voors. Pagador, ende heeft aldaer genomen ende met haer gedraegen binnen den huyse des voors. Pagadors logemente

omtrent sesse steenen keersen, dewelcke sy heeft doen nemen by eenen soldaet die zy daertoe employeerde, wesende eenen Bosschaeyer, van treck des voors. Godevaerts. Vercleert voorts dat omtrent Goensdaechs gebeurt is dat eenen jongen van den voors. Pagador, geheeten Jacques de Reoille, geseet ende vercleert heeft, binnen heuren huyse aen heur tafele, dat hy inde Furie der voors. stadt overcommen, hadde dootgesteken ende ommegebracht dry persoonen, daeronder hy seyde borgers geweest te syne. Vercleert voorts meer dat, alsoo zy met haren manne daer te voren, te weten van Sondaechs tot sMaendachs inder nacht, haer huys moesten verlaten, deurdyen dat seker Spaengnarden hare goeden aenveerden ende veele in stucken smeten, waren ghevlucht ten huyse vanden voors. Pagador, soo is eenen geheeten Andries de Reoille wesende met synen broeder Jan de Roielle, des Pagadors cassier, des nachts gecommen ten selven huyse vanden voors. Pagador, hebbende vuyt geweest rooven des borgers goeden ende heeft haer, deponente, te bewaren gegeven seker gebreyt werck als cousens, lyfrocxkens, roodt ende swert, dwelck hy van buyten inbrachte ende dwelck zy, deponente, dyen nacht bewaert hebbende, hem des Maendaechs heeft wederomme overgelevert, ende des Pagadors dienaer, hebbende oick des Pagadors weduwe goeden gerooft ende ander van hier gepact wesende wech gesonden.

IIII^a Decembris 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 165.

5 December 1577.

Ten versuecke als vore.

Wouter Cleynaerts, arbeyder opden hoeck vande voors. Beddestrate, woonende opte Eyermerct ten huyse van sekere

weduwe, naest *den Eenhoren*, out omtrent XXXVII jaren, *juravit citatus*, alsoo hy opten voors. hoeck heeft gearbeyt wel acht jaren, soo is hem, deponent, wel kennelick dat ten huyse vanden voors. Fernando de Bernoille gelogeert heeft Francisco Lixaldi, in synen leven Pagador van Zyne Majesteyt was, dewelcke hem ende oick meest met alle syne goeden heeft begeven opten casteele wel dry weken oft daeromtrent voor date vanden saccagemente deser stadt overcommen, redene van wetentheyt vercleerende, want hy met syne medegesellen deselve goeden binnen des voors. Pagadors huyse oft logement byeengedaen ende in diversche stonden met wagenen ende peerden opt voors. casteel gevoert hebben. Vercleert voorts dat de voors. pagador wederomme inde stadt is gecommen nae dyen de Spaengnaerts deser stadt hadden gesaccageert ende hem voorts wel kennelyck te syne dat eenige vanden dienaers vanden voors. Pagador hem, deponent, hebben ontboden te commen ten huyse vanden voors. Pagador, hebbende hem, deponent, gedreycht met rappier ende poingnart te evelen vanden lyve, ende hem geleyt inden stalle aldaer sy hem hebben geworpen in presentie van des Pagadors huysvrouwe eene corde om den hals, daermede sy hem wilden optrecken, dwelck nyet en gebeurde deur bede van hem, deponent. Vercleert voorts dat hy ten zelven tyde, te wetene des Goensdaechs, binnen den huyse vanden voors. pagador gebonden gebracht werde de voors. Servaes Bas, die sy insgelicx veelen ende grooten overlast aengedaen hebben, ende hem is oick wel kennelick dat des voors. Pagadors volck ende syn huysgesin, soo wel knapen als maerten, inden saccagemente binnen deser stadt (oick mede den broeder vande huysvrouwe vanden voors. Pagador) alomme hebben gerooft, soo wel geestelicke als weerlicke, ende namelick ten huyse van Heer Peeter van Dale, Canonnick, ende oick inde Nieuwe stadt, alwaer hy ter wylen dat des deponens medemaet, genaempt Jacques van Caster, het graen dat hy daer nam besich om te wercken was, de vrouwe vanden huyse heeft gheschoffiert ende tegens haren danck synen wille van haer gecregen, soo hy, deponent, vanden selven synen maet heeft gehoort. Affirmerende voorts warachtich te syne datter wel meer dan XL stucken gepact, soo van roofgoet als andere, seer costelick

van gout, silver, gemaelt ende ongemaelt des voors. Pagadors weduwe ende andere soldaeten Spaengnarden goeden inden voors. saccagemente gerooft hebbende, syn binnen heuren huyse gepact ende by hem, deponent, ende syn medegeselle gevoert geweest ten huyse vanden Focker opde Steenhouwersveste ende eenighe buyten den voors. huyse naer het schip van Gillis Hofman, dwelck aende Werf lach, ten huyse vanden selven Hofman, ende oick in sekere schepen die naer Vlaenderen wilden, wesende onder deselve goeden veel roofgoeden, als cleederen, juweelen, buspoeder, tot wel omtrent VI oft VIII tonnen, dwelck den Pagador van tcasteel doen brengen hadde. Seet voorts warachtich te syne dat hy, deponent, met synen medegesellen heeft gevoert van vuyt seker schip, dwelck Engelschen toebehoorde ende vuyt Engelant quam, seker groote quantiteyt van loot, sooveel het schip voor ballast mochte voeren, tot Hoboken opt hof vanden voors. Fernando Bernoille, welck loot de voors. Pagador genomen ende voor prys gehouden heeft ende synen wille daermede gedaen, ten tyde de Engelsche schepen alhier byde Spaengnarden omtrent sesse jaren geleden voor prys gehouden werden, hebbende alsoo de voors. Pagador hem geneert met meer dan met syn officie ende commissie. Affirmerende voorts warachtich te syne dat, alsoo eenen Garnise, wesende dienaer vanden voors. Pagador, inden saccagemente hadde genomen vuyten huyse van Peeter La House, bancketmaecker, sekere goeden daeronder was eene clavesimbele, dewelcke hy, Garnise, hadde gestelt in seker huys inde Keyserstrate, heeft hy, deponent, tselve den voors. Peeteren te kennen gegeven, die dezelve daer vuyten huyse gecregen heeft, soo de Spaengnarden van hier moesten vertrecken. Deponeert meer de voors. affirmant dat des voors. Pagadors familie hebben gerooft ende geplundert het huys van sekeren aelmoessenier, soo hy van synen medegesellen hoorde, daer zy vuyt genomen hebben al datter in was ende tselve gebrocht ten huyse vanden voors. Pagador, die tselve heeft ontfanghen.

V^a Decembris 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 166.

5 December 1577.

Ten versuecke als vore.

Bernaert Pluyme, cousmaecker, woonende inde corte Nieuwstrate, tegens over *de Colve* aldaer, out omtrent XXX jaren, *juravit citatus* warachtich te syne dat ten tyde van den voors. saccagemente tzyns deponents huyse gecommen is Andries Ariole, Spaengnaert, ende eenen Matheus Lefort, wesende cassiers ende innehaelders van den gelde, ende alsoo dienaers ende van de familie van Francisco Lixaldi, in zynen levene Pagador van Synre Majesteyt was, dewelcke persoonen syns deponents huys geinvadeert ende overvallen hebbende, heeft hy, deponent, het selve syn huys metten winckele ende andere goeden daerinne wesende tegens de selve persoonen moeten rantsoenen, welck rantsoen hy, deponent, vercleert te hebben moeten geven ende den voors. Andries betaelen.

Die quinta Decembris anno 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 167v.

5 December 1577.

Ten versuecke als vore.

Gabriel le Martin, coopman van laeckenen, woonende in *de Colve*, opten hoeck vande corte Nieuwstrate, out omtrent XXX jaren, *juravit* ierst, *totum ut in precedenti usque ad finem, mutatis mutandis.*

Die eodem.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 168.

Ten versuecke als vore.

Willem Drappetiers, mesmaeckere, woonende inde corte Nieuwstrate opte Catlynevestebrugge, out omtrent . . . *juravit* ierst *totum ut in precedenti usque ad finem, mutatis mutandis,* daertoe vuegende dat, alsoo zy, metten anderen Spaengnaerden ende heuren meester, doen tertyt noch alhier in stadt wesende, meynden te blyven, by hem, deponent, gecommen syn, hem voorhoudende dat hy nyet en soude willen seggen by hunlieden sulcx gedaen te syne, begeerende met hem, deponent, te accorderen, ende eenighe penningen wederomme te geven, daertoe hy, deponent, hem nyet en heeft willen verstaen, blyvende alsoo daeromme hetgene zy van hem gerooft ende gerantsoent in handen vanden voors. persoonen, sonder dat hy, deponent, daeraff halder oft penning heeft wederomme gecregen, welck voorhouden ende begeeren voor verhaelt gebeurt is, badt dan twee maenden na date vanden voors. roof ende saccagemente.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 168.

4 December 1577.

Ten versuecke als vore.

Pauwels le Febure, cuyper, woonende by *de wilde See* alhier, out omtrent XXX jaren, *juravit* ierst etc. warachtich te syne dat, ten tyde van het berooven deser stadt vanden Spaensche ende andere soldaten, met Simon Hagemans, schoenmaecker, woonende inde corte Gasthuystrate alhier, bedwonghen ende geforceert syn gheweest by Martin Malier, swager van Francisco Lixaldi, Pagador van Synre Majesteyt was, met hem te gane ten huyse van Henrick de Pauw, cruy-

denier, alsdoen woonende opden hoeck van tCoppenhol alhier, ende aldaer tgoet vanden huyse (dwelck de voors. Martin gerooft hadde, ende meest lywaet, cleederen, silveren schalen ende andere juweelen was) te nemen ende te dragen ten huyse vanden voors. Bernoille, alwaer de voors. Lixaldi ende Martin gelogeert waren, waerdeure hy, deponent, oick wel weet dat de voors. Martin gherooft ende gheplundert heeft het huys van Heeren Peeteren van Dale, dwelck naderhant by Peeter Campioen tegens den voors. Martin gherantsoent werde, ende dat de voors. Martin gewont geweest is omme sekeren zynen roof van het Oistershuys deser stadt, als wanneer de voors. Martin hem, deponent, bedwonghen heeft de voors. zyne geroofde goeden tsynen huyse te brengen ende te dragen vuyten huyse vanden voors. Pagador, daer hy die van te vorens gedragen hadde, ten eynde den justicier die goeden omme de voors. quetsure oft andersints nyet aenslaen en soude. Hebbende hy, deponent, oick ten huyse vanden voors. Pagador gesien de schilderye ende contrefeytsel van Diricken de Moy, aelmoessenier deser stadt was, met meer andere schilderyen ende meublen.

IIIIa Decembris 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 168v.

5 December 1577.

Ten versuecke als vore.

Peeter Campioen, *oppidanus*, out omtrent XLIII jaren, *juravit* ierst etc., dat, ten tyde van tscagement deser stadt, thuys oft de goeden van Heer Peeter van Dale, Canonnick in Onser Liever Vrouwenkercke alhier, voor roof aengeslaghen syn gheweest by Martin Malier, broeder van de

huysvrouwe van Francisco de Lixalde, Pagador van Synder Majesteyt was, alhier gelogeert geweest hebbende metten voors. Francisco ten huyse van Fernando Bernoille inde Beddestrate alhier, ende dat hy, deponent, deselve goeden (behalvens noch voor een hondert vyftich guldenen corens, dwelck de voors. Martin ende andere dienaers vanden voors. Francisco Lixalde vanden solder des voors. Heer Peeters genomen ende doen dragen hebben ten voors. huyse ende opden solder vanden voors. Francisco Lixaldi) geransoent heeft, soo aenden voors. Martin als aenden dienaers des voors. Pagadors, in diversche reysen, voor de somme van omtrent vyf hondert guldenen, welcke somme hy, deponent, vuyten name des voors. Heer Peeters betaelt heeft, ende daertoe bedwonghen is geweest den voors. Martin Malier ende den dienaers vanden voors. Francisco de Lixaldi, ende dat boven noch ander rantsoen vanden voors. goeden aen andere soldaten gedaen. Vercleerende voorts de voors. deponent, onder den voors. synen eede, dat hy vuyt ontheete van Hendricken de Pauw ende Michiel van Breen, cooplieden binnen deser stadt residerende, van sekere cleederen, silverwerck ende andere juweelen die de voors. Martin Malier aldaer theuren huyse genomen hadde, voor trantsoen van dyen betaelt heeft den selven Martin Malier de somme van omtrent vier hondert goude croonen.

Die quinta Decembris 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 168bis.

Ten versueke van Jan Patarssen, Baillieu vanden wateren in Walcheren.

Godevaert Pennicx, vettewarier, woonende inde Beddestraete alhier, oudt omtrent XLII jaeren, ierst *juravit* waerachtich te syne dat, alsoe de Spaegnaerden, opten vierden Novembris anno XV^{c} LXXVI^{tich}, dese stadt van

Antwerpen innegenomen, gerooft ende gesaccageert hebben gehadt, hy, deponent, ten selven daeghe, des avonts omtrent den ses uren, binnen synen huyse commende ende aldaer een poose geweest synde, binnen synen huyse oyck gecomen syn twee Spaenssche soldaten, dewelcke te voerens byden pagie vanden Pagador, woonende inde gebuerte van hem, deponent, tsynen huyse innegeroepen waeren geweest, soe hy, deponent, alsdoen van syne huysvrouwe verclaerde verstaen te hebbene, van welcke voers. twee soldaten den eenen hem, deponent, over de thien steken deur ende in syn cleederen gegeven ende gesteken heeft gehadt, houdende den anderen soldaet hem, deponent, te wyle van achter tegen synen rugghe eenen hellenbaert, sulcx dat hy anders nyet en meynde sy en souden hem deursteken ende vermoort hebben. Ende alsoe hy, deponent, seker gelt, omtrent X oft XII guldenen by hem hadde dwelck hy hen presenteerde, en wildent tselve nyet aenveerden, ende loopende voorts opwaerts boven in synen huyse ende hem gelatende al oft hy eenich gelt noch wilde gaen halen, is van boven ter vensteren vuytgespronghen ende daervuyt gebleven tot des anderen daechs smorgens, wanneer hy, deponent, gesien heeft gehadt dat de voers. twee soldaten groote menichte van keersen vande speten affgestreken ende genomen hebben, ende die by seker meysken ewech doen draeghen, sonder het selve meysken gekent te hebbene, oft oyck te weten waer sy de voers. syne keersen gedraghen heeft. Verclaerende voorts gesien te hebbene datter diversse geroofde goeden by arbeyders binnen den huyse des voers. Pagadors, ten tyde vanden saccagemente, gedraghen syn geweest, maer nyet wetende by wiens laste ofte bevele tselve soude syn geschiet geweest, oft oyck wie die soude hebben gerooft oft gestolen.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 169.

5 December 1577.

Ten versuecke als voere.

Servaes Bas, outcleercoopere, woonende in *Dornick* inde Beddestraete naest den huyse van Fernando Bernoille, daer Francisco Lixaldi, Pagador, te logeren plach, oudt omtrent LX jaeren, *juravit*, ierst etc. waerachtich te syne, alsoe de Spaegnaerden, opten vierden Novembris anno XV^c^LXXVItich, dese stadt van Antwerpen gepilleert hebben gehadt, dat des sWoendaechs den VII^en^ derselver maent Novembris, tot syns deponents huys ghecomen is des voers. Pagadors cassier, geheeten Martyn, met hem bringende noch vyff persoonen al vanden huyse desselffs Pagadors, dewelcke hem, deponent, vanden bedde gehaelt hebben ende gedaen grooten overlast, dreygende hem te hangen, ende hebben hem, deponent, vuyt synen huyse geleyt inden logemente vanden voers. Pagador tot op de pletse, alwaer sy, in presentie vande huysvrouwe desselffs Pagadors, hem, deponent, dreychden te deurschieten, te deursteken, hanghen ende worghen, ende, hebbende hun bloot geweer in handen, te evelen vanden lyffve, ende tselve noch nyet genoech synde, hebben hem, deponent, willen leyden tot inde stallen om hem aldaer te hanghen, hebbende ten lesten hem, deponent, een root teecken op syn hooft gegeven om vuyten huyse te gaene, ende hy, deponent, ewech gegaen synde, hebben hem gevolght tot binnen synen huyse, tselve plunderende ende beroovende, hebbende eene genaempt Marie, wesende het jonckwyff vanden Pagador, met haer consoorten vanden voers. huyse, hem, deponent, ghenomen lywaet, wambeysen, casacken, wel X sargien opte soorte van Spaegnien gemaect, soo root als wit, oyck mede geweer als rappieren, poignaerden, bussen, hellebaerden ende meer andere, jae dat meer is, hebben het spaerpotken van een van syne kinderen ende hun outaerken omstucken gesmeten, ende voorts geplundert van al dat sy daerinne

vonden, hebbende daer nyet meer gelaten dan dat sy nyet ewech en consten gedraghen, nyettegenstaende hy, deponent, syn huys te voerens tegens andere Spaegnaerden geranchoet hadde.

Die quinta Decembris 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 169r.

5 December 1577.

Ten versuecke als voere.

Margriete Wips, wettighe huysvrouwe van Godevaert Pennicx, vettewarier, woonende int Beddestraetken alhier inde gebuerte vande huysinghe van Fernando Brenoille, daer den Pagador Lixaldi eertyts te logeren plach, oudt XXIX jaeren, *juravit* ierst etc. waerachtich te syne, alsoe de Spaegnaerden, opten vierden Novembris anno LXXVItich, binnen deser stadt gecomen syn, ten selven daeghe omtrent den avont, metten jonghe inde *Roose*, tharen huyse comende om keersen ofte mostaert, gecomen is sekere jonghe vanden Pagador Lixaldi voers., dewelcke tharen huyse seyde tot haer, deponente, « gelt, gelt, croonen, croonen, » ende sy, deponente, seggende dat sy gheen gelt noch croonen en hadde, welcken nyettegenstaende heeft deselve jonge gepersisteert, willende gelt hebben, ende haer met eenen messe dreygende te steken, sulcx dat sy, deponente, om van hem ontslaghen te syne, hem vuyt haere tessche gelanght heeft seker gelt, nyet wetende hoevele, ende de voers. jonghe vanden Pagador vuyt haeren huyse gaende, heeft eenen anderen Spaenschen soldaet geroepen, die binnen haeren huyse comende, heeft terstont noch eenen tot hem gehaelt, dewelcke par fortse gelt van haer, deponente, wilden hebben, ende het stroo vuyten bedde treckende, staken tvier daerinne, ende sy, deponente, seer bevreest synde heeft hun gegeven twee

daelders, ende hebben het vier alsdoen laten blusschen. Verclaerende voorts gebuert te syne, soe wanneer de Spaegnaerts vuyt deser stadt vertrocken syn geweest, sy, deponente, ontboden is geweest binnen den huyse vanden voers. Pagador, als wanneer de maerte oft het jonckwyff vanden selven huyse tot haer, deponente, seyde dat sy des Maendaechs inde Furie thaeren huyse gehaelt hadde sekere quantiteyt van keersen en die gewoghen te hebbene ende tsamen geweest te syne omtrent ses steenen, alsoe sy haer, deponente, verclaerde, de welcke haer, deponente, alsdoen ierst betaelt syn geweest, sonder dat sy oyck oyt te voerens daeraff iet vermaent ofte geseyt hadde.

Die quinta Decembris 1577.

Certificatieboek 1577-78, D. I, f° 174.

---

30 April 1580.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelyck Marie van Heyst, achtergelaetene weduwe wylen Sebastiaen Bocx, die int saccagement deser stadt omgebracht ende aillyvich gewordden is achterlatende haer, suppliante, belast met zeven zyne kinderen, zonder eenige advantagie van goeden, midts dat Cornelia Meulenberchs, des voers. Sebastiaens moeder, zyne successie hem te voren yservast gemaeckt hadde, hebbende haer, suppliante, vuyt de zelve goeden alleenlyck gelaeten de bladinge van XL guldenen tsiaers tot haerder alimentatie, vuyt

welcke oorsaken ende midts den voerledenen turbulenten tyt vande saccagie, als oick midts de absentie vande naeste vrinden die tot de mombordye vande voers. kinderen gecompelleert moesten wordden, is gebeurt dat zy, suppliante, nyet en heeft connen verstaen tot affscheydt tusschen haer ende de voers. haere kinderen, hebbende binnen middelen tyt de zelve kinderen gealimenteert ende daertoe geemployeert de jaerlyckse verloopen vande renten by huerlieder grootmoeder achtergelaten ende daertoe wel Ic LXXIIII guldenen, diemen alnoch schuldich gebleven is, gemeyndt hebbende van al tselve vander voors. kinderen goeden metten Ien geremboursecrt te worddene, maer want nu int sluyten van heuren staet opten voors. particulieren vuytgeeff der voors. kinderen swaricheyt wordt gemoveert, zulcx dat eenige sustineren haer, suppliante, ende nyet den kinderen met den zelven vuytgeeff te belasten vuyt oorsake dat zy tot noch toe van de voors. kinderen nyet en is gescheyden geworden, daerinne zy nochtans midts diversche redenen hoept ende meyndt ongehouden te zyne, Bidt daeromme te committeren ende tauctoriseren de Weesmeesteren deser stadt om de voors. differenten ten besten mogelyck zynde neder te leggen ende haer, suppliante, vanden voors. particulieren vuytgeeff der kinderen ontlastende alnoch toe te taxeren zulcke redelycke alimentatie als haeren noot verheyschende ende gelyck alle de kinderen die van goeden zyn geprovideert heure gebreckelycke ouders nae recht schuldich zyn te doene. Dwelck doende.

Syn by myne Heeren Burgemeesteren ende Schepenen gecommitteert de Weesmeesters deser stadt om te doene ende te besoigneren nae inhoudt deser. Actum XXX Aprilis 1580. HOBOKEN.

Requestboek 1579-80, f° 216.

---

3 Mei 1580.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelyck Jan Bennens, Michielssone, belast met huysvrouwe ende kinderen, hoedat hy, suppliant, houdende canifassier ende pampiers winckel inden huyse genaempt *den Breeden Raet*, op derve vanden ouden stadthuyse gebouwt geweest zynde, heeft aldaer int sacq deser stadt metten brande verloren alle zyne coopmanschappen, huysraet, meublen ende alle zyne ander goeden, deur welcke sware infortune hy, suppliant, gecomen zynde zonder zynen toedoene tot decadentie ende tachterheyt, geerne zoude voer hem, zyne huysvrouwe ende kinderen den cost eerlyck winnen, ende want hy verstaet alsnu te vaceren het segeleerschap vande bieren, Bidt daeromme hem tadmitteren tot een vande voors. segeleeren. Dwelck doende, etc. JAN BENNENS.

Advys vande Tresoriers ende Rentmeestere. Actum IIIa Maii 1580. UFFELE.

Requestboek 1579-80, f° 219.

22 Juni 1580.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont ootmoedelyck Cathalyne van Eeckhoven, naergelatene weduwe wylen Huybrechts van Valckensteyn, hoedat zy, suppliante, inden saccagemente deser stadt met den

voors. haeren man zaliger, die deerlyck werdde vermoort, heeft verloren wat zy inde werelt hadde, anders nyet behoudende dan zes cleyne kinderkens, om de welcke den cost met eeren te winnen zy, suppliante, dach ende nacht is werckende, vuyte welcke oorsake Jouffrouwe Cathaline Mertens, der suppliante moeder, haer, suppliante, zedert den voors. saccagemente heeft geleent gehadt de somme van een weynich meer dan II^{c} guldenen, die zy nu dewyle dat zy, suppliante, nyet alles goet en vindt dat de voors. haer moeder met der suppliante patrimonie, dwelck zy in tochte bezit, is doende, rigoreuselyck ende zonder gedencken van eenighe moederlycke affectie, van haer, suppliante, wilt weder hebben, seyndende haer, suppliante, de cluyvers ende haer vanterende dat zy der suppliante beddeken, zoe zy anders nyet vele en heeft, van onder haer lyff zal vercoopen, nyettegenstaende zy, suppliante, opde voors. schult alreede zoe veel heeft betaelt als zy den buyck van haer cleyne kinderkens heeft connen ontrecken, ende dat zy vande reste presenteert interest te geven à raison van rente, Bidt daeromme etc. te committeren Cornelise Daems, Schepene, om de voors. Jouffrouwe Cathaline, der suppliante moeder, tinduceren tot pacientie met der suppliante, haere dochter, te nemen ende haer te contenteren met de rente. Dwelck doende, etc.

Zy gestelt in handen van Cornelis Daems, Schepene, om partyen te vereenigen, ist doenlyck, ende ingevalle van egeenen accoerde, der voors. commissarissen rapport gehoort, voorts geordonneert te wordden naer behooren, weerhoudende middeler tyt alle executien in staete ende surceantie. Actum XXII Junii 1580. HOBOKEN.

Requestboek 1579-80, f° 279.

---

20 December 1590.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Johanna vanden Schore, weduwe wylen Jacques Braem, riembeslager, dat alsoo de voors. haer man inden miserablen saccagemente deser stadt is afflyvich geworden, achterlatende de voors. suppliante, syne weduwe, ende Elisabeth, Geertruyt ende Margriete Braems, henlieden beyde wettige kinderen, dewelcke sy ter afflyvicheyt heurs mans heeft doen provideren van wettige nomboiren, hebbende tegens deselve, na der ordonnancie vande Weescamer ende deser stadt rechten, gescheyden ende gedeylt ende mette bladinge van heure kinderen goeden deselve heure drye dochteren gehouden ende onderhouden tot noch toe eerlyck ende tamelyck, deselve opgebrocht nae heuren staet ende qualiteyt ; ende alsoo de voors. haere dochteren bynae syn gecomen tot heuren competenten ouderdom ende jaeren van discretie, soude sy, suppliante, mette selve haere dochteren om deselve te bat te oeffenen ende gouverneren geerne ter handen te trecken de coopmanschap van lynwaet ende tot dyen eynde metten voors. nomboiren van heure kinderen, namentlyck Lenaert Verstegen, Rombout van den Schore ende Hans Vasseur, backer, gecompareert voor de Heeren Weesmeesteren deser stadt om te impetreren seker consent sekere rente van XXVIII guldenen IX stuyvers erfflyck vander kinderen goeden te moighen vercoopen, ten eynde de voors. haere dochteren, die oyck mede voor de voors. Weesmeesteren syn gecompareert, in heurliede negotie met heurliede moeder, te moighen behelpen, daeroppe de voors. Heeren Weesmeesteren partye ten beyde syden hoorende ende op den staet ende qualiteyt informerende, souden de suppliante met heuren kinderen in heur versueck accorderen, daerinne de voors. Lenaert ende Rombout, oudtste momboiren opden eedt theurlieder momboirdye gedaen, goet

ende geraetsaem vinden de voors. henne weesen condescenderen om met heurlieder moeder de voors. coopmanschap taenveerden, dan is hem daertegens alleenlyck partye maeckende de voors. Hans Vasseur, die nu onlancx tot de voors. momboirdye is gecomen, die geenssins daerinne en wilt consenteren, al sonder eenigen fundamente, nyettegenstaende alle admonitie ende presentatie van in synen respecte cautie ende versekertheyt te doene, dat de voors. weesen vande selve vercoopinge ten geenen daghen hem daervan en selen molesteren, ende alsoo de suppliante nyet en is gelegen vuyt saecken van dyen eenich proces te sustineren, die in als nyet en soeckt dan de voorderinge ende welvaren van hare kinderen, Biddende daeromme dat myne Heeren gelieve, gehoort ende gehadt hebbende dadvys van mynen Heeren de Weesmeesteren deser stadt, die op tgene voors. is partyen ten beyden syden hebben gehoort, den voors. goetwillighen momboiren te authoriseren ende den voors. Hans Vasseur te ordonneren dat hy schuldich ende gehouden sal syn te gedooghen totte vercoopinge vande voors. rente. Dwelck doende etc.

Is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen gecommitteert Joncker Jan van Brecht, Schepene, om hem te informeren opt inhoudt van dese, om etc. Actum XXa Decembris 1590. JACOBEUS.

Op den bladrand : Daernae gehoort trapport vanden voors. comissaris, desen aengaende gecomuniceert hebbende metten Weesmeesteren deser stadt ende den momboiren vande weesen hierinne geruert, ende op al geleth, hebben myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geconsenteert inde vercoopinge vande rente van XXVIII guldenen IX stuyvers erfflyck, in desen verhaelt, deselve momboirs daertoe authoriserende onder de presentatie van cautie ende versekertheyt by de twee momboirs den derden momboir gedaen. Actum VIIIa Januarii 1591. DYCK.

Requestboek 1590-91, f° 127.

---

11 Mei 1591.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Verthoont Adriaen Broers, hoedat hy opden IIII^{n} Junii anno 1579 gecocht heeft van Peeter vanden Berghe sekere bloote erve, daeraff de huysinge van inde Spaensche furie te voren was affgebrandt, gestaen byden stadthuyse alhier, voor drye hondert guldenen erfflyck, boven de chynsen daerop vuytgaende, daeraff hy, suppliant, alsdoen gereet heeft affgeleegt CL guldenen erfflyck, ende dander 150 guldenen erfflyck syn daerop gebleven, nu competerende Bartholomeus de Viter *nomine uxoris*, waernae heeft de suppliant de voors. erve costelyck betimmert, dwelck hem gecost heeft noch V^{c} guldenen erfflyck, soo dat hy daeromme dese huysinge naderhandt alnoch heeft moeten belasten met hondert guldenen erfflyck, nu toecomende Janne vanden Wouwere, ende al ist dat hy, suppliant, de voors. huysinge mach sedert altyt bewoont hebben, nochtans sedert den jaere LXXXIIII, mits den quaden tyt, is hem tselve seer luttel weerdich geweest, ende soo verre hy in den voors. huyse nyet en hadde gebleven, waere tselve geschapen geweest ledich gestaen te hebben, oft emmers en soude noyt sedert den voors. tyde den VIII^{n} penninck gegouden te hebben van dattet hem gecost heeft, soo dat hy, suppliant, nae rate van dyen moet verstaen wordden jaerlyckx gedurende den voors. quaden tyde beschadicht geweest te syne inden voors. huyse, te weten voor ontrent drye achtste, oft emmers ten minsten drye vierendeelen alle jaeren, ende hoewel achtervolghende den VI^{n} article vanden placcate vanden jaere 1587 dat hem, suppliant, nae rate vande voors. beschadicheyt, oyck wel behoorde quytscheldinge vande verloopen der voors. renten te geschieden, soo willen hun nochtans de renthieren daertoe qualyck verstaen, Bidt daeromme ten eynde hem gegunt worden sekere commissarissen om voor deselve, nae luyt vanden placcate, tot quytscheldinge ende moderatie te procederen met authorisatie. CRAYWINCKEL.

Syn by myne Heeren gecomitteert Meester Pauwels van Liere, Schepene, ende Meester Jan Jacobeus, Greffier deser stadt, om te doene ende te besoigneren nae inhout van desen. Actum XIa Maii 1591. Dyck.

Requestboek 1590-91, f° 231v.

---

17 Augustus 1591.

Aen myne Eerweerde Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen.

Gheeft te kennen Franchoys van Wingen, Ridder van Jerusalem, nu ter tyt oudt synde ontrent LXXX jaeren, woonende inde Vleeminckstrate alhier, belast met vyff kinderen, hoedat hy inde saccageringe van Antwerpen verloren heeft ende hem ghenomen syn alle syne goeden, soo dat hy sedert hem selven ende syne kinderen qualycken heeft connen onderhouden, dyen al nyettegenstaende wordt nu gemolesteert byden Capiteyn Meester Joos de Weert om te contribueren alle weken eenen stuyver totte wacht, waerinne hy, suppliant, wel behoort vrye te syne, soo mits synen ouderdom ende impossibiliteyt als anderssihdts, Bidt daeromme hem, suppliant, vande voors. wacht ende contributie te bevryen ende exempteren vuyt redenen voors. Dwelck doende.

Sy gestelt in handen van Joncker Eduwaert vander Dilft, Schepene, omme hierinne te doene nae behooren. Actum XVIIa Augusti 1591. Dyck.

Requestboek 1591-92, f° 42.

VERZAMELING GETITELD

COLLEGIALE ACTENBOECKEN 1581-1583.

In de kostbare verzameling getiteld: **Collegiale Actenboecken** *van 1577 tot 1795, bestond er eene leemte van 4 December 1581 tot 29 November 1583.*

Bij nader onderzoek ontdekten wij twee kladboeken der beraadslagingen van het Antwerpsch Magistraat, de eene gaande van 1 November 1580 tot 1 September 1582, de andere beginnende den 3n September 1582 en eindigende den 28n November 1583.

Met behulp der vlug geschreven en verbeterde teksten dezer boeken zijn wij in staat gesteld de bestaande leemte aan te vullen en wij haasten ons het te doen.

COLLECTION DITE

COLLEGIALE ACTENBOECKEN 1581-1583.

Dans la précieuse collection dite **Collegiale Actenboecken** *de 1577 à 1595, il existait une lacune du 4 Décembre 1581 au 29 Novembre 1583.*

Par suite d'un examen plus attentif, nous avons découvert deux brouillons des délibérations du Magistrat d'Anvers, l'un allant du 1r Novembre 1580 au 1r Septembre 1582; l'autre commençant au 3 Septembre 1582 et finissant au 28 Novembre 1583.

A l'aide des textes de ces volumes, rapidement écrits et remplis de corrections, il nous est possible de combler la lacune existante, ce que nous nous empressons de faire.

Renovatio Senatus Antverpiensis fuit habita III Decembris 1581 presentibus Illustrissimo Principe Auriaco, Clarissimis Viris Theodorico Liefvelt, Cancellario Brabantiæ, et Richardo a Merode, Equite.

Senatores :

1. Meester Jan de Pape
2. Joncker Rogier van Lefdale
3. Meester Nycolaes de Voocht
4. Cornelis Pruynen
5. Joncker Adriaen van Heetvelt
6. Meester Peter van Aelst
7. Andries Vermeulen
8. Meester Cornelis Retius
9. Joncker Jacob van Wachtendonck
10. Meester Matheus de Lannoy
11. Jan Bazeliers.
12. Jan van Steenwinckel
13. Joncker Godevaert Montens
14. Meester Jacob Suerius
15. Lodewyck Blommaert
16. Peter Panhuys

Bourghmeesters	Joncker Phylips van Schoonhoven	buyten
	Doctor Petrus Alostanus	binnen

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen gecommitteert Jannen Wierinx om te wesen zegeleer vande bieren deser stadt, onder de gagien ende eedt daertoe staende. Actum IIII Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt

van Antwerpen hebben gegunt ende geschoncken Meester Jasper vander Heyden, Minister des kristelycx woerdts, met een halve ame wyns, metter assysen, hoochselen ende Staten imposten, mits de vermaninge ende aenwysinge byden selven, int vernyeuwen vande Weth, in Collegio alhier gedaen. Actum IIII[a] Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Jaques Tafin, Minister des goddelycx woert, te beschencken met een ame Rentschen wyn, metter assysen, hoochselen ende Staten imposten, ter causen ende omdat hy heeft gemaect ende der stadt gedediceert seeker boexken van het officie ende ampt vande magistraet, daerby nederleggende de erronieuse opinie ende dwalinge van eenige nyeuw leeraers tegens de administratie ende regeeringe vanden selven magistraet, hebbende elck derselver Wethouderen daermede beschoncken. Actum ut supra.

Geresolveert dat men Syne Excellentie sal versuecken van hier nyet te vertrecken naer Gent mits de diversche redenen alsdoen verhaelt ende tot denselven eynde ende om haer desaengaende te versuecken ende te bidden van alhier te willen blyven, syn gecommitteert myn Heere Junius de Jonge, Riddere ende oude Bourghmeestere, Andries Vermeulen ende Lodewyck Blommaert, Schepenen. *Ut supra.* Daernaer gehoort het rapport vande voors. Commissarisen met Syne Excellentie gecommuniceert hebbende, synde gedeputeert myn Heere Junius ende de Heere van Oyen om terstont te trecken naer den Raet van Staten, Leden van Vlaenderen ende Wethouderen, ende deselve induceren dat Syne Excellentie alhier noch blyve mits de redenen ende volgende d'instructie hieronder gestelt.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende gesurrogeert Jончker Rogier van Lefdale, Schepene, oude Bourghmeestere, om in plaetse van Jonckér Phylyps van Schoonhoven, Bourghmeestere, te besoigneren over de rekeninge van

Henrick Lemens, dewelcke deselve tegenwordich es doende, volgende dacte ende commissie daeraff zynde. Actum quinta Decembris 1581.

Geresolveert op de opinie vanden Breeden Raet vanden III^{en} Decembri nopende de capitale impositie, dat men deselve sal terstont te wercke stellen, auctoriserende de Commissarissen daertoe te ordonneren dat sy sullen de cohieren naer hen nemen, ende daer sy bevinden eenige vuytgelaten te syne, die daerby te vuegen ende te taxeren naer gelegentheyt hunder goeden, mitsgaders regart nemen naer de qualiteyt van de persoonen, oft men de augmentatie tot thien guldenen ende tot dry stuyvers respective soude konnen gedoen, stellende tselve theurder discretie, mitsgaders dat sy sullen mede taxeren de absente persoonen binnen deser stadt henne goeden hebbende, volgende ende naer inhout dacte by den Pensionaris Warck desaengaende te concipieren ende alhier te arresteren. Actum V^{a} Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, es gearresteert d'instructie voer mynen Heere Junius de Jonge, oude Bourghmeestere, de Heere van Ooyen ende Heere van Oostmale, Gecomitteerde totten Raet van Staten, om te reysen naer Gent ende aldaer aen te geven de nootelyckheyt vande presentie van Syne Excellentie binnen deser stadt, hieronder volgende, den V^{en} Decembris 1581.

Aen de liasse de voers. instructie.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Andries Vermeulen, Janne van Steenwinckel, Schepenen, ende Meester Henrick de Moy, Secretaris, om tsamenderhant te communiceren met den Almoesseniers deser stadt, om de saecke ende het faict vande Almoesseniers accommoderen, soot doennelyck es, ende ten eynde het voors. faict te gevuechelycker soude worden geeffectueert ende gevordert, dat de voors. Gecommitteerde den voors. Almoesseniers sullen verclaren (ingevalle deselve Almoesseniers hen nyet en souden willen reguleren volgende den goeden advise van myne Heeren ende de nootelycke

occurentie van desen tyde ende gelegentheyt van de saecken) dintentie van myne Heeren te syne, soo dese saecke egeen vertreck en kan gelyden, te assumeren ende denomineren twee treffelycke persoonen vande gereformeerde religie tot bewint vanden voors. ampt, dewelcke de voors. gedeputeerde hen sullen mogen openen, waertoe de voors. Almoesseniers oock twee sullen mogen aennoemen, om deselve de Weth voergedragen, den keuse te maken naer ouder gewoonte, om, tselve gedaen ende ingevalle van voerder difficulteyt, hen rapport gehoert, vorts in desen geordonneert te wordene sonder voerder vertooch oft delay, soo den heysch ende nootelyckheyt van deser saecken is requirerende. Actum Va Decembris 1581.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen verstaende dat men eertyts in diveersche plaetschen deser stadt, achtervolgende de fondatien ende belastinghe daeraff zynde, als opden Dryehoeck, de Meerebrugghe, daer het cruys plach te staen, teghens de huysinghe van Heer Godevaert Sterck, neffens de huysinghe van Jaecques de la Faille, op de Wygaertbrugghe, ende meer andere plaetschen ende hoecken vande voors. stadt des avonts placht te hanghen ende stellen eenighe lanteernen met licht, op deen plaetsche meer dan dandere, tot groot gerieff ende versekerheyt vande borgheren ende ingesetenen deser stadt ende allen anderen dyet gelegen was de straten tegens den donckeren avont te frequenteren, ende dat tselve oyck anderssints nootelyck is, ende bevindende dat sedert eenighe jaren herwaerdere tselve naegelaten is te doene, ende dat tgebruyck ende de gerechticheyt van dyen metter tyt soude comen te cesseren ende verdonckert werden, ende om daerinne te versien, soe eest dat myne Heeren voers. hebben gecommitteert ende committeren mits desen den Brantmeesters ten eynde sy hen op de gelegentheyt van deser saeck metten iersten informeren ende daerinne promptelyck doen versien tot onderhoudt van doudt gebruyck van dyen, ende innegevalle van eenighe swaricheyt oft oppositie selen myne Heeren daeraff rapport doen, om, tselve gedaen, voorts geordonneert te worden soe behooren zal. Actum Va Decembris 1581.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meester Gieorgius Kieffelt, Secretaris der voors. stadt, om van weghen ende vuyten name derselver stadt, den Heere Bonevet, Stadthoudere vanden Prince van Condé in Picardye, te congratuleren ende beschencken met een halve ame wyns, mits sekere consideratien ende redenen hen daertoe moverende. Actum Va Decembris 1581.

Aende liasse dacte van consente vande Leden deser stadt van capitale taxatie. Actum V Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Meester Jannen de Pape, Schepene, Jannen van Santvort, Cornelis Daems ende Valerius van Dale, oude Schepenen, dat sy in conformiteyt vande voergaende acte ende commissie, mitsgaders dacte vanden Breeden Raet vanden vyfden deser, van stonden ane ende sonder eenich vertreck selen procederen tot vergelyckinge, arreste ende makinge vande cohieren nopende ende aengaende de capitale taxatie, ende hen des aengaende reguleren volgende ende naer inhout vander selver acte van consente. Actum VIa Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Corteroeden deser stadt ende elcken van hen, elck op hennen tour, alle vergaderinge vande Weth, de ketene van boven ende benede commende achter aende strate van het Collegie te spannen, om de passagie vande wagen aldaer geduerende de voors. vergaderinge te benemen, ende daerenboven soo wanneer eenige vaten geduerende deselve vergaderinge achter het stadthuys voers. worden hermaect ende herbonnen, het kloppen beletten ende verhinderen tertyt ende wylen het Collegie sal wesen opgebroken. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen mits myn Heere Junius de Jonge, Riddere,

oude Bourghmeestere, hem es vertreckende naer den Raet van Staten, tot Gent, hebben geordonneert dat deselve alle alsulcken stucken, boecken, pampieren, registers, manualen ende andere pampieren onder hem berustende, toecommende den goedshuyse van Sinte Michiels, sal leveren in handen vanden Bourghemeestere Doctor Peeter van Aelst. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den goeden mannen geanomineert byden Dekens ende Oudermans vanden ambacht ende derden Lede deser stadt tot revisie vanden cohiere van capitale impositie, terstont sonder vertoch oft eenich vertreck te procederen met Meester Jannen de Pape, Schepene, Janne van Santfoort, Cornelis Daems ende Valerius van Dale, oude Schepenen, by mynen Heeren ten selven fyne gedeputeert (volgende dacte vanden Breeden Raet vanden vyfden deser) tot verlyckinge, arrest ende makinge vande voors. cohieren, ende des aengaende hen te reguleren volgende de voors. acte vanden vyfden deser. Actum VII Decembris 1581.

Volghende tscriftelyck versueck vanden Raede vande Staten van Brabant, geexpedieert acte op tselve versueck op de Gecommitteerde totter amonitie tot leveringhe, tot behoeve van die van Liere, van II^{m} ponden poeder ende II^{m} ponden lonten. Actum VII Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, gemerct Danieel de Bruyne in faulte blyft van te furneren de somme van elff hondert vyfentachentich ponden achttien schellingen ende negen penningen, inde welcke deselve de Bruyne, by acte collegiale XXVIII in Meerte anno negenentseventich, es gecondemneert aen Joncker Gillis Happart ende Abraham de Hertoge, als curateurs vande goeden Cristoffels Pruynen, nyettegenstaende de diversche sommatien ten selven eynde aen hem gedaen, executien soo op syne goeden als persoon respective in dorso vande voors. acte geteekent, ende de menichfuildige goetwillige

versuecken ten selven eynde gebeurt, hebben geordonneert ende ordonneren mits desen dat Tresoriers ende Rentmeestere sullen procederen tot arreste ende apprehensie van synen persoon, ten fyne vande voers. voldoeninghe, ende dat al volgende de resolutie op den lesten Maendaegschen Raet, en Diestage lestleden extraordinarie gehouden, genomen. Actum VII^a^ Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert den Rentmeestere aen mynen Heere den Amptman te tellen de somme van vyfhondert veertich guldenen, mitsgaders negen guldenen thien stuyvers een derdendeel, ter causen vande calengieringe, vuyt laste deser stadt gedaen, van alsulcke rente van hondert guldenen erffelyck, met ses jaren verloops, ten laste deser stadt staende tot behoeve vanden Heer van Bours, by syne crediteuren ter Hooger Vierscharen deser stadt geevinceert, ende byden voers. Heer Amptman vuyt crachte van dyen ter Vrydaeghsmerct den XXVII Octobri lestleden verkocht ende daer naer de stadt daerinne gegoeyt ende geerfft. Actum VII^a^ Decembris 1581.

Myn Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben beschoncken ende beschencken mits desen aen myn Heere de Rochebrun, met den volcke van Syne Hoocheyt binnen Vlaenderen gecommen, met acht stadtstoopen wyns, versueckende tselve in dancke te nemen. Actum VIII Decembris 1581.

Alsoo men dagelycx bevint de rieviere van Schelt ende den streeck van het watere van Bergen herwarts seer onveil te wesene, ende dat de vyanden henne coursen ende loop vuyt Breda ende andere omliggende vlecken doende, aldaer diversche secrete ende listige aenslagen sdagelycx syn aenleggende, de schepen op de strange ende hennen ancker liggende ende hen getyde aldaer scepende aenvallende ende de passagiers plunderende ende gevanghen ewech vuerende, waerdeure de navigatie ende schipvaert naer ende van

deser stadt grootelycx wordt verhindert, ende apparentelyck tselve soo lanx soo meer staet te geschiedene, ingevalle in desen nyet werde versien, soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen, om alle voerdere inconvenienten te keeren ende voor te commen, by provisien geordonneert ende ordonneren mits desen Peeteren vande Venne, oude Deken vande Schippers ende Capitain over het schip van oreloge, tot conservatie vande rieviere dienende, met synen schepe ende cheloepe van Lillo nederwarts tot Bergen voers. de rieviere, strange, havene, kreecken ende plaetsen daerontrent liggende te bevrydene, de schuyten die aldaer soude mogen hinderlyck wesen ende den vyant tot synen aenslage soude mogen dienen, over te trecken ende naer hem te nemene, tot welcken eynde hy sal mogen assumeren, tot den verthien gesellen tegenwordich opden voors. schepe in dinst synde, alnoch sal mogen aennemen twee oft dry gesellen tot betere redresse vande voors. cheloupe, ordonnerende den Gedeputeerde op den Staten van Brabant dese acte aldaer aen te dienen ende die te doen aggreeren. Actum VIII Decembris 1581.

Geordonneert, op de acte van Merten Neyen, vanden vierden Novembris lestleden, byden welcken es geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere alle weken hondert vyftich guldenen tot het maken vande logementen van de officieren van Syne Excellentie vuyt te reyckene, dat de voors. Rentmeestere sonder vertreck deselve hondert vyftich guldenen soude betalen. Actum VIII Decembris 1581.

Alsoo myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der Stadt van Antwerpen byden Greffier Martini ten voers. dage es aengedint hoedat Zyne Excellentie heeft verclaert syne meyninge ende intentie te syne dat de compaignie peerden, wesende onder het bewint van Monsieur de Berchem, Syne Vorstelycke Genade sal volgen, ende binnen de steden daerinne deselve haer es begevende mede trecken, soe deselve compaignie byden Staten Generael met dadvoy vande steden es gegunt ende geaccordeert tot garde ende toesicht van Synder Excellentie persoen ende bewaringe van synen lyve, om voer te commen te keeren ende weren

die op hope vanden loon byden Coninck van Spaegnien, in het bannissement ende proclamatie tegens Syne Vorstelycke Genade gedaen, toegeseght, soude mogen trachten om derselver Synder Excellentie te krencken in synen persoen ende lichame voers., dewelcke oeck andersints sal mogen dienen om snachts binnen deser stadt te ronden te doene ende vorts de strate rontsomme der selver stadt te berinnen, soo den Breeden Raet andersints van meyninge was ten selven eynde eenige peerden op te leggen, Soo hebben Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser stadt geresolveert, voer soo vele hen aengaet, dat de voers. garde binnen deser stadt sal worden gelogeert ende ter eerster vergaderinge tselve den Wyckmeesters ende Dekens vanden ambacht sal voerhouden. Actum ut supra.

Is mede ten selven dage geresolveert dat, voer soo vele denselven Wethouderen aengaet, sal Syne Excellentie voer synen traictement te goede commen alle weken met eenige somme van penningen, boven syn ordinaris traictement, soo lange deselve binnen deser stadt sal logeren, soo men gewoonlyck es in andere stede te doene, mits het voerdeel dwelck de stadt daerdore es genietende, ende ten selven eynde ter eerster vergaderinge tselve dander Leden voerdragen. Actum ut supra.

Alsoo nootelyck es gerequireert dat het schip van onder het bewint van Peeter vanden Venne, dienende tot conservatie ende veylicheyt vande rieviere deser stadt, behoorlyck worde versien soo van getale van bootsgeselen ende volcke van in soldye opden selven schepe wesende, als andere provisie van amunitie, geschut ende behoorlycke takelinge, soo tot defensie ende wederstant vanden vyant es van noode, Soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert ende ordonneren mits desen den Colonellen deser stadt dat sy naer hen selen nemen de superintendentie ende toesicht vanden selven schepe, soo ten respecte vanden getale vanden volcke, amunitie ende behoerlycke toerustinge van dyen, ende daertoe specialyck yemant onder hen deputeren, verstant vande schipvaert hebbende, tzy den Coronel Steven Raket,

oft yemanden andere die sy onder hen selen bevinden desaengaende aldermeest vervaren ende daerinne gedreven te syne. Actum VIII Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser stadt hebben geauctoriseert ende auctoriseren mits desen Cornelis Pruynen ende Peeteren Panhuys, Schepenen, om geduerende den tyt de camere vanden Rentmeestere deser stadt van egeene Tresoriers en syn versien, dacte van ordonnantie vande Weth ende derselver camere inde voirs. qualiteyt tonderteekenen. Actum ut supra.

Geordonneert den Gecommitteerde totter amonitie te leveren aen dye van Berghen opten Soom, de quantiteyt van II^{m} ponden poeders ende II^{m} ponden lonten, volgende dacte van requisitie vanden Rade vande Staten van Brabant. Actum VIII Decembris LXXXI.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende gesurrogeert Joncker Rogier van Leefdale, Schepene deser stadt, om, mits der absentie van Meester Jan de Pape, te besoigneren mette andere Gecommitteerde totte quotisatie vanden borgheren ende ingesetenen alhier, achtervolgende de acten daeraff synde. Actum IX Decembris LXXXI.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen myn Heere den Bourghemeestere Joncker Phylips van Schoonhoven ende Andries Vermeulen, Schepene, om te communiceren met Syne Excellentie opt faict ende ophouden vanden Heere van Plessis, achtervolgende tghene, tot meer reysen, by Syne Excellentie eenige Heeren vande Weth es aengegeven, ende te vernemen dintentie ende goede meyninge vande selve Syne Excellentie, ende te verclaren dat de persoon des voers. Heeren de Plessis dese landen seer dinstelyck mach wesen, maer dat donderhout ende traictement moet commen ten laste vande generaliteyt, tot welcken eynde

men ter eerster vergaderinge derselver, de voers. saecke sal aendienen, ende tsamen adviseren, hoe men binnen middelen tyt ter minster lesie vande stadt, aengaende den persoen des voers. Heer de Plessis, alder gevuechelyckste soude hebben te reguleren, om, tselve gedaen ende hen rapport gehoort, geordonneert te wordene naer behooren. Actum IX Decembris 1581.

Alsoo byden Leden deser stadt opden lesten Breeden Raet es geresolveert ende geordonneert dat men tot beteren effecte vande capitale taxatie sal hernemen de cohieren desaengaende alreede gemaect ende deselve verlycken ende vermeerderen naer de qualiteyt vande persoonen, deselve augmenterende van ses guldenen tot thien, ende dalende vande vyfe tot dry stuyvers, ende gemerct tselve alle acceleratie, spoet ende vlyt es verheyschende, Soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser stadt geordonneert ende ordonneren mits desen den Wyckmeesters tsamen ende elck int bezundere, sonder eenich vuytstel oft vertreck, met den Capitainen van hennen wycken te vernemen ende hen te onderrichten, hoe vele huysgezinnen, familien ende diversiteyt van persoonen hen inde huysen, resorterende onder henne wyck, syn onderhoudende, vorts te informeren op de qualiteyt vande persoenen aldaer woonende, oft deselve syn weesen ende eygen goet hebbende, jonge gesellen negocierende ende hennen particulieren handel doende ende dryvende, ende andere soe joncvrouwen als jonghmans hens eygen synde, weduwen momboors ende hen eygen oft andere luyden goet regerende, mitsgaders wie absent syn ende henne goeden hier binnen syn hebbende, ende meer andere gelycke circumstantien ende gelegentheden te considereren ende aen te mercken, daeraff note ende particuliere memorie te maken ende dyenvolgende de voers. cohieren mogen vermeerdert ende geaugmenteert worden, ende al te doene tghene tot begrootinge vande voors. cohieren sal mogen dienen, opdat den voers. last soe zeer gelyckformig worde gedragen tot gemeynen onderstant alst doenelyck sal wesen. Actum IX Decembris 1581.

Geordonneert opde resolutie byden Leden deser stadt

genomen van dat men de Portugesen alhier residerende ende hennen goeden in sauvegarde soude nemen, den Secretarissen deser stadt ende elcken van hen, texpedieren sauvegarde onder den segel deser stadt. Actum ut supra.

De Coronellen deser stadt syn int collegie gecompareert ten voers. dage, geassisteert met de XVIe Capitainen, ende hebben gepresenteert sekere requeste, dairane geannexeert de verthooninghe by Syne Excellentie lestwarven inden Raet vande Staten van Brabant gedaen, versueckende dat men volgende dinhout vande selve requeste soude willen versien tot conservatie vande gemeyn saecke ; hebben vorts verthoont dat de vyant hem desen nacht voere de stadt heeft gevonden ende ewech gelyt sekere hoevenier met beesten ende kinderen, ende dat mits de voers. van Berchem aenden vyant contribueren, waerdeure te besorgen es dat egeen inwoonder oft borger deser stadt hem buyten de voers. stadt eenen voet soude konnen begeven, sonder merckelyck gevaer ende peryckel van synen lyve, versueckende daeromme oft dat men de voers. vryheyt van Berchem sal beschansen oft suffisant crychvolck aldaer tot wederstant vanden vyant leggen, verclarende anderssints ingevalle van eenige sware occurentie oft neerlage dat groote apparentie es dat deur impatientie dat het voers. dorp ende alle andere omliggende speelhuysen in brandt sal gesteken worden, waeraff zy mynen Heeren ten eynde dat voors. inconvenient worde verhuet wel hebben willen veradverteren, is geresolveert dat men dese saecken en Maendaghe sal voernemen ende eene resolutie nemen. Actum IX Decembris 1581.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meester Niclaes de Vocht, Schepene, ende Meester Hendrick de Moy, Secretaris deser stadt, om hen volcomentlyck te informeren op tfeyt ende de gelegentheyt vande apprehensie gedaen aenden persoon van Hans Dietermans, by den Provoest Danckaert opt Veer, ende van hem versuecken visie van syne commissie, om, tselve gedaen ende henlieden rapport gehoort, geordonneert te worden soe behooren sal. Actum IX Decembris LXXXI.

Gehoort het rapport gedaen byden Pensionaris Meester Jan vanden Warcke nopende ende aengaende de communicatie by den selven vuyt laste van mynen Heeren met Syne Excellentie gehadt, soo opde overgegeven requeste ende remonstrantie byden Colonels ende Capitainen op eergisteren gepresenteert ende daeraff ten selven dage hiervorens es note gehouden, als andere poincten nootelyck spruytende vuyt de vermaninge by Syne Excellentie den Raet vande Staten van Brabant int beginsel deser maent voergehouden, hebbende dyenvolgende deselve Syne Excellentie (geleth ende vor oogen genomen den affbreeck die de vyant dagelycx soo van steden als diversche vlecken ende plaetsen van defensie ende stercten es doende, de groote apparentie die deselve es aenleggende tegens den aenstaenden saisone ende aencompste vanden openen tyt, ende dat de tegenwordige middelen nyet genouchsame en worde bevonden, nyet alleene om den selven te mogen krencken, maer mede oock om denselven wederstant ende resistentie te doene ende te biedene) diversche middelen den voers. Pensionaris voergedragen, ten eynde men op deselve oft op daldergevuegelyckste ende beste practicabelste soude adviseren ende eenige arresteren om te vervallen de nootelycke oncosten tot erectie ende oprechtinge van eenen behoorlycken ende genouchsamen legere ten eynde voerseyt, Soo syn by myne Heeren den Bourgh meesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen voers., tot directie ende geringer effectuatie ende voertvueringe vander goeder intentie van Syne Excellentie voers., gecommitteert myn Heere den Amptman Joncker Jan van Stralen, Joncker Phylips van Schoonhoven, Bourghmeestere, Andries Vermeulen ende Peeter Panhuys, Schepenen, Meester Jan vanden Warck ende Meester Willem Evrarts, Pensionarissen, Cornelis Dyckstraet, oude Schepen, Michiel van Meerbeke ende Willem Quickelbergen, Wyckmeesters, Peeter Huybrechts, oude Deken vande Schippers, Jan van Spannenberch, oude Deken van de Meersen, Caspar van Surq, Steven Raket ende Adriaen Bourdoel, Coronels, om tsamen onderlinge opde voers. middelen ende eenige andere by hen te vinden ende tadviseren, te communiceren ende voerts desaengaende te treden in handelinge met den Gedeputeerde soo van wegen vande Staten van Brabant als den Rade

derselver, om, al tselve gedaen ende hen rapport gehoort, vorts tselve den Leden deser stadt voergedragen te wordene. Actum XI Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren etc. geordonneert den collecteurs vanden buyten ende binnen bieraccyse van stonden ane in handen van mynen Heere den Bourghmeestere Doctor Petrus Alostanus, over te brengen staet vanden ontfange vanden stuyver, respective opden bouw vanden stadthuyse ende amunitie, op elcke tonne biers byden Breeden Raet in Aprili lestleden tot behoeve vanden traictemente van Syne Vorstelycke Genade geconsenteert, om tselve gedaen, vorts desaengaende versien te wordene soo tot den traictemente van Syne Excellentie in dyen respecte behooren sal. Actum XI Decembris 1581.

Opde remonstrantie byden Coronellen ende XVI Capitainen vanden Rade derselver den IX^n deser maent gedaen, nopende ende aengaende de beschansinge vande vryheyt van Berchem, oft dat men andersints deselve plaetse soude behelpen ende beleggen met eenich compaignie van peerden oft volcke van wapenen, mits deselve syn contribuerende aenden vyant, waerdeure waerschynelyck es te rysene een merckelyck inconvenient, peryckel ende naerdeel voer deser stadt ende den inwoonders derselver, syn by myne Heeren den Wethouderen deser stadt van Antwerpen voers. gecommitteert Meester Nycolaes de Voocht, Meester Mathias de Lannoy, Andries Vermeulen, Schepenen, ende Meester Jan vanden Warck, Pensionaris, om met Syne Excellentie desen aengaende te communiceren ende vorts derselver intentie ende meyninge te verstane, nopende ende aengaende de beschansinge ende begravinge vander selver plaetse, ende daeroppe metten selven te treden in conferentie, vande redenen ende motyven voer ende tegens hetselve werck respective te wedersyden militerende ende strydende ende eyntelyck derselver Synder Excellentie goetduncken ende advis daeroppe te verstane, om, tselve gedaen ende hen rapport gehoort, vorts desaengaende by myne Heeren eenige eyntelycke resolutie genomen te wordene, soo tot meeste versekerheyt deser stadt behooren sal. Actum XII Decembris 1581.

Alsoo de crediteuren vande dispense ende etware van Syne Excellentie dagelycx, soo by requeste als mondelinge remonstrantie, soo aen Syne Excellentie als de Wethouderen deser stadt syn aenhoudende, ten eynde sy van henne tachterheyt worden gecontenteert ende vergolden, ende dat redelyck es, dat men Syne Excellentie oft derselver Gecommitteerde versuecke tghene derselver voer syn traictement int aencommen van synen dinst ende last over de regeringe van desen lande, als Lieutenant Generael ende particulier Gouverneur van Brabant es toegeseght ende beloeft, waervan deselve ettelyck duysent guldenen es ten achtere, te meer dat deur het overgaen vande stadt van Breda, deselve van alle middelen es onversien, Soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser stadt gecommitteert Andries Vermeulen, Meester Jacob Suerius, Schepenen, ende Meester Willem Evrarts, Pensionaris, om metten Staten van Brabant ende Raet derselver te spreken ende aen te dienen dat men in plaetse van eenen stuyver op de bieren, in supplemente vande somme Syne Excellentie voer syn traictement versueckt, augmentere ende vermeerdere absolutelyck ende alleenlyck ten eynde voors., op twee stuyvers, soo inde steden als ten platten lande, ende met der eerster verpachtinge tselve te wercke legge tot furnissement vande voers. tachterheyt, mitsgaders den Gecommitteerde van Bruessele vermane dat sy hen equivalent dyen volgende hooge, ende tghene verschenen es opbrengen ende tselve sulcx beneersten dat desaengaende eene datelycke vrucht mach naervolgen, ende den voors. crediteuren gedaen worden eenige redelycke bewysinge ; ten welcken eynde mede men dese saecke sal aendienen aenden Breeden Raet deser stadt op dat den halve stuyver, ten eynde voors., opde amunitie ende bouw vande stadt worde geaugmenteert tot eenen stuyver op elck middele alleenlyck ten eynde voors. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert Lodewyck Blommaert, Schepene, met Meester Gregorius Kieffelt, om te beschencken van deser stadt wegen den Heere van Teillez, Gouverneur van de stadt van Dornick, mits het goet debvoir ende

vromicheyt binnen derselver stadt gedaen ende bewesen, met eene ame Rentsche wyn, metter accyse van dyen, voer een gratuiteyt ende dancbaerheyt van wegen deser stadt. Actum XII Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen gecommitteert Andries Vermeulen, Cornelis Pruynen, Schepenen, Meester Jan vanden Warke ende Meester Willem Evrarts, Pensionarissen, om hen te informeren opt faict vande munten ende den poincten byden Munters dyenaengaende aen myne Heeren gepresenteert, ende tot betere onderrichtinge vande saken te communiceren metten Generaels vander selver munten, om, tselve gedaen ende hen rapport gehoort, vorts geordonneert te wordene opt selve faict soo behooren sal. Actum XII Decembris 1581.

Aende liasse een acte by dewelcke Artus van Vissenaken, Gecommitteerde tot het fouriren ende maken vande logementen binnen deser stadt, wordt geordonneert de hellebaerdiers ende soldaten vande garde van Syne Excellentie te fouriren inde westzyde vanden casteele was. Actum XIII Decembris.

Gestelt sekere ordonnancie om van wegen deser stadt ende de Gecommitteerde totter amunitie te presenteren een requeste aenden Raet vande Staten van Brabant, ten eynde by hen Commissarissen worden geordonneert tot auditie vande rekeninge vande partyen vander selver amunitie gelevert vuyt laste vanden selven Raet. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Coronellen deser stadt te versiene, by besettinge ende inneleggen van garnisoen tot versekeringe van thuys van Berchem, soo wanneer sy tselve ende in sulcker vueghen gelyck sy selen bevinden te behoorene ende den noot te requireren ende verheyschen, ordonnerende den

inwoonders vander selver plaetsen tselve huys ten begeerte ende bevele vande voers. Coronellen te openen. Actum XIII Decembris 1581.

Opde poincten geresolveert den thiensten Julii lestleden op het aengeven vande Capitaine deser stadt nopende ende aengaende dabdye van Sinte Bernarts ende demolitie van eenige plaetsen derselver, ten eynde de vyant hem metter selver abdye nyet en gerake te behulpen tegens deser stadt ende onveillicheyt vande rieviere, es geordonneert volgende de yterative versuecken vande selve Capitainen dat de voers. geresolveerde poincten den abt van Sinte Bernarts sullen worden geinsinueert ten eynde hy deselve doe effectueren tsynen meesten profyte, sonder vertogh, oft, ingevalle van eenich merckelyck vertreck, auctoriseren myne Heeren voers. den Commissarissen dairinne geruert oft eenige van hen, deselve poincte te wercke te leggen ende te doen volbrengen. Actum ut supra.

Een appoinctement opde requeste by Aerde Vleminck gepresenteert, byde welcke de Hooftmannen ende Wyckmeesters hen conformeren met myne Heeren nopende de bochtocht byder stadt te doene, volgende den versueck inde selve requeste geruert, *vide librum libellorum supplicum*. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den inwoonders der vryheyt van Berchem den volcke van wapenen, int garnisoen van Berchem liggende, te versiene van behoorlyck brant ende licht, geduerende den tyt deselve aldaer selen int beset wesen. Actum XIIII Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, zyn by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen gecommitteert Cornelis Pruynen, Schepene, ende Meester Jan de Warck, Pensionaris, om aen te geven den Heeren vande Rekencamere deser stadt, het recht van cipierschap binnen deser stadt, in minderinge vande tachterheyt van derselver

stadt deuchdelycke schult, es gegunt ende geaccordeert by Syne Excellentie den Edelen vande Staten van Brabant ende den Gedeputeerde vande stadt van Bruessele aldaer ter dachvaert vergadert zynde; dat daeromme de voors. Heeren vande Rekencamere deser stadt dairinne nyet en willen hinderlyck te vallen oft empeschement te doene. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert dat de brouwerye van het *gulden Cruys*, mits seekere abuysen inde accyse deser stadt aldaer gecommitteert, by provisien sal wesen opgehouden. Actum ut supra.

Onder dacte vanden Rade vande Staten van Brabant vanden XXIII[en] Augusti, onderteekent Suerius, byden welcken wordt geordonneert den Gedeputeerde totter collectatie vande buyten ende binnen bieren, den Gecommitteerde totter groote negociatie (ter causen ende vuyt dyen de selve Syne Excellentie van in Augusto aff voer dit jaer alle maenden tellen twee duysent guldenen ter maent, in voldoeninge vande XXIIII duysent guldenen voer traictement Syne Excellentie byden Staten van Brabant geconsenteert) alle weken te laten volgen eenen halven stuyver vande bieren, totten bouw vanden stadthuyse ende amunitie geconsenteert, is gestelt dese acte (mits dyen de voers. collecteurs difficulteyt maecten vuyt dyen de Gecommitteerde totter negociatie nyet en waren geexprimeert.)

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde totter collecte vande buyten ende binnen bieren accyse, in conformiteyt vande voergaende acte, den Gedeputeerde vande voers. negociatie, namentlycken Meester Nycolaessen de Voocht, Schepene, Jan van Hove, Symon de Deckere ende Vincent de Smit, tvoers. ongelde te laten volgen. Actum ut supra.

Opde requeste vanden Pensionaris Meester Jan de Warck, gestelt een appoinctement byde welcke hem worden toe-

gevuecht vier hondert guldenen, behoudelyck dat hy voerdaen syne schriftuere ende besoignee overgeve by geschrifte met behoorlycke taxatie ende grootdeelinge. *Vide librum libellorum supplicum.* Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen, ten aensiene vanden dinst by Meesteren Nycolaessen de Voocht, Schepene, in de maent van Januario, Februario ende Meerte lestleden, continuelyck vuyt laste van myne Heeren den Wethouderen gedaen, int visiteren van alle de rentbrieven, soe opde de domaynen als de Staten, mitsgaders opte teekenen alle de tachterheyt vande selve renten ende daeraff gedresseert pertenente cohieren ende deselve overgelevert den Raet vande Staten van Brabant, hebben denselven voer een gratuiteyt geschoncken ende gegunt daccyse, metten hoochselen van dyen, van ses amen Fransche wyn. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, geleth opde remonstrantie overgegen opden XIIII[en] deser byden coopluyden ende borgeren, inde maent van Junio lestleden, tot behoeve vande gemeyne saecke opgebrocht hebbende de somme van XXV[m] guldenen, waervoren denselven den tweeden halven vyfden penninck over de gronden van erven ende andere onruerende goeden binnen deser stadt geconsenteert is verobligeert, ende waeraff sy nyet en hebben ontfangen, versueckende daeromme dat desaengaende wordde versien of dat volgende dacte van beloefte hen gegeven den selven werde van henne leeninge geadresseert opder accyse deser stadt met duysent guldenen ter weken, volgende de voers. acte, hebben daeromme de voers. Wethouderen geordonneert ende ordonneren mits desen den Wyckmeesteren deser stadt voers., ende elcken van hen, dat sy terstont de restanten vande eerste helicht vanden vyfden penninck voers., feytelyck ende metter daet, sonder voerder vertreck, selen doen executeren, ende dat met officiers ende dienaers vande justitie ende myns Heeren des Marckgrave, tot kost ende last vande defaillanten, mitsgaders dat sy sullen sitten totten ontfanck vanden tweeden deele vanden vyfden penninck, ende daertoe gebruycken dinsinuatien ende oock executien by middele

ende opden voet vande officiers als boven, tot geringe ende onvertogen collecte ende betalinge vanden selven vyfden penninck. Actum den iersten Decembris 1581.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Syne Vorstelycke Genade, mynen Heere den Prince van Orangien, de somme van III^{c} guldenen eens, den selven, als Commissaris, naer onder gewoonte, toecommende voer het vernyeuwen vande Weth, gedaen opden III^{n} Decembris van desen jare XV^{c} ende LXXXI. Actum XV^{en} Decembris 1581.

Gelycke acte opden Heere van Oirschot.

Gelycke acte op mynen Heere den Cancellier.

Gelycke acte ter sommen toe van XVIII guldenen voer den primier ende clerck vanden voers. Heere Cancellier.

Acte byde welcke den voers. Heere Cancellier gegeven ende gegundt wordt de poorterye deser stadt voer synen diener Jan vander Motten. Actum ut supra.

Ordonnantie van betalinge opden Tresoriers ende Rentmeestere aen *Gillis Lambrechts*, tot de somme van II^{c} XXXVII guldenen ende XVIII stuyvers ter saken vanden wyn gelevert dagelyx aende Commissarissen vande wacht. Actum XVI Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, syn by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser Stadt van Antwerpen gecommitteert ende committeren mits desen Andries Vermeulen, Jan van Steenwinckel ende Peeter Panhuse, Schepenen, ten eynde sy, naer den noen, ten drye uren, selen staen mette vier nyeuwe gecosen Aelmoesseniers inde camere vande Aelmoesseniers, ende deselve aldaer stellen inde possessie van heur ampt van Aelmoessenier, tot welcken eynde sylieden den ouden Aelmoesseniers selen doen overleggen alle stucken, munimenten, boecken, titelen, slotelen

ende alles dat totter cameren ende dienst vanden armen eenichssins mach dienen, auctoriserende insgelycx deselve Commissarissen, dat zy mette voers. oude ende nyeuwe Aelmoesseniers selen treden in communicatie om deselve oude Aelmoesseniers te doen rembourseren van heure tachterheyt ende verschoten penningen, ende dyen aengaende alles te doene ende te sluytene dat tot den remboursemente voers. nootelyck en van doene sal syn, ende ingevalle van swaricheyt, der voers. Commissarissen rapport gehoort, voorts geordonneert te worddene naer behooren. Actum den XV[en] Decembris 1581.

Myne Heeren de Wethouderen hebben heden, datum deser, gecommitteert Joncker Henrick van Halmale, oude Schepene, om, met Janne van Nieversele, oft synen Gecommitteerde, te reysen naer Liere om aldaer te verpachten dimposten vande stadt van Liere, Herentals ende dorpen daeronder resorterende. Actum XV Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, geconsidereert den goeden dinst byde leste voergaende Almoesseniers Jacques Scot, David Hemessen, Jacques Vervloet ende Pierre Mezureur, borgeren ende coopluyden deser stadt, in hennen ampt int besorgen vanden armen gedaen, hebben denselven wel willen bedancken vanden selven hennen dinst ende getrouicheyt, soo sy denselven bedancken mits desen, versueckende den nyeuw gekosenen ende tegenwordich denselven ampt bedienende, te willen doen alle hulpe ende assistentie ende informeren van tghene tot betere adresse ende beweginge vanden selven ampt sal mogen dienen, soo men tselve hen volcommelyck es toebetrouwende, tot welcken eynde sy mede hen selen overleveren de sleutelen vande Almoessenierscamere ende alles daertoe gerequireert. Actum XV Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben in plaetse van Merten opden Hoff, de jonge, gecommitteert ende committeren mits desen Hans Hermans, Neurenborgier, om te wesen Wyckmeestere vanden vierden wyck.

Alsoo by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen dese leste vorleden dagen syn gekoren ende aengenoempt tot den ampt, bedieninge ende besorginge vanden armen, Danieel van Gele, Gabrieel de Haze, Jan Vivien ende Hyeronimus Coomans, borgeren ende coopluyden deser stadt (hen aengaende denselven ampt volcommelyck opde qualiteyt ende getrouicheyt derselver persoonen betrouwende) ende dat dyenvolgende denselven heeft gelieft tot behulp vanden selven armen den voers. last te aenveerdene ende den eedt daertoe staende te doene, Soo eest dat myne Heeren de Regeerders deser stadt voers. opdat deselve saecke by alle goede ordre mach worden bedint, hebben den voers. Almoesseniers gegeven de superintendendtschap ende overicheyt vanden selven ampt, tot welcken eynde sy naer hen selen nemen de listen, noten ende memorieboecken vande collecten ende ontfange vande almoessen tot behoeve vanden armen, soo binnen als buyten der kercken, binnen deser stadt gedaen, ordonnerende den diaken ende allen anderen desaengaende bewint ende eenige beleydinge hebbende, hen te reguleren int distribueren vande almoessen ende collecten, volgende dordonnantie ende last hen byden selven Almoesseniers desaengaende te gevene, ende hen daerinne alle behulp ende assistentie te doene, altyt regardt nemende dat de vuytreyckinge vande gebrekelycke ende benoochdichde arme persoonen worden gedaen gedistribueert ende verdeylt sonder aensien, keuse oft distinctie vande persoonen, volgende ende naer inhout vande ordonnantie vande selve camere mits nemende ooge ende consideratie opden meesten noot ende indebilliteyt vande persoonen. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere, Jan Bazeliers, Schepene, ter causen van vier reysende dagen, tegens acht guldenen sdaechs, ende eenen stille liggens, tegens vier guldenen, hem competerende ter causen vande commissie, vuyt laste van myne Heeren voers. den XX^{en} Novembris lestleden tot Gent gedaen, om Syne Excellentie te versuecken met andere syne mede Gedeputeerde haer te willen transporteren binnen deser stadt,

mits de diversche redenen inde acte ende instructie daeraff zynde begrepen, mitsgaders ses guldenen voer den peerde vande boden, duerende den selven tyt verschoten, in alles vuyt te reycken de somme van tweenveertich guldenen. Actum XV Decembris 1581.

Gelycke acte op Willem van Schooten, oude Deken vande Meerssen. Actum XV Decembris 1581.

Gelycke acte op Joncker Phylips van Schoonhoven, Bourghmeestere. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, syn in collegio alhier gecompareert de Gedeputeerde vande vier Leden het sLants van Vlaenderen versueckende mits de diversche redenen by hen geallegeert ende namentlyck mits het overgaen vande stadt van Dornick, dat myne Heeren de Wethouderen de hant gelieve aen te houdene, neffens den Staten van Brabant, dat Syne Excellentie voer den tyt van acht oft veerthien dagen haer gelieve te transporterene naer Gent, tot betere directie ende resolutie vande saecken aldaer voervallende, is geresolveert dat, gemerct noch ter tyt men nyet en weet waer de vyant synen anvanck sal nemen ende apparentie es dat deselve binnen Brabant sal willen vallen, dat men de Staten Generael alhier alle dagen es verwachtende, ende over sulcx betere van hier op alles sal konnen versien dan tot Gent wesende, dat de vyant hem tusschen beyde soude mogen leggen ende over sulcx de passagie ende dacces, neffens de persoon van Syne Excellentie benemen, men daeromme ende meer andere redenen gemoveert, sal aenhouden, metten Staten van Brabant, aen Syne Excellentie van hier nyet te willen vertrecken, emmers voer eenighen tyt ende tot men sien sal waer de viant sal willen nederslaen, ende dyenvolgende in alle civiliteyt den voers. Gedeputeerde de voers. redenen ende meer anderen aendienen ende deselve geven dbeste contentement het sal mogelyck wesen. Actum XVII Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghmeesteren en Schepenen deser stadt hebben den Gecommitteerde vande vier Leden van Vlaen-

deren, op heden in collegio gecompareert synde om te versuecken dat de stadt soude gelieve de hant aen te houdene dat Syne Excellentie voor een weynich tyts haer gelieve tot Gent te transporterene, te beschencken met twelf stadtstoopen wyns. Actum XVII Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt geordonneert ende ordonneren mits desen Merten Neyen, Gecommitteerde totter casteelplaetse alhier, te verhueren den geschilderden meulen, gestaen op het bollewerck ter Schelde warts, inde voers. casteelplaetse, mits daervorens gevende sulx alst dit voerleden leste jaer gegolden heeft, oft soevele meer oft min als hy tot profyte deser stadt sal konnen becommen ende gekrygen, ende dat voer een jaer ende nyet langer. Actum XVII Decembris 1581.

Opde opinie vande Edelen vande Staten van Brabant vanden XII^{n} deser maent, byde welcke sy hebben besloten opt wel behage vande hoofsteden, dat men Syne Excellentie, mits het overgaen van Breda ende ten respecte ende vergeldinge van het verliesen vande selve stadt, sal presenteren, laeten volgen ende genieten de vruchten ende innecommen van het Marquisaet van Bergen, inder vuegen ende mannieren gelyck de voers. Marquis tselve tot noch toe heeft beseten, metten eylanden, polderen ende goeden daertoe behoorende, mits tselve houdende te schot ende lot onder dlant van Brabant, hebben myne Heeren hen met deselve opinie geconformeert, onder dadvoy ende goede beliefte van dandere Leden deser stadt, tot welcken eynde dese opinie, mitsgaders die vanden Edelen ten eersten Breeden Raet den andere Leden deser stadt sal voergedragen worden. Actum XVII Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde totten bouw vanden stadthuyse, te doen amoveren de pulpitren ende lessenaren staende opden Minnebroeders libreraye, ende deselve te doen transporteren op den stadhuyse alhier. Actum XVII Decembris 1581.

Geordonneert den Fortificatiemeesters dat sy tot makinge vande nyeustrate ontrent Sint Andrieskerke, te leveren de cassyde ende grez daertoe gerequireert. Actum ut supra.

Op de vertooninge ende poincten by Merten Neyen, Gecommitteerde tot het beneficieren vande casteeleplaetse, aen myne Heeren overgegeven tot betere beneficieren ende vercoopen vander selver erffen, geappoincteert dat die sullen worden gestelt in handen van Cornelis Pruynen, om die toversien ende ten eersten dage rapport te doene, om voorts daeroppe sulcke resolutie genomen te worden soe tot meesten oorboor deser stadt behooren sal. Actum XVII Decembris 1581.

Op heden, datum deser, is by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen geconsenteert ende toegelaten, consenteren ende laeten toe, mits desen, Jan ende Geert Verheyden, met Jan Neerincx, cnape vanden Beenhouwers ambachte, dat zy desen aenstaenden Vasten, in een huys oft winckel, tsamen selen mogen slaen ende vercoopen vlees, mits nochtans dyenaengaende hen regulerende volgende dordonnantie daerop gemaeckt oft alnoch naer gelegentheyt des tyts te makene. Actum den XVII^{n} Decembris 1581.

Gelycke acte op Peeter Blommaert, Cornelis Mertens ende Henrick Govaerts.

Gelycke acte op Peeter Crock, Dominicus Verryt ende Cornelis Neerincx. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, syn by myne Heeren Borgermeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen gecommitteert ende committeren mits desen Meester Niclaes de Vocht ende Cornelis Pruynen, Schepenen, om, met myn Heere den Cancellier van Brabant, te communiceren nopende dobligatien ende saken van Peeter vander Goes, Robrecht van Haeften ende Gillis Sorbrecht, ende denselven Heere Cancellier te versuecken ten eynde hem believe te inter

cederen ende hem te employeren om den voors. vander Goes te verwilleghen ten fyne hy wil supercederen vande executie dye hy ten laste vanden voors. van Haeften ende Sorbrecht pretendeert te doene vuyt crachte vande selve obligatien, ende hem laete contenteren mits dese stadt hem assignerende syne betalinge opt recht vande sesse schellinghen vande alluynen derselver stadt competerende, ende tot effectuatie ende volcominghe van dyen, den voors. persoonen daertoe te bewillighen doer intercessie vanden voors. Heere Cancellier, ende daertoe te gebruycken ende voer te slaen alle middelen van inductien, ende hem te employeren soe ende gelyck hem best mogelyck ende volgende den inhoudt van sekere requeste byde voors. Robrecht van Haeften ende Gillis van Sorbrecht inden Rade van Brabant tot dyen eynde overgegeven den XXVIII Novembris lestleden. Actum XIX Decembris 81.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, mits sekere redenen hen moverende, hebben gegunt ende gunnen mits desen den bouwmeesters vanden stadthuyse vrydom van deser stadt accyse, imposten ende hoochselen derselver aengaende, van acht amen wyns, ordonnerende den collecteurs vande accysen deselve hen aff te scryven ende laten genieten. Actum XXa Decembris LXXXI.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde van Vrieslant te beschencken met tweelff stadtsstoopen wyns. Actum XXa Decembris LXXXI.

Op heden, datum van desen, alsoe den Deken vande Cuypers in Collegio ontboden is geweest ende hem voergehouden, dat men, in plaetsche van een vande persoonen byden ambacht overgegeven om daervuyt te kiesen de Dekens van desen jare, soude overgeven oft stellen eenen anderen persoon, heeft ten lesten, naer sekere communicatie, deselve Deken vercleert dat hy te vreden was ende daerinne soude voersien volghende tgeene myn Heere den Borgemeester ordonneren soude. Actum XXa Decembris 1581.

Opde requeste by Jaspar van Aelst, segeler, overgegeven, versueckende daerby mits syne occupatien vanden selven dinst ontslegen te syne ende myne Heeren synen broeder, Melchior van Aelst, daerinne soude willen stellen, geappoincteert dat myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen denselven Melchior van Aelst surrogeren in plaetse des voors. Jaspars, onder de gagien ende eedt daertoe staende. Actum XXI Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere aenden Postmeestere deser Nederlanden, den Heere van Ohain, vuyt te reyckene de somme van ontrent dry hondert guldenen, min oft meer, naervenant bevonden sal worden de naervolgende poste te bedragen, om aff te verdigen in alle diligentie seeckere post oft courier naer de Coninck van Navarre, met brieven van Syne Excellentie ende den Raet van Staten, om Syne Majesteyt voers. te bidden ende versuecken, van wegen Syne Excellentie ende Raet voers., dat derselver gelieve alhier te lande voer eenen tyt van eenen halven jare te laten ende licencieren tot dinste vande gemeyne saecke, den Heere van Plessis, soo Syne Excellentie verstaet derselver raet ende daet grootelycx te mogen strecken tot voerdeel vande generaliteyt, hebbende daeromme Syne Excellentie voers., by faulte dat deselve daertoe egeen middelen en es hebbende, aende stadt voers. versocht de voers. somme, tot een soo goede ende voerdeelich werck, te willen verstrecken, des sal de voers. Rentmeestere hieraff note doen houden om in tyden ende wylen, tsy aende Staten van Brabant oft generaliteyt, te recouvreren. Actum XXI Decembris 1581.

Op de requeste by Joncker Erasmus Schetz aen Syne Excellentie aengedint ten eynde men soude versien op de buitenneyen, syn gecommitteert Joncker Philips van Schoonhoven, Borgermeestere, Jan Baseliers ende Joncker Godevaert Montens, Schepenen, om daeroppe te communiceren metten Colonellen, om, tselve gedaen ende hen rapport gehoort,

vorts geordonneert te wordene ende daerinne te versien soo behoeren sal. Actum XXI Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere, den Tresorier Dierick vander Beken vuyt te reyckene ende te betalen de somme van ses hondert tween-veertich guldenen, ter causen van twee ledecanten, gestoffert met goude ende frouwele lakenen, vuyt laste van mynen Heeren gekocht tot behoeve van Syne Hoocheyt ende andere Heeren, die men in deser stadt es verwachtende. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Meester Jan de Pape, Schepene, de somme van XX guldenen ter saken van diveersche diensten ende besoignen byden selven gedaen in den processen ende sacken rakende deser stadt. Actum XXII Decembris LXXXI.

Myne Heeren voors. hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Collecteur vande wynaccyse Anthoni Adams aen syne accyse aff te scryven de somme van twintich guldenen ende XII stuyvers, procederende ter saken van dat de Heeren opden naestlesten Novembris inde vergaderinghe vanden Breeden Rade, aldaer verteert hebben gelycke somme. Actum XXII Decembris 1581.

Op de ordonnantie vande Staten van Brabant, geordonneert den Gecommitteerde totter amunitie te leveren tot behoeve van die van Liere tweehondert halve ende tweehondert geheele spiessen. Actum XXIII Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, es gecompareert in Collegio der Wethouderen der stadt van Antwerpen, vuyt laste van Syne Excellentie, de Secretaris derselver Synder Excellentie, Huygens, ende heeft geexhibeert seeckere missive derselver Synder Excellentie aende selve Wethouderen, inhoudende

de gelegentheyt vande stadt van Bergen, ende het groot daingier daerinne deselve stadt haer es vindende metten omliggenden anderen steden, mits de alteratie vande soldaten ingevalle daerinne promptelyck nyet en worde versien, mitsgaders de copye vanden brieve vanden Coronel Monsieur de Lagarde ende andere, byder selver Synder Excellentie aende Staten van Brabant ende Raet derselver geschreven, waeraff, volgende den versuecke van Syne Excellentie voors., hieronder copye es geinsereert, ende es vuyt laste van mynen Heeren voors. dese note daeraff gehouden. Actum ut supra.

Vide aende liasse de voors. dry brieven.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde totter fortificatie in diligentie te doen maken ende deser stadt poorten te versien van schooffen daer ende alsoe tselve nootelyck ende tot goede defensie ende bewaernisse derselver poorten van doene is. Actum XXIII Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geresolveert ende geordonneert Meester Jan de Pape, Schepene ende Penninckmeestere vander tafelen, te doen brouwen tHeeren bier ende tselve de Heeren vande Weth ende andere, die tselve naervolgende der costuymen ende den lyste vanden voerleden jare competeert, te doen leveren. Actum XXIII Decembris LXXXI.

Gelycke acte in respecte van den harinck.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere Meesteren Jannen van Asseliers, Audiencier, ter cause van syne vacatien ende overhooren vande rekeninge inde leste veranderinge vande Weth gedaen, vuyt te reyckene ende te tellene de somme

van hondert vyftich guldenen eens, ende dat ter tyt volgende de acte vanden voerleden jare sal desen aengaende wesen genomen eene voirdere resolutie. Actum XXIIII Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser stadt hebben geordonneert den Fortificatiemeesters deser stadt, dat ingevalle sy egeen andere commoditeyt van houte en vinden ende sy bevinden nootelyck te wesen, hen selen accommoderen int fortificeren deser stadt met den boomen staende tot Berschot, volgende de voergaende resolutie. Actum ut supra.

Alsoe by collegiale acte vander date den XIII Octobris lestleden, Joachim Steudlin met syne consorten ende andere gefurneert hebbende de somme van XX^{m} guldenen tot voldoeninghe vande quote daerop dye van Brabant waren gestelt inde hondert duysent guldenen tot behoeve vanden Hertoch van Anjou, beloeft is geweest deselve XX^{m} guldenen wekelyck te ontfanghen met drye hondert guldenen, te wetene hondert vyftich guldenen vuyte middelen geconsenteert totte fortificatie deser stadt, ende gelycke hondert vyftich guldenen vande middelen geaccordeert totte herbouwinghe vanden stadthuyse, indien de voers. Steudlin ende geinteresseerde binnen de voerleden maent van Novembris vande voers. XX^{m} guldenen metten toegesegden intereste nyet en souden voldaen zyn, ende dat voer tgebreck vande selve voldoeninghe ende in conformiteyt vande voers. acte van XIII Octobris by eene andere collegiale acte opden XXIII deser maent Decembris den voers. Fortificatiemeesters ende den Gecommitteerde totten ontfanck vande voers. herbouwinghe, is geordonneert den voers. Steudelin ende consorten, de voers. paymenten wekelyck vuyt te reyckene ende te betalen, innegaende dierste daeraff ultima Novembris voers. ; ende gemerckt doer alsulcke verminderinghe vande voers. middelen by betalinge vande voers. payementen, soe verschenen als alnoch te verscynen, de continuatie vande voers. herbouwinghe nyet en souden connen volghen, maer eensdeels merckelycken tyt verachtert worden, tot groot ongerieff ende incommoditeyt van myne Heeren ende der gemeynte, ende

opdat des nyettemin de volmakinghe vanden voers. wercke in alle diligentie gespoedicht soude worden, mynen Heere den Amptman deser stadt, thoonende synen goeden wille, hadde gepresenteert sekere penningen op te brenghen om de voers. payementen, soe vervallen als alnoch te vervallen, te voldoen, mits vanden rembourseement van dyen metten iersten wordende versekert ende van alles costeloos ende schadeloos gehouden, welcken achtervolgende myne Heeren Borgermeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt, de voers. presentatie accepterende, hebben geloeft ende gelooven mits desen den voers. Heere Amptman te indemneren, costeloos ende schadeloos te houden van alsulcke penningen dye hy ter oorsaken als voren vuytreycken ende verschieten sal, ende dieselve hem te doen rembourseren vuyte ierste ende bequaemste middelen, tsy vande voers. herbouwinghe oft andere hen mogelyck wesende. Actum den XXIIII^{n} der voers. maent Decembris 1581.

Aennemerckende ende innesiende myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen de groote genegentheyt, gunste ende goetwillicheyt die Syne Vorstelycke Genade deser stadt int bezundere is toedragende, ende in alle voervallende saecken merckelyck bewysende, waerdeur sy hem inde voers. qualiteyt van stadswegen grotelycx bevinden verplicht ende verbonden, begerende, voer soo vele in hen es ende de kleyne middelen, die de stadt es hebbende, es toelatende, eenich bewys metter daet van henne goede affectie te bethoonen, hebben goetgevonden ende geresolveert hennen dinst van stadtswegen te presenteren, om te assisteren ende als getuygen hen tegenwordich te vindene int doopen van Synder Vorstelycke Genade ende Mevrouwe de Princesse, synder medegeselline, dochtere, die de Heere Henne Excellentien heeft gelieft int leste hare kinderbedde te verleenen, tot welcken eynde men sal de Wyckmeesters ende Goeden Mannen voerdragen dese henne resolutie ende met eenen versuecken dat derselver yemant ten fyne ende assistentie voerscreven vuyt hennen Lede te deputerene. Actum XXVI Decembris 1581.

Opde specificatie by den Brantmeesters overgegeven vande

persoonen vande werckluyden geholpen hebbende int blusschen vanden brande ten huyse vanden Drossaert van Brabant, opde Peerdemerct, den XXVII Augusti anno LXXXI, geordonneert den Rentmeestere vuyt te reyckene elcken derselver persoonen naer synen tax de somme van XXIX guldenen ende II stuyvers. Actum ut supra.

Opde specificatie by den Brantmeesters overgegeven vande persoonen geassisteert hebbende inden blusschen vanden brande inde Hoochstrate, tot eenen backere, es geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene de somme van XLVII guldenen ende XIIII stuyvers. Actum ut supra.

Vuyt laste van Syne Excellentie es mynen Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen byden Greffier Martini aengedint, dat de Capitainen ende Officiers, wesende int garnisoen vande stadt van Berghen, hebben verclaert, dat ingevalle men hen accommodere met vyfhondert pioniers oft hantwerckers, sy met assistentie vande soldaten deselve stadt eer twee maenden sullen sulx fortificeren, dat sy deselve sullen brengen in defentie tegens het gewelt vanden vyant, versueckende daeromme Syne Excellentie, dat deselve Wethouderen souden willen bedencken hoe grootelycx de conservatie van derselver stadt van Bergen deser stadt van Antwerpen es importerende, dat daeromme sy souden willen bedencken eenige middelen om den voers. hantwerckers te betalen, ten eynde hetselve werck met alle vliet mochte worden beneersticht ende sonder vertreck gevordert, ende dat ter tyt ende wylen men de dorpen daertoe sal mogen beschryven ende bedwingen, soo die van Zeelant presenteren daertoe oock alle billige contributie te doene, Soo hebben dyenvolgende myne Heeren voers. geresolveert, dat men dese saecke sal aendienen aende Staten van Brabant deur den Bourghmeestere Joncker Phylips van Schoonhoven, wat middelen deselve daertoe syn hebbende, ende voer soo vele dese stadt aengaet, dat men sal dencken op eenige middelen tot furnissemente vande selve fortificatie, tsy dat men weeckelyck sal nemen eenige somme vande penningen

procederende vande middelen totter fortificatie deser stadt geconsenteert, soo de versterckinge vande voers. stadt van Bergen deser stadt van Antwerpen soo merckelyck es aenclevende, oft eenige andere geringer die men sal mogen bedencken ende tselve den eersten Breeden Raet den Leden aendienen, opdat tselve terstont worde geeffectueert, ende de voers. beschansinge met alle vlyt wordt bevordert. Actum XXVII Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meester Nycolaes de Voocht, Cornelis Pruynen, Schepenen, ende Meester Jan vanden Warck, Pensionaris, om op morgen met den Heere van Hauteyn, Gouverneur van Walcheren, te commen ende treden in communicatie nopende ende aengaende daccyse van Berchem, ende te verstane ende aenhooren oft men met Mevrouwe van Berchem ende derffgenamen wylen myns Heeren van Berchem nopende de geheele accyse, imposten ende alle andere lasten, mitsgaders de brouwerye, te wetene om hen desaengaende te reguleren, gelyck alle andere sullen doen derselver stadt gevuechlyck konnen geaccorderen, om, tselve gedaen ende hen rapport gehoort, geordonneert te worden naer behoeren. Actum XXVII Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, syn by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen voors. gecommitteert Meester Jan de Pape, Schepene, ende Meester Jan vanden Warck, Pensionaris, om te visiteren Sinte Michiels kloostere ende te besichtigen oft men de poorte vanden selven kloostere boven gevuechlycke sonder de huysen ten beyde syde soude konnen affgebreken ende de passagie aldaer straetsgewyse accommoderen, mitsgaders (gemerct den trap, commende ende gaende naer de groote sale vanden palaise aldaer ende dinnecommen der selver zeer enge ende doncker es) te visiteren ende besichtigen oft men nyet gevuechlyck eenen schoonen trap van buyten aen tot inde sale soude konnen gemaecken, recht henen naer de groote sale innewarts affwerpende het viercant besluyt vanden muere commende opder selver plaetse ontrent het eynde vanden

reffecter aldaer, om soo deur de voers. poorte rechts henen te treden ende te commen naer denselven trap, op dat, tegens daencompste van Syne Hoocheyt de selve entrée ende innecompste mach wesen van apparentie ende van behoorlycke ruympte int opgaen ende affcommen, om alle voirdere inconvenienten, die deur de enghde ende donckerheyt vanden voers trap soude mogen voervallen, te benemen, om, al tselve gedaen ende hen rapport gehoort, geordonneert te wordene naer behooren. Actum XXVII Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meester Janne de Pape ende Janne van Steenwinckel, Schepenen, om met Merten Neyen, Gecommitteerde tot de casteelplaetse, ende Artus van Vissenaken, fourier, te visiteren de allogementen ende plaetsen daer de hellebaerdiers ende soldaten, gardie van Syne Excellentie, op deselve casteelplaetse syn gelogeert, ende te besiene oft deselve behoerlyck syn geaccommodeert ende tot denselven eynde spreken met den Hoofmeestere, Monsieur Dondorff ende de Capitain vander selver gardie, Monsieur Duyts, om, tselve gedaen ende hen rapport gehoort, vorts in desen soo tot behoerlycke ende redelycke commoditeyt vanden selven hellebaerdiers ende soldaten vande guardie sal bevonden wordden te behoeren. Actum ut supra.

Alsoo Syne Excellentie ende myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert dat men, mits seeckere merckelycke ende pregnante redenen, soude binnen deser stadt accommoderen met logist myn Heere den Prince van Espinoy ende synen treyn ende vervolch, hebbende respective daertoe versocht ende gecommitteert den fouriers Floriaen ende Vissenaken, soo versuecken ende begeren myne Heeren voors. aenden Coronel ende Capitainen respective vande Mere ende plaetse daer de voors. logisten sullen wesen gemaect, den voors. fouriers daerinne te willen assisteren ende behulpich wesen, voer soo vele derselver behulp sal van noode wesen. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt

van Antwerpen hebben respective versocht ende geordonneert den fourier vanden Hove, Floriaen, ende Artus van Vissenaken voer dry oft vier dagen te accommoderen van logist, binnen Borgerhout, den hellebaerdiers ende guardie vande soldaten van Syne Excellentie, te wetene degene die binnen den casteele nyet en syn geaccommodeert, binnen welcke tyde, volgende de commissie desaengaende wesende, men hen logisten binnen deser stadt sal maken. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben respective versocht ende geordonneert den fourier Floriaen ende Artus van Vissenaken, te accommoderen, binnen den palaise van Sinte-Michiels, den Raet van Staten, mitsgaders den Staten Generael, binnen Sinte-Michiels cloostere, te wetene myne Heeren vanden Raet van Staten, boven op de sydecamere met haere vertreck, ende de Staten Generael opde tweede sale, ter tyt ende wylen den refecter beneden sal wesen ten selven eynde geaccommodeert ende tot derselver vergaderinge behoorlyck bereyt. Actum ut supra.

Aende liasse een acte van ruyminge van seeckere winckel onder het stadthuys, tot behoeve vande stadt. Actum XXVIII Decembris 1581.

Op de requeste by den Colonellen deser stadt gepresenteert, is geappoincteert, dat men de papekeldere sal sluyten ende te nyeute doen, des soo sal de concierge oft bewinthebber de wynen aldaer tegenwordich synde, mogen slyten op geheele accyse, sonder dat hy eenige voerdere sal mogen inneleggen, ende sullen de penningen procederende vander selver accyse, worden geemployeert tot behoeve van het gene men bevinden sal den remonstranten ten achter te syne, ende sooverre men bevint daerane yet te gebreken, ordonneren myne Heeren voors. den Tresoriers ende Rentmeestere tselve te voldoen. Actum ut supra.

Geordonneert opde ordonnancie vande Staten van Brabant den Gecommitteerde totter amunitie die van Lyere te laten volgen II^{m} ℔ grofpoeyers. Actum ut supra.

Geordonneert op de ordonnancie vande Staten van Brabant den Gecommitteerde tot amunitie tot provisien der stadt van Diest te laten volgen 1^{m} pont meelpoeyers. Actum ut supra.

Op gelycke ordonnancie tot behoeve vande stadt van Steenbergen, IIII^{c} ℔ poeyers. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren der stadt van Antwerpen hebben geresolveert dat, mits redenen hen moverende, Gillis Lambrechts, concierge vanden stadthuyse, in respecte vande wynen die deselve sal verteren ende slyten, sal worden gestelt op schinderinge ende geheele accyse gelyck dandere taverniereñ. Actum XXVII Decembris 1581.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, in conformiteyt ende tot effectuele volvueringhe vande collegiale acte van XXII Novembris lestleden, geauthoriseert ende authoriseren mits desen den Gecommitteerde tot beneficieren van de gheestelycke goeden om den conventualen van Sinte-Michielsclooster te doen vertrecken vuyten selven clooster, ende de meuble goeden, aldaer berustende ende tvoers. convent aengaende, te vercoopen ende beneficieren tot behoeff vande gheenen ende soe myne Heeren naemaels selen ordonneren, mitsgaders de chynsen, renten, huysinghe, gronden van erven vanden selven convente te aenveerden, administreren ende beneficieren, behoudelyck dat deselve Gecommitteerde mette voers. conventualen selen communiceren ende overcommen nopende henlieden alimentatie, soe ende gelyck sy tselve best ende gevuechelycxst selen connen gedoen, regardt nemende op de qualiteyt ende conditien vande selve conventualen ende elck van hen, de faculteyt ende dinnecomen vande goeden vanden cloostere ende op de gelegentheyt vanden tyt, ende innegevalle van swaricheyt belangende de voers. alimentatie, tsy int generael oft besundere, selen myne Heeren daeraff rapport doen om daernae geordonneert te worden soe behooren zal. Actum XXVII Decembris 1581.

Alsoe de Colonel Surich van wegen Zyne Excellentie ende de Staten van Brabant mynen Heeren Borgemeesters ende Schepenen alhier te kennen gegeven is geweest de compste van Zyne Hoocheyt in Vlaenderen, ende dat oversulcx by Syne Excellentie ende Raedt van Staten raetsaem gevonden is derselver Synder Hoocheyt te congratuleren, maer want deselve Staten onversien syn van gelde om tselve metten iersten te effectueren, dat daeromme myne Heeren op alsulcken versekeringe van remboursement als de Wethouderen goetvinden souden, gelieven wilde te doen verschieten de somme van sesse hondert guldenen eens; myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voors., geleth hebbende opt selve vertooch, hebben geordonneert ende ordonneren mits desen, dat de Rentmeester deser stadt, Henrick van Lemens, deselve somme van sesse hondert guldenen metten iersten sal verschieten vuyt de casse van reductien, mits hebbende vanden Rentmeester Nyverseel van wegen den Staten voors. quitantie tot gelycke somme van sesse hondert guldenen, in mindernisse van tghene dese stadt geven moet inde ordinarise bede. Actum XXIX[a] Decembris 1581.

Gecommitteert Meester Jan de Pape, Jan van Steenwinckel ende Joncker Godevaert Montens, Schepenen, te communiceren met Zyne Excellentie nopende den logemente van Syne Hoocheyt ende tot dyen eynde te visiteren het huys van Nonne ende van Haller om te besiene welck het bequaemste is. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Dekens vande Schippers alhier, dat sy terstondt het schip, daermede Zyne Excellentie varen sal naer Seelandt, versien selen met sesse sacken backerscolen, eenen vierwagen ende het surplus dat totten selven schepe soo van bancken, taeffelen ende anderssints van noode is, gelyck oyck deselve Dekens beschicken selen totte kokene, vier sacken boscolen, twee sacken torffs, twee hondert cleynhouts, XXV mutsaerts ende een tonne soetwaters, ende overbrengende dese met behoorlycke specificatie, selen van-

den Rentmeester deser stadt wordden geremb·ursseert. Actum den naestlesten Decembris 1581.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser stadt hebben geordonneert dat men sal congratuleren ende willecomme heeten den Grave van Rochepot, Lieutenant van Syne Hoocheyt, ende deselve te bedancken syne Heerlyckheyt van het goet debvoir by denselven gedaen tot assistentie van desen lande, derselver biddende daerinne te willen continueren ende waer de stadt int particulier eenigen dinst derselver synder Heerlyckheyt sal konnen bewysen, dat deselve altyt daertoe sal wesen geneycht ende tot een kennisse van danckbaerheyt ende goede affectie te beschencken met eene ame Rentsche wyns, metter accyse van dien, versueckende deselve in dancke te willen nemen, daertoe deputerende Joncker Adriaen van Heetvelt, Joncker (1) Montens, Schepenen, ende Meester Willem Everarts, Pensionaris. Actum ut supra.

Opt versueck van Merten Wolff, schipper, van dat de stadt hem soude betalen van alsulcke reyse als deselve ontrent een halff jare geleden, heeft gedaen met myn Heere Junius naer Syne Excellentie, in Zeelant, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere desaengaende te overcommen. Actum ut supra.

Op de specificatie van dat myn Heere de Borgemeester Junius es vertrocken vuyt laste van myne Heeren, es gereyst den vierden deser tot Gent neffens Syne Excellentie ende aldaer gebleven tot den XXII^{n}, voer deselve dagen vacatien, soo reysens als stille liggens, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere in als vuyt te reyckene de somme van hondert IIII guldenen. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Hans Vranx, der stadt groffsmit, ter causen van dat deselve heeft gemaect seekere yseren staengarden, den VII^{en} Decembris, vuyt laste van mynen Heeren, in als vuyt te reyckene achtien guldenen ende III stuyvers. Actum ut supra.

---

(1) Godevaert.

Aende liasse seeckere acte opden Collecteur vande bier-accyse, Joos de Bouck, te tellene tot behoeve van Syne Excellentie tghene deselve tsedert den XIIII^{n} Aprilis heeft ontfangen vanden stuyver opde bieren gestelt tot behoeve vande amunitie ende fortificatie, *prout latius* inde voors. acte. Actum ut supra.

Ordonnantie opden Rentmeestere Hendrick van Lemens om te betalen de somme van VI^{c} guldenen, volgende den versuecke van sekere acte onderteeckent J. vanden Walle, ende hem te doen rembourseren vande imposten vande Staten opde bieren te ontfangen binnen de ierste weke in Martio toecommende. Actum XXX^{a} Decembris 1581.

Geresolveert dat de voors. Rentmeestere sal worden gerembourseert van alsulcke somme van penningen, ontrent III^{c} guldenen bedragende, als hy by acte collegiale, in date XXI Decembris, dese loopende maent heeft moeten vuytreycken aenden Postmeester, den Heere van Ohain, om aff te veerdigen sekeren post aenden Coninck van Navarre. Actum XXX^{a} Decembris 1581.

Acte van annominatie vande Colonellen der Wethouderen deser stadt gedaen opden naestlesten Decembris 1581, ende syn dese naervolgende : Dominicus van Uffele, Adriaen Virendeel, Chrisostomus Scholier, Jan Gemaert, Lauwereys van Beringen, Aert van Eede.

Alsoe de compste vander Hoocheyt vanden Hertoch van Anjou binnen deser stadt van Antwerpen in cortte daghen verwacht wordt, ende myne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt der voers. stadt goet ende behoorlyck gevonden hebben Syne Hoocheyt te congratuleren ende alhier met alle eerbiedinghe ende heerlycheyt inne te halen ende te ontfanghen, by hen, Wethouderen, ende dye vanden eede syn mette subalterne bancken, daertoe hen noodich sal wesen eenighe preparatie te doene van accoutrement ende anderssints, in sulcke saecken dienende, ende om daerinne in tyts ordre te stellen, soe eest dat de voers. myne Heeren

hebben geresolveert ende geordonneert ende ordonneren mits desen, dat myne Heeren de Marcgrave, Amptman, Borgemeesteren ende Schepenen, mitsgaders de Dekens vande Halle, ende elck van hen, hen selen versien ende gebruycken, voer hen oppercleet, eene cappote van flouweel, gemaeckt tsy met mouwen oft sonder, ende van matelycke lengde, geboort met eene syde coorde ende gevoedert met fellis oft caffa flourte, ende de andere cleederen soe hen goet duncken ende gelegen sal wesen, deselve nochtans soe gelyckelyck makende als hen best mogelyck can syn, ende den hoet van swart armosyn met eenen cierlycken bandt ende gevoedert met flouweel ; ende de Pensionarissen, Greffiers, Secretarissen ende dye vande subalterne bancken, Commissarissen vande examinatien mette Examinateurs, selen hen insgelycx cleeden met eene cappote van sattyn ende anderssints gemaeckt als de voergaende, ende de cortte Roeden de cappoten van tamast ende de boden van armosyn, om alsoe gelyckelyck de voers. Hoocheyt te peerde, de voers. Wethouderen met eene hoesse van swart laken, ende eenyegelyck versien synde van rappier, alhier inne te halen ende ontfangen ; ende om eensdeels te vervallen de oncosten hieromme te doene, hebben de voers. Wethouderen geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen mynen Heeren den Marcgrave, Amptman, beyde de Borgemeesteren ende de voers. Guldedekens, ende elck van hen, de somme van hondert guldenen, ende den Schepenen ende alle andere totten tabbaertlaken hen voer desen jare competerende, soe vele als noch twee tabbaertlakenen bedraghen, ende alsoe in als de weerde van drye tabbaertlakenen, elck naer advenant tsyne compt te bedraghen. Actum den XXIX Decembris 1581.

Op den bladrand : *Vide* aende liasse dese acte verandert.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen in hennen rade gevonden hebbende de Hoocheyt van den Hertoch van Anjou, wanneer deselve alhier ontfangen zal wordden, tot bewysinghe van hennen goeden wille ende genegentheyt themwaerts, te congratuleren ende vereeren met eenighe chierlycke ende heerlycke

gifte, ende om tselve in tyts te prepareren, hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meester Niclaes de Vocht, Jan Baseliers ende Joncker Godevaert Montens, Schepenen, ende Peeter Panhuys, Tresorier deser stadt, om met maelcanderen te communiceren ende te concipieren den voet, in wat manieren ende waermede men de voers. beschenckinghe ende vereeringhe zal behooren te doene, mitsgaders te bedencken de middelen daertoe te gebruycken ende al tselve ende tgene daertoe staet te prepareren ende mynen Heeren daeraff rapport te doene, om, tselve gedaen, voorts geordonneert te worden soe behooren sal. Actum XXIX Decembris 1581.

Aende liasse de commissie van myne Heeren de Buyten Borgemeestere, Marckgrave, Amptman ende den Greffier Martini om te reysen naer Walcheren ende te congratuleren Syne Hoocheyt van Anjou, in date penultima Decembris 1581.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen de oncosten vant blusschen vanden brandt volgende de specificatie by hen geexhibeert. Actum II Januarii LXXXII, ter somme van LXVII guldenen II stuyvers.

Op heden, date van desen, hebben myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen gecommitteert ende geauthoriseert, committeren ende authoriseren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere der voers. stadt tot derselver behoeve vande geestelycke goeden dye byden Staten vercocht worden tot tweemael hondert duysent guldenen, inne te coopen tot rembourssemente vande L^{m}, XX^{m} ende II^{m} guldenen dye dese stadt voer de voers. Staten heeft verschoten ende daervan heure betalinge opden selven goeden geassigneert is, alsulcke parcheelen van goeden als sy bevinden selen tot voldoeninghe vande voers. verschoten penningen voer de stadt goet ende proffytelyck te wesen om gecocht te worden ende daertoe te committeren ende employeren alsulcke persoonen als hen goetduncken sal. Actum IIII$_{a}$ Januarii 1582.

Acte waerby deselve syn ende wordden geauctoriseert om te verschieten de penningen ende het ongelt dat daeroppe loopt, volgende de coopsele. Actum XVI Januarii 1582.

Op heden, datum deser, syn by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voors. gesurrogeert in plaetse van Doctor Peeter van Aelst, Borgemeester, Andries Vermuelen ende Jan Baseliers, Schepenen, om volgende de voorgaende commissie, met Valerius van Dale, oudt Schepen, te vaceren inde sake vanden commis Rouck, ende volgende de retroacten te besoigneren ende te verstaen tot widangie vande selve saken. Actum den II[en] Januarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meester Matheus de Lanoy, Meester Cornelis Rethius ende Meester Jacob Suerius, Schepenen, om te comen in communicatie metten rector vande schole te Minnebroeders alhier, ende van hem te verstaen by wyn ende in wadt manieren, ende hoedanige conditien hy alhier is ontboden geweest te comen, ende hen van als te informeren, wadt ordre hy inde voers. schole is houdende, ende hoe hy hem voer toecomenden tyt sal reguleren, soe in respecte vande scholieren dye hy inden cost aenveert, als andere dye aldaer te schole gaen, soe arme als rycke, als aengaende den salaris van dyen, mitsgaders belangende de gagien oft tractement dwelck hy pretendeert van dese stadt te hebben ende de accommodatie van plaetsche dye hy gebruyckende is, ende, des noot synde, hem soude mogen toegevuecht worden ende sunderlinghe hem voer te houden de leeringhe ende regeringhe vande armen, om, tselve gedaen ende henlieden rapport gehoort, geordonneert te worden soe behooren sal. Actum VI Januarii 1582.

Op heden, date van desen, hebben myne Heeren voers. geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde tot beneficieren vande geestelycke goeden, van vuyt

henne middelen binnen deser stadt weeckelyck vuyt te reycken aen de Aelmoesseniers, lestmael afgegaen ende verlaten, de somme van vyftich ponden Vlems totter somme toe van XVIII^c ₶ Vlems op rekeninghe ende in mindernisse van henne tachterheyt, dye sy van verschoten ende gedebourseerde aenden armen ten achtere syn, totter tyt ende soo langhe sy vande voers. XVIII^c ₶ Vlems selen voldaen wesen. Actum VI Januarii 1582.

Op den bladrand : Dese verandert prout opden 23 Januarii.

Gestelt opde requeste van Bernaert Loys sekere apostille om metten Schouteth te mogen doen visitatie van sekeren kelder inde Cammerstrate, in *den Scryffkoker*. Actum VI^a Januarii 1582.

Op heden, datum deser, syn by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen ende Raedt deser stadt van Antwerpen gecommitteert ende committeren mits desen Peeter Panhuys, Tresorier, ende Anthonius Ancelmus, oude Schepen, mitsgaders de Colonellen deser stadt, ten eynde sy metten iersten selen visiteren de twee schepen van orloge, daerop gecommitteert syn Peeter vanden Venne ende Peeter Huybrechts, oude Dekens vanden Schippersambachte, ende besien wat reparatie oft ordre van wacht dat daertoe van noode syn tot goeder wacht deser stadt voers., eentsamentlyck te vernemen ende hen te informeren by degenen vanden Raedt vande Staten van Brabant ende andere daer het behoort, met wat middel van gelde men hetselve schip voertaen in toecomenden tydt, dese maent geexpireert synde, sal onderhouden, ende de stadt vande voergaende betalinge, soude mogen rembourseren, ende tselve gedaen, alsdan inden naestcommenden Maendaechsen Raedt van alles rapport gedaen synde, voorts in alles alsulcken ordre gestelt ende geordonneert te wordden als men bevinden sal te behooren ; ende sal de voers. Peeter Huybrechts syne tachterheyt volgende syne acte van commissie mogen vervolgen aenden Rentmeestere alhier, soo dat behoort, ende sal derselver betalinge aengaende ende noch te doene, deselve Rentmeester syn verhael ende recouvrement hebben aende ierste pennin-

gen commende vande quotisatie. Actum inden Maendaechschen Raedt den VIII^{n} Januarii 1582.

Op heden, datum deser, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt dat zy, onder hen behoorlycke ende gewoonelycke quitantie, selen lichten vuyt handen van Jan van Hove, de somme van vyff dusent ende II^{c} guldenen, dye onder hem syn berustende, synde de quote dye dye van Brabant moeten geven voer den interest van eenen halven jare aen Hare Majesteyt van Engelant, opde partye van Palevisino ende Spinola, welcke somme van V^{m} II^{c} guldenen, met noch de XIII guldenen, wesende de quote van dye van Zeelandt, deselve Tresoriers ende Rentmeestere selen tellen in handen van Jacques vande Walle tot behoeff van dye van Bergen, al achtervolgende daccort ende conditien dye dye vanden Raedt vande Staten van Brabant den Wethouderen toegeseet ende beloeft hebben. Actum den VIII^{n} Januarii 1582.

Op den bladrand : *Vide* aende liasse dese acte verandert. Dese acte es gecontinueert voer den tyt van thien weken. Actum XXVIII Martii.

Geordonneert Henrick van Lemens, Rentmeestere, dat hy van nu voortaen ende tot halff Meerte toe, oft tot dat anderssints sal wesen geordonneert, syne betalingen sal mogen doen onder de teekeninge vanden iersten Tresorier, Peeter Panhuse, alleen. Actum inden Maendaechschen Raedt, VIII Januarii 1582.

Aende liasse eene acte nopende de convoyen ten eynde de Gecommitteerde opden Raedt vande Staten van Brabant soude daerin doen remonstreren, in date IX Januarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt van Antwerpen, geleth hebbende opde articulen ende poincten by Syne Vorstelycke Genade ende de Gecommitteerde deser stadt, tot Middelborch synde, geraempt ende geadviseert op het wel behagen ende naerdere resolutie van myne

Heeren de Wethouderen nopende dinhalen ende ontfangen vanden Hertoge van Alençon, met hetgene des daeraff is dependerende, hebben dyenaengaende geresolveert met voergaenden advyse vanden colonellen derselver stadt, soo ende gelyck hiernaer volght, al op goet behagen van Syne Princelycke Excellentie :

Ierst, dat men Syne Hoocheyt sal laten opcommen vuyten schepe onder het Casteel buyten inde Kille aende houte poorte, welcke poorte men sal maken, sluytende by opgravinge oft by palisade daervoer stellende, tot welcken eynde men maken sal een hooft van selen oft berderen.

Item, belangende de arche triumphale daeroppe Syne Hoocheyt doen sal den eedt van het Marquisaet, is by myne Heeren, met voergaenden advyse als voere, geordonneert dat men deselve sal stellen buyten metten achtersten tegens de poincte vanden lesten blockhuse aldaer, sulcx dat men den eedt van de stadt vant blockhuys ende vesten mach sien doen, makende tselve op sulcken patron als in collegio is gearesteert, ordonnerende Tresoriers ende Rentmeestere tselve te doen beneerstigen, mitsgaders te besorgen het dosselet, tafel met een root flouweelen cleet, rooden flouweelen stoel, cussen ende toebehoorten.

Item, sal men den Dekens vande gulden versuecken te willen ordonneren twee gulden, namentlyck den ouden Cruysboge ende Coloveniers, hen te willen vinden ter plaetsen daer Syne Hoocheyt sal desbarqueren, ende deselve Hoocheyt bystaen ende dyenen voer guardie, soo aldaer als int innecommen vande stadt tot in syn palays, waertoe sy hen aldercierelycxste selen oprusten.

Item, selen mogen stellen een vendel schutters oft guldebroeders aende Crooneborch oft ontrent Sint Joris oft elders, daert hen goetduncken sal, latende dandere drye vendelen tot bewarenisse vande Merckt.

Item, dat de Heeren Colonellen selen stellen in slachordre,

in twee squadrons, XL oft vyfftich vendelen borgers, oyck alderchierlycxt toegerust, opde pleyne vande Casteelplaetse om Syne Hoocheyt voors. te conduiseren, dye men, innecommende lancx Crooneborchpoorte, over deselve plaetse sal leyden lancx Sint-Joris nae de lange Gasthuysstrate, ende soo voorts nae de Huyvettersstrate, treckende voorts deur de Mere lancx de Clarestrate, dalende doer de lange ende corte Nyeuwestraten opde Melckmerct, ende soo lancx de Keesroye over de Merckt voerby den stadthuyse, deur de Hoochstrate ende over den Oever in synen palays.

Item, hebben goetgevonden dat men de coetse vanden Heere van Champaigne, staende ten huyse van Symon de Deckere, sal doen gereetmaken ende van nyeuws verciren ende becleeden met root modens flouweel, geboort met gouden passemente frenien root ende goudt, ende gevoedert met root caffa, ende dat men voerts sal versuecken aen Syne Excellentie gelieve, volgende syne presentatie ende daeraff de Wethouderen hem syn bedanckende, te leenen drye oft vier coetsen.

Item, is geresolveert dat men sal doen maken twee flouwele hoesen van tamelycken goeden swerten flouweele, geboerdt met gouden passemente, deen breeder ende frayer dan dandere ; item noch twee andere flouwele hoesen, ongeboerdt, dan met swerte cantekens ende swerte frenien ende dye van slechteren flouweel.

Item, is goetgevonden dat de Heeren Wethouderen selen met de Hooft-Officiers hebben hen mantels oft oppercleet van swerten flouweele, gevoedert met caffa, florte oft gebeelt flouweel, eenygelyck nae syn geliefte, met eenen swerten armosynen hoet, volgende dacte vanden XXIX^{n} Decembris 1581, waernae eenygelyck vande subalterne bancken hen selen reguleren, ende sal men deselve Heeren vande subalterne bancken daeraff doen doen metten iersten de wete.

Item, selen de Colonellen, volgende henne presentatie nopende het stellen van de reste vande borgelycke vendelen,

blyven opde plaetse het affschieten oft lossen van henne bussen, hen reguleren volgende hen vercleren dyenaengaende aen myne Heeren gedaen, ten eynde nyemandt en schiete voer ende aleer Syne Hoocheyt met synen treyn en sal syn gepasseert ende in syn palays, noch oyck vande plaetsen te vertrecken sonder consent vande selve Colonellen.

Item, sullen de Colonellen alle Capiteynen ende supposten vande borgerlycke vendelen doen versuecken ende vermaen doen ten eynde eenenyegelyck van henlieden hen opruste met lanck geweer, soo spisien als anderssins, met corseletten ende morilloenen, soo de Colonellen tselve goet selen vinden.

Item, selen Tresoriers ende Rentmeestere, met advys vande Colonellen, terstondt doen toemetselen de poorte vande advenue vande kercke van Sinte-Michiels, commende vuyten cloostere, mitsgaders de venstere vanden palayse, hebbende heur gesicht inde kercke, toe doen metsen, makende den inganck vander kercken over het Schelleken deur den bogaert, volgende de resolutie daeraff mette voors. Colonellen genomen.

Is oyck geordonneert den Fortificatiemeesters deser stadt dat men vanden vuytersten egge van het clooster, ontrent de platte forme, sal trecken ende stellen een staketsele oft hekelwerck tot opden buyten egge vanden corps de guarde, makende aldaer eene poorte, dye men tegens den avont sal sluyten, ende daerdore den toeganck vande vesten aldaer van binnen den clooster bevryden ende benemen, alwaer oyck de gulden deser stadt, gedurende de presentie van Syne Hoocheyt, de wachte selen houden ende henne ronden vuyt seynden, mitsgaders het stadthuys van behoorlycke wacht versien.

Is voorts geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere het palays van Syne Hoocheyt terstondt ende in alder diligentie te doen prepareren ende repareren ten eynde Zyne Hoocheyt met synen treyn, soo veel alst mogelyck is, aldaer mach wordden gelogeert ende geaccommodeert.

Item, is geordonneert, met voorgaenden advyse als voere, dat men sal sluyten Sint-Jorispoorte, mitsgaders de Roodepoorte ende Slyckpoorte, latende alleenlyck open de Crooneborchpoorte ende de Kipdorppoorte, versueckende de Colonellen op als ende overal te stellen alsulcken wachten als sy tot versekerheyt ende goede bewarenisse vande stadt selen bevinden te behooren.

Item, belangende het viren, is goetgevonden ende geordonneert dat men sal opstellen prysen voer het schoonste viren ende sal men van stadtswegen opde Merckt, opde Meere ende opden Oever doen maken publicque viren, mitsgaders op andere bequame plaetsen, altoes regardt nemende dat men soo luttel viers alst mogelyck is op eenige cleyne plaetsen, daer men apparentelyck soude mogen bevreest syn voer brandt, maken sal, vindende goet, dat men op alle torens oyck licht stellen sal, met goede toesichte datter geen hinder doer en comme.

Item, is geordonneert dat Tresoriers ende Rentmeestere de plaetse aldaer Sint-Janspoorte heeft gestaen terstondt ende in alder diligentie selen doen planen ende effenen, eentsamentlyck te doen cassyen daer dat nootelyck is, selen oyck den muer daer de poorte aen de ruye aen gehangen heeft, doen effenen ende gesienelyck maken, mitsgaders overal de cassye te doen behoorlyck versien, emmers inde plaetsen daer Syne Hoocheyt sal passeren, mitsgaders oyck den pleyn vanden casteele te doen effenen.

Is geordonneert dat Tresoriers ende Rentmeestere terstondt, tegens dincompste van Syne Hoocheyt voors., selen doen ruymen ende cuyschen alle de straten ende passagien daer Syne Hoocheyt sal lyden, doende amoveren alle cramen, becommeringen ende vuylicheyt, tsy by publicatie doer den Schouteth op Officiers, Policymeesters en Moesmeyeren.

Item, selen Tresoriers ende Rentmeestere in alle andere saken, tot beter verciringe vande stadt ende bewysinge van goeden wille, over al doen ende hen reguleren soo sy nae

de gelegentheyt vande saken, op als goede ooge ende regardt nemende, selen bevinden te behooren.

Nopende het present te doene aen Syne Hoocheyt, is by myne Heeren goet gevonden dat Tresoriers ende Rentmeestere nopende het maken van eene goude borcht oft eene goude copschale met goude penningen daerinne, selen communiceren met eenige ingenieren oft constenaers, in goudt werckende, om ten iersten dage te verstaene hoe men opt alderspoedichste het voors. present soude mogen gereet maken, om, tselve gehoort, voerts op als, mitsgaders op dinscriptie ende missilie te resolveren soo myne Heeren selen goetduncken. Actum X^a^ Januarii 1582.

Is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen gecommitteert Meester Nicolaes de Voecht, Schepene, om te compareren opde chysdagen van Deurne, Borgerhoudt ende andere dorpen de stadt toebehoorende, omme aldaer te overhooren ende liquideren de questien ende geschillen dye eenichssins souden mogen rysen int betalen van deser stadts chysen, mitsgaders deselve questien te liquideren in respecte vande verbrande ende beschadigde huysen ende goeden, eenige chysen schuldich synde, den selven daertoe mits desen auctoriserende. Actum ut supra.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere dat sy vuyt reycken ende betalen selen aenden silversmit dye onder handen is hebbende de sesse schalen vande Gecommitteerde tot het onderhoudt vanden religionsvrede, op goede rekeninge, de somme van drye hondert guldenen eens. Actum X^a^ Januarii 1582.

Aende liasse de requeste vande Colonellen met IX apostillen daeroppe gestelt, in data X^a^ Januarii 1582.

Nopende dacte van te versien opden salaris vande Ministers vande gereformeerde ende confessie van Ausburch, in data XXV Septembris LXXXI, syn gesurrogeert in stede van Doctor Aelst ende Daems, Vermuelen ende Lanoy. Actum XI Januarii 1582.

Aende liasse den keus ende acte vande Policymeesters, in data XI Januarii 1582.

doude :

Dirick van Os,
Merten Meermans,
Joos dela Flie,
Jan dela Faille, doude,
Berthelmeeus Pels.

nyeuwe :

Jan van Rode, lynwatier,
Lauwereys van Beringen,
Jan Corstens,
Mathys Ratel,
Joris Vekemans,
Pauwels Retan,
Aert Fabri inde plaetse van Huybrecht Wachmans.

Aende liasse dacte vanden deportemente van segelerschap van Hans van Hersel, Jaspar Briers, Hans van Horick, Goossem Janssen ende Gilliame Hesbeen, expectant, in data XI Januari 1582.

Syn by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen gecommitteert etc. Cornelis Prunen, Schepene, ende Peeter Panhuse, Tresorier, om taenhooren de rekeninge vande Policymeesters deser stadt van heuren ontfanck, vuytgeven ende onderwindt over het voerleden jaer LXXXI. Actum den XIII^{n} Januarii 1582.

Op heden, datum deser, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert ende ordonneren mits desen aende Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden, dat deselve, by provisien, sullen vuytreycken ende betalen aenden Minister Joos Erasmi, Rector vande scholen int Minnebroersclooster plach te zyne, de somme van hondert daelders eens, tot XXX stuyvers den daelder. Actum den XII^{n} Januarii 1582.

Aende liasse dantwoorde aende Majesteyt van Engelandt nopende den interest van haren geleenden gelde, in data XII Januarii 1582.

Geauctoriseert by Borgemeesteren ende Schepenen, op

sekere henne requeste, Wachtendonck ende Steenwinckel, om, nopende de rekeninge vande amonitien, te doen ende te besoigneren volgende den dispositive vande selve requeste. Actum den XV^{n} Januarii 1582.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voors. geordonneert den collecteurs vande wyn ende bier assysen alhier van dat zylieden, by provisien ende tot dat naerdere daerinne sal wesen versien byde Leden deser stadt, selen opscryven ende laten volgen onder billiet geteekent byden Heere Prince naebescreven, alle alsulcken wyn ende bier dye de voors. Heere de Prince van Espinoy, binnen deser stadt synde ende huyshoudende, sal geraken metter amen, halff amen oft meerder mate, inne te leggene, behoudelyck dat de Hoofmeester des voors. Heeren Prince, oft andere vuyten hove des voors , is last ende commissie hebbende, by eede, des versocht synde, sal schuldich syn taffirmeren dat de wynen ende bieren daervan sy opde assysen respective selen versoecken oft versocht hebben vry inne te leggen. is om te slyten oft gesleten is des Heeren Princen voors. hooffs alleene, ende dit alleene in respecte vande assysen ende hoochselen daer dese stadt gesach oft recht toe heeft ende voordere nyet. Actum den XV^{n} Januarii 1582 inden Maendaechschen Raedt.

Commissie op Cornelis Prunen, Schepene, ende van Lemens, Rentmeestere, om mette Staten van Brabant ende heuren Raedt oft heure Gecommitteerde te treden in affrekeninge van Nyverseels rekeninge ende te maken dat men daerinne te rekeninge brenge den III hondertsten penninck der stadt geaffecteert, ende te maken alsdan datter betalinge geschiede van renten om te verhueden de aresten. Actum den XVI Januarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voors. hebben geauctoriseert ende auctoriseren mits desen Tresoriers ende Rentmeestere dat zy tot het reduceren vande renten als Secretaris selen aenveerden Meester Henrick de Moy, ende

dat à raison van twee hondert guldenen eens. Actum den XVI^n^ Januarii 1582.

Gelycke acte op Symon Perry, als clerck, opde gagien dye deselve van te voren gehadt ende getrocken heeft. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen hebben geauctoriseert ende auctoriseren mits desen den Tresorier Peeter Panhuse dat deselve vindende eenige merckelycke abusen oft misdraginge onder deser stadts officieren, dieners ende meesters onder hem resorterende, dat zylieden deselve selen mogen deporteren ende in heure plaetse, met advyse van myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen, andere stellen. Actum den XVI^n^ Januarii 1582.

Alsoe myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geinformeert syn vande Gecommitteerde tot annotatie ende beneficieren vande geestelycke goeden ten platten lande tot tweemael hondert duysent guldenen, dat binnen deser stadt syn berustende sekere boecken, bescheeden ende munimenten aengaende de goeden vande abdye van Vileers, dewelcke tot noch toe nyet en syn aende voers. gedeputeerde te kennen gegeven, hebben de voors. Wethouderen geauthoriseert ende authoriseren mits desen de voors. Gecommitteerde om, ten bywesen vanden Secretaris Kieffelt, de voers. boecken te aenveerden ende te moghen halen ter plaetschen daer sy deselve selen connen becommen, om hen daermede te behelpen tot effectuele volbrenginghe van henne commissie. Actum XVII Januarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voors. hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Tresoriers ende Rentmeestere te vereeren ende beschincken Abraham Ortelio met eene ame Rinschen wyns, metter assysen, hoochselen ende Staten imposten, ende dat voer syn *Theatrum mondi* in Franchoise gemaeckt, ende van synentwegen der stadt gedediceert deur Christophorus Plantyn. Actum XVII^a^ Januarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voors. hebben gecommitteert ende committeren mits desen Adriaen Sterckmans om te wesen ende geweest synde sedert XXIX^{n} Julii 1581 segeler, mits doende den behoorlycken eedt ende dat onder de gagien ende wedde daertoe staende. Actum den XVII^{n} Januarii 1582.

Gelycke acte op Severyn van Dormael.

Gelycke acte op Merten Goris.

Gecommittcert ende committeren mits desen om te wesene segeler, onder den eedt ende gagien daertoe staende, Jan vanden Steen.

Gelycke acte op Aelbert Lybaert.

Gelycke acte op Henrick van Beugem.

Gelycke acte op Mattheeus Janssens.

Gelycke acte om te wesen expectanten van segelaer dese naervolgende persoonen :

Peeter Kerstiaenssens,
Cornelis Stemme,
Lauwreys Bouwelaers,
Jacques dela Flie,
Jeronimus Colenaer,
Peeter van Eyck,
Severyn Offermans,
Jan Schellekens.

Op heden, datum van desen, syn by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen gecommitteert ende committeren mits desen in stede ende plaetse van Heer Jan de Jonge, Riddere, ende Doctor Peeter van Aelst, Meester Nicolaes de Voecht ende Cornelis Prunen, Schepenen, om metten anderen Gecommitteerden metten iersten te visiteren derve

vande casteelplaetse, daeraff te maken een patroon ende een concept, in wat manieren men deselve ten meesten proffyte deser stadt soude mogen vuytgeven ende beneficieren, om, tselve gedaen ende der voors. Gecommitteerden rapport gehoort, voorts geordonneert te worddene naer behooren, ende selen myne Heeren alsdan oyck yemandt committeren ende annomineren, om te staen over de goedenisse ende vercoopinge vande voors. erven. Actum den XVII^{n} Januarii 1582.

Aende liasse dacte op Meester Adriaen van Molle, als cassyer deser stadt, in data XVIII^{n} Januarii 1582.

Gedepescheert voer dese stadt eene apostille om te gestane nopende de twee brouweryen aen Crooneborch int geven vanden V^{en} penninck volgende doude quohieren, in data XVIII Januarii 1582.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen Anthonius vanden Steene geordonneert omme te wesen Deken van Sint-Job ende Sinte-Marie Magdalene Gulde, midts by hem doende den behoirlycken eedt daertoe staende. Actum XVIII Januarii anno LXXXII.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen ter ordonnantie van Nyverseel, op rekeninge van deser stadts bede, aen Jouffrouwe Catarina de Naen, de somme van VIII^{c} XXIX guldenen eens. Actum den XXII^{n} Januarii 1582.

XII acten opde Dekens vanden Maendaechschen Raedt, aengaende den vrydom vande wacht, in data XXII Januarii 1582.

Geordonneert opt versueck gedaen by die vanden Maendaegschen Raedt, dat deselve Raetslieden selen vry ende exempt wesen vande ordinarise wachte, mits de diensten, lasten ende vacatien die deselve continuelyck inde stadtsaecken syn doende, draghende ende daertoe sy hun syn

begevende, dat daeromme Cornelis Hildernisse, Deken vande Schippers, desaengaende sal wesen exempt. Actum ut supra.

Gelycke acte op Lambrecht Ryckaerts, Deken vande Hoveniers.

Gelycke op Gillis de Gosey, Deken vande Houtbrekers.

Gelycke op Jacques de Fray, Deken vande Peltiers.

Gelycke op Franchoys le Fort, Deken vande Barbiers.

Gelycke op Peeter Cornelissen, Deken vande Meerssen.

Gelycke op Henrick Mathys, Deken vande Viscoopers

Gelycke op Symon Jordaens, Deken vande Oudecleercoopers.

Gelycke op Willemssen Lenssen, Deken vande Cuypers.

Gelycke op Hans Corsters, Deken vande Cleermaeckers.

Gelycke op Thomas van Loobroeck, vande Lyndraegers.

Gelycke op Deken vande Huydevetters.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voors. geordonneert ende ordonneren mits desen den Drossaert oft synen stadthouder, allen Capiteynen ende henne bevelshebberen ende elcken van hen besunderé, dat sylieden respective metten iersten, soo met publicatie als anderssints met trommelslach, dat sylieden ordonneren ende bevelen, dat eenyegelyck huysgesin, soo van Borgerhoudt, Deurne, Dambrugge ende Sint-Willeboortsveldt, resorterende onder de buytenye, van stonden aen ende sonder vertreck selen doen eenen bequamen persoon om te breken het ys vande vaert ende andere wateren wesende rontsom de voors. buytenye, ende dat al op de pene van eenen gulden te verbeurene byden genen dye in gebreke syn selen van tghene des voors. is te doene, welcke

penen geexecuteert selen wordden byde Capiteynen voors., dye oyck wesende in gebreke alsvoere, verbeuren selen thien Karolusguldenen. Actum in Collegio den XXIII[n] Januarii 1582.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden alhier binnen deser stadt, dat zy vuyt heure middelen selen vuyt reycken ende betaelen aende Aelmoesseniers, nu dienende, de somme van achtienhondert ₶ Vlems eens, dewelcke deselve Aelmoesseniers overtellen ende geven selen den Aelmoesseniers lest affgegaen synde, op rekeninge ende in betalinge van tghene deselve verschoten ende gedebourseert hebben tot behoeve vande armen deser stadt, ende by soo verre de voors. Gecommitteerde de voors. somme nyet terstondt oft emmers binnen eene maent oft sesse weken en souden konnen opgebrengen, selen metten iersten beneficieren ende te coope stellen alsulcken goeden oft panden aende welcke men ter minster lesien ende quetsinge de voors. somme mach verhalen alsvoere, deselve Gecommitteerde mits desen totte voors. vercoopinge volcommentlycke auctoriserende. Actum den XXIII[n] Januarii 1582. (1)

Borgemeesters ende Schepenen, gehoort hebbende de lecture vande missive gescreven aen mynen Heere den Buyten-Borgemeester by dye vanden Landtraedt, nopende den nyeuwen geconcipieerden eedt, ende denselven eedt gesien ende gelesen hebbende, hebben gecommitteert den voors. Heer Buyten-Borgemeestere ende Meester Jan vanden Warcke, Pensionaris, om van wegen het Collegie den voors. Landtraedt aen te dyenen dat dese stadt nyet en is gewoon in soodanige sware sake ende namentlyck rakende het Gouvernement yet te resolveren dan stadtsgewys, dat daeromme ierst sal moeten resolutie genomen wordden by den Edelen des landts van Brabant op het doen vanden voors. eedt, abjuratie vanden Coninck van Spanien ende des daeraff

(1) *Op den bladrand :* Gecorrigeert *prout infra 2 pagina die XXV[a] Januarii* 1582.

dependeert, ende dat myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen, gelyck zy altyts hebben gedaen, hen selen goetwillich vinden om de generale ende gemeyne resolutie dyenende tot welvaren vanden lande nae te commen ende tachtervolgen. Actum den XXIIII[n] Januarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, gehoort hebbende het rapport vande Commissarissen by hen gecommitteert op sekere requeste aen hen gepresenteert van wegen Anna Cauwers, om hen op dinnehoudt derselver requeste te informeren, ende gesien het prothocol van Heere Jan, Prochiaen tonser Vrouwen alhier, vanden testamente voer hem, als Notaris, gemaeckt ende gepasseert, hebben mits sekere pregnante redenen hen moverende, geinterdiceert ende interdiceren mits desen den voers. Heere Jan doffitie van Notaris meer te exerceren, tsy in saecken van testamenten oft eenighe andere, hoedanighe dye souden moghen wesen, ende dit al totter tyt hierinne anders versien sal syn, ordonnerende voorts de voers. Commissarissen hen naerdere te informeren op ende aengaende dexercitie dwelck de voers. Heer Jan heeft gedaen ende in wadt manieren hy hem in alle occurerende saecken in syn offitie van notarisschap heeft geregeert, ende eyntelyck de heele gelegentheyt van dyn van hem te verstaen ende te doen vercleeren ende geven redenen van tgeene hem gevraecht sal worden op eenighe poincten dye de voers. Commissarissen selen bevinden nootelyck hem voergehouden te worden, om, tselve gedaen ende henlieden rapport gehoort, voorts geordonneert te worden soe behooren sal. Actum XXIIII Januarii 1582.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden alhier, dat zy vuyt heure middelen selen vuytreycken ende betaelen aenden Aelmoeseniers, nu dienende, de somme van achtien hondert pondt Vlems eens, ende by soo verre de voers. Gecommitteerde de voers. somme nyet terstondt oft emmers binnen eene maendt oft ses weken en souden konnen opge-

brengen, selen metten iersten (mits den grooten noot ende tachterheyt vander cameren) beneficieren ende te coope stellen alsulcken goeden oft panden aende welcke men, ter minster lesien ende quetsinge, de voers. somme mach verhalen ende opbrengen als voere, deselve Gecommitteerde mits desen totte voers. vercoopinge volcomentlycken auctoriserende. Actum den XXV^{en} Januarii 1582.

Op heden, datum van desen, syn by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voers. gecommitteert ende committeren mits desen Meesteren Nicolaes de Voecht ende Lodewyck Blommaert, Schepenen, ten eynde deselve metten iersten ende sonder eenich dilay, metten oude Colonellen, lest gedient hebbende ende nu noch tegenwoordichlycken dienende, selen adviseren ende ramen alsulcken middelen ende voet als van noode is tot beschermenisse ende bewaringe vande buytenyen alhier, mitsgaders opden Superintendent ende Officiers daertoe noodich synde, om, tselve gedaen ende der voers. Gecommitteerde rapport op alles gehoort, voorts geordonneert te worddene naer behooren, ordonnerende den voers. Gecommitteerde als voere tselve te doene sonder eenich dilay. Actum den XXV^{en} Januarii 1582.

Opde requeste van dye van Borgerhoudt ende Deurne, gestelt sekere apostille aende Amonitiemeesters ten eynde deselve hen leveren damonitie by hen geheyst. Actum den XXVI^{n} Januarii 1582 ende gelevert sonder registreren.

Ander apostille geset opde requeste van dye van Herenthals over de clachten vande passepoorten dye deselve geven van heure consomptie, ende geordonneert G. de Catere over te brengen de liste ende syne commissie, oyck gelevert sonder registreren. Actum ut supra.

Op heden, datum deser, hebben myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen gecommitteert ende committeren mits desen Meesteren Cornelius Retius ende Meesteren Jacob Zwerius, Schepenen, ten eynde deselve (mits

de disordre dye onlancx int verleyden van jonge dochteren toegecommen syn) hen informeren, daer ende alsoe dat behoort, in wat manieren men soude voercommen alle heymelycke versamingen dye geschieden souden mogen ten onwete ende tegens den danck vande naeste vrinden ende momboiren, daeraff te maken eenich beworp, om, tselve gedaen ende de voers. raminge met het rapport vande voers. Commissarissen gesien ende gehoort, voorts geordonneert te wordden naer behooren. Actum den XXVII^n^ Januarii 1582.

Syn by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voers. gecommitteert ende committeren mits desen mynen Heeren Joncker Philips van Schoonhoven, Buyten-Borgemeestere, Joncker Rogier van Leeffdale, oudt-Borgemeestere ende Schepene, Andries Vermeulen, oyck Schepene, ende Meester Jan vanden Warck, Pensionaris, om van deser stadtswegen te compareren inde vergaderinge vande Generale Staten binnen deser stadt zynde ende Staten van Brabant, volgende de leste commissie byden Leden deser stadt gemaeckt ende gegeven, ende alnoch te makene ende te gevene. Actum den XVII^n^ Januarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voers. hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Tresoriers ende Rentmeestere, dat zy den Gedeputeerde vanden vier Leden des Graeffschaps ende Landts van Vlaenderen zelen vereeren ende beschincken met XII deser stadtsstoopen wyns, versueckende dat deselve Leden denselven wyn gelieven willen te nemen ende aenveerden in dancke. Actum den XXVII^n^ Januarii 1582.

Aende liasse dantwoorde op het mondelinge verthooch vande vier Leden slandts ende Graeffschap van Vlaenderen nopende den grooten noot dye deselve syn hebbende vanden crysvolck, ende namentlyck vande Schotten, resorterende onder den Coronel Stuaert. Actum ut supra.

Op heden, datum deser, is by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voers. geordonneert Tresoriers ende Rent-

meestere vuyt te reycken ende te betalen aen Aert Bevers, weert in *Henegouw* alhier, achter het stadthuys, de somme van XVI guldenen ende XIIII stuyvers eens, ende dat ter causen van seecker eetwaer ende wyn alhier opt stadthuys gelevert opden iersten Januarii 1582, alswanneer aldaer gebleven syn Jacques de la Faille ende Adriaen Vierendeel om heuren eedt te doene als Colonellen aen myne Heere den Buyten-Borgemeester ende andere Heeren, om hen daertoe te verwilligen. Actum den XIX^{n} Januarii 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Thomas Grammay, ter ordonnancie van den Rentmeestere Nyverseel, de somme van drye hondert acht ende twintich guldenen eens in mindernisse van deser stadts bede. Actum den XXIX^{n} Januarii 1582.

Gelycke acte op Cornelis Grammay ter sommen toe van vyffhondert guldenen. Actum ut supra.

Aende liasse eene acte byde welcke Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt wordt geordonneert vuyt te reycken aen Peeter vanden Venne de somme van IIII^{c} guldenen op rekeninghe van tgeene hem compt ter saken vanden dienst van eenen schepe van oorloghe. Actum XXIX Januarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Joos Daneels om, mette Gedeputeerde vanden Rade vande Staten van Brabant, te trecken naer Berghen ende te convoyeren het gelt ende goeden gedestineert tot betalinghe vande soldaten liggende in garnisoen tot Berghen voors. Actum XXIX Januarii 1582.

Gedepescheert vier acten daermede seker Commissarissen worden geordonneert om toversien de rekeninge vande restanten vande middelen by de Leden geconsenteert, de data XIIII^{a} Septembris 1581.

Item noch twee, daermede den negen mannen vanden

religionsfrede wordt geordonneert op te schryven alle de geestelycke persoonen, de data Va Aprilis 1581.

Op heden, datum van desen, syn by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen gecommitteert Adriaen Janssen ende Jacob Eellys om te wesen Wyckmeesters inden IIIIen wyck, inde parochie van Sinte-Willeborts, mits hen regulerende naervolgende doude maniere van doene. Actum XXIX Januarii 1582.

Ten selven daghe, gesien by myne Heeren voors. de rekeninghe gedaen by Peter Geuns ende Gommaer van Rompay, als Wyckmeesters vanden vierden wyck, inde parochie van Sinte-Willeboorts, is by den voors. Heeren denselven gepermitteert, om tgeene sy aen tslot vande selve henne rekeninghe ten achtere commen, als meer vuytgegeven dan ontfangen, te moghen verhalen ende hen daeraff rembourseren by alsulcken middelen ende inder manieren gelyck henne voersaten gewoon geweest syn henne tachterheyt te vinden ende recouvreren, deselve daertoe mits desen authoriserende. Actum ut supra.

Op heden etc. syn by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voors. gecommitteert ende committeren mits desen Joncker Rogier van Leeffdale ende Meester Matheeus de Lanoy, Schepenen, om met den Secretaris, Meester Joris Kieffelt, te ontbieden alle de ministers ende predicanten ende volgende dacte vanden vyffden Aprilis hierboven staende te doen doene behoirlycken eedt, degene dye denselven noch nyet gedaen en hebben, mitsgaders oyck te ondersoecken sesse priesters om, volgende de resolutie dyenaengaende genomen, te dyenen de catolycke in heur toegelaten exercitie, om tselve gedaen, deselve oyck by myne Heeren geadmitteert te worddene. Actum den lesten Januarii 1582.

Geordonneert als vore den Aelmoesseniers goede toesichte te nemen over het knechtkens ende meyskenshuys ende dat doende daer te stellene een goede gouvernante om te hebben behoorlycke toesichte over de knechtkens ende meyskens

aldaer synde ende andere onder heur toesicht ende bewindt synde, eentsamentlyck oyck deselve knechtkens ende meyskens des Sondaechs te doene ende laten leyden ter predicatien, ende voorts over alle de voors. huysen ende persoonen te doen nemen alsulcken toesicht als dat behoort. Actum den lesten Januarii 1582.

Op den bladrand : Vide aende liasse dese acte verandert.

Gecommitteert Joncker Phylips van Schoonhoven, Buyten-Borgemeestere, Joncker Rogier van Leeffdale, oudt Borgemeester ende Schepene, Cornelis Prunen, oyck Schepene, om, metten Pensionaris Masius, te congratuleren den Ambassadeur vanden Coninck van Portugael, don Anthonio, ende denselven te bescincken met twee stucken Oirleanschen wyn. Actum ut supra.

Gelycke acte op den Prince van Espinoy, ende te bescincken met drye amen Rynschen wyn. Actum ut supra.

Alsoo nu nakende is den tydt dat men vernyeuwen moet de Gecommitteerde tot het benefitieren vande geestelycke goeden, ende dat men oyck den Ministers metten iersten moet versien van behoorlycke alimentatie, Soo hebben myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert ende ordonneren mits desen Pieter van Bruesegem, Rentmeestere vande voers. camer, dat deselve metten iersten ende sonder merckelyck dilay, reetmaken ende doen sal de rekeninge van synder administratien ende over te brengen eenen staet van alle de voers. geestelycke goeden onder der voers. camere bewindt synde. Actum den lesten Januarii 1582.

Op heden, datum deser, is by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voers. geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Meester Jan de Pape, Schepene, ierst de somme van XIII guldenen ende XV stuyvers, dye deselve int omgaen ende visiteren van deser stadts jurisdictie ende setten vande palen verschoten heeft, ende ten anderen noch thien, ter causen van vyff dagen vacatien, à raison van twee guldenen daechs, makende tsamen

XXIII guldenen XV stuyvers, al volgende de collegiale acte daertoe gedepescheert opden XXVI Novembris 80. Actum den iersten Februarii 1582.

Insgelycx geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Meesteren Adriaen Bos, deser stadt erffscheyder, ter causen van dachueren aen arbeyders van metsen, steenen, palen, calck ende steen, de somme van drye hondert XXXVII guldenen ende vyff stuyvers, alvolgende de vier specificatien daeraff synde. Actum ut supra.

Aende liasse dacte by de welcke de Gecommitteerde totten ontfanghe vande restanten vanden derden ende vierden hondersten penninck, wordt toegelaten vande proprietarissen van huyskens ende gangen dye gebruyckt worden by arme ende indigente persoonen, betalende meestendeel ter weke, te ontfangen hen contingent ende deselve daertoe te mogen executeren. Actum IIa Februarii 1582.

Op heden, datum van desen, syn by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen gecommitteert ende geordonneert om voer desen jare vande syndicalen te wesen dese naevolgende, te wetene: Heer Jan van Schoonhoven, als maendtheere, ende als Schepenen, Meester Cornelis Rethius ende Meester Matheeus de Lannoye, vuyte Schepenen deser stadt, Cornelis Daems ende Valerius van Dale, vuyte oude Schepenen, Michiel Hackelberghe ende Jaecques Boudet, vuyte poorteren, ende vuyten ambachten, Aert Vervoort ende Jan Ruth. Actum IIa Februarii 1582.

Ten selven daghe is geordonneert dat dye vande subalterne bancken als vande Weescamere, Peyscamere, Halle, mitsgaders Secretarissen ende Greffiers, tallen daghen, wanneer de Wethouderen op stadthuys compareren in hen collegio, selen insgelycx gehouden syn te moeten compareren ende vaceren om recht te administreren ende openinghe doen van henne cameren ende comptoiren tot gerieff vande

gemeynte ende daccommoderinge vande occurente saken, ende dit al by provisie. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, collegialyck vergadert zynde, hebben gecommitteert ende committeren mits desen Joncker Jacob van Wachtendonck, Schepene, ende Meester Engelbertus Masius, Meester Jan vanden Warcke ende Meester Willem Everaerts, Pensionarissen, met Meester Hendrick de Moy, Secretaris deser stadt, om van deser stadtsweghen mette gheene dye by de Staten van Brabant gecommitteert syn oft selen wordden, te besoigneren int oversien van alle de blyde incompsten vande Hertoghen van Brabant, den lande ende hertochdomme van Brabant verleent, ende de swaricheden dye se bevinden selen daerinne in eenighe poincten gelegen te syn, ende tgeene des naer deser gelegentheyt van tyde soude behooren geommitteert, verandert oft suppleert ende achtervolcht te wordden, aen te teeckenen ende te adviseren de ordre ende tgeene des daerinne generalyck ende specialyck soude nootelyck ende tot voordeel vanden voors. lande van Brabant dienen gedaen te worden, mitsgaders deselve blyde incompsten vuyten Nederlantsche sprake te translateren in Franchoyse tale, om etc. alsdan geresolveert te worden nae behooren. Actum IIa Februarii 1582.

Ten selven daghe syn de voers. Gecommitteerde gedeputeert om te besoigneren aengaende de gerechticheden, prerogatieven ende privilegien dye welcke deser stadt syn competerende, ende die deselve wordt gecontroverteert oft doer lanckheyt van tyde verduystert oft genegligeert syn, ten eynde de voors. stadt daerinne mach worden gerestitueert ende gemainteneert ende daerop vervolch gedaen wordt daer ende soe dat behooren sal, om, tselve gedaen ende henlieden besoignen gesien, daerop voorts geresolveert te worden soe behooren sal. Actum ut supra.

Geordonneert dat de Syndicalen heuren rechtdach oft genechte selen houden des Goensdaechs opde camer vanden Peyse, ter tyt ende wylen toe de camere daernaest gestaen ende nu gebruyckt worddende, by provisien, byde Gecom-

mitteerde vande Staten van Brabant tot vercoopinge vande geestelycke goeden byden selven sal verlaten syn. Actum II[a] Februarii 1582.

Alsoe dye vande Gulde vanden jonghen Voetboghe myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt hadden verstaen gegeven hoedat sy binnen desen jare vuyt henne Gulde quamen te faelgeren XV persoonen, soe mits dyn deselve waren gecosen tot Wyckmeesteren, Dekens vanden ambachte, als anderssints becommert, waerdore sy nyet en waren metten anderen gehouden ter wachte te commen ende sylieden nyet gevuechelyck henne wachten en consten continueren, dat oyck het ordinaris getal, dwelck hen is gepermitteert te hebben, nyet en is volcommen, hebbende overmits dyn versocht hen toegelaten te worden om in henne Gulde te moghen aenveerden ende ontfanghen drye persoonen, te wetene Anthoni van Hove, Cornelis vander Wee ende Jan de Hoest, soe eest dat de voers. Wethouderen tselve overgemerckt hebbende, hebben den Dekens vande Gulde geconsenteert ende geauthoriseert, consenteren ende authoriseren mits desen, om de voers. drye persoonen in henne Gulde te mogen aenveerden ende ontfangen. Actum V[a] Februarii 1582.

Nota dat eenighe Wyckmeesters in collegio versocht hebbende, dat, nyettegenstaende sekere appostille van myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, die Wyckmeesters deser stadt souden geauthoriseert worden om te mogen aennemen eenen clerck totter camere, hebben de voers. Wethouderen expresselyck vercleert te persisteren by henlieden voergaende resolutie ende appostille affslaende tvoers. hen versueck, hebbende des nyet te min voer goet aengesien, dat diversche Wyckmeesters henne saecken souden mogen doen scryven ende hen behelpen by ende met den gheenen soe hen tselve sal goetduncken ende gelegen wesen, sonder denselven eenighen tytel te gheven oft te gedooghen dat hy hem soude moghen vinden inde vergaderinghe vanden Breeden Raedt, oft in eenighe andere plaetsche daer de voers. Wyckmeesters buyten henne camere syn comparerende ter causen van publique saecken. Actum V[a] Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den vischtelder deser stadt, volgende doude costuymen, de tweelff oudste Schepenen elck té seynden een vierendeel natten harinck, ende dat sonder prejuditie van henne voordere gerechticheyt. Actum V^a Februarii 1582.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen gecommitteert ende committeren mits desen Meester Jan de Pape, Schepene, om int cloostere van Sinte-Michiels te visiteren de plaetschen ende cameren dye men bereet maeckt voer Syne Hoocheyt ende dye aldaer selen logeren ende besundere oyck het huys dwelck byden abt aldaer is gebruyckt geweest, ende gedestineert voer logement van den Prinche Daulphin, oft totte selve de gereetschappen van allen het chiraet daertoe gerequireert ende geordonneert, als van tapisserye, behanckselen, ledecanten ende alle andere meublen veerdich synde, ende tgeene daertoe noch soude gebreken, te besorghen, bevelende tot wyens laste dat staet, dat in diligentie wordt volcommen ende geeffectueert, opdat, ter aencompste vande voers. Hoocheyt, alle saecken behoorlyck mogen bestelt ende geaccommodeert syn.

Ten selven daghe is by Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert den Gecommitteerde totter amonitie te becostighen ende gereet te maken de vierwercken soe van fuseen als anderen dye men in tyden van triomphe gewoon is te gebruycken, tegens de aencompste van Syne Hoocheyt, waeraff de voers. oncosten van poeder ende alle andere daertoe nootelyck wesende gebruyckt ende geemployeert te worden, hen selen worden gepasseert in henne rekeninghe. Actum VI Februarii LXXXII.

Alsoe myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen, op sekere requeste aen hen gepresenteert by de sesse capitainen vande buytenyen, hebben geordonneert den Gecommitteerde totter amonitie hen te leveren de quantiteyt van hondert ende L roeren, metten

toebehoorten daertoe dienende, volghende henne presentatie, ende dat sy verstaen tselve alnoch niet volcomen te syne, ordonneren den voers. Gecommitteerde andermael dat sy deshalvens in egheenen gebreke en syn noch blyven, ten eynde de wachte daer naer te sekerder mach gehouden worden, ende dingesetenen vande voers. buytenyen, ten aencompste van Syne Hoocheyt, behoorlycken syn versien van wapenen. Actum VI Februarii 1582.

Acte van vrydicheyt vande wacht op Jan van Rode, als Policymeester, vanden jare LXXXII, XXX Januarii.

Is oyck geordonneert dat reysende de voors. van Roode vuyter stadt, nyet gehouden en sal syn te compareren inde voors. camere.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt vuyt te reycken ende te betalen aen Thomas vanden Bossche, Cortte Roede, de somme van XCIX guldenen ende XVIII stuyvers van diensten, volgende der specificatie daeraff synde. Actum VI Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, collegialyck vergadert zynde, hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meester Niclaes de Vocht, Jan Baseliers ende Joncker Godevaert Montens, Schepenen, ten eynde sy selen beneerstighen dat de theatre ende andere saken dye int werck geleght syn tot vercieringhe deser stadt, ten aencompste vanden Hertoch van Anjou, in alder vliet wordden gespoedicht ende ter geordineerder plaetsche gestelt, opdat daerane geen gebreck bevonden worde ; ordonnerende voerts den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt aen dye vande rethorike te leveren tgeene sy selen hebben van doene, opstellen van henne poincten als van cleedinghe van henne personagien, banierkens ende van andere cleyne chiraetkens van sydewerck ende andere, ter discretie ende ordonnantie vande voers. Commissarissen. Actum VII Februarii 1582.

Acte vande maeltyt opden III Decembris int vernyeuwen vande Weth, beloopende ter sommen toe van vyffhondert XCIX guldenen XI 1/2 stuyvers. Actum VI Februarii 1582.

Gelycke acte tot I^c LXVII guldenen II 1/2 stuyvers over de maeltyt vande Hooftlieden ende Wyckmeesters opden VII Decembris gehouden. Actum ut supra.

Gelycke acte tot XCIII guldenen XVII 1/2 stuyvers over de maeltyt gehouden opden met de Gedeputeerde vande stadt van Delft. Actum den VI Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt verstaen hebbende dat de acte vanden lesten Januarii lestleden aende Aelmoesseniers deser stadt gegeven, nopende de toesichte ende reformatie van het knechtkens ende meyskenshuys alhier, tot noch toe nyet en is achtervolcht, hebben gecommitteert ende committeren mits desen Andries Vermeulen, Joncker Godevaert Montens ende Meester Jacob Suerius, Schepenen deser stadt, om hen metten voers. Aelmoesseniers te employeren ten eynde de voers. acte volcomentlyck worde geexecuteert ende volvuert. Actum VII Februarii 1582.

Myne Heeren voers. versuecken aen Peeter Baseliers, Muntmeestere, te willen ordonneren ende bevelen aen Jeronimus Mannacker, dat hy in alle diligentie volmake de ysers dienende tot dmaken vande saypenningen ende deselve sulcx te doen maken dat de penningen mogen wordden gedruckt soe myne Heeren tselve goetgevonden hebben. Actum VIII Februarii LXXXII.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende geauthoriseert, committeren ende authoriseren mits desen, Meester Jan de Pape, Schepene, om metten foriers Floriaen ende Vissenaken te overhooren de clachten, differenten ende swaricheden dye souden moghen rysen ende gemoveert worden byde ingesetenen deser stadt vuyt saken van tforieren van henne

huysen ende des daeraff dependeert, deselve te vereenighen, appoincteren ende alle geschillen ende swaricheden te slissen, modereren ende accommoderen soe hen best sal doenlyck syn nae gelegentheyt des tyts ende vander saken. Actum VIII Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt ordonneren den Gecommitteerde totte fortificatie dat se in diligentie verstaen tot dmaken van het hoot opt Kiel, daer Syne Hoocheyt sal aencomen, volgende de designatie dye hen aldaer gedaen zal worden by Meester Andries, deser stadt timmerman, ende tselve werck geheelyck tharen laste te nemen ende bevoorderen, mits de verscheyde andere occupatien ende becommeringhen daer de Wethouderen ende andere mede belast zyn. Actum IX Februarii LXXXII.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, om in conformiteyt vande acte van XIIII Februarii anno LXXXI by hen geexpedieert om te voren te comen de frauden dye dagelycx binnen de voers. stadt gebeuren int veraccysen ende vuytvueren vande bieren, van gelycke tegens te comen de bedroghen dye tot Borgerhoudt geschieden inde gerechticheyt deser stadt, totten accysen aldaer competerende, hebben geresolveert ende geordonneert ende ordonneren mits desen, dat, conform den XXIIII articule vander lester ordonnancie onder de rubrique vanden brouwers binnen deser stadt geseten, alle brouwers van Borgerhoudt, willende vuyt henne brouweryen doen vueren eenighe bieren ende deselve bieren binnen Borgerhoudt oft daeromtrent te platte lande, oft te water, oft binnen deser stadt leveren ende vuyt seynden, gehouden selen syn, eerst opden eenen bodem oft syde vande vaten vande cleyne gemengde ende halvestuyvers bieren, met cryde, te scryven de sorte oft qualiteyt vande bieren, om dye te moghen onderscheyden vande witte bieren, ende dye voorts te doen vueren elck voer de accyse van Borgerhoudt, om aldaer byden segelaers tot dyen eynde geordonneert, geproeft ende gesegelt te worden, ende selen den cruyders vande vuytvuerende bieren mede geven twee reysbilletten, innehoudende de qualiteyt ende

quantiteyt van bieren, metten namen ende woonsteden vande genen daer deselve gevuert worden, om voorts deselve billetten byden voers. cruyders gelevert te worden aende Gecommitteerde vande voers. accyse, daeraff sy deen selen wederomme vanden voers. Gecommitteerde geteeckent synde, ontfangen, om achtervolgende dyen de leveringe vande bieren te doene, welcke cruyders oyck schuldich ende gehouden selen syn voer de accyse soe lange met henne bieren stille te staen, tot dat tgeene des voers. is sy volcomentlyck volbrocht, sonder dat sy hen selen mogen daertegens opponeren oft oyck eenighe weygeringhe doen, indyen de Gecommitteerde eenighe tonnen hen deden affleggen dye sy bevonden onbehoorlyck ende contrarie den reysbilletten opgeleyt te syne, selen deselve, sonder eenige murmuratie oft sonder weygeren, deselve moeten affleggen, ende dit al opde penen begrepen inden voers. XXIIII articule onder de rubrique vande brouwers, te wetene opde verbeurte van wagen, peerden, sluyten vande brouweryen ende andere arbitrale correctie. Actum IX Februarii 1582. Ende in soeverre aldaer eenighe bieren gehaelt werden by de huysmans, dat de brouwer sal schuldich ende gehouden zyn eenen segelaer te halen om de opgelegde bieren te segelen voer ende aleer deselve selen moghen wech gevuert worden.

Gearresteert het patroon vande borcht om daermede te beschencken Syne Hoocheyt, totter quantiteyt van ontrent veertich marck gouts, twee oft drye min oft meer, nae den heyssche vanden warcke. Actum Xa Februarii LXXXII.

Gearresteert het patroon om te trecken eene strate tegensover de strate vande Borsse, recht loopende deur het spinhuys, ende vuytcommende int Eyckstrate. Actum ut supra.

Myne Heeren voers. hebben gecommitteert ende committeren mits desen Heer Jan van Schoonhoven, Riddere, Meester Niclaes de Vocht, Schepene, ende den Tresorier Panhuys, om te besorghen ende gereet te doen maken, gelyck sy tselve best selen adviseren, de maeltyt ende bancquet dwelck men doen sal aen de Hoocheyt vanden

Hertoghe van Anjou ende in tyts te doen coopen het veneson daertoe dienende, mitsgaders alle tgeene daeraff dependeert gereet ende veerdich te doen maken, ende sal de Rentmeestere, mits hebbende henlieden ordonnantie ende bescheet, by henlieden onderteeckent, de betalinge daeraff doen ende hem strecken ende passeren in rekeninghe. Actum ut supra.

Aende liasse de commissie op Jaecques de Bot ende Jan Bouwdewyn om op te teeckenen alle de pecktonnen die overbrocht selen worden, achtervolgende de publicatie daeraff gedaen. Actum X[a] Februarii 1582.

Aende liasse dacte daermede die vande Natie vande Engelschen wordt gegunt sekere plaetse inden clooster vande Minrebroeders voor hunne twee ministers. Actum ut supra.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Anthonis Adamas, weert inde *Halff Mane*, achter het stadthuys, XII guldenen XVII stuyvers, ter causen van wyn ende seker eetwaer aldaer gehaeldt, opden VIII[n] deser maent, voer de Colonellen, Dekens vande Gulden ende ettelycke Capiteynen, hier opt stadthuys geweest synde, int vergaderen vanden Breeden Raedt. Actum den IX[n] Februarii 1582.

Geordonneert den Deken vande Schippers ten eynde hy tsynen laste neme dat de schepen voer de cayen deser stadt liggende, ten aencompste van Syne Hoocheyt, by goede ordre worden geleght opden stroom vande rieviere, ende alsdan eenighe triumphe te doene met schieten, daertoe eenighe schepen selen worden versien van buspoeder ende gereetschappen daertoe dienende, ordonnerende tot dyn eynde den Gecommitteerde totter amonitie tvoers. poeder aenden voers. Deken te leveren ende denselven in alles daerinne te assisteren, permitterende ten selven effecte den voers. Deken, met twee trommelen, dinnehoudt van desen op de Engelsche Kaye ende daert nootelyck sal

wesen te condighen ende doen insinueren. Actum XII Februari 1582.

Geordonneert dat men van nu voortane des avonts, ten thien uren, sal luyden een clocke dye welcke luyden sal een halve ure, verlatende ten halve elfve, nae tverlaten vande welcke nyemandt achter straten en sal moghen gaen opde voergaende penen geordonneert teghens dyegheene dye nae den thien uren achter straten syn bevonden geweest te gane, deselve ordonnantie mits desen voer sulcx veranderende. Actum XII Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Dekens vande sesse gesworen Guldens, den Dekens vande bloemen vande rethorycken, mitsgaders vande ambachten deser stadt, elck voer henne cameren ende ter gewoonlycker plaetsche, ten tyde vande incompste van Syne Hoocheyt, te vieren gelyck men ten tyde van triumphe ende publicque feesten gewoon is geweest te doene, elck om het schoonste, ende soe sy daerane eere ende prys begheeren te behalen, sulcx dat dye hen alderbest int voers. vieren selen hebben gequeten, selen daervoren als den oppersten prys verdient hebbende, van stadtswegen beschoncken worden met acht schoone ende vette hamelen ende met XVI stadsstoopen wyns, daerboven ; ende wye daernae selen bevonden wordden tschoonste ende beste geviert te hebben, selen daervoren, als den tweeden prys verdient hebbende, vereert worden met sesse vette hamelen ende XII stadtsstoopen wyns ; ende voer den derden prys vande vieringhe syn te winnen vier vette hamele ende thien stadstoopen wyns ; ende soe wye den vierden prys sal bevonden wordden verdient te hebben, sal daervoren beschoncken wordden van stadtswegen met drye vette hamelen ende acht stadsstoopen wyns ; ende voer den vyffden syn te winnen twee schoone vette hamelen met sesse stadtsstoopen wyns ; ende voer den lesten ende sesten prys, eenen schoonen ende vetten hamel met vier stadsstoopen wyns, elcken stadtsstoop gerekent op drye potten wyns. Actum XII Februarii 1582.

Gelycke acten opde acht Coronelschappen, te wetene : den oppersten prys, thien schoone vette hamels ende XVIII stadsstoopen wyns ; de tweede, acht schapen XVI stadtsstoopen ; derde, seven schapen XII stadsstoopen ; vierde, VI schapen X stadtstoopen ; vyfde, IIII schapen IX stadtstoopen ; sesten, III schapen VIII stoopen ; VII, II vette schapen VI stadtstoopen ; voir den lesten, I hamel ende IIII stadtsstoopen. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, mits sekere redenen hen moverende, ordonneren den Collecteurs vande bieraccysen aen meester Jan Herdenberch, Minister des woorts Godts, te laten passeren twee amen Lipsich bier, vry van accysen ende hoochselen deser stadt competerende. Actum XIII Februarii LXXXII.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt ordonneren den Gecommitteerde totter amonitien, te versien ende den Dekens vande Schippers te assisteren int oprusten vande geleye alhier gecomen synde vande Vere, int tgeene inde selve van noode wesen sal van poeder, geschut ende tgeene des daertoe meer is van doene, ten eynde om, ten aencompste vande Hoocheyt, daermede opde riviere deser stadt eenighe feeste ende triumphe te doene met schieten. Actum XIII Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen requireren ende ordonneren den Muntmeestere Peeter Baseliers, dat hy de saypenningen, dye men sal gebruycken int incomen van Syne Hoocheyt binnen deser stadt, gereet te doen maken in sulcke qualiteyt ende quantiteyt van alleyt ende gelyck hy met Meester Niclaes de Vocht, Schepene, ende den Tresorier Peeter Panhuys is overcommen, regardt nemende dat se alleenlyck selen dienen voer worppenninghen ende voer geen ganckbaer gelt. Actum XIII Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den Gecommitteerde totter collectatie vande accysen ende hoochselen vande wynen ende

bieren, deser stadt competerende, dat sy selen laten passeren, vrye ende onbelast vande selve accysen ende hoochselen, alsulcken provisie van wynen ende bieren als alhier aencommen ende gelost worden voer ende tot behoeve vande Engelsche Heeren, alhier commende met Syne Hoocheyt, ende selen goet ende scherp regardt nemen dat dese stadt ter dyer oorsaken by andere oft anderssints in eenigher manieren nyet en wordde geprejudiceert. Actum XIII Februarii 1582.

Aende liasse dacte vanden Leden nopende de 24000 guldenen tot behoeff vanden triumphe van dincompst vanden Hertoge van Anjou, 12 Februarii 1582.

Acte opden spuymeesters deser stadt om de spuyen deser stadt op te trecken ten eynde de buytenyen worden versien van water, mits de droochte, ende om allen achterdeel, dwelck doer faulte van dyen soude mogen geschieden, te verhueden. Actum XIIII Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren Jaspar Doems, bancquetmakere, ten coste vande stadt te maken ende leveren aen Loys Verbeke, Colonnel, seker tamentlyck ende eerlyck bancquet, mette service daertoe dienende ende nootelyck wesende, om opt fort van Lillo Syne Hoocheyt gepresenteert te worden, indyen deselve Hoocheyt gelieven sal aldaer te comen. Actum XIIII Februarii 1582.

Geordonneert den collecteurs vande bierassyse dat zy affscryven selen het brouwersgelt van het Heerenbier, volgende doude costume, van desen jare LXXXII. Actum XIIII[a] Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt requireren aen Cornelis Erdewyns te willen leveren de bancquetschalen dyenende totten bancquette dwelck bestelt wordt nae tfort van Lillo. Actum XIIII Februarii LXXXII.

Alsoo men Syne Hoocheyt binnen deser stadt van Antwerpen es verwachtende tegens en Vrydage naestcommende, ende dat men oversulx alle debvoir ende neersticheyt moet gebruycken om deselve met aller eeren ende vuytwindinge bewysinge van goeden wille te ontfangen, Soo eest dat myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt voers. mits desen wel ernstelyck syn aensueckende alle ende eenenyegelycke persoonen schole houdende ende den jongeren binnen deser stadt onderwysende, Jannen de Vriese, eenen vande Gecommitteerde tot de voers. preparatie ende oprechtinge vande cieraten, te laten volgen alle alsulcken jongeren, als deselve van noode sal hebben, om op de arquen triomphale ende theatren oft wagenen van triumphe voer personagie te gebruycken ende te stellen, ende daertoe te bewilligen hennen ouders, mitsgaders mede te versuecken den goeden borgeren, die eertyts in eenige publique spelen ende commedie hebben geaccommodeert den jongeren vande kleeren ende kostelycke ornamenten, dat sy insgelycx der stadt die willen leenen tot vercieringe vande selve persoonen, soo de stadt mits desen tselve op hen hertelyck syn versueckende. Actum XIIII Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den Colonnellen ende Capitainen, elck in syn quartier, dat sy in alle neersticheyt ende vliet de wercklieden, werckende aende stellinghe dye men oprecht tot vereeringhe van Syne Hoocheyt, doen ende bedwinghen te wercken, daertoe gebruyckende alle mogelycke middelen, ten eynde de selve wercken in alle spoet moghen geeffectueert worden, mits dat de compste vande voers. Hoocheyt sonder wtstel van tyde tallen stonden wordt verwacht ende alhier comen sal. Actum XV Februarii 1582.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere te betalen alle alsulcken meubelen als de Dekens vande oude Cleercoopers sullen coopen, ende Meesteren Jannen de Pape, Schepene, als daertoe by myne Heeren gedeputeert tot het gebruyck ende stofferzele van het palais van Syne Hoocheyt, mitsgaders het logist van myn Heere den Prince van Daulphin, volgende de specificatie ende

affrekeninge respective daeraff zynde ende gedaen, ende byden voers. Gecommitteerde, Meester Jan de Pape voers., geverificeert, ende dat binnen VI weken naer datum van desen, ende ten selven eynde den persoonen, die deselve sullen leveren, geven behoorlyck bescheet van hen daeraff binnen den voers. tyde te betalene. Actum XV Februarii 1582.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert aen Jannen van Santfort, oude Schepene, ende Joos van Herselen, te coopen alsulcken quantiteyt van tapisserye als van noode sal wesen om te behangen twee oft dry cameren int paleys van Syne Hoocheyt, volgende tghene de Opper-Tresorier deser stadt, Peeter Panhuys, hen sal vercleren. Actum XV Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, achtervolgende ende in conformiteyt vanden consente vanden Breeden Raedt, gehouden den Februarii, hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meester Carel Gabri ende Meester Philips Mallery, Advocaten deser stadt, om met Meesteren Huybrecht Wynants ende Jan Spanneborch, gecommitteert by de Leden, te besoigneren ende revideren de besoigne vande blyde incompste onlancx gedaen by sekere gecommitteerde vande Staten van Brabant ende Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, dye men Synder Hoocheyt soude moghen voerhouden. Actum XVI Februarii 1582.

Aende liasse dacte byde welcke Tresoriers ende Rentmeester worden geauthoriseert te ontfanghen ende vuyt te gheven de XXIIII^m guldenen geconsenteert byden Leden tot vereeringhe van Syne Hoocheyt, ende om tgene sy selen te cort comen hen te behelpen met deser stadt incomen. Actum XVI Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen ordonneren den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Cornelis de Coleneer de somme van drye hondert ende LXIIII guldenen, wesende den prys van twee peerden, van stadts-

wegen gecocht, om te dienen voer Syne Hoocheyt inde coetsche dye dese stadt de voers. Hoocheyt sal presenteren, ende noch XXXVIII voer halter gelt. Actum XVI Februarii LXXXII.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Lieven de Vuchtere, gesworen bode van Syne Excellentie, te rembourseren vande somme van acht guldenen, ter causen vanden schepe by hem gehuert, mitsgaders noch andere acht guldenen voer syne moeyte ende vacatien van dat deselve van Vlissinghen alhier, by laste ende begheerte vande Gecommitteerde deser stadt, tot Vliessinge synde, es gecommen, om mynen Heeren voers. te veradverteren vande aencompste van Syne Hoocheyt naer de voers. stadt van Vliessinge, den thienden deser maent, makende de voers. partyen tsamen de somme van sestien guldenen. Actum XVI Februarii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert Jaques de Boet, Gecommitteerde totten Eeckhoff, dat hy, ten aencompste van Syne Hoocheyt binnen deser stadt, voer den Heeren Wethouderen huyse ende dandere Officiers, tegens het avont, sal doen stellen, naer ouder costuyme, pecktonnen met hennen stylen geschildert root ende wit, te wetene voer mynen Heeren den Marckgrave, Amptman ende Bourghmeesteren elck sesse, de Schepenen, Pensionarissen, Greffiers ende Secretarissen, elck viere, ende de reste vande Officiers naervenant, soo wel ten eersten avont als den anderen naervolgenden dage. Actum ut supra.

Myne Heeren hebben geordonneert Joos van Herzele, dat hy sal leveren noch een camere tapisserye totten anderen alreede by hem gedaen tot behoeve ende om te stofferen het logist van mynen Heere den Prince van Daulphin, vander selver stoffe, weerde ende pryse gelyck syne andere gelycke camers by hem gelevert, ende sal men hem naervenant van dandere leveringe daeraff van stadtswegen betalen. Actum XVII Februarii 1582.

Myne Heeren ordonneren mits desen Jaques de Bot, bewint hebbende vanden Eeckhoff deser stadt, terstont te beschicken ten huyse, gepreparееrt ende toebereyt tot behoeve van mynen Heere den Prince van Daulphin, een goet voerdere groffhout ende eenen wagen mutsaert. Actum XVII Februarii 1582.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert dat volgende tghene ter begeerte van Syne Excellentie te vorens es geresolveert, te hueren, ten laste deser stadt, een commodieux huys tot behoeve van den Heere van Plessis ende synen huyssegesin, ende tselve ts versien van grove meubelen als bancken, tafelen, koetsen, stoelen ende andere gelycke. Actum ut supra.

Eodem die, aende liasse, dinstructie voerden Gecommitteerde totten ontfanck vande quotisatie.

Ten selven daghe, aende liasse, dacte van Peeter vanden Venne van III^{m} guldenen hem geassigneert te ontfanghen vande voers. quotisatie.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen hebben geordonneert den Opper-Trezorier Peeter Panhuys te laten volgen aenden Escuier van Syne Excellentie, Joncker Niclaes van Liere, alsulcken frouweelen ende andere hoessen, als syn bereyt ende gereet gemaect voer Syne Hoecheyt ende andere Heeren van synen vervolge, om deselve int aencommen deser stadt hem daermede te dienen. Actum XVII Februarii 1582.

Op sekere quitantie van Meesteren Jannen de Pape, van syde gordynen ende andere meubelen tot behoeve vanden Prince van Daulphin, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere ten selven eynde hem deselve partyen te laten volgen. Actum ut supra.

Geordonneert den Amunitiemeesters, tot behoeve vande groote schepen, te leveren II^{c} XXVI ₶ cruyts. Actum ut supra.

Geordonneert den Gecommitteerde totter passepoorten vande

generale middelen egeen minoralen te laten volgen sonder passepoorten. Actum ut supra.

Is geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere Peeter vander Hage, Gecommitteerde totten Brabantschen tolle, te leveren vyfentwintich peckvaten, soo deselve verstaet heerlycken opde werff te vieren.

Is by myne Heeren geordonneert dat de Gulden vanden ouden Boge ende Coloveniers sullen trecken, ter aencompste van Syne Hoocheyt, tsamen daer ende soo hen tselve by den Coronel Lantmetere sal wesen geordonneert. Actum XVII Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt hebben geordonneert, gecommitteert ende mits desen geauctoriseert den Coronel Phylips Lantmetere ende N. . . . om ordre te stellen int aencommen van Syne Hoocheyt, ende te besorgen ende toesicht te nemen ten eynde egeene foule en geschiede, de train van Syne Hoocheyt ende de Heere gevuechelyck mogen passeren, nyemant gefouleert ende het volck oft spectateurs over hoop en loopen ende op als goede policie te stellen, ende daertoe te assumeren alsulcken persoonen als deselve van noode sullen bevinden. Actum XVII Februarii 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere op rekeninge vuyt te reycken aen den fourier Vissenaecken hondert vyftich guldenen, om te coopen seker meubelen tot behoeve vanden Heere Pruneaulx. Actum XXI[a] Februarii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren alle ende elck int besundere vande subalterne bancken ende andere vanden eede wesende, belast synde te assisteren int dienen vande bancquetten van Syne Hoocheyt ende compagnie, dat sy selen doen alle behoorlyck ende moghelyck devoir, behelph ende diligentie, soe dat behoort, ende besundere achtervolghen ende doen al tgeene des Meester Niclaes de Vocht, Schepene ende

Hooffmeestere, denselven belasten ende ordonneren sal te doene, denselven de Vocht daertoe ende ten eynde alle saecken by assistentie vanden selve ende om te effectueren tgeene des voers. is expresselyck mits desen authoriserende, ende dit al op alsulcken penen als myne Heeren, gehoort hebbende desselfs rapport, naermaels ordonneren selen. Actum XXII Februarii 1582.

Gelycke acte op Joncker Jan van Schoonhoven in respecte van dye vande Weth, Greffiers ende Secretarissen. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Gecommitteerde totter bieraccyse te laten volgen, tot behoeve vanden Heere van Pruneaux, vier amen sesthienstuyvers biers, vry van accyse, hoochselen ende andere lasten der stadt competerende. Actum XXIII Februarii.

Gelycke acte op den Heere van Plessiz. Actum ut supra

Gelycke acte opden selven aenden collecteurs vande wynaccyse van vier poinsoenen Franschen wyn. Actum ut supra.

Aende liasse dacte van gheene misse te moghen hooren int Hoff van Syne Hoocheyt.

Myn Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Joncker Rogier van Lefdale ende Andries Vermeulen, Schepenen, om, by provisien, ende ter tyt ende wylen de provincien sullen hebben geresolveert op den Raet van State, neffens Syne Hoocheyt te vuegen, te compareren tsamen ende oick int bezundere neffens derselver Syne Hoocheyt met de andere Gedeputeerden, ende dat volgende de resolutie ende opden voet op eergisteren byde Generale Staten op gisteren geresolveert. Actum XXVI Februarii 1582.

Opde requeste byden schippers de plancken geleght heb-

bende opt Kiel, int aencommen van Syne Hoocheyt, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere denselven daeraff inde redelyckheyt te vernoegen. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken, tot behoeve vande camere van Mevrouwe de Princesse, de somme van dry hondert guldenen, om deselve te distribueren inde selve camere, ter causen ende vuyt orsaecke van dat de Gedeputeerde van wegen den Breeden Raet deser stadt voers. hebben geassisteert int doopen van Hare Excellentie dochtere, Jouffrouwe Emelina van Nassauwe, volgende de gewoonte ende costuyme van doene. Actum ut supra.

Opde specificatie by Meesteren Willem Evrarts ter causen van syne vacatien tot Middelburch, in Zeelant, neffens Hare Hoocheyt ende Excellentie, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken de somme van veertich guldenen. Actum XXVI Februarii 1582.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde soo tot de wyn als bier accyse van Meerte naestcommende hen te vinden ende te compareren op de contooren vander selver accyse binnen deser stadt, precise ten seven uren smorgens tot den elve uren, ende naer de noene ten twee uren tot vyfe, ende desaengaende in egeene faulte te syne, opde verbeurte van hennen dinst, mits merckelycke redenen den Heeren daertoe beroerende. Actum Lunæ XXVI Februarii 1582.

Opde specificatie byden Greffier Martini overgegeven ter causen van dat deselve es gereyst naer Syne Hoocheyt ende Excellentie, tot Lillo, vuyt laste van myne Heeren, den XVIII deser, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere hem vuyt te reycken de somme van sestien guldenen eens. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen deser stadt hebben geordonneert Artus van Vissenaken, Gecommitteerde tot het fouriren, te coopen ende te becostigen twintich bedden met hennen toebehoorten, tot behoeve vande gardie van Syne Excellentie, mits nemende int leveren vande selve vanden Capitain vande guardie, Monsieur Duyts, bescheet van dat deselve de stadt voerdaen in toecommenden tyde desaengaende sal ongemolesteert laten, volgende syne geloefte, tot welcken eynde hy sal mogen employeren ongeverdelyck tweehondert vyftich guldenen, ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere deselve somme van II^c^ L guldenen ten selven eynde vuyt te reycken ende te tellen. Actum ut supra.

Op de requeste vanden fourier Floriaen van dat deselve der stadt heeft geassisteert int leveren van dorseletten ende andere kostelycke tapisserye, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere met denselven desaengaende voer een gratuiteyt tovercommen.

Op heden, datum van desen, syn by myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen gecommitteert ende committeren mits desen Joncker Phylyps van Schoonhoven, Bourghemeestere, Joncker Rogier van Lefdale, Andries Vermeulen, Schepenen, ende Meester Jan vanden Warcke, Pensionaris, om tsamen oft twee van hen te compareren van wegen deser stadt opde vergaderinge vande Staten Generael ende met den anderen Heeren ende Gedeputeerde, aldaer erschynende, te besoigneren opde voervallende saken, die men aldaer sal handelen ende tracteren, volgende dinstructie desaengaende gemaect ende gearresteert, noch te makene ende te gevene. Actum ultima Februarii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen aen Merten Neyen, Gecommitteerde tot het beneficieren vande casteelplaetse, te laten volgen aende Trezoriers ende Rentmeestere deser stadt alsoo vele careelsteen gecommen van het affbreken ende ruine van het casteel voers , als van

noode sal wesen tot het opmaken van het caetspel van Syne Hoocheyt, ende sal de quantiteyt die blycken sal by der hant vande Tresoriers oft Rentmeestere, ten selven eynde by hen gelevert te syne, hem, Merten Neyen, passeren int vuytgeven synder rekeninge. Actum ut supra.

Opde requeste vande Bouwmeesters, geordonneert dat men elcken van hen sal stellen opde liste vande Meertsche bieren. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen (gehoort het rapport vande Commissarissen opde communicatie met Monsieur de Marivaulx, Capitain vande twee guardien van Syne Hoocheyt, gehadt) geordonneert den Gecommitteerde totter wynaccyse te laten volgen tot behoeve vande selve guardien ende den Capitain voers., voer den tyt van acht dagen, acht pointsoenen Fransche wyn, vry van accyse, imposten ende andere hoochselen der stadt competerende. Actum ut supra.

Gelycke acte opde Collecteurs vande bieraccyse te laten volgen vier amen thienstuyvers biers voer acht dagen. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den Wyckmeesters, elck int besundere, over te leveren aen Jan Wintsoen ende Meester Cornelis Buysen, als Gecommitteerde totten ontfanck vande wekelycke quotisatie, voer den tyt van drye maenden, de cohieren dye sy syn onderhebbende belangende deselve quotisatie, om dyen achtervolgende den ontfanck in alle diligentie te voorderen ende effectueren volgende henlieden commissie. Actum prima Martii 1582.

Alsoo int innecommen van Syne Hoocheyt binnen deser stadt, de Capiteynen onder hare supposten souden distribueren eenich poeder ende dat dyen volgende by den gecommitteerde vande capiteynen tvoers. poeder is gecocht

ende gedistribueert tot hondert ℔ toe, soe ist dat Borgemeesteren ende Schepenen voers. geordonneert hebben ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde totter amonitien tselve te betalen ende, overbrengende quitantie, sal tselve hen passeren in heure rekeninge. Actum II[a] Martii 1582.

Aende liasse de comparitien van de Heeren Wethouderen sedert den lesten Novembris anno LXXXI totten lesten Februarii LXXXII, bedragende soe voer noen als naer noen, tsamen I[c] XXXVI guldenen X stuyvers, in data II Martii 1582.

Opde specificatie overgegeven by Joos Danieelssen, Capitain over een vande schepen dienende totter wachte vande riviere, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere hem vuyt te reyckene, over doncosten van voerleden maent, de somme van hondert ende negenenvyftich guldenen ende XI stuyvers.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den gecommitteerde tot der collectatie vande wynaccyse te laten volgen, tot behoeve van myn Heere de Fontpertuys, twee pointsoenen Fransche wyn, vry van accyse, imposten, hoochselen ende andere lasten der stadt competerende. Actum II Martii 1582.

Geordonneert dat men den ses hellebaerdiers van Syne Excellentie die op de maeltyt ende feeste van Syne Hoocheyt op het stadthuys de deure ende kamere hebben bewaert ende gedient voer wachte, elcken van hen vuyt te reyckene de somme van twee guldenen eens. Actum V[a] Martii 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde tot de geestelycke goeden, Meesteren Johannes Erasmi, Rectoor ende President van tcollegie ende schole ter Minrebroeders, in minderinge van syne gagien hem int aenveerden van synen dinst byder stadt toegeseght, te tellene ende te geven de somme van hondert vyftich guldenen eens. Actum ut supra.

Opde assignatie vanden Rentmeestere vande Staten van Brabant, Janne van Nyeversele, van III[m] II[c] XLV guldenen

I stuyver II 1/2 myten, in date den XII Augusti anno eenentachentich, tot behoeve van Spinola, geordonneert den Rentmeestere hem dyenvolgende te reguleren. Actum Va Martii.

Andere gelycke ordonnantie van gelycke somme opden selven persoon ende ten selven dage.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy van stonden ane sullen maken ende oprechten een kaetspel in Sinte-Michiels kloostere, volgende de plaetse hen gedesigneert, tot behoeve ende versuecke van Syne Hoocheyt ende Excellentie, ten eynde deselve Syne Hoocheyt aldaer mach gebruycken syne exercitie, ende de penningen daertoe noodich ende gerequireert temployeren. Actum Va Martii 1582.

Is geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy doncosten soo vande gelasen als andere nootelycke reparatie gedaen aen het palais, binnen Sinte-Michiels kloostere, selen korten ende rembourseren vande renten ende innecommen vande renten de welcke de voers. abdye opt korpus deser stadt es hebbende, volgende doude manniere van doene. Actum ut supra. (1)

Op den bladrand: Aende liasse verandert.

Geordonneert opde requeste vanden commis Oyenbrugge, dat de Gecommitteerde vande wynaccyse hem sullen laten volgen, by provisien ende ter tyt dacte vanden Breeden Raet sal vuytgegaen syn, II pointsoenen rooyen wyn een tonneke Spaensche wyn, vry van accyse ende imposten. Actum Va Martii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert Jaecques vanden Walle, in collegio tegenwoordich wesende, ten eynde hy teghens Dynstdach den VI deser maent Martii, ten negen uren voerden

(1) Doorgehaald.

noene, soude compareren int voers. collegio om den eedt te doene als Colonnel deser stadt, op de pene van hondert ponden Vlems indyen hy daerinne gebreckelyck ware, hebbende myne Heeren hem tselve voergehouden ende te meer reysen vermaent, dat hy hem daernae reguleren soude ende in geenen gebreke en soude syn op de voers. pene. Actum Va Martii 1582.

Alsoe Jaecques vanden Walle, genomineert ende gecosen synde om te wesen Colonel deser stadt, swaricheyt heeft gevonden int doen vanden eedt daertoe staende, overmits de groote occupatien dye hy is hebbende ter saecke van syne administratie ende rekeninghe, dye hy te doene heeft inde saecken vanden lande ende andere syne affairen, sulcx dat hem nyet mogelyck en soude wesen voer eenighe maenden inden iersten in het voers. ampt van colonelschap continuelyck te vaceren, dwelck myne Heeren in consideratie genomen hebbende, hebben den voers. vanden Walle toegeseyt ende is voer sulcx den eedt by hem gedaen van dat hy vrye sal hebben den tyt vande drye ierste maenden om syne voers. rekeninghe te prepareren ende doene, sonder binnen denselven tyt gehouden te syne continuelyck metten anderen Colonnellen inde besoignen ende affairen van tvoers. ampt te vaceren, dan wanneer hem tselve sal gelegen syn, mitsgaders oyck dat sy den voers. vanden Walle duerende tvoers. ampt nyet en selen belasten met eenighe andere offitien oft lasten, ontslaende denselven oyck van syne commissie om te compareren opden Rade vande Staten van Brabant. Actum VI Martii 1582.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene Hans van Hove, gesworen bode deser stadt, ter zaecken van I[c] XLIIII daghen vacatien, à raison van XVIII stuyvers sdaeghs, de somme van I[c] XXIX guldenen XII stuyvers, midtsgaders noch VI guldenen van verschoten penninghen, byden voers. van Hove gevaceert ende gedebourseert, respectieve volgende den billieten daeraff zynde, innegaende VIII Junii

totten III[en] Januarii, beyde lestleden, maeckende tsamen I[c] XXXV guldenen XXII stuyvers eens. Actum VI Martii XV[c] jaren LXXXII.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Augustin de Colenaer, collecteur van de binnen bieraccyse, volgende den extracte daeraff synde ende aende originel acte gevuecht, ter oorsaecken van eenen stuyver by den Leden deser stadt, den I[en] Aprilis lestleden, geconsenteert op elcke tonne biers, tot behoeve ende traictement van Syne Excellentie, te tellene aen Marcus Steelant, ontfangere van Syne Excellentie, oft aende gene die recepisse van Mevrouwe de Princesse van Oraignien sal leveren, de somme van ses hondert eenentseventich guldenen ende XVIII stuyvers, geprocedeert volgende den voers. extracte vanden voers. stuyver, ende overbrengende syns Steelants oft Mevrouwens voers. recepisse, sal daermede gestaen in syne rekeninge; des sal de voers. somme worden gesmaldeelt ten laste vande middelen soo vande fortificatie als vande bouwinge vanden stadthuyse, soo ende gelyck men de naervolgende maendt es doende. Actum VII Martii 1582. (1)

Op den bladrand : Depost verandert *ut infra* XXIX Aprilis 1582.

Opt versueck vande soldaten van Syne Excellentie beneden aende poorte vanden stadthuyse, ten tyde vanden bancquette, de wachte gehouden hebbende, geordonneert dat men hen sal vuytreycken XVI guldenen, te wetene twelffe tot behoeve vande soldaten ende IIII tot behoeve vande hallebaerdiers. Actum VII Martii.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere den hellebaerdier dienende voer ordinarisse wachte tot sluyten ende innelaten van Syne Vorstelycke Genade camere, voer ende ter causen dat deselve in voerleden tyden tot noch toe altyt bereet ende gedinstich es geweest

(1) Doorgehaald.

den Heeren Gecommitteerde van wegen deser stadt, aen Syne Excellentie gaende, inne te laten ende te bewegen ende in syne qualiteyt te assisteren, voer eene gratuiteyt te tellene de somme van twee ponden Vlems. Actum VII Martii.

Myne Heeren hebben geordonneert den Gecommitteerde totter wynaccyse te laten volgen, vry van accyse, imposten ende hoochselen der stadt competerende, aenden Grave van Hollach, twee voerderen Rentschen wyns. Actum VII Martii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde totten bouw vanden stadthuyse, in alle diligentie sonder eenich vertreck, te prepareren ende stofferen, tot behoeve vande Hooftmannen ende Wyckmeesters, de camere opder stadthuys alhier, daer men de Rekencamere deser stadt plach te houdene, ende deselve versien van stoelen, bancken, tafelen, taffelkleet ende kuessene, ten eynde sy aldaer henne vergaderinge mach houden. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalene Bruno van Geveren, gesworen bode deser stadt, ter zaecken van LXXXVIII daghen vacatien, à raison van achthien stuyvers sdaeghs, de somme van negen ende tseventich karolusguldenen ende IIII stuyvers, mitsgaders alnoch IIII guldenen ende XII stuyvers ter zaecken van verschoten penningen byden voers. Bruno respective gevaceert ende verschoten volgende den billietten daeraff zynde, innegaende dezelve vacatien in Septembris ende eyndende den XXVI^{sten} Novembris beyde lestleden, maeckende tsamen LXXXIII guldenen ende XVI stuyvers eens. Actum VII Martii anno LXXXII.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gillis Lambrechts, concergie, 67 guldenen 15 stuyvers volgende de specificatie. Actum 8 Martii 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voers. hebben gecommitteert en te committeren mits desen Cornelis Prunen, Schepene ende Peeter Panhuse, Tresorier, om metten iersten hen te vinden by den Ambassadeur vanden Coninck van Portugael, don Anthonio, ende te aenhooren tghene deselve sal willen aengeven, om tselve gedaen ende heurlieder rapport gehoort, voorts geordonneert te worden naer behooren. Actum den VIII Martii 1582.

Geordonneert den Amonitiemeesters te leveren aenden Prevost Danckaert, liggende te Loenhoudt, twee hondert ℔ fyn cruyts, hondert ℔ lonten ende provisie van loyen in advenant, mits hen rembourserende vande II stuyvers totter bieren. Actum VIII Martii 1582.

Acte opden Advocaet Meester Philips Masius, ter sommen toe LXXXIII guldenen V stuyvers, ter causen van vacatien ende scrifturen voer dese stadt tot Bruessel ende anderssins gedaen, sedert Januarius LXXXI totten XVII^{n} Novembris daernae inclusive. Actum VIII Martii 1582.

Gelycke acte, *prout in specificatione*, opden Procureur Lanschot, ter sommen toe van I^{c} LXXXVIII ℔ XIIII schellingen Artois, ter causen van gelycke vacatien, termynen, verschoten penningen, sedert prima Julii LXXXI tot prima Januarii 1582.

Acte op Tresoriers ende Rentmeestere ten eynde men betale aen Henricke van Paeschen ende Jan Daems de somme van VI^{c} XXVI ℔ IX schellingen ende VI deniers Artois, volgende de specificatie daeraff synde ende het scriftelyck rapport van Meester Nicolaes de Voecht, Schepene, daerop gestelt, in data XIIII^{n} Februarii 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde totter amunitie te rembourseren myn Heere den Borgemeester Schoonhoven vande somme van veertich guldenen, ter causen van poedere byden selven gelevert aen synen regiment, ter incompste van Syne Hoocheyt. Actum ut supra.

Myne Heeren Borghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geauctoriseert ende auctoriseren mits desen Merten Meermans, Dierick Cuypers, Michiel Wouters ende andere vande selve belast, te aenveerden ende naer hen te nemen alle alsulcken materialen ende gewant van seylen, horden, manden, sperren, stroo ende alle andere gelycke saecken gerequireert ende noodich tot conservatie vande dyck van Hobboken, te doen arresteren wagenen, kerren, peerden ende andere saecken daertoe gerequireert, bevelende eenenyegelyck tselve hen te laten volgen ende den officiers deser stadt, des versocht synde, dexecutie ten selven eynde daert van noode sal wesen, te doen ende metter daet teffectueren. Actum VIII Martii 1582.

Aende liasse dacte vanden Breeden Raedt waermede verandert zyn de Gecommitteërde tot het beneficieren vande geestelycke goeden alhier, in data VIIIa Februarii ende in collegio gearresteert, VIIIa Martii 1582.

Alsoo Jaques de la Faillie, (1) Vierendeel ende Jaques vanden Walle syn gekoren tot Coronellen deser stadt, om, in plaetse vande voergaende, inden selven last (volgende de oude manniere van doene) voer dit tegenwordich jaer te continueren, soo es dyenvolgende by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert den voers. de la Faillie over te nemen het regiment.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den Rentmeestere te doen leveren van stadtswegen houdt tot berringe op de vergaderinghe vande Generale Staten, om aldaer gebruyckt te worden, soe vele als van doen sal wesen. Actum Xa Martii 1582.

Geordonneert dat men sal laten volgen tot behoeve vanden Heere de la Bellegarde dacyse, imposten ende andere

(1) Adriaen.

lasten der stadt competerende, II pontsoenen Franschen wyn ende twee amen biers. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere, Cornelis Hildernisse, Dekene vande Schippers ende Raetsman, te rembourseren van ses tonnen thienstuyvers biers, mitsgaders vier guldenen van botere ende kaze byden selven onder de bootsgesellen vande schepen ter aencompste van Syne Hoocheyt binnen deser stadt, te watere, de salve met geschut vuyt laste van myne Heeren gedaen hebbende, gedistribueert ende vuytgedeilt hebbende. Actum XII Martii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren, Schepenen ende Goede Mannen vanden Maendaegschen Raet der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Colonellen deser stadt, dat sy terstont in ordre stellen de galeye gecomen vander Vere ende byder selver stadt deser stadt van Antwerpen geschoncken, ten eynde men deselve tot dinste vande stadt ende lande mach gebruycken. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy van stonden ane insinueren ende doen insinueren Merten de Greve, dat hy doe amoveren vuytte oostersche vliet, ontrent den pampieren meulen, syn schip aldaer liggende ende de kaeyen deser stadt grootelycx beschadicht hebbende, ende dat binnen acht dagen oft anderssints, ende by faulte van dyen, dat de voors. Tresoriers ende Rentmeestere tselve selen doen slyten. Actum XII Martii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert dat men myn Heer Vosbergen, Bailliff vander Vere, alhier gearriveert tot de dachvaert vande Staten Generael, sal beschincken met ses stadstoopen Renschen wyn. Actum ut supra.

Gelycke acte opden Bourghmeestere vander Vere, Monsieur Reygersberge.

Gelycke acte op Meester Lauwereys Moock, Pensionaris van Middelburch. Actum ut supra.

Opde requeste vande goetwillige leveraers van Syne Excellentie binnen deser stadt gestelt een groot appoinctement, ten eynde de Pensionaris Evrarts soude vervolgen, dat den eenen stuyver opde bieren lestwarven geconsenteert, soude worden vermeerdert tot twee, mitsgaders by den Staten Generael te vervolgen dat elcke provincie heure quote willen consenteren om den achterstel van Synder Excellentie traictetement te betalen, *prout latius in dicto* appoinctemente. Actum ut supra.

Op de requeste vande wachte van Borgerhout, geordonneert den Gecommitteerde tot de lantwere, hen voer elcke wachte eenen gulden inden wintere, ende vyftien stuyvers inden somere, *prout latius in dicto* appoinctemente.

Opde requeste van Jan Baillet, Gecommitteerde totter wachte vande buyte schanse, geordonneert den Gecommitteerde totte fortificatie vande lantwere ende buyten schanse te furneren, op rekeninge synder gagien, hondert guldenen eens, ter tyt byden leden deser stadt sal wesen geordonneert. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt te betalen aende curateurs vanden sterffhuyse wylen Meester Pauwels Schuermans, de somme van LXIII guldenen ter saken van XLII comparitiedaghen, den voers. Schuermans, als Schepene deser stadt geweest synde, gecompeteert hebbende, tot XXX stuyvers daechs, beginnende den VII Septembris LXXXI totten XIX Octobris daernae. Actum XII Martii LXXXII.

Myne Heeren voers. ordonneren den Rentmeestere der stadt van Antwerpen, Hendrick van Lemens, vuyt te reycken ende

te betalen aen Peeter Panhuys, Tresorier deser stadt, de somme van XLVI guldenen ende eenen halven ter saken van XXXI comparitiedagen, den voers. Panhuys, als Schepene deser stadt geweest synde, competerende, tot XXX stuyvers daechs, beginnende den III^{en} Decembris LXXXI totten IIII^{en} Januarii daernae. Actum XII Martii 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde totter bieraccyse te laten volgen twee amen biers, vry etc., tot behoeve van Syne Hoocheyt. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Glaude Damas, klerck byden oude Schepenen een jaer lanck int schryven hender opinie, vuyt te reyckene XXIIII guldenen eens. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Gecommitteerde totter Collectatie vande wynaccyse, te laten volgen ende aff te schryven tot behoeve van Meester Thomaes Tillius, Minister ende dienaer des cristelycx woert, dry oxoyen Franschen wyn, te wetene een van het voerleden jaer, ende de resterende twee voer het jegenwordich, vry van accyse, imposten ende hoochselen der stadt competerende. Actum ut supra.

Aende liasse dacte vanden advyse ende consente vande continuatie vande generale middelen. Actum X^{a} Martii anno 1582.

Dacte vande leden vanden Breeden Raedt nopende den consente vande twee stuyvers opde bieren, 12 Martii 1582.

Geordonneert Franchoys Bischop om te wesen Capitain vande borgersche wachte over het vendel daeraff lestwarven es Capitain geweest Dragon ende te doene den eedt daertoe staende. Actum XIII Martii.

Geordonneert den Gecommitteerde tot de wynaccyse tot

behoeve vanden Grave van Hoenloo te laten volgen een ame Renschen wyn. Actum ut supra.

Op de requeste vanden Pensionaris Warck, ter causen van syne vacatien ende besoignen vanden lesten voergaenden halffjare, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere hem te betalen de somme van dryhondert guldenen, *prout latius in dicto* appoinctemente.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen de somme van CLXIII guldenen XIIII stuyvers ter saecken vanden Martenswyn. Actum XIII[a] Martii anno 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gegunt ende geaccordeert, gunnen ende accorderen mits desen die vande gereformeerde religie vande walsche kercke den choor met den cruyswercke van Sint-Joris temple, om aldaer te houden dexercitie ende oeffeninge van henne religie, in wisselinge vanden temple van Sinte-Michiels, Synder Hoocheyt, volgende syne begeerte, byden Leden deser stadt opden lesten Breeden Raet geconsenteert, ordonnerende ende bevelende allen ende eenenyegelycken den selven choor becommert ende belemmert hebbende, dyen te ruymen ende suyveren sonder eenich vertooch oft vertreck, ende by faulte van dyen, ordonneren ende bevelen mits desen wel expresselyck den Onder-Schouteth Mansdale, met sHeeren dienaers, de selve plaetse tontledigen enden den voers. vande religie te doen leveren den sleutele vande voers. plaetse, mitsgaders te doen ruymen het huysken, ten selven choor commende, daer den kostere tegenwoordich es woonende, tot logiste vande wachte van henne kercke, ende het ander huysken annex aenden choor ende het gesichte opden choor nemende daer den schoolmeester hem is houdende, ordonnerende vorts den Gecommitteerde vande geestelycke goeden van stonden ane de gelasen, vensteren ende doeren aldaer te doen repareren ende versien, mitsgaders het paveysele ende andere nootlyckheyt. Actum XIIII Martii 1582.

Alsoe die vande religie vande walsche kercke es gegunt

ende geaccordeert in wisselinge van Sinte-Michiels kercke (Synder Hoocheyt tot synen versuecke by den Leden deser stadt geconsenteert) den choor van Sint-Joris tempel, soo ordonneren myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen Meesteren Andriessen van Eertvelt, der stadt timmerman, van stonden ane ter presentie van yemant vande religie, daertoe gecommitteert, te doen amoveren de bancken, stoelen ende andere gelycke houtwerck by de voers. vande religie gemaect, gestelt ende by hen inde selve Sinte-Michiels kercke by hen becosticht, ende tot dyen eynde ende tot betere acceleratie vande saecken, te assumeren der stadtswerckluyden, tsy metseren, smeden ende timmerluyden, ende tselve te doen transporteren int Sint-Jorischoor, ende aldaer taccommoderen. Actum XIIII Martii 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde totte wyn ende bieraccyse respective te laten volgen tot behoeve vanden Heere van Pruneaux, eene ame Fransche, twee amen Rensche wyn ende acht amen biers, vry van accyse, imposten ende hoochzelen der stadt competerende. Actum XV Martii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen myn Heere de Bourghmeestere Joncker Philips Schoonhoven, Cornelis Pruynen, Schepene, ende Anthoni Ancelmo, oude Schepene, ende Peeter Arnouts om te communiceren tsamen, oft twee van hen, met myn Heere den Ambassadeur vanden Coninck van Portugal, opde navigatie ende veylicheyt vande zeevaert, ende versekerheyt vanden coopmanshandel van herwaerts naer Portugal voerseyt, ende van daer naer deser stadt, om tselve gedaen ende hen rapport gehoort, geordonneert te worden naer behooren. Actum XV Martii 1582.

Alsoo myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert sekere gedeputeerde om te commen in communicatie met den Dekens, Oudermans ende den supposten vanden Schrynwerckersambacht, nopende ende aengaende de schilderye ende tafele,

genaempt Sint-Jans tafereel, om tselve opder stadthuys alhier te stellen, mits de groote excellentheyt ende konste vanden selven stucke, Soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, gehoort het rapport vande voers. Commissarissen, geordonneert ende geresolveert dat de Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden den voers. Dekens, Oudermans ende supposten tot behoeve van hennen ambachte, in vergeldinge ende recompense vanden voers. tafereelstucke, sullen goeden ende vestigen in proprieteyt ende eygendom van seeckere huys, gestaen ende gelegen op onser Vrouwen Kerckhoff (1), geprocedeert vande geestelycke goeden, behoudelyck dat de voers. Dekens ende Oudermans, tot behoeve vande camere, opde selve huysinge sullen bekennen ende hypoticheren eene erffrente van veertich guldenen tsjaers, tot XX stuyvers den gulden, den pennink sestiene, vry van alle lasten ende commeren, hoe die souden mogen genoempt ende van wat nature die wesen, des sal men in tyden ende wylen de casse vande geestelycke goeden daeraff rembourseren. Actum XV Martii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geresolveert, dat men den vier oude Colonellen, lestmale hennen dinst verlaten hebbende, myn Heere Junius, Monsieur Surcq, Verbeken ende Gysels, ter causen vande groote ende extraordinarisse oncosten byden selven int aencommen van Syne Hoocheyt gedaen, in plaetse vanden barille poeyers ende vyftich guldenen in gelde, die men elcken vande affgaende Coronels gewoon es te geven, te tellen tsamen de somme van vyffhondert guldenen eens, te wetene twee hondert guldenen tot laste deser stadt, volgende doude maniere van doene, ende dry hondert ten laste vande amunitie, ordonnerende respective den Tresoriers ende Rentmeestere, mitsgaders dAmunitiemeesters, deselve somme hen vuyt te reycken ende te betalen, ende sullen die hen worden gepasseert int vuytgeven hender rekeninge. Actum XV Martii 1582.

Gestelt seecker acte onder de liste vanden Heeren ende

(1) « Sint Jan in Pathmos. »

Officieren die men, volgende de voergaende acte ende resolutie by myne Heeren genomen, sal geven dobbel tabbaert laken, hen gevonden hebbende int inhalen van Syne Hoocheyt. Actum XV Martii 1582.

Alsoo by de publicatie op heden gedaen nopende de openinge van kercken tot behoeve van Syne Hoocheyt ende andere die deselve aldaer sal gelieven tadmitteren, onder andere es geseght, dat degene die deselve exercitie sullen willen gebruycken, gehouden sullen wesen eedt van getrouicheyt aen Syne Hoocheyt ende deser stadt te doene, met abjuratie vanden Koninck van Spaegnien ende synen aenhanck, soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, opdat alle dinge by behoorlycke ordre ende stillicheyt tot ruste deser stadt worde aengericht, gecommitteert, neffens den anderen Heeren, by Syne Hoocheyt te deputeren, tot affnemen vanden selven eedt, volgende het formulier hen te gevene, Meester Cornelis Rethius, Schepene, Valerius van Dale, oude Schepene, ende Meester Joachim Gillis, ende in syne absentie Meester Gregorius Kieffel, Secretarissen, om denselven eedt te stipuleren ende daeraff note te houden, ende bescheet te leveren. Actum ut supra.

Op den bladrand: Aen de liasse den voors. eedt.

Myne Heeren hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere, Michiel, klerck vanden bouw vanden stadthuyse, te contenteren ende tovercommen vande moeyte ende aerbeyt int gade slaen vande meubelen ten tyde vanden triomphe ende bancquet van Syne Hoocheyt op stadthuys. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere, Anthonio Ancelmo te betalen de somme van seven hondert ende verthien guldenen ende vyftien stuyvers ter causen vande twee stucken tapysserye vande historie van Diana ende Calisto, met gout ende silvere gestoffert, tsamen negenentseventich ellen ende dry quart, à raison van negen guldenen delle. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen Janne van Leendt, ter zaecken van I^c XII daghen vacatien, à raison van achthien stuyvers sdaeghs, de somme van I^c guldenen XVI stuyvers eens, midtsgaders alnoch XI guldenen ende X stuyvers van gedebourseerde penninghen, byden voers. van Leendt respective gevaceert ende gedebourseert volgende den billetten daeraff zynde, zedert den V^{en} Novembris lestleden totten X^{en} deser, maeckende tsamen I^cXII guldenen ende VI stuyvers eens. Actum XV Martii anno LXXXII.

Gecommitteert Franchoys Bischop om, by provisien, te wesen Capitain onder den Coronel Adriaen Vierendeel, mits doende den eedt. Actum XV^a Martii 1582.

Gedepescheert twee acten vanden consente vande wekelycke contributie, de data 5 Decembris 1581.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den Coronellen deser stadt den Capitain Bey syne ruyteren vuyt deser stadt te doen vertrecken ende deselve te logeren binnen Borgerhout. Actum XIX Martii 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Rentmeestere, Henrick van Lemens, dat deselve sonder vertreck vuytreycke ende geve aen Ambrosius Francken de somme van twee hondert guldenen eens, ende dat op rekeninge vanden calck ende steen dye deselve gelevert heeft aen het caetspel hetwelck dese stadt doet maken int hoff van Syne Hoocheyt. Actum den XX^n Martii 1582.

Alsoo nu onlancx alhier opt stadthuys Susanna Ruyckenbosch, weduwe wylen Hercules de Vetter, is genomen haer craemken daermede sy opt tselve stadthuys was voortstaende, ende dat tselve craemken was den al vande voers. weduwe, soo ist dat Myne Heeren Borgemeesters

ende Schepenen derselver weduwen gegeven ende gegundt hebben, voer eene aelmoesse, ende opdat de weduwe hertelyck soude bidden voer de gesontheyt van Syne Excellentie, de somme van seven guldenen eens, ordonnerende Tresoriers ende Rentmeestere deselve somme vuyt te reycken ende te betalen. Actum XXa Martii 1582.

Gedeputeert ende gecoren als gesworen bode deser stadt Wynant Lolckma, mits doende den behoorlycken eedt ende onder de oude gagien ende emolumenten daertoe staende. Actum XXa Martii 1582.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere, dat sy betalen de somme van sestien guldenen aenden post gesonden van wegen vanden Magistraet van Brugge, met de geintercipieerde brieven van Gaspar Agnaistro, hooft van het assasinat ende meurdre geconcipieert over den persoon van Syne Excellentie, aengeleght by Jan de Chaucregui. Actum XX Martii 1582.

Op den bladrand : Assasinat ende meurdre geschiet over den parsoon van Syne Princelycke Excellentie door Jean de Jauregui, Spaegnaert, ten bevele vanden Coninck van Spaegnien. Actum XVIII Martii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert dat men sal beschincken den Pensionaris van Middelburch, Meester Willem Rolsius, om stadtsaken alhier gearriveert, met ses stadtstoopen wyns. Actum XXII Martii 1582

Geordonneert den Gecommitteerde totter collectatie vande bieraccyse te laten volgen tot behoeve vanden Capitain ende guardie van Syne Hoocheyt, voer den tyt van sestien dagen, acht amen sestienstuyvers biers, vry van accyse, imposte, hoochselen ende andere lasten der stadt competerende. Actum XXII Martii.

Gelycke acte opden Gecommitteerde vande wynaccyse voer sestien pointsoenen Franschen wyn. Actum ut supra.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aende wercklieden voer haer handt ende de stoffe, den timmerlieden oyck voer handt ende stoffe, mitsgaders voer nagelen, tsamen de somme van XXIII guldenen, XIIII 1/2 stuyvers, eentsamentlyck noch sesse guldenen ende XIII 1/2 stuyvers voer de toesienders ende anderssins, respective gevrocht, gelevert ende gedaen hebbende heur werck ende leveringe in het vertreck ende ruyminge van Sint-Michielskercke tot behoeve van Syne Hoocheyt, al volgende de specificatien daeraff synde. Actum den XXIIII^n Martii 1582.

Aende liasse sekere poincten ende articulen belangende den Coninck van Portugael, don Anthonio, gearesteert opden XXIIII^n Martii 1582.

Op heden, datum deser, syn by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen gecommitteert ende committeren mits desen Joncker Godevaert Montens ende Meester Jacob Swerius, Schepenen, ten eynde deselve hen metten iersten vinden inde camere vande Colonellen, om hen metten selven tinformeren opde insolentien ende ongeregeltheden gebeurt ende geschiedt en Sondaghe lestgeleden, naer noene, ten tyde vanden ongelucke toegecommen Syner Excellentie, om, tselve gedaen ende de voers. informatie gesien, voorts geordonneert te worden des behooren sal. Actum XXIIII Martii 1582.

Opde specificatie van Henrick Hulbach geordonneert hem vuyt te reycken de somme van XXXIIII guldenen ende VI stuyvers. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen hebben beschoncken Meesteren Jannen van Herenthals, synde binnen deser stadt gecommen totter kure van Syne Excellentie, met acht stadtstoopen wyns. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere, Meester Jan vanden Warck, Pensionaris, ter causen van syne reysdagen naer Zeelant, den tweeden Augusti anno LXXXI, vuyt te reycken de somme van I^c LXXXII guldenen. Actum XXIIII Martii.

Ten selven dage geordonneert ut supra, denselven vuyt te reycken LXXXII guldenen ter causen van diversche stucken by hem doen schryven, tzedert XVIII Novembris LXXXI tot Februarii LXXXII.

Alsoo Syne Hoocheyt ende Excellentie tot meer reysen aen mynen Heeren den Wethouderen hebben versocht dat men Meester Janne Coenen, apotecaris, in recompense vanden hoff, geappliceert tot een kaetspel, binnen Sinte-Michiels kloostere, soude accommoderen van eenige andere plaetse tot plantinge van syne simplicia ende andere cruyden, soo eest dat myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, in conformiteyt vande voergaende ordonnantie, hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycken goeden, den voers. Meesteren Jannen Coenen (tot oprechtinge van synen hove ende planten vande cruyden tot meerdere cieraet deser stadt ende volgende de voers. begeerte ende oock in recompense oft vergeldinge van syn groot verlies, van stonden ane te versien ende doen accommoderen eer het tegenwordich saison geraecte te verlopen) van eenige opene plaetse binnen den cloostere van onse Vrouwebroeders, die hem aldaer sal worden affgesteken by den erffscheyder deser stadt, Meester Adriaen vanden Bossche. Actum XXVI Martii 1582.

Aende liasse 5 appoinctementen opde requeste van Joos Herseels. 26 Martii.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen etc. gesurrogeert ende geordonneert Peeter Meulemans te wesen Capitain in plaetse van Jannen Kosters, leste Capitain inde Nyeustadt, ende nu tot Policiemeestere geordonneert. Actum XXVI Martii 1582.

Opde specificatie by Meester Geeraert Rasiers, goutsmit, ter causen vande palluren by hem aende stadtspeelluyden gelevert, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere hem vuyt te reyckene de somme van dertich ponden, XVIII schellingen. Actum ut supra.

Opde ordonnantie van Nieversele geordonneert den Rentmeestere vuyt te reycken aen Jannen Baseliers de somme van duysent vyftich guldenen in minderinge vande bede. Actum XXVIII Martii 1582.

Aende liasse dacte daermede verboden wordt geene rentieren te betalen henne renten, vertrocken synde vuyt dese stadt. 28 Martii 1582.

Geordonneert den collecteurs vande wyn ende bieraccyse te laten volgen, vry van accyse, hoochselen ende imposten der stadt competerende, tot behoeve vande Suytsersche wachte, VI pointsoenen Franschen wyn ende XX amen biers. Actum ut supra.

Opde specificatie byden clerck vanden Pensionaris Evrarts, geordonneert vuyt te reyckene de somme van achtenveertich guldenen ende VI stuyvers.

Opt versueck vande Staten van Brabant, van dat men het oreloogschip deser stadt soude leggen aende Eecksche vaert, es versocht advis vande Colonels, met clausule dat sy sulcx adviseren, dat de riviere nederwaerts nyet en blyve onversien. Actum XXIX Martii 1582.

Geordonneert den collecteurs vande wyn ende bieraccyse tot behoeve vanden Heere van Bouvinet aff te schryven III pointsoenen Franschen wyn ende VI amen biers, vry van accyse, imposten ende hoochselen der stadt. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen de somme van dryhondert vyfentachtentich guldenen ter causen van worppenninghen oft missilien vuyt laste van myne Heeren gedistribueert onder de Fransche Heeren, Heeren vande Staten, volgende de specificatie daeraff zynde.

Opde specificatie by byden Postmeestere, de Heere van Ohain, overgegeven ter causen vande posten ende staffetten by hem, vuyt laste van mynen Heeren, vuytgesonden om

te verwetigen ende te veradverteren de omliggende steden ende andere provincien het ongeluck Syner Excellentie deur den scheut, den XVIII^{en}, overgecommen, mitsgaders de dispositie van synen persoon, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere hem vuyt te reyckene de somme van eenentsestich guldenen. Actum ut supra.

Gelycke acte opden persoon van Sterck, poste, ten eynde Tresoriers ende Rentmeestere denselven daeraff contenteren. Actum ut supra.

Gelycke acte voer eenen anderen postillon, ten eynde de Tresoriers ende Rentmeestere met denselven overcommen. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Moyses opden Grave, ter saecken van hondert achtentsestich dagen vacatien, à rayson van 18 stuyvers sdaeghs, I^{c} LI guldenen IIII stuyvers, mitsgaders noch XXXIIII guldenen by hem verschoten, sedert den XII^{en} Junii 81, maeckende tsamen I^{c} LXXXV guldenen IIII stuyvers. Actum XXIX^{a} Martii 1582.

Geordonneert te laten volgen, tot behoeve vanden Heere van Bellegarde, twee pointsoenen Franschen wyn ende twee tonnen biers, vry van accyse ende imposten. Actum XXX^{a} Martii 1582.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Coronellen deser stadt voer hen te ontbieden Heer Peeter Collier, eertyts pastoor van Sinte-Jacopskercke, ende Heer Jan Cornelis, prochiaen was van Onser Vrouwen ende denselven vander stadtswegen te bevelen ende belasten, mits seekere redenen, dat sy binnen acht dagen vuyt deser stadt vertrecken, sonder voerder vuytstel. Actum ultima Martii 1582.

Gelycke acte opden pastoor van het Kiel. Actum opden III^{n} April 1582.

Aende liasse twee acten daermede belast wordt egeen gelt opde accyse te ontfangen, dan volgende den placcaete etc. Ultima Martii.

Eene acte gestelt onder seeckere contract van sekere gronden van erffen vande nyeuwe stadt in de protecolle vanden Secretaris de Moy, daermede tselve contract wordt geratificeert. Actum ut supra.

Alsoe myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen, bevonden hebbende behoorlyck ende nootelyck te syne dat men het gasthuys alhier soude versien van eenen minister des goddelyck woirdts tot vertroostinghe vande siecken ende crancken menschen, ende om hem in als te employeren voer deselve siecken, volgende syn ampt, ende dat myne Heeren voers. daerop hebben aengenomen gehadt Meester Arnoldus Wils van in Julio vanden jare LXXXI, ende dat redelyck is dat deselve wordt versien van behoorlyck onderhoudt, soe eest dat de voers. Wethouderen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde tot beneficieren vande geestelycke goeden denselven ende syne successeurs tot voers. ampt, jaerlycx vuyt te reycken ende te betalen van dinnecommen vande voers. geestelycke goeden, de somme van drye hondert guldenen, mitsgaders dye vanden voers. gasthuyse hem te laten volgen alle alsulcke besettinghe, emolumenten ende innecommen als voortyts genoten ende ontfanghen hebben de pastoors vanden voers. gasthuyse, innegaende de voers. drye hondert guldenen ende de vruchten vande voers. besettinghe ende innecommen vanden voers. gasthuyse vande voers. maent Julii LXXXI inclusive, dat de voers. Meester Arnoldus tot tvoers. ampt is aenveert ende tselve heeft bedient gehadt. Actum ultima Martii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Andriesen Nuts om te aenveerden het bewindt ende toesichte van het knechtkenshuys binnen deser stadt, in plaetsche vanden gheenen dye tot noch toe daeraff den last

gehadt heeft, ende dat op alsulcke instructie ende ordonnantie als hem by myne Heeren voers. dyenaengaende sal wordden gegeven, authoriserende Joncker Godevaert Montens ende Meester Jacob Suerius, Schepenen, denselven int tvoers. huys te stellen ende de possessie daeraff te laten aenveerden.

Gelycke acte op Colynken Daems, weduwe Peeters de la Rue om te hebben het bewindt van het meyskenshuys.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende geauthoriseert, committeren ende authoriseren mits desen Jan van Steenwinckel, Schepene, om in plaetsche van Andries vander Molen, Schepene, mits syne menichfuldighe occupatien, opde vergaderinghe vande Staten te besoigneren mette andere Gecommitteerde inde saecke principale vanden Commis de Rouck, naervolgende der acte daeraff geexpedieert. Actum IIa Aprilis 1582.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen collegialyck geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt myne Heeren de Wethouderen ende den Wyckmeesters, ende elcken van hen, te betalen vande ierste penningen vande quotisatie dye men dagelycx betaelt tgeene ende naer advenant deselve inde somme van vier duysent ende drye duysent guldenen respectievelyck totte gemeyne saecke vanden lande hebben geleent gehadt, in conformiteyt ende tot volvueringhe vande acte van Ven Decembris 1581. Actum in collegio in den Maendaechschen Raedt IIa Aprilis 82.

Op den bladrand : Vide aende liasse dese acte verandert.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geauthoriseert, gelyck sy authoriseren mits desen, den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt om te moghen vercoopen sekere plaetsche ende erve gestaen neffens Sint-Janspoorte, opde slincke syde commende vande Hoochstrate nae den Oevere, daer nu eenighe winckelkens op staen, gelyck sy tselve tot meesten proffyte der voers.

stadt selen cunnen doen, behoudelyck dyn dat, naedyn sy met yemanden daeraff selen hebben overcommen, deselve plaetsche ende erve sal worden gebrocht ende geveylt ter vryer Vrydachsmerckt, tot gemeynen proffyte, soe vande stadt als vande gheenen daermede sy selen hebben geaccordeert. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen gecommitteert ende geordonneert Franchoys Thibout om by provisie te wesen Capitain, in plaetsche van Lucas Mannaerts, vanden vendele vanden Leghvuyt, mits doende den eedt daertoe staende. Actum ut supra.

Gecommitteert Cornelis Pruynen, Schepene, Meester Jan Bax, oude Schepene, Michiel van Mierbeke, Wyckmeestere, Coryn Sprangere, oudt Deken vande Houdtbrekers, om neffens den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt te besoigneren tot vercoopinghe ende beneficieren vande plaetsche vanden casteele ende contrescharpen, volgende de instructie hen daerop by myne Heeren te gheven. Actum IIIa Aprilis 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyte casse van reductie te lichten de somme van twee duysent croonen, ten pryse soe dye nu by Syne Hoocheyt geslagen wordden, om dye, mette goude borcht, Syner Hoocheyt te schenken, van welcke somme de voers. casse sal gerembourseert worden vande geestelycke goeden nu onlancx by deser stadt gecocht, oft gelyck ende alsoe byden Leden der voers. stadt sal worden geaccordeert. Actum IIIa Aprilis 1582.

Gecommitteert den Tresorier Panhuys, Masius ende de Moy, om mette Gedeputeerde van Vlaenderen te communiceren aengaende daffdoen vanden hoochsele vanden tolle by dye van Seelant opgestelt ende tgeene des daeraen cleeft. Actum ut supra.

Alsoo myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser

stadt van Antwerpen gecommitteert hebben sekere Commissarissen om van daghe te daghe te compareren in Sinte Michielskercke ende aldaer op te schryvene de persoonen aldaer commende om te hebben het exercitie vande religie aldaer, ende oyck aff te nemen alle manspersoonen, tselve exercitie willende hebben, den eedt daertoe staende ende oyck tontervragen den tyt van heurder residentie alhier, al volgende de publicatie daeraff synde, soo ist dat myne Heeren voors. geordonneert hebben ende ordonneren mits desen den Colonellen alhier dat zy insgelycx daerby oyck willen vuegen yemant vuyt heure collegie ende alsulcken Capiteyn als hen dat goetduncken sal. Actum IIIa Aprilis 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voers. hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Tresoriers ende Rentmeestere te vereeren den capiteyn la Joye, ierst beclommen hebbende de stadt van Lens, in Artois, ende alhier in collegio, ten beheete van Syne Hoocheyt, gepresenteert hebbende twee vendelen aldaer vanden vyant becommen, de somme van vyfftich goude Fransche croonen in specie. Actum ut supra.

Gecommitteert Cornelis Pruynen, Schepene, den Tresoriers ende Rentmeestere ende Cornelis Grammeye ten eynde sy terstont ende sonder eenich vuytstel oversien de stucken by dese gevuecht ende mynen Heeren daerop hen advys overbrenghen, om etc. Actum IIIIa Aprilis LXXXII.

Gecommitteert Meester Niclaes de Vocht, Schepene, om te doen amoveren de wapenen vanden Coninck van Spaengien gestelt, soe aen het stadthuys, de munte als op andere plaetschen, soe binnen als buyten deser stadt, mitsgaders inde vyff geunieerde dorpen deser stadt competerende. Actum ut supra.

Alsoe myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt verstaen dat de schoelasters, Dekens ende suppoesten vande schoeliers alhier op heden vergaderen tot verkiesinghe vande nieuwe Dekens, soe eest dat deselve myne Heeren den voers. schoolasters, Dekens ende suppoesten ordonneren ende bevelen,

dat sy int nomineren vande Dekens goet regardt ende toesicht nemen, ten eynde daertoe gecommitteert worden gequalificeerde ende politycque persoonen van goeden name, levene ende handele, hen begeerende alle politicque ordonnantien deser stadt te subjecteren, authoriserende voorts de voers. schoolasters ende Dekens om hen te informeren ofte eenighe van henne suppoesten syn dye refuseren hen te onderwerpen ende nae te commen in alles de ordonnantien, regulen ende politique saken deser stadt, om, hen rapport daerop gehoort, geordonneert te wordden soe behooren sal, insgelycx dat sy dyenachtervolgende voer toecommenden tyt goet devoir doen int aenveerden van andere suppoesten. Actum ut supra.

Geordonneert den Postmeestere aende Colonellen deser stadt te laten volghen alsulck pacquet van brieven als alhier van Spaengien gecomen syn, toecommende Gaspar Aignostro. Actum ut supra.

Alsoe Crisostomus Scholiers in gebreke gebleven is te doene den eedt als Gecommitteerde tot beneficieren vande geestelycke goeden, nyettegenstaende hem belast was tselve te doene opde pene van hondert guldenen, soe hebben myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert denselven Scholier de voers. somme van hondert guldenen vuyt te reycken ende te betalen in handen vande Aelmoesseniers deser stadt, tot welcken eynde dese in henlieden handen sal gestelt worden. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende geordonneert Robert de Lommel om, by provisie, te wesen Capitain van het Sant, in plaetsche van Michiel Eems, mits doende den eedt daertoe staende. Actum ut supra.

Ordonnantie opde Collecteurs vande wyn ende bieraccyse om vrye, sonder accyse ende hoochselen deser stadt competerende, te laten volgen aenden Cancellier van Gelderlant, onderhalff ame Renschen wyn ende vier tonnen biers,

daeronder begrepen een tonne daeraff hy de voers. lasten heeft genamptiseert. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voers ordonneeren mits desen den Muntmeester ende Prevosten der voers. munte alhier, dat deselve respective in conformiteyt vande commissie ende acte op heden gedepescheert, dat deselve terstondt ende sonder langer dilay, selen doen amoveren alle wapenen vanden Coninck van Spangnien, soo buyten als binnen der munte oft cameren derselver staende, ende in plaetse van dyen te doen stellen de wapenen vanden yegenwoordigen Hertoge van Brabant, onsen genadigen Heere. Actum den IIII^{n} April 1582.

Geordonneert by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene de somme van LXXIX guldenen ende IIII stuyvers van materialen ende gereetschappe gelevert by diversche persoonen opden VIII dach van Meerte lestleden tot behoeve ende conservatie vanden dyck aent Melckhuys, naervolgende der specificatie daeraff synde. Actum ut supra.

Geordonneert ut supra vuyt te reyckene ende te betalene aende arbeyders, gevrocht hebbende aen den dyck aen het Melckhuys, den VIII^{en} dach van Meert anno LXXXII, de somme van LIII guldenen 1 $^1/_2$ stuyver, naervolgende der specificatie. Actum ut supra.

Geordonneert ut supra vuyt te reyckene ende te betalene aen Matheus Valck voer dmaken van een goude borcht, leveringhe van goude ende andere juweelen, volgende der specificatie daeraff synde, de somme van XVII_c XXXVI ℔ VI schellingen VI deniers XII myten Vlems.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt vuyt te reycken aende Engelsche trompetters van dat sy, ten tyde vande incompste van Syne Hoocheyt, hen geemployeert hebben ende goeden dienst gedaen, de somme van LXXXI guldenen. Actum ut supra.

Aende liasse dacte ende formulier vande goedenisse te doene byde Staten van Brabant nopende de vercochte geestelycke goeden, in data IIIIa Aprilis 82.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert Lenaert Adriaenssen, binnen acht daghen naer dinsinuatie van desen, vuyt deser stadt te vertrecken ende daervuyt te blyven totter tyt anders by myne Heeren geordonneert sal wesen. Actum Va Aprilis 1582.

Alsoo de Heere van Sint-Dallegonde, mits de groote notoore ende merckelycke dinsten by denselven, in vele, diversche ende menichfuildige saecken, soo wel inde generale ende gemeyne saecke, als deser stadt int particuliere bewesen ende gedaen, myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen, mitsgaders de oude Schepenen ende Wyckmeesters, es gegunt de proprieteyt vanden huyse metten plaetse ende hove daertoe (volgende den patroon daeraff zynde) gedesigneert, commende opte Casteelplaetse, achter aende capelle, daer deselve es tegenwordich woonende, ende dat men daeroppe es verwachtende dopinie vanden derden Lede deser stadt, verhopende dat deselve, mits de redenen voers., sal wesen conform ende gelyckvormich vande voers. Wethouderen ende anderen, ende dat binnen middelen tyt de voers. Heere van Sint-Dallegonde tot meer reysen, met goede redenen, hem heeft beclaecht aen myne Heeren voers. van dat denselven hoff ende plaetse es open liggende, subiect van grooten storm ende winde ende merckelycke onvrydicheyt van synder familie, inder vuegen dat deselve Heere van Sint-Dallegonde, ingevalle daerinne nyet en worde versien, vernootsaect sal wesen hem van hier te vertrecken tot merckelyck naerdeel vanden dinst vande gemeyne saecke ende deser stadt, soe hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen, ten aensiene vanden voers. Heere van Sinte-Dallegonde ende, dat de qualiteyt van synen persoone wel es meriterende dat deselve behoorlyck worde gelogeert ende van bequame woninge geaccommodeert, (soo deselve dagelycx haer es employerende

inde saken deser stadt) geordonneert ende ordonneren mits desen Merten Neyen, Gecommitteerde tot deselve casteelplaetse, den voers. muer van stonden ane aen te leggen ende op te vueren tot beheyninge vande voers. plaetse, weringe ende keeringe vanden winde, achtervolgende den beworpen by hen overgegeven, denselven bestedende mits desen ende daertoe employerende de materialen ende stoffe die deselve op der voers. plaetse sal vinden ende de somme van gelde, daertoe vorts gerequireert, te nemene vande penninghen te procederen vanden eersten vercochten huyse ende erffe opde selve plaetse ende sal alsulcke somme als deselve Merten Neyen sal doen blycken, by behoorlyck bescheet, daertoe geemployeert hebbende, passeren int vuytgeven synder rekeninge. Actum V^a^ Aprilis 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Meesteren Jasper vander Heyden, Minister des kristelycx woert, te beschencken met een ame wyns van tsestich guldenen, ter causen van dat deselve, ter begeerte van myne Heeren, heeft gemaect seker boeck, geintituleert « Cort ende claer bewys vanden heyligen doop, etc. » hebbende myne Heeren met vierentwintich cierlycke gebonden boecken begift ende mede voer andere syne goede dinsten den Magistraet bewesen. Actum VI Aprilis 1582.

Opde specificatie van Joos Daniels, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken 174 guldenen 11 stuyvers ter causen vanden salaris vande schipgesellen. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen, deur seeckere redenen hen moverende, de Colonellen deser stadt, dat sy voer eenen tyt vuyt deser stadt sullen doen vertrecken, binnen acht dagen naer datum van desen, Jan de Valezio, woonende inde Huyvetterstrate ten huyse van Mureau, ende Andries van Velthoven, apothecaris inde Mere, sonder eenich voirder vertreck. Actum VI Aprilis 1582.

Geordonneert Jannen van Esche ende den wagemaker oft rademaker, oppwaerts naer tHoff woonende, van dat deselve, tuschen dit ende morgen ten acht uren, selen amoveren het hout hetwelck sy liggende hebben tegens heurent over aende munte, ende dat opde pene van XII guldenen by elcken van hen te verbueren ingevalle van gebreck. Actum VI Aprilis 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere van stonden ane ende sonder dilay te doen palvayen het catspel int Hoff van Syne Hoocheyt. Actum ut supra.

Opde specificatie overgegeven byden Corteroeden deser stadt van diversche dinsten byden selven extraordinarie gedaen geduerende dese voergaende jaren, inde selve specificatie geruert, geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere elcke van hen vuyt te reyckene de somme van hondert guldenen eens, waermede deselve, gemerct den sweren staet deser stadt, hen sullen te vrede houden. Actum VII Aprilis 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere den weert van *Henegouw* vuyt te reyckene de somme van dryendertich guldenen ende VI stuyvers, ter causen van dat de Heere van Sinte-Dallegonde ende andere Heeren, alhier opt stadthuys gevaceert hebbende, soo int examineren als confereren vande gevanghene Anthoni de Nazera (1) ende Anthonio Timmermans, complice van assasinat gebeurt over den persoon van Syne Excellentie, den XIX^en ende XXI respective vande voergaende maent. Actum VII Aprilis 1582.

Alsoe by executie wordt verkocht, vuyt crachte vande leveringhe by Tresoriers ende Rentmeester deser stadt genomen, seecker huys genaempt *de dry Caükens*, gestaen inde Mere, daeroppe de stadt es heffende, als jonxste rentier, eene rente van LXV guldenen XII stuyvers erflyck, hebben myne Heeren voers. geauthoriseert ende authoriseren mits desen den voers. Tresoriers ende Rentmeestere om tvoers. huys te mogen inne setten, hoogen ende, des noot synde,

(1) Lees : Antonio de Venero.

voer dese stadt innecoopen tot sulcken pryse gelyck sy tot conservatie vande voers. rente mette verloopen van dyen ende tot meesten proffyte deser stadt selen bevinden te behooren. Actum VII Aprilis 1582.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen vuyt de dry persoonen, borgeren deser stadt geanomineert by den dry swore Dekens, Schippers, Meersse ende Bereyders ende henne supposten, tot Rentmeestere generael derselver stadt, in plaetse van Henrick de Lemens, Jan Pelgroms, oude Deken ende Raetsman vande Meerse. Actum in Collegio VII Aprilis 1582.

Opde specificatie vande meubelen van huysraet gelevert by den Dekens vande oude Cleercoopers inden huyse vanden Prince van Daulphin, vuyt laste van myne Heeren gelevert, volgende dacte van VI Februari lestleden, onderteekent J. de Pape, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen de somme van VIII^{c} LVI guldenen XVIII stuyvers. Actum IX Aprilis 1582.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert dat men sal beschincken Meester Peeter van Bricqueni, Pensionaris der stadt van Mechelen, als van wegen derselver stadt alhier in commissie gesonden synde, met ses stadtstoopen Renschen wyn. Actum IX Aprilis 1582.

Geordonneert den Collecteurs vande bieraccysen te laeten volgen aen den Heere Plessis vier tonnen biers vry van accyse, imposten ende hoochselen der stadt competerende. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt gecommitteert Anthoni Couvreur om, by provisie, te wesen Capitain in plaetsche van Jan Gorsery, mits doende den eedt daertoe staende. Actum X^{a} Aprilis LXXXII.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere, Lucas de Kock, schipper van Mechelen, ter causen van dat deselve, ter begeerte van myne Heeren alhier, van Mechelen, met synen schepe, heeft gebrocht sekere instrumenten tot dinste vanden lande, vuyt te reyckene de somme van twintich guldenen ende VIII stuyvers. Actum XI Aprilis 1582.

Alsoo tot furnissemente vande gifte aen Syne Hoocheyt van wegen deser stadt te presenterene van noode es, mits syn vertreck naer Gent, promptelyck opgebrocht te wordene de somme van ses duysent guldenen, waertoe by myne Heeren den Wethouderen syn verwillicht ende te vreden geweest tot dinste deser stadt deselve somme te furneren, te wetene Cornelis Pruynen, Schepene, totter sommen van achtien hondert, Peeter Panhuys, Tresorier, duysent, de Rentmeestere Lemens, twee duysent ende Cornelis Grammeye, twelffe hondert guldenen, mits van hen remboursement versekert synde, soo eest dat myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen, dat de voers. goetwillige leenders sullen wesen betaelt vande voers. sommen respective by hen als boven te furneren, vande eerste ende geringhste penningen te procederen van alle deser stadts innecommen, ende namentlycken vander casse van reductie, belastende ten selven eynde den Collecteurs, soo vande wyn als bieraccyse, te leveren ende te tellen alle alsulcken penninge, als sy van wegen deser stadt sullen ontfangen, in handen van Janne Verreycken, klerck opde Tresorierskamere deser stadt, tot furnissemente ende ter sommen vande voers. ses duysent guldenen, ten eynde deselve den voers. leenders die vorts wordde overgetelt, te wetene den voers. Pruynen eerst ende voeral de voers. achtien hondert guldenen, belovende de voers. Wethouderen, mits desen, dat sy deselve somme van VI^{m} guldenen den toecommenden Rentmeestere sullen doen passeren int vuytgeven synder rekeninghe. Actum XI Aprilis 1582.

Op den bladrand : *Vide* aende liasse dese acte verandert.

Geordonneert opde specificatie by Jan vander Goes overgelevert, ter causen van geleende tapisserye tot behoeve vanden Prince van Daulphin, vuyt te reyckene thien ponden Vlaems. Actum XI Aprilis 1582.

Geordonneert den Collecteurs vande wyn ende bieraccysen te laeten volghen aen Monsieur de Rochepot vier pointsoenen Franschen wyn ende vier tonnen biers, vry van accyse, imposten ende hoochselen der stadt competerende. Actum XIIa Aprilis 1582.

Aende liasse het formulier vande abjuratie vanden Coninck van Spaegnien ende den eedt aen Syne Hoocheyt gedaen. Actum XII Aprilis.

Een acte daeronder, daerby denselven wordt geratificeert by den Wethouderen.

Item een andere daerby Syne Hoocheyt denselven goetvint.

Een acte gestelt opt patroon vande nyeuwe Bogaertstrate van dat het verbot vande begonsten huysen aldaer es affgedaen ende dat men met den begonsten wercke sal mogen vorts varen, mits latende den mont vander selver strate tegens over het Vlaminxstraetken soo breet dat men met eenen wagen daer kan gemackelyck innegevaren, nemende daeromme van het huys *de Pauw* ende het huys daer Meester Thomaes Tilius, Minister, heeft inne gewoont, een weynich nuetz aff, volgende de designatie vande linie opt selve patroon, sonder te raken het huys vanden backere op dandere syde vande Vleminckstrate. Actum ut supra. (1)
Op den bladrand : Vide aende liasse deselve acte.

Daernaer, den XVIIIen Aprilis, es by myne Heeren voers. geordonneert dat den nyeuwen gevel aende Catelyneveste sal worden innegetrocken volgende de swerte linie geteekent B. B. beginnende nuesch aff vande egge vande Israelschestrate ende corresponderende tot opden hoeck vande Bogaersche strate, te wetene op het nyeuw huys van Casper van Surck

(1) Deze acte is doorgehaald.

voers , opdat de strate het gesichte ende den streeck naer de Borsse soo vele te rechter sy ende blyve.

Geordonneert Meester Andries, stadttimmerman, te laten volgen aen Anthonis vande Vaten, brenger van desen, sesse tonnen staende onder de gaelderye inde Eeckhoven ende dye te doen accommoderen om daeroppe te proeven sekere instrumenten. Actum XIII Aprilis 1582.

Soo by myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geresolveert dat men den eersten Hoofmeestere van Syne Hoocheyt, den Heere van *(sic)*, mits de goede dinsten by denselven gedaen, soude beschincken met eenen peerde, ende dat dyenvolgende myn Heere dAmptman deser stadt, Joncker Johan van Stralen, ende Jan van Steenwinckel vuyt laste van myne Heeren voers. van Reyné Le Blancq, wachtmeestere deser stadt, tselve peerdt met synen toebehoorten hebben gecocht voer de somme van dryhondert guldenen, soo hebben deselve myne Heeren geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere den voers. Reyné Le Blancq de voerseyde somme van III^c^ guldenen vuyt te reyckene ende te betalen, mitsgaders voer drinckgelt aenden palfenier voer hulstergelt dry guldenen. Actum XIIII Aprilis 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geremitteert ende remitteren mits desen myn Heere den Amptman deser stadt, Joncker Jehan van Stralen, de pontpenningen van seeckere watermeulen gestaen inde Nieuwstadt, by hem gecocht. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Franchoys de Roese om, by provisie, te wesen Capitain over het vendel vande welcken lestmael Capitain is geweest Cornelis de Geldre, in plaetsse vanden selven, mits doende den eedt daertoe staende. Actum XIIII Aprilis LXXXII.

Geordonneert den Collecteurs vande wyn ende bieraccyse deser stadt dat sy selen laten volgen, vrye van accyse, impost ende hoochselen deser stadt competerende, tot behoeve vanden Heere Rinsart, een pointsoen Franschen wyn, een halve ame Renschen wyn, vier tonnen biers van vier stuyvers de tonne, een tonne van XIIII stuyvers ende een tonne van acht stuyvers. Actum XVII Aprilis 1582.

Syn by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voers. gecommitteert Andries Vermuelen, Jan Baseliers, Schepenen, ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris, ten eynde zylieden den Consuls vande Portugaelsche Natie te kennen geven hoedat myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt geordonneert hebben ende ordonneren mits desen, dat deselve van stonden aen ende sonder merckelyck dilay selen ruymen ende ledich maken het huys van Portugael alhier tot behoeve ende gebruyck vanden facteur vanden Coninck van Portugael, don Anthonio, volgende doude gewoonte. Actum den XVIII^n April 1582.

Syn gecommitteert als voere Andries Vermuelen ende Jan Baseliers ten eynde deselve van wegen myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen aengeven ende vercleren selen den Staten van Brabant, hoedat deselve myne Heeren verstaen ende vercleren, dat de Commissaris de Rouck, metten vercleren by hem gedaen nopende de penningen by hem geemployeert tot reductie vanden casteele alhier, sal gestaen, ende dat tselve secreet wordde gehouden sonder dat deselve declaratie, ende stucken daertoe dienende, yemanden selen worden gecommuniceert oft geopent. Actum ut supra.

Borgemeesteren ende Schepenen ordonneren Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Spoelberge, clerck vande Staten van Brabant, voer sekere diensten der stadt gedaen de somme van sesse guldenen, mits leverende copie autenticque vanden consente vande Edelen, berurende de domeynen als namentlyck vanden cypierschappe, lepel, wage ende dyergelycke, naerdere inde acte daeraff synde geruert. Actum ut supra.

Gedepescheert eene acte op Peeter Siben, stadtbode, daerby hem, ter saecken van diversche diensten gedaen ende alnoch te doene, wordt gegunt XXV guldenen eens. Actum ut supra.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Jouffrouwe Isabeau Pels, vuyt naem vanden Rentmeester Nyverseele, in mindernisse van deser stadts bede, de somme van IIII^{c} guldenen eens. Actum den XVIII^{n} April 1582.

Aende liasse dacte van rembourseinent voer doude Aelmoessenier ende versekerheyt vande Aelmoessenier nu dienende. Actum ut supra.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere te visiteren ende te betalen sekere specificatie vanden gelaesmakere gerepareert hebbende de gelasen vanden huyse daerinne gelogeert is de Heere van Pruneaulx, dies sal men deselve somme den verhuerdere cortten aen syne huere. Actum den XIX^{n} April 1582.

Myn Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy den vier marechallen oft fouriers van Syne Hoocheyt voer eenen willecomme, elcker derselver sullen beschincken met twintich guldenen. Actum ut supra.

Gelycke acte opde twee garde-sale of huyssiers vanden inganck vanden paleyse van Syne Hoocheyt, elck van hen twee ponden Vlaems. Actum ut supra.

Opde specificatie van Christoffel Lommel, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken hondert vyftich guldenen ter saecken van geleverde loeyen. Actum XIXa Aprilis 1582.

Opde specificatie by Abraham de Hertoge overgegeven, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere denselven vuyt te reycken ende te betalen de somme van twee

hondert vierthien guldenen XVII ½ stuyvers, ter saecken van vacatien ende verschoten penningen gedaen sedert den XVIII[n] Januarii 1578 totten 1[n] Decembris 1579. Actum XIXa Aprilis 1582.

Geordonneert den Collecteurs vande wyn ende bieraccyse te laten volgen tot behoeve vanden Heere van Bonivet, vry van accyse, imposten ende hoochzelen der stadt competerende, twee pointsoenen Franschen wyn ende acht amen biers. Actum XX Aprilis 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Gecommitteerde totter amunitie deser stadt van stonden ane met een crabbe oft roeyschuyte aff te verdigen in alle diligentie acht duysent ponden buscruyt tot amunitie ende assistentie vanden volcke van oreloge binnen Aelst, op heden, datum deser, deur de genade Gods, deselve stadt innegenomen hebbende ende den vyant affgeweldicht. Actum XXIII Aprilis 1582.

Myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Deken vande Schippers te beschicken ende te laten volgen alle alsulcken schepen oft schuyten als van noode sal wesen om de amunitie ende victuaillie van hier te beschicken naer Aelst, ende sal men deselve daeraff betalen. Actum XXIII Aprilis.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen hebben geordonneert Steven Raket ende Bartholomeeus Pels, Coronellen, te coopen van wegen deser stadt thien last corens ende twintich vaten boters ende twintich vaten raepolien, om te seynden naer Aelst ende sullen myne Heeren denselven daeraff betalen. Actum XXIII Aprilis 1582.

Aende liasse een instructie nopende ende aengaende het vercoopen vande plaetse vanden casteele. Actum XXIII Aprilis 1582.

Gelycke acte nopende ende aengaende het vercoopen vande oude huyskens ontrent Sint-Jansporte. Actum XXIIII Aprilis 1582.

Opde specificatie vande geleverde materialen tot erectie vande archien triomphale, ter aencompste van Syne Hoocheyt binnen deser, in Februario lestleden, by Mathys ende Kersten Melyns, gebroederen, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere in als vuyt te reyckene de somme van negenhondert LXVIII guldenen XVI 1/2 stuyvers. Actum ut supra.

Opde requeste aen Syne Hoocheyt overgegeven ende der Wethouderen overgesonden by Nycolaes Tshagen, Prevost vanden Hove, es denselven gegunt de vrydicheyt vande accyse ende imposten der stadt competerende van vyf amen Renschen wyn ende twelf amen thienstuyvers biers. Actum ut supra.

Geordonneert den Gecommitteerde totter wynaccyse te laten volgen tot behoeve vanden Grave van Hollach dry amen Renschen wyn, vry van accyse, imposten ende hoochselen der stadt competerende. Actum XXIIII Aprilis 1582.

Opde requeste vanden Opperceurmeester ende Onderceurmeester, geaugmenteert de gagien vande selve van hondert ende vyftich guldenen tsiaers tot IIc guldenen, voer elcken van hen, met behoorlycke ordonnantie op den Tresoriers ende Rentmeestere dye te betalen, mitsgaders een jaer vanden voerleden jare van 81 totter voers. somme. Actum XXIIII Aprilis 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen de Gecommitteerde totter fortificatie deser stadt het geruineert werck vande vesten aende riviere, by het clooster van Sinte-Michiels, te repareren ende versien tot defensie deser stadt, by maniere van eene palisade van masten ende sperren, totter tyt anders daerop sal worden geordonneert. Actum XXV Aprilis LXXXII.

Ten selven daghe geordonneert den Gecommitteerde tot beneficieren vande geestelycke goeden, dat sy van nu voortane gheene sarcken en distraheren, doen oft laten gebruycken sonder voergaende consent van Borgemeesteren ende Schepenen, aengesien men deselve, mits tgebreck van gelycke groote steenen dye men doer de onveylicheyt vande wegen nyet en can becommen, moet besighen tot loffelycke wercken der stadt aengaende. Actum XXV Aprilis ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren Cristoffel Plantyn te leveren, in handen van Mynen Heere den Binnen-Borgemeestere, dertich exemplairen vande bescryvinghe vande incompste van Syne Hoocheyt binnen deser stadt, ongebonden, mette figuren, ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere den voers. Plantyn daeraff te betalen. Actum XXV Aprilis LXXXII.

Tenselven daghe syn gecommitteert myne Heeren den Buyten-Borgemeestere, Cornelis Pruynen ende Andries Vermeulen, Schepenen, Peter Panhuys, Tresorier, ende Meester Jan vanden Warcke, Pensionaris deser stadt, om mette Generale Staten ende de Staten van Brabant te communiceren nopende sekere swaricheden ter saken vanden contracte vande wynen ende bieren, by Syne Hoocheyt gemaeckt ende aengegaen met sekere persoon, daer dore de voers. Staten dese stadt grootelyck soude geledeert ende vercort worden inde gerechticheyt van heure imposten ende accyse ende gesamentlyck te resolveren den middele byden welcken de voers. Hoocheyt soude gevuechelyck mogen geaccommodeert wordden ende de voers. Staten ende dese stadt in heure gerechticheyt geconfirmeert ende tegens alle middelen van fraudatie van dyn versien ende in als geremedieert worden naer behooren, om tselve Synder Hoocheyt daervan geremonstreert ende aengedient oft anderssints daerinne gedaen te worden gelyck sy bevinden te behooren. Actum XXV Aprilis ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Peter Syeben, stadtbode, de somme van LV

guldenen X stuyvers, ter saecken van LXII dagen vacatien, mitsgaders noch negen guldenen van verschoten penningen, maeckende tsamen LXIIII[tich] guldenen X stuyvers. Actum XXV[a] Aprilis 1582.

Aende liasse de commissie op Andries Vermeulen, Schepene, om te verheffen seker leen deser stadt. Actum XXVI[a] Aprilis.

Alsoo myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen syn onderricht ende geinformeert, dat sommige persoonen, voer recht ende elders daert es gerequireert, weygeren hen texpurgeren ende in behoorlycke forme den eedt te doene, tot groote naerdeel respective soo vanden treyn van justicie als onsekerheyt deser stadt, hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, om in desen te versien, geordonneert ende ordonneren mits desen, dat eenyegelyck, wie hy zy, bequame tot eeden, van wat gesintheyt oft opinie deselve soude mogen wesen, sal schuldich ende gehouden syn voer recht oft daer buyten, daer de gelegentheyt vande saecken sulx sal verheyschen, hen texpurgeren ende den eedt in forme te doen, daertoe vermaent synde vanden genen des behooren sall, ordonnerende den Commissarissen ende Greffiers ende alle andere Officiers vande subalterne bancken te rechte sittende, Schepenen, Greffiers ende Secretarissen, over contracten oft Schepenenbekentenisse ende alle andere over stipuleren van eenige eedt staende ende tot affnemen van eedt gequalificeert, deselven in behoorlycke formen aff te nemen ende nyemant te laten gestaen met het verclaren onder manne waerheyt oft andere gelycke declaratie, op pene van dat dexpurgatie oft eedt anderssints gedaen sal nul ende van onwerden wesen, tot welcken eynde men dese sal insinueren daer ende aenden genen des behooren sall. Actum XXVI Aprilis 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Jannen de Lacourt, ter cause van seeckere custodie vergult gemaect over de goude borcht Syner Hoocheyt van wegen deser

stadt geschoncken, vuyt te reyckene de somme van (sic) ponden grooten Vlaems. Actum XXVI Aprilis 1582.

Aende liasse dacte van verheffinghe vande gerechticheyt deser stadt competerende inden ridderthol ende toebehoorten, op Andries vander Molen, Schepene. Eodem die.

Alsoe mynen Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen es aengedint, dat sommige liefhebbers vande buytenplaetsen onder dese stadt resorterende, alst Kiel, Bourgerhout, Willebrotsvelt, Deurne ende andere hier omtrent gelegen, versocht hebben ende noch dagelycx versoecken aen die vande gereformeerde religie om te hebben de predicatie des heyligen Evangelii ende wes daerane cleeft, bevindende billich te syne dat de gemeente deur het salichmakende woert wordde onderwesen, vermaent ende getroost, soo eest dat myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen die vande voers. gereformeerde religie belasten daerinne te versien endė ordre te stellen ten eynde sulcx als voers. is, worde geeffectueert. Actum XXVI Aprilis 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Peter Verluyten de somme van XXVIII guldenen X stuyvers I blanck ter saecken van geleverden slootwarcke, *prout in specificatione.* Actum XXVI[a] Aprilis 1582.

Aende liasse dacte innehoudende donderhout vande Ministers vande gereformeerde religie ende dye vande confessie van Ausborch met henne costers. Actum XXV Aprilis 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den Tresoriers, ende Rentmeestere vuyt te reyckene Pierre Marchant, voor een aelmoesse mits syne ongevallicheyt, gebreck ende groote armoede, de somme van VIII guldenen. Actum XXVII Aprilis 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt

van Antwerpen, mits diversche consideratien, hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Consulz vande Natie van Portugal te ruymen de plaetse vanden huyse van Pourtugal voerseyt, tot behoeve vanden Facteur van wegen den Coninck van Portugal, don Anthonio, alhier wesende, ten ware zy eenige merckelycke ende pregnante redenen hadden van weygeringe, waervan sy binnen den derden dage mynen Heeren sullen gehouden syn te veradverteren, desen XXVII Aprilis 1582.

Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen zyn te vreden ende geloven te betalen aen myn Heere den Colonnel Noris oft syne actie hebbende, de somme van sesthien duysent vyff hondert guldenen in mindernisse ende betalinghe van alsulcke obligatie als hy heeft ten laste van deser stadt, te voren gepasseert in particuliere obligatien by den Cryschraedt ende geaggreert inden Breeden Raedt, ende dat alle maende duysent Carolusguldenen, vuyte middelen ende resten vande quotisatie ende tweeden vyfden penninck, innegaende dierste maent Ia Maii naestcommende, ordonnerende den Commissarissen daeraff last hebbende de voers. somme vuyt te reycken ende te betalen, ende brengende dese met acquyt daertoe dienende, sal hen passeren in rekeninghe, ende oft aende voers. middelen yet gebrake, sal de voers. Heere Colonnel Noris worden voldaen vuyte middelen Syner Hoocheyt by de Staten van Brabant te consenteren, dwelck oyck alsoe van wegen deser stadt zal worden besproken, ende dit in volle betalinghe vande voers. obligatie dewelcke int geheel sal wordden gedoot ende gecasseert. Actum XXVII Aprilis 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere aen Heer Balthasar Schetz, Heere van Hoboken, als van wegen capitain Johan Anthonye Schetz last hebbende te ontfangen vuyt crachte vande assignatie hen gedaen by Thomas Anraet, de somme van negenenvyftich guldenen ende III stuyvers ter saken vande quote vande bede, wesende ten laste van dye van Deurne

ende Borgerhout geconsenteert inden jare LXXVIII, dye dese stadt gehouden is henlieden aff te draghen. Actum XXVII Aprilis 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren Adriaen Bardoel, Colonel deser stadt, te comen doen den eedt als Hooftman der voers. stadt, op morghen voer den noene, te wylen de Heeren in collegio wesen selen, opde pene van twee hondert guldenen by hem te verbeuren tot behoeve vande huysarmen alhier. Actum XXVII Aprilis 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen den Dekens vande Oudecleercoopers ten eynde sy van stadsweghen aen henne suppoesten insinueren, dat sy hen selen vermyden te trecken nae Aelst om aldaer eenighe goeden, hoedanich dye souden mogen wesen, procederende vande plunderinghe van Aelst, te coopen, by hen selven oft doer yemanden anders, directelyck oft indirecktelyck, oft dye van andere over te nemen oft hen voer andere te employeren, onder loon oft sonder, tot vercoopinghe van dyen, by oproep oft vuyter handt, oft anderssins in eenigher manieren toe te staen dat dye onder hennen bewinde souden commen, op arbitrale correctie. Actum XXVIII Aprilis 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, gehadt het advis vande Colonellen der stadt voers., hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Peeter vanden Venne, Capitain over den oreloogsche schepe deser stadt, dat hy met synen schepe ende chalouppe ligge inde riviere deser stadt voers. ontrent den oort ten eynde vanden Doele, om aldaer soo het fort van Lillo als den aggere int ooghe te hebbene, ende met de voers. syne chalouppe ten vloeye ende valle vanden watere ter rieviere opper ende nederwarts te roeyen tot defensie ende bevrydinge vanden varende man ende ten eynde dat hy beyde syne soo schepe als chaloupe te betere van volcke soude mogen

versien, sal alnoch in dinste assumeren dry bootsgesellen. Actum XXVIII Aprilis 1582.

Aende liasse het naerder advys vanden Heeren opt versocht octroy vande cooplieden negotierende op Engelandt. Actum XXVIIa Aprilis 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken den weert in *Henegauw* de somme van XII guldenen VI 1/2 stuyvers ter saecken van wyn, spyse ende anderssins by hem gelevert opt stadthuys den Ven Meert 1582, *prout in specificatione.* Actum ultima Aprilis 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde tot den bouw vanden stadthuyse te belasten Augustyn de Colenaer, Collecteur vande bier-accyse, te tellene tot behoeve van Syne Excellentie aenden genen die daeraff van synentwegen sal belast syn, al hetgene dwelck deselve opde voers. accyse heeft ontfangen, vanden eersten Junii tot den eersten Augusti lestleden, vanden halven stuyver geprocedeert vanden stuyvere byden Leden deser stadt, ten dage voers., geconsenteert tot behoeve vanden tractemente van Syne Excellentie voers., op elcke tonne biers, te verdeillene deene hellicht daeraff ten laste vanden voers. bouw ende den anderen halven stuyver tot laste vande fortificatie, ende overbrengende de voers. Gecommitteerde de voers. recepisse, sullen daermede int vuytgeven hender rekeninge gestaen. Actum XXIX Aprilis 1582.

Op den bladrand : Vide aende liasse dese acte verandert.

Gelycke acte opden Gecommitteerde totter fortificatie deser stadt, vanden XVen Aprilis totten iersten Augusti. Actum ut supra.

Alsoo de Hooftmannen ende Wyckmeesters deser stadt hebben getelt in handen van Jaques vanden Walle, by maniere van leeninge tot behoeve vande gemeyne saecke van Brabant, den lesten Novembris anno LXXXI, de somme van drye duysent guldenen, om wederomme daeraff

gerembourseert te wordene vande weeckelycke quotisatie volgende den consente vanden Breeden Rade, blykende byde quitantie des voers. vanden Walle, soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren, Schepenen ende Goeden Mannen vanden Maendaegschen Raet geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere den voers. Hooftmannen ende Wyckmeesters tot voers. somme van dry duysent guldenen te assigneren op den Collecteurs vande voers. weeckelycke quotisatie, ende sal deselve somme passeren int vuytgeven vande rekeninge vande voers. quotisatie te doene. Actum Lunæ ultima Aprilis 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere, dat sy sullen beschincken Doctor Petrus de Villiers, Minister des goddelycx woerts ende Conseiller van Syne Excellentie, met eene ame wyns van tsestich guldenen, ter causen ende omdat deselve heeft gestelt by geschrifte den aenslach ende assasinat by Jan de Jauregui, deur Jaspar Annastro, opden persoon van Syne Excellentie aengeleght, met hetgene daerane es clevende volgende de gedruecte boecken daeraff zynde, ende in eenige andere saecken vuyt laste van myne Heeren heeft laten gebruycken. Actum ultima Aprilis 1582.

Gelycke acte van gelycke somme opden voers., ter causen vandat deselve, ter begeerte van myne Heeren voers., heeft gestelt by geschrifte de historie vande compste van Syne Hoocheyt binnen desen lande ende namentlyck binnen deser stadt, ende de triomphe daerover gescliet, met den anderen solemniteyten ende oratien desaengaende gebeurt ende gehadt, met oock de translatie, int Franchoys, de carmina opde toonneelen ende spectaculen gestelt, volgende den boecken daeraff gedruct, ende andere gelycke saecke daerinne myne Heeren heeft gelieft hem te employeren. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy den Secretaris van Syne Excellentie,

Boudewyn van Barlecom, ter causen van dat deselve alle de poincten ende bediedinghe vande wagenen, tonneelen ende andere vertoonsele vander triomphe, ter aencompste van Syne Hoocheyt binnen deser stadt gedaen, vande Duytsche sprake int Franchoys heeft gestelt, ende ter causen van dyen tot meer reysen metten ingenieren ende de Wethouderen heeft gecommuniceert, te beschencken met een schale van tweendertich guldenen. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde totter herbouwinghe vanden stadthuyse, dat de tafele van het stuck schilderye dwelck dese stadt aenveert ende overgenomen heeft vande Dekens vande Schrynwerckers, doen accoutreren, cireren ende versien in tgeene des ende soe tselve van doene heeft. Actum prima Maii 1582.

Geordonneert Cristoffel Plantyn te leveren in handen van mynen Heere den Binnen-Borgemeestere de quantiteyt van XXIIII exemplairen met figuren vande bescryvinghe vande incompste van Syne Hoocheyt binnen deser stadt, ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere den voers. Plantyn daeraff te betalen. Actum IIIa Maii 1582.

Opde specificatie van Kerstiaen Anthonissen, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere hem te betalen dat recht is. Actum IIIIa Maii 1582.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen geordonneert ende ordonneren mits desen den Colonellen deser stadt ende elcken van hen dat deselve, in conformiteyt vande bevelen van Syne Hoocheyt, voer hen, metten iersten ende sonder merckelyck vertreck, selen ontbieden alle de Capiteynen deser stadt, ende denselven doen doene den eedt by Syne Hoocheyt ende myne Heeren voers. gemaeckt, sonder simulatie oft exemptie van yemanden, auctoriserende voerts de voers. Colonnellen om heure Capiteynen ende

elcken van hen, onder heurlieden respective resorterende, te bevelen ende voerts te auctoriseren om insgelycx eenenyegelycken van heure Lieutenanten, Vendrichs, Sergeanten ende alle hunne supposten, oyck nyemanden vuytgesundert, denselven eedt alsvoeren aff te nemene. Actum den IIII^{n} Maii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Dekens ende Oudermans vande ses gesworen Guldenen ende elcken van hen, in conformiteyt vande bevelen van Syne Hoocheyt, te doene den eedt by deselver ende mynen Heeren voers. gearresteert, denselven bevelende, ende tot dyen eynde mits desen hen auctoriserende, voer hen te ontbieden hennen supposten ende denselven eedt, sonder dissimulatie hen aff te nemen, ende dat sonder vertreck. Actum V^{a} Maii 1582.

Myne Heeren (gehadt het advys vanden Tresorier deser stadt) hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerden respective soo vande wyn als bieraccysen, den Heere Aernoult vanden Dorp, in respecte van synder qualiteyt, te laeten genyeten alle alsulcken vrydom van accyse ende andere lasten der stadt competerende als ende inder vuegen ende manieren ghebruyct ende genoten heeft de Heer van Fresin, in respecte vande voors. qualiteyt. Actum V^{a} Maii anno 1582.

Alsoo op heden, datum van desen, by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen es geresolveert dat men, tot behoeve van Syne Excellentie, soo in minderinge van synder tachterheyt, als om te vervallen doncosten by denselven geleden over de quetsuere in synen persoon deur Jehan de Jauregui, den XVIII^{n} Meerte lestleden, geperpetreert, ende inde sepulture ende begravenisse van Mevrouwe de Princesse saliger, syne geselschape ende medegesellinne was, alnoch te doene, deselve Syne Excellentie te assisteren metter somme van twelff duysent guldenen te vindene opden vyfden penninck

den Leden deser stadt op heden aen te gevene, ende dat derselver Synder Excellentie moet binnen middelen tyt promptelyck geassisteert worden, ten minsten metter somme van ses duysent guldenen, soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen voers. besloten dat men deselve somme promptelyck sal lichten opde restanten vande chynsen, totten bouw vanden casteele eertyts geconsenteert, mitsgaders tghene dwelck sal mogen resteren vande twee stuyvers (lestwarven opde bieren gestelt) boven de XXIIII duysent guldenen tot traictement van Syne Excellentie geconsenteert, mitsgaders op den voers. vyfden penninck, soo men verhopt, by dandere Leden te consenteren, committerende mits desen myn Heere den Bourghmeestere Schoonhoven ende Meester Jan vanden Warck, Pensionaris, om opde voers. hipoteque de voers. somme van VI^m^ guldenen promptelyck te vindene ende tot dyen eynde te commen in handelinge met Monsieur Jan van Hove ende consoorten, ende deselve tinduceren ende verwilligen, dat deselve, volgende henne oude goetwillicheyt ende affectie die deselve altyt deser stadt ende voernemelyck Syne Excellentie hebben bewesen, gelieve de voers. somme van VI^m^ guldenen opde voers. hipoteque te furneren ende inden voers. noot Syne Excellentie te assisteren, emmers van weke tot weke met ettelycke sommen soo ende inder formen als men met deselve gevueglyckste sal konnen geaccorderen, tot den voers. accorde de voers. Commissarissen mits desen auctoriserende. Actum VII Maii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere, dat sy sullen doen behangen (ter begravinge van myne Genadige Vrouwe saliger de Princesse van Oraignien) met swart rouwlaken den Besnydenischoor met den onvanc vanden resterenden grooten choor, den predickstoel, der Heeren vanden magistraet gestoelte, noch sekere bancken, soe voer de Edele als andere Heeren van qualiteyt. Actum VIII Maii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Gedeputeerde

totter fortificatie deser stadt (tot betere spoedinge ende meesten profyte vanden selven wercke ende middelen daertoe geconsenteert) voerdane, ingevalle sy sulx ten fyne als boven oorboorlyck vinden, sullen mogen gebruycken, int aenleggen vanden selven warcke, vrempde ende onvryde werckluyden, sonder contradictie van yemanden, mits prefererende den inwoonders deser stadt, voer gelycken prys, gelyck debvoir, loffelyckheyt van wercke, dienende, doende ende leverende, volgende de resolutie eertyts collegialycken genomen. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere opde assignatie van den Rentmeestere van Brabant, Jan van Nyeversele, tot behoeve van Jannen Damant, te tellene de somme van II^c XXIII guldenen in minderinge vande bede. Actum ut supra.

Een andere gelycke van gelycke somme.

Een andere gelycke van gelycke somme.

Een andere gelycke van gelycke somme.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Joncker Phylips van Schoonhoven, Buyten-Bourghmeestere der stadt voers., vuyt te reyckene ende te betalen de somme van vier hondert XXIIII guldenen ter causen ende vuyt oorsaecke van dat deselve, den I^n Januarii lestleden, van hier es vertrocken naer Middelburch om aldaer te verwachten de compste van Syne Hoocheyt ende aldaer gebleven ende gevaceert twelff dagen, met twee boden deser stadt, hebbende gehuert int gaen ende commen een hendeschip ende synde vergeselschapt geweest met eenige Dekens ende Capitainen, ende oock naer der Vere ende Vlissinghe gereyst, aen welcke somme sal korten de somme van dry hondert guldenen by hem van Tresoriers ende Rentmeestere op rekeninge voer syne reyse ontfangen. Actum VIII^a Maii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Trezoriers ende Rentmeestere Meester Cornelis Rethius, Schepene, ter causen van dat deselve, ter begeerte van Syne Excellentie, alhier vuyt Duytslant es gecommen inden dinste deser stadt, in de maent van Maio Anno tachentich, hebbende alsoo syne meubelen ende huysgewant moeten transporteren ende de huere vanden huyse, by hem ginder gehuert, te betalen, voer oncosten soo van reysen, transport vande meubelen als andere lasten by denselven gedragen, in als vuyt te reyckene de somme van dry hondert guldenen eens. Actum ut supra. (1)

Op den bladrand : Postea mutata ut infra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde totte wyn ende bieraccyse te laten volgen, tot behoeve vanden Heere van Pruneaux, alle alsulcken wynen ende bieren, vry van accyse, imposten ende andere lasten der stadt competerende, als blyken sal onder syn hantteeken denselven van noode te syne tot slete ende behoeve van syn huysgesin ende dit ter tyt daer anders in sal wesen versien. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere, tot behoeve van myn Heere den Marckgrave, te tellen de somme van XCV guldenen VII stuyvers, ter causen van dat deselve heeft, vuyt laste van myne Heeren, gevaceert tot Middelburch, ter aencompste van Syne Hoocheyt, vanden iersten Januarii tot XII^{n} derselver lestleden. Actum ut supra.

Gelycke acte opde ses gesworen Guldenen vander sommen van II^{c} 93 guldenen X stuyvers. Actum IX Martii 1582.

Opde requeste by die vande religie overgegeven, geappoincteert dat men een gaillerye van houte sal maken inde capelle opde Casteelplaetse, tselve ordonnerende den Gecom-

(1) Deze akte is doorgehaald.

mitteerte totter administratie vande geestelycke goeden. Actum ut supra.

Geordonneert te betalen Albrecht Janssens, gelaesmakere, ter causen vande gelazen vensteren by hem, vuyt laste van myne Heeren, gemaect ten huyse van Monsieur de Villiers, Minister ende Conseiller van Syne Excellentie, vuyt te reyckene ende te betalen de somme van XXVI guldenen VII stuyvers. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen etc. hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere ter causen van geleverde amunitie tot onderstandt ende beset vande stadt van Aelst, den XXIIII Aprilis lestleden, den Gecommitteerde totter selver amunitie vuyt te reyckene ende te betalen de somme van dry duysent tachentich guldenen, volgende de specificatie daeraff zynde, des sal men deselve somme verhalen aen die van Vlaenderen oft andersints innehouden aende eerste penningen tot behoeve vande gemeyne saecke van wegen der quote by deser stadt te furneren. Actum IX Maii 1582.

Gelycke acte vander somme van IX^{c} L guldenen XIII ½ stuyvers aen Steven Raket, Coronel, ter causen van vyf geheele, XIIII halve vaten boters, XII amen ende XII stoopen raepolie, een bael catoengaren tot amunitie vande stadt voers. Actum ut supra.

Gelycke vander somme van VII^{c} XXIII guldenen ende XV stuyvers aen Jaques vanden Walle van speck, kase, stockvis ende ruet, tot behoeve als boven. Actum ut supra.

Gelycke van VI^{c} LXX guldenen XI stuyvers aen Peeter Panhuys, Trezorier, ter causen van sout, van olie, van olyven ende azyn, tot behoeve als boven. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben den Dekens vanden jonghen Voetboghe alhier geconsenteert ende geauthoriseert ende autho-

riseren mits desen om, in plaetsche van Jan Moerentorff, henlieden guldebroeder, by hen vuyt sekere consideratien vande wachte bevryt, te mogen aennemen ende aenveerden als guldebroeder yemandt anders. Actum VIII Maii 1582.

Op dattestatie vanden Capitain vande Switzersche wachte van Syne Hoocheyt, geordonneert den Gecommitteerde totter wyn ende bieraccyse, tot behoeve vander selver guardie, alnoch aff te schryven, vry van accyse ende imposten der stadt competerende, twintich tonnen biers ende VI stucken Franschen wyn. Actum IX Maii 1582.

Gehoort het rapport van Meesteren Nycolaessen de Voecht, Schepene, nopende de voordere pretensie by Andries Neyen, by hem aen myne Heeren by syne requeste aengedint, van ende in respecte, dat deselve hem als klerck inde buytenschanse heeft geemployeert, is geappoincteert ende mits desen den Gecommitteerde totter selver schanse geordonneert denselven van Neyen alnoch vuyt te reyckene, in respecte van tselve gepretenteerde, de somme van tnegentich guldenen eens, waermede deselve hem sal te vreden houden, oft ingevalle deselve yet voerdere soude meynen hem te competerene, sal tselve mogen versuecken aende Commissarissen totter auditie vande rekeninge over dadministratie vande selve schanse byden Gecommitteerde te doene. Actum ut supra.

Alsoo de buytenschansen in alle vlyt verheysschen gemaect te syne om alle inconvenienten voor te comen, hebben myne Heeren Borghemeesteren ende Schepenen geordonneert den inwoonders van Dambrugge heure tachterheyt sonder eenich vertreck tot opmaeckinge vanden voors. warcke te furneren ende op te brengen, volgende de liste ende specificatie daeraff synde, authoriserende mits desen den Gecommitteerde tot den voors. warcke, ende namentlyck den Officier vande plaetse om, in faulte van dyen, deselve feytelyck ende metter daet daervore texecuteren, by reele affpandinge van hunnen goeden ende andere middelen van bedwange, behoudelyck dat deselve penningen tot egeene

andere saecke dan tot behoeve van denselven warcke en sullen worden geemployeert, ende de warcken in hunne presentie ten meesten proffyte worden bestelt. Actum IXa Maii anno 1582.

Aende liasse dacte vande annominatie vande personen tot auditie vande rekeninge vande Gecommitteerde tot de buytenschanssen. Actum IXa Maii 1582.

Alsoo eertyts tot meer reysen es aen myne Heeren Bourghemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geproveert ende aengegeven, dat men de Lombaertstrate soude deurtrecken tot op de Kerckhoofstrate, deur de huysinge der abdye van Sinte-Bernaerts competerende, ende tot denselven eynde overwelven de ruye tusschen beyde loopende, soo oock deselve Nyeustrate eertyts over sulx es affgeschoren, synde de plaetse commende aende ruye ten selven eynde leech gelaten, ende dat myne Heeren voers. byden inwoonders vande Lombaerdestrate ende andere ontrent derselver, henne huysen opde Lombaerdeveste hebbende, ende namentlyck byden yegenwordigen Prelaet van Sinte-Bernaerts, tot meer reysen syn versocht geweest om tselve te consenterene ende tot dyen eynde de brugge tot heuren cost over de voers. ruye te treckene, soo hebben myne Heeren voerseyt tot cieraet deser stadt ende betere commoditeyt vande inwoonders, tselve geconsenteert ende consenteren mits desen, behoudelyck dat de voers. brugge sonder der stadtscoste loffelycken ende naer den heysch vanden wercke worde over de voers. ruye getrocken, op de breede vanden heysch vande voers. Lombaerdestrate, deselve open latende ende ten beyde syden met yseren lenen besettende, op welcke breede ende wyde oock sal moeten getrocken ende gesneden worden de nyeuwe strate, des soo sal den voers. Prelaet onder deselve nyeu strate mogen maken, vry ende sonder der stadt daer eenich recht aff te gevene, kelders tot behoeve vande huysen aende selve commende. Actum IX Maii 1582.

Opt versueck vande collecteurs vanden vyfden penninck, gestelt twee appoinctementen, deene, dat men de defaillanten

sal metter daet executeren, dandere, dat soo tselve consent byden Leden deser stadt es gedragen eenyegelyck synen tax, daerop hy es gestelt, sal betalen *prout latius in libro libellorum supplicum*. Actum IX Maii 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde totter bieraccyse inde oude ende nyeustadt, op te houdene de teeckenen op der accyse vanden tappe genaempt *Swanekensbempt* ter tyt anders by myne Heeren in desen es versien. Actum ut supra.

Alsoo over langen tyt, tot meer reysen, Meester Willem de Jonckere, eerste ende ouste Kock van Syne Excellentie, ende Hans, eerste sommelier derselver, by myne Heeren den Wethouderen aldaer ter maeltyt in diversche wylen gecompareert synde (mits het vlytich aendienen derselver officieren ende verthoonende hennen schakelen, by andere steden hen gegunt) es elcken van hen toegeseght eene goude scakele van vier pont, soo deselve Heeren hebben verclaert, ende dat deselve scakelen by hen aen mynen Heeren worden versocht, soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen gheordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere elcken vanden selven officieren, ter contemplatie van Syne Excellentie, te gevene tot een goude schakele vier ponden Vlaems. Actum den XXVIII Novembris LXXXI.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Cornelis Pruynen, Schepene, ende Meester Jan vanden Warcke, Pensionaris, met Cornelis Grammey, collecteur vande wynaccyse deser stadt, om mette Gecommitteerde vande Staten van Brabant te treden in communicatie met Syne Hoocheyt nopende den vrydom vanden wyn ende bierkelder binnen deser stadt, ten eynde daerinne wordde sulcx versien, dat Syne Hoocheyt, ten besten doenlyck synde, mach worden geaccommodeert ende de voers. Staten ende dese stadt inde gerechticheyt van henne imposten, accysen ende hoochselen nyet en wordden geledeert oft gefrustreert. Actum X[a] Maii 1582.

Geordonneert dat men Adriaen vande Witte, timmerman, vuyt dyen hy heeft gemaect seekere leeren ende bruggen tot dinste vande stadt, vuyt te reycken vier ponden XIIII schellingen Vlaems. Actum ut supra.

Opde specificatie van Jan van Roomen, ter saecken vande leveringhe vande leeren van desen jaere LXXXII, geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere denselven te betalen de somme van een hondert ende XXIIII ₶ Vlems. Actum Xa Maii 1582.

Opde specificatie van Bernaert Smits, ter saecken vande leveringhe van tHeerenbier voer desen jaere LXXXII, geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere denselven vuyt te reycken de somme van drye hondert XXIX guldenen ende VIII stuyvers. Actum ut supra.

Gecommitteert ende gesurrogeert in plaetsche van Meester Pauwels Schuermans, mits syne afflyvicheyt, Peter Panhuys, Tresorier, ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris, tot Meester Niclaes de Voocht, Schepene, om metten selven ende den Borgemeestere van Gorcum te communiceren nopende den vrydom van tgeleygelt volgende der acten daeraff geexpedieert XX Junii LXXVII. Actum XI Maii 1582.

Aende liasse dacte vande ses duysent guldenen tot behoeve van Syne Excellentie tot onderstant vande oncosten by hem geleden soo vande quetsure als de begraeffenisse van Mevrouwe de Princersse, syne medegesellinne. Actum ut supra.

Alsoo men tot meer reysen heeft bevonden, deur de kleynicheyt van het kerckhoff van Sinte-Andries ende menichfuyldicheyt vande doode lichaemen aldaer begraven (sulx dat deerde tot boven aenden mueren es opgevuert) soo grooten stanck ende infectie gecauseert ende veroorsaect te syne dat diversche contagieuse siecten daervuyt int selve quartier syn gevolcht, hebbende de inwoonders vander

selver plaetse by requeste ende continuel vervolch aen mynen Heeren versocht daerinne te willen versien, om voor te commen de sterfte dier apparent desen aenstaenden somere es geschapen vuyt te rysene ende te spruytene, synde dyenvolgende gedeputeert commissarissen om deselve plaetse te visiteren, ende wesende de plaetse ende de gelegentheyt vander selver bevonden als boven, hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen, naer voergaende visitatie, geresolveert dat men tot begravinge vande dooden lichamen vande prochie van Sint-Andries voers. sal vermeerderen ende augmenteren het kerckhoff van Sint-Joris, volgende de designatie daeraff zynde, ordonnerende wel expresselycken ende scherpelyck verbiedende mits desen den grafmakere van Sinte-Andries van nu voerdane egeene doode lichamen meer te graven ende bergen op het Sint-Andries kerckhoff voers., noch aldaer eenige graven te makene oft deerde te openen in eeniger maniere, maer dat deselve den afflyvigen supposten vander selver prochie sal graven ende bergen in Sint-Joris kerckhoff voers. ter tyt ende wylen daugmentatie ende vermeerderinge vanden voers. Sint-Joris kerckhove sal wesen gedaen, alwaer de voers. grafmakere syn recht van begraven sal behouden ende dit al opde pene ende verbeurte vanden voers. syn grafmakerschap ; sal men mede het voers. kerckhoff slissen ende de eerde effenen, ende de beenderen ende calvarien der dooden aldaer wesende, ter plaetse vande nyeuwe vermeerderinge vanden kerckhove voerseyt, verveuren ende de mueren in tyden ende wylen tot gerieve vande gemeente slechten ende te nederleggen. Actum XII Maii.

Geordonneert dat men sal laten volgen, tot behoeve vanden Heere van Rintsaert, VI amen halvestuyvers biers vry van accyse, imposten ende hoochselen deser stadt. Ut supra.

Geordonneert den Secretarissen deser stadt te publiceren sekere ordonnantie opt vueren vanden gruyse. Actum ut supra.

Acte waermede myne Heeren Borgemeesteren ende

Schepenen hen conformeren mette ordonnantie vande gecommitteerde totten Rade vande Staten van Brabant in data Xa Septembris LXXXI ten eynde de Wyckmeesters deser stadt selen leveren in handen van Michiel Hues ende Gheert van Houte de penningen geprocedeert ende te procederen vande restanten soo vanden iersten als tweeden halven vyffden penninck. Actum den XII Maii 1582.

Geordonneert om te wesene Schepenen over desen jare LXXXII, tot Wilryck, mits doende den behoorlycken eedt, Jan van Boom ende Gillis Verbert. Actum den XIIn Maii 1582.

Geordonneert tot behoeve vanden Heere van Merode te laten volgen alle maenden twee amen wyns ende vyf amen biers, vry van accyse, imposten ende hoochzelen. Actum ut supra.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene aen Thomas vanden Bosche, Corte Roede deser stadt, de somme van LXXIII guldenen VIII stuyvers ter causen van vacatien ende sommatien voer dese stadt gedaen sedert VIII Januarii 80 tot XXIIIIn Februarii LXXXII, volgende de specificatie daeraff synde. Actum den XII Maii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert Cornelis Daems, Oude Schepene ende Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden, ende Meester Jacob van Baerle, Greffier derselver Gecommitteerde, om te reysen naer Hollant neffens den Heere van Poelgeest ende aldaer te aenveerden de cofferen ende tonnen onder denselven berustende, toecommende der geestelyckheyt van onser Vrouwe kercke, denselven Heere van Poelgeest van wegen deser stadt te doene beloefte van indemniteyt *contra quoscunque*, denselven Daems daertoe, mits desen, auctoriserende ende gelovende insgelycx denselven daeraff te ontheffenen. Actum XV Maii 1582.

Opde assignatie van Nyeversele, geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere tot behoeve van Jorise Nueborch te

betalen de somme van vyf hondert vyftich guldenen in minderinge vande bede. Actum XV Maii.

Geordonneert den Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden dat zy den Tresoriers ende Rentmeestere a'hier tot behoeff van deser stadts nootelyckheden selen laten volgen den caussysteen vuytgedaen liggende in kelders oft cameren ten Minnebroeders plach te zyne. Actum den XIIII[n] Maii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Tresoriers ende Rentmeestere metten iersten ende sonder eenich dilay te tellen, tot behoeve vande compaignie van de Heere van Berson, de somme van drye hondert guldenen eens, behoudelyck dat de Staten van Brabant, deselve somme aengaende, geven selen behoorlyck bescheet waermede deselve somme deser stadt sal valideren in betalinge ende mindernisse vande ierste bede oft ongelt dat de Leden deser stadt selen consenteren oft moeten geven, ordonnerende denselven Tresoriers ende Rentmeestere dyenvolgende hen oyck te reguleren. Actum den XV[en] Maii 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene aen Rutgeert Ruts de somme van LXXIIII guldenen XII stuyvers ter causen van het maken ende repareren van de tangen om te stalen de lakenen, volgende de specificatie daeraff synde. Actum den XVII Maii 1582.

Aende liasse dacte waermede de thienden van Lilloo ende Stabroeck geappliceert wordden totter dyckagien, gedepescheert. XVII[a] Maii 1582.

Gelycke acte aende selve liasse van Berendrecht ende Santvliet. Actum ut supra ende gecommitteert als dyckgrave Jan Tyberius.

Geordonneert den Collecteurs vande wynaccyse de weerdinne inde *Cordewagen*, inde Hoochstrate, aff te scryven de

somme van LXXV guldenen, ter saken van verteerde costen ten tyde vande incompste van Syne Hoocheyt ende daer te voren aldaer verteert by den Opperfourier van Syne Hoocheyt ende anderen van syne suite. Actum XVII Maii 1582.

Geordonneert dat men de Gedeputeerde van Gorcum sal beschincken met ses ende dry stadtstoopen wyns. Actum XIX Maii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den graffmakere van Sint-Joris kerckhoff, dat hy sal sonder beletsel oft hindernisse Hans vanden Venne, graffmakere van Sint-Andries kerckhoff, toelaten te graven opt voers. kerckhoff van Sint-Joris alle doode lichaemen vande inwoonders ende supposten resorterende onder de prochie van Sinte-Andries voers. volgende ende in conformiteyt vande acte collegiale vanden XII deser, ende dat ter tyt ende wylen tvoers. Sint-Joris kerckhoff sal vermeerdert ende volgende den patroone daeraff zynde, verbreedert ende affgepaelt syn. Actum XIX Maii 1582.

Geordonneert den Kerckmeesters van Sinte-Willeborts-kercke in handen vanden Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden, te stellen alle de goeden ende innecommen van deselve kercke met den stucken, boecken, munimenten ende pampieren daertoe dienende. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Collecteurs vande wyn ende bieraccyse te laten volgen aen myn Heere Junius de Jonge, Riddere, oude Bourghmeestere ende Raet vanden Rade van Staten, alsulcken wynen ende bieren als deselve sal slyten tot behoeve van synder familie, onder syn hant onderteeckent, vry van accyse, imposten ende hoochselen der stadt competerende, by provisien ende ter tyt ende wylen desaengaende sal wesen geordonneert. Actum XIX Maii.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde totten bouw vanden nyeuwe stadthuyse te spoeyen ende te doen affmaken het tafereel van Sint-Janstafele, tegenwordich inde groote sallette vanden stadthuyse gestelt, ende tselve tot ornamente vanden stadthuyse ten cierlyckste met syne listen, columnen ende frizen van netten wagenschot te doen versien, deselve verguldende ende tselve tafereel in syn viercant stellende deur Meesteren Michielen, de schilderye konstelycke daerinne naer den heysch vanden wercke te vervolgene, corresponderende opde reste vande oude schilderye, ende wes deselve desaengaende sullen becostigen, sal alsulcke somme hen, Gecommitteerde voers., passeren int vuytgeven hender rekeninge mits overbrengende quittantie. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser stadt hen geinformeert hebbende van officiewegen vanden misbruyck ende misusen by Peeter Everwyn ende syne huysvrouwe vortsgekeert int frauderen vande accyse deser stadt ende den Staten, hebben geordonneert den Schouteth deser stadt hem van stonden ane te versiene van henne persoonen. Actum XIX Maii 1582.

Aende liasse dacte van exemptie vande wacht van doctor David van Maulde. Actum XIXa Maii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren, Schepenen ende Raet der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Joncker Philips van Schoonhoven, Buyten-Bourghmeestere, met den Gedeputeerde vande fortificatie ende twee Colonnellen by denselven te committeren, om aende watercant deser stadt om te gane ende denselven te visiteren, ende daer sy den muer bevinden berooft te doen repareren op syn ouden voet, breede ende dicte, ende denselven stoppende tot behoorlycke hoochde, ende namentlyck den torren van Pensgat, ende hoe men denselven behoorlyck sal konnen gerepareren, tot versekerheyt deser stadt, mitsgaders eerst ende alvorens metten inwoonders aende caeyen te communiceren oft de naeste gelegene

gebuere souden willen oprechten, tot hennen coste, een stux muers op den voet, besteck, hoogde ende corresponderende op ende gelyck den muer es begonst ende aengeleght aende Werffpoorte, mits hen toevuegende achter aen ende tot behoeve vande selve hennen huysen de erffen commende tusschen denselven huysen ende den voers. alsoo te makene muer, te wetene daert de breede vande caeye tselve es toelatende oft hoevele sy tot opmaken vanden selven muer in gelde souden willen contribueren, om al tselve gedaen ende hen rapport gehoort, geordonneert ende daerinne vorts tot versekerheyt deser stadt versien te wordene naer behooren. Actum XXI Maii 1582.

Op heden, datum van desen, syn by myne Heeren Bourghmeesteren, Schepenen ende Raet der stadt van Antwerpen gecommitteert myn Heere dAmptman, Joncker Jan van Stralen, Joncker Philips van Schoonhoven, Bourghmeestere, Meester Nycolaes de Voecht, Schepene, de Trezorier Peeter Panhuys, Meester Engelbertus Mazius, Pensionaris, ende Meester Henrick de Moy, Secretaris, oft den meestendeel van hen, om te commen in communicatie ende handelinge met den Gedeputeerde van Vliessinghen, op heden in collegio gecompareert synde, ende tsamen te adviseren by wat middelen men sal mogen te nederleggen tifferent geresen tusschen den schippers deser stadt ende den schippers van Vliessingen voers., ende hoe ende in wat manieren men soude mogen aengaen een goet ende vast accort onder denselven opte tfaict van laeyen, lossen, varen ende vlieten, mitsgaders hoe men tusschen deselve stadt van Vliessinge ende deser stadt voors. soude mogen maken ende arresteren een goede onderlinge gestendige correspondentie in respecte vande navigatie ende al tghene daeraff dependeert, soo tselve (mits de gelegentheyt vander selver twee steden) nootelyck tot meerdere prosperiteyt ende voerspoedicheyt vande inwoonders, ten beyde syde, es gerequireert ende verheyst ende tot denselven eynde te communiceren met myn Heere Dorp, Generael de vivres, ende Opperproviandemeesters ende oock met Syne Excellentie, eest noot, van als memorie by geschrifte te makene ende de redenen ende middelen, ten beyden syde geallegeert, by note te stellene, om al tselve

gedaen ende hen rapport gehoort, vorts in desen naerdere geordonneert te wordene, soo behooren sal. Actum XXI Maii 1582 inden Maendaegschen Raet.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert dat men sal beschincken den Bourghmeestere ende Pensionaris der stede van Vliessinge, in commissie op heden alhier gearriveert, met acht stadtstoopen wyns. Actum ut supra.

Aende liasse dacte daermede Wynant Lockema, stadtbode, wordt toegevuegt XXV guldenen. Actum XXI[a] Maii 1582.

Aende liasse dacte van Jeronimus Michielssen byde welcke den gevangenen toegelaten wordt totten selven acces te hebben. Actum XXI Maii 1582. ?

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert mynen Heere den Marckgrave hem te versiene van den persoon van Daniel de Bruyne ende denselven te stellen opden Steen. Actum XXII Maii 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Geeraert Rogiers de somme van 57 guldenen 1 $^{1}/_{2}$ stuyver ter saecken van sekere silvere ende vergulden penningen by hem voor dese stadt gemaect. Actum XXII[a] Maii 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aende Capiteyns Lion Petit, Sevencoten ende Arthois, de somme van 75 guldenen ter saecken van dat deselve tot twee reysen in Zeelant syn gereyst ende aldaer tsamen XXV dagen gevaceert ter aencompste van Syne Hoocheyt. Actum XXII[a] Maii 1582.

Geordonneert den Collecteurs vande wyn ende bieraccysen te laeten volgen aenden Heer Bonivet alsulcke wynen ende bieren als deselve sal slyten, tot behoeve van syne familie,

onder syn handt onderteeckent, vry van accyse, imposten ende hoochselen der stadt competerende. Actum ut supra.

Gestelt een acte van resolutie onder dopinie vanden lesten Breeden Raet, om deselve aende Edele van Brabant over sulcx over te dragene. Actum ut supra.

Geordonneert te betalen aende clercken vande Secretarissen deser stadt, ter causen van diversche partyen byden selven tot behoeve deser stadt, sindert den VI^{en} Aprilis anno LXXXI tot den VI^{en} Februarii lestleden, geschreven, volgende de specificatie daeraff zynde, in als vuyt te reyckene de somme van LXXVI guldenen XIIII stuyvers. Actum XXII Maii 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aenden erffgenamen wylen Hans van Dorth, gesworen bode deser stadt was, ter saecken van II^{c} II dagen vacatien, à rayson van XVIII stuyvers sdaegs, de somme van hondert eenentachtich guldenen XVI stuyvers, mitsgaders noch XV guldenen II stuyvers ter saecken van verschoten penningen, maeckende tsamen hondert XCVI guldenen XVIII stuyvers eens. Actum 23 Maii anno 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert myn Heere den Bourghmeestere Schoonhoven, Cornelis Pruynen, Schepene, Meester Jan vanden Warcke, Pensionaris, ende eenige vande Fortificatiemeesters om met den Hooftman ende Guldebroeders vande Schermers, desen naernoene te communiceren nopende ende aengaende alsulcken te kennen geven als deselve Hooftman ende Guldebroeders op heden hebben aen myne Heeren voors. aengedint beruerende derve denselven by der stadt tot hennen hoff verkocht, de plaetse te visiteren ende het patroon metten contracte toversiene, ende naer gelegentheyt vande saecken aldaer te resolveren, ende ingevalle sy de saecke sulx vinden gedisponeert, denselven ter minster schade deser stadt taccommoderen, denselven Commissarissen daertoe mits desen auctoriserende. Actum XXIII Maii 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde tot beneficieren vande geestelycke goeden Peeter de Molyn, mits redenen den Heeren moverende, te laeten volgen alsulcken erve als deselve int Cleerenclooster heeft gecocht tegens XVI guldenen erfflyck elcke roede, behoudelyck dat deselve sal commen ter Vrydaegsmerct gelyck andere goeden. Actum XXIIIa Maii 1582.

Opde requeste van Jan Hendricx gecontracteert hebbende met Syne Hoocheyt nopende de bieren by hem te leveren aen syn vervolch, geordonneert den Collecteurs vande bieraccyse dat sy, volgende denselven contracte, selen vry ende vranck laeten volgen alsulcke bieren als hy inden kelder, daertoe gedesigneert, ten slete voers. sal willen leggen. Actum XXIIIa Maii 1582.

Geordonneert te laten volgen tot behoeve vanden Heere van Glabbeke, vry van accyse ende imposten der stadt competerende, (*sic*) halve amen Franschen wyn, mits redenen. Actum XXV Maii 1582.

Alsoo inde eerste weke naer Paesschen sekere twee pointsoenen wyns, ter begeerte van myne Heeren, syn gelevert geweest by Franchoys Lefort, coopman, te vorens by hem veraccyst, tot behoeve vanden Grave de Lavall, soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert den Gecommitteerde vande wynaccyse te laten volgene aenden voers. Lefort gelycke twee pointsoenen, vry van accyse, imposten ende hoochzelen. Actum XXV Maii 1582.

Opden bladrand : Vide aende liasse dese acte verandert.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meester Niclaes de Vocht om metten Tresorier Peeter Panhuys te vaceren ende besoigneren tot affrekeninghe ende liquidatie, metten gheenen dye ten achtere syn vuyt saecken vande oncosten gedaen ten tyde ende ter oorsaken vande incompste van Syne Hoocheyt, ende dye welcke

henne tachterheyt alnoch nyet en hebben overgebrocht oft geliquideert. Actum XXV Maii 1582.

Opde specificatie van Peeter Huybrechts, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere denselven vuyt te reyckene ende te betalene de somme van I^c XCVIII guldenen ende XV stuyvers. Actum XXV Maii 1582.

Opde specificatie vande geschoncken wynen aen diversche persoonen hen ten dinste vande stadt geemployeert hebbende, volgende dacte daeraff zynde, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene Cornelis Grammeye hondert II guldenen XVIII stuyvers III myten voer dimposten vande Staten om deselve aenden selven Staten te betalen. Actum XXVI Maii.

Geordonneert den Gecommitteerde comparerende opde dachvaert vande Staten, aen Syne Hoocheyt aen te gevene dat deselve gelieve te verleenen pasport aende coopluyden van hier over den Reyn op Duytslant trafiquerende, van ende in respect vande commenschape derwaerts gedestineert, opdat onder het pretexst vande publicatie nopende de defensie van onder licenten op vyanden lande te mogen voerdane eenichsints handelende, hennen voers. goeden nyet en worden aengeslagen. Actum XXVI Maii 1582.

Op heden, datum van desen, zyn by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt in plaetse van Meester Nycolaes de Voecht, Schepene, Cornelis Daems, oude Coronel, Hyeronimus Coomans ende Jan Nicquet, affgaende Amunitiemeesters, gesurrogeert, geanomineert ende gekozen voer nyeuw Amunitiemeesters Jan Bazeliers, Schepene, Peter vander Moeren, Wyckmeestere, Adriaen Vierendeel, Coronel, Dominicus van Uffele, Capitain, ende denselven geordonneert te doene den eedt daertoe staende. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gekosen vuyt de anominatie vande dry ambachten Schippers, Meerse ende Bereyders, voer

Trezorier Henrick Lemens, voergaende Rentmeestere, ende geordonneert te doene den eedt daertoe staende.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen binnen drye maenden naer datum deser, sonder langer dilay, aende Dekens vande Oudecleercoopers alhier, alsulcke somme van penningen als deselve, ter begheerten van myne Heeren voers., verschieten sal aen sesse bedden met haren toebehoorten, mitsgaders andere nootsakelyckheyt als bancken, stoelen taeffelen ende kokengewant tot behoeff vanden Ambassadeur van Syne Majesteyt van Vranckeryck, den Heere Beaulieuvre, dies sal deselve Symons (1) daeraff leveren behoorlycke recepisse vande quitancie van Meester Jan de Pape, Schepene. Actum inden Maendaechschen Raedt XXVIII Maii 1582.

Geordonneert den Penninckmeester Jan van Steenwinckel te betalen aen Mynken Magermans de somme van hondert XLIII guldenen ende eenen halven stuyver, als reste vande sinckryse by hem gelevert aende dyckagie van Borgerweert, ende selen Tresoriers ende Rentmeestere deselve laten cortten aenden pachter vanden Vere, mits hem rembourserende vanden voers. Penninckmeester. Actum den XXVIII Maii 1582.

Aende liasse dadvis van myne Heeren nopende het vuytvueren vanden coopmanschappen. 28 Maii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert Meester Cornelius Rhetius ende Jan van Steenwinckel, Schepenen, toesinders vande siecken, om te communiceren met den Almoesseniers deser stadt voers., nopende ende aengaende tghene by den selven Almoesseniers es op heden, datum van desen, aengegeven beruerende den infecten ende besmetten persoonen van lazerye ende melaetscheyt, ende den anderen die apparentelyck alnoch daeraff soude mogen gecureert worden, hoe men deselve aldergevuechelyckste van malcanderen sal mogen scheyden ende stellen in diversche plaetsen opdat

(1) Simon Joerdaens.

deselve cure te gevuechelyckste mach geschieden, ende tot dyen eynde de infecte ende incurabele te stellen ter Siecken ende de andere te Dambrugge, inde lazerye aldaer, desaengaende te concipieren eenen voet ende ordonnantie, soe sy hen inde voers. huysen sullen houden ende hen te hebbene te reguleren ende tsamenderhant daerinne te adviseren ende resolveren soo sy tot betere policie ende ordinge sullen bevinden te behoorene, denselven mits desen daertoe tsamenderhant auctoriserende. Actum XXIX Maii.

Aende liasse sekere remonstrantie vande Coronellen 25 Maii 1582.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert dat de portier vande Begynepoorte van stonden ane van daer sal vertrecken ende deselve poorte sal ruymen tot commoditeyt vande borgers aldaer de wachte houdende, ende desaengaende egeene weygeringe te maken oft vertreck te gebruyckene. Actum XXIX Maii 1582.

Geordonneert, opde assignatie van Nyeversele, te tellene aen Marguerite de Piters de somme van hondert seven guldenen in minderinge vande bede. Actum XXIX Maii 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Joost Danieelssen ter causen van een maent oncosten, verschenen den XXVI^en^ Aprilis lestleden, over den oorelooghschepe deser stadt, te betalene I^c^ LXXV guldenen XI stuyvers. Actum ultima Maii 1582.

Opde requeste by Gillis Lambrechts, concierge, gepresenteert, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere hem alle weken vuyt te reyckene de somme van hondert guldenen in minderinge van syne tachterheyt aen dese stadt ende de penningen daervoren by hem verschoten, volgende dacte ende specificatie daeraff zynde ende daerane gehecht. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene den concierge deser stadt de somme van XXXIX guldenen XII 1/2 stuyvers ter cause vande provisien gedaen inden schepe vande Commissarissen van wegen den Breeden Raet reysende naer Syne Excellentie, te wetene myn Heere van Schoonhoven, Doctor Alostanus, Willem Martini, Steenwinckel ende Coronel Lantmetere, volgende de specificatie daeraff zynde. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, gehoort het rapport vande Commissarissen, geordonneert opt patroon byden Dekens, Oudermans ende supposten vande Dekens vande Gulden overgegeven, tenderende deselve tot vermeerderinge van hender erffen aen sKeysersporte van hennen huyse ende schermhoff, dat hen sullen worden toegevuecht eenendertich voeten inden selven patroone gedesigneert, streckende naer Sint-Joris kercke in plaetse vande nuessegheyt hen int beginsel vander selver erffe affgenomen tot behoeve vande straten streckende neffens den theen vande vesten ende eerde walle aldaer, geordonneert dat deselve eenendertich voeten in recompense van tghene hen wordt affgenomen totter selver hennen hove sullen worden gevuecht, volgende den patroone daeraff zynde, ende op heden, datum deser, by den greffier Martini onderteekent, ordonnerende den Trezoriers ende Rentmeestere denselven daerinne te goeyene. Actum ultima Maii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere, Jannen Jordaens, ter causen van seeckere artificieuse vaetkens oft tonnekens om te dienen tot steuninghe van eenige bruggen subitelyck aen te leggen, by denselven, vuyt laste van mynen Heeren, inden Eeckhoff gemaect, hem vuyt te reyckene de somme van negen guldenen XVIII stuyvers. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben Johannen van Boeckel, vuyt

consideratie ende mits dinste by hem gedaen, geremitteert de helicht vande pontpenningen van seeckere syn huys gestaen inde Meere by hem gekocht. Actum ultima Maii 1582.

Aende liasse dacte van Peeter vanden Venne waermede gevuecht wordden sekere Commissarissen om de reckeninge vanden selven vanden Venne te oversien ende rapport te doene aenden Maendaechschen Raedt, in data XXVIII Maii 1582.

Gedepescheert een acte nopende tconsent vande 2 stuyvers opde bieren. 12 Martii 1582.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwepen by provisien gegunt ende geaccordeert, gunnen ende accorderen mits desen· Melchior Suerius de grefflerschap vande Policiecamere, mits der absentie van Meester Carel Blyfhooft, onder de gagien ende emolumenten daertoe staende ende den eedt daertoe geordonneert. Actum Va Junii 1582.

Opden bladrand : Daernaer VI Junii heeft gedaen den behoorlycken eedt.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Collecteurs vande wyn ende bieraccyse, by provisien, te laten volgen, vry van accyse, imposten ende hoochzelen der stadt competerende, mynen Heeren vanden Raet van Staten ende Officieren derselver, volgende de liste by den Audiencier onderteekent, inder vuegen ende manieren gelyck sy die te vorens hebben genoten, te wetene tghene onder hen hant ende signature sal blycken tot consumptie ende slete van hennen huysgesin van noode sal wesen. Actum V_a Junii. (1)

Op den bladrand : Vide dacte *prout* aende liasse onder de voers. liste.

---

(1) Deze akte is doorgehaald.

Gelycke acte opden Heeren vande Finantie volgende de liste byden Griffier Spallinc onderteekent. Actum Va Junii 1582.

Myne Heeren Borgermeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meester Matheus de Lannoy ende Meester Jacobus Suerius, Schepenen, ende Meester Jaspar Sanders, Weesmeestere, om tsamenderhant te communiceren met Abraham de Hertoge, opde poincten ende interrogatorien die opde swaricheyt vanden processe tusschen denselven Abraham Hertogen ende Jaques Peeters syn bevonden, ruerende ende aenclevende den persoon van Danieel de Bruyne ende deselve te concipieren ende dyenvolgende den voers. de Bruyne daeroppe texamineren, om tselve gedaen ende deselve examinatie gesien, vorts geordonneert te wordene naer behooren. Actum Va Junii 1582.

Op heden, datum van desen, syn by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen gecommitteert Jaques Pelgren ende Aert Boudewyns tot het beneficieren vande geestelycke goeden binnen deser stadt, met den anderen tegenwordich dienende, ende hen daerinne te reguleren volgende dinstructie daeraff zynde. Actum VI Junii 1582.

Op sekere specificatie van Thomas vanden Bossche, Cortte Roede, van syne vacatien in stadtssaken gedaen, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt denselven vuyt te reyckene ende te betalene de somme van LXXV guldenen. Actum VI Junii LXXXII.

Op de specificatie van Bruno van Geveren, van vacatien, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere denselven vuyt te reycken de somme van LXXXI guldenen ende XVIII stuyvers, ende acht guldenen IIII stuyvers. Actum ut supra.

Aende liasse dacte daerby den Marcgrave wordt geor-

donneert te assisteren Anraet om te executeren den Dyckgrave ende gelanden van Osterweel tot betalinge vanden vyfden penninck. Actum VI Junii 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aende Cortte Roeden de somme van VI guldenen VI stuyvers voer het inneblasen vande Sinxe ende Bamismerckt vanden jare LXXXI ende de Sinxenmerckt LXXXII, over des daertoe behoort. Actum VI Junii 1582.

Een ordonnantie gestelt om te presenteren seeckere requeste aen myn Heere den Cancellier, ten eynde deselve sulx soude gelieven te versiene dat tusschen den Schippers deser ende der stadt van Bruessele, egeen misverstant en ryse ter causen vande schipvaert. Actum VII Junii 1582.

Aende liasse dacte aengaende de schippers van Gorcum. VII_a Junii anno 1582.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Bourghmeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere der stadt van Antwerpen, geannomineert, geassumeert ende aengenomen Anthonius Krieck, om te wesen Schouteth, Rentmeestere ende Castellain vande heerlyckheyt van Schooten, voer het deel ende poortie der stadt competerende, ende nu lestmale by titule van coope vande Staten des lants van Brabant by denselven verkregen,. deselve heerlycke preeminentie, emolumenten, keuren, breucken, chynsen, renten, pachten, huysen, hoeven, weyde, lant, sant, hout, bosschen ende alle andere innecommen, rechten ende baten ende alle de dependentie van dyen, hoedanich deselve soude mogen wesen der stadt eenichsints aengaende, in vuegen ende maten soe die by hen syn verkregen ende by hennen voersaten beseten ende genoten, respective te regeren, ontfangen, gade te slane, toorberen, te verhueren ende alles ten meesten nutte ende profyte deser stadt te brengene, mits op als communicerende met den Trezoriers ende Rentmeestere deser stadt ende tghene by gemeyne resolutie sal goet gevonden worden te doen effectueren, van als goede

rekeninge, bewys ende reliqua te doene, ende al doen tghene een getrouw Officier, Rentmeestere ende Administrateur schuldich es te doene, ende dat by provisien onder de gagien van twee hondert guldenen tsiaers, mits doende den eedt van getrouicheyt. Actum VII Junii 1582. (1)

Op den bladrand : *Vide* aende liasse.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Bourghmeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere geannomineert, geassumeert ende aengenomen Gaspar van Aelst, sone Peeters van Aelst, om te wesen Rentmeestere, Castelain ende toesindere vande goeden, laethove ende huyse van Beerschoot, nu lestmale by titule van coope vande Staten des Lants van Brabant verkregen etc. *ut supra*, mits vuytlatende keuren ende breucken, onder de gagien van dry hondert guldenen tsiaers, mits doende den eedt van getrouicheyt, ende soo de voers. van Aelst vuyt laste van Tresoriers ende Rentmeestere tsindert de maent van April lestleden de voers. goeden heeft geregeert ende hem daerinne geemployeert, soo is Trezoriers ende Rentmeestere voers. geordonneert met hem desaengaende tot op heden, datum deser, tovercommen ende hem daeraff te contenteren. Actum ut supra. (1)

Op den bladrand : *Vide prout* aende liasse.

Opde specificatie van Cornelis Grammeye, raeckende de Franschen wyn by hem gecocht, om daermede van stadtswegen te beschencken den Ambassadeur van Vranckryck, metten oncosten, geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere denselven Grammeye te betalen de somme van I^c XLV guldenen ende thien stuyvers.

Aende liasse een acte daerby die vande gereformeerde religie de kercken hun gegunt worden gelaudeert ende geratificeert. Actum VIII Junii.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt

(1) Deze akte is doorgehaald.

van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen myn Heere den Buyten-Borgemeestere, Meester Jan de Pape ende Cornelis Pruynen, Schepenen deser stadt, om te treden in communicatie metten facteur vanden Coninck van Portugael, ende de cooplieden vande selve natie, ende deselve, eest doenlyck, nopende den different ende swaricheyt dye tusschen deselve is, ter saecken vanden gebruycke van thuys van Portugael binnen deser stadt, te vereenighen ende beyde te veraccorderen aengaende den voers. gebruycke, ende ingevalle van swaricheyt, hen volcomentlyck van als dyenaengaende op henne pretensien te informeren, om tselve gedaen ende der voers. Commissarissen rapport gehoort, geordonneert te worden soe behooren sal. Actum VIII Junii 1582.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesten ende Schepenen der stadt van Antwerpen geresolveert dat de drye ordinarise Generaels vanden Munten selen, by provisie ende tot dat anders sal wesen geordonneert, genieten vryedom vande wyn ende bieraccyse, hoochselen ende imposten deser stadt competerende, ordonnerende dyenvolgende den Collecteurs vande voers. accysen, hoochselen ende imposten den voers. Generaels heuren wyn ende bier aff te scryven ende daeraff vrye ende onbelast te laten volghen. Actum VIII Junii 1582.

Aende liasse dacte daermede sekere Commissarissen worden gecommitteert om toversien alle de openstaende rekeningen. 8 Junii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Peeter Panhuys, Tresorier, inde rekeninghe vande oncosten by hem te doene, gedaen in ende ter oorsaken vande incompste van Syne Hoocheyt, totte selve oncosten te stellen de somme van twee hondert guldenen tot behoeve van Meester Jan van den Warcke, Pensionaris, dye welcke hem by myne Heeren wordden toegevuecht voer alle alsulcke extraordinarise diensten, vacatien ende besoignen als

by hem syn gedaen geweest ten tyde ende in saecken vande voers. incompste ende des daeraff heeft gedependeert. Actum VIII Junii 1582.

Gelycke acte op Meester Willem Everaerts, tot twee hondert guldenen.

Gelycke acte op Meester Jan de Pape, van LX guldenen.

Gelycke acte op Meester Niclaes de Vocht, van LX guldenen.

Gelycke acte op Lanoye, van XXX guldenen.

Gelycke acte op Wachtendonck, van XXX guldenen.

Gelycke acte op Montens, van XXX guldenen.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Bartholomeeus Bischop ende Willem Peeters, de somme van hondert guldenen, ter causen van swert laken byden selven gedaen int behangen vanden grooten choor onser Vrouwe kercke ende elders, inde begraffenisse van Mevrouwe de Princesse van Oraignien, volgende de specificatie daeraff zynde. Actum VIIa Maii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere met de mozemeyere deser stadt, nopende derselver pachtinge, te overcommen tot meesten profyte ende oorbore deser stadt voers., soo naer voergaende communicatie tselve es profytelycker bevonden gedaen te syn dan te latene, opde voergaende conditien ende namentlyck dat deselve pachtere de voers. straten sal ruymer ende suyverder houden dan tot noch toe by hem en es gedaen. Actum VIII Junii 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene aen Artus van Vissenaken, volgende dacte in

data XXI Februarii 1582, de somme van drye hondert XXIIII guldenen ende XVIII stuyvers eens, als reste ter causen vande meubelen dye deselve Artus gecocht heeft volgende de voers. acte voer den Heere des Pruneaulx, naer luydt vande specificatie ende recepisse daeraff zynde. Actum den IX[en] Junii 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen voers. hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Capiteyn van Borgerhoudt dat hy, onder eedt van en Maendaghe naestcommende te rechte te commen in Borgerhoudt, sal ontslaen vander hachten Cornelis de Ridder, van Wommelgem, pachter vanden Heer van Glabbeke, auctoriserende Meesteren Niclaes de Voecht ende Symon Sannen den voers. gevangene denselven eedt aff te nemene. Actum den XI[n] Junii 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere van stonden aen te doen maken de stallinge van Syne Hoocheyt inde schuere by Sinte-Michiels. Actum XI Junii 1582.

Geordonneert den Fortificatiemeesters dat zy van stonden aen toemaken ende repareren het gadt wesende aen sekeren toren by het Pensgadt alhier. Actum XI Junii 1582.

Geordonneert te betalen Joos Daelssone de somme van LXXXVIII guldenen ende vier stuyvers ter causen ende voer synen dienst gedaen tot opden XXVIII Mey 1582.

Geordonneert by Borgemeesters ende Schepenen deser stadt dat Peeter Panhuys, Tresorier deser stadt, mits sekere diensten den Heeren kennelyck, van synen kelder dye hy int huys geheeten *het Wilt Wyff*, opt hoecxken vande Silversmitstrate, onder de strate, gemaeckt heeft, nyet en sal betalen, maer denselven ten eeuwigen daghe te gebruycken sonder yet daervoere te derven geven. Actum den XI Junii 1582 inden Maendaegschen Raedt.

Een appoinctement opde requeste by den Almoesseniers overgegeven, nopende den deil van Sinte-Michiels, Peeter

Pots, Bogaerde ende andere, byden welcken geordonneert is deselve hen te laten volgen. Actum ut supra.

Geordonneert te laten volgen, tot behoeve vanden Heere van Plessis, een pointsoen Franschen wyn ende twee amen biers, vry van accyse, imposten ende hoochselen der stadt competerende. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresorier Peeter Panhuse over te leveren in handen van myn Heere den Binnen-Borgemeestere, Docter Petrus Alostanus, de goude borcht, met twee duysent goude croonen in specie, tot behoeff van Syne Hoocheyt, twee silvere beckens, twee silvere lampetten, sesse schalen, drye soutvaten ende XVIII lepels tot behoeff vande Heeren ende Princen by Syne Hoocheyt voers. Actum den XI Junii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert dat sy tot behoeve van myn Heere van Rintsaert, Conseiller ende ordinaris Camerlinck van Syne Hoocheyt, sullen laten volgen, by provisien, de vrydicheyt vande accyse, imposten ende hoochselen der stadt competerende, vande wynen ende bieren die deselve, tot slete van syne familie, onder syn hant bevonden sullen worden van noode te syne. Actum XII Junii 1582.

Gelycke acte op Joncker Philips vander Meeren, Heere van Saventhem etc., Stadthouder vanden leenen des Hertochdoms van Brabandt. Actum ut supra.

Gelycke acte voor den Heere van Pre, Commis vande financien, van seven amen Renschen oft anderen wyn ende thien amen biers, vry van accyse. Ut supra.

Meester Geert vanden Berge geordonneert te tellen XXV guldenen voer de preservative by denselven der stadt gepresenteert, *prout in libello supplici.* Actum ut supra.

Geordonneert Commissaris ordinnaris des monstres, Jaques

de Rossel, te laten volgen vier amen wyns ende acht amen biers tsiaers, vry van accyse, imposten ende hoochselen der stadt competerende. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende geauthoriseert, committeren ende authoriseren mits desen de Aelmoesseniers deser stadt om metten momboiren geordonneert totten convente vander Siecken alhier, te overhooren, sluyten ende passeren de rekeninghe vanden innecomen, ontfange ende vuytgeven vanden selven convente, ende hen volcomentlyck te informeren opde ordre, regel ende onderhoudinghe nopende het feyt vande siecken, ende des daeraen cleeft, ende mette selve momboiren te nemen goede toesicht ende te doene alle behulp ende assistentie ten eynde daerinne wordde voersichtichlyck ende sulcx gedaen ende gehandelt als behoort, ende tot dyen fyne, op des noot bevonden worde, te concipieren sekere goede middelen, regel oft poincten achtervolgende dewelcke dye vanden voers. convente hen voer toecommende tyden selen gehouden syn te reguleren, ende daermede te redresseren alle faulten ende generalyck in alles soe te versien als sy bevinden selen nootelyck te syn, ordonnerende dyenvolgende de Mater vanden convente denselven te doene declaratie ende openinghe van allen tgheene des de voers. Gecommitteerde ende momboirs tot redressement als voren selen versuecken ende achten hen dienlyck te wesen. Actum XII Junii 1582.

Geordonneert opde requeste by Meesteren Jannen van Hobboken, Greffier, overgegeven, dat de Tresoriers ende Rentmeestere, mits redenen inde selve requeste begrepen, in betalinge van seeckere syne obligatie ter sommen van dry hondert vyfenveertich guldenen over te nemene eenen schultbrief van vier hondert achtenvyftich, *prout latius* inde voers. requeste. Actum XIII Junii 1582.

Geordonneert te betalene aen Jaques de Bot, klerc ende toesinder in deser stadts steenen Eeckhoff, soo ter causen van syne verschoten penningen als diversche stucken by

hem geschreven (volgende de specificatie daeraff synde) sindert den XXVIII^en^ Augusti anno LXXX tot den lesten Novembris anno LXXXI, in als de somme van I^c^ XXVI guldenen VIII stuyvers.

Gecommitteert myn Heere den Marcgrave ende Meester Joris Kieffelt hen te informeren opde insolentie ende excessen by Joannes Erasmus gedaen ende geperpetreert tot Borgerhout, opden XI Junii van dese tegenwoirdighe maent, mitsgaders vande opdragende ende injurieuse woorden byden selven Meesteren Niclaes de Vocht naegeseght, neffens de Gulde van den Ouden Boghe, dye wacht gehadt hebben aende Kipdorppoorte, den XII der voers. maendt, volgende de articulen daeraff in collegio gearresteert, om de voers. informatie gesien, geordonneert te worden soe behooren sal. Actum XIII Junii 1582.

Geordonneert den Collecteurs vande wynaccyse te laten volgen aen Meester Jaspar vander Heyden, Minister, eene halve ame Renschen wyn, vry van accyse, hoochselen ende imposten deser stadt competerende, mits sekere dinsten by hem der stadt gedaen. Actum XIII Junii 1582.

Gelycke ordonnantie opde collecteurs vande wynaccyse van seven stucken Franschen wyn tot behoeve van Monsieur Roquetaillade, ierste Stalmeester van Syne Hoocheyt. Actum XIII Junii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde totten ontfanck vande wekelycke quotisatie, dat zy tellen selen aenden Colonel Norits de somme van dusent guldenen eens, voer de maent van Mey, ende andere dusent guldenen voer de maendt Junius, ende dit al conform ende in mindernisse vande acte vanden XXVII^n^ April lestgeleden. Actum den XIII^n^ Junii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebbende by seekere Commissarissen (soo vuyt henne collegie als vuyten Coronellen, volgende dacte

vanden XXI Maii gedeputeert) doen visiteren ende besichtigen de tegenwordighe gelegentheyt aengaende de fortificatie, heyninghe ende bevestinge deser stadt, ende bevindende diversche plaetsen ende anecompsten derselver te wesene zeer qualick versien, andersints onderworpen ende subject zeer grooten perykele, invasie ende secreten aenslage des vyants, namentlycken aenden watercant ende streeck vande riviere, volgende de oculaire bewysinge desaengaende gedaen, soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen (om alle inconvenienten voor te commen) met advise vande Colonellen deser stadt voers., gecommitteert ende tot den voergaenden Fortificatiemeesters gevuecht, committeren ende vuegen mits desen, Steven Raket, Coronel deser stadt voerschreven, versueckende ende des nyettemin ordonnerende hem daertoe te willen laten gebruycken, om met denselven Fortificatiemeesters de voers. plaetsen ende andere daer dangier ende peryckel soude mogen vallen, te visiteren, deselve behoorlycken te doene versiene, ende vorts metten selven Fortificatiemeesters alles te doene ende te wercke te leggene dwelck sy tot betere conservatie ende versekerheyt vander stadt voers. sullen bevinden te behoorene, soo sy hen des volcommelyck hender sorchfuildicheyt ende neersticheyt syn toebetrouwende, den voers. Raket daertoe mits desen auctoriserende. Actum XIIII Junii 1582.

Myne Heeren voers. hebben geordonneert etc. Jan, schiptimmerman opt Kiel, ter causen van seeckere schuyten metter werck, mos, riet ende eyserwerck by denselven geemployeert ende becosticht, ten versuecke van Syne Hoocheyt, tot seekere secrete entreprise ten laste van Syne Hoocheyt, in als vuyt te reyckene de somme van eenendertich guldenen ende vyftien stuyvers. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren, Schepenen ende Raet der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Trezoriers ende Rentmeestere, Meester Cornelius Rethius, Schepene, van Wesel, inden lande van Cleve, alhier gecommen ende gearriveert inder stadtsdinste,

ten versuecke van Syne Excellentie ende deser stadt voers., soo voer oncosten int transporteren ende verhuysen van syne meubelen ende andere ongelde int transporteren synder familie, namentlycke in soo groote onveillicheyt van wegen gedaen, in vergeldinge ende recompensie van dyen te tellen de somme van twee hondert guldenen eens. Actum XIIII Junii 1582.

Soo myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen inde maendt van Aprili lestleden hebben versocht aen mynen Heere den Bourghmeestere, Joncker Philips van Schoonhoven; dat hy van stadtswegen tsynen huyse soude willen nooden Meester Pauw Buys, Conseiller vande Staten van Hollant, de Bourghmeestere vander Veren, Pensionaris van Middelburch, ende eenige andere Commissarissen van Hollant, alhier inde stadtsaken hen geemployeert hebbende, ende dyen volgende een eerlycke maeltyt aende selve met eenige andere Heeren deser stadt gegeven, soo hebben myne Heeren voers. geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere den voers. Heere Bourghmeestere, ter causen vande oncosten byden selven alsdoen gedaen, vuyt te reyckene de somme van vyftich guldenen eens. Actum XIIII Junii 1582.

Alsoe myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen tot meer reysen hebben geordonneert den Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden dat men soude opmaken den muer commende achter aende schole ende collegie deser stadt, geordonneert inden Minnebroederscloostere, ende de plaetse, tot vrydicheyt vander selver schole ende betere discipline vande jonge scholieren ende studenten, soude affheynen ende de voers. plaetse tot betere gerieve van andere nootelyckheyt versien, ende dat desaengaende tot noch toe nyet en es gedaen, soe ordonneren myne Heeren voers. anderwerven den voers. Gecommitteerde tselve sonder vertreck te wercke te leggen, committerende Meester Matheus de Lannoy ende Meester Cornelius Rethius, Schepenen, daertoe regart te nemene ende tselve te doen effectueren ende volbrengen, ende sal

alsulcke somme, als daertoe sal worden geemployeert, hen passeren int vuytgeven hender rekeninge. Actum XIIII Junii 1582.

Geordonneert dat tot behoeve vanden schepe van oreloge deser stadt, onder capitain Joost Danieelssens, dAmunitiemeesters sullen laten volgen IIII kleyn yseren gotelinge, IIII schipsaffuyten, hondert scherpen, ses haecxpycken, X roeren, VI ℔ geghoten loots, hondert ponden lonten, L ponden fyn poeders ende een hondert ponden canoncruyt.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt gecommitteert Arnout vander Dussen om, by provisie ende tot dat anders by myne Heeren sal wesen geordonneert, te wesen Capitain in plaetsche van Erasmus vanden Perre, mits doende den eedt daertoe staende. Actum XV Junii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Danieel de Klerck, Collecteur vanden tol int Hessenhuys, van boven tot beneden te ruymen de plaetse ende de wooningen van het voerquartier, daer deselve tegenwoordichlyck hem es houdende, ende hem te vertrecken achter inde leste wooninghe vanden selven huyse, ende tselve te doene sonder eenich vuytstel, tot behoeve vanden Greffier vande banck van Santhoven, ten eynde deselve aldaer syne camere ende logist soe tot synder wooninghe als tot gerieve vande banck van Santhoven voers. mach houden, soo deselve plaetse ende wooninge, soo wel boven als beneden, den voers. Greffier van Santhoven tot derselver synder wooninge ende thouden van het genecht derselver bancke by mynen Heeren voers. is gegunt ende geaccordeert, gunnen ende accorderen mits desen, ordonnerende ten selven eynde dengenen die hen int voers. leste quartier syn onderhoudende van daer te vertrecken ende de wooninge te ruymen. XVI Junii 1582.

Geordonneert om te wesen busmeestere vanden Oudecleercoopersambachte, voer desen tegenwoordigen jaer LXXXII,

Cornelis Alaerts, den jongen, mits doende den behoorlycken eedt. Actum den XVIII^{n} Junii 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde totter amunitie te laten volgen, tot behoeve vande guardie Synder Excellentie, hondert ponden poeyers ende hondert ponden londten. Actum ut supra.

Opde requeste by Jannen de Herde overgegeven, versueckende geremboursecrt te syne, soo van syne verschoten penningen als recompense van dat hy inden jare van vierentseventich hem heeft geemployeert, dat de camelotverwers in een natie syn geredigeert, waeraff des stadts domeyne es geaugmenteert, voer syne verschoten penninghe te tellene tsestich guldenen, *prout latius* inde requeste. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere hebben gecommitteert Joncker Philips van Schoonhoven, Bourghmeestere, Joncker Rogier van Lefdale, Oude-Bourghmeestere, Schepene, Meester Jan de Pape, Schepene, om toverhooren de rekeninge van Henrick Lemens, Trezorier ende afgaende Rentmeestere vanden eersten jare geint in Martio LXXXI. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Joos Danieelssen met deser stadt orelooghe schepe te varen, met myn Heere den Amptman, naer Hollant, tot Dort, tot versekerheyt van synen persoon alsoo deselve derwarts inder saecke vanden lande by Syne Hoocheyt ende den Staten van Brabant gehouden synde, in saecken deser stadt concernerende, latende alhier tot bewaringe vande stadt syne chaloupe oft bargie. Actum XIX Junii 1582.

Een acte opt versueck vande Colonellen byde welcke geordonneert es den Fortificatiemeesters terstont te versien de huysingen opt fort het Donxken, tot allogemente vande soldaten. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt

van Antwerpen hebben geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere, dat sy sullen provideren het schip, daermede de pioniers (die dese stadt voer heure quote moet tsamen brengen volgende de resolutie byden Staten genomen) worden gevuert naer Sinte-Bernarts, om aldaer te monsteren, te wetene met twee tonnen thienstuyvers biers ende hondert pont Hollantsche kaze ende twee hondert broyen, elck tot eenen stuyver. Actum XIX Junii 1582.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert den Deken vande Schippers terstont te bestellen een pleitteschip om daermede te vueren naer Sinte-Bernarts de quantiteyt vande pioniers, die dese stadt moet tsamen brengen voer hare quote, volgende de resolutie byden Staten genomen, om deselve aldaer te monsteren, ordonnerende den Trezoriers ende Rentmeestere denselven daeraff te betalen. Actum ut supra.

Geappoincteert opde assignatie van Nyeversele, ten behoeve van Joncker Rogier van Lefdale, in minderinge vande bede, te tellene de somme van hondert guldenen. Actum XX Junii 1582.

Aende liasse dacte vande Commissarisen tot auditie vande rekeninghe vande oncosten vande triumphe. Actum XIXa Junii 1582.

Dese naervolgende acte es gestelt onder seeckere rekeninge geintituleert *undecima Maii coram Commissariis* de Voocht, Herde ende Panhuys, 1582, beginnende volgende daffrekeninghe gehouden ten voers. dage met Nycolaes de Meyere, ter presentie van Jaques de Bot, ende bevonden byde leste affrekeninge geschreven byder hant van Meester Pauwels Schuermans, dat derffgenamen van wylen Jans de Meyere deser stadt resteren de somme van 4696-5-3, daerby moeten gevuecht worden etc., tsamen 6088-10-3, waertegens wordt de voers. stadt in voldoeninge ende betalinge by den voers. erffgenamen gegeven etc., onderteekent : Vocht ende de Herde.

Op heden, den XIX^{en} Junii anno 1582, naedyen de voers. Commissarissen in collegio hadden rapport gedaen volgende de voers. affrekeninge, ende dat ter presentien van Tresoriers ende Rentmeestere, myne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt hebben de voers affrekeninge in allen poincten ende clausulen ghelaudeert ende geapprobeert, ratificeren ende approberen mits desen, ordonnerende den Rentmeestere de voers. partyen ter sommen inde selve affrekeninghe gestelt aen te nemen in betalinge van tgene deser stadt noch is per reste competerende vande erffgenamen Jans de Meyere, mits oyck by den voers. erffgenamen promptelyck voldoende het voers. restant beloopende twee hondert sevenentwintich guldenen seven stuyvers II deniers Artois. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Jan vanden Lare, Rentmeestere was vande abdye van Sinte-Michiels, van stonden ane te leveren in handen van Trezoriers ende Rentmeestere alle alsulcken stucken, papieren, muminenten, huercelen, contracten, memorien, faulten ende andere stucken, hoedanich deselve souden mogen wesen, nopende ende aengaende de goeden resorterende onder Beerschot ende Willeryck, hoeven, broeckspaeyen ende andere gronden van erffen lestwerven by deser stadt gekocht ende dat sonder eenich vertreck. Actum XXI Junii 1582.

Daernae is by myne Heeren voers. geordonneert Jan vanden Lare voers. over te leveren copye auctentyck, in handen als boven, vande originele rekeninge vande ghoeden hierboven geruert die deselve heeft gedaen voor Cornelis Daems, Valerius van Dale ende andere daertoe gecommitteert. Actum XXI Junii 1582.

Myne Heeren etc. hebben gecommitteert ende geauctoriseert, committeren ende auctoriseren mits desen, Meester Janne de Pape, Jan van Steenwinckele, Schepenen, om met Merten Neyen, Gecommitteerde tot het beneficieren vande Casteelplaetse, ende den fourier van Syne Excellentie

de domestiquen vande selve Syne Excellentie te accommoderen van logiste ende te stellen ordre opde verhuysinghen ende transporteren oft veranderen van heure familie, alsoo zeer conform alst sal doenelyck wesen, volgende de resolutie desaengaende byden Leden deser stadt genomen, soo discretelyck alst tselve sal mogelyck syn, ordonnerende mits desen date enyegelyck hem sal schuldich wesen te reguleren ende te volgene dordre die desaengaende byden voers. Gecommitteerde tsamen hierinne sal wesen geadviseert. Actum XXI Junii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebbende gecommuniceert met myn Heere den Cancellier van Brabant, ende ghehoort het rapport by den Pensionaris, Meester Engelbert Mazius, op deselve communicatie, hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Collecteurs vande accyse deser stadt, dat sy den Rentmeestere General derselver stadt sullen laten volgen alle alsulcken penningen, als inde contooren ende cofferen vander selver accyse onder hen syn berustende, nyettegenstaende darrest daerop geleght by den huyssiers vanden Rade van Brabant voers., ten versuecke van Robrecht van Haeften, vuyt crachte van seekere gepretendeerde executorialen by hem te Hove voers. over deser stadt verworven, gelovende denselven Collecteurs oft Gecommitteerde tot den ontfange der accyse voers. daeraff ende desaengaende tegens eenenyegelycken indemne, costeloos ende schadeloos te houdene. Actum XXI Junii 1582.

Alsoo Anthonius Ancelmus, Schepene, Peeter Huybrechts, Oude Deken van de Schippers, ende Bartholomeeus Segers, Capitain, by Syne Vorstelycke Genade als Admirael, den XXII dach van Meye lestleden, by syne openen bezegelde brieven, syn gecommitteert om te becommen ende op te rustene dry oreelooghsschepen tot assistentie vanden Coninck van Portugal, don Anthonio, ende tot andere saecken desaenclevende, volgende de voers. commissie ende patente, ende alsoo sy byde selve commissie belast waren deselve equipaige te doen effectueren ende volveerdighen tegens den XX^{n} deser

tegenwordiger maent, hetwelck sy (soo opde selve saecke sekere difficulteyten syn voergecommen, die ten lesten voergaende dagen eerst syn geliquideert) tot noch toe nyet en hebben konnen gedoen, soo ordonneren myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, dat de voers. Gecommitteerde in conformiteyt vande voers. commissie sullen procederen ende in alle neersticheyt hen begeven tot volvueren ende effectuatie vande voers. commissie, ende met alle vliet de equipaigie vande voers. schepen beneersten ende procureren, nyettegenstaende den overstryck ende laps vanden voers. tyde. Actum XXI Junii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert Jannen van Steenwinckel, Schepene, om in plaetse van Anthonio Ancelmus, Schepene, geduerende derselver absentie, te besoigeren met Peeteren Huybrechts, Oude Deken vande Schippers, ende Bartholomeeus Segers, Capitain, nopende de dry orelooch-schepen binnen deser stadt tequiperen voer den Coninck van Portugal, Don Anthonio, volgende de patenten van Syne Vorstelycke Genade, als Admiral, ende de commissie deser stadt op heden dyenaengaende geexpedieert. Actum XXI Junii 1582.

Alsoo binnen deser stadt worden opgerust dry schepen van oreloge voer den Coninck van Portugal, Don Anthonio, wesende een saecke van grooten gewichte, daertoe dexperientie ende vervarentheyt vande persoonen, hen op de seevaert verstaende, zunderlinge es van noode ende verheyscht wordt, myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen voers., hen volcommelyck betrouwende inde vernuftheyt ende goede kennisse die int tselve stuck es hebbende Cristiaen Anthonissen, Oude Deken vande Schippers, hebben denselven gecommitteert ende committeren mits desen om met den Gedeputeerde van wegen van Syne Excellentie, tot der equipaigie ende oprustinge vande selve schepen ende des dyen aencleeft, te verstane ende te besoigneren, ende alle neersticheyt ende vlyt aen te windene ten eynde hetselve in alle spoet worde geeffectueert ende volbrocht. Actum XXI Junii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, hebben geordonneert dat sekere drye boecken van Jaecques vander Plancken van synen handel van wynen by mynen Heere den Marcgrave, vuyt bevel vande voers. Wethouderen, gesaiseert, selen wordden gestelt in handen vande Gecommitteerde totte wynaccyse deser stadt om deselve by hen, ter presentie van Meester Jacob Suerius, Schepene, daertoe oyck mits desen gecommitteert, te visiteren ende confronteren teghens der stadt accysboecken, ende van henne besoigne ende de faulten dye daerinne souden mogen bevonden worden aen mynen Heeren rapport te doene, om, tselve gehoort, geordonneert te wordden zoe behooren zal. Actum XXII Junii 1582.

Aende liasse een ordonnantie op de beleydinge ende conduicte die men vordane sal houden int gasthuys over de cure vande siecken.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende bevolen, ordonneren ende bevelen mits desen Franchoys vanden Berge dat hy hem verdrage van nu voertane hem meer te onderwindene in eenige saecken rakende ende concernerende de Policiecamere deser stadt, noch als klerck dyenaengaende eenige acten te doene, maer deselve camere van stonden ane te ruymen ende de pampieren, boecken, registers ende al hetgene, dwelck derselver camere es aengaende ende concernerende, te leveren in handen van Melchior Suerius, als gesworen klerck tot bedieninge vander selver camere by myne Heeren geassumeert ende daertoe geeedt, oft, by faulte van dyen, selen myne Heeren voirdere tegens den voers. vanden Berghe versien soe behooren sal, ordonnerende den voers. Ceur ende Policiemeesters den voers. Suerius voer sulx te aenveerden ende te laten treden inde administratie ende bedieninghe vanden voers. ampte van klerckschap. Actum XXV[a] Junii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren mynen Heere den Marckgrave, ter presentie van Meester Cornelis Rethius ende Meester

Jacob Suerius, Schepenen, als Commissarissen daertoe gedeputeert, open te doen doen het comptoir van Lodewyck Moerdyck, tavernier *in Oystenryck*, ende syne rekenboecken vanden handel van syne wynen ende neeringhe te saiseren ende aenveerden, om deselve, ter presentie van Commissarissen daertoe te ordonneren, gevisiteert ende geconfronteert te wordden. Actum XXV Junii LXXXII.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Cornelis Pruynen ende Meester Jacob Suerius, Schepenen, om tsamen oft elck van hen int besundere, metten Collecteurs ende Contrerolleurs vande wynaccyse te visiteren ende confronteren de boecken vande gesaiseerde boecken soe vande Cuypers als vande neeringhe vande Wyntaverniers, om tselve gedaen ende henlieden rapport gehoort, geordonneert te worden naer behooren. Actum XXV Junii 1582.

Geordonneert op seeckere ordonnantie van Syne Hoocheyt dat de Gecommitteerde vande amunitie sullen strecken, int vuytgeven hender rekeninge, de quantiteyt van dry hondert picquen tot behoeve vanden volcke van oreloge in Vlaenderen. Actum XXV Junii 1582.

Geordonneert dat de voers. Gecommitteerde sal strecken in betalinge, int vuytgeven hender rekeninge, de somme van VII guldenen IX stuyvers ter causen vande oncosten in Januario lestleden gedaen tot behoeve vande forten rontsomme deser stadt aende canoniers daerop wesende, volgende de specificatie daeraff zynde. Actum ut supra.

Geordonneert dat de voers. Gecommitteerde sal valideren in henne rekeninge vyftich pont lonten tot provisie van het fort *la Marguerite*. Actum ut supra.

Gelycke acte, hondert vyftich poeders tot behoeve van het fort van Lillo. Actum ut supra.

Gelycke, van ses musquetten, dry hantroers met heuren flesschen ende flesquillen, tot behoeve vande stadt van Vilvorden. Actum ut supra.

Geordonneert op sekere specificatie dat de Gecommitteerde vande amunitie sullen valideren, int vuytgeven hender rekeninge, de somme van dry guldenen ter causen van oncosten by hen aen het fort Donxken gedaen. Actum XXV Junii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen hebben hen geconformeert met de leveringe, by den Gecommitteerde totter amunitie gedaen, vande quantiteyt van twee hondert ende XXVI ponden poeyers opde schepen gedistribueert ter aencompste van Hare Hoocheyt alhier, den XVII Februarii lestleden, ende dat deselve hen sal valideren int vuytgeven hender rekeninge. Actum XXV Junii 1582.

Gelycke acte van vier hondert ponden poeyers gelevert aenden Coronel Bernart Pels ten selven tyde. Actum ut supra.

Gelycke acte van XXX ponden poeyers ende twee roers, gelevert opt schip Joos Danieelssen. Actum ut supra.

Gelycke, van XXV ℔ lonten tot behoeve van het fort Donxken. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, onderricht ende geinformeert synde dat Sampson le Grand, woonende inde Breedestrate, oneerlycke es huyshoudende, tot grooten schandale ende opruer vande gebueren aldaer, hebben geordonneert den Onder-Schouteth deser, Cornelis van Mansdale, dat hy denselven Sampson le Grand van daer doe vertrecken ende verhuysen, met sulcke middelen van bedwange soo in gelycke saecke wordt geplogen. Actum XXVI Junii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt

van Antwerpen hebben geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere den twee huyssiers vande camere van Syne Hoocheyt te beschencken elck met vyfentwintich guldenen eens, voer eene gratuiteyt ende deerste aencompste van Hare Hoocheyt voers., soo men in gelycke saecken eertyts heeft geplogen. Actum ut supra.

Op de assignatie van Nyversele, geordonneert den Rentmeestere te betalen aen Meester Hyeronimus Boote, Secretaris, in minderinge vande bede die dese stadt moet dragen, II^{c} guldenen.

Een andere gelycke, op den selven, van dry hondert guldenen.

Een andere, op den selven, insgelycx van dry hondert guldenen. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Cornelis Grammeye, Collecteur vande wynaccyse, te rembourseren vander somme van duysent XIX guldenen XV stuyvers VI myten, ter causen vanden salaris ende gagien by hem op de accyse voer den voerleden jare verschoten, volgende de specificatie ende attestatie daeraff zynde. Actum ut supra.

Aende liasse dacte vande geloefte nopende de thien dusent guldenen voer Syne Hoocheyt, tot behoeff vande vivres, in data XXVI Junii 1582..

Alsoo de Commissarissen geordonneert om te verkiesen sekere drye schepen met alle dequipaigien daertoe dienende, tot behoeff van Don Anthonio, Coninck van Portugael, mette propietarisen ende eygeners derselver nyet en hebben int minnelyck ende by inductie konnen overcommen, ende dat de gelegentheyt des tydts desaengaende is verheyschende alle acceleratie ende spoet, soo ist dat myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen de voers. Commissarissen geordonneert hebben ende ordonneren wel expresselyck by

dese, dat deselve met alder vliet ende neersticheyt te procederen by areste, becommeringe oft by alsulcken anderen middelen als deselve tot affveerdinge ende oprustinge vande selve schepen selen bevinden in alder redelyckheyt te behoorene, al volgende henne voergaende commissie hen by Syne Excellentie, als Admiral vande see, dyenaengaende is verleent ende gegeven. Actum den XXVII[n] Junii 1582.

Opden bladrand : *Vide* aende liasse verandert.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Jasper van Aelst, Cornelis Verbert ende Jan Boon, om te verstane als superintendenten tot het versien vande dyckaigie van Hobbokenbroeck ende stellen vande sluysen, ende dat in alle vlyticheyt sonder eenich vertreck oft delay, ende daertoe te assumeren ende stellen alsulcken werckluyden ende aerbeyders, ende temployeren alsulcken eerde ende materialen als daertoe van noode sal bevonden wesen, denselven daertoe auctoriserende. Actum XXVIII Junii 1582.

Alsoo tot de dry schepen van oreloge binnen deser stadt opgerust, om met meer andere (by den Provincien tot assistentie vanden Koninck van Portugal, Don Anthonio, geaccordeert om hem te dienen inde voyaigie ende exploict daert denselven Don Anthonio sal gelieven die te gebruycken) nootelyck moeten versien wesen van persoonen int faict vande zeevaert ende oreloge te watere hervaren, ende dat Syne Princelycke Excellentie, als Admiral vande zee ende Generael over gelycke armée, heeft begeert, dat byden Magistrat deser stadt souden Hare Vorstelycke Genade voers. aengenoempt worden ses persoonen int voers. stuck geexperimenteert, om daervuyt dry by derselver gekoren te wordene tot den dienst van Capitain ende overste over deselve schepen, soe hebben myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voers. ten selven eynde geanomineert ende anomineren mits desen Jan Piterssen Swert, Adriaen Adriaenssen Lynen, Jan Willemssen Passener, Jan Engels,

Peeter de Backere ende Jan Piterssen Scobbe, committerende mynen Heere den Bourghmeestere, Joncker Philips van Schoonhoven, met den Gedeputeerden, deselve persoonen oversulx Synder Excellentie aen te dienen ende dat derselver gelieve behoorlycke commissie texpedieren op dengenen die by haer gekoren sullen worden, die te ombieden ende induceren ten eynde sy denselven last tot dinst vanden gemeynen vaderlande gewillichlyck aenveerden. Actum XXIX Junii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Andries Rimst, meester schoenmakere, alle Sondage ende behoorlycke vierdaghen den jongers van het knechtkenshuys te leyden inde predicatie vande gereformeerde religie, om deselve inden dinst Goidts te oeffene ende op te treckene. Actum ut supra.

Alsoo myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen den affgaenden Almoesseniers hebben beloeft te betalene de somme van achtien hondert pondt, als reste van henne tachterheyt vande penningen by hen, geduerende hennen dinst tot behoeve vande armen, verschoten, ende dat daertoe egeen prompt oft gereet middel voerhanden en es geweest, wesende de camere vande armen grootelycx belast, synde metten Almoesseniers, tegenwordelyck dienende daeroppe in communicatie geweest, es eyntelyck met denselven geaccordeert, dat sy de voers. somme van achtien hondert ponden aende voers. voergaende Almoesseniers selen betalen, behoudelyck dat men tot behoeve vande camere voers., hen sal transporteren ende in eygendom overdragen, als wesende van gelycke nature, dry huysen eertyts het Capitule toebehoort hebbende, namentlyck *den Keysere*, gestaen op dEyermerct, het huys genaempt *ons Lieve Vrouwe*, gestaen op den hoeck vande Coordekeneye, ende het huys genaempt *de Dry Koninghe*, opt kerckhoff van onser Liever Vrouwen voers., soo eest dat myne Heeren voers., in conformeteyt vanden voers. accorde, ordonneren den Gedeputeerde tot het beneficieren vande geestelycke

goeden, tot behoeve als boven, de voers. dry huysen te transporteren ende den voers. tegenwordigen Almoesseniers inde voers. qualiteyt daerinne te vestigen ende te goeden, mits nemende tot laste vande camere de voers. achtien hondert ponden. Actum XXIX Junii 1582.

Op den bladrand : Daernaer, den XI Julii, gesien de rescriptie gedaen tegens dese acte byden Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden, myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den voers. Gecommitteerde hen te reguleren volgende de voers. acte, gemerct den tegenwordigen Almoesseniers, int aenveerden van hennen dinst, tselve es toegeseght ende dat men anderssints de camere vande Almoesseniers nyet en can houden staende, dat oock de voers. goeden daerdeure nyet en worden gedenatureert ende dat by deselve goeden de camere nyet en compt te profyteren, soe die inden ouden schult voers. worden geemployeert, ende dat men de registeren, boecken ende pampieren der camere concernerende, nyet en kan becommen vuyt handen vanden ouden Almoesseniers, tot grooten naerdeel ende prejudicie vande selve kamere, mede geconsidereert dat, hoe wel den deil, inde voers. rescriptie geruert, den Almoesseniers gegunt sy daeraff tot noch toe nyet en hebben genoten, ende oock moet geemployeert worden tot sulcke nature als dien es gedestineert ende over duysent guldenen nyet emporterende.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere, Phylyps Lantmetere, Oude Schepene ende Keurmeestere, deser stadt, ter causen van dat deselve, vuyt laste van myne Heeren, tot twee reysen respective den I[n] Januarii ende vierden Februarii, ter verwachten ende aencompste van Syne Hoocheyt, tot Vliessinghe, in commissie es geweest, volgende de specificatie by desen gevuecht, ende aldaer gevaceert, soo stille leggens als reysende, gaende ende keerende, tsamen tweentwintich, makende daeraff de thien reysende dagen, à raison van acht guldenen sdaechs, tachentich guldenen, ende de twelffe tegens

vier, achtenveertich, tsamen de somme van hondert XXVIII guldenen. Actum ut supra.

Geordonneert, opde specificatie van Conraert de Brier, van dat deselve om het placcart van Hollant te doen publiceren, inden Hage ende elders, den XXIIII Augusti anno LXXX, heeft gevaceert, volgende de specificatie daeraff zynde, ende waervorens hy es stellende de somme III^{c} LXXXIIII guldenen XI stuyvers, gesien het advis vande Trezoriers ende Rentmeestere sal vuytreycken II^{c} LXX guldenen eens. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Gillis Lambrecht te doen maken XXIIII tennen stadtsstoopen ende de wapenen deser stadt daerop te laten stellen, van fatsoen ende groote gelyck de voergaende potten van stadtstoopen gedaen zyn. Actum XXIX Junii 1582.

Dacten van comparitie vande Heeren Wethouderen syn geexpedieert voer een vierendeel jaers, vervallen Sint-Jansmisse lestleden. Actum XXIX Junii 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde totter amunitie te laten volgen Peeteren vanden Venne hondert ponden poeyers, tot provisie van synen schepe voer deser reyse. Actum XXX Junii 1582.

Aende liasse een acte byde welcke wordt verboden egeene beesten opde buytenschanse te weyden, ende wordt tot opbeuren vande breucken geauctoriseert Jan Bailleth. Actum ut supra.

Geordonneert dat men sal overleveren sekere advertissement tegens de gegoeyde in Borgerweert, inden Rade van Vlaenderen. Actum ut supra.

Aende liasse een acte vanden meulen op het casteel der stadt competerende. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Gillis Lambrechts, concierge, egeene billetten nopende het ruymen vande privaten, tusschen dit ende Bamisse naestcommende vuyt te geven ende desaengaende in egeene faulte te wesene. Actum XXX Junii 1582.

Geordonneert den concierge vanden stadthuys Gillis Lambrechts voers., te doen maken XXV tinnen stadtsstoopen, opde oude forme om voerdane daermede te beschincken den Heeren Edeluyden ende persoonen van qualiteyt binnen deser stadt commende, volgende doude ende gewoonelycke manniere van doene. Actum ut supra. (1)

Opden bladrand : Semel expeditum.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere myn Heere den Grave van Mansfelt, Heer Carel, te beschincken met twee amen Renschen wyn, denselven te versuecken tselve in dancke te willen nemen, en Synder Genade te recommanderen de saecken deser stadt. Actum XXX Junii 1582.

Vide aende liasse een acte aengaende den coopluyden hanterende op Engelant, ter causen van het verloop vande obligatie loopende op fret ende interest opden naem van Palevisine ende consorten. Actum ut supra.

Opde requeste byden Pensionaris Meester Jan vanden Warck overgegeven, versueckende recompense van dat deselve hem heeft geemployeert als Gedeputeerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden, breedere inde selve requeste gementioneert, es geordonneert den Gecommitteerde tot deselve goeden hem vuyt te reyckene de somme van dry hondert guldenen eens. Actum XXX Junii 1582.

Alsoo Meester Jan Brughmans, Auditeur vande getuygen,

---

(1) Deze akte is doorgehaald.

hem heeft geaddresseert, respective en Saterdaghe ende en Sondaghe lestleden, aen eenige Heeren vanden Magistrat, hem beclagende vande wekelycke taxatie, daeroppe deselve byden Commissarissen was gestelt, ende byden Leden deser stadt voer dry maenden gewillecort, van dat deselve hem seyde te hooge ende texcessive gestelt te syne, ende dat men denselven daerinne grootelycx hadde verkort ende hoe wel byden voers. Heeren hem was verthoont, dat deselve daerinne nyet en konsten versien, gemerct sulx by den dry Leden deser stadt tot onderstandt vande gemeene saecke was geresolveert, hebbende des nyettegenstaende deselve Brugmans hem vervordert iterative ende respective te gebruyckene hooghe ende opdragende woerden tegens deselve Heeren, namentlycke onder andere van dat men hem sulx hadde getaxeert deur envie omdat hy papauw was, ende anders nyet gehandelt dan oft men opde heyde deur synen buydel hadde gereden ende ingevalle men hem tselve dede betalen, nyet anders en dede dan oft men hem tselve dieffelyck affname, met eenige andere gelycke ombehoorlyckheden, waerdeure myne Heeren den Wethouderen hen ende dandere Leden deser stadt grootelycx bevinden geinjurieert ende gelastert, wesende mede een saecke van quader consequentie ende voerderen insien ingevalle daerinne nyet en werde versien, in respecte van meer andere borgeren, zynde de voers. Brugmans mede een Officier inden eedt ende dinst deser stadt, hebbende oock eertyts in gelycken hem misgaen, wesende oversulx deselve wederspannicheyt soe vele te grootere aenschouw ende respecte, te meer dat men verstaet, dat naer de qualiteyt ende middel van goeden ende den kleynen last die de voers. Brugmans daertegens respective es hebbende, denselven in alle redelyckheyt getaxeert te syne, soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, gestelt dese saecke in deliberatie, den voers. Brugmans by provisien gesuspendeert ende geschorst, suspenderen ende schortsen mits desen voir eenen halven jare van dexercitie ende onderwint van synen dinst ende het bedienen van dyen. Actum Xa Julii 1582.

Opde requeste by Jan Baillet overgegeven, is geordon-

neert den Secretaris iterative brieven te schryvene aenden Officiers daeronder den loop ende cours vanden Scheynt ende vaert hennen streeck es nemende, ten eynde sy dinwoonders vanden districte vande selve watere by behoorlycke middele executeren ende bedwingen tot ruymen, gruyten, diepen ende schoonmaken vande selve wateringe, oft anderssints dat men over den selven Officiers, des in faulte wesende, ingevalle daerdeure eenich inconvenient geraecte te rysene, men hetselve op hen sal verhalen, ordonnerende den Gecommitteerde totter selver schansche ende lantwere tselve te doen effectueren, denselven auctoriserende om daertoe te gebruycken alle middele van bedwange. Actum II Julii 1582.

Alsoo myne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raet der stadt van Antwerpen geinformeert, dat tusschen den yegenwordigen Dyckgrave, de rekennaers ende den proprietarissen ende gemeene gegoeyde vande dry broecklanden Schynbroeck, Loobroeck ende Steenborgerweert, seker proces inden Rade van Brabant, ter causen vande administratie oft schattinge over denselven lande gedaen, es hangende, ende dat binnen middelen tyt het lant moet versien syn van neutrale Officiers, soo eest dat myne Heeren by provisien ende geduerende de voers. proceduere hebben geaennoempt ende gekoren voer Dyckgrave over denselven lande, Peeter van Opstal, gegoeyde inden selven lande, ende voer rekenaers, den Rentmeestere vanden gasthuyse Jaques van Donc, Hans Scholier ende Cornelis vanden Bogaert, insgelycx gegoeyde aldaer, ende te doene den eedt daertoe staende. Actum IIa Julii 1582.

Geordonneert den Collecteurs vande bieraccyse te laten volgen, vry van accyse, imposten ende hoegzelen, twee tonnen biers tot behoeve vanden Heere van Plessiz. Actum IIIa Julii.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere Joost Danieelssen, Capitain over den oreloogh

schepe deser stadt, te betalene de somme van hondert dryentsestich guldenen XI stuyvers een oort, mitsgaders voer de bargie XXII guldenen I oort, voer de maent verschenen XXVI Junii lestleden, volgende beyde de specificatien daeraff zynde. Actum ut supra.

Geordonneert den Collecteurs vande wynaccyse tot behoeve van myn Heere de Lavergne, Capitain vande guardie van Syne Hoocheyt, te laten volgen daccyse, imposten ende hoochzelen der stadt competerende, VII stucken Franschen wyn. Actum ut supra.

Geordonneert den Gecommitteerde totter amunitie tot provisie van die van Diest te laten volgen IIc ℔ poeyers ende eenige lonten. Actum ut supra.

Gecommitteert de Fortificatiemeesters deser stadt ende Abraham Andriessen om te visiteren de vervallen wercken opt fort van Lillo, ende denselven geordonneert dye behoorlyck te versien, repareren ende in state te stellen, gelyck sy bevinden selen tot defensie ende versekerheyt vanden voers. forte te behooren. Actum IIIIa Julii 1582. (1)

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, verstaen hebbende dat dye vande Lakenhalle alhier op heden hebben gehouden eenen ordinairen dinghdagh, by maniere van continuatie vande saken dye op Maendach lestleden hadden behooren te dienen, ende daerinne partyen begheert hadden hen recht gedaen te worden, ende dat onder het pretext dat alsdan soude heyligen dach geweest syn, nyettegenstaende ende contraerie den bevelen vande voers. Wethouderen ende de insinuatie dyenvolgende aen dye vande voers. Halle gedaen ende de andere subalterne bancken, ten eynde deselve souden openinghe doen van henne cameren ende recht ende justitie partyen administreren, tot allen tyden naer behooren, soe wanneer myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen

(1) Deze akte is doorgehaald.

deser stadt compareren ende recht doen administreren, sonder gheenen dagh vuytgesondert, dat daerby neffens ten voers. daghe, inde saecken tusschen Gheeraert Michiels ende Jan Walewyn ende Hans Tesch, van wegen deselve Tesch ende Walewyn geexcipieert synde opde voers. onbehoorlycken dingedach, ende daeroppe nyet en is geleth, maer henlieden thenne exceptie affgeslagen ende geordonneert ten selven daghe te moeten antwoorden, hebben daeromme de voers. Wethouderen vercleert ende vercleeren mits desen de voers. acte met tgeene des daervuyt ende nae gevolcht is, te wesen nul ende sonder eenich effect, deselve voer sulcx, mits desen, casserende, doot ende te nieuwte doende. Actum IIII[a] Julii 1582.

Aende liasse een acte opden scholemeester vande Minnebroeders ende synen salaris. Actum quinta Julii 1582.

Opde requeste, een acte byde welcke den Heere van Cruyninge es gegunt vrydicheyt van accyse, imposten ende hoochzelen gelyck andere syn genietende, mits doende blycken van de quantiteyt tot slete van synen huysgesinne van noode te syne ende in synen keldere worden gelecht. Actum ut supra.

Gelycke opde requeste vanden Ambassadeur van Pourtugal. Actum ut supra.

Opde specificatie vande visitatie vande leprozen byden medicynen ende chirurgiers, daertoe by myne Heeren gedeputeert, overgegeven, es geappoincteert dat Tresoriers ende Rentmeestere voir deselve visitatie sullen betalen naer oude gewoonte. Actum ut supra.

Geordonneert opde assignatie vanden Rentmeestere Nyeversele aen Signor Caspar van Surck te betalen, in minderinge vande bede, I[c] XCII guldenen. Actum ut supra.

Opten V[en] Julii 1582 is by mynen Heeren Borgermeesteren ende Schepenen etc. geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene Janne van

Leendt, gesworen bode deser stadt, ter zaecken van LXIX daghen vacatien, à raison van XVIII stuyvers sdaeghs, de somme van LXII guldenen ende II stuyvers eens, midtsgaders noch ses guldenen ende thien stuyvers van verschoten penningen byden voers. van Leendt respective gevaceert ende verschoten, volgende den billietten daeraff zynde, innegaende den XII Martii ende eyndende den lesten Junii beyde lestleden, maeckende tsamen de somme van acht ende tsestich guldenen ende twelff stuyvers eens. Actum ut ante.

Is geappoincteert opde requeste byden Gecommitteerde vanden Raet van Staten ende den Heere vande financie overgegeven, geordonneert dat men hen sal laten volgen ende affschryven alle alsulcken accysen, imposten ende hoochzelen der stadt competerende, vuytgenomen het fortificatie ende brouwers gelt. *Vide latius librum libellorum supplicum*. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere Jacop Kimp, klerck inde Secretarie alhier, vuyt te reyckene ende te betalen de somme van XL guldenen I stuyver, ter causen van diversche partyen byden selven, vuyt last van myne Heeren, van in Januario anno tachentich tot in Octobri anno eenentachentich geschreven volgende de specificatie daeraff zynde. Actum V^a^ Julii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden, Doctor Hyeremias Bastingen, Minister, ter causen van dat deselve, vuyt laste van mynen Heeren, hem heeft geemployeert den tyt van ontrent vier maenden, inde schole geordonneert opde plaetse vanden Minnebroedersclooster was, geduerende de voergaende rector deselve schole heeft verlaten, tot der aencompste vanden tegenwordige rector, te beschencken, voer een gratuiteyt, met eene schale van vyftich guldenen eens met de wapenen derselver stadt. Actum V^a^ Julii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt te leveren aen Balthasar vanden Perre, Gecommitteerde totte vivres, de quantiteyt van twintich last soe terwe als roggemeel tsamen, ende twintich last havere, in als maeckende veertich last, dienende tot vervoorderinghe ende provisie vanden leegere, voer de quote daeroppe dese stadt is gestelt, achtervolgende den versuecke ende tscryven vande Staten van Brabant aen myne Heeren gedaen in date den XX Junii lestleden, in conformiteyt van voergaende brieven van Syne Hoocheyt tot gelycken eynde, waeraff de voers. Tresoriers ende Rentmeestere selen note houden, ten eynde van remboursement in tydt ende wylen. Actum V^{a} Julii 1582.

Een ordonnantie opden Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt om te betalen, volgende de assignatie vanden Rentmeestere Nyverseel, de somme van twee hondert ponden Arthois. Actum V^{a} Julii 1582.

Soo myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen syn veradverteert dat Peeter van Wayenborch, Corteroede deser stadt, hem te meer reysen zeer incivillycken, namentlyck naer den noene by drancke bevangen synde, hem heeft vervordert Aert Borremans, coopman ende eertyts gecommitteert totten ontfanck ende distributie vande tweenvyftich duysent guldenen, te heyschene sekere pretense weten die hy seght ter causen vanden voers. ontfanck gedaen te hebbene, gebruyckende daertoe eenige injurieuse worden, soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen voers. den voers. Peeteren van Waeyenborch geordonneert ende ordonneren mits desen, opde pene van twee ponden Vlaems tot behoeve vande armen te verbeurene, hem desaengaende te deporterene ende den voers. Borremans nyet te injurieren oft moeyelyck te wesen, maer ingevalle hy desaengaende yet pretendeert, sal tselve heyschen in rechte daert behoort. Actum VI Julii 1582.

Myne Heeren etc. hebben, ten versuecke van Syne Excel

lentie, gegunt Pierre Marchant, eertyts soldaet op den casteele alhier int overgaen desselffs, de porterye deser stadt. Actum VI Julii 1582.

Opde requeste van Franchois Loerants, luyere tOnser Vrouwen, in plaetse van I stuyver, syn toegevuecht dry stuyvers. Actum VII Julii 1582, *prout latius in dicto libello.*

Geordonneert den Collecteurs vande wynaccyse te laeten volgen aen den Raetsheren vander Mylen ende Coninck, elck een stuck Franschen wyn, vry van deser stadt accyse, hoochselen ende imposten derselver competerende, behoudelyck dyen dat de voers. Heeren tselve selen ghebruycken tot heuren behoeve alleene. Actum IXa Julii anno 1582.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert de Wyckmeesters oft klercken vande Wyckmeesters, met alle vlyt ende sonder eenich vertreck, tot coste vande Staten van Brabant te leveren copyen autentique aen Thomaes Anraet, Gecommitteerde van wegen vande Staten van Brabant, van henne cohieren daeroppe de Wyckmeesters gecollecteert hebben den tweeden vyfden penninck ende dyenvolgende te collecteren de helicht vanden lesten vyfden penninck. Actum Xa Julii 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen, geleth hebbende op het goet ende groodt debvoir hetwelck Joncker Erasmus Schetz over lange gedaen heeft inde toesichte ende bewarenisse vande buytenyen deser stadt, hebbende int selve overal hem wel ende getrouwelyck gequeten, soo ist dat myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen voer alle affscheyt willende den voers. goeden dienst herkennen ende den voers. Joncker Erasmus bedancken, geordonneert hebben ende ordonneren mits desen Tresoriers ende Rentmeestere den voers. Joncker Erasmus te beschincken ende vereeren met eene goude ketene van vyff hondert guldenen eens, behoudelyck dat deselve mits desen overleggen sal syne

commissie ende hem hiermede te vreden houden, ende selen deselve Tresoriers ende Rentmeestere hen rembourseme nt wederomme hebben vande middelen vande voers. buytenyen. Actum inden Maendaegschen Raedt XXIII Julii.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere aff te scryvene oft te betalene den weert *in Hoboken*, de somme van XXV guldenen ende X stuyvers dye aldaer verteert syn byde Oude Schepenen ter vergaderinge vanden lesten Breeden Raedt. Actum den IX^n Julii 1582.

Geordonneert te betalen, voer rooden wyn, Cornelis Pauwels de somme van acht guldenen ende *(sic)* stuyvers eens, dye ten beheete van Borgemeesteren ende Schepenen gehaelt syn opde maeltyt vande peerdenmerckt ende deur dyen aldaer Heeren van Syne Hoocheyt waren dye geenen Renschen wyn en droncken. Actum als voere IX^n Julii 1582.

Aende liasse dacte ende opinie vande Heeren Wethouderen nopende d'abdye ende goeden van Affelgem, tot behoeff van Syne Excellentie, in data IX Julii 1582.

Aende liasse dacte ende denominatie vande Heeren vande Rekencamere gedaen opde annominatie vande Edelen van Brabant. Actum ut supra.

Aende liasse dacte van Magnus Wysenbach tot IIc daelders, te betalen by Tresoriers ende Rentmeestere opde conditien daerinne begrepen. Actum IX Julii 1582.

Ambrosuis Marienboch gedeputeert om te wesen clerck vande Tresoriers camer onder de ordinarise gagien ende wedden daertoe staende ende mits doende den behoorlycken eedt. Actum IX Julii 1582.

Geordonneert den Fortificatiemeesters deser stadt dat zy met Abraham Andriessens selen, metten iersten ende sonder langer dilay, visiteren het vervallen werck van het fort van Lilloo ende dat zy tselve mits den noodt dye dat

verheyst, behoorlyck versien, repareren ende in state stellen gelyck sy tselve sullen bevinden nootelyck te zyne tot defensie ende versekerheyt vanden selven forte, ende selen myne Heeren tselve aengeven ende doen aggreeren byden Leden deser stadt ten iersten Breeden Rade. Actum den IX Julii 1582.

Geordonneert dat de strate voerby de dekenye wyt gemaeckt ende wyt gelaten sal wordden XXV voeten. Actum den IX[n] Julii 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeester vuyt te reyckene ende te betaelene voer de provande gedaen aenden volcke van Colonel Noritz, tschepe gelegen hebbende voer de stadt, om te trecken naer den leger ende dat in mindernisse van deser stadts quote. Actum den IX[n] Julii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert Meesteren Andriesen, der stadt timmerman, te doen accommoderen de schepen, soe van Syne Hoocheyt als Excellentie, die bereet worden gemaect om deselve te vueren naer Vliessinghen ende deselve schepen te prepareren met bancken, sittens ende andere gerivelyckheyt, volgende dordre hem byden Dekens vande Schippers te gevene. Actum X Julii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, gehoort het rapport vande Commissarissen geordonneert totter visitatie vande muren ende vesten deser stadt voers., ende gehadt het advis vande Fortificatie-meesters, hebben geresolveert ende geordonneert ende ordonneren mits desen dat alle de huyskens staende ende gemaect inde vesten ende gareyten, commende vande leste brugge inde Nyeustadt tot aende Slyckpoorte, sullen worden geamoveert ende de stadtsmueren daeraff oncommert, bevelende den proprietarissen oft inwoonders tselve binnen den derden daghe te doene ende deselve huysinge oft logien aff te breken, oft anderssints, denselven tyt overstreken wesende, soo ordonneren ende belasten myne

Heeren, mits desen, wel erstenlyck, den Fortificatiemeesters tselve sonder dissimulatie oft verdrach te doene, ordonnerende vorts dat Jan Spillemans ende andere syne naeste gebuere, mitsgaders eenenyegelycken eenige vensteren oft gaten gemaect hebbende op de Engelsche kaeye oft elders inde stadsmueren, sonder voergaende consent van mynen Heeren, deselve gaten van stonden ane te stoppen ende den voers. mueren te stellen inden ouden staet, bevelende den Trezoriers ende Rentmeestere tegens den voers. Spillemans ende andere gelycke gaten oft vensteren inde voers. mueren gemaect oft yet geattenteert hebbende, sonder behoorlyck bescheet, tegens deselve in rechte alhier te procederen ende te concluderen tot de penen staende ende vervallen over de violateurs vande mueren ende vesten deser stadt. Actum X Julii 1582.

Aende liasse een acte vande thien duysent guldenen by de stadt verschoten aen die van Aelst. Actum ut supra.

Opde assignatie vanden Rentmeestere Nyeversele tot behoeve vanden Trezorier Steelant, geordonneert den Rentmeestere te betalen, in minderinge vande bede, twee duysent guldenen. Actum X Julii.

Geordonneert, opde requeste van Jaeck op den Craen, den Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden hem te geven een ame Renschen wyns van veertich guldenen voer de toesicht by hem inden bouw ende reparatie van onser Vrouwe kercke gedaen. Actum XI Julii 1582.

Opde requeste van Johan van Langue, geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene de somme van hondert guldenen eens in minderinge vanden principael die Jouffrouwe van Groepelinge, Duytsche vrouw, aen deser stadt ten achter es. Actum XI Julii 1582.

Geordonneert, op de requeste by den gesworen chyrurgiens deser stadt, den Trezoriers ende Rentmeestere denselven

remonstranten jaerlycx by provisien voer heur gagien te tellen vyftich guldenen, volgende henne oude gagien. Actum XI Julii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt den Dekens vande Schippers te doen versien van syden vlaggen ende toebehoorten, ende om deselve te ciren, te employeren deser stadt schildere, dienende totten schepe metten welcken Syne Hoocheyt van hier vertrecken sal. Actum XII Julii 1582.

Geordonneert, opde assignatie van Nyeversele, Geeraert Pelgrom te tellene de somme van derthien hondert twelff guldenen thien stuyvers in minderinge vande bede. Actum ut supra.

Gelycke acte aen Signor Jan Franssens de somme van elff hondert guldenen.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, gehadt het advis vande Trezoriers ende Rentmeestere, hebben geordonneert Anthoni Krieck, Schouteth, Gecommitteerde tot het bewint vande goeden van Schoote, te verhuerene, dbeste hem mogelyck es, de vogelerye, vischerye ende den meulen, mitsgaders te vercoopen seker twintich boomen, aldaer gevelt liggende onder deselve heerlyckheyt voers. Actum XII Julii 1582.

Myne Heeren Borgermeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Peeter Huybrechts, oudt Deken vanden Schippersambacht alhier, om metten schepen van Syne Hoocheyt te varen ende reysen naer Vlissingen, Sluys ende Brugge, daer het derselver Synder Hoocheyt goetduncken ende gelieven sal, ordonnerende denselven Peeteren Huybrechts oyck dat hy soe lange metten selven schepe oft schepen Syne Hoocheyt by blyve alst derselver begheren sal, tot welcken eynde Tresoriers ende Rentmeestere denselven Deken assisteren

selen van alsulcke penningen als deselve van doen sal hebben ende voorts oyck te betalen de oncosten daertoe nootelyck. Actum den XIIIⁿ Julii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voers. ordonneren den Dekens vanden Schippersambachte alhier terstondt te beschicken drye schepen om terstondt naer Bergen op Zoom te varen de twee compaignien Engelsche soldaten alhier opde Schelde liggende. Actum XIII Julii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen ordonneren Tresoriers ende Rentmeestere terstondt te beschicken inde twee schepen daerinne syn de twee compaignien Engelsche dye naer Bergen moeten, sesse tonnen biers van XXIIII guldenen, broots ende hondert ende L ℔ kaes ende dat in affrekeninge vande quote deser stadt. Actum den XIIIⁿ Julii 1582.

Geordonneert den Amonitiemeesters dat zy leveren selen, tot behoeff vande voers. drye schepen, hondert ℔ poyers.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere dat zylieden selen doen becleeden ende behangen met tapitserye ende root laken het schip daermede Zyne Hoocheyt vertrecken sal ende daerinne bestellen het behancksel van een ledicant ende anderssints van tghene daertoe nootelyck. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den Dekens vande Schippers alhier gereet te maecken drye heude schepen tot behoeve vande Guldebroeders dye met Syne Hoocheyt vertrecken selen. Actum XIII Julii 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen, vernomen hebbende hoe dat Heer Jan de Jonge, Oudt Borgemeester deser stadt, nu ende Sondage naestcommende is houdende de feeste ende bruyloft van syne dochter, hebben goet ende raedtsaem bevonden dat men

denselven sal vereeren ende beschincken met drye amen Rynschen wyn, met assyse ende imposten, ordonnerende Tresoriers ende Rentmeestere tselve soo te achtervolgen. Actum ut supra.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen ende aff te scryven den weert *inde Swane*, in Borgerhoudt, de somme van vyff guldenen, XII stuyvers ter causen van rooden Rinschen wyn aldaer gehaelt toen myne Heeren genoot hebben de Gedeputeerde van Hollant ende Zeelant. Actum den XIII^{n} Julii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere te versiene met dry tonnen thienstuyvers bier het schip vande guardie van Syne Excellentie. Actum XIIII Julii 1582.

Opde requeste overgegeven byden klerck van Meester Carel Gabri, geschreven hebbende de costuyme deser stadt, geordonneert te tellene de somme van tsestich guldenen. Actum XIIII Julii 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aenden Deken vande Schippers de somme van XXII guldenen ter saecken van sekeren schepe by hem gedaen tot behoeve vanden Ambassadeur van Vranckryck. Actum 17 Julii 1582.

Vide aende liasse een acte aengaende de fortificatie te doen inden lande van Oisterweele. Actum ut supra.

Opde requeste van Henrick van Daesdonck syn hem toegevuecht voer syn onderhout hondert vyftich guldenen voer dit tegenwordich jaer innegaende in Martio lestleden. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits

desen Dierick Cuypers, Capitain int quartier vande Eyermerckt, te doen amoveren het ronthuys van syn vendel vande plaetschen daer tselve tegenwoirdichlyck is staende, ende een ander te doen maken ende dat te doen stellen opde voers. Eyermerckt neffens den borneput aldaer, ende om de oncosten van dyen te vervallen, ordonneren de voers. Wethouderen den Gecommitteerde tot beneficieren vande gheestelycke goeden den voers. Capitain vuyt te reycken de somme van drye hondert guldenen, dye hem passeren selen in dvuytgeven van henne rekeninghe. Actum XVII Julii 1582.

Gesien ende gevisiteert in collegio het patroon byden Gecommitteerde tot beneficieren vande geestelycke goeden in collegio geexhibeert, aengaende de twee nieuwe straten te trecken doer derve vanden cloostere vande Predikeeren, is tselve goed gevonden ende geordonneert den voers. Gecommitteerde daermede voorts te vaeren. Actum XVIII Julii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geauthoriseert ende authoriseren mits desen de Colonnellen deser stadt, om in dienste te mogen aennemen de vyftich soldaten ende deselve te employeren tot bewaernisse ende versekerheyt van het landt van Oosterweel ende daerontrent, teghens de incursien ende spoliatie vanden vyant, ende deselve aldaer opt lant te legghen daer sy selen bevinden nootelycxste te wesen, behoudelyck dat al tselve sal geschieden sonder cost ende last van deser stadt, maer selen de voers. Colonnellen de betalinge vande voers. soldaten moeten vinden daer ende met alsulcken middelen als sy selen weten te becommen sonder eenighe beswaernisse deser stadt. Actum XVIII Julii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Hendrick van Lemens, Tresorier deser stadt, ten eynde hy hem in diligentie transportere ende laet vinden by Geerart Grammey om vanden selven te verstaen de gelegent-

heyt vande schulden ende hoevele de Coninck van Denemerck hem schuldich is, ende daeraff aen mynen Heeren rapport te doene, om etc. Actum XXa Julii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den Tresoriers ende Rentmeestere Peeteren vanden Venne te assigneren de somme van vier hondert guldenen opde Gecommitteerde totten ontfanck vande wekelycke quotisatie, boven die drye duysent Carolusguldenen by andere acte hen opde selve quotisatie bewesen ende geordonneert te betalen. Actum XXa Julii 1582.

Aende liasse sekere acten gedepescheert ten eynde betalinge souden mogen hebben de crediteuren ende andere ten achtere wesende aende incompste van Syne Hoocheyt, in data XIX Julii 1582.

Op den bladrand: Affgerekent sedert den voers. XIIen Martii totten XIXn Julii 1582 daernaer, ende beloopen dacten in alles sesse hondert LXVII acten.

Op heden, datum van desen, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene Meesteren Denys vander Neesen, Secretaris, de somme van XVII guldenen ende XVI stuyvers eens, naer vuytweysen zeeckere specificatie by hem overgegeven. Actum XXI Julii XVc LXXXII.

Aende liasse dacte vande 150 guldenen voor den Heere Jan Thoburen. Actum 20 Julii 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere dat zy Jacob Janssens, schipper van Coppenhagen ende nu hier met syn schip liggende voer deser stadt, met Engelsche soldaten, (ingevalle deselve schipper nyet betaelt en wordt vanden Capitain vande selve soldaten) te betalen de somme van IX ₶ Vlems eens voer den vrachtloon dat hy deselve soldaten van hier naer der Sluys voert. Actum den XXIn Julii 1582.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemees-

teren ende Schepenen geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene Joossen Danieels, schipper, de somme van ses hondert Karolusguldenen eens, hem competerende ter zaecken vanden coop van eenen schepe by hem ten voers. pryse tot behoeve deser stadt vercocht ende gelevert tot het houden vande wacht opde riviere deser stadt. Actum XXI Julii XV^{c} jaren ende LXXXII.

Op heden, datum van desen, zyn by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt van Antwerpen gecommitteert ende committeren mits desen Meesteren Nicolaes de Voecht, Cornelis Prunen ende Andries Vermuelen, Schepenen, om terstont te treden met de cooplieden binnen deser stadt in communicatie ende onder redelycken interest met henlieden comptant op te brengene de somme van sestien oft XX^{m} guldenen eens, tot behoeff vande drye schepen dye geresolveert syn byden Leden deser stadt op te rusten ter zee, tot behoeff van den Coninck Don Anthonio, auctoriserende de voers. Commissarissen mits desen om den voerseyden cooplieden, tot versekerheyt van heurlieden remboursement, te verbindene eenige oft al de naervolgende middelen : ierst, alle de geestelycke goeden van wegen deser stadt gecocht tot rembourseménte vande LXXII^{m} guldenen, ten tweeden, de LXVII^{m} guldenen dye dye van Bruessel aende stadt schuldich syn ende by hen nu besproken syn vuyt de tweede II^{c} dusent guldenen geestelycke goeden gerembourseert te worddene, mitsgaders het derdden deel vande hoochselen vande convoyen, byden voers. Leden tot behoeff vande voers. Schepen geconsenteert. Actum inden Maendiechschen Raedt XXIII Julii 1582.

Vide supra de acte van Joncker Erasmus Schets vande recompense van vyff hondert guldenen wesende in desen datum, te wetene den IX Julii 1582.

Aende liasse sekere XVI acten gedepescheert opde Fortificatiemeesters om te versien den watercandt ende anderssins.

Is by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser

stadt van Antwerpen geordonneert ende ordonneren mits desen myn Heere den Marckgrave, dat deselve sal inthimatie ende wete doen doen aen alle de innewoonderen vande freyten dat zy, sonder langer dilay oft vertreck, schuldich selen syn te ruymen de freyten over de leste brugge tot aende Slyckpoorte, ende selen deselve hen mogen onthouden drye weken oft een maendt inde Schipperscapelle tot dat zy hen van eenige andere wooninge versien selen hebben, ordonnerende den voers. Heere Marckgrave dat, de voers. acht dagen overstreken synde, deselve huyskens metterdaet mette arbeyders deser stadt aff te doen breken ende de freyten te doen ruymen. Actum inden Maendaechschen Raedt XXIII Julii 1582.

Gecommitteert om te visiteren de buytenyen ende te bedenken middelen om te vervallen de oncosten totte selve noodich synde, myn Heere den Marckgrave, Joncker Philips van Schoonhoven, Buyten-Borgemeester, Meester Nicolaes de Voecht ende Jan Baseliers, Schepenen, met oyck de Deken van de Cuypers, ende van alles ten iersten Maendaechsen Raedt rapport te doene. Actum ut supra.

Alsoo het huys hetwelck geheeten wordt het *Huys van Portugael* altyts van ouden tyden gegundt ende gelaten geweest is tot behoeff vanden Facteur van Portugael ende dat tselve alleenlyck der Natien van Portugael gegundt is, nae datum dat de voers. Majesteyt hier eenen Facteur gehadt en heeft, dat oyck de Coninck Don Anthonio op nu alhier tegenwoordichlyck is hebbende synen Facteur ende aenden selven gesonden heeft goet ende coopmanschap, in welcken gevalle dye vande Natie voers. in handen van myne Heeren Borgemeesters te vreden geweest syn tvoers. huys te ruymen, soo ist dat myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen geordonneert dat tselve huys geruymt ende geydelt sal wordden tot behoeve vanden voers. Facteur; dyes sal de Consul ende Natie daerinne, oft indyen denselven raedtsaem dunckt, het clyn huys daernaest gestaen, hebben eene camere om hare vergaderingen te houdene ende justitie te administreren, alst hen goetduncken ende vandoene selen hebben. Actum inden Maendaechsen Raedt XXIII Julii 1582.

Alsoo de Fortificatiemeesters deser stadt, om te maken de schofften aende poorten alhier, grootelycx van doene hebben droech houdt, soe ist dat, insiende den aenstaenden noot, myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert hebben ende ordonneren mits desen dat zy tselve droech houdt selen mogen halen daer sy tselve selen vinden te coope, mits daervoere gevende ende betaelende coopmansprys. Actum ut supra.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen, in mindernisse van deser stadts bede, aenden Rentmeestere Nyverseel, de somme van thien hondert guldenen eens. Actum ut supra.

Aende liasse VII apostillen gestelt opde memorie van tgene de Gecommitteerde totter auditie vande rekeninge van Peter vanden Venne gebesoigneert hebben. Actum XIX^{a} Julii 1582.

Opden XXI^{n} Julii anno LXXXII is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen etc. geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalene aen Schepene de Pape de somme van XVIe guldenen voer zyne vacatien gedaen opde achtinge ende te aenhoren vande rekeninge vande oudt ende nieuw land van Lillo, Stabroeck, Santvliet ende Berendrecht nopende de dycagie. Actum ut ante.

Gelycke acte op Meester Nicolaes de Voecht, Schepene, geordonneert den Rentmeestere deser stadt op dassignatie van den Rentmeester der Staten van Brabant binnen deser stadt, Janne van Nyeversele, in minderinge vande bede, te betalen aen Jouffrouwe Marguerite Peeterssen I^{c} guldenen eens. Actum XXV Julii 1582.

Opde requeste van Henrick van Surq is geordonneert aende Gecommitteerde totter amunitie te tellene aenden selven, ter causen van synen dinst, twintich maenden gedaen int ontfangen vande amunitie, de somme van dry hondert guldenen eens. Actum ut supra.

Op gelycke requeste van Jannen Boudewyns, klerck vander selver amunitie, geordonneert denselven Gecommitteerde, ter causen vande dinsten aldaer verhaelt, te tellene de somme van I^c guldenen. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, es geordonneert den Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden te maken een liste vande namen ende toenamen van alle de geestelycke vrouwepersoonen tegenwordelyck inde cloosters wesende ende alhier hen ondthoudende, ende daeraff pertinente note te nemene ende vorts collatie te doene ende conferentie met den voergaenden eertyts genomen. Actum XXV Julii 1582.

Opde requeste van Lois vander Beken, es geappoincteert dat deselve, mits synen getrouwen ende neerstigen dinst, alnoch sal continueren als Superintendent int bewaren van het fort van Lillo, ende dat men binnen middelen tyt by den Staten sal vervolgen syne betalinge.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy sullen laten volgen aen mynen Heeren den Staten van Brabant, de somme van vyf duysent guldenen vande capitale quotisatie ende dat in minderinge vande helicht vanden vyfden penninck byden Leden deser stadt geconsenteert. Actum XXVI Julii 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen etc. hebben geanomineert Adriaen Vermeulen om te wesen Capitain vanden Couwenberch, in plaetse van Henrick van Geestryck, ende te doene den eedt daertoe staende. Actum XXVIII Julii.

Aende liasse een acte byde welcke toegelaten wordt den trommelslach om te slane tot inninge vanden vyfden penninck. Actum XXVIII Julii 1582.

Opde requeste van Joncker Willem Borrewatere ter causen van dat deselve vier jaren lanck heeft geoccupeert

as Commissaris tot het beneficieren vande Casteelplaetse, es denselven by myne Heeren toegevuecht hondert ende vyftich guldenen eens. Actum ut supra.

Opde requeste van Bernaert Lois, es denselven toegevuecht dry hondert guldenen eens, soo wel voer salaris als oncosten by hem te doene boven het derdendeel vande breucken by hem aen te brengene. Actum ut supra.

Geordonneert dat men Joncker Jan vander Noot, Oude Schepene, ter causen van seeckere poetelyck stuck, geintituleert Olimpias ende daermede hy myne Heeren heeft beschoncken, sal vuytreycken hondert guldenen eens. Actum XXVIII Julii 1582.

Myne Heeren hebben geordonneert opde requeste van Joncker Jannen Roeloeffs, Bourghmeestere was tot Loven, ende hebbende gevolcht de partye van mynen Heeren den Staten, den Tresoriers ende Rentmeestere, opde twee partyen renten competerende Meester Nycolaessen van Cruyninghe ende syne huysvrouwe, houdende de partye vanden vyant, staende opt lichaem deser stadt, hem vuyt te reyckene de somme van dry hondert guldenen, mits by denselven stellende cautie *de indemnitate*. Actum ut supra.

Opde remonstrantie byden gegoeyde aende westzyde vande Brabantsche Corenmerct ,geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere tot maken vande cassyde hen vuyt te reyckene de somme van twee hondert guldenen. Actum XXVIII Julii 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene aenden agent vande Conincklycke Majesteyt van Denemercken desomme van XX Hollandsche daelders in specie, makende XXXIII guldenen, ter causen van syne vacatien metten Heeren alhier. Actum XXVIII Julii 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere voers. te betalen aen Franchoys van Gheel, horologimaker, voer het

versien ende hermaken vande horologie dat de Colonellen deser stadt gegeven hebben aenden Rector vanden Minnebroedersclooster was, oyck voer het vermaken vande horologie inde Borze ende anderssints, volgende de specificatie daeraff zynde, tsamen XII ₶ XII schellingen VIII deniers Vlems. Actum den XXVIII[n] Julii 1582.

Alsoo myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen noodich gevonden hebben, tot meerder bewarenisse ende versekerheyt vande rieviere voer dese stadt alhier, totten schepe van oorloge daerinne liggende, noch een schip toe te coopene om tselve ter oorloge op te rustene, hebbende te dyen eynde mondelinge bevel gegeven den Tresorier Peeter Panhuse, de welcke oyck achtervolgende dordere ende bevel van myne voers Heeren met Peeteren vanden Venne, Oudt Deken vanden Schippersambachte, van seker syn schip daertoe propys ende bequaem synde, overcommen is voer de somme van acht hondert guldenen eens metten twee chalouppen, soo ist dat myne voers. Heeren hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Tresoriers ende Rentmeestere den voers. Peeter vanden Venne, voer ende in voldoeninge vanden voers. schepe ende twee chaloupen, vuyt te reyckene ende te betalene de voers. acht hondert guldenen eens. Actum XXVIII Julii 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den proprietarissen van het Reusenhuys, dat sy sonder eenich vuytstel oft vertreck selen doen affbreken de gareyten vanden muere vande selve huysinghe, staende op deser stadt caye ende andere empescementen, mits ende door dewelcke men den voers. muer lichtelyck can beclimmen, gelyck myne Heeren geadverteert syn dat eenighe persoonen sonder eenighe difficulteyt over denselven muer hebben weten te geraken ter oorsaken vande selve gareyten, mitsgaders den voers. muer linie rechts op te trecken in behoorlycke hoochde, met advys vande Fortificatiemeesters deser stadt, sulcx dat deselve stadt daermede mach bewaert ende versekert syn tegens alle surprisen ende listige aenslagen vanden vyant, ende opdat tselve in alder vliet ende diligentie

wordde geeffectueert, wort insgelycx den huerlinck vanden voers. huyse geordonneert de penningen daertoe dienende te verschieten dewelcke hem selen cortten ende strecken in voldoeninghe van syne huere. Actum XXXa Julii 1582.

Op den bladrand : Vide aende liasse dese acte verandert.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geresolveert ende geordonneert ende ordonneren mits desen dat de Heeren vanden Secreten Rade, tot acht in getale, ende de Secretarissen, tot vyffve, ende twee huyssiers, volgende der specificatie daeraff synde by dese gevuecht, selen genieten vrydom vande accysen, hoochselen ende imposten deser stadt competerende, soe wanneer deselve met Syne Hoocheyt binnen deser stadt selen wesen ende anders nyet, behoudelyck oyck dat sy gehouden selen syn de billietten van bieren ende wyn by hen inne te leggen, selfs te onderteeckenen, met interval van tyde, sulcx dat men daerby can bemercken dat tselve alleenlyck wordt gesleten by henlieden ende henne familie, ten tyde dat sy hen alhier syn houdende neffens Syne Hoocheyt voers. Actum Lune XXXa Julii 1582.

Opde brieven van Syne Hoocheyt raeckende Gheeraert de Rasier aende Wethouderen deser stadt gescreven, ten eynde om gelycke vrydom te genieten, geappoincteert dat Tresoriers ende Rentmeestere selen metten selven communiceren, om tselve gedaen ende henlieden advys gehadt, geordonneert te wordden naer behooren. Actum ut supra.

Desgelycx geappoincteert opde requeste vande Generaels vande Munte gepresenteert aen Syne Hoocheyt. Actum ut supra.

Opde requeste vanden proprietaris van sekere erve inde Nieuwstadt welcken aengaende by voergaende appoinctemente collegiael was geordonneert aldaer te stellen het ronthuys vande Zeeuschemerckt, ende den Tresoriers ende Rentmeestere geauthoriseert om metten voers. proprietaris daeraff te handelen ende de voers. erve tot meesten proffyte

te beneficieren, syn gecommitteert *de novo* Jan van Steenwinckel, Schepene, Peeter Panhuys, den Deken vande Cuypers ende vande Barbiers, ten eynde om metten selven te communiceren op dat tvoergaende appoinctement syn effect soude sorteren. Actum ut supra.

Opde requeste vanden schamelen ingesetenen deser stadt hebbende henne wooninghe tusschen de freyten deser stadt inde Nieuwstadt, tenderende ten eynde om te hebben Commissarissen dye verstaen souden tot visitatie vande selve ende vande gelegentheyt der stadtmueren, vesten ende omwateringhe derselver, om der voers. Commissarissen rapport gehoort, geordonnneert te worden naer behooren, is geappoincteert dat deselve schuldich syn hen te reguleren naervolgende de voergaende resolutie binnen acht daghen, sonder eenich voorder vertreck oft dilaye, ende dat sy, des noot synde, by faulte van andere wooninghe, hen selen mogen versien ende accommoderen inden choor van Sint-Jacobskercke totte cappelle hen by voergaende appoinctemente geaccordeert totter tyt deselve ter ierster commoditeyt hen van andere wooninghe selen hebben versien. Actum ut supra.

Opde requeste van sekere proprietarissen vande huysinghe ende erve gelegen inde Nieuwstadt over de leste yseren brugge beginnende van het *Calckhuys* totte huysinghe genaempt de *Halve Mane* inclusive, deselve requeste onderteeckent hebbende ten eynde om te hebbene Commissarissen, met eenighe vuyten Maendachschen Raedt, om de voers. huysinghe ende erven der supplianten ende deser stadt mueren ende vesten aldaer te visiteren ende den supplianten te hooren om voorts geordonneert te wordden naer behooren, is geappoincteert dat de supplianten in hen versueck nyet en syn ontfanckbaer, permitterende ende ordonnerende den Fortificatiemeesters sonder eenich vertreck oft dilay te procederen tot demolitie vande selve huysen dye gemaeckt ende gestelt syn op deser stadt erve oft anderssints onbehoorlyck ende tegens de gerechticheyt derselver stadt. Actum ut supra.

Opde specificatie vanden Procureur deser stadt inden

Rade van Brabant, Lantschot, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere hem vuyt te reyckene voer syne termynen ende vacatien I^c XC guldenen, een stuyver.

Syn by myne Heeren etc. gecommitteert Joncker Philips Schoonhoven, Bourghmeestere, Joncker Rogier van Lefdale, Oude Bourghmeestere, Jan van Steenwinckel ende Meester Jacob Suerius ende Jannen van Boeckele, gesworen klerck opde Rentmeesterscamere, om ter presentie vanden Rentmeestere, te maken de liste vande renthieren ten laste deser stadt rente heffende, by den vyant oft henne partye houdende, om daernaer opde betalinge vande selve rente vorts geordonneert te wordene naer behooren, surcederende binnen middelen tyde dacte desen aengaende vuyt laste van myne Heeren vuytgegeven. Actum ultima Julii 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde tot damunitie deser stadt, tot behoeve vande stede van Diest, te leveren II^m ℔ poeyers ende VII^c lonten. Actum ut supra.

Aende liasse een acte by dewelcke wordt geordonneert den Gecommitteerde tot het fouriren, Vissenaken, Heere Anthonio Francisco de Zosa, Facteur van Don Anthonio, Coninck van Pourtugal, te fourieren ende logeren int huys van Geeraert Grammeye. Ut supra.

Aende liasse de commissie van Bernart Lois, nopende de toesicht over de bieren. Ut supra.

Aende liasse een acte byde welcke de Bourghmeesters ende Trezoriers ende Rentmeestere de toesicht wordt gegeven over de oreloogschepen deser stadt. Actum ut supra.

Opde specificatie van sekere schippers ghevuert hebbende 2 vendelen soldaten nae Dermonde, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere met denselven tovercommen ende dyen volgende te betalen. Actum prima Augusti anno 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden den Rectoor vande scholen vande Minnebroedersplaetse, Erasmus Johannis, ter causen vande vier alumnos, vuyt laste van myne Heeren by hem ten dinste vande kercken ende der stadt gealimenteert ende geinstrueert, te betalen tegens twelff pont Vlaems elcke derselver jonge studenten, pro rata ende naervenant vanden tyde sy byden selven hebben gewoont ende sal gelycke somme, mits overbrengende quitantie daertoe dienende, hem passeren int vuytgeven hender rekeninge. Actum prima Augusti 1582.

Opde assignatie van Nieversele, goordonneert den Rent meestere in minderinge vander stadts bede te tellene aen Jouffrouwe Cornelia Deckers de somme van hondert guldenen. Actum prima Augusti 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geauthoriseert ende authoriseren mits desen de Fortificatiemeesters ten eynde ende om te insinueren dengeenen dye sekere masten, liggende op den werff alhier, syn aengaende, dat sy gehouden selen syn deselve masten van daer te doen vervueren op de verbeurte van dyen, soe verre tselve nyet en wordde gedaen ende volcomen binnen den derden daghe naer de voers. insinuatie, ende van gelycken in respecte van alle andere becommeringhe ende empeschement dye aldaer oft op eenighe andere cayen vande stadt bevonden wordden, ten eynde te beter alle inconvenienten mogen verhuet ende geweert wordden, dye daerdore eenichssins souden connen ende mogen geschieden, ten opsichte, tsy van eenighe aenslagen vanden vyant oft anderssins, op gelycke pene, soe voer dese reyse als voer toecommenden tyt. Actum prima Augusti 1582.

Aende liasse de commissie op Geerbrant Fredericx om tontfangen het een derdendeel vande convoyen. Actum Ia Augusti 1582.

Myne Heeren, gesien sekere specificatie vande huysen gestaen inde Casteelplaetse gedestineert tot vercoopinge, hebben geordonneert den Gecommitteerde totte vercoopinge ende benefitieren vande plaetse vande pleyn vanden casteele, den coopers daerinne geruert inde selve huysen ende erven te ghoeden, volgende den last hen by hunne instructie gegeven, ende sullen deselve vercoopinge van goet ende van weerden houden ende deselve daeraff indempneren. Actum prima Augusti anno 1582.

Myne Heeren hebben geordonneert dat men sal storten int cloostere vande Predickheeren het meel, dwelck es gedestineert totten legere, om aldaer te verkoelen. Actum IIa Augusti 1582.

Myne Heeren hebben geordonneert den Rentmeestere deser stadt, Jan Pelgrum, hem te rembourseren vander sommen van vier hondert vyfentwintich guldenen II 1/2 stuyvers, ter causen van vier hondert kasen, veertich tonnen biers, twee duysent brooien, acht daelders aende schepen ende dryendertich guldenen van extraordinarisse oncosten by denselven verschoten ende gedebourseert, vuyt laste van myne Heeren voers. ende geemployeert tot seker des lants ende deser stadts dinst. Ut supra.

Opden bladrand : Aende liasse verandert.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den buydeldragers inde Nyeustadt, geduerende men sal opmaken het wachthuys opde Zeeuschemerct, sy sullen open doen totter wacht het buydelhuys voers. Actum IIa Augusti 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Carel Lippens, deser stadt bode, de somme van hondert elff guldenen XVI stuyvers ter saecken van vacatien ende verschoten penningen, volgende de specificatien daeraff synde. Actum prima Augusti anno 1582.

Opden bladrand : Liere byden vyandt ingenomen door verraderye vande Schotten aldaer, den tweeden Augusti anno 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommitteerde totter amonitie te leveren, tot behoeff van het Dunxken, de quantiteyt van twee hondert ende 94 ℔ poeders, een hondert pont lonten ende vier hondert gegoten loots. Actum II^{a} Augusti 1582.

Tot behoeve van Sinte Bernaerts, ut supra.

Tot behoeve van Steenbergen, I^{m} ponden poeders, V^{c} ℔ lonten, L heele ende L halve spiesen, I^{c} scherpen. Actum ut supra.

Item approbatie van VIII acten vande amonitie te voren gelevert tot diversche plaetschen. Actum III^{a} Augusti 82.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Commissarissen Smit ende tZerclaes van stonden ane hen te transporterene tot Willebroeck ende aldaer de victuaillie, die sy sullen bevinden inden vier schepen gisteren derwarts gesonden, te reparteren inde twee vanden selven schepen, ende die vueren deen naer Tonxken ende dandere naer Sinte-Bernarts, tot behoeve vanden volcke van oreloge aldaer liggende. Actum II Augusti 1582.

Aende liasse dinstructie voor den Gedeputeerde reysende nae Brugge. Actum II^{a} Augusti anno 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde totter amunitie te laten volgen dry canoniers voer de stadt van Diest ende deselve te laten optrecken met den Colonel ~~Deeckere~~. Teuker
Actum II^{a} Augusti 1582.

Geordonneert den Rentmeestere deser stadt, in minderinge vander bede, te tellene aen den Rentmeestere vande Staten van Brabant de somme van II^{m} II^{c} L guldenen eens.

Geordonneert onder sekere poincten byden Colonellen

overgegeven, dienende tot de fortificatie, dat men deselve sal effectueren ende te wercke leggen. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geinformeert zynde dat eenige vande couriers loopende op Londers ende Spaegne, ende nament-lyck Gillis de Maiseret, Pappot, Parmesaen, Camaiori, Jan Satelaer, Jaques de Wez, Herri Trappeker ende Caspar Giermans, den comis van mynen Heere den Postmeestere, vander Nest, dagelycx nyet alleenlyck syn injurierende ende opdragende woerde naerseggende, maer oock in syn huys molesterende ende overvallende, soo hebben myne Heeren den voers. persoonen geordonneert ende verboden, ordonneren ende verbieden mits desen tsamen ende elcken van hen voerdane den selven commis vander Neest, by hen selven oft ymanden anders, in worden noch wercken, te misnoegen oft injurieren opde pene van twee ponden Vlaems by elcken derselven soo dickmaels sy des hen sullen vergeten, te verbeurene tot behoeve vanden armen, ende daerenboven opde correctie vanden Heere ende der stadt, maer ingevalle sy yet op hem weten te heyschen oft op hem te pretenderen, sullen tselve mogen doen by middele van recht. Actum III Augusti 1582.

Myne Heeren hebben geanomineert tot Fortificatiemeestere met den voergaenden Merten Meermans ende Olivier van Fockenborch. Actum ut supra.

Aende liasse dacte vande gifte vande abdye van Affligem aen Syne Excellentie. Actum III Augusti 1582.

Opde requeste vanden fourier Artus van Vissenaken, gestelt een ordonnancie by dewelcke denselven es toege-vuecht eenen daelder sdaegs voer syne vacatie ende moeyte sindert *(sic)* tot heden, datum deser. Actum ut supra.

Een acte opde requeste by Geeraert vander Moer byden welcken denselven es toegelaten vuyt de ruye eenen over-spronck te mogen maken, mits redenen inde selve requeste geruert. Actum VII Augusti 1582.

Geappoincteert opde requeste by Anthoni van Doerne, dat men hem de camere, aldaer geruert, sal laten voer den tyt van VI jaren voer twintich guldenen tsiaers. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy terstont sullen versien het fort Donxken met acht hondert broyen van eenen stuyver, tachentich kasen ende acht tonnen biers. Actum IIII^a Augusti 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene aen den post van Brugge, alhier op heden, den IIII^en Augusti, smorgens vroech gebrocht hebbende brieven van Syne Excellentie, de somme van twelff guldenen eens. Actum IIII Augusti 1582.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert ende geconsenteert, vuyt merckelycke redenen hen daertoe moverende, ordonneren ende concenteren mits desen den Tresoriers ende Rentmeestere, dat sy sullen laten ende continueren de Dekens vande Natie vande Cousmakers alhier, de pachtinghe vande accyse vande snede, welcke sy noch eenighe voerleden jaren gehadt hebben, den tyt ende termyn van drye jaren continuelyck, waeraff dierste jaer ingegaen is Martini lestleden anno XV^c LXXXI, voer de somme van LX guldenen eens elcx jaers, op conditie dat de voers. Dekens, nu oft by tyde dienende, den voers. pacht, elck een voer al ende als principael, selen betalen van halven jare tot halven jare op reele ende parate executie. Actum IIII Augusti 1582.

Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy van stonden aene doen slissen ende toebolwercken de poorte van Sint-Joris, sulcx dat de stadt doer tselve werck sy ende wordde versekert. Actum IIII^a Augusti LXXXII

Ten selven daghen syn geauthoriseert de Colonnellen deser stadt dat sy, neffens den Capitainen, selen doen effec-

tueren, dat de ordonnantie vande wachte wordde volcomentlyck achtervolcht int poinct van dat eenyegelyck persoon gehouden is metten vendelen ter wachte te commen ende dye neerstichlyck te houden, sonder yemant te exonereren, vuyt wadt oorsaken dat soude mogen syn oft gepretexeert wordden, dan dye byde selve ordonnantie wordden vuytgestoken als Officiers met hennen dienaers, ende oude onbequame persoonen, naer vuytwysen derselver ordonnantie. Actum IIIIa Augusti 1582.

Ten selven daghe geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aenden weert *int Stercken* de somme XII guldenen ter saken van verteerde costen by sekere soldaten aldaer verteert.

Opde specificatie van Meester Willem Everaerts, Pensionaris, ter causen van syne vacatien, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere denselven vuyt te reycken LXXXVIII guldenen. Actum 4a Augusti anno 1582.

Opde assignatie vanden Rentmeestere Niversele, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene Charles Kerstynen de somme van seven hondert ponden Arthois, in mindernisse vande bede. Actum IIIIa Augusti 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt hebben gecommitteert ende geauthoriseert, committeren ende authoriseren mits desen den Colonellen deser stadt, dat sy den ghenen dye opt Kiel alhier, syn hebbende in henne soutketen eenich soudt, tselve terstondt te doen brenghen binnen deser stadt ende ophouden van voerder soudt te fynen, op dat den vyant hem daermede nyet en providere oft anders ende by gebreke van dyen, dat deselve Colonnellen tselve noch desen daghe goets tyts tot hennen laste selen doen executeren. Actum IIIIa Augusti 82.

Geordonneert dat men totten soldaten, tot Lilloo in garnisoene liggende, noch scicken sal XX andere soldaten, tot bewarenisse vanden selven forte, daertoe mits desen auctoriserende de Colonellen deser stadt. Actum IIII Augusti 1582.

Geordonneert Joos Danielssens te commen, naer opsien deser acten, liggen voer Lilloo, tot bewarenisse vanden selven forte. Actum ut supra.

Alsoo myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen alle neersticheyt ende debvoir hebben gedaen om in goede bewarenisse te houden het fort van Lilloo, waertoe oyck wel nootelyck is de presentie vanden Gouverneur Loys Verbeke, maer alsoo deselve Loys Verbeke, mits synder indispositie, nu aldaer personelyck nyet en can gevaceren ende nochtans aldaer, soo voers. is, nootelyck is de presentie van een hooft, soo ist dat myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen by provisien gecommitteert hebben ende committeren mits desen, den Colonel Landtmetere, om gedurende de siecte ende indispositie des voers. Verbeken, over het volck vanden voers. forte te commanderen ende gebieden, ordonnerende den Lieutenant, Vendrich, Officieren ende alle andere supposten, daer in garnisoen liggende, den voers. Colonel Landtmetere in ende over al te respecteren ende obedieren soo ende oft de voers. Gouverneur ende Colonel Verbeke daer by ende present ware. Actum den V[en] Augusti 1582.

Aende liasse dacte van commissie vanden Pensionaris vanden Warck om te trecken naer de Staten oft Gecommitteerde derselver van Seelandt, inhoudende VI acten in date V[a] Augusti 1582.

Alsoo byden leden deser stadt int consenteren vande capitale impositie ende de helicht vanden vyfden penninck tot behoeve vande generaliteyt, es ondersproken dat de schepen van oreloge liggende opde reviere vande Schelde, soude worden becosticht ende de soldye betaelt voer eenen halven jare vuyt derselver capitale impositie ende de helicht vanden vyfden penninck voers , myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, gemerct deselve schepen by deser stadt syn becosticht ende dat deselve dienen nyet alleene totter defensie deser rieviere maer oock tot veylicheyt van de passanten ende coopluyden op dese landen negocierende ende oversulcx deselve schepen nyet alleene en

syn streckende tot versekerheyt deser stadt van Antwerpen, maer mede oock ten gemeene beste ende der generaliteyt, hebben geordonneert den Trezoriers ende Rentmeestere de voers. twee oreloogschepen ende tghene daeraff dependeert, vuyt de voers. capitale impositie ende helicht vanden vyfden penninck te betalen, ende tot dyen eynde soo vele vanden selven inne te houdene als sy bevinden selen de voers. ses maenden te bedragene. Actum VI Augusti 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert Jannen van Esche, Deken vande Houtbrekers, inde Nyeustadt, aende brugge vande vlieten aldaer int innecommen vande selve brugge ter stadtswarts inne te stellene draeyboomen ende sonder eenich vertreck, ende sal men denselven daeraff van stadtswegen betalen. Actum ut supra.

Geordonneert den Fortificatiemeesters te leenen, tot behoeff van dye van Mechelen, de quantiteyt van VI^{m} sperren, mits nemende recepisse ende beloeffte van restitutie, ende sal tselve hen passeren in rekeninge. Actum inden Maendaechschen Raet VI Augusti 1582.

Geordonneert den Gecommitteerde vande buytenye te betalen XXII guldenen aende arbeyders gegraven hebbende het groen payken, volgende de specificatie daeraff synde. Actum Lunæ VI Augusti.

Borgemeesteren ende Schepenen voers. hebben gecommitteert ende committeren mits desen Meesteren Nycolaes de Voecht, Schepene, ende Abraham Andriessens, Ingeniere, om metten iersten, ten bysyn vanden Gouverneur Loys Verbeke, te besichten de sluys vanden forte van Lillo, ende voorts de nootelycke gavinge dye aent selve fort van doene syn, om tselve gedaen ende huerlieder rapport gehoort, voorts geordonneert te worddene naer behooren. Actum den VI^{en} Augusti 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen de somme van XVIII guldenen ende vyff

stuyvers van verteerde costen, verteert by sekere soldaten hen gesalveert hebbende vuyte stadt van Liere. Actum VI Augusti LXXXII.

Geordonneert den Secretarissen deser stadt dat sy sullen laten volgen aende weduwe van Dominicus van Couwenberghe de pontpenningen van seecker huys aen Sint-Andries by haer verkocht. Actum ut supra.

Een ordonnantie opde assignatie vanden Rentmeestere Nyeversele, te betalen VI^{m} III^{c} guldenen tot behoeve vande bede. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser stadt hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Jan de Poortere, Joachim Steudelinck ende consorten, met hennen klerck, te ruymen de camere boven vande bouwmeesters tot behoeve van mynen Heeren vande Staten van Brabant ende hen te accommoderen inde groote camere daer jegenwordich wordt gecollecteert de capitale impositie, op deene syde vande selve camere. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene Gillis Lambrechts, concergie, de somme van LVI guldenen ter saecken vande oncosten vanden maeltyt vande leprosen. Actum ut supra.

Geordonneert den Collecteur vande wynaccyse, Cornelis Grameye, dat hy sal affnemen ende doen betalen Gillisen Lambrechts, concergie, van elcke ame wyns by hem getapt ende gesleten, de somme van XXII guldenen XIX stuyvers, tsedert den iersten Januarii anno LXXXII^{tich} totten iersten Julii daernae, volgende dattestatie daeraff synde, onderteeckent N. de Swert, in date IIII^{a} Augusti anno voors., inhoudende vyff amen ende negen schreven wyns tot behoeff van deser stadt gelevert ende getapt. Actum ut supra.
Op den bladrand : Dese acte verandert aende liasse.

Alsoo op heden den Fortificatiemeesters, by appoinctement gestelt opde requeste vande Gedeputeerde van Mechelen,

geordonneert is geweest dye van Mechelen by leeninge te doene VI[m] sperren, ende dat de Fortificatiemeesters hen excuseren van geene sperren te hebbene ende oyck luttel gelts, myne Heeren oversiende nochtans hoe veel dat dese zake is importerende, persisteren by hen voergaende appoinctement ende ordonnantie, ende selen de penningen waermede de voers. Fortificatiemeesters, soo voers. is, dye van Mechelen selen assisteren, hen (overbrengende het bescheet inde voers. ordonnantie begrepen) valideren ende passeren in rekeninge. Actum VI Augusti 1582.

Acte hoedat de twee kanoniers, te weten Willem van Loven alias Vleeschouwer ende Peeter Janssen van Roy, in deser stadt dienst yegenwordichlyck synde ende treckende opt fort van Westerloo, evenwel ende nyettegenstaende heure absentie voers., selen blyven trecken heure deser stats gagien. Actum ut supra.

Geordonneert Meesteren Michielen Wouters, tymmerman, mits den grooten noot, dat hy de boomen, nootelyck synde tot de fortificatie van het Dongesken, ende staende daerontrent, sal mogen affhouden ter minster lesien ende mits daeraff houdende note. Actum den VII[n] Augusti 1582.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aenden Deken vande Schippers de somme van XXII guldenen ter saecken vanden schepe daermede Syne Hoocheyt lestmael is gereyst nae Brugge. Actum ut supra.

Een ordonnantie opde requeste vande ouderlinge geappoincteert dat de Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden sullen jaerlycx vuytreycken hondert daelders tot behoeve van elcken vande alumnos ende jonge studenten, by die vande religie inde studien tot dinste des lants opgetogen, tot continuatie vande selve henne studien, soe voer reysen, costen, kleederen, boecken ende andere nootelyckheyt. Actum VIII Augusti 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Gecommitteerde

tot het collecteren vande wynaccyse te laten volgen aenden Minister des godelycx woerts, Andries de Meestere, de vrydicheyt vande accyse, hoochzelen ende imposten der stadt competerende, van een ame Rentschen wyn by hem alhier vuyt Duytslant int verhuysen gebrocht, ende dat eensdeels ten respecte vande oncosten by hem int reysen gedaen ende ten versuecke van myne Heeren alhier gearriveert. Actum ut supra.

Opde requeste by Franchoys Guiot overgegeven, hebben myne Heeren geconsenteert Ambrosio Marienborch, klerck, syne klerckschap vande Oudecleercoopers te mogen resigneren opden selven, mits betalende de stadt van heure gerechticheyt. Actum ut supra.

Alsoo myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen Erasmo Johanni, Rector inde schole oft collegie opde Minnebroedersplaetse alhier, int aencommen syns dinst, hebben toegeseght sekeren jaerlycxsche salaris ten respecte ende aensiene vanden selven synen dinst, ende de meesters ende assistenten by hem te aenveerden ter leeringe ende regeringe vanden jongen scholieren ende studenten aldaer, welcken aengaende men daernaer, naer voergaende rapport vande Commissarissen daertoe geordonneert, met denselven es overcommen ter sommen van seven hondert guldenen jaerlycx, opde conditie desaengaende ondersproken ende volgende dacte daeraff zynde, op welcker somme deselve Rectoor, gedurende den geheelen tyt deselve alhier es geweest, maer en heeft ontfangen byden Gecommitteerde tot het beneficieren vande geestelycke goeden, soo in respecte vanden selven salaris als de twee hondert guldenen hem toegevuecht voer doncosten van syne reyse, IIII^c L guldenen, sulx dat denselven alnoch resteren den I^n Junii lestleden ander gelycke vier hondert vyftich guldenen, inder vuegen dat, by faulte van betalinge, de voers. syne assistenten ende ondermeesters benoodicht sullen wesen hen te vertrecken, soo sy des gesint syn, ingevalle denselven nyet en wordde gedaen behoorlycken onderstant, soo oock mede de voers. Rectoor des ten leste sal benoodicht wesen ende gedwongen met syne familie te vertrecken tot grooten

naerdeele vande jonckheyt deser stadt, gemerct de Gecommitteerde tot de geestelycke goeden verclaren egeenen middele te hebbene om de voers. betalinge te doene, soo eest dat myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen, om in desen te versiene ende tvertreck des voers. Erasmi Johannis voer te commen, hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den Trezoriers ende Rentmeestere de voers. somme van IIII^{c} L guldenen den voers. Erasmo Johanni vuyt te reyckene ende te betalene, ende sal men denselven doen rembourseren in tyden ende wilen byden Gecommitteerde tot het voers. beneficieren. Actum ut supra.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene aen Andries Vermuelen, Schepene, de somme van XI ℔ Vlaems eens, dewelcke de voers. Vermuelen verschoten heeft om aff te veerdigen eenen brieff ende expressen bode op Venloo. Actum VIII Augusti 1582.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Moyses op den Grave, gesworen bode deser stadt, de somme van XCII guldenen XVIII stuyvers ter saecken van vacatien ende verschoten penningen, volgende de billetten daeraff synde. Actum VI^{a} Augusti anno 1582.

Syn by myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen, met resolutie vande Leden deser stadt, Breedenraedtsgewys vergadert synde, gecoren ende gedeputeert om te wesen Fortificatiemeesters deser stadt Jaspar van Surich, Jan Ghysels, Merten Meerants ende Olivier van Fockenborch, dewelcke hen selen reguleren volgende dinstructie den affgaenden Fortificatiemeesters gegeven ende op de camer synde, mitsgaders degene dye Borgemeesters, Schepenen ende Leden voers. ter lester vergaderinge geraempt ende gesloten hebben, ende dye Borgemeesters ende Schepenen oft oyck de Leden naer exigentie ende occurentie vande saken goedt ende geraetsaem selen mogen vinden. Actum den IX^{n} Augusti 1582.

Myne Heeren Borgemeesters ende Schepenen deser stadt

van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Gillisen Fabri ende alle andere Meesters ende toesienders vanden wercke vande buyteschansen, dat zylieden alle ende ygelycke de zooyen oft russen ende boomen oft rys, alnoch van noode totten selven wercke ende het volmaken van dyen, selen mogen doen slaen ende affcappen alomme ten naesten ende daer zy tselve gereetste vinden selen sonder particulier respect te dragen aen yemanden ten eynde tselve bynae volcomen werck mach wordden met alder vlyt voldaen ende volbracht. Actum den IX^n^ Augusti 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen hebben geauctoriseert ende auctoriseren mits desen Meesteren Nicolaes de Voecht, Schepene, Philips de Landtmetere, Oudt Schepene, ende Peeter de Molyn, als Gecommitteerde tot het volmaken vande buytenyen, op te lichten op de hypoteke ende versekertheyt vande assysen van Borgerhoudt, Dambrugge ende Sinte-Willeboortsvelt, de somme van acht hondert guldenen, op redelycken interest, om terstondt te employeren tot het volmaken vande gordynen, streckende van het huys van Haesdonck totten Blauwentoren, ende voorts elders tot het sluyten van andere wercken onvolmaeckt synde, ende selen de voers. Commissarissen deselve middelen mogen verbinden aende cooplieden, mits doende aende Leden rekeninge, gelyck sy gedaen hebben aengaende de sesse dusent guldenen daer te voren daerop gelicht. Actum IX Augusti 1582.

Aende liasse sekere artikelen vande Colonellen ende apostillen daeroppe gestelt van wegen myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, in data den IX^n^ Augusti 1582.

Aende liasse dacte opde Fortificatiemeesters nopende de resolutie vande wercken byden Leden deser stadt heur geinjungeert ende te laste geleet. Actum IX Augusti 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert Peeteren Huybrechts,

oude Deken ende Capitain vanden orelooghschepe deser stadt, met synen schepe te trecken voor het Donxken totter conservatie ende versekeringe vande riviere aldaer, ende ter selver plaetse te blyven ter tyt hem anders sal wesen geordonneert. Actum X Augusti 1582.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren etc. Franchoys Guiot gegunt het clerckschap vande Oudecleercoopers, in plaetse van Meester Ambrozius Marienborch, mits doende den eedt daertoe staende ende de stadt betalende haer recht. Actum X[a] Augusti. *Et juravit eodem die.*

Op heden, datum van desen, syn gecommitteert Andries vander Molen, Schepene, ende Meester Willem Everaerts, Pensionaris deser stadt, om te reysen nae Brugghe, om van stadtswegen te compareren opde Generale Staten aldaer tegenwoirdichlyck vergadert zynde, ende in alle occurerende saecken den lande aengaende te besoigneren ende helpen resolveren mette andere Gedeputeerde ende alles te doene ende assisterene soe nae gelegentheyt ende exigentie van saken bevonden sal wordden te behooren. Actum XI Augusti LXXXII.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende geauthoriseert dye vande Gulden deser stadt, de wacht hebbende aende poorten, dat sy van nu voordane vande XII uren tot dat een ure geslagen sal wesen, de poorten selen toe doen ende houden, desgelyx des Sondaechs als de predicatie gedaen wordt ende geduerende deselve. Actum XI Augusti 1582.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen ordonneren Jaecques le Roye dat hy voordane gehouden sal syn het poeder, dwelck hy alhier binnen deser stadt doet brenghen, van achter om te watere te bestellen ende inne te brenghen ende nyet te wagen doer de stadt. Actum XI Augusti LXXXII.

Approbatie van sekere leveringhe van amonitie tot provisie van dye van Berghen opden Soom. Actum ut supra.

Ordonnantie op Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt, om Steven Raquet, Colonnel, te assigneren op de penningen vande wekelycke quotisatie, volgende dappostille vande Staten van Brabant, de somme van sesse hondert guldenen. Actum XI Augusti 82.

Aende liasse een acte nopende de collectatie ende executie vande restanten vanden beleenden geestelycken goeden binnen de buytenschanse op Nycolaes de Weert, Lieutenant vanden Capitain Carel van Ranst, Drossart vanden Kiele ende beleenden dorpen. Actum XII Augusti 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen allen ende eenyegelycken vande molders hennen molens hebbende opde vesten ende bollewercken deser stadt, geduerende desen tegenwordigen tyt, tsnachts nyet te malen, maer deselve meulens te schorsen, ten eynde de sintenellen aldaer de wachte hebbende te betere mogen aenluysteren, hooren ende verstane tghene buyten der stadt soude mogen voercommen ende den vyant benomen worde de middele om hem onder de vesten te mogen begeven, ende dat opde pene dat men den defaillanten voer eene maent hennen meulen sal schorsen ende andersints arbitralyck corrigeren. Actum XII Augusti 1582.

Op sekere poincten byden Coronellen aengegeven tot betere versekeringe ende bewaringe vande buytenschanse, syn by acte deselve poincten by myne Heeren goetgevonden ende geordonneert die den anderen Leden voer te dragen. Actum XII Augusti 1582.

Aende liasse dacten vande persoonen vuytgeseght.

Op sekere articulen overgegeven byden Dekens vande Gulde dienende tot conservatie deser stadt, es geappoincteert dat de Wethouderen ende Goeden Mannen vanden Maendaegschen Raet deselve goetvinden, ende dat men se sal doen effectueren, behoudelyck dat nopende het sluyten

ende openen vande poorten, men sal resolveren metten Colonellen soo ende gelyck men tot meesten oorbore ende versekerheyt ende oeck den gerieve vanden borgeren deser stadt sal bevinden te behooren. Actum XIII Augusti.

Alsoo opden Breeden Raet deser stadt, op gisteren vergadert zynde, zyn geconsenteert vyf guldenen op elcke ame wyns van wat sorte het sy, ende dat voer den tyt van ses maenden, als ruytergelt ende soldye tot onderhout van dry hondert peerden tot wachte deser stadt ende aencompste derselver dienende, ende oock tot seker quantiteyt van voetvolck, met expresse conditie dat nyemant van tselve ruytergelt en soude vry wesen, ende dat tselve oock terstont soude worde te wercke geleght, soo eest dat myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen deser stadt hebben geordonneert ende ordonneren mits desen Cornelisen Grammeye, Collecteur vande wynaccyse, egeenen wyn te laten volgen, nyemant van wat staet, conditie oft qualiteyt hy sy desaengaende vuytgezundert, sonder eerst ende alvorens betaelt te hebben denselven nyeuwen geconsenteerden last van vyf guldenen. Actum XIII Augusti 1582.

Aende liasse dacte vande Wyckmeesters om op te teeckenen de huysen ende innewoonderen derselver binnen deser stadt, elck in henne wyck, ende kennisse te nemen nae de qualiteyt, conditie ende andere circumstantien soe van gehoude als ongehoude persoonen, vande wagenen ende peerden, contributie, onder de vendelen ende provisie vanden coren daeraff elck huys is versien oft versien behoort te worden. Actum XIII Augusti 82.

Opde requeste vande Dekens vande Schippers ende supposten, geappoincteert dat de voergaende Commissarissen souden communiceren met myn Heere den Cancellier, om deselve met den Schippers van Bruessele te vereenighen. Actum XIII Augusti 1582.

Inden Maendaegschen Raet vanden XIII[en] Augusti es dacte vanden XVIII[en] Junii anno LXXXII, nopende het verhueren

vanden meulen opt casteel voer den tyt van vierentwintich jaren aen Willem Dicbier, geratificeert. Actum ut supra.

Aende liasse een acte by denwelcken Joncker Thyman van Ursele wordt geordonneert over te leggen de lantboecken etc. van Steenborgerweert, tSchynbroeck etc. in handen van Peeter Opstal. Actum ut supra.

Aende liasse dinstructie voer den nyeuwe Fortificatiemeesters, mitsgaders den eedt. Actum ut supra.

Geordonneert den Gecommitteerde totter amunitie te laten volgen, tot behoeve van die van Hoochstraten, dry dozynen spiessen ende dry dozynen halff spiesen ende dry tonnen poeyers. Actum XIIII Augusti 1582.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geresolveert ende mits desen geordonneert den Rentmeestere, Janne Pelgrum, te corten aende gaigie vande naervolgende Wethouderen (volgende henne bewillinge ende accort om de gemeene saecke te vorderen) elcken derselver II^{c} guldenen, te wetene den Bourghmeestere Joncker Phylips van Schoonhoven, den Bourghmeestere van Aelst, Meester Jan de Pape, Joncker Rogier van Lefdale, Cornelis Prunen, Andries vander Meulen, Meester Cornelius Rethius, Meester Mathys de Lannoy, Jan Bazeliers, Jan van Steenwinckel, Joncker Godevaert Montens, Meester Jacob Suerius, Lodewyck Blommaert, den Trezorier Panhuys ende den Rentmeestere Lemens, tsamen dry duysent guldenen, ende noch duysent guldenen die Meester Nycolaes de Voocht aenden selven Rentmeestere ten achter es, commende in als ter sommen van vier duysent guldenen, dewelcke vier duysent guldenen, soo de voers. Rentmeestere verclaert egeen gereet gelt tot prompt furnissement vande selve somme in casse te hebbene, sal mogen lichten ende opnemen op interest ter borsen, tot laste vande stadt, ende sullen de voers. leenders worden gerembourseert vande penningen by den Staten van Brabant te procederen vuyt de tweede helicht vanden vyfden pen-

ninck, soo de voers. penningen worden geemployeert tot betalinge vanden garnisoene hier ontrent des meest noot hebbende. Actum XIIII Augusti 1582.

Opde specificatie vande oncosten gedaen over de schepen, Aelst gevictuailleert hebbende, geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken de somme van LIIII guldenen VIII stuyvers. Actum ut supra.

Item voer de schepen die de soldaten naer Aelst gevuert hebben Ic VII guldenen. Actum ut supra.

Item gelycke aengaende doncosten gedaen int vercieren ende accommoderen de schepen van Syne Hoocheyt, lestwarven reysende naer Vliessingen, te betalen de somme van IIc LXXV guldenen.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren dat alle de schepen, liggende opde rieviere tusschen de Marguerite ende het fort van Willebroeck, sullen schuldich wesen het snachts hen te vuegen ende te gaen liggen onder het fort van Willebroeck voers. oft de Marguerite, naer het ebben oft vloeyen, ende dat egeene schepen over dander syde oft tusschen beyden en blyven, opde pene, des vermaent synde byden garnisoen inde selve plaetse liggende, van vyfentwintich guldenen. Actum ut supra.

Aende liasse een instructie voer den Capitain vanden schepe van oreloge, den XIIII Augusti 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, regardt genomen opden goeden ende getrouwen dinst vande voerige Fortificatiemeesters ende het debvoir byden selven daerinne geduerende hennen ampt gedaen, hebben denselven tsamen ende elck int bezunder daeraff bedanct ende bedancken mits desen, versueckende vorts dat denselven den nyeuwen gekoren gelieve te doene alle assistentie, addresse ende behulp int selve stuck tot beteren

dinst deser stadt voers., mitsgaders dat sy hen overleveren alle alsulcken materialen, instrumente, stoffe ende alle andere saecken dienende totter selver fortificatie, ende vorts al te willen doene tghene tot betere ende geringer spoedinge vande selve fortificatie soude mogen dienen, soo sy tselve hen syn volcomelyck toebetrouwende ende tot denselven eynde hen terstont ontbieden in henne camere, soo tselve alle haeste es verheyschende. Actum ut supra.

Te betalen aen Andries Backers XXV guldenen ter causen van sekere inventie van instrumente van oreloge. Actum ut supra.

Geremitteert Moyses opden Grave, deser stadt bode, de pontpenningen van seker huys by hem gecocht. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert ende ordonneren mits desen den pater vande Cellebroeders alhier, dat hy in syn convent ende oyck inde kercke sal ontfangen ende versien van logemente, alsulcke persoonen doer dinnemen vande stadt van Liere van daer geweken zynde, als by de Gecommitteerde tot beneficieren vande geestelycke goeden hem toegestaen selen wordden, soe ende gelyck tselve gevuechelyxte sal connen geschieden tot gerieff vande selve persoonen ende tot minste discommoditeyt van dye vanden voers. convente, ende dat al by provisie ende totter tyt daerinne anders sal versien syn. Actum XIIII Augusti 82.

Gelycke acte in het Faquescloostere, in respecte van IX oft thien weduwen oft ongehoude vrouwepersoonen. Actum ut supra.

Op heden etc. es geordonneert datmen de post van Brugge, de leste brieven gedragen hebbende, sal vuytreycken IIII guldenen.

XXX apostillen aende liasse opde poincten overgegeven

aen myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen nopende de commissie ende authoriteyt vanden Superintendent vande buytenschansen ende de bewarenisse vande selve, de resolutie vande Colonellen met eenighe vande Leden daerop scriftelyck overgegeven ; item nopende dordre vande Capiteynen ende ruytervolck aen te nemen tot beschermenisse deser stadt ende het quartier derselver.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geauctoriseert ende auctoriseren mits desen den Colonel vander Beken om aen te halen, te branden oft sencken alle schepen, schuyten ende bootkens, liggende opden cant ende syde van Brabant, opde riviere vande Schelde, ten eynde daerdeure den vyant worde benomen het middel om de riviere te passeren. Actum XVI Augusti 1582.

Op heden, datum van desen, hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert ende ordonneren mits desen myn Heere van Lillo, Pauwels van Dale, van stonden ane syne grachte doen ruymen ende schoonmaken, commende om syn huys tot Lillo voers., ten eynde de vyant daerdeure egeene middele en kryge om thuys te becommen, oft andersints sal men veroorsaect wesen tselve te verbranden. Actum XVI Augusti 1582.

Aende liasse dacte vande oplichtinge vande ruyteren ende knechten, 15 Augusti.

Alsoo myne Heeren de Staten van Brabant, den thiensten deser maent, hebben geresolveert ende geordonneert dat men dabdye van Sinte-Bernarts met allen den huysingen opt spoedichsten soude affbreken om den vyant te benemen het middele van tselve aen te doene ende te occuperen, ende oversulcx de navigatie vande riviere vande Schelde soude commen te benemen, soo hebben myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordonneert ende ordonneren mits desen den Gecommit-

teerde totter fortificatie ende amunitie de deputerene alle alsulcken persoonen als tot demolitie vanden selven cloostere van noode sal wesen, ende de penninge daertoe noodich te verschieten, ende tot rembourseme nte vande selve penningen te vercoopene de materialen daeraff te procederene, welcke materialen, ingevalle sy nyet genouchsame bevonden en worden, sal denselven Gecommitteerde passeren in rekeninge tghene sy meer sullen verschoten hebben. Actum XVI Augusti.

Sequitur dacte vande Staten voers. :

Naedyen myne Heeren de Staten van Brabandt hadden in deliberatie geleegt van dabdye van Sinte-Beernaerts te besetten met eenich volck van oirloge, tot bevrydinge vande riviere vande Schelde, ende bevindende datter jegenwoordelyck egeen volck van oirloge voor handen en was om daertoe te moigen ghebruycken, ende beduchtende dat de vyanden de voirs. abdye selve hadden moigen besetten ende by middel van dyen beletten die geheele navigatie op Brussel ende Mechelen, is by myne voirs. Heeren Staten geresolveert dat de voirs. abdye met allen de huysingen opt spoedichste ende met alle neersticheyt sullen affgebroken ende gedemolieert worden, daertoe committerende ende authoriserende, soo sy comitteren ende authoriseren by desen, myne Heeren vanden Magistrat deser stadt van Antwerpen, oft degene die hen sal gelieven daertoe te comitteren ende tauthoriseren. Gedaen tAntwerpen den X^{en} dach der maendt van Augusti inden jare van XV^{c} tweentachentich. Onder stont : Ter expresse ordonnantie van myne Heeren voirs. Staten, onderteeckent : Meganck ; ende was besegelt met eenen rooden wasschen segel.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen opden brief by den Coronel Verbeken aen deser stadt, den XIIII^{en} deser, geschreven, nopende de versekeringe van het fort van Lillo, hebben den Colonellen geauctoriseert om, naer voergaende visitatie, daerinne te versiene. Actum ut supra.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt

van Antwerpen hebben gecommitteert ende committeren mits desen Jannen van Steenwinckele, Schepene, ende Henrick van Lemens, Tresorier, om te communiceren met Abraham de Hertoge nopende syne pretensie ende tachterheyt aen dese stadt, ende op te suecken alle de betalinge die deselve binnen middelen tyt heeft genoten, ende deselve pretensien te liquideren ende daeraff rapport doen, om vorts denselven contentement gedaen te wordene soo behooren sal. Actum XV Augusti 1582.

Op heden, datum van desen, is by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen Wynant Lockema, gesworen stadtbode, ter zaecken van L daghen vacatien, à raison van XVIII stuyvers sdaeghs, de somme van vyff ende viertich guldenen, midtsgaders alnoch vyff guldenen ter zaecken van verschoten penningen, byden voers. Lockema gevaceert ende verschoten zedert den XX^en^ Aprilis totten XI Augusti beyde lestleden, volgende den billietten daeraff zynde, bedragende tsamen vyfftich Karolusguldenen eens. Actum XVI Augusti XV^c^ jaren LXXXII.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere, mitsgaders Gillis Lambrechts, concierge, tsamen te visiteren eene bequame plaetse waer men, int quartier van Sinte-Andries ende de omliggende straten, soude mogen storten, des nachts, de vuylicheyt tot gerieff vande borgers, ende van gelycke een bequame plaetse inde Nyeuwstadt oft elders, bequaem wesende tot behoeff als voren, ter oorsaecke dat men snachts de poorten nyet en mach openen. Actum XVII Augusti 1582.

Op heden, datum van desen, es by myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen geordonneert, opde specificatie desaengaende overgegeven, vuyt te reyckene ende te betalene aenden weerdt *inde Swane*, Franchoys de Costere, de somme van LI guldenen IIII stuyvers, verteert by sekeren Capitain, den XIII^n^ Augusti lestleden, met eenige synen soldaten, vuyt laste van myne Heeren aldaer gelogeert, om vuyt te

rechten sekere exployct tot dinste vanden lande. Actum XVII Augusti 1582.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen hebben geordonneert den Fortificatiemeesters dat men sal stellen aen elcke lantpoorte tegenwordich opengaende, eenen pael oft piller, op alsulcken distantie als de Dekens vande Gulde tselve sullen ordonneren, wesende opde selve pillere gestelt een wit van bleck oft berdde, inhoudende een instructie byden welcken elcken passagier, te wagen oft te peerde der stadt innecommende, wordt belast ende geordonneert aldaer, ontrent deselve staeck oft pilleer, vanden selven peerden ende wagenen aff te sitten ende over sulx te voete ter stadt inne te commen. Actum XVII Augusti 1582.

Op heden, datum van desen, is by mynen Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyckene ende te betalene de somme van XIII guldenen X stuyvers voer het franchyn omme te maecken eenen nyeuwen eedtboeck vanden Hertoghe van Brabant, gelevert by Jan Hemssen aende Secretarissen deser stadt. Actum XVII Augustl 82.

Aende liasse dacte byde welcke Meester Michiel Wouters wordt geauctoriseert by mynen Heeren den Wethouderen om in alle vlyt de abdye van Sinte-Bernaerts te demolieren. Actum ut supra.

Aende liasse een acte daerby wordt geordonneert dat men sal demolieren, volgende de resolutie vanden Breeden Raet, alle de huysen lanx den watercant ende denselven te versterckens, mitsgaders de huysen commende aende gereyten inde Nyeustadt. Actum ut supra.

Aende liasse een acte by dewelcke Philips de Lantmetere, Oude Schepen ende Coronel, byden Leden wordt gecommitteert tot Superintendent vande wachte vande buytenschanse, mitsgaders beruerende de fortificatie vander selver wachte. Actum ut supra.

Acte vanden consente vande Leden deser stadt vanden geheelen vyfden penninck. Ut supra.

Aende liasse een acte byde welcke de Gecommitteerde totter buytenschanse wordt geordonneert opde accyse der-selver plaetsen te lichten VI^{m} guldenen tot opmakinge van dyen. Actum ut supra.

Opde assignatie van Niverseel, geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken de somme van XLL guldenen.

Opde specificatie van Thomas vanden Bossche, geordon-neert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen de somme van 99 guldenen 14 stuyvers. Actum XVII Augusti 82.

Myne Heeren Bourghmeesteren ende Schepenen hebben geordonneert den Gecommitteerde totter amunitie te laten volgen den Contrerolleur vande artillerie, Peeter Mesmakere, twee halve canonstucken wesende onder andere degene die hy by ordonnantie van Syne Hoocheyt ende deser Magistraet heeft opgenomen. Actum XVIII Augusti 1582.

(Wordt voortgezet.)

EINDE VAN HET XXIVe DEEL. — FIN DU XXIVe VOLUME.

